

ZALOŽBA
Z R C

Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovih okolici

Matej Šekli

MATEJ ŠEKLI je bil rojen leta 1976 v Šempetru pri Gorici. Po diplomi iz primerjalnega slovanskega jezikoslovja ter slovenskega jezika in književnosti je leta 2007 doktoriral iz jezikoslovja.

Zaposlen je na Katedri za primerjalno slovansko jezikoslovje na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Njegovo raziskovalno področje obsega primerjalno slovnico slovanskih jezikov, zgodovinsko slovnico in narečjeslovje slovenskega jezika ter slovensko imenoslovje.

Zbirka Linguistica et philologica 22
Urednica zbirke Varja Cvetko Orešnik

Matej Šekli
Zemljepisna in osebna lastna imena
v kraju Livek in njegovi okolici

© 2008, Založba ZRC, ZRC SAZU

Recenzenta Alenka Šivic-Dular, Marko Snoj
Oblikovanje Milojka Žalik Huzjan
Prelom Brane Vidmar

Izdal Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU
Za izdajatelja Marko Snoj

Založila Založba ZRC, ZRC SAZU
Za založnika Oto Luthar
Glavni urednik Vojislav Likar

Tisk Collegium Graphicum, d. o. o., Ljubljana
Naklada 220

Izid knjige je podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'373.2(497.4Livek)

ŠEKLI, Matej
Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici
/ Matej Šekli. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2008. - (Zbirka
Linguistica et philologica ; 22)

ISBN 978-961-254-088-3
241497344

Matej Šekli

Zemljepisna in osebna lastna imena
v kraju Livek in njegovi okolici

Ljubljana 2008

Besedilo je bilo v celoti pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola, ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani (www.zrc.sazu.si) razvil Peter Weiss.

KAZALO VSEBINE

Predgovor.....	9
0 Uvod.....	11
0.1 Lastna imena.....	11
0.1.1 Določitev lastnega imena.....	11
0.1.1.1 Pomenska določitev lastnega imena.....	12
0.1.1.2 Skladenjska določitev lastnega imena.....	12
0.1.2 Delitev lastnih imen.....	13
0.1.2.1 Zemljepisna lastna imena (geonimi).....	13
0.1.2.2 Lastna imena bitij (bionimi).....	13
0.1.2.3 Stvarna lastna imena (hrematonimi).....	13
0.2 Kraj Livek in njegova okolica.....	14
0.2.1 Katastrska občina Livek.....	14
0.2.2 Jezikoslovna določitev.....	14
0.2.2.1 Genetolingvistični vidik.....	15
0.2.2.2 Sociolingvistični vidik.....	15
0.2.2.3 Nadiški krajevni govori na Livškem.....	16
0.3 Fonološki opis vasi Jevšček pri Livku.....	18
0.3.1 Nabor.....	18
0.3.1.1 Zložniški sestav.....	18
0.3.1.2 Soglasniški sestav.....	18
0.3.1.3 Naglasni sestav.....	19
0.3.2 Razvrstitev.....	19
0.3.2.1 Zložniški sestav.....	19
0.3.2.2 Soglasniški sestav.....	20
0.3.2.3 Naglasni sestav.....	20
0.3.3 Izvor.....	21
0.3.3.1 Zložniški sestav.....	21
0.3.3.2 Soglasniški sestav.....	26
0.3.3.3 Naglasni sestav.....	27
0.4 Ojačevalni krajevni prislovi ob krajevnih predlogih v nadiškem narečju.....	29
0.4.1 Krajevni predlogi.....	29
0.4.2 Ojačevalni krajevni prislovi.....	30
0.5 Poknjiženje lastnih imen.....	33
0.5.1 Glasovno-pravopisno knjiženje.....	34
0.5.2 Etimološko-zgodovinsko knjiženje.....	34

1 Ledinska imena	37
1.0 Uvod.....	37
1.0.1 Določitev ledinskega imena.....	37
1.0.2 Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici.....	37
1.1 Strukturni tipi ledinskih imen.....	39
1.1.0 Poimenovalni motiv kot določevalec strukturnega tipa zemljepisnega imena.....	39
1.1.1 Enobesedna imena.....	40
1.1.1.1 Enodelna enobesedna imena.....	40
1.1.1.2 Dvodelna enobesedna imena.....	47
1.1.2 Večbesedna imena.....	47
1.1.2.1 Predložne besedne zveze.....	48
1.1.2.2 Zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom.....	50
1.1.2.3 Zložene pridevniške besedne zveze.....	51
1.1.3 Strukturno nejasna imena.....	52
Delni zaključek.....	53
1.2 Pomenska motivacija ledinskih imen.....	54
1.2.0 Topoleksem zemljepisnega imena.....	54
1.2.1 Zemljišče.....	56
1.2.1.1 Oblike zemeljskega površja.....	56
1.2.1.2 Sestava in lastnost tal.....	58
1.2.1.3 Druge značilnosti zemljišča.....	59
1.2.2 Vodovje.....	59
1.2.3 Atmosferski pojavi.....	60
1.2.4 Rastlinstvo.....	60
1.2.5 Živalstvo.....	61
1.2.6 Človek.....	62
1.2.6.1 Lastninski in pravni odnosi.....	62
1.2.6.2 Človekova dejavnost.....	62
1.2.6.3 Človekove stvaritve.....	63
1.2.6.4 Komunikacijske povezave.....	63
1.2.6.5 Duhovno življenje in zgodovina.....	64
1.2.7 Lastna imena.....	64
1.2.8 Etimološko nejasna imena.....	65
Delni zaključek.....	66
1.3 Abecedni seznam ledinskih imen.....	68
1.4 Abecedni seznam topoleksemov ledinskih imen.....	131
1.4.1 Očna imena.....	131
1.4.2 Lastna imena.....	137
Delni zaključek.....	138
2 Hišna imena	139
2.0.1 Določitev hišnega imena.....	139
2.0.2 Hišna imena v kraju Livek in njegovi okolici.....	139
2.1 Strukturni tipi hišnih imen.....	139
2.1.1 Predložna besedna zveza tipa predlog pri + ime hišnega gospodarja.....	140

2.1.1.1 Gola samostalniška besedna zveza kot določilo	140
2.1.1.2 Zložena samostalniška besedna zveza kot določilo	140
2.1.2 Predložna besedna zveza tipa predlog pri + ime hišne gospodinje.....	140
2.1.3 Predložna besedna zveza tipa predlog pri + družinsko ime.....	140
2.2 Pomenska motivacija hišnih imen	140
2.3 Seznam hišnih imen po vaseh in zaselkih.....	140
2.3.1 Golobi.....	141
2.3.2 Livek	142
2.3.3 Šturmi	144
2.3.4 Mateliči	145
2.3.5 Faletiči.....	146
2.3.6 Plohi	147
2.3.7 Perati	148
2.3.8 Avsa.....	149
2.3.9 Piki	150
2.3.10 Jevšček.....	151
Delni zaključek	153
3 Krajevna, gorska in vodna imena	155
3.0.1 Določitev krajevnega, gorskega in vodnega imena	155
3.0.2 Krajevna, gorska in vodna imena v kraju Livek in njegovi okolici	155
3.1 Abecedni seznam krajevnih imen	156
3.2 Abecedni seznam gorskih imen	162
3.3 Abecedni seznam vodnih imen	165
Delni zaključek	167
4 Vzdevki.....	169
4.0.1 Določitev vzdevka.....	169
4.0.2 Vzdevki v kraju Livek in njegovi okolici.....	169
4.1 Strukturni tipi vzdevkov in njihovo medsebojno imenotvorno razmerje	169
4.1.1 Ime hišnega gospodarja kot imenotvorna podstava.....	169
4.1.1.1 Izpeljava imena hišne gospodinje.....	170
4.1.1.2 Izpeljava družinskega imena	170
4.1.1.3 Izpeljava svojilnega pridevnika.....	170
4.1.2 Ime hišnega gospodinje kot imenotvorna podstava.....	171
4.1.3 Pridevnik kot imenotvorna podstava	171
4.1.3.1 Svojilni pridevnik kot imenotvorna podstava	171
4.1.3.2 Vrstni pridevnik kot imenotvorna podstava	171
4.1.4 Ostala imenotvorna primera	172
4.2 Pomenska motivacija vzdevkov.....	172
4.2.1.1 Neskrajšana oblika svetniškega imena	172
4.2.1.2 Skrajšana oblika svetniškega imena	173
4.2.1.3 Izpeljana oblika svetniškega imena	173
4.2.1.4 Svojilni pridevniki, izpeljani iz svetniških imen.....	173
4.2.2 Zemljepisni izvor gospodarja/gospodinje	173

4.2.3 Poklic oz. dejavnost gospodarja/gospodinje	173
4.2.4 Telesne ali duševne lastnosti gospodarja/gospodinje.....	173
4.2.5 Lastnost gospodarjeve/gospodinjine hiše v naselju	174
4.2.6 Pomenskomotivacijsko nepojasnjena imena	174
4.3 Abecedni seznam vzdevkov	175
Delni zaključek.....	186
5 Priimki	187
5.0.1 Določitev priimka	187
5.0.2 Priimki v kraju Livek in njegovi okolici.....	187
5.1 Abecedni seznam priimkov	188
Delni zaključek.....	190
6 Rojstna imena	191
6.0.1 Določitev rojstnega imena	191
6.0.2 Rojstna imena v kraju Livek in njegovi okolici.....	191
6.1 Strukturni tipi rojstnih imen.....	193
6.1.1 Neskrajšane oblike svetniškega imena.....	193
6.1.2 Skrajšane oblike svetniškega imena	193
6.1.3 Izpeljane oblike svetniškega imena	193
6.2 Abecedni seznam rojstnih imen	195
Delni zaključek.....	199
7 Živalska imena	201
7.1 Imena krav.....	201
7.2 Imena konj.....	202
Delni zaključek.....	203
Zaključek	205
Imensko kazalo	207
Zemljepisna imena.....	207
Osebna imena	212
Viri in literatura.....	215
Pisni vir.....	215
Informatorji na terenu.....	215
Literatura	215
Kratice in krajšave.....	223
Strokovno izrazje.....	223
Pogosto navajani viri in literatura	223
Naglasna znamenja	223
Резюме.....	225
Summary	226

PREDGOVOR

V delu so obravnavana avtohtona zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici, ki tvorita katastrsko občino Livek (občina Kobarid, Slovenija). To so tista lastna imena, ki so na tem zemljepisno omejenem območju slovenskega jezikovnega prostora, genetskojezikoslovno del nadiškega narečja, nastala v ljudskem jeziku oz. bila vanj sprejeta iz (substratnih ali adstratnih) stičnih jezikov. Od zemljepisnih imen sodijo sem ledinska in hišna ter krajevna, gorska in vodna imena, od osebnih pa vzdevki, priimki in rojstna imena. Zemljepisnim in osebnim lastnim imenom bodo dodana še nekatera živalska imena.

Zemljepisna in osebna lastna imena na Livškem so bila doslej v znanstvene namene zbrana le fragmentarno, in sicer pri izpolnjevanju vprašalnice za *Slovenski lingvistični atlas* v okviru diplomske naloge iz slovenskega narečjeslovja (Zvezdana Škorjanc, *Govor vasi Livek*, Ljubljana, 1976). Pričujoče delo temelji na moji doktorski disertaciji z naslovom *Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici* (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2006; mentorica red. prof. dr. Alenka Šivic-Dular), ki je bila za knjižno izdajo predelana in dopolnjena.

Ker se je od druge polovice 20. stoletja naprej način življenja in posledično tudi gospodarske dejavnosti na podeželju v višjih legah predalpskega sveta močno spremenil (depopulacija, deagrarizacija), je obstoj tamkajšnjih zemljepisnih in osebnih lastnih imen, ki živijo večinoma samo v ustnem izročilu, močno ogrožen. Vasi na Livškem se nezadržno praznijo in večina zemljišč, na katerih so bili nekoč travniki, pašniki in obdelovalne površine, ni več gospodarsko izkoriščana. S tem se posledično izgubljajo zemljepisna in osebna imena, značilna za tradicionalno vaško okolje.

V okviru terenskega dela po livških vaseh in med livškimi izseljenci po različnih krajih, ki sem ga sporadično opravljal v letih 1996–2006, sem s pomočjo spominov informatorjev skušal rekonstruirati stanje družbe in način gospodarske dejavnosti v času po drugi svetovni vojni tik pred začetkom množičnega izseljevanja prebivalstva (ali takoj po njem), ko sta bili tradicionalna vaška družba in njena ljudska kultura še na vrhuncu, sledi katerega sem še lahko kot otrok doživel v osemdesetih letih 20. stoletja. Hišna imena in vzdevki njihovih gospodarjev so torej iz časa, ko so bile hiše še polne ali pa ne še dolgo izpraznjene. Ledinska imena in opisi vrste z njimi poimenovanih zemljepisnih objektov (senožet, pašnik, njiva) se nanašajo na stanje, ko so bile te gospodarske površine še obdelovane. Tako je na primer za hišo *Pri Vančonu* v Jevščku znano ime hišnega gospodarja *Vančon*, ime hišne gospodinje pa *Vančonka* in družinsko ime *Vančoni*, čeprav je bila hiša izpraznjena že v petdesetih letih in se je kmalu zatem tudi podrla.

Iz povedanega sledi, da namen dela ni opisati aktualno lastnoimensko gradivo v kraju Livek in njegovi okolici z vsemi njegovimi denotati in njegovo pragmatičnojezikovno rabo v vsakdanji komunikacijski praksi, ampak predvsem dokumentacija lastnoimenskega gradiva

iz sedanjosti in preteklosti, ki ga je še mogoče rešiti pozabe, ter zgodovinskojezikoslovna analiza le-tega. S stališča jezikoslovne znanosti in s širše humanistične perspektive je namreč izguba vsakega idioma in vsake prvine ljudske kulture, katere nosilec je ljudski jezik, nenadomestljiva izguba dragocene jezikovne in širše kulturne dediščine.

Za nepogrešljivo pomoč pri zbiranju narečnega gradiva gre v prvi vrsti zahvala vsem mojim informatorjem, brez katerih to delo ne bi moglo nastati. Še posebno sem hvaležen gospodu Leopoldu Šekliju, svojemu *stricu Poldu*, ki mi potrpežljivo odstira skrivnosti govornice svoje rojstne vasi. Prisrčna zahvala tudi gospe Zvezdani Kompara, roj. Škorjanc. Za znanstveno vodenje pri pisanju doktorske disertacije in posledično tudi pričujočega dela se iskreno zahvaljujem red. prof. dr. Alenki Šivic-Dular in red. prof. dr. Veri Smole, za konstruktivne pripombe izr. prof. dr. Marku Snoju, red. prof. dr. Varji Cvetko Orešnik, da je monografijo uvrstila med publikacije zbirke *Linguistica et philologica*, za izdelavo zemljevida ledinskih imen mag. Jerneji Fridl. Za vse morebitne pomanjkljivosti in nedoslednosti v besedilu sem odgovoren sam.

---

0 UVOD

0.1 Lastna imena

Jezikovni sestav kot sredstvo za besednojezikovno sporazumevanje v družbi se na osnovi vloge svojih prvin deli na dva podsestava, in sicer na slovar, ki opravlja poimenovalno vlogo, in slovnico, ki opravlja urejevalno vlogo.¹ Slovar predstavlja zbirko vseh poimenovalnih enot (besedje ali leksemi, tj. besede in stalne besedne zveze), ki se v besednem jeziku uporabljajo za poimenovanje predmetnosti v zunajjezikovni stvarnosti.² Leksem ima v besednem jeziku vlogo jezikovnega znaka, ki je dvodelna pojavnost, in sicer ima obliko (sosirjanski *signifiant* 'označujoče', označevalec) in pomen (sosirjanski *signifié* 'označeno', označenec), ki predstavljata formalni/oblikovni in semantični/pomenski vidik leksema. Imensko besedje, tj. imena (samostalniki, pridevniki, zaimki, števniki), pa se zaradi specifičnih funkcij pri besednojezikovnem sporazumevanju deli na občnoimensko sfero (osnovna prvina je občno ime, *nomen appellativum*, apelativ) in lastnoimensko sfero (osnovna prvina je lastno ime, *nomen proprium*, proprij, onim).

0.1.1 Določitev lastnega imena

Tako občno kot lastno ime predmet svojega poimenovanja (nominacijski objekt) v zunajjezikovni stvarnosti, tj. predmet občnoimenskega poimenovanja (apelativni objekt) pri občnem imenu in predmet lastnoimenskega poimenovanja (proprialni/onimski objekt) pri lastnem imenu, poimenujeta (nominacijska funkcija, poimenovalna vloga). V nasprotju z občnim imenom pa ima lastno ime še nekatere druge funkcije, ki jih občno ime ne pozna. Lastno ime predmet svojega poimenovanja namreč poimenuje kot neponovljivo posameznost (individualizacijska/singulativizacijska funkcija, istovetenjska vloga), omogoči razlikovanje le-tega v okviru predmetov iste vrste, tj. predmetov, ki jih povezujejo enaka jedra³ (diferenciacijska funkcija, razlikovalna vloga), ter ga umesti v zemljepisno-prostorske, družbenoprostorske ter gospodarsko-, kulturno- in političnoprostorske odnose in sisteme v zunajjezikovni stvarnosti (lokalizacijska funkcija, umeščevalna vloga). Če za občno ime velja referenčno/nanašalno razmerje 1 : n, kar pomeni, da se eno poimenovanje nanaša na več denotatov, je za lastno ime značilno razmerje eno poimenovanje : en denotat. Poleg referenčne funkcije, nanašalne vloge, ki je značilna tudi za občna imena, lastna imena torej poznajo predvsem identifikacijsko funkcijo, saj med poimenovanjem in njegovim predmetom vzpostavljajo identifikacijsko razmerje. Pri ponavljanju enakega la-

---

¹ Definicija leksema je povzeta po Saussure 1915 [1997: 79–84], ki jo v slovenskem jezikoslovju povzemata na primer Golden 1996 [2001: 82–86] in Vidovič Muha 2000: 17–28.

² Slovnica je tisti del jezikovnega sestava, s pomočjo katere nastajajo besedila. To pomeni, da se prvine slovarja, tj. poimenovalne enote (leksemi, besedje), povezujejo v stavke. Pri tem se spreminjajo po obliki glede na svojo stavčnočlensko vlogo. Slovnični podsestav jezikovnega sestava se tako deli na skladenjsko in oblikovno ravnino.

³ Prim. razdelek 0.1.2.

stnega imena na različnih mikroprostorih ne gre za referenčno razmerje eno poimenovanje : en donotat, temveč za ponavljanje enake motivacije z enakimi jezikovnimi sredstvi pri različnih predmetih.⁴

Med občnoimensko in lastnoimensko sfero obstaja dinamični prehod. Lastna imena prvotno in najpogostejše nastajajo iz občnih imen s pomensko izpeljavo (semantično derivacijo) v procesu polastnoimenjenja (proprializacije, onimizacije),⁵ drugotno in redkeje pa občna imena nastajajo iz lastnih imen v procesu poobčnoimenjenja (apelativizacije, deproprializacije, deonimicije). Prehod leksema iz ene sfere v drugo je s funkcijskojezikoslovnega vidika opredeljen kot sprememba njegovih specifičnih komunikacijskih funkcij, ki se navzven kaže v spremembi njegovega specifičnega pomena in skladijske vloge. Lastno ime torej lahko protistavno opredelimo v nasprotju z občnim imenom, in sicer s pomenskega in skladijskega vidika. Sledita pomenska in skladijska določitev lastnega imena.

0.1.1.1 Pomenska določitev lastnega imena je osnovana na pomenski razliki med občnim in lastnim imenom. Občno ime predmet svojega poimenovanja poimenuje vrstno, tj. se nanaša na vrsto predmetov (nanašalno razmerje 1 : n), lastno ime pa predmet svojega poimenovanja poimenuje individualno, identifikacijsko (nanašalno razmerje 1 : 1). Občno ime ima t. i. predmetni pomen (*reka* 'večja, v strugi tekoča voda', tj. 'vsaka večja, v strugi tekoča voda'). Lastno ime ima t. i. **funkcijski pomen**, kar pomeni, da je njegov pomen enak poimenovanemu predmetu⁶ (*Aborna* 'reka, v katero se pri vasi Jeronišča združi več na južnem pobočju gore Matajur izvirajočih potokov, v katero se v bližini kraja Sovodnje izlije v bližini kraja Livek izvirajoča Reka ter se v bližini kraja Most izliva v Nadižo, ta pa preko Tera in Soče v Tržaškem zalivu v Jadransko morje').⁷ S pomenslovnega stališča polastnoimenjenje torej pomeni predmetnopomensko izpraznitev občnega imena, iz katerega je lastno ime nastalo, in pridobitev funkcijskega pomena (prehod občno ime → lastno ime = prehod predmetni pomen → funkcijski pomen).

0.1.1.2 Skladijska določitev lastnega imena temelji na razliki v skladijskih vlogah, ki jih občno in lastno ime opravljata znotraj zložene samostalniške besedne zveze z imenovalniškim prilastkom. Občno ime se lahko pojavlja tako v skladijski vlogi jedra (*reka ponikalnica*) kot določila (*vodostaj reke*). Lastno ime se pojavlja samo **v skladijski vlogi določila** (*reka Reka* → *Reka*), ki predstavlja individualno oz. identifikacijsko poimenovanje, pri čemer je jedro, v vlogi katerega nastopa občno ime in ki predstavlja vrstno poimenovanje, tj. vrsto predmeta, ki ji z lastnim imenom poimenovani predmet pripada, na globinski ravni inherentno prisotno, a običajno na izrazni ravni izpuščeno. S skladijskega stališča polastnoimenjenje tako pomeni spremembo skladijske vloge občnega imena, iz katerega je lastno ime nastalo, in sicer omejitev skladijske vloge na vlogo določila ob (inherentno prisotnem, a izpuščenem) občnem imenu, ki poimenuje vrsto

---

⁴ Funkcije lastnega imena so povzete po Šrámek 1999: 11–12, 13.

⁵ Načini nastanka zemljepisnih lastnih imen (pomenska izpeljava, slovnična izpeljava, ponska tvorba) so prikazani v razdelku 1.1.

⁶ »Významem vlastního jména je objekt, který vlastní jméno označuje« (Šmilauer 1966: 161). To definicijo v slovenskem imenoslovju povzema tudi Šivic-Dular 1999: 260, 263.

⁷ AS: 98–99, 118–119.

poimenovanega predmeta, v jedru (prehod občno ime → lastno ime = prehod skladenjska vloga jedra → skladenjska vloga določila).⁸ Skladenjska vloga določila, ki pomensko natančneje določa jedro, se torej ujema z zgoraj predstavljenimi sprecifičnimi vlogami lastnega imena.

0.1.2 Delitev lastnih imen

Glede na vrsto predmeta lastnoimenskega poimenovanja v zunajjezikovni stvarnosti se lastna imena delijo na tri skupine: zemljepisna imena, imena bitij, stvarna imena.⁹

0.1.2.1 Zemljepisna lastna imena (geonimi) (iz gr. *γῆ γῆς* ž ‘zemlja’ in gr. *ὄνομα ὀνόματος* s ‘ime’),¹⁰ tj. zemljepisna imena v širšem smislu, poimenujejo pojave na zemeljskem površju (zemljepisna imena v ožjem smislu ali **toponimi** iz gr. *τόπος* -ov m ‘kraj, mesto, prostor, pokrajina, okolica, dežela, ozemlje’) in v vesolju (**kozmonimi** iz gr. *κόσμος* -ov m ‘vesolje, nebo’ ali **astronimi** iz gr. *ἀστήρ* -έρος m ‘zvezda’), ki so umeščeni v zemljepisnoprostorske sisteme. Med zemljepisnimi imeni v ožjem smislu ločimo naselbinska imena (**ojkonimi** iz gr. *οἶκος* -ov m ‘hiša’) in nenaselbinska imena (**anojkonimi**). Med slednja spadajo vodna imena (**hidronimi** iz gr. *ὔδωρ ὕδατος* n ‘voda’), tj. poimenovanja za vodne površine, gorska imena (**oronimi** iz gr. *ὄρος* -ους s ‘grič, gorovje, planina’), tj. poimenovanja za navpično členjenost zamejskega površja, imena obdelovalnih zemeljskih površin (**agronimi** iz gr. *ἀγρός* -οῦ m ‘njiva, polje, zemlja’), poimenovanja za komunikacijske povezave v naravi (**hodonimi** iz gr. *ὁδός* -οῦ ž ‘pot, steza, cesta’) ter imena drugih naravnih in političnoupornih enot na zemeljskem površju (**horonimi** iz gr. *χώρα* -ας ž ‘dežela, okraj, pokrajina’).

0.1.2.2 Lastna imena bitij (bionimi) (iz gr. *βίος* -ov m ‘življenje’) poimenujejo živa bitja, ki so umeščena v družbenoprostorske odnose in sisteme. Delijo se na človeška imena (**antroponimi** iz gr. *ἄνθρωπος* -ώπων m ‘človek’), veroslovna (**teonimi** iz gr. *θεός* -οῦ m/ž ‘bog, božanstvo, boginja’), živalska (**zoonimi** iz gr. *ζῷον* -ov s ‘žival’) in rastlinska imena (**fitonimi** iz gr. *φυτόν* -οῦ s ‘rastlina’). Človeška imena so osebna imena (neskupna osebna imena: rojstno/krstno ime, vzdevek, priimek; skupno osebno ime: družinsko ime), skupinska, nepravna človeška imena.

0.1.2.3 Stvarna lastna imena (hrematonimi) (iz gr. *χρῆμα χρήματος* s ‘stvar, reč, predmet’) poimenujejo proprialne objekte, ki so proizvod človeške dejavnosti, ter so umeščena v gospodarsko-, politično- in kulturnoprostorske odnose in sisteme.

⁸ Skladenjska določitev lastnega imena je v celoti povzeta po Šivic-Dular 1998/99.

⁹ Delitev lastnih imen je povzeta po Šrámek 1999: 163–165 ter v skladu s slovensko jezikoslovno tradicijo dopolnjena po SP 2001: 10–16.

¹⁰ Drugi korenski samoglasnik gr. *v*, ki se v tujkah tipa sln. *-onim*, *-onimija* odraža kot *i*, se dvojnično pojavlja pri pridevniku gr. *ὀνυμαστός* -ή -όν za običajno *ὀνομαστός* -ή -όν ‘izrekljiv’, ‘sloveč, znamenit, slaven’ (Dokler 1915: 548).

0.2 Kraj Livek in njegova okolica

0.2.1 Katastrska občina Livek

Katastrska občina Livek zaobjema kraj Livek (690 m) in njegovo okolico, tj. vasi Avsa, Jevšček (811 m) in Livške Ravne (Gornje Ravne ali Mateliči in Dolnje Ravne ali Faletiči, 1037 m), ter zaselke Golobi, Šturmi, Perati, Plohi in Piki. Razprostira se na prelazu med Soško dolino na severovzhodu in Nadiškimi dolinami na jugozahodu ter med Matajurjem na severozahodu in Kolovratom na jugovzhodu ter po njunih pobočjih. Izrazitejši vrhovi so Matajur (1642 m), Glava (1450 m), Mrzli vrh (1358 m) in Glava (1193 m) (Matajurjeva skupina) ter Hlevišče (775 m), Kuk (1243 m) in Nagnoj (1193 m) (Kolovratova skupina). Pod Livkom izvira potok Reka, ki se pri kraju Savodnje/Savogna izliva v reko Aborno (it. Alberone, frl. Alberôn), ta pa v bližini zaselka Most (it. San Quirino, frl. Puint) v Nadižo (it. Natisone, frl. Nadisôn).¹¹ Političnoupravno tvori Krajevno skupnost Livek, ki spada v Občino Kobarid. Pod zaselkom Šturmi je do decembra 2007 na slovensko-italijanski državni meji stal Mednarodni mejni prehod Livek.

0.2.2 Jezikoslovna določitev

Kraj Livek in njegova okolica genetskojezikoslovno gledano spada v območje nadiškega narečja slovenskega jezika, ki je zgodovinsko prisotno ob zgornjem toku reke Nadiže in njenih pritokov (Aborna, Kozica, Arbeč) v vzhodni Benečiji v Italiji ter v Breginjskem kotu, na Livškem in v okolici Liga v Sloveniji. Po diahroni delitvi na osnovi starejših jezikovnih pojavov je del beneško-kraške skupine (v katero spadajo še tersko narečje, briško narečje, kraško narečje z banjškim podnarečjem) zahodnih slovenskih narečij, kar dokazujejo dejstva iz zgodovinskega glasoslovja, po sinhroni delitvi na podlagi mlajših jezikovnih pojavov, ki so v večji meri izoblikovali njegov slušni vtis, pa spada v primorsko narečno skupino.¹² Na zahodu meji na tersko narečje (govora vasi Mažarole/Maserolis in Čnebola (it. Canebola, frl. Cjaneule) na zahodu sta že terska),¹³ na severovzhodu na kobariško podnarečje obsoškega narečja (govori krajev Kobarid, Svino, Sužid, Staro selo, Robič, Kred, Potoki so obsoški; govori vasi Borjana, Stanovišče, Homec, Sedlo, Breginj, Podbela, Logje, Robidišče so nadiški),¹⁴ na jugovzhodu na banjško podnarečje kraškega narečja (govora vasi Kostanjevica in Lig sta nadiška; govor vasi Kambreško je že banjški)¹⁵ in briško narečje.

---

¹¹ Krajevni leksikom Slovenije I: 411, 396, 405; AS: 99–100.

¹² Ramovš 1935: 56–58; Logar 1963: 111–112, 1993: 129; Škorjanc 1976: 5–8; Logar in Rigler 1983; Smole 2001: 35.

¹³ Ramovš 1935: 56.

¹⁴ Logar 1951: [137, 143].

¹⁵ Logar 1954: [54].

0.2.2.1 Genetolingvistični vidik

Severna in zahodna slovenska narečja povezujejo naslednji odrazi v zložniškem sestavu: 1. issln. * $\bar{e}$ > sev. in zah. sln. *ie > nad. (Jevšček) *i:e*; 2. issln. * $\bar{o}$ > sev. in zah. sln. *uo > nad. (Jevšček) *u:o*. Za zahodna in južna slovenska narečja pa so značilni naslednji zložniški odrazi: 1. zgodnje podaljšanje issln. kratkih akutiranih samoglasnikov v nezadnjem besednem zlogu, posledica česar je npr. enakost odrazov issln. * $\bar{e}$ in odrazov issln. * $\bar{e}$; 2. issln. * $\bar{a}/\bar{\alpha}$ - > zah. in juž. sln. * $\bar{a}$ > nad. (Jevšček) *a*. Beneško-kraška skupina se od obsoško-idrijske skupine zahodnih slovenskih narečij, ki ji je genetskojezikoslovno gledano najbližja, loči po ozdrasih psl. nosnih samoglasnikov * $\bar{e}$ in * $\bar{o}$. V beneško-kraški skupini se prvotno pojavljata široka odraza psl. nosnikov kot posledica poznega raznosnjenja, v obsoško-idrijski pa ožja, ki sta se kasneje udvoglasila: 1. issln. * $\bar{e}/\bar{\epsilon}$ - > ben.-kraš. sln. **q:* > nad. *e*; 2. issln. * $\bar{o}/\bar{\circ}$ - > ben.-kraš. sln. **o:* > nad. *o*.¹⁶ Nadiško narečje se od obsoškega narečja kot dela obsoško-idrijske skupine loči predvsem po že omenjenem odrazu psl. nosnikov, od terskega narečja predvsem po odsotnosti naglasnega umika tipa issln. *sěno > ter. (Subid) *séno* ter naglasnih pomikov tipa issln. *zímà > ter. (Subid) *zí:mà/zí:'ma* in issln. *južina > ter. (Subid) *ju'žəna*,¹⁷ od briškega in kraškega narečja pa predvsem po prisotnosti (podedovanih) tonemskih nasprotij in odsotnosti naglasnega umika tipa issln. *ženà, *kozà, *məglà > nespl. sln. *žəna, *kòza, *məglà.

0.2.2.2 Sociolingvistični vidik

Z družbenostojekoslovnega vidika sta pri nadiškem narečju pomembna predvsem intenzivnost stika s sosednjim romanskim svetom, ki je pogojena z zemljepisnim položajem govora znotraj nadiškega jezikovnega ozemlja, ter policiounpravna pripadnost jezikovnega ozemlja samega. Ta dejavnika sta nepogrešljiva pri razumevanju razlik v jezikovnem sestavu, predvsem v slovarju, in družbenem položaju nadiških govorov na Livškem (ter v Breginjskem kotu in v okolici Liga) na eni strani in nadiških govorov v Benečiji na drugi.

Nadiški govori v goratih predelih, med katere spadajo tudi govori na Livškem, so imeli v zgodovini v primerjavi z nadiškimi govori v nižjih legah manj intenziven stik s sosednjo furlanščino. Posledica tega dejstva je manjša romaniziranost višinskih nadiških govorov v primerjavi z nižinskimi nadiškimi govori, ki se kaže predvsem v besedju. Govori v višjih legah imajo večji delež ohranjenega neprevzetega, tj. podedovanega, in iz nemščine prevzetega besedja, medtem ko govori v nižjih legah izkazujejo večjo prisotnost romanizmov (npr. poimenovanji za 'klesar', 'mizar': Jevšček *klesá:r* < psl. **klesár̥b*, *tì:šl̥er* ← ml. srvn. *tischler* ~ Ošnje/Osgnetto *pikaplar*, *marinyò:n* ← frl. *pichepieri*, *marangon*).¹⁸ Bolj ali manj intenziven jezikovni stik s sosednjo furlanščino je viden predvsem v sestavi »tradicionalnega« besedja s stališča izvora, tj. besedja, vezanega na tradicionalno življenje v vaškem okolju.

Zgodovinsko gledano je bilo ozemlje nadiškega narečja, tj. Nadiške doline vključno z Livkom in okolico ter z Breginjskim kotom, del t. i. Beneške Slovenije ali Benečije. Nadiške doline (ter Terske doline in Rezija) so bile skozi zgodovino od osrednjeslovenskega prostora policiounpravno ločene z državno mejo, in sicer do leta 1420 pod posvetno oblastjo

¹⁶ Rigler 1963.

¹⁷ Šekli 2006a.

¹⁸ Šekli 2005b.

Oglejskega patriarhata, nato pa do leta 1797 pod Beneško republiko. Po Napoleonovi dobi (1797–1814) so bile v okviru reform Dunajskega kongresa (1815) prej beneške občine Livek, Breginj, Logje, Robedišče priključene Tolminskemu glavarstvu znotraj Avstrije (ostali del Beneške Slovenije po blebiscitu leta 1866 pod Italijo).¹⁹ Livško območje je bilo torej do leta 1866 političnoupravno vezano na Nadiške doline. Zato ne preseneča dejstvo, da krajevni govori na Livškem in v Breginjškem kotu²⁰ z genetskojezikoslovnega vidika spadajo v okvir nadiškega narečja.

Livek in Breginj z okolico sta po plebiscitu leta 1866 pripadla Avstro-Ogrski in sta danes na ozemlju Republike Slovenije, preostali del Benečije pa je prišel v Kraljevino Italijo in je danes del Republike Italije. Posledično se danes na Livku in v Breginju ter njuni okolici srečujemo z dvojezičjem/diglosijo znotraj enojezičnosti/monolingvizma po modelu narečna zvrst maternega jezika in knjižna zvrst maternega jezika (nadiško narečje slovenščine in slovenski knjižni jezik), medtem ko imamo v Benečiji zaradi nezadostne dejanske zaščite avtohtonega slovenskega prebivalstva na tem območju povečini še vedno opraviti z dvojezičjem/diglosijo znotraj dvojezičnosti/bilingvizma po modelu narečna zvrst maternega jezika in knjižna zvrst dominantnega državnega jezika (nadiško narečje slovenščine in italijanski knjižni jezik). Političnoupravna pripadnost nadiškega jezikovnega ozemlja različnima državam v sedanosti pa se odraža predvsem v sestavi »modernega« besedja s stališča izvora, tj. izrazje za poimenovanje stvarnosti sodobnega življenja. Govori v Sloveniji tovrstno izrazje od druge polovice 19. stoletja črpajo iz slovenskega knjižnega jezika, medtem ko sta govorom v Italiji vir besedja sosednja furlanščina in predvsem knjižna italijanščina kot dominantni jezik v javnosti (npr. poimenovanji za 'učitelj', 'učiteljica': Jevšček *učì:teĺ, učì:teĺca* ← knj. sln. *učitelj, učiteljica* ~ Ošnje/Osgnetto *mè:štri, mè:štra* ← frl. *mestri, mestre*, it. *maestro, maestra*).²¹

0.2.2.3 Nadiški krajevni govori na Livškem

Nadiško narečje na Livškem ni enotno. Znotraj livške katastrske občine je na osnovi dejstev iz zgodovinskega glasoslovja mogoče ločiti tri narečne jezikovne enote, ki se med seboj razlikujejo predvsem po odrazih issln. *u v različnih položajih (pred sprednjim samoglasnikom, pred onemelim *i v izglasju ali pred nezvenečim nezvočnikom, pred *a*, pred zlogotvornim */*ĭ) ter po odrazih issln. izglasnega *-*m*, ki so shematično prikazani v preglednici. Te tri areale predstavljajo govori naslednjih vasi ali zaselkov: 1. Jevšček (J); 2. Livške Ravne (LR); 3. vasi in zaselki na Livškem prelazu, tj. Livek, Golobi, Šturmi (L), ter *Te yorè:n 'konc* (GK), tj. zaselki Plohi, Perati, Avsa, Piki. V ostalih značilnostih na glasovni ravni so nadiški krajevni govori na Livškem precej enotni.

Nadiški govori na Livškem se od sosednjih nadiških govorov poleg v besedju, razlike v

¹⁹ Ilustrirana zgodovina Slovencev: 65, 103.

²⁰ Genetskojezikoslovna uvrstitev krajevnih govorov Breginjškega kota v slovenistični literaturi ni enoznačna. Ti govori se namreč uvrščajo v obsoško narečje, in sicer v borjanski govor (Ramovš 1935: 77), v nadiško (Logar 1951) in tersko narečje (Logar in Rigler 1983). Na podlagi dejstev iz zgodovinskega (na)glasoslovja bi govori Breginjškega kota spadali v nadiško narečje: issln. *ē/*ĕ-, *ǫ/*ǫ- > Breginj *e*, *o*: (nadiško: Jevšček *e*, *o*; tersko: Subid *ē*, *o*: ~ obsoško: Kobarid *ie*, *uo*); is-sln. **CVCV̂* > Breginj *CVCV̂* (nadiško: Jevšček *CVCV̂*, obsoško: Kobarid *CVCV̂* ~ tersko: Subid *CV̂CV*).

²¹ Šekli 2005b.

katerem so pogojene predvsem z družbenojezиковnimi dejavniki,²² ločijo tudi v glasovnih značilnostih. Najznačilnejši razliki sta naslednji: 1. issln. **l̥* > nad. *l̥* ~ *j* (Jevšček *pù:óle* ~ Ošnje *pùaje*, knj. sln. *pôlje*); 2. stopnja samoglasniškega upada issln. *-ə/*-ə̄ > nad. *a/* 'a ~ ø (Ošnje *xlà:pac*, *ko'nac* ~ Jevšček *xlà:pc*, 'konc).²³ Stopnja samoglasniškega upada je pogojena zemljepisnojezиковno, saj so govori v nižini obrobni govori v sklopu nadiškega narečja kot tudi slovenskega jezikovnega ozemlja in so zato razumljivo bolj konservativni od manj obrobni govori.²⁴

issln.	J	L, GK	LR			
* <i>ɸ^E</i>	<i>v</i>	<i>vi:det</i> , 'velk	<i>v</i>	<i>bí:det</i> , 'belk	<i>v</i>	<i>vi:det</i> , 'velk
* <i>ɸ^{#/IT}</i>	<i>f</i>	<i>pərf</i> , prá:fca	<i>p</i>	<i>pərp</i> , prá:pca	<i>f</i>	<i>pərf</i> , prá:fca
* <i>ɸ^A</i>	<i>v</i>	<i>và:s</i> , pod <i>vasjó:</i>	<i>ɸ</i>	<i>uà:s</i> , pod <i>uasjó:</i>	<i>v</i>	<i>và:s</i> , pod <i>vasjó:</i>
* <i>ɸ^O</i>	<i>ɸ</i>	<i>uò'da</i> , <i>uis'ka</i>	<i>ɸ</i>	<i>uò'da</i> , <i>uis'ka</i>	<i>ɸ</i>	<i>uò'da</i> , <i>uis'ka</i>
* <i>ɸ^{l̥}/*ɸ^{l̥}</i>	<i>u:</i>	<i>ú:na</i> , <i>ù:k</i>	<i>u:</i>	<i>ú:na</i> , <i>ù:k</i>	<i>vu:</i>	<i>vú:na</i> , <i>vù:k</i>
*- <i>m</i>	- <i>n</i>	<i>dì:elan</i> , pot <i>brì:eyan</i>	- <i>m</i>	<i>dì:elam</i> , pot <i>brì:eyam</i>	- <i>m</i>	<i>dì:elam</i> , pot <i>brì:eyam</i>

Glasovne razlike med nadiškim krajevnimi govori na Livškem

V pričujočem delu bo od nadiških krajevnih govori na Livškem podrobneje prikazan samo govor vasi Jevšček. Razlog za to je predvsem obsegovne narave, poleg tega pa je bil govor Livka in okolice do neke mere že opisan v obliki diplomske naloge.²⁵ Kot je bilo že povedano, se razlike med posameznimi nadiškimi krajevnimi govori na Livškem pojavljajo predvsem v glasovju, ki so prikazane v zgornji preglednici. S pomočjo opisa podanega jevskega govora in poznavanjem sistemskih razmerij med le-tem in ostalimi krajevnimi govori na Livškem je mogoče (na)glasoslovno in oblikoslovno interpretirati tudi jezikovno gradivo ostalih krajevnih govori. Izrazna raven govora vasi Jevšček bo prikazana tako s sinhronega kot diahronega vidika v standardni obliki fonološkega opisa.

²² Prim. razdelek 0.2.2.2.

²³ Logar 1981b: [257].

²⁴ Večji samoglasniški upad v nadiških govori v višinskih legah je zelo opazen med govori nadiških govori v nižjih legah. Za zgled metajezikovna pripomba govorki iz vasi Zverinac/Sverinaz o govoru vasi Topolovo/Topolò in vasi na Livškem: 'yo po brezi:ex γuorjó: daryá:č, ku de p sni:edli u'se 'tu ú:stex 'gor po bregéh gorijo drugače, kot bi pojedli vse v ustih'.

²⁵ Škorjanc 1976.

0.3.1.2.2 Nezvočniki

<i>p</i>	<i>b</i>	<i>f</i>	
<i>t</i>	<i>d</i>		
<i>c</i>		<i>s</i>	<i>z</i>
<i>č</i>		<i>š</i>	<i>ž</i>
<i>č̣</i>			
<i>k</i>		<i>x</i>	<i>γ</i>
		[<i>h</i>]	

/č/ in /č̣/ sta v procesu sovpadanja.²⁷

/č̣/ se fonetično realizira kot [c] v izglasju²⁸ in kot [cj] v medsamoglasniškem položaju.²⁹

0.3.1.3 Naglasni sestav

0.3.1.3.1 Naglasno mesto

Naglasno mesto je prosto in fonološko relevantno (pomenskorazločevalna vloga), npr. *armé:na* kot rod. ed. od *ər'men* 'jermen' ~ *ərme'na* 'rumena'.

0.3.1.3.2 Zložniška kolikost

Kolikostna nasprotja obstajajo na naglašeni samoglasnikih in so fonološko relevantna, npr. *'bank* 'lesena skrinja za drva' ~ *bà:nk* kot rod. mn. od *bà:nka* 'banka', *'duh* prid. 'dolg' ~ *dù:h* sam. 'dolg', *'las* 'laz' ~ *là:s* 'las', *'pas* 'pes' ~ *pà:s* 'pas', *'sit* prid. 'sit' ~ *sì:t* kot rod. mn. od *sí:to* 'sit', *'vas* 'ves' ali tož. mn. od *mì:* 'mi' ~ *và:s* sam. 'vas'.

0.3.1.3.3 Tonemskost

Tonemska nasprotja obstajajo na dolgih naglašeni samoglasnikih in so fonološko relevantna, npr. *komá:r* 'komar' ~ *komà:r* kot rod. mn. od *komà:ra* 'pomočnica pri porodu'.

²⁷ Informator, roj. leta 1939, v spontanem govoru fonemov /č/ in /č̣/ ne ločuje. Zaveda pa se, da je (bila) razlika med fonemoma v govoru prisotna in da je sam v preteklosti fonema različno izgovarjal. Na to dejstvo metajezikovno opozarja (*tlè: ɥ Jé:ščke smo cɔ̃ə ɣu:orli – te stà:ri so ɣu:orli cɔ̃ə, ma té:leya 'dons na bò:š 'vič 'čú – tà:la fà:rba je ərdé:ča, ti stà:ri so jà:l ərdé:ča, ərdé:cja ... čá:k, še 'jest na znà:m 'vič ré:jč – je jà:ɥ, sən že ɥ'se 'jest plá:cju, 'dons rečé'mo plá:ču*, ko pripoveduje o vaščanu, roj. leta 1919, ki se je po drugi svetovni vojni izselil v Francijo in v jezikovni izolaciji ohranil starejšo glasovno podobo krajevnega govora, ki jo informator pozna iz svojega otroštva), na podlagi česar je mogoče določiti prvotno razvrstitev obeh fonemov.

²⁸ Na to, da se /č̣/ v izglasju fonetično realizira kot [c], bi kazala rima v otroški pesmici: *Ti poví:em no prá:fco: / Tò:fél ma no bí:elo krá:fco:, / 'ɣu Polí:c ma dvi:e kopí:c, / kər tí:ste sní:e, ní:ema 'vič̣,* v kateri se *kopí:c* rima z *'vič̣*.

²⁹ Tovrsten izgovor /č̣/ je značilen za vzhodne nadiške govore (Dreka in okolica v smeri na Livek in Sovodnje), drugod pa je razlika med /č/ in /č̣/ komaj slišna (Logar 1966: [150]).

0.3.2 Razvrstitev

0.3.2.1 Zložniški sestav

0.3.2.1.1 Dolgi naglašeni zložniki se pojavljajo v vseh besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih.

0.3.2.1.2 Kratki naglašeni zložniki se z izjemo /ə/ pojavljajo samo v edinih ali zadnjih besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih. Samoglasnik /ə/ se pojavlja kot neobstojni samoglasnik samo v edinih/zadnjih besednih zlogih v položaju pred /r/ (*čə'bər čəb'ra*) ter v položaju med /r/ in /n/ (*čə'rən čər'na, Kə'rən Kər'na*).

0.3.2.1.3 Nenaglašeni zložniki z izjemo /ə/ se pojavljajo v vseh besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih. Samoglasnik /ə/ se pojavlja samo v položaju ob /r/, in sicer kot obstojni samoglasnik ne v izglasju (*ər'men, ər'ja*, rod. ed. *vər'xa*) in v pomožniku za 1. os. ed. *sən/səm* ter kot neobstojni samoglasnik v izglasju (*də:bər dob'ra*).

0.3.2.2 Soglasniški sestav

0.3.2.2.1 Zvočniki

Razvrstitev fonemov /v/ in /ʉ/ je v glasovnem nizu v večini pojavitev določljiva z njunim glasovnim okoljem: [v] se pojavlja v položaju pred nezaokroženimi samoglasniki *i, i:e, e, ə, a* (*vi:det, vi:edet, vé:je, vesè:ʉ, vər:x vər'xa, vɑ:s vasi:*); [ʉ] se pojavlja v položaju pred samoglasnikom *o* (*ʉó:zen, ʉó'da*). [ʉ] se zelo redko pojavlja tudi pred nezaokroženimi samoglasniki (*ʉi:ba* 'vrba', *ʉis'ka* 'vojska', *'ʉemp, trá:ʉenk, ʉɑ:nac, 'ʉank, fé:bərʉar*). Ker pojavljanje glasu [ʉ] v glasovnem nizu ni vedno določljivo z glasovnim okoljem, gre pri tem nedvomno za samostojni fonem, in sicer za t. i. obrobni fonem znotraj fonemskega sestava.

/v/ se v položaju pred pavzo premenjuje v /ʉ/ ali /f/ (*krá:va* ~ rod. mn. *krà:ʉ* ~ daj./mest. ed. *krá:f*), v položaju pred nezvenečim nezvočnikom v /f/ (*živi:et*, 1. os. mn. sed. *živmó:*, 3. os. mn. sed. *živjó:* ~ 2. os. mn. sed. *žiftá:*).

/v/ in /ʉ/ se ne pojavljata v položaju pred /u:/ in /u:o/.

/j/ se ne pojavlja v položaju pred /i:e/.

/m/ se v položaju ne pred neustničnikom in pred *m* premenjuje v /n/ (končnica *-m/-n* za 1. os. ed. sed. *dí:elan#*, *re'čen#*, *sən dí:elu*, *sən 'ʃu* ~ *səm ví:edu*, *səm prá:vu* – končnica *-en* za or. ed. m pridevnikov in zaimkov z *nen dob'ren človi:ekan*, z *nen dob'ren mò:žan* ~ z *nen dob'rem pù:oban*).³⁰

0.3.2.2.2 Nezvočniki

Zveneči nezvočniki se v položaju pred pavzo premenjujejo v nezveneče nezvočnike.

---

³⁰ Premenjavanje fonemov /m/ in /n/ v nadiškem narečju in širše na slovenskem zahodu je značilno za sandhijevski položaj, kjer je zgodovinsko izpričan tudi prehod /n/ v /m/, npr. v Alasijevem slovarju iz leta 1607 (*adam* 'vno', *vum* 'fuora', *dam* 'giorno', *sim* 'figliuolo') in v jezikovnem gradivu Baudouina de Courtenaya iz druge polovice 19. st. (*Škrátec am mástar*) (Furlan 1991: 26).

/ɣ/ se v položaju pred pavzo premenjuje v /h/ (*snì:eh sneyà:*).

0.3.2.3 Naglasni sestav

0.3.2.3.1 Dolgi naglašeni zložniki, ki se pojavljajo v vseh besednih zlogih, tj. edinih/zadnjih in nezadnjih, imajo tonemski naglas, so akutirani ali cirkumfektirani.

0.3.2.3.2 Kratki naglašeni zložniki, ki se pojavljajo samo v edinih/zadnjih besednih zlogih, imajo jakostni naglas.

0.3.3 Izvor

0.3.3.1 Zložniški sestav

0.3.3.1.1 Dolgi naglašeni zložniki

- i:** ← *ī (*lì:st, zì:t*; im. ed. in rod. ed. *γrì:č γrì:ča, xri:p xri:ba, kri:š kri:ža, strì:c strì:ca; češník češník, γlońík γlońík, lažník lažník, seník seník, svetník svetník; mì:šenk mì:šenka*; rod. ed. *mazì:nca – γlí:sta, zí:ma; motì:ka, si:uka – lí:ce, ví:no – mì:su* – im. ed. ned. *nì:zek nì:ska nì:sko* – im. ed. m in ž ned. *γnì:ṽ γnì:la, žì:ṽ žì:va*);³¹
 ← **ī-* (rod. ed. *boží:ča, izì:ka, klì:na, Kobarì:da, mlatì:ča, ṽoyrì:ča, petelì:na, pí:ča, tí:ča – γrì:va, xì:ša, kí:ta, lí:pa, ní:va, pí:ka, pí:pa, rì:ba, slì:va, ší:ja, žlí:ca – ší:lo, žì:to; kopì:to, kori:to; cedi:lo, vezi:lo; kosì:šče, oγnì:šče, pəγrì:šče, stərnì:šče; ví:me* – im. ed. ž in s ned. *čí:sta chí:sto, sí:va sí:vo, tí:xa tí:xo; bí:stra bí:stro, xì:tra xì:tro*);
 ← sln. *āj* v primeru *mì:xen mì:xna mì:xno*;
 ← v prevzetem besedju (*brì:tof, butì:ya, oštari:ja*);
- u:** ← *ū (*brù:s, dù:x, pù:st, strù:p, trù:p; jú:nc*; im. ed. in rod. ed. *klù:č klù:ča, klù:n klù:na, klabù:k klabù:ka, žù:ĺ žù:la*; rod. ed. *kù:pca* ‘kup trave’ – *dù:ša, kù:na, lù:na; xrù:ška; sú:ša – ú:sta – lù:č, žù:č* – im. ed. ž ned. *čù:dna* – im. ed. m in ž ned. *γlù:x γlù:xa, xù:t xù:da, pù:st pù:sta, sù:x sú:xa* – im. ed. dol. *drù:h drù:ya drù:ye*);
 ← **ū-* (im. ed. in rod. ed. *kù:ščer kù:ščerja*; rod. ed. *jù:ya, kažù:xa, krù:xa, kù:pa, trebù:xa – bú:la, klù:ka, lù:ža, mú:xa, nú:ta* ‘čreda’ – *jù:tro* – im. ed. ž in s ned. *rù:sa rù:so* ‘rjav’ – im. ed. m ned. *čù:den*);
 ← **ī̄* (*dù:h, ù:k* ‘volk’; im. ed. in rod. ed. *Xù:m Xù:ma, pù:š pù:ža – tú:šča, žù:na* – im. ed. m in ž ned. *tù:st tú:sta*);
 ← **ī̄-* (rod. ed. *Kù:ka, pù:xa – ú:na* – im. ed. ž in s ned. *dù:ya dù:yo, pù:na pù:no*);
 ← **ū̄* v primeru *dù:j dù:ja dù:je*;
 ← v prevzetem besedju (*pù:na*);
- i:e** ← *ē (*brì:eh, brì:est, cì:ep, cvì:et, ì:es, lì:es, mì:ex, slì:et, snì:eh, svì:et, žlì:ep; Nì:emc*; im. ed. in rod. ed. *drì:en drì:ena, γrì:ex γrì:exa, xlí:ey xlí:eva, smì:ex smì:exa; lí:ēšenk lí:ēšenka; mì:esc mì:esca*; rod. ed. *xlí:epca – lí:exa, lí:eska, stì:ena, strì:ela, zvì:ezda; klì:ēšče; besì:eda, obì:ela, sì:enca – Brì:ezje, smrì:ēčje; dlì:eto, γnì:ezdo, mlì:eko – pì:esem, bolì:ezen; ì:et, rì:ēč, klì:et, snì:et, vù:est, zvì:er* – im. ed. ned. *bì:ey bì:ela*

³¹ Kjer to ni posebej navedeno, znak * uvaža prvine izhodiščnega splošnoslovenskega fonemskega sestava.

bi:elo, ri:edek ri:etka ri:etko – im. ed. dol. *li:evi li:eva li:eve* – im. ed. m in ž ned. *bli:et bli:eda, ci:eu cí:ela, li:en lí:ena, li:ep lí:epa, slì:ep slí:epa, srì:ep srí:epa*);

← *ǵ- (rod. ed. *človí:eka, orí:exa, sanosí:eka, sosí:eda, sví:edra* – *brí:eka, brí:eza, cí:esta, mí:era, mrí:eza, plí:eša, ri:epa, smrí:eka, strí:exa* – *dí:elo, lí:eto, mí:esto; kólí:eno, polí:eno, želí:ezo; brí:eme, slí:eme, tí:eme* – im. ed. ž in s ned. *zdri:ela zdri:elo*);

← *ē po skrčitvi < *-biē (im. ed. *Bazoí:e, Klení:e, koraní:e, žyaní:e* – im. mn. *aldí:e – yní:eš* ‘gniješ’, *plí:eš* ‘piješ’, *velí:eš* ‘izliješ’ < popsl. *gněš, *pěš, *uylěš < psl. *gnbiěšb, *pbiěšb, *uylbiěšb);

Odraz issln. *ē, nastalega po razvitem tipu skrčitve,³² v nadiškem narečju kaže na to, da je ta *ē fonološko sovpadel s issln. *ē in ne issln. *ē, saj izkazuje enake odraze kot issln. *ē (nad. *koraní:e = svì:et ~ lè:t* < issln. *koreníe = *suēt ~ *léd < psl. *korenyě, *suētъ, *lědъ).³³

← *ī v položaju pred *r* (*žì:er*; im. ed. in rod. ed. *mexí:er mexí:erja, pastí:er pastí:erja*);

← *i- v položaju pred *r* (rod. ed. *sí:era* ‘sir’ – *skí:era* – *sí:erščé*);

← *i v položaju pred *r* v prevzetem besedju (*funcjoní:erat, študí:erat*);

u:o ← *ō (*bù:oh, ynú:oj, yù:ot, kù:os, lù:oj, mù:ost, nù:os, plù:ot, pù:ot, rù:ot, rù:oh, sù:ok*; im. ed. in rod. ed. *duxù:or duxù:orja, yaspù:ot yaspù:oda, zlù:odi zlù:odja – blayù:o, kolù:o, mesù:o, nebù:o, prosù:o, senù:o, testù:o, uxù:o, zlatù:o* – *kakù:oš, kù:ost, mù:oč, nù:oč* – im. ed. m ned. *bù:os* – rod. mn. *otrú:ok*);

e: ← *ē (*lè:t, mè:t; korè:n, plamè:n*; im. ed. in rod. ed. *večè:r večè:ra – jezè:ro, sàrcè: – jesè:n; pè:jč, smè:t* – im. ed. m in s ned. *vesè:u vesè:lo*);

← *ē- (rod. ed. *studé:nca – debé:lca, pasté:la, té:pka, žé:mba, žé:nška* – *močé:ne*; im. mn. *čé:la, ré:bra, sé:dla* – del. na -l m *mé:du, né:su, pé:ku, ré:ku, té:ku* – im. ed. ž in s ned. *debé:la debé:lo* – im. ed. dol. *dé:sni dé:sna dé:sne*);

← *ē (*plè:s, rè:t; pé:tk*; im. ed. in rod. ed. *ré:p ré:pa – pé:ta – imè:, prasè: – pè:st, vè:s* – im. ed. ž ned. *čè:dna* – im. ed. m in s ned. *ledè:n ledè:no, lesè:n lesè:no, posnè:t posnè:to, strupè:n strupè:no* – im. ed. dol. *své:t své:ta*);

← *ē- (rod. ed. *poylé:da, zé:ta – dé:téla, sré:ča – jé:tra* – im. ed. m ned. *čé:den* – ned. *žé:t*);

← *ē, *ē- v položaju pred prvotnim ali drugotnim *j* in *l* (*yřè:je, urè:je* – nam. *sè:jč – pandè:lč; bré:ja* – ned. *oblé:jč, sé:jč – nedé:la, vé:ja – vé:je*);

← *āj v primeru *zè:jc zè:jca*;

← v prevzetem besedju (*kapè:la*);

o: ← *ō- (*Galó:ba, kó:ša, kó:ža, ló:nca, stó:ya* – *yarmó:ulé, yró:zdje*; im. mn. *ó:kna* – im. ed. m ned. *dó:bær, mó:kær, ó:stær, tó:pu*);

← *ō (*dò:p, drò:h, lò:k, mò:š, prò:t, rò:p, sò:t, zò:p; yó:tc*; im. ed. in rod. ed. *xló:t xló:da, xró:šč xró:šča, kó:t kó:ta, mó:čenk mó:čenka, uó:š uó:ža; yalò:p yalò:ba, obrò:č obrò:ča*; rod. ed. *yò:pca, želò:ca – yó:šča, mó:ka, ró:ka – klò:p, pó:t* – im. ed. ned.

³² Šivic-Dular 1998b: 14–18, 31–32.

³³ Razviti tip skrčitve je s pomočjo nadiškega gradiva mogoče datirati tudi relativnokronološko. Oblike tipa nad. *aldí:e* < psl. *lúdbye bi namreč kazale na to, da je bila kontrakcija v času spl. sln. naglasnega pomika s psl. starocirkumflektiranega zloga na naslednji zlog, ki se datira v 10./11. st., še v teku.

mó:dar mó:dra mó:dro, uó:zek uó:ska uó:sko, uó:tu uó:tla uó:tlo – im. ed. m in ž ned. *γò:st γó:sta*);

← *ǫ- (rod. ed. *pó:pa – γó:ba*);

← *ō v položaju pred *u# (*Dò:u – sò:u – nò:u*);

← v prevzetem besedju (*batò:n, facò:u, kantò:n, madò:n*);

a: ← *ā (*ylà:s, γrà:t, xlà:t, klà:s, là:s, mlà:t, mrà:k, plà:s, prà:x, slà:p, smrà:t, stà:n, strà:x, tà:t, trà:k, urà:t, zrà:k; klà:nc, ná:γnoj*; im. ed. in rod. ed. *kolá:č kolá:ča, komá:r komá:rja, ková:č ková:ča, krá:l krá:la, lopá:r lopá:rja, mlá:j mlá:ja, plá:šč plá:šča, roká:u roká:va, sərńá:k sərńá:ka, žá:r žá:ra; prá:zenk prá:zenka, trá:uēnk trá:uēnka; γaspodá:r γaspodá:rja, mesá:r mesá:rja, zidá:r zidá:rja, jà:strep jà:streba, pà:l̥k pà:l̥ka*; rod. ed. *xlà:pca, pà:uca, pjà:nca, stà:rca – brá:da, ylá:va, slá:na, trá:va; plá:na; melà:va, oγrà:ja, otà:va, pjà:nka, težà:va – kà:mne, zdrà:uēl; ulá:ko, urá:ta – γolà:zen; dlà:n, mà:st, rà:st* – im. ed. ned. *krá:dek krá:tka krá:tko, prá:zen prá:zna prá:zno, rá:uēn rá:uēna rá:uēno, ná:γu ná:γla ná:γlo* – im. ed. ž ned. *pjà:na* – im. ed. dol. *mà:l mà:la mà:le, prá:f prá:va prá:ve* – im. ed. m in ž ned. *drà:h drá:γa, mlà:t mlá:da, nà:h ná:γa, plà:n plá:na, sà:m sá:ma, slà:n slá:na, zlà:t zlá:ta*);

← *ā- (im. ed. in rod. ed. *já:uor já:uorja, ká:men ká:mna*; rod. ed. *brá:ta, γrá:xa, xrá:ma, Lá:xa, lá:za, má:ka, mačerá:da, modrá:sa, mrá:za, obrá:za, potplá:ta, prá:γa, rá:ka; γá:bra, ká:šla – já:ma, ká:ča, ká:na, ká:ša, krá:va, má:ma, slá:ma, urá:na, žá:ba; lopá:ta – blá:to, má:slo, sá:dlo (!); klá:dvo, tná:lo – lá:kot, pá:met, stá:rost* – im. ed. ž in s ned. *boyá:ta boyá:to, pišká:va pišká:vo, slá:va slá:vo, stá:ra stá:ro, zdrá:va zdrá:vo* – im. ed. m ned. *ylá:dek, lá:čen* – im. ed. ned. s *pjá:no*);

← *ā (*dà:n, mà:x, là:n, pà:n – và:s* – im. ed. m ned. *bərdà:k, γrańà:k, γorà:k, sladà:k, težà:k – bolà:n, dužà:n, dromà:n, laxà:n, mastà:n, mexà:n, močà:n, potà:n, prašà:n, sočà:n, stərmà:n*);

← *ā- (*má:ša* – im. ed. m ned. *má:du, pá:sji*);

← v prevzetem besedju (im. ed. ž in s ned. *plá:va plá:vo*);

or ← *ǭ (*tórne – ərž, smərt – mǫrtu* – im. ed. dol. *pərf pəra pərve*);

← *ǭ- (*γórl̥o, zǫrno* – im. ed. ž in s ned. *mǫrzla mǫrzlo*);

← *ǭ- (*vərx*).

0.3.3.1.2 Kratki naglašeni zložniki

i ← *i (*k'lin, i'zik, 'pič 'kot'*; *m̥la'tič, uoy'rič 'ogrc', 'tič – 'miš, 'nit, 'rit* – im. ed. m ned. *čist, 'siu, 'sit, 'tix*);

← *aj (*'di 'daj', 'ki 'kaj', sko'ri 'skoraj'*);³⁴

← *-è v primeru *'vič*;

← *-ə v primeru *o'γiń*;

u ← *u (*'juh, ka'žux, k'ruv, 'kup* – im. ed. m *'rus*);

← *j (*'Kuk, 'pux* – im. ed. m *'duh, 'pun*);

← *il, *-ul, *-əl, *-əl (del. na *-l* m *xo'du, γo'nu, lo'mu, mo'lu, no'su, pro'su, to'ču, uo'zu*; del. na *-l* m *č'u, ko'tu, o'ru, pa'ku* – del. na *-l* m *'šu*; del. na *-l* m *če'su, dər'zu, iγ'ru, kle'su, ko'pu, pe'lu, poz'nu, me'tu, z'nu*);

³⁴ Prim. ledinsko ime (Perati) or. ed. *Pot krá:jam*, tož. ed. *Pot k'ri*.

- e** ← *-ĕ (člo'vek, x'lep, x'ren, med'vet, op'len, o'rex, sano'sek – zd'reu – del. na -l m bo'leu, 'deu, γo'reu, γ'reu, 'meu, se'deu, smər'deu, 'teu 'hotel' – uo'ne 'zunaj');
 ← *-è (čep – im. ed. m ned. de'beu, ər'men, ze'len);
 ← *-ĕ (poy'let, 'zet – te'le, ūre'me – sno'žet);
 ← prednaglasni *e v zlogu pred *-i, *-ə (stu'denc, Ko'bart);
 ← *-ə v položaju pred *n in *ń (a'den 'eden', po'zen, ske'deń);
 ← *-i v položaju pred n v primeru pete'len;
 ← prednaglasni *ə v primeru 'seda 'zdaj);
- o** ← *-ò (bop, γ'rop, γ'rost, k'lop, 'kou, 'koń, 'moł, 'pot, sa'kou 'sokol', s'nop, s'tou, st'rop, 'uou – če'lo, ok'no, reb'ro – im. ed. m ned. 'γou, γla'bok, ša'rok, ve'sok);
 ← *-ǫ (pop 'poppek' – tož. ed. sest'ro, te'to, že'no);
 ← prednaglasni *o v zlogu pred *-i, *-ə ('bošč – ka'zouč, k'louč, 'konc, 'korc, 'lonc, z'ūonc);
- ə** ← *-ə v položaju pred izglasnim *r (če'bər);
 ← *ø v *-rn (Kə'rən, tə'rən – čə'rən);
 ← *-i v položaju pred r ('sər 'sir');
- a** ← *-à (b'rat, γ'rax, x'ram, 'Lax, 'las, 'mak, mače'rat, mod'ras, m'ras, ob'ras, potp'lat, p'rah, 'rak – t'la – im. ed. m ned. bo'γat, p'jan, piš'kau, s'lab, s'tar, zd'rau);
 ← *-ǎ ('bat, 'daš, 'pas, sta'bar – 'vas 'ves');
 ← prednaglasni *a v zlogu pred *-i (Ko'bart);
 ← v prevzetem besedju (p'lau).

0.3.3.1.3 Nenaglašeni zložniki

- i** ← *i za glasniško skupino (ne)zvočnik + zvočnik (sí:ekli ~ zbrà:l) ali po naliki na naglašeni položaj (im. ed. s ned. γnilù:o ~ žvù:o, tož. ed. zmò: ob mlajšem žìvù:o, zimò:);
 ← *iĕ- (ič'men, i'zik); *-ĕi, *iā-, *-oi- v primerih zlù:odi, i'sen, i'ce, ūis'ka;
- u** ← *u (im. ed. ned. s γlúxù:o, xudù:o, pustù:o, suxù:o);
 ← *I (bu'xa – im. ed. m ned. dužà:n – im. ed. s ned. tustù:o);
 ← *-ou, *-əu, *-au (im. ed. m ned. bú:ku, γá:bru, já:uorju, isé:nu 'jesenov', sosi:edu,³⁵ bú:ku, brí:tu, cí:erku; 'ta na Mú:ruc);
 ← *-il, drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + l, *-al, *-əl (del. na -l m γù:oru, mí:eru, narè:du, osù:olu, posù:šu, prá:vu, ūsà:du; im. ed. m ned. ná:γu – del. na -l m né:su, pé:ku, ré:ku, té:ku; del. na -l m dí:elu, γlé:du, ká:zu, mí:ėšu, plé:su, zvé:zu; kí:su – del. na -l ví:du, ví:edu);
 ← *ø v primerih bušè:la, duxù:or;
- e** ← *ĕ (rod. ed. breγà:, lesù:, sneγà:, svetù: – tož. ed. lexò:, stenò:, zvezdò: – im. ed. s ned. bledù:o, celù:o, lenù:o, lepù:o, slepù:o, srepù:o);
 ← *e (sest'ra, te'ta, že'na);
 ← *ĕ (rod. ed. pesti:, vezi:);
 ← prednaglasni *ə v primerih če'bər, Če'dat, ske'deń;

³⁵ Drugotna skupina *-ou-, nastala v soglasniškem sklopu *-oun- < *-omn- se pojavlja v nad. pí:tun pí:tuna pí:tuno 'velik o sadu, plodu; necepljen, o sadnjem drevju' < isln. *pítomn- < psl. *pítomъn-.

- ← drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + m/n (*γolà:zen, pì:esem*); ponaglasni *ə pri pridevnikih na *-ən in *-ək, ki je prvotno najverjetneje onemel (kot npr. pri samostalniških na *-əc in *-ək, npr. *xlà:pc, júnc – pé:tk, pandè:lk*), kasneje pa se je za olajšanje soglasniškega sklopa ponovno vrnil neobstoječi e (im. ed. m ned. *čé:den, čú:den, lá:čen, mlá:čen, prá:zen, rá:žen, trú:den – γlá:dek, krá:dek, ní:zek, rí:edek, uó:zek*);
- ← *ø s sklopu *črě (*čeri:esna, čeri:euí, čeri:es*);
- ← prednaglasni *i v položaju za v (*veni:ka, ve'sok veso'ka veso'ko – v psl. predponi *uy-* kot npr. v *vebrát:t, vekí:dat, velí:t, vepí:kat*);
- o** ← *o (*ko'sa, ko'za, os'la, uo'da – lí:eto, mí:esto, ulá:ko 'del sani'*);
- ← *o (rod. ed. *sosí:eda; možà:, robù:, zobà: – rod. ed. klopi: – im. ed. ned. s γostù:o*);
- ← *ə v primerih *lox'no 'lahko, uo'ne 'zunaj*;
- ← *au, *ou v primerih *γloń:k, Bazoi:e*;
- a** ← *r skupaj z r (im. ed. ž in s ned. *mərt'va mərt'vo – im. ed. ž in s ned. γər'da, tər'da*);
- ← drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + r in (*vì:etər – dó:bər, mó:dər, mókər, ó:stər*);
- ← *ri po izpadu nenaglašenege *i ob *r skupaj z r (*bərdà:k bərt'ka bərtkù:o, predlog pər, predpona pər-* npr. v *pərné:st, pərpelá:t, pəryná:t*);
- a** ← *a (im. ed. ned. s *drayù:o, mladù:o, nayù:o, planù:o, samù:o, slanù:o, zlatù:o*);
- ← prednaglasni *ə (*pa'ku – das'ka, la'ya, ma'la, sta'za, ta'ma – lažni:k – staklè:nca, žańi:ca – im. ed. ž in s ned. mad'la mad'lo*);
- ← prednaglasni *o najverjetneje položajno (sporadično disimilatorično o-jevsko akanje, pogosteje za mehkonebniki in ustničniki) (*damó:u – γalò:p, γaspù:ot, γaspodà:r, γaspodí:na; γla'bok, kakù:oš, kalò:urat, ka'zouc, ka'žux; klabù:k; mače'rat, pa'loh, pandè:lk, pasté:la, pa'tok, sa'kou, sabó:ta, tapori:šče*);³⁶
- ← ponaglasni *o redko (*sí:eratka*);
- ← prednaglasni *e, *ě sporadično (e-jevsko akanje) (*a'den ad'na ad'no, γrańà:k, mazi:nc, sano'sek, tras'ka, vas'na*);
- ← prednaglasni *i v primeru *ša'rok*.

0.3.3.1.4 Izguba zložnikov

- o** ← *-ə po umiku naglasa v položaju ne pred izglasnim zvočnikom (*o'us – ka'zouc, k'louc, 'konc, 'korc, 'lonc, z'uonc – stu'denc*);
- ← **ponaglasni *ə** v položaju ne pred izglasnim zvočnikom, npr. v priponskih obrazilih *-əc, *-ək (*γò:pc, xlà:pc, xli:epc, kù:pc, mazi:nc, pà:uc, pjà:nc, stà:rc, želò:c, γó:tc, jú:nc, klá:nc, Ní:emc – pandè:lk, pé:tk*);
- ← *-i po umiku naglasa v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne)zvočnik + zvočnik (*'bošč, Ko'bart, 'velk – im. mn. ot'roc – daj./mest. ed. 'žen, 'kop – mest. ed. po'noč, u 'peč, u 'vas, ko'koš – 2. os. ed. velebnika 'nes, 'uos*);³⁷

³⁶ Pogoji, v katerih prihaja do položajnega o-jevskega akanja, so opredeljeni takole: »disimilacijsko akanje« (Logar 1966: [149]), »v položaju za labiali in velari ter sporadično za dentali« (Logar 1981b: [257]), »za k, h, m, p« (Logar 1996a: [315]).

³⁷ Prim. 0.3.3.3.1.

- ← izglasni ponaglasni **i* v odprtem zlogu v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne) zvočnik + zvočnik (*lá:n* – dosledno v daj./mest. ed. samostalnikov *a*-jevske sklanjatve z nepremičnim naglasom na osnovi in mešanim naglasmom *'xl:š, xrù:šk, ylá:f* – redko v 3. os. ed. sedanjika glagolov s sedanjiško pripono *-i* tipa *mó:t*, kjer je bil onemeli **-i* nalikovno nadomenščen z *-e*- iz oblik, v katerih se je prvotni **-i*- pojavljal v zaprtem zlogu, tipa *mó:ten mó:teš* → *mó:te*);
- ← neizglasni ponaglasni **i* v priponskih obrazilih *-ica, -ina* (*ju:žna, krá:fca, ló:nca, ní:fca, pá:lca, prá:fca, rú:sca, tá:šca, žá:pca*);
- ← prednaglasni **i* v položaju ob zvočnikih (dosledno v položaju za *r*: *bərdà:k bərt'ka bərtkù:o* 'priden', predlog *pər*, predpona *pər-* npr. v *pərné:st, pərpelá:t, pəryná:t* – dosledno v mn. in dv. sed. glagolov s sed. pripono **-i*-, kjer je bil **i* sicer nalikovno nenaglašen, npr. *živmó: žiftá: živjó: živmá: žiftá: žiftá:*, tako *boljó:, visjó:, tiščjó:, živjó:* – nedosledno v drugih pregibalnih vzorcih: starejše *zí:ma zmò:* za običajno *zí:ma zimò:*, starejše *ži:u ži:va žvù:o* za običajno *ži:u ži:va živù:o* – *žvà:u žvali:, žvi:na*;
- ← prednaglasni **u* v položaju za *r* (*dərž'ba – ər'men* 'rumen');
- ← **e, *ε* v položaju ob *r* (*ər'men* 'jermen', *por'češ* 'porečeš', *nardmó:* 'naredimo');
- ← **ě* v večzložnicah v položaju za *s* redko (*prí:eska, skí:era – snožet*);
- ← ponaglasni **ε* v primerih *mì:esc mì:esca, pà:lk pà:lka, zè:jc zè:jca* ob naslonitvi na samostalnike s priponskima obraziloma **-əc, *-ək*;
- ← **o* v položaju ob *u* (*u'ca – yuorì:t*).

0.3.3.2 Soglasniški sestav

0.3.3.2.1 Zvočniki

Nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih zvočnikov, poleg tega pa še:

- u** ← **ø* v položaju pred **q* kot protetični *u* (*uó:š, uó:ylé – uó:tu, uó:zek – uó:xat*);
- ← **b* v primeru *k'louc kloy'ca* 'klobčič';
- v** ← **u* v položaju pred nezaokroženimi (naglašenimi ali nenaglašenimi) samoglasniki, ki niso onemeli (*ví:det, ví:edet, và:s, vər'ca* 'vrv za vezanje sena', *vərx, vərt – krá:va, ní:va, ylá:va, trá:va* in nalikovno *krá:vo, ní:vo, ylavò:, travò:*);³⁸
- m** ← **b* v skupini **bn* (im. ed. ž in s ned. *drom'na dromnù:o*);
- n** ← **m* v položaju, ko ta ni pred ustničnikom, izjema je ustničnik **m* (končnica *-m/-n* za 1. os. ed. sed. *dí:elan#*,³⁹ *re'čen#, sən dí:elu, sən 'šu ~ səm ví:edu, səm prá:vu* – končnica *-en* za or. ed. m pridevnikov in zaimkov *z nen dob'ren človi:ekan, z nen dob'ren mò:žan ~ z nen dob'rem pù:oban*);⁴⁰
- ← **l* po različenju v soglasniškem sklopu **ll*, nastalem po onemitvi nenaglašenega **i* (*so mí:senli* 'mislili so', *sta mí:senla* 'mislila sta');

³⁸ Na sledi glasovne spremembe issln. **u* > Jevšček *b* v položaju pred sprednjimi samoglasniki bi kazal primer Jevšček *bazobí:na* 'bezeg' < psl. **bъзоуѣна*. Mogoče je tudi, da je leksem prevzet iz sosednjih govorov (Piki, Avsa, Perati, Plohi, Livek), kjer je ta prehod znan. Na mešanje odrazov za issln. **u* in issln. **b* bi kazala tudi primera *s'lap slá:va slá:vo* < psl. **slābъ *slāba *slābo* s issln. **u* v medsamoglasniškem položaju in *bazò:u bazù:ola* 'vozel' s protetičnim **u*.

³⁹ Znak # označuje pavzo.

⁴⁰ Prehod issln. **-m* > *-n* je značilen za večino nadiških govorov z izjemo govorov Dreke in okolice (Logar 1966: [150]) ter govorov na Livškem z izjemo Jevščka.

- l** ← * $\emptyset$ v skupini * ul (*drí:eu̯le*, *γarmó:u̯le*, *zdrà:u̯le*);
 ← *l v primeru *γl̥u̯:x*;
- n** ← *n včasih v bližini mehkonebnika *k* (češník: *k* češník: *ka*, *γlońík: k* *γlońík: ka*, *γrańà: k* *γrańà: ka* *γrańkù: o* – *ńl: va*, *o'γiń o'γ'ńa*);
- j** ← * $\emptyset$ v položaju za *e, *ě, *ę in pred *t (ned. *pè: jč*, *rè: jč* – ned. *sé: jč* – im. ed. m in s ned. *ardé: jča* *ardé: jče*).

0.3.3.2.2 Nezvočniki

Nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih nezvočnikov, poleg tega pa še:

- d** ← * $\emptyset$ v skupinah *zr, *žr (*zd'reu̯ zdri:ela* *zdri:elo*; *ždri:et*, *ždri:be*);
 ← *t v primeru *krá:dek* *krá:tka* *krá:tko* po naliki na tip *ri:edek* *ri:etka* *ri:etko*, *γlá:dek* *γlá:tka* *γlá:tko* in v korenu *med-* kot v *med'la*, *me'deš*;
- š** ← *s v položaju pred *n ali drugotnim *n* (češník: *k* češník: *ka* 'česen');
 ← *č v primeru *bušè:la* 'čebela';
- ž** ← *z v položaju pred *n ali drugotnim *n* (or. ed. *ž 'ńi:n* 'z njim', *ž nó: 'z njo*', *ž ñi:m* 'z njimi');
- č** ← *t (*mù:oč*, *nù:oč*, *pè: jč* – im. ed. *ž* in s ned. *ardé: jča* *ardé: jče* – ned. *rè: jč*, *oblé: jč*, *sé: jč*);
- γ** ← *g ne v položaju pred pavzo (*γó:ba*, *sneγà:);*
 ← * $\emptyset$ v položaju pred *o redko kot protetični glas (*γo'sa* 'osa');
 ← v prevzetem besedju (*buti:γa*, *fí:γa*);
- h** ← *g v položaju pred pavzo (*sni:eh*);
- x** ← *x (*xlí:eu̯*);
 ← tujejezični *f* v starejšem besedju (*luxt*);
- f** ← *u v položaju pred nenaglašenim *i*, ki je onemel, in nezvenečim nezvočnikom (*ńi:fca*, *prá:fca*, 'ta na *γlá:f*, 'tu *u* *ńi:f* – im. ed. dol. m *prá:f*, *pərf*);
 ← tujejezični *f* v mlajšem besedju (*brì:tof*, *fí:γa*).

0.3.3.2.3 Izguba soglasnikov

- o** ← *i v položaju pred * $\bar{e}$ > nad. *i:en* 'jem', *i:es*, *i:et* – končnica im. mn. samostalnikov moške *o*-jevske sklanjatve z mešanim naglasom *-i:e*, npr. *aldì:e*);
 ← *u v položaju pred * $\bar{o}$ > nad. *u:o*, *ū, **ù-*, * $\bar{u}$, * $\bar{u}$ > nad. *u:o* (*tù:or*, *ù:k*, *ù:os*, *zù:on* – *ú:na* – del. na *-l* m ed, s ed, m mn., ž mn. *γù:oru* *γù:orlo* *γù:orli* *γù:orle*);
 ← *u skupaj s predhodnim kratkim naglašenim ali nenaglašenim *a, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *u* (glej 0.3.3.1.3 *u*);
 ← *l skupaj s predhodnimi kratkimi naglašenimi ali nenaglašenimi *i, *u, *a, *a, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *u* (glej 0.3.3.1.3 *u*);
 ← *i skupaj s predhodnim kratkim naglašenim ali nenaglašenima *a, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *i* (glej 0.3.3.1.3 *i*);⁴¹
 ← *g v obliki *mó:u* 'mogel';
 ← *r, *l skupaj z *i v kratki obliki krajevnih prislovih 'γo 'gor, gori', 'do 'dol, doli';
 ← *d v položaju pred *c (*γó:c*, *želò:c*).

⁴¹ Prim. vire za kratka naglašena *i* in *u* (razdelek 0.3.3.1.2) ter nenaglašena *i* in *u* (razdelek 0.3.3.1.3).

0.3.3.3 Naglasni sestav

0.3.3.3.1 Naglasno mesto

Nesplošnoslovenske naglasnomestne spremembe so: 1. narečni praslovanski umik naglasa s praslovanskega dolgega srednjega samoglasnika z naglasom tipa novega akuta na prednaglasno kračino (*poló:žeš, počé:san*) (umik na prednaglasno dolžino je splošnoslovenski: *xvá:leš, napi:san*); 2. nesplošnoslovenski umik naglasa s cirkumflektiranega dolgega srednjega skrčka na prednaglasno kračino (*pó:znaš pó:znate*) (umik na prednaglasno dolžino je splošnoslovenski: *mí:ešaš mí:ešate*); 3. nesplošnoslovenski umik naglasa s *-ə v položaju ne pred izglasnim zvočnikom (*ka'zouc, k'louc, 'konc, 'korc, 'lonc, 'ouš, stu'denc, z'uonc ~ če'bər, po'zen*) in s *-i v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne)zvočnik + zvočnik, in sicer dosledno v zaprtem zlogu (*'bošč 'božič, Ko'bart 'Kobarid, 'velk 'velik*) in nedosledno v odprtem zlogu (im. mn. *ot'roc ~ ko'hi, po'noč*).

0.3.3.3.2 Zložniška koliksot

Nesplošnoslovenski kolikostni spremembi sta: 1. zahodno- in južnoslovensko zgodnje podaljšanje kratkih akutiranih samoglasnikov v nezadnjih besednih zlogih, in sicer tako v predzadnjih kot v predpredzadnjih (*já:ma, já:γoda*); 2. skrajšanje prednaglasnega zlogotvornega *r < *CbrC/*CbrC (*čər'na, γər'da, tər'da*).

0.3.3.3.3 Tonemskost

Nesplošnoslovenska tonemska sprememba je pojavljanje odraza popraslovanskega novega cirkumfleksa v nekaterih slovnčnih kategorijah (deležnik na -l tipa *γori:ela*; rod. mn. tipa *kù:pu, brà:tu*; or. ed. tipa *kù:pmi, brà:tmi*; nedoločniki tipa *kupì:t, nosì:t, sušì:t*).

0.4 Ojačevalni krajevni prislovi ob krajevnih predlogih v nadiškem narečju

V nadiškem narečju se pred krajevno predložno besedno zvezo pojavljajo različni ojačevalni krajevni prislovi, in sicer so to *tu/sem, tam/tja, gori/gor, doli/dol*, ki se spreminjajo glede na trenutni položaj govorca. Kot zled spreminjanja ojačevalnega krajevnega prislova naj služi ime gmajne z ledinskim imenom *Pod planico*, ki se nahaja na pobočju Kuka nad Livkom in pod Livškimi Ravnami ter nasproti pobočja Matajurja, na katerem ležijo Piki. Ime se z ojačevalnim prislovom v omenjenih treh vaseh glasi takole: Livek: *'yo Pot plani:co* 'gori Pod planico', Livške Ravne: *'do Pot plani:co* 'doli Pod planico', Piki: *'ta Pot plani:co* 'tam Pod planico'. To je značilnost jezikov in narečij alpskega jezikovnega prostora (Isačenko 1939: 127–128).

0.4.1 Krajevni predlogi, ki se pojavljo kot jedro predložne zveze, so:

v + tož./mest.: nad. *v, in*, knj. sln. *v* < psl. **vъ, *vъn* 'v' (Be IV: 271; Sn: 804);

iz z rod.: nad. *z/s/ž/š* 'iz, ex, de, ab', knj. sln. *iz* < psl. **izъ* 'iz' (Be I: 214–215; Sn: 228; ES VI: 6–8);

vmes z tož.: nad. *bez/bes* 'med',⁴² knj. sln. *vmêš* < psl. **vъ mēsъ/b* 'vmešano, vmes' (Be IV: 331–332; Sn: 827); predlog se uporablja redkeje, in sicer v predložnih besednih zvezah, v katerih se običajno pojavljata predloga *iz* in *z/s*, pri čemer pravila rabe predloga *vmes* na eni strani in predlogov *iz* in *z/s* na drugi niso jasna;

na s tož./mest.: nad. *na* 'na, in', knj. sln. *na* < psl. **na* 'na' (Be II: 209; Sn: 427; ES XXI: 185–187);

z/s s rod.: nad. *z/s/ž/š* 'z/s; dol, od zgoraj navzdol', knj. sln. *z/s* < psl. **sъ, *sъn* 'dol, od zgoraj navzdol' (Be IV: 373–374; Sn: 841);

pri z mest.: nad. *pər* 'pri, apud, ad', knj. sln. *pri* < psl. **pri* 'pri' (Be III: 120; Sn: 573);

k/h z daj.: nad. *x* 'k, apud, ad', knj. sln. *k/h* < psl. **kъ, *kъn* 'k' (Be II: 7; Sn: 246);

od z rod.: nad. *pər* 'od, proč, stran, a, ab, de, ex', knj. sln. *od* < psl. **otъ* 'od, proč, stran' (Be III: 240; Sn: 462);

nad s tož./or.: nad. *nad, nat* 'nad, super, supra', knj. sln. *nad* < psl. **nadъ* 'nad' (Be II: 210; Sn: 428; ES XXII: 15–16);

iznad z rod.: nad. *znad, znat* 'iznad', knj. sln. *iznad* < sln. *iz* + *nad*;

pod s tož./or.: nad. *pod, pot* 'pod, sub', knj. sln. *pod* < psl. **podъ* 'pod' (Be III: 67–68; Sn: 531);

izpod z rod.: nad. *spuod, spuot* 'izpod', knj. sln. *izpod* < sln. *iz* + *pod*;

⁴² Narečni govorniki predlog najverjetneje ljudskoetimološko povezujejo s predlogom *brez/bres*, tako da se v hiperkorektnem govoru poleg *bez/bes* pojavlja tudi *brez/bres*. Da gre pri predlogu *bez/bes*/*bež/beš* dejansko za prvotni prislov *vmes*, bi kazala vzporednica *miz/mez/miez* 'med' v terskem narečju (Merkù 1997: 25).

za s tož./or.: nad. za 'za, post, pone', knj. sln. za < psl. *za 'za' (Be IV: 374; Sn: 841);
izzad s tož./or.: nad. zad, zat 'izza, nazaj, retrorsum',⁴³ sln. izzad (Plet) < sln. iz + zad,
slednje iz psl. *zadъ, *zadъ 'zadnja stran' (Be IV: 378);
vrh 'na vrhu'; nepravilni predlog, nastal iz samostalnika nad. v̆rx v̆r'xa 'vrh', knj.
sln. v̆rh v̆rha/v̆rhâ, mn. v̆rhōvi < psl. *v̆rxъ *v̆rxu 'vrh' (Be IV: 359; Sn: 835).

0.4.2 Ojačevalni krajevni prislovi, ki stojijo pred krajevnimi predlogi, so *tu/sem, tam/ tja, gori/gor, doli/dol*. So vedno naglašeni in imajo dve pojavi obliki, in sicer poudarjeno obliko, ki se navadno rabi samostojno in je stavčno poudarjena, in nepoudarjeno obliko, ki se navadno rabi ob krajevnem predlogu in stavčno ni poudarjena. Tu je prikazan nabor možnih kombinacij ojačevalnih krajevnih prislovov in krajevnih predlogov:

1. tam ~ tja: poudarjeni obliki: nad. '**tam/ʔan** 'tam, illic, ibi', knj. sln. t̆am < psl. *t̆amъ (Be IV: 152; Sn: 749) ~ nad. **t̆i:e** 'tja, illic', knj. sln. t̆j̆a < psl. *t̆j̆â (Be IV: 185; Sn: 767); nepoudarjeni obliki: nad. '**ʔa ~ t̆i:e**; povezave s predlogi: (1) predloga v ~ iz, V ~ Iz → tam v/V ~ tja v/V ~ tam iz/Iz ('ʔa ʔ Pa'kl̆i:če 'tam v Pekliču', t̆i:e ʔ Pa'k̆alč 'tja v Peklič', 'ʔa s Pa'kl̆i:ča 'tam iz Pekliča'); (2) predloga na ~ z/s ali med, Na ~ Z/S ali Med → tam na/Na ~ tja na/Na ~ tam z/s/Z/S ali tam med/Med ('ʔa na F̆art̆i:ne 'tam na Frtinu', t̆i:e na F̆art̆i:n 'tja na Frtin', 'ʔa s F̆art̆i:na 'tam s Frtina', 'ʔa na M̆ú:ruc 'tam na Murovici', t̆i:e na M̆ú:rucō 'tja na Murovico', 'ʔa bez M̆ú:rucō 'tam med Murovico'); (3) predlogi Pri ~ K/H ~ Od → tam Pri ~ tja K/H ~ tam Od ('ʔa P̆ar kor̆i:te 'tam Pri koritu', t̆i:e X kor̆i:tu 'tja H koritu', 'ʔa Ot kor̆i:ta 'tam Od korita'); (4) predloga Nad ~ Iznad ('ʔa Nat pat̆ó:kan 'tam Nad potokom', t̆i:e Nat pa'tok 'tja Nad potok', 'ʔa Znat pat̆ó:ka 'tam Iznad potoka'); (5) predloga Pod ~ Izpod → tam Pod ~ tja Pod ~ tam Izpod ('ʔa Pod l̆i:esko 'tam Pod lesko', t̆i:e Pod l̆i:esko 'tja Pod lesko', 'ʔa Spuod L̆i:eske 'tam Izpod leske'); (6) predloga Za ~ Izza → tam Za ~ tja Za ~ tam Izzad ('ʔa Za pá:nam 'tam Za panom', t̆i:e Za 'pan 'tja Za pan', 'ʔa Zat pá:na 'tam Izza pana');

2. tule ~ sem: poudarjeni obliki: nad. **t̆l̆e:**, 'tu, hic', nar. sln. t̆l̆è < *tule, kar je z ojačevalnim členkom sln. le izpeljano iz sln. t̆ù < psl. *t̆ú (Be IV: 242–243; Sn: 790) ~ nad. '**sam/san** 'sem, huc', knj. sln. s̆em < psl. *s̆emъ (Be III: 226; Sn: 647); nepoudarjeni obliki: nad. **t̆l̆e:** ~ '**sa** (t̆l̆e: ʔ J̆é:ušč̆e 'tule v Jevščku', 'sa ʔ J̆é:ušč̆k 'sem v Jevšček', t̆l̆e: z J̆é:ušč̆ka 'tule iz Jevščka');⁴⁴

3. gori ~ gor: poudarjeni obliki: nad. **ʔor̆è:** 'gori, oben', knj. sln. ğóri < *gor̆è, kar je mest. ed. od psl. *gorà *ğor̆o (Sn: 182) ~ nad. '**ʔor** 'gor, hinauf', knj. sln. ğór < psl. *gor̆è; nepoudarjena oblika: nad. '**ʔo/ʔu**, slednje pred predlogom ʔ; povezave s predlogi: (1) predloga v ~ iz, V ~ Iz → gori v/V ~ gor v/V ~ gori iz/Iz ('ʔu ʔ B̆árde 'gori v Brdu', 'ʔu ʔ B̆árdo 'gor v Brdo', 'ʔo z'B̆árda 'gori iz Brda', 'ʔu ʔ Dl̆à:n 'gori v Dlan', 'ʔu ʔ Dl̆à:n 'gor v Dlan', 'ʔo bez Dl̆à:n 'gori mez Dlan'); (2) predloga na ~ z/s, Na ~ Z/S → gori na/Na ~ gor na/Na ~ gori z/s/Z/S ('ʔo na Č̆em̆er̆i:k 'gori na Č̆em̆er̆iki', 'ʔo na Č̆em̆er̆i:ko 'gor na

⁴³ Zaradi onemitve nenaglašene *i* iz narečnega gradiva ni mogoče enoumno sklepati, ali gre pri nad. *zad, zat* za predlog *izzad* ali za predlog *zad*. Glede na pomen predloga in njegove oblikovne in pomenske vzporednice v širšem slovenskem gradivu je verjetno, da gre za predlog *izzad*.

⁴⁴ Ledinska imena s ojačevalnima krajevnima prislovoma *tule ~ sem* z drugimi krajevnimi predlogi niso bila dokumentirana. To je pripisati načinu zbiranja gradiva pri informatorjih doma in ne neposredno na terenu. Če bi imena s tema predlogoma hoteli zbrati na terenu, bi morala biti raziskovalec in informator v trenutku zbiranja gradiva prisotna na poimenovanem zemljišču.

Čemeriko', 'yo š Čemerí:ke 'gori s Čemerike'); (3) predlogi *Pri ~ K/H ~ Od* → *gori Pri ~ gor K/H ~ gori Od* ('yo *Pər lapoče* 'gori Pri lopoču', 'yo *X lapoču* 'gor K lopoču', 'yo *Od lapoča* 'gori Od lopoča'); (4) predloga *Nad ~ Iznad* → *gori Nad ~ gor Nad ~ gori Iznad* ('yo *Nad mí:ram* 'gori Nad mirom', 'yo *Nad mí:r* 'gor Nad mir', 'yo *Znad mí:ra* 'gori Iznad mira'); (5) predloga *Pod ~ Izpod* → *gori Pod ~ gor Pod ~ gori Izpod* ('yo *Pod γλαύο:* 'gori Pod glavo', 'yo *Pod γλά:υο* 'gor Pod glavo', 'yo *Spuod γλά:ve* 'gori Izpod glave'); (6) predloga *Za ~ Izza* → *gori Za ~ gor Za ~ gori Izzad* ('yo *Za kot'lam* 'gori Za kotlom', 'yo *Za ko'tu* 'gor Za kotel', 'yo *Zat kot'la* 'gori Izza kotla').

4. doli ~ dol: poudarjeni obliki: nad. *dolè:* 'doli, unten', knj. sln. *dóli* < *dolē, kar je mest. ed. od psl. *dōlъ (Sn: 117) ~ nad. '*dol* 'dol, hinunten', knj. sln. *dól* < psl. *dolě; nepoudarjena oblika: nad. '*do/du*, slednje pred predlogom *u*; povezave s predlogi: (1) predloga *v ~ iz, V ~ Iz* → *doli v/V ~ dol v/V ~ doli iz/Iz* ('*du u Bázze* 'doli v Bazu', '*du u Báz* 'dol v Baz', '*do z Báz:za* 'doli iz Baza'); (2) predloga *na ~ z/s, Na ~ Z/S* → *doli na/Na ~ dol na/Na ~ doli z/s/Z/S* ('*do Na trančé:j* 'doli Na trančeji', '*do Na trančé:jo* 'doli Na trančejo', '*do S trančé:je* 'doli S trančeje'); (3) predlogi *Pri ~ K/H ~ Od* → *doli Pri ~ dol K/H ~ doli Od* ('*do Pər ká:št* 'doli Pri kašti', '*do X ká:št* 'dol H kašti', '*do Ot ká:šte* 'doli Od kašte'); (4) predloga *Nad ~ Iznad* → *doli Nad ~ dol Nad ~ doli Iznad* ('*do Nat pató:kan* 'doli Nad potokom', '*do Nat pa'tok* 'dol Nad potok', '*do Znat pató:ka* 'doli Iznad potoka'); (5) predloga *Pod ~ Izpod* → *doli Pod ~ dol Pod ~ doli Izpod* ('*do Pot pù:ólan* 'doli Pod poljem', '*do Pot pù:óle* 'dol Pod polje', '*do Spuot pù:óla* 'doli Izpod polja'); (6) predloga *Za ~ Izza* → *doli Za ~ dol Za ~ doli Izzad* ('*do Za dò:ban* 'doli Za dobom', '*do Za dò:p* 'dol Za dob', '*do Zat dò:ba* 'doli Izzad doba').

poudarjena oblika nepoudarjena oblika		Krajevni prislovci						
		'tam/ 'ta	'tan 'tja	'tíe 'tja	'sam/ 'sa	're 'yo/'yu 'gori,	'le 'do/'du 'doli,	'dol 'do/'du 'doli,
Krajevni predlogi								
u	'v'	'ta ũ	ti:e ũ	tlè: ũ	'sa ũ	'yu ũ	'du ũ	'du ũ
z/s/š/ž	'iz'	'ta z		tlè: z		'yo z	'do z	
bez/bes/beš/bež	'med'				'yo bez			
na	'na'	'ta na	ti:e na		'yo na	'do na	'do na	
z/s/š/ž	'z/s'	'ta z			'yo z	'do z	'do z	
bez/bes/beš/bež	'med'				'yo bez			
pər	'pri'	'ta pər			'yo pər	'do pər		
x	'k/h'		ti:e x				'do x	
od/ot	'od'	'ta od			'yo od	'do od		
nad/nat	'nad'	'ta nad	ti:e nad		'yo nad	'do nad	'do nad	
znad/znat	'iznad'	'ta znad			'yo znad	'do znad		
pod/pot	'pod'	'ta pod	ti:e pod		'yo pod	'do pod	'do pod	
spuod/spuot	'izpod'	'ta spuod			'yo spuod	'do spuod		
za	'za'	'ta za	ti:e za		'yo za	'do za	'do za	
zad/zat	'izza'	'ta zad			'yo zad	'do zad	'do zad	

Krajevni predlogi in ojačevalni krajevni prislovni v nadiškem narečju

0.5 Poknjžjenje lastnih imen

V delu obravnavana zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici bodo predstavljena tako v izvirni narečni obliki, zapisani v novi slovenski nacionalni fonetični transkripciji, kot v poknjžjeni obliki, zapisani s črkovnim sestavom slovenskega knjižnega jezika. Ker pa med zemljepisnimi in osebnimi lastnimi imeni obstaja razlika v obsegu njihove morebitne rabe in v njihovih specifičnih vlogah, obe skupini lastnih imen ne bosta poknjžjeni na isti način.

Zemljepisna imena, predvsem na novo zbrana ledinska imena, bodo najverjetneje uporabljana na širšem zemljepisnem prostoru, kot je območje njihove avtohtone rabe, tj. na nadkrajevni oz. vsenarodni ravni (na različnih zemljevidih in v različnih atlasih, ki jih ne bodo uporabljali samo prebivalci kraja Livek in njegove okolice, ampak širša slovenska javnost), zato se zdi smiselno, da se poknjžijo/standardizirajo. S tem postanejo izvorno enaka, a zaradi različnih narečnih glasovnih sprememb na izrazni ravni medseboj precej različna imena v slovenskem jezikovnem prostoru medsebojno primerljiva.⁴⁵ Ledinska imena so zato poknjžena v skladu z etimološko-zgodovinskim načelom v primeru, da je njihov izvor jasen, ter samo glasovno-pravopisno v primeru, da je njihov izvor ni popolnoma jasen. Že uveljavljena, a ne v skladu z etimološko-zgodovinskim načelom poknjžena krajevna imena, so v iztočnicah navedena v uveljavljeni obliki (*Bovec*, *Čedad*, *Jevšček*, *Kobarid*, *Sužid* in ne morda *Bolc*, *Čevdad*, *Jelšček*, *Koborid*, *Solžid*).⁴⁶

Osebna imena, predvsem vzdevki, in iz njih tvorjena hišna imena se verjetno ne bodo uporabljala zunaj svojega avtohtonega prostora. Poleg tega imajo osebna imena za razliko od zemljepisnih imen še bolj poudarjeno istovetenjsko vlogo (identifikacijsko funkcijo), saj z osebnim imenom istovetimo poimenovano osebo. Imenotvornopodstavna osebna imena, tj. osebna imena, ki so imenotvorna podstava vseh ostalih imen imenotvorne družine (prim. razdelek 4.1), so poknjžena samo glasovno-pravopisno in ne tudi etimološko-zgodovinsko, četudi je njihov izvor popolnoma jasen.⁴⁷ Iz teh imen tvorjena, tj. neimenotvornopodstavna osebna imena so ob razvidnosti oblikovnih morfemov (sklonskih končnic in besedotvornih obrazil) ter zaradi medsebojne imenotvorne primerljivosti poleg na glasovno-pravopisni ravni poknjžena tudi na oblikovni, tj. oblikotvorni in besedotvorni ravni, pri čemer je poknjženo samo priponsko obrazilo zadnje imenotvorne stopnje.

⁴⁵ Imena kot na primer gorenjsko *Strmc*, nadiško *Starmac*, cerkljansko *Stromc* imajo vsa svoj izvor v praobliki issln. **Str̥m̥ac* < psl. *Strьmьць ter jih zato v skladu z etimološko-zgodovinskim načelom poknjžimo kot *Strmec* [*St̥rm̥ac*].

⁴⁶ Načela poknjževanja so povzeta po Šivic-Dular 1988–89, 1998a.

⁴⁷ Vzdevka *Matevšč* in *Jošč* na primer sta z manjšalnimi priponskim obrazilom nad. -č/-č (ki izvorno ustreza knj. sln. -ič, a je v narečju glasovno predrugačeno zaradi onemitve nenaglašene *i*) izpeljana iz rojstnih imen *Matevž* in *Joža*, *Jože*, zato bi ju v skladu z etimološko-zgodovinskim načelom lahko poknjžili kot *Matevžič* in *Jožič*. S tem pa bi se zelo oddaljili od dejanskih oblik, da bi etimološko-zgodovinsko poknjženi imeni za svoja nosilca postali neprepoznavni.

0.5.1 Glasovno-pravopisno knjiženje pomeni prenos narečne glasovne podobe imena v najbližjo knjižno (glasovno knjiženje) ter zapis te izrazne podobe z črkovnim sestavom slovenskega knjižnega jezika (pravopisno knjiženje). Tako se v pričujočem delu torej knjižijo: a) etimološko ne povsem jasna ledinska imena (*Lašt, Ó:šéłk, Smé:jčk* → *Lašt, Ošeljk, Smejčk*), saj bi poknjižena oblika imena lahko dajala zavajajoče podatke o izvoru imena (*Ošeljk* je na primer teoretično mogoče poknjižiti kot **Ošljek* ali kot **Ošljik*); b) vzdevki (tudi etimološko jasni): *Lopà:c, Kò:špac, Ma'teušč* → *Lopac, Košpac, Matevšč* in ne morda *Lopatec, Košpec, Matevžič*).

0.5.2 Etimološko-zgodovinsko knjiženje v slovenščini upošteva praslavanski izvor imena, tj. praslavansko morfološko sestavljenost imena iz korena in različnih besedotvornih obrazil (etimološko načelo), ter spreminjanje izrazne podobe imena od praslavanščine do časa pravopisne in pravorečne ter oblikovno-skladenjske kodifikacije slovenskega knjižnega jezika, in sicer pravopisne in (v večini primerov) pravorečne kodifikacije glasovne podobe 16. stoletja ter oblikovno-skladenjske kodifikacije druge polovice 19. stoletja (zgodovinsko načelo). Gre torej za knjiženje na glasovno-pravopisni, oblikovni (oblikotvorni in besedotvorni) ter skladenjski ravni, to pomeni na vseh ravneh jezikovnega sistema.

Glasovno-pravopisno knjiženje: a) nadomestitev narečnih glasovnih odrazov z ustreznimi knjižnimi (issln. **ē/*ě-, *īr/*ir-, *ō, *l̄/*l̄-/*l̄, *ol/*ou, *uO, *ue, *ui, *-m, *j, *ń, *g, *-g* > nar. *i:e, i:er, u:o, u:/u, u, u, be, p/f, -n, l̄, ń, γ, -h* → knj. *e, ir, o, ol [ou], v, vi, -m, lj, nj, g, -g*) pri ledinskih imenih (*Br̄:ezje, M̄i:er, R̄u:oxat, Kuni:k, Li:puje, Za uasjó:, Te beli:k lá:šč, M̄u:ropca/M̄u:rofca, P̄u:óle, N̄i:fca, Gl̄:ava, Lò:h* → *Brézje, Mir, Rohat, Kohnik, Lipovje, Za vasjo, Veliki lazič, Murovica, Polje, Njivica, Glava, Log*) in ne v celoti pri osebnih imenih (npr. *Mat̄i:ec* → knj. *Matec*, toda nar. *Lopà:ci* → knj. *Lopaci* in ne morda **Lopatci*); b) ponovna vzpostavitev preglasa pri ledinskih imenih (nar. *F̄arkà:jžova Tá:morca* → knj. *Frkajževa Tamorica*), ne pa tudi pri osebnih imenih (nar. *Poliz̄:ò:uka, Fr̄á:ncova* → *Polizovka, Francoav* in ne morda **Poliževka, *Francèva*); c) ponovna vzpostavitev onemelega nenaglašenege *i* (in redkeje ostalih samoglasnikov ob zvočnikih) pri ledinskih (*Doli:nca, Lá:zna, P̄ar lí:p* → *Dolinica, Lazina, Pri lipi*) in hišnih imenih (*P̄ar M̄arjá:nc* → *Pri Mrjanci*), ne pa tudi pri osebnih imenih (*Ma'teušč, Ərnè:jc, M̄arjá:nca* → *Matevšč, Rnejc, Mrjanca* in ne morda **Matevžič, *Jernejec, *Marijanica*); č) neupoštevanje *o*-jevskega akanja po različenju (disimilatorično akanje) pri ledinskih imenih (*Pa'loh, Pa'tok* → *Polog, Potok*); d) pravopisno neupoštevanje onezvenečenja izglasnih nezvenečih nezvočnikov pri ledinskih (*Las* → *Laz*) in osebnih imenih (*Á:š* → *Až*); e) neupoštevanje drugotnih soglasniških sklopov, ki so posledica onemitve samoglasnika in prilikovanja po zvonečnosti pri ledinskih imenih (*Lá:šč* → *Lazič*), ne pa tudi pri osebnih imenih (*Jó:šč* → *Jošč* in ne morda **Jožič*).

Oblikotvorno knjiženje: zamenjava narečnih končnic s knjižnimi: a) mestnik ednine samostalnikov moške in srednje *o*-jevske sklanjatve (nar. *-e* → knj. *-u*) pri ledinskih (*P̄ar ká:mne, Na če'le* → *Pri kamnu, Na čelu*) in hišnih imenih (*P̄ar Potskedná:ke* → *Pri Podskednjaku*); b) orodnik ednine samostalnikov moške in srednje *o*-jevske sklanjatve: nar. *-am/-an* → knj. *-om / -[č, ž, š, c, j _], -em / +[č, ž, š, c, j _]* pri ledinskih imenih (*Pot če'lam/Pot če'lan, Za klá:ncam, Za kori:tam, Pot p̄u:ólan* → *Pod čelom, Za klancem, Za koritom, Pod poljem*); c) mestnik množine samostalnikov moške in srednje *o*-jevske

sklanjajtve: nar. *-ex/-í:ex/-ax* → knj. *-ih* pri ledinskih (*Ū krò:γex* → *V krogih*) in pri hišnih imenih (*Pər Nè:žnex* → *Pri Nježinih*); č) imenovalnik/tožilnik ednine srednjega spola določne oblike pridevnika (nar. *-e* → knj. *-o*) pri ledinskih (*Rá:ýne bárdo* → *Ravno brdo*) in osebnih imenih (*Nè:žne* → *Nježino*); d) imenovalnik/tožilnik množine srednjega spola pridevnika (nar. *-e* → knj. *-a*) pri ledinskih imenih (*Velì:ke karní:ca* → *Velika krnica*).

Besodotvorno knjiženje: vzpostavitev knjižne podobe nenaglašanih priponskih obrazil, ki so v narečju bila predrušana zaradi onemitve nenaglašane *i* ali drugih glasovnih pojavov (psl. **-ica, *-bn-ica, *-ou-čka, *-itb, *-ina, *-ikb, *-bn-ikb, *-išče, *-bcb, *-ouč, *-oua, *-ouo(ie), *-inb, *-ina, *-ino(ie)* > nar. *-ca, -enca, -uka, -č/-č, -ina, -k, -enk, -šče, -c/-ac, -u -uua, *-oče / -u -ova, *-ove, -en -na -ne* → knj. *-ica, -ovka, -nica, -ič, -ina, -ik, -nik, -išče, -ec [əc], -ov -ova -ovo, -in -ina -ino*) pri ledinskih (*Doli:nca, Kri:ženca, Bà:loxuka, Lá:šč, Lá:zna, Okgrò:γelk, Žà:benk, Flà:nšče, Kli:nc, Candù:olu 'las* → *Dolinica, Križnica, Balohovka, Lazič, Lazina, Okroglik, Žabnik, Flančišča, Candolov laz*) in neimenotvornopodstavnih osebnih imenih (nar. *Opà:ldarca, Jakopi:nuka, À:γoten À:γotna À:γotne* → knj. *Opaldarica, Jakopinovka, Agotin Agotina Agotino*),⁴⁸ ne pa tudi pri imenotvornopodstavnih osebnih imenih (*Mərjá:nca, Jú:rca, Kí:kč, Ərnè:jc, Jè:uš kac* → *Mrjanca, Jurca, Kikč, Rnejc, Jevškac* in ne morda **Marijanica, *Jurica, *Kikič, *Jernejec, *Jevškec*).

Skladenjsko knjiženje: izpust prostega morfema določne oblike pridevnika (t. i. »določnega člena« ob določni obliki pridevnika) (nar. *te* → knj. *ø*) pri ledinskih imenih (nar. *Te mà:l lá:šč, Te beli:k lá:šč* → knj. *Mali lažič, Veliki lažič*).

⁴⁸ Poleg medsebojne imenotvorne primerljivosti ob razvidnosti imenotvornih morfemov je argument za besodotvorno knjiženje neimenotvornopodstavnih osebnih imen v dejstvu, da se neka tera priponska obrazila pojavljajo v dveh morfemskih različicah (alomorfih) glede na nenaglašenost/naglašenost, od katerih naglašena morfemska različica izkazuje prvotno podobo morfema: nad. *-ca/-í:ca*, knj. sln. *-ica/-ica* < psl. **-ica/*-iča* (*Opà:ldarca* ~ *Candolí:ca* → knj. *Opaldarica* = *Candolíca*); nad. *-uka/-ò:čka*, knj. sln. *-ovka/-ôvka* < psl. **-ou-čka/*-ôu-čka* (*Jakopi:nuka* ~ *Matičkò:čka* → knj. *Jakopinovka* = *Matičkóvka*).

---

1 LEDINSKA IMENA

1.0 Uvod

1.0.1 Določitev ledinskega imena

Ledinska imena (mikrotoponimi) (iz gr. *μικρός* -ά -όν prid. 'majhen' in *toponim*, tj. majhna zemljepisna imena) spadajo med nenaselbinska zemljepisna imena znotraj zemljepisnih imen v ožjem (toponimi) in širšem smislu (geonimi). Ledinska imena se glede na predmet svojega poimenovanja delijo na več skupin, in sicer so z njimi lahko poimenovani: 1. obdelovalne zemeljske površine za gojenje kulturnih rastlin (agronimi): polja, njive; 2. travniki, senožeti, pašniki; 3. gozdovi (gozdna imena); 4. vodne površine (vodna ledinska imena); 5. vzpetine (gorska ledinska imena); 6. poti in njihovi deli.⁴⁹ Zadnje tri skupine ledinskih imen so prekrivne z drugimi nenaselbinskimi zemljepisnimi imeni (hidronimi, oronimi, hodonimi). Med ledinska imena treh naštetih skupin uvrščamo tudi zelo majhne zemljepisne objekte (manjše vodne površine, nižje vzpetine, krajše poti in njihove dele), ki se navadno ne obravnavajo kot posebna zemljepisna imena (toponimi) in ki niso zelo pogosta. Med vsemi skupinami ledinskih imen so najbolj pogosta prav poimenovanja za polja, njive, travnike, senožeti, pašniki, gozdove. Poleg izraza ledinska imena se v slovenščini uporablja tudi izraz terenska imena.

Razmejitev med vodnimi ledinskimi imeni, gorskimi ledinskimi imeni in ledinskimi imeni poti in njihovih delov na eni strani ter vodnimi imeni, gorskimi imeni in imeni poti in njihovih delov na drugi je pogosto zelo težavna. Merilo razmeritve med npr. gorskimi ledinskimi imeni in gorskimi imeni bi bilo lahko to, da gorska ledinska imena poimenujejo dele gorske površine, medtem ko gorska imena poimenujejo celotno vzpetino.

1.0.2 Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici

Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici bodo v pričujočem poglavju obravnavana tako s strukturnega kot s pomenskomotivacijskega vidika. Prvi bo prikazan s stališča funkcijskega, drugi pa s stališča etimološkega imenoslovja.

Strukturno preučevanje ledinskih imen, tj. določitev njihovega občnoimenskega izhodišča in imenotvornega dejavnika (pomenska izpeljava, slovnična izpeljava, ponska tvorba), predstavlja obravnavo njihovih strukturnih tipov. Izbor strukturnega tipa imena je odvisen od njegovega poimenovalnega motiva. Prvi razdelek z naslovom *1.1 Strukturni tipi ledinskih imen* tako prinaša klasifikacijo ledinskih imen na podlagi njihovih strukturnih tipov s funkcijskoimenoslovnega stališča.

Pomenskomotivacijsko preučevanje ledinskih imen predstavlja pomensko obravnavo topoleksemov, tj. občnih imen, iz katerih so nastala. Drugi razdelek, naslovljen

---

⁴⁹ Tu predstavljana delitev ledinskih imen je z nekaterimi spremembami povzeta po Čop 2002, ki loči: imena ledin (polj, njiv, travnikov); imena pašnikov; gozdna imena; imena dolin, sotesk, tesni; imena kraških jam; imena poti in njihovih delov; gorska ledinska imena (Čop 2002: 98–102).

1.2 Pomenska motivacija ledinskih imen, tako prinaša delitev ledinskih imen na osnovi pomena topoleksema z etimološkoimenoslovnega vidika.

Seznam ledinskih imen bo podan v tretjem razdelku, ki nosi naslov *1.3 Abecedni seznam ledinskih imen*. Ta prinaša abecedni seznam ledinskih imen z njihovo etimološko razlago na osnovi predhodne (na)glasloslovne in oblikoslovne analize. Imena bodo tu predstavljena v poknjiženi in izvirni narečni obliki z vsem občnoimenskim narečnim gradivom, relevantnim za njihovo preučevanje. Razdelek služi orientaciji po v poglavju obravnavanem lastnoimenskem gradivu.

Seznam topoleksemov ledinskih imen bo podan v razdelku *1.4 Abecedni seznam topoleksemov ledinskih imen*. Tu bodo v poknjiženi obliki podani topoleksema in iz njih nastala ledinska imena. Razdelek služi orientaciji po v poglavju obravnavanem občnoimenskem gradivu.

1.1 Strukturni tipi ledinskih imen

1.1.0 Poimenovalni motiv kot določevalec strukturnega tipa zemljepisnega imena

Funkcijsko imenoslovje zemljepisna lastna imena pomensko deli glede na poimenovalni motiv, ki ga je mogoče opisati s pomočjo teorije poimenovalnih modelov. To pomeni, da imenoslovec opiše spoznavni odnos, ki ga je poimenovalec imel do poimenovanega predmeta v trenutku nastanka lastnega imena v okviru poimenovalnega dejanja (nominacijskega akta). Ta odnos se da popisati s štirimi pomenskimi kategorijami, ki odgovarjajo na naslednja vprašanja: *kdo?/kaj?* (poimenovani predmet, in sicer v času nastanka lastnega imena), *kakšen?/kateri?* (lastnost poimenovanega predmeta), *čigav?* (svojlčnost poimenovanega predmeta), *kje?/kam?* (nahajanje poimenovanega predmeta). Ta prvotni pomen imena iz trenutka njegovega nastanka se kasneje z rabo izgubi, lastno ime se pomensko izprazni, njegov pomen postane enak poimenovanemu predmetu. Pomen imena v času njegova nastanka je potrebno torej ločiti od pomena imena v času njegove rabe. Poimenovalni motiv lastnemu imenu določa njegov strukturni tip.⁵⁰

Tu podajam dva zgleda v ponazoritev funkcijskoimenoslovnega pristopa obravnave zemljepisnih imen:⁵¹

1. Ledinska imena z etimonom *laz-* izražajo vse štiri pomenske kategorije oz. njihove kombinacije: a) **poimenovani predmet**: *Laz* *‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’; *Lazič* *‘majhen laz, majhno ozko zemljišče’; *Lazina* *‘jasa v gozdu, travnik sredi gozda’; b) **lastnost** (+ poimenovani predmet): *Dolgi laz* *‘dolgi laz’, *Stari laz* *‘stari laz’, *Gorenji lazič* *‘zgornji majhen laz’, *Mali lazič* *‘zelo majhen laz’, *Veliki lazič* *‘malo večji majhen laz’, *Laznica* *‘ki je v zvezi z lazom’; c) **svojlčnost** (+ poimenovani predmet): *Candolov laz* *‘Candolov, laz (od) Candola’, *Šimanov laz* *‘Šimanov laz, laz (od) Šimana’; č) **nahajanje** (+ poimenovani predmet): *Za lazi* *‘za lazi’, *Nad lazjo* *‘nad lazom’, *Pod lazjo* *‘pod lazom’, *Za lazjo* *‘za lazom’, *Vrh lazine* *‘na vrhu lazine’.

2. Ledinska imena z etimonom *kolovrat-* poznajo tri pomenske kategorije: a) **poimenovani predmet**: *Kolovrat* *‘gorski greben’; b) **lastnost** (+ poimenovani predmet): *Dolenji Kolovrat* *‘spodnji Kolovrat’, *Gorenji Kolovrat* *‘zgornji Kolovrat’; č) **nahajanje** (+ poimenovani predmet): *Za Kolovratam* *‘za Kolovratom’. S funkcijskoimenoslovnega stališča je pomembno tudi dejstvo, da so slednja tri ledinska imena nastala iz prvega in da so v razmerju do njega v imenotvornem razmerju ter da sta imeni *Dolenji Kolovrat* in *Gorenji Kolovrat* v medsebojnem protipomenskem razmerju, da kažeta na razporeditev poimenovalnih zemljišč v prostoru in imata tako umestitveno vlogo (lokalizacijska funkcija) ter da imata s tem v medsebojnem in v razmerju do imena *Kolovrat* razločevalno vlogo

⁵⁰ Teorija poimenovalnih modelov je povzeta po Šramek 1999: 36–50.

⁵¹ Za ponazoritev etimološkoimenoslovnega pristopa na istih zgledih prim. razdelek 1.2.0.

(diferenciacijska funkcija), ime *Za Kolovratam* pa ima v odnosu do imena *Kolovrat* umestitveno vlogo.

Natančna klasifikacija strukturnih tipov (naselbinskih) zemljepisnih imen je bila izdelana v okviru priprav za *Slovanski onomastični atlas* (v nadaljevanju SOA). Ta se delijo na enobesedna (enodelna in dvodelna), večbesedna, stavčna in nepravilno tvorjena (kontaminirana) ter skupno poznajo 529 oštevilčenih strukturnih tipov.⁵² Ta klasifikacija v slovanskem imenoslovju velja za standard in hkrati omogoča medsebojno primerljivost zemljepisnoimenskih korpusov v posameznih slovanskih jezikih in njihovih narečjih. Iz navedenih razlogov bo uporabljena tudi pri obravnavi strukturnih tipov ledinskih imen v kraju Livek in njegovi okolici v pričujočem poglavju, pri čemer bo nekoliko prilagojena predvsem v teoretičnih izhodiščih, ki so se pri obravnavi konkretnega imenskega gradiva izkazala za tvorna.⁵³ Posamezen imenski strukturni tip bo označen s številko SOA. Pri vsem tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da se nenaselbinska imena strukturno ločijo od naselbinskih.⁵⁴

1.1.1 Enobesedna imena

Enobesedna imena se delijo na enodelna in dvodelna.

1.1.1.1 Enodelna enobesedna imena

Enodelna enobesedna imena vsebujejo samo en korenski, tj. predmetnopomenski morfem, ter so brezponska ali ponska.

1.1.1.1.1 Brezponska (deafiksalna) imena

Brezponska (deafiksalna) imena so pomenskoizpeljavna in slovničnoizpeljavna.

1.1.1.1.1.1 Pomenskoizpeljavna imena

Pomenskoizpeljavna imena so nastala samo po pomenski izpeljavi (semantični derivaciji) kot imenotvornem postopku z ničtim imenotvornim obrazilom po imenotvornih vzorcih občno ime → lastno ime (izobčnoimenska lastna imena, deapelativi, *nomina deappellativa*) ali lastno ime → lastno ime (izlastnoimenska lastna imena, depropriji, *nomina depropria*) ter so enakozvočna (homonimna) z občnim ali lastnim imenom, iz katerega so nastala (Ei-Šr: 35–38). Za pomensko izpeljavo se tradicionalno uporablja izraz konverzija (sprevrčanje, sprevrženje).⁵⁵ Občna imena, iz katerih lastna imena nastajajo, se glede na način poimenovanja poimenovanega zemljepisnega predmeta delijo na: 1. zemljepisna poimenovanja (*nomina geographica*), v funkciji katerih se pojavlja zemljepisno in gospodarsko izrazje ter pri katerih gre za neposredno, nemetaforično poimenovanje, ki izraža enakost: *polje Polje* ← *Polje je polje*; 2. metaforična poimenovanja (*nomina metaphorica*), pri katerih gre za posredno, metaforično poimenovanje, ki izraža podobnost

---

⁵² Klasifikacija strukturnih tipov je predstavljena v Eichler in Šramek 1988 ter Pohl in Šramek 1999.

⁵³ Nekatere izboljšave teoretičnih izhodišč so iz Šimunović 1972 in Šivic-Dular 1989.

⁵⁴ Strukturni tipi zemljepisnih in stvarnih lastnih imen v slovenščini so podani v Furlan, Gložančev, Šivic-Dular 2001: 16–18.

⁵⁵ Toporišič 1992: 86, 301–302.

s pomočjo primerjave: *njiva Kolač* ← *Kolač je kot kolač* (Šim: 242–243).⁵⁶ Brezponska imena se glede na besedno vrsto v svoji imenotvorni podstavi delijo na izsamostalniška, izpridevniška in izštevniška.

Izsamostalniška pomenskoizpeljavna imena pomensko izražajo poimenovani predmet (odgovor na vprašanje *kaj?*) in imajo strukturni tip gole samostalniške besedne zveze. So izbornoimenska ali izlastnoimenska. Znotraj se členijo glede na slovnični spol samostalnika v imenotvorni podstavi.

Izobčnoimenska izsamostalniška pomenskoizpeljavna imena so tvorjena iz občnoimenskih samostalnikov, ki so sinhrono gledano netvorjeni ali tvorjeni,⁵⁷ števeni ali samomnožinski: 1. moški spol (SOA 1): *Band/Bant, Baz, Blek, Breg, Dol, Dren, Frtin, Javor, Kal, Klanec, Kos, Kot, Križ, Kvadrat, Laz, Lipenj, Lisjak, Log, Lom, Lot, Mel, Mir, Nagnoj, Palud, Pan, Plaz, Polog, Potok, Prelog, Rep, Rohat, Skok, Šip, Špik, Štulec, Vlak, Vrh, Zatreb – Brežič, Klančič, Lazič, Peklič, Potočič, Preložič, Vrtič – Klinec, Krajec, Robec – Kapsnik, Kolnik – Kolač – Kolovrat*; 2. ženski spol (SOA 2): *Čukla, Dota, Draga, Frnaža, Glava, Grapa, Kandreja, Koreda, Leha, Lisica, Lopata, Maleka, Mlaka, Ograja, Opoka, Polica, Preseka, Rejda, Robida, Rupa, Skala, Škrbina – Dlan, Prapot – Dolina, G(o) lobina, Jazbina, Lazina, Ledina, Starina – Dolinica, Ledinica, Ornica, Planica – Letnica, Ograjnica, Voznica – Ravenca – Čemerika – Črča, Gača, Gošča, Planja – Balavnica – Škarje*; 3. srednji spol (SOA 3): *Brdo, Koleno, Platno, Polje, Sleme – Brézje, Dobje, Drenje, Gabrje, Kamnje – Bezovje, Črničevje, Lipovje, Orehovje – Flančičča, Lanišča – Brdca, Plečca, Vratca – Počivalo, Tnalo – Vrata*. V nekaterih primerih občno ime, iz katerega je ledinsko ime nastalo, v krajevnem govoru ni več ohranjeno, npr. **band/*bant, *baz, *črča, *dol, *draga, *frtin, *kal, *kolk, *koreda, *lanišče, *log, *maleka, *mel, *mir, *pan, *prelog, *preseka, *rohat, *šip, *štulec, *vlak*. Preučevanje ledinskih imen tega tipa z etimološkoimenoslovnega vidika ima tudi zgodovinskojezikoslovni pomen dokumentacije odmrlega besedja za območje Livka.

Izlastnoimenska izsamostalniška pomenskoizpeljavna imena so v ledinskem imenju na Livškem zelo redka,⁵⁸ in sicer sta dokumentirana dva primera tipa osebno ime (ime hišnega gospodarja ali hišne gospodinje) → ledinsko ime (SOA 4): *Bazabona, Vančon*.

Izpridevniška pomenskoizpeljavna imena pomensko izražajo lastnost, in sicer kakovost in vrstnost (odgovor na vprašanje *kakšen?, kateri?*) ali svojilnost (odgovor na vprašanje *čigav?*) poimenovanega predmeta in imajo strukturni tip gole pridevniške besedne zveze (glede na pomen se kot jedro pojavljajo kakovostni, vrstni ali svojilni pridevnik). Ta

⁵⁶ Pomenska polja metaforičnih izpeljank so prikazana v razdelku 1.2.1.

⁵⁷ Besedotvorni pomen izpeljanih samostalnikov v imenotvorni podstavi izsamostalniških pomenskoizpeljavnih imen je prikazan v razdelku o priponskih imenih. Samostalniki kot sln. *lisica, lisjak, lopata, polica*, ... izkazujejo prepoznavna priponska obrazila kot sln. *-jak, -ica, -ata*, a so s slovenskega sinhronega stališča netvorjeni, saj v slovenščini nimajo ohranjenih svojih besedotvornih predhodnikov. Pri obravnavi strukturnih tipov ledinskih imen bodo tovrstni topoleksemi obravnavani kot netvorjeni. Njihova tvorjenost z diahronega vidika je prikazana pri obravnavi posameznega imena v razdelku 1.3.

⁵⁸ Izlastnoimenska izsamostalniška pomenskoizpeljavna imena različnih tipov so značilna predvsem za naselbinska imena: osebno ime *Ožbalt* → krajevno ime *Ožbalt* (AS 40/A1), vodno ime *Soča* (AS 78/B1) → krajevno ime *Soča* (AS 78/B1), gorsko ime *Krn* (AS 78/A3) → krajevno ime *Krn* (AS 100/B1).

tip imena predstavlja okrnjeno zloženo samostalniško besedno zvezo, v kateri je prišlo do izpusta (elipse) občnoimenskega samostalnika s pomenom zemljepisnega ali gospodarskega izraza: *ta široka senožet* → *Široka*. Netvorjenih izpridevniških pomenskoizpeljavnih imen je zelo malo, večina jih je tvorjena iz različnih izpeljanih pridevnikov. Delijo se glede na slovnični spol pridevnika v imenotvorni podstavi: 1. moški spol: ni zanesljivega zgleda; 2. ženski spol (SOA 8): *Široka*; 3. srednji spol: *Dolge, Male, Travne – Kmetovo*.

Izštevniška pomenskoizpeljavna imena v ledinskem imenju na Livškem niso izpričana.

1.1.1.1.2 Slovničnoizpeljavna imena

Slovničnoizpeljavna imena so nastala samo po slovnični izpeljavi (gramatični derivaciji) kot imenotvornem postopku. Sem spadajo sprememba slovničnega spola, sprememba slovničnega števila, sprememba slovničnega spola in števila, raba odvisnega sklona v vlogi imenovalnika in sprememba sklanjatvenega vzorca ter sklapljanje predloga s samostalnikom.

Sprememba slovničnega spola se kot imenotvorni postopek pojavlja pri nastanku lastnih imen iz občnih ali iz lastnih imen. Ledinska imena na Livškem se tvorijo s pomočjo spremembe slovničnega spola samo iz občnih imen (SOA 448) (ki v krajevnem govoru niso več ohranjena), in sicer so znani naslednji imenotvorni vzorci: 1. ženski spol *a*-jevske sklanjatve → srednji spol *o*-jevske sklanjatve: **reka* → *Reko*, **tlaka* → *Tlako*; 2. moški spol *o*-jevske sklanjatve → ženski spol *i*-jevske sklanjatve: *kras krasu* → *Kras Krasi*, *laz laza* → **Laz Lazi*; 3. ženski spol *i*-jevske sklanjatve → moški spol *o*-jevske sklanjatve: **ravan* **ravni*/**ravani* → *Ravan Ravana*. Do spremembe spola je pri prvem tipu najverjetneje prišlo zaradi oblikovnega stika v skloni obliki tožilnika (smeri), npr. *Vidim Reko*, *grem dol v Reko*, pri čemer je bila oblika *Reko* zaradi sovpada odrazov nenaglašanih izglasnih issln. **-o*, **-o* v narečju lahko razumljena kot tožilnik ednine ženskega ali srednjega spola. Oba znana primera kažeta tudi na to, da občno ime v krajevnem govoru ni več znano, kar je še dodatno pripomoglo k spremembi slovničnega spola. Imena tega strukturnega tipa pomensko prvotno označuje poimenovani predmet (odgovor na vprašanje *kaj?*), in sicer v ednini.

Sprememba slovničnega števila se lahko zgodi v trenutku nastanka lastnega imena v poimenovalnem dejanju ali v teku njegove rabe. Glede na čas spremembe slovničnega števila SOA strukturne tipe naselbinskih zemljepisnih imen deli v dve različni podskupini. Ker je zaradi pomanjkanja zgodovinskih virov pri ledinskih imenih zelo težko ugotoviti, kdaj je do spremembe slovničnega števila prišlo, ta delitev za nenaselbinska imena pride v poštev le v primeru, da npr. ledinsko ime izkazuje dvojnične (starejše edninske in mlajše množinske) oblike. Strukturne tipe bom zato ob odsotnosti dvojnic prikazal, kot bi do spremembe števila prišlo ob poimenovalnem dejanju. Pri ledinskih imenih na Livškem se sprememba slovničnega števila pojavlja samo pri tvorbi iz izobčnoimenskih imen, in sicer tistih, ki ne poimenujejo osebe (SOA 450): **oder* → *Odri*, **pan* → *Pani – ledina* → *Ledine* – **brdce* → *Brdca*, **brdo* → *Brda*, *čelo* → *Čela*, *močilo* → *Močila*, **plečce* → *Plečca*, *rebno* → *Rebra*, **vlako* → *Vlaka*. Imena tega strukturnega tipa pomensko prvotno označujejo poimenovani predmet (odgovor na vprašanje *kaj?*), in sicer v množini.

Sprememba slovničnega spola in števila v klasifikaciji strukturnih tipov SOA ni prisotna. Na Livškem je pri tvorbi ledinskih imen precej pogost naslednji imenotvorni

vzorec: ženski spol *a*-jevske sklanjatve ednine → srednji spol *o*-jevske sklanjatve množine: *Peča, Pologa, Vrtača – Gošča, Lešča, Planja – Krnica, Njivica – Poljana*. Tovrstna imena pomensko označujejo poimenovani predmet (odgovor na vprašanje *kaj?*).

Prehod ene sklonske oblike v drugo in izbira sklanjatvenega vzorca po formalnih znamenjih (pri množinskem odvisnem sklonu kot izhodišču) v klasifikaciji strukturnih tipov SOA tudi ni upoštevana (obravnavata jo npr. Šim: 243 in ŠD: 231). Na Livškem so znani zgledi, ko ledinsko ime nastane na osnovi predložnega (edninskega ali množinskega) tožilnika smeri in (predložnega) množinskega mestnika ter z interpretacijo te prvotne stranskosklonske osnove kot osnovne, na kar včasih kaže tudi razlika v naglasnih značilnostih med občnim in lastnim imenom. Znana sta dva tipa in trije primeri: 1. množinski tožilnik smeri moške *o*-jevske sklanjatve → imenovalnik množine *a*-jevske sklanjatve: *v robe* → *v Robe* → *Robe/Robi* ~ *robje*, *v žlebe* → *v Žlebe* → *Žlebe* ~ *žlebje*, *v kostanje* → *v Kostanje* → *Kostanje* ~ *kostanji*; 2. tožilnik ednine smeri pridevnika srednjega spola → imenovalnik množine pridevnika ženskega spola: *na dolge* → *Dolge*, *na male* → *Male*, *na travne* → *Travne*; 3. edninski tožilnik smeri *a*-jevske sklanjatve → imenovalnik ednine *a*-jevske sklanjatve: *na/v stazo* → *na/v Stazo* → *Staza* ~ *steza*; 4. množinski tožilnik smeri *a*-jevske sklanjatve → množinski mestnik *a*-jevske sklanjatve: *na vode* → *Na vode* → *Na vodah* ~ *na vodah*; 5. množinski mestnik moške *o*-jevske sklanjatve: **na brezéh* → *na Brezéh* → *Brezjé* ~ *bregjé*, *na bregéh*. V prvem primeru je množinski imenovalnik občuten kot ženski samomnožinski samostalnik, ki pa v mest. in rod. izkazuje odstopanja od *a*-jevske sklanjatve, in sicer so to oblike moškega spola: *v Robeh*, *iz Robov*; *v Žlebeh*, *iz Žlebov*; *v Kostanjeh*, *iz Kostanj*. Proces spreminjanja sklanjatvenega vzorca je pri teh imenih torej še v teku. V drugem tipu so sledi prvotno edninskega pridevnika vidne v odvisnih sklonih, ki včasih izkazujejo dvojnične edninske in množinske oblike ali samo edninske oblike: rod. *s Travnega*; mest. *na Dolgeh/Dolgem* ~ *v Travnah*, *na Maleh*, Imena tega tipa pomensko označujejo prvotno nahajanje, in sicer cilj (odgovor na vprašanje *kam?*) ali prostor/mesto (odgovor na vprašanje *kje?*).

Sklapljanje predloga s samostalnikom znotraj predložne besedne zveze je pri tvorbi ledinskih imen zelo redko. Gradivo na Livškem izkazuje samo en dokumentiran primer, pa še ta sem sodi le pogojno, saj se sklop pojavlja samo v imenovalniku, v predložnih stranskih sklonih se namreč ohranjajo prvotne predložne besedne zveze: *Pod Kripnico* → *Podkripnica* (*kje?* – *Pod Kripnico, kam?* – *Pod Kripnico, od kod?* – *Izpod Kripnice*).

1.1.1.1.2 Ponska (afiksalna) imena

Ponska (afiksalna) imena so tvorjena s pomočjo pon (afiksov), ki se glede na mesto razvrstitve na koren tvorjenke delijo na predpone, medpone in pripone. Tako se ponska zemljepisna imena znotraj delijo na priponska (izpeljanke), predponska (sestavljanke) in predponsko-priponska (predponsko-priponske izpeljanke).

1.1.1.1.2.1 Priponska (sufiksalna) imena

Priponska (sufiksalna) imena so nastala po izpeljavi s priponskim obrazilom v okviru poimenovalnega dejanja. Priponsko obrazilo je v tem primeru imenotvorno obrazilo, **topoformant**, kar pomeni, da ima imenotvorno vlogo, z njegovo pomočjo namreč iz občnega imena nastane lastno ime. Pri zemljepisnih imenih je med izpeljankami z istim priponskim obrazilom potrebno strogo ločiti med brezponskimi imeni, pri katerih

je priponsko obrazilo besedotvorno obrazilo z besedotvorno vlogo (tj. imajo ga že kot enakozvočna občna imena, lastna imena pa so postala s pomensko ali slovnično izpeljavo), ter med priponskimi imeni, pri katerih je enako priponsko obrazilo imenotvorno obrazilo z imenotvorno vlogo (tj. enakozvočna občna imena z istim priponskim obrazilom ne obstajajo).⁵⁹ Meja med obema tipoma ni vedno enoumno določljiva.

Skupina priponskih imen se znotraj členi glede na priponsko obrazilo. V indoevropskem in slovanskem (zgodovinsko)primerjalnem jezikoslovju in (primerjalno) zgodovinskem jezikoslovju posameznih slovanskih jezikov se priponska obrazila delijo na osnovi tipičnega soglasnika (Brugmann; Miklošič, Vondrak, Vaillant, Sławski; Bajec). To delitev povzema tudi SOA, pri čemer se za priponska imena štejejo vsa tista, ki so sinhrono gledano izpeljana, pri katerih je torej mogoče prepoznati katerokoli priponsko obrazilo. Tovrstna morfemska segmentacija imen je problematična, saj ne upošteva funkcijske razlike med priponskim obrazilom kot besedotvornim obrazilom in priponskim obrazilom kot imenotvornim obrazilom. Zaradi uveljavljenosti klasifikacije SOA bo v nadaljevanju ledinsko imenje na Livškem obravnavano v skladu z le-to, s tem da bo pri vsakem priponskem obrazilu določeno, v kateri od obeh funkcij nastopa (po Šim: 245 in ŠD: 232–233).⁶⁰ Priponska obrazila bodo prikazana glede na pogostnost.⁶¹

Samostalniki se izpeljujejo z naslednjimi priponskimi obrazili:

-ica < psl. **-ica* (SOA 21) je besedotvorno in imenotvorno obrazilo. Kot besedotvorno obrazilo izpeljuje naslednje pomene: 1. nosilnik lastnosti (izpridevniško): *plana zemlja* → **planica* → *Planica* (Sl I: 98; Baj I: 103; Top: 171); 2. manjšalnost (izsamostalniško): *majhna dolina* → *dolinica* → *Dolinica* – *majhna ledina* → *ledinica* → *Ledinica* – *majhna njiva* → *njivica* ž ed. → *Njivica* s mn. (Sl I: 98; Baj I: 101–102; Top: 185). Kot imenotvorno obrazilo izpeljuje naslednje pomene: 1. nosilnik lastnosti (izpridevniško oz. izdeležniško): *treščena senožet* → *Treščenica*; 2. svojilnost (iz občnoimenskega samostalnika): *mežnar* → *Mežnarica*; 3. obilnost (rastlinskega in živalskega sveta pri izpeljankah iz poimenovanj za rastline in živali): **mur-* → *Murovica* (Šim: 248–250); 4. nahajanje: **tamor* → *Tamorica*.

-n-ica < psl. **-ьn-ica* (SOA 28) je besedotvorno in imenotvorno obrazilo. Podobno kot zloženo priponsko obrazilo *-n-ik* je nastalo z osamosvojitvijo na osnovi izpeljank na *-ica* iz

⁵⁹ Natančnejši oznaki izrazov »besedotvorni« in »imenotvorni« bi bili »občnoimenotvorni« in »lastnoimenotvorni«. Manj natančna izraza uporabljam zaradi njune splošne uveljavljenosti.

⁶⁰ Priponsko obrazilo ima funkcijo besedotvornega morfema, če se določeno ledinsko ime pojavlja ob enokozvočnem občnem imenu, ki je izpričano v krajevnem govoru ali na slovenskem jezikovnem ozemlju (merilo za določanje je Pleteršnikov *Nemško-slovenski slovar* kot tezaver slovenskega ljudskega jezika) ali v slovanskih jezikih na sploh (upoštevana sta bila *Этимологический словарь славянских языков* 1–(29) in *Słownik prasłowiański* 1–(8)). V nasprotnem primeru ima priponsko obrazilo funkcijo imenotvornega morfema.

⁶¹ Pri določanju pomena samostalniških izpeljank izhajam iz v novejšem slovenističnem jezikoslovju uveljavljene terminologije (npr. Toporišič 2000: 161–187; Vidovič-Muha 1988: 185; Stramljič Breznik 1999), ki jim tu dodajam latinske ustreznike, uveljavljene v zgodovinskem jezikoslovju (npr. Sławski I–III; Baj I–IV; Be I–IV): dejanje (*nomen actionis*), vršilec dejanja (*nomen agentis*), vršilnik dejanja (*nomen instrumenti*), rezultat dejanja (*nomen acti*, *nomen rei actae*); lastnost (*nomen abstractum*), popredmetena lastnost (*nomen concretum*), nosilec/nosilnik lastnosti (*nomen attributivum*); prostor/mesto (*nomen loci*), čas (*nomen temporis*); snovnost (*nomen materiale*), skupnost (*nomen collectivum*); manjšalnost (*nomen deminutivum*), večalnost (*nomen augmentativum*), slabšalnost (*nomen peiorativum*), obilnost (*nomen abundantiae*).

pridevnikov na *-n-* ter ima prvotno pomen nosilnik lastnosti (izpridevniško *-ica*), drugotno pa prostor/mesto (izsamostalniško *-n-ica*): *ograja* → *ograjnica* → *Ograjnica*, *orna zemlja → *ornica → *Ornica*, *voz* → *voznica* → *Voznica*; *sirkova njiva → *Sirkovnica* (Sł I: 98; Baj I: 102–105; Top: 181).⁶² Druga imena na *-n-ica* imajo imenotvorno obrazilo *-ica*, saj so izpeljana iz pridevnikov na *-n-* < psl. **-bn-*: *cerkovna zemlja → *Cerkovnica*,⁶³ **kamen(n) a senožet* → *Kamnica*, *kripna senožet → *Kripnica*, *križna senožet → *Križnica*, *lazna senožet → *Laznica*, *letna senožet → *Letnica*, *Lebrnica* < *Rebrnica, *župna zemlja → *Župnica*.

-ov-ica < psl. **-ou-ica* (SOA 34) je imenotvorno obrazilo in izpeljuje naslednja pomena: 1. svojilnost (iz lastnoimenskega samostalnika): *Nježa* → *Nježevica*; 2. obilnost (rastlinskega in živalskega sveta pri izpeljankah iz poimenovanj za rastline in živali): *baz → *Bezovica*.

-je, -ov-je < psl. **-bje* (SOA 85), psl. **-ou-bje* (SOA 87) sta besedotvorna morfema s pomenom skupnost, in sicer izpeljujeta skupna imena predvsem iz poimenovanj za rastline in njihove dele, kot so drevesa, grmi, jagode: *breza* → *brezje → *Brézje*, *dob* → *dobje → *Dobje*, *dren* → *drenje → *Drenje*, *gaber* → *gabrje → *Gabrje*, *kamen* → *kamnje* → *Kamnje* – *baz → *bezovje → *Bezovje*, *črnica → *črničevje* → *Črničevje*, *lipa* → *lipovje → *Lipovje*, *oreh* → *orehovje → *Orehovje* (Sł I: 86; Baj I: 13; Top: 184). S priponskima obraziloma *-je, -ov-je* izpeljana občna imena večinoma niso ohranjena, ohranjena pa so njihova podstavna občna imena. Narečni govorniki imajo v zavesti, da je npr. *Brezje* izpeljano iz *breza* in da prvotno pomeni ‘brezje, brezov gozd’, samo občno ime *brezje pa v narečju ni prisotno, tako da npr. poved tipa *tule raste lepo *brezje* ni sprejemljiva.

-išče < psl. **-išče* (SOA 327) je besedotvorno in imenotvorno obrazilo s pomenom prostor/mesto (izsamostalniško, izglagolsko): *flanca* → *flančišče* → *Flančišča*, *lan* → *lanišče → *Lanišča*, *selo → *selišče → *Selišče*; *dno* → *dnišče → *Dnišča*, *malinica* ‘malina’ → *Malinišča*, *rob* → *Robišča* – *plaviti → *Plavišče*, *valiti* → *Vališče* (Sł I: 95–96; Baj I: 114–115; Top: 181, 168). V primeru *Robišča* se mogoče ohranja prvotni pomen večalnost (Sł I: 96).⁶⁴ Pri izsamostalniških izpeljankah na *-išče* je prišlo tudi do slovnične izpeljave s spremembo števila.

-ina < psl. **-ina* (izsamostalniško ali izpridevniško) (SOA 211) je besedotvorno obrazilo z naslednjima pomenoma: 1. nedoločljivo, morda prvotno večalnost (izsamostalniško): *dol → *dolina* → *Dolina*, *golob* → *golobina → *Golobina*, *jazba → *jazbina* → *Jazbina*, *laz* → *lazina* → *Lazina*, *ledo → *ledina* → *Ledina* (Sł I: 122; Baj I: 49–50); 2. nosilnik lastnosti (izpridevniško): *star stara* → *starina → *Starina* (Sł I: 121–122; Top: 172).

⁶² Na to, da je v primeru *Sirkovnica* priponsko obrazilo *-n-ica* imenotvorni morfem, bi kazalo dejstvo, da je besedotvorna podstava pridevnik, zaradi česar je malo verjetno, da bi bil samostalnik izpeljan iz pridevnika druge stopnje.

⁶³ Morfem *-ov-* je del osnove.

⁶⁴ V sln. je prvotni pomen večalnost morda posredno izpričan v pomenu slabšalnost (Top: 187) pri samostalnikih: sln. *babišče babiščeta*, tudi *babiščē babiščēta* ‘stara ženica’ (Dolenjsko), navadno *babšē babšēta* (Gorenjska) *bābše bābšeta* (Štajerska) (Plet), *babšē*, tudi *babšēē babšēta*, redko *babišče* slabš. ‘drobna ženska, navadno starejša’, iron. ‘ženska sploh’ (SSKJ); sln. *rēvišče rēviščeta* ‘reven, ubog človek’, navadno *rēvše rēvšeta* (Plet), *revšē revšēta*, star. *rēvišče rēvišča* ekspr. ‘sočutja, pomilovanja vreden človek, navadno otrok’, slabš. ‘neodločen, bojazljiv človek; nepomemben človek’ (SSKJ).

-ič < psl. **-itъ* (SOA priponskega obrazila **-itъ* ne navaja) je besedotvorno obrazilo s pomenom manjšalnost: *breg* → *brežič* → *Brežič*, *klanec* → *klančič* → *Klančič*, *laz* → *lazič* → *Lazič*, *pekcl* → **peklič* → *Peklič*, *potok* → *potočič* → *Potočič*, **prelog* → **preložič* → *Preložič*, *vrt* → *vrtič* → *Vrtič* (Sł II: 57; Baj I: 120; Top: 186).

-ja < psl. **-ja* (SOA 81) je besedotvorno obrazilo, katerega izpeljanke imajo naslednje pomene, ki so odvisni od besedne vrste v besedotvorni podstavi: 1. lastnost (pridevnik + **-ja*): *gost gosta* → *goščca* → *Goščca*, *plan plana* → *planja* → *Planja* (Sł I: 82; Baj I: 10–12; Top: 172); 2. prostor/mesto (samostalnik + **-ja*): **črt* → **črčca* → *Črčca*, **gat* → **gačca* → *Gačca* (Sł I: 82; Baj I: 12); 3. strukturalna funkcija (samostalnik + **-ja*): *leska* → **leščca* → *Leščca*.

-ka < psl. **-ьka*, **-ьka* je imenotvorno obrazilo, ki izpeljuje imena iz svojilnih pridevnikov: *Baloh* → *Balohova zemlja* → *Balohovka*, **Macur* → **Macurova zemlja* → **Macurovka*, **Peter* (?) → *Petrijevka*, **Prajz* → **Prajzova zemlja* → **Prajzovka*, **Ručna* → **Ručnova zemlja* → *Ručnovka*, *Žlunder* → **Žlundorva zemlja* → *Žlundrovka*. Imena na *-ov-ka* so namreč izpeljana iz osebnih imen preko svojilnega pridevnika na *-ov-*, zato

-ov-ka < psl. **-ou-ьka*, **-ou-ьka* (SOA 139) ni besedotvorno ne imenotvorno obrazilo.

-ik < psl. **-ikъ* (SOA 103) je imenotvorno obrazilo, ki izpeljuje imena iz kakovostnih pridevnikov: *okrogel svet* → *Okroglik* (Sł I: 90; Baj I: 85–86; Top: 171; Šim: 253–254; ŠD: 234).

-n-ik < psl. **-bn-ikъ* (SOA 106) je besedotvorno in imenotvorno obrazilo. Podobno kot zloženo priponsko obrazilo *-n-ica* je nastalo z osamosvojitvijo na osnovi izpeljank na *-ik* iz pridevnikov na *-n-* ter ima prvotno pomen nosilnik lastnosti (izpridevniško *-ik*), drugotno pa prostor/mesto (izsamostalniško *-n-ik*): *kaps* → **kapsnik* → *Kapsnik*, *kolo* → **kolnik* → *Kolnik*, *žaba* → *Žabnik* (Sł I: 90–91; Baj I: 86–87; Top: 174; ŠD: 236).

-lo < psl. **-dlo* je besedotvorno obrazilo s pomenom vršilnik (izglagolsko), iz katerega drugotno nastane pomen prostor/mesto: **tnati* → *tnalo* → *Tnalo*, *močiti* → *močilo* → *Močila*, *počivati* → *počivalo* → *Počivalo*, *pokloniti* → *poklonilo* → *Poklonilo* (Sł I: 113–114; Be IV: 187–188; Baj I: 27–31; Top: 165). Ime *Močila* izkazuje slovnično izpeljavo s spremembo slovničnega števila.

-ec < psl. **-ьсѣ* (SOA 37) je besedotvorno obrazilo s pomenom manjšalnost (izsamostalniško): *klin* → *klinec* → *Klinec*, **kraj* → **krajec* → *Krajec*, *rob* → *robec* → *Robec* (Sł I: 99–101; Baj I: 107–108; Top: 185).

-ca < psl. **-ьса* (SOA 47) je besedotvorno obrazilo s pomenom manjšalnost (izsamostalniško): **ravan* → **ravenca* → *Ravenca* (Sł I: 101–102; Baj I: 111; Top: 185).

-ce/-ce < psl. **-ьсе/*-ьсѣ* je besedotvorno obrazilo s pomenom manjšalnost (izsamostalniško) (SOA 50): **brdo* → **brdce* → *Brdca*, **pleče* → **plečce* → *Plečca*, **vrata* → **vratca* → *Vratca* (Sł I: 99–101; Baj I: 111–112; Top: 185).

-oba < psl. **-oba* (SOA tega tipa ne navaja) je imenotvorno obrazilo s pomenom lastnost (izpridevniško), ki ga ima tudi kot besedotvorno obrazilo: *gola senožet* → *Goloba* (Sł I: 61; Baj I: 79; Top: 172).

-a-č < psl. **-a-čъ* (SOA 55) je besedotvorno obrazilo v pomenu nosilnika lastnosti (izsamostalniško): *kolo* → *kolač* → *Kolač* (Sł I: 102; Baj I: 122; Top: 179).

-jak < psl. **-jakъ* (SOA 100) je imenotvorno obrazilo s pomenom nosilnik lastnosti (izpridevniško): **globoški svet* → *Globoščak*, *zelen svet* → *Zelenjak* (Sł I: 89; Baj I: 82; Top: 171).

-ika < psl. **-ika* (SOA tega tipa ne navaja) je besedotvorno obrazilo, ki ne daje posebnega pomena (strukturalna funkcija), izpeljuje poimenovanja za rastline in njihove dele, tj. drevesa, grme, jagode (izsamostalniško): **čemer* ‘Veratrum, Holleborus’ → *čemerika* ‘Veratrum, Holleborus’ → *Čemerika* (Sł I: 91; Baj I: 89–90).

-ola < psl. **-ola* (SOA 154) je imenotvorno obrazilo s pomenom lastnost (izpridevniško), ki ga ima tudi kot besedotvorno obrazilo: *strma senožet* → *Strmola* (Sł I: 109–110; Baj I: 33). Pri obravnavanem imenu je prišlo tudi do slovnične izpeljave s spremembo slovničnega spola in števila.

-ana < psl. **-ana* (SOA tega tipa ne navaja) je besedotvorno obrazilo, ki ne daje posebnega pomena (strukturalna funkcija) (izsamostalniško): *polje* → *poljana* → *Poljana* (Sł I: 132; Baj I: 43–44).

Pridevniki se izpeljujejo z naslednjimi priponskimi obrazili:

-ovo < psl. **-ou-o* je besedotvorno obrazilo s pomenom svojilnost (iz lastnoimenskih samostalnikov): **Kmet* → *Kmetovo* (Baj II: 23; Top: 196). Primer je izpeljan iz osebnega imena (SOA 399), in sicer iz hišnega imena (nekdanjega) lastnika.

-n- < psl. **-bn-* je besedotvorno obrazilo s pomenom lastnost (iz občnoimenskih samostalnikov): 1. ženski spol (SOA 227): *kamen* → *kamen(n)a senožet* → *Debela kamna*; 2. srednji spol (SOA 228): *trava* → *travno polje* → *Travno/Travne* (Sł I: 136; Baj II: 36–37; Top: 197, 199). Pri imenih tovrstnih imenih je opazna tudi slovnična izpeljava sprememba števila (*Travno*, rod. iz *Travnega*, mest. v *Travneh*, zato je ime mogoče poknjižiti tudi kot *Travne*).

1.1.1.1.2 Predpanska (prefiksalna) imena se v livškem ledinskem imenju ne pojavljajo.

1.1.1.1.2.3 Predpansko-priponska imena so na Livškem redka. Izpričan je samo en primera, in sicer **sreda* → **osredek* → *Osredek*.

1.1.1.2 Dvodelna enobesedna imena

Dvodelna enobesedna imena, tj. imena s strukturo zloženke, so zelo redka. V ledinskih imenih na Livškem sta dokumentirana samo dva primera zlaganja, in sicer: 1. zlaganje kot besedotvorni postopek: glagolska medpansko-priponska zloženka s pripono *-ø* ter s pomenom vršilnika (tip staroindijsko *tatpuruša*): *kolovrat* → *Kolovrat* (Br: 328; Top: 188); 2. zlaganje kot imenotvorni postopek: določilna medpansko-priponska zloženka s pripono *-ø* ter s pomenom nosilnika lastnosti (tip staroindijsko *karmadhāraya*): *oster kras* → *Ostokras* (Br: 325–327; Top: 190). V obeh primerih je med občnim in lastnim imenom opazna razlika v naglasu.

1.1.2 Večbesedna imena

Večbesedna imena imajo strukturo predložne besedne zveze, zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim ali samostalniškim prilastkom, zložene pridevniške besedne zveze. Strukturni tip zložene samostalniške besedne zveze s samostalniškim prilastkom se pri obravnavanih ledinskih imenih ne pojavlja.

1.1.2.1 Predložne besedne zveze

Predložne besedne zveze so najpogostejši strukturni tip ledinskega imena. Ta imena so nastala s pomensko izpeljavo občnoimenskih predložnih besednih zvez (*nad potokom* → *Nad potokom*).

Kot jedro predložne zveze se pojavljajo predvsem predlogi **pri**, **nad**, **pod**, **za** ter nepravilni predlog **vrh**. Predloga **v** in **na** sta posebej problematična, saj je ob njiju včasih zelo težko določiti osnovno obliko ledinskega imena. Zastavlja se namreč vprašanje, ali neka predložna besedna zveza ([*v dolini*], [*na bregu*]) predstavlja osnovno obliko imena s strukturnim tipom predložne zveze, ki ima izhodiščno krajevnoprislovni pomen prostor/mesto (*V dolini*, *Na bregu*), ali pomenskoizpeljavno ime z izhodiščnim pomenom poimenovani predmet (*Dolina*, *Breg*), ki nastopa v stavčnočlenski vlogi prislovnega določila kraja s pomenom prostor/mesto (*Bil sem v Dolini*, *na Bregu*). Merilo za določitev razlike med predložnozveznim in pomenskoizpeljavnim imenom je pogostno rabe. Drugi predlogi s tega stališča niso problematični.

Omenjeni krajevni predlogi se v nadiškem narečju nikoli ne uporabljajo samostojno, ampak so vedno okrepljeni z ojačevalnimi krajevnimi prislovi kot *tu/sem*, *tam/tja*, *gori/gor*, *doli/dol*. Pri navajanju ledinskih imen s strukturnim tipom predložne besedne zveze bodo zaradi preglednosti krajevni prislovi izpuščeni.⁶⁵

Imena s strukturnim tipom predložne besedne zveze kažejo od vseh tipov imen najtesnejšo zvezo z občnimi imeni. V svoji osnovni obliki imajo stavčnočlensko vlogo prislovnega določila kraja s pomenom prostor/mesto, njihov prvotni pomen je torej nahajanje poimenovanega predmeta, in sicer prostor/mesto (odgovor na vprašanje *kje?*). Podobno kot občna imena pa nimajo samo ene oblike, ampak se pojavljajo v več različnih oblikah glede na spreminjajočo se svojo stavčnočlensko vlogo. Poleg prostora/mesta izražajo vsaj še cilj (odgovor na vprašanje *kam?*) in izhodišče (odgovor na vprašanje *od kod?*). V skladu s tem se ne pregiba (sklanja) samo imenska besedna zveza v določilu, ampak se spreminja tudi predlog v jedru. Tako se isto ime pojavlja z dvema predlogoma ali celo tremi: **V ~ Iz** (*V krogih* – *V kroge* – *Iz krogov*), **Na ~ Z/S** (*Na trančjeji* – *Na trančejo* – *S trančeje*), **Pri ~ K/H ~ Od** (*Pri koritu* – *H koritu* – *Od korita*), **Nad ~ Iznad** (*Nad potokom* – *Nad potok* – *Iznad potoka*), **Pod ~ Izpod** (*Pod potjo* – *Pod pot* – *Izpod poti*), **Za ~ Iz zad** (*Za dobom* – *Za dob* – *Izza doba*), **Med ~ Izmed** (*Med dolinami* – *Med doline* – *Izmed dolin*). Gre torej za pojav lastnoimenske večoblikovnosti (proprialna polimorfija), ko se lastno ime pojavlja v več lastnoimenskih različicah (**alnim**, **aloproprij**). Pri tovrstnem imenskem tipu pride najbolj do izraza dejstvo, da so ledinska imena lastna imena v nastajanju (*nomina propria in statu nascendi*), vmesna stopnja med občnim in lastnim imenom, ki kaže na nepravo lastnoimenskost (pseudoproprialnost), predlastnoimenskost (protoproprialnost). Tak toponim bi se zato lahko imenoval **prototoponim**. Ledinska imena s strukturo predložne besedne zveze imajo v določilu: občnoimenski samostalnik, občnoimenski pridevnik, neosebnoimenski lastnoimenski samostalnik, osebnoimenski lastnoimenski samostalnik.

Kot jedro predložne zveze se pojavljajo občnoimenski samostalnik, občnoimenski pridevnik, neosebnoimenski lastnoimenski samostalnik, osebnoimenski lastnoimenski samostalnik in svojilni zaimsek.

---

⁶⁵ Natančen nabor kombinacij ojačevalnih krajevnih prislovov (v poudarjeni in nepoudarjeni različici) s krajevnimi predlogi je prikazan v uvodu v slovarski del (razdelek 0.4).

Predlog in občnoimenski samostalnik (SOA 479) sta med vsemi imeni s strukturo predložne besedne zveze najbolj pogosta. Kot določilo se najpogosteje pojavlja gola samostalniška zveza, redkeje tudi s pridevniško besedo razširjena zložena samostalniška zveza. Imena tega tipa podobno kot imena s strukturnim tipom zložene samostalniške besedne zveze lahko tvorijo protipomenske pare (*Pod čuklo ~ Nad čuklo, Pod mirom ~ Nad mirom, Pod pologom ~ Nad pologom, Pod potjo ~ Nad potjo*). Zgledi z golo samostalniško zvezo kot določilom: **v** (*V krogih, V robih*); **na** (*Na robu – Na buli, Na koloni, Na skali, Na trančiji – Na čelu, Na koritu – Na vodah*); **pri** (*Pri bajerju, Pri facalu, Pri kamnu, Pri križu, Pri lopoču, Pri malinu, Pri orešiču, Pri paču, Pri plotu, Pri repu, Pri rezervarju, Pri robu, Pri studencu – Pri kotličih – Pri apnenici, Pri kapeli, Pri kašti, Pri lipi, Pri medliki, Pri vodici – Pri rantah – Pri koritu, Pri močilu – Pri hosti*); **nad** (*Nad mirom, Nad pologom, Nad potokom – Nad čuklo, Nad rojo – Nad lazjo, Nad potjo*); **pod** (*Pod bregom, Pod jesenom, Pod klancem, Pod kozolcem, Pod krajem, Pod lomom, Pod lopočem, Pod melom, Pod mirom, Pod plotom, Pod pologom, Pod potokom, Pod robom, Pod zidom – Pod bulo, Pod cesto, Pod čonko, Pod čuklo, Pod glavo, Pod hruško, Pod ledinico, Pod lesko, Pod lipo, Pod planico, Pod polico, Pod rupo, Pod skalo, Pod stazo – Pod bezovjem, Pod brdom, Pod čelom, Pod gunom, Pod koritom, Pod poljem, Pod slemenom – Pod cerkvijo, Pod lazjo, Pod potjo – Pod čeli, Pod strmoli, Pod vališči, Pod vrati*); **za** (*Za bregom, Za dobom, Za dolom, Za frtinom, Za javorjem, Za klancem, Za kolkom, Za kotlom, Za kotom, Za lopočem, Za mirom, Za pačem, Za panom, Za plotom, Za potokom, Za skednjem, Za šipom, Za špikom, Za vrčem, Za vrhom – Za apnenico, Za čuklo, Za dolino, Za drago, Za glavico, Za glavo, Za gomilo, Za hišo, Za jamo, Za kašto, Za korednico, Za koredno, Za mejo, Za ograjo, Za presko, Za reko, Za rupo, Za skalo, Za šolo, Za vodo – Za brdom, Za drenjem, Za koritom – Za cerkvijo, Za krasjo, Za lazjo, Za potjo, Za vasjo – Za kostanji, Za lazi – Za brdi, Za gabrji, Za plečci, Za selišči, Za gorenjimi vališči*); **med** (*Med dolimani*); **vrh** (*Vrh lazine*). Zgleda z zloženo samostalniško zvezo kot določilom: *Pod belo skalo – Za starim koritom*. Podobno kot imena s strukturnim tipom gole samostalniške besedne zveze so tudi imena s strukturo predložne besedne zveze v zgodovinskojezikoslovnem smislu pomembna kot vir posredne dokumentacije odmrlega besedja v krajevnem govoru kot npr. *čukla, *guno, *rohat, *koreda, *kraj, *mir, *reka. Pri tem nastaja teoretični problem, kako pravopisno zapisati ime kot *Za mirom*, če samostalnik *mir kot občno ime ni izpričan, hkrati pa ni lastno ime.⁶⁶

Predlog in občnoimenski pridevnik sta kot strukturni tip imena zelo redka. Ta tip imena predstavlja predložno besedno zvezo z okrnjeno zloženo samostalniško besedno zvezo kot določilom, v kateri je prišlo do izpusta občnoimenskega samostalnika s pomenom zemljepisnega ali gospodarskega izraza (*Pod široko*).

Predlog in neosebnoimenski lastnoimenski samostalnik (SOA 481) je kot imenska struktura bolj pogosta od prejšnjega. Kot lastno ime v določilo se v večini primerov pojavlja ledinsko ime, ki ima strukturo gole ali zložene samostalniške besedne zveze: *Pod Brezo, Pod Gompovo bulo, Pod Lisjakom, Pod Kripnico, Pod Muzcem, Pod Peči – Pri Muzcu*,

⁶⁶ Problem pisanja velike začetnice pri neprvi sestavini nenaselbinskih imen v slovenskem pravopisu še ni enoumno rešen, saj pogosto ni jasno, ali je neprva sestavina občno ali lastno ime (Furlan, Gložančev, Šivic-Dular 2001: 20). V primerih tipa *Za mirom, Ošja draga* drugo sestavino pišem z malo začetnico, ker je bila v času nastanka ledinskega imena občno ime.

Pri Treščenic – *Za Kolovratom*. Krajevno ime se v določilu pojavlja samo enkrat: *Nad Livkom*. Včasih je težko določiti, ali sta imeni, ki poimenujeta zemljepisna predmeta v prostorski bližini in vsebujeta isti topoleksem, v medsebojnem imenotvornem razmerju. Merilo za ločevanje bi bilo lahko naslednje: 1. imeni sta v imenotvornem razmerju, če je eno od imen ponsko (*strm-* → *Strmola*, *Strmola* → *Pod Strmoli*) ali poimenuje izrazitejši, enkratni zemljepisni objekt (*kolovrat* → *Kolovrat*, *Kolovrat* → *Za Kolovratom*); 2. imeni nista v imenotvornem razmerju, če sta obe nastali s pomensko izpeljavo (*rupa* → *Rupa*, *pod rupo* → *Pod rupo*, *za rupo* → *Za zupo*). Imena tega tipa imajo umestitveno vlogo (lokacijsko funkcijo), saj kažejo na razporeditev poimenovnih zemljišč v prostoru (zemljišče z imenom *Pod Lisjakom* se prostorsko nahaja pod zemljiščem z imenom *Lisjak*).

Predlog in osebnoimenski lastnoimenski samostalnik (SOA 482) je kot strukturni tip imena zastopan s primeroma *Pod Vančonom*, *Za Pikom*.

Predlog in svojilni zaimek (SOA tega strukturnega tipa ne pozna) se morda pojavlja samo v enem primeru: *Pod me*.

1.1.2.2 Zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom

Zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom kot strukturni tip imena so nastale s pomensko izpeljavo občnoimenskih samostalniških besednih zvez (*bela skala* → *Bela skala*). V jedru imajo samostalnik, ki ima istovetenjsko vlogo (identifikacijsko funkcijo), v določilu pa pridevniško besedo, tj. pridevnik, pridevniški zaimek, števnik, ki ima razlikovalno vlogo (diferenciacijsko funkcijo). Imena tega tipa so v primerjavi z imeni s strukturnim tipom gole samostalniške besedne zveze mlajša, saj so nastala v času, ko so bili topolekseni (gole samostalniške besedne zveze) že uporabljeni v okviru enobesednih imen (Šim: 211). V vlogi prilastka se v večini primerov pojavlja pridevnik, redkeje (vrstilni) števnik. Tovrstna imena se znotraj členijo glede na izvor pridevnika v določilu, ki je lahko izobčnoimenski ali izlastnoimenski. Posebno skupino tvorijo imena, ki so nastala iz svetniških imen.

1.1.2.2.1 Izobčnoimenski pridevniki kot prilastki so nesvojilni (kakovostni, vrstni) ali svojilni. Vrstnim pridevnikom so pomensko blizu vrstilni števniki.

Nesvojilni izobčnoimenski pridevniki in vrstični števniki kot prilastki pomensko zajemajo različna pomenska polja, kot so npr. velikost (*velik*, *majhen*), oblika (*dolg*, *kratek*), navpični položaj (*gornji*, *dolnji* – *gorenji*, *dolenji* – *visok*, *nizek* – *višji*, *nižji*), vodoravni položaj (*sprednji*, *zadnji*), snovnost (*zlat*, *srebrn*), barva (*bel*, *črn*, *zelen*, *rdeč*), starost (*star*, *nov*), vrstni red (*prvi*, *drugi*) (Ei-Šr: 74–75), ter se glede na prisotnost/odsotnost v protipomenskih pridevniških dvojicah znotraj istega pomenskega polja ob istem samostalniku pojavljajo kot **protipomenski prilastki** (antonimni atributi; SOA 488) ali kot **neprotipomenski prilastki** (neantonimni atributi; SOA 491). Imena z vrstilnim števnikom kot prilastkom tvorijo poseben tip (SOA 516). Pomen teh imen v trenutku njihovega nastanka je torej lastnost poimenovanega predmeta, in sicer kakovost in vrstnost (odgovor na vprašanje *kakšen?*, *kateri?*) (+ poimenovani predmet). Znotraj določenega zemljepisnega območja se ledinska imena z zgradbo zložene samostalniške besedne zveze glede na prisotnost/odsotnost protipomenskih prilastkov pojavljajo v naslednjih medsebojnih pomenskih razmerjih: 1. zložena samostalniška zveza z neprotipomenskim prilastkom

(*Velika njiva, Mala senožet, Mali počivavc – Dolgi laz, Dolgi rep, Golo brdo, Grdi rob, Ravno brdo, Trnovo brdo, Strma griva – Gorenja njiva – Bela skala, Črni potok – Stari laz – Huda južina – Vranovo čelo*); 2. zložena samostalniška zveza z neprotipomenskim prilastkom in gola samostalniška zveza (*Goli breg ~ Breg, Jalova dolina ~ Dolina, Stari laz ~ Laz, Gorenji lazič ~ Lazič, Gorenje vališče ~ Vališče, Mali potočič ~ Potočič*); 3. zloženi samostalniški zvezi s protipomenskima prilastkoma (*Mali part ~ Veliki part – Prvi part ~ Drugi part*); 4. zloženi samostalniški zvezi s protipomenskima prilastkoma in gola samostalniška zveza (*Dolenji breg ~ Gorenji breg ~ Breg, Dolenji Kolovrat ~ Gorenji Kolovrat ~ Kolovrat, Dolenji rohat ~ Gorenji rohat ~ Rohat, Dolenja planja ~ Gorenja planja ~ Planja, Dolenja rupa ~ Gorenja rupa ~ Rupa – Male robe ~ Velike robe ~ Robe – Mali kolnik ~ Veliki kolnik ~ Kolnik, Mali lazič ~ Veliki lazič ~ Lazič, Mala krnica ~ Velika krnica ~ Krnica*) (Šim: 261).

Svojični izobčnoimenski pridevniki kot določila na terenu niso dokumentirani.⁶⁷

1.1.2.2.2 Izlastnoimenski pridevniki kot prilastki so tvorjeni iz različnih vrst lastnih imen. Njihova besedotvorna podstava so osebna, zemljepisna ali imena ljudstev.

Izosebnoimenski pridevniki (deantroponimi) se med izlastnoimenskimi pridevniki pojavljajo največkrat. Najpogosteje so s priponskim obrazilom *-ov/-ev-* < psl. **-ou-/*-eu-* (SOA 505) izpeljani iz osebnega imena, ki je navadno hišno ali krstno ime (nekdanjega) lastnika: *Belentar → Belentarjova host, Candol → Candolov laz, Frkajž → Frkajževa Tamorica, Gomp → Gompova bula, Jurca → Jurcova bula, Kamrt → Kamrtova rejda, Lojzin → Lojzinova host, Šiman → Šimanov laz, *Žeh → Žehova dolina, Žvan → Žvanova bula*. Tovrstna imena prvotno pomenijo svojičnost poimenovanega predmeta (odgovor na vprašanje *čigav?*) (+ poimenovani predmet).

Izzemljepisnoimenski pridevnik (degeonimi; SOA 497) so kot določila zelo redki in so navadno izpeljani iz ledinskih imen: *Rupa → Rupne glave*. Ta imena v trenutku svojega nastanka pomensko označuje lastnost, in sicer vrstnost poimenovanega predmeta (odgovor na vprašanje *kateri?*) (+ poimenovani predmet).

Pridevniki iz imen ljudstev (deetnonimi) kot določila se v zbranem gradivu ne pojavljajo.⁶⁸

1.1.2.2.3 Svetniška imena, imena svetnika, ki mu je krajevna cerkev posvečena (patrocinij), imajo tudi zgradbo zloženih samostalniških zvez. Na Livškem se iz svetniških imen izpeljana imena ne pojavljajo. Obstajajo le poimenovanja za krajevni cerkvi in poimenovanje vzpetine s cerkvijo, ki imajo zgradbo *sveti* in ime svetnika (SOA 494) ter prvotno pomenijo poimenovani predmet (odgovor na vprašanje *kaj?*): *Sveti Jakob, Sveti Peter – Sveti Martin*.

1.1.2.3 Zložene pridevniške besedne zveze

Zložene pridevniške besedne zveze kot strukturni tip imena imajo v jedru in določilu

⁶⁷ To so imena kot *Gospodova senožet* (AS 141/B1), *Kmetov potok* (AS 8/B3), *Kraljev graben* (AS 38/C3), *Mežnarjev vrh* (AS 37/B1), *Opatova gora* (AS 173/B2), *Županov laz* (AS 200/A1), pri čemer *gospod, kmet, kralj, mežnar, opat, župan* ne smejo biti osebna imena.

⁶⁸ To so imena tipa *Laška stena* (AS 52/A3), *Nemške glave* (AS 51/B3), *Slovenski vrh* (AS 186/B3).

pridevniško besedo in pomensko izražajo lastnost, in sicer kakovost in vrstnost (odgovor na vprašanje *kakšen?, kateri?*) ali svojilnost (odgovor na vprašanje *čigav?*) poimenovanega predmeta. Nastala so s pomensko izpeljavo občnoimenskih z dvema pridevniškima določiloma zloženih pridevniških besednih zvez, v katerih je prišlo do izpusta (elipse) občnoimenskega samostalnika s pomenom zemljepisnega ali gospodarskega izraza. Med obravnavanimi imeni se najde samo en primer z nesvojilnim pridevnikom v jedru in določilu: *debela kamna senožet* → **Debela kamna senožet* → *Debela kamna*. Tovrstna imena v klasifikaciji SOA niso prisotna.

1.1.3 Strukturno nejasna imena

Izven strukturne obravnave so ostala etimološko nezadovoljivo pojasnjena ledinska imena. Po abecednem redu si sledijo takole: *Bavšca, Dljašč, Dušca, Funtnica, Gobevnica, Goranca, Kodrjana, Konjščk, Kragonk* in *Pod kragonkom, Kragovnica, Krivan, Kruclja, Labrnica, Lajšč, Lašt, Linjevica, Matajur, Medvek, Muzec, Oplaze, Ošeljk, Ošja draga, Pod me, Pod prešnico, Prekarje, Pri čeres, Pri včici, Reslja, Rovno, Smejčk, Stavjanje, Stvič, Trepetič, Tršca, Vank* in *Pod vankom, Za kroljkom*.

Delni zaključek

Strukturni tip zemljepisnega imena se v funkcijskem imenoslovju razlaga kot posledico poimenovalnega motiva, ki ga je mogoče opisati s poimenovalnimi modeli v okviru štirih pomenskih kategorij in njihovih kombinacij. To so imenotvorni pomeni imena v trenutku njegovega nastanka. Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici te prvotne štiri pomene izražajo s tu podanimi imenskimi strukturnimi tipi.

1. Poimenovani predmet (kaj?): (1) izsamostalniško pomenskoizpeljavno ime (*Lom, Kapsnik – Rupa, Starina – Polje, Orehovje*); (2) slovničnoizpeljavno ime s spremembo slovničnega spola (*Reko, Kras Krasi*), slovničnega števila (*Pani, Rebra – Močila*), slovničnega spola in števila (*Vrtača, Njivica*).

2. Lastnost poimenovanega predmeta (kakšen?, kateri?) (+ poimenovani predmet): (1) zložena samostalniška besedna zveza z nesvojlilnim pridevniškim prilastkom (*Bela skala, Črni potok – Gorenji rohat, Dolenji rohat – Prvi part, Drugi part*); (2) zložena pridevniška besedna zveza z nesvojlilnim pridevniškim prilastkom (*Debela kamna*); (3) izpridevniško pomenskoizpeljavno ime iz nesvojlilnega pridevnika (*Široka*); (4) priponsko ime na *-ica, -ik, -jak* s pomenom nosilnik lastnosti (*Laznica, Okroglik, Zelenjak*) in na *-oba, -ola* s pomenom lastnost (*Goloba, Strmola*); (5) priponsko ime na *-ica, -ov-ica* s pomenom obilnosti (*Murovica, Bezovica*); (6) zloženo ime s pomenom nosilnik lastnosti (*Ostokras*).

3. Svojlilnost poimenovanega predmeta (čigav?) (+ poimenovani predmet): (1) zložena samostalniška besedna zveza s svojlilnim pridevniškim prilastkom (*Šimanov laz, Kamrtova rejda*); (2) izpridevniško pomenskoizpeljavno ime iz svojlilnega pridevnika (*Kmetovo*); (3) priponsko ime na *-ica, -ov-ica, -ka* s pomenom svojlilnost (*Mežnarica, Nježevica, Žlundrovka*).

4. Nahajanje poimenovanega predmeta (+ poimenovani predmet): **a) prostor/mesto (kje?):** (1) predložna besedna zveza (*Nad potjo, Pod lipo, Pri koritu, Za potokom – Za Kolovratom – Pod Vančonom*); (2) slovničnoizpeljavno ime s sklapljanjem predloga s samostalnikom (*Podkripnica*); (3) predponsko-priponska izpeljanka (*Osredok*); (4) priponsko ime na *-išče, -nik* s pomenom prostor/mesto (*Plavišče, Žabnik*); **b) cilj (kam?):** slovničnoizpeljavno ime iz tožilnika smeri (*Žlebe, Staza*).

1.2 Pomenska motivacija ledinskih imen

1.2.0 Topoleksem zemljepisnega imena

Etimološko imenoslovje zemljepisna lastna imena pomenskomotivacijsko deli na osnovi pomena topoleksema, tj. občnega imena, iz katerega je zemljepisno ime nastalo, ter tako določa prvotno pomensko motivacijo imena glede na poimenovani zemljepisni objekt. Za razliko od funkcijskega imenoslovja pri etimološkem imenoslovju poimenovalni model nastanka zemljepisnega imena v okviru štirih univerzalnih pomenskih kategorij (poimenovani predmet, lastnost, svojilnost, nahajanje) in njegove imenske vloge v prostoru niso pomembni. Pri etimološkoimenoslovnem pristopu preučevanja lastnih imen sta torej občnoimenska (apelativna) in lastnoimenska (proprialna) sfera jezikovnega sestava izenačeni, saj je lastno ime obravnavano enako kot občno ime. Podobno kot pri etimologiji občnih imen je naloga etimologije lastnih imen odkriti in rekonstruirati prvotni leksem kot jezikovni znak, poimenovalno enoto besednega jezika, in sicer njegovo prvotno obliko, tj. določiti korenski in besedotvorni morfem, ter prvotni pomen (leksikalni pomen), tj. odkriti njegovo sestavljenost iz predmetnega pomena korenskega morfema (korenski pomen) in iz pomena besedotvornega morfema (besedotvorni pomen), ki modificira izhodiščni korenski pomen.⁶⁹

Etimološkoimenoslovni pristop tako omogoča določitev etimona, tj. korenskega morfema kot nosilca predmetnega pomena topoleksema obravnavanega lastnega imena, ki se nanaša na zunajjezikovno stvarnost, ter njegovega izvora in prvotnega pomena. Ta pristop je zato zelo pomemben tudi izven strogega imenoslovnega preučevanja, in sicer tako za ostale jezikoslovne kot tudi za številne nejezikoslovne vede, ki s svojega vidika raziskujejo prostor, na katerem se določena zemljepisna imena pojavljajo (geografija, geologija, pedologija, botanika, zoologija, arheologija, zgodovina, genealogija).

Znotraj jezikoslovja je ta pristop pomemben predvsem za zgodovinsko jezikoslovje, ki na ta način lahko posredno vsaj delno dokumentira starejše stopnje jezikovnega sestava (slovar, izrazna ravnina, slovnična ravnina) in ob prisotnosti gradivskih virov iz različnih časovnih obdobjih tudi potek njegovega spreminjanja skozi čas. Zemljepisnoimensko gradivo iz nekega časovnega obdobja ima v primerjavi z občnoimenskih gradivom iz istega obdobja dve prednosti. Ker so zemljepisna imena vezana na poimenovani zemljepisni objekt, je prostorska razporeditev občnih imen v vlogi njihovih topoleksemov natančno znana. Ker zemljepisno ime v času svoje rabe postopoma izgubi stik z občnoimensko sfero jezikovnega sestava, neredko ohranja starejše jezikovne značilnosti. Pri etimološkoimenoslovnem preučevanju zemljepisnih imen so velikega pomena torej predvsem tiste prvine jezikovnega sestava, ki v občnoimenski sferi niso več ohranjene. Sem spadajo predvsem odmrlo besedje,

---

⁶⁹ Definicija etimologije je povzeta po Furlan 2003: »[E]timologija odkriva in rekonstruira formalni in semantični odnos med besedo in njenim besedotvornim predhodnikom etimonom[.]« (Furlan 2003: 31).

posredno dokumentirano v topoleksekih, ter arhaične glasovne, naglasne, oblikovne in besedotvorne, redkeje tudi skladijske značilnosti.⁷⁰

Tu podajam dva zgleda v ponazoritev etimološkoimenoslovnega pristopa obravnave zemljepisnih imen:⁷¹

1. Ledinska imena z etimonom *laz-*, ki ima v slovenščini najpogosteje pomen 's travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu', se pojavljajo v različnih izpeljankah z modificiranimi pomeni: a) *laz laza* m, sinhrono gledano netvorjeni samostalnik moške *o*-jevske sklanjatve, ki je prvoten in je podedovan iz praslovanščine, a je v livških krajevnih govorih pridobil drugotni pomen 'ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd',⁷² nastalim najverjetneje zaradi značilne oblike, ki jo ima izkrčeno zemljišče → *Laz, Dolgi laz, Stari laz, Candolov laz, Šimanov laz, Za lazi*; b) **laz *lazi* ž, sinhrono gledano netvorjeni samostalnik *i*-jevske sklanjatve, ki je verjetno drugoten v odnosu do *laz laza* in kot občno ime na terenu ni prisoten, njegov prvotni pomen pa je domnevno enak pomenu samostalnika *laz laza* → *Pod lazjo, Za lazjo*; c) *lazič -a* m, izpeljanka s priponskim obrazilom *-ič* z besedotvornim pomenom manjšalnost, torej 'majhen laz, majhno ozko zemljišče' → *Lazič, Gorenji lazič, Veliki lazič, Mali lazič*; č) *lazina -e* ž, izpeljanka s priponskim obrazilom *-ina* najverjetneje s prvotnim besedotvornim pomenom večalnost, danes s pomenom 'jasa v gozdu, travnik sredi gozda' → *Lazina, Vrh lazine*; d) *Laznica -e* ž, izpeljanka z imenotvornim priponskim obrazilom *-ica* iz pridevniške osnove na *-n- *laz-n-* z besedotvornim pomenom nosilnik lastnosti, ki kot občno ime verjetno nikoli ni obstajalo.

2. Pri ledinskih imenih z etimonom *kolovrat-* je z etimološkoimenoslovnega stališča pomembno določiti njihov etimon, tj. *kolovrat-*, nadalje pa še tisti njegov prvotni pomen, ki je bil v ospredju v poimenovalnem dejanju, tj. **gorski greben*, pojasniti motivacijo njegovega nastanka (**gorski greben* je po obliki kot *kolovrat*) in morebitne glasovne, naglasne in oblikovne razlike med etimonom in lastnim imenom ter njuno diahrono razmerje (*kolovrat* ~ *Kolovrat*). Topoleksekih imen *Kolovrat, Za Kolovratom, Dolenji Kolovrat, Gorenji Kolovrat* ne izkazuje besedotvornih različic, kar pomeni, da z etimološkoimenoslovnega vidika med imeni ni bistvenih pomenskih razlik.

Natančno pomenskomotivacijsko delitev ledinskih imen na osnovi topoleksema je npr. izdelala praška imenoslovna šola. Ledinska imena se v okviru le-te delijo glede na zunajjezikovno predmetnost, ki jo topoleksekih poimenuje, in sicer so to: 1. splošne lastnosti zemljišča: lega, oddaljenost, velikost in hitrost, oblika in druge lastnosti tako dobesedeno kot metaforično, barva, vrednost in značaj, starost; 2. lastnosti tal: oblikovanost (ravnost, nagnjenost, dvignjenost, poglobljenost), tla (sestava in premikanje), kulturna krajina (namembnost, način pridobivanja), vodovje, atmosferski pojavi; 3. rastlinstvo: poraščenost, posamezne rastlinske vrste, gojenje rastlinstva (način, kulturne rastline, travniki, pašniki, nasadi); 4. živalstvo: divje živali, domače živali; 5. človek: lastninski in pravni odnosi, uporaba zemljišča, človeški poseg (naseljenost, gradnje, prometne povezave), duhovno življenje in zgodovina (Šm: 113–117 in PJČ: 17–20). Ta delitev bo v osnovi uporabljena tudi pri pomenski analizi ledinskih imen v kraju Livek in njegovi okolici v pričujočem

⁷⁰ Jezikovne posebnosti ledinskih imen v kraju Livek in njegovi okolici v primerjavi z občnimi imeni v livških krajevnih govorih so z zgodovinskojezikoslovnega stališča predstavljene pri obravnavi posameznega imena v razdelku 1.3.

⁷¹ Ponazoritev funkcijskoimenoslovnega pristopa na istih zgledih je prikazana v razdelku 1.1.0.

⁷² Ta pomen ima občno ime *laz* v krajevnem govoru vasi Jevšček.

delu. Dopolnjena bo z natančnejšo delitvijo posameznih pomenskih polj, in sicer predvsem tistih, ki jih poimenuje, na t. i. ljudskozemljepisno izrazje, tj. izrazje, ki se je izoblikovalo kot sredstvo za poimenovanje zemljepisne stvarnosti v ljudskem jeziku (raven svet, dvignjeni in nagnjeni svet, poglobljeni svet, vodovje, rastje, komunikacijske povezave), ki je od vsega izrazja daleč najštevilčnejše.⁷³ Dodana bodo tudi posamezna dopolnila, ki so se pri analizi konkretnega lastnoimenskega gradiva izkazala za relevantna.⁷⁴

Livška ledinska imena bodo razdeljena na naslednja znotraj na posamezne pomenske skupine natančneje razdelana pomenska polja: 1. zemljišče (oblike zemeljskega površja, sestava in lastnost tal, druge značilnosti zemljišča), 2. vodovje, 3. atmosferski pojavi, 4. rastlinstvo, 5. živalstvo, 6. človek, 7. lastna imena. V okviru posameznih pomenskih polj oziroma njihovih skupin bodo naštetih topoleksemi ledinskih imen, ki jim bodo dodane relevantne slovnične oznake in (na terenu neposredno izpričan ali s pomočjo analize v slovenščini in drugih slovanskih jezikih izpričanega občnoimenskega gradiva rekonstruiran) ljudskozemljepisni leksikalni pomen, ter na podlagi le-teh nastala ledinska imena.⁷⁵

1.2.1 Zemljišče

Najobsežnejši pomenski sklop, v katerega spada večina etimonov livških ledinskih imen, zajema pomen 'zemljišče'. Le-to je mogoče opisati z zemljepisnega ali gospodarskega stališča. V tem razdelku je v ospredju zemljepisni vidik, saj je gospodarski zajet v pomenskem sklopu 'človek', in sicer pod pomenom 'človekova dejavnost' (razdelek 1.2.6.2). Zemljepisne značilnosti zemljišča zajemajo oblike zemeljskega površja, sestavo in lastnost tal ter druge značilnosti, ki ju prva in druga skupina ne vključujeta.

Topoleksemi, ki opisujejo zemljišče z zemljepisnega in gospodarskega gledišča se glede na način poimenovanja poimenovanega zemljepisnega predmeta delijo na: 1. zemljepisna poimenovanja (*nomina geographica*), v funkciji katerih se pojavljata zemljepisno in gospodarsko izrazje ter pri katerih gre za neposredno, nemetaforično poimenovanje, ki izraža enakost: *breg Breg* ← *Breg je breg*, *polje Polje* ← *Polje je polje*; 2. metaforična poimenovanja (*nomina metaphorica*), pri katerih gre za posredno, metaforično poimenovanje, ki izraža podobnost s pomočjo primerjave: *vzpétina Glava* ← *Glava je kot glava*, *njiva Kolač* ← *Kolač je kot kolač* (Šim: 242–243). Znotraj zemljepisnega opisa zemljišča v vlogi metafor nastopajo poimenovanja z naslednjih pomenskih polj: 1. deli človeškega in živalskega telesa, ki navadno označujejo dvignjeni svet (*bula*, *čelo*, *dlan*, *glava*, *glavica*, *koleno*, **kolk*, **plečce*, *rebro*, **škrbina* – *griva*, *rep*); 2. posodje, ki poimenujejo vrtni svet (*kotel*, *kotlič*, **krnica*, *vrč*); 3. orodje s področja tkalstva (**brdo*, **greben*, *kolovrat*, *platno*, *škarje*) in zidarstva (*klinec*, *kolona* 'steber', *lopata*, *polica*, *sleme*, *žleb*, **zatreb* 'zatrep') (Mr: 236).

1.2.1.1 Oblike zemeljskega površja

Zemeljsko površje je lahko ravno, nagnjeno in dvignjeno ali vdrto (Bad: 22).

⁷³ Ljudskozemljepisno izrazje je povzeto po Badjura 1953.

⁷⁴ Upoštevana so bila predvsem dopolnila v Šimunović 1972.

⁷⁵ Besedotvorni pomen topoleksimov, ki so s sinhronega stališča tvorjeni, je podan pri analizi strukturnih tipov, in sicer pri obravnavi ponskih (afiksálnih) imen v razdelku 1.1.1.1.2.

1.2.1.1.1 Ravni svet (ravnina) je lahko oblikovan navpično in vodoravno. Navpična oblikovanost ravnine je minimalna ter se kaže kot viseča ravnina, ki ima stopnjo visenja manjšo od nagnjenega sveta, in valovita ravnina, ki ima stopnjo dvignjenosti ali vdrnosti manjšo od dvignjenega ali vdrtega sveta. Vodoravna oblikovanost ravnine je odvisna od njene omejenosti, ograjenosti, pri čemer je potrebno ločiti neograjeno ravnino, ki na nobeni strani svojega roba ne pozna nagnjenega ali dvignjenega sveta, delno ograjeno ravnino, ki ima nagnjeni ali dvignjeni svet na eni strani svojega roba, in ograjeno ravnino, ki nagnjeni ali dvignjeni svet pozna na obeh straneh svojega roba (Bad: 24–28).

V ledinskih imenih na Livškem se v pomenskem polju 'ravni svet, ravnina' pojavljajo naslednji topoleksemi: **1. neograjena ravnina**, ki se označuje s sopomenskima pridevnikoma oziroma z njunimi izpeljankami: a) **raven* *-vna *-vno prid. 'raven' → *Ravno brdo*; **ravan* -i ž **ravnina*' (Bad: 39–40) → *Ravan*; **ravenca* -e ž **majhna ravnina*' → *Ravenca*; b) *plan* -a -o prid. 'raven': *planja* -e ž 'raven svet brez drevja in grmovja' (tako tudi Bad: 274) → *Dolenja planja*, *Gorenja planja*, *Planja*; **planica* -e ž **raven svet brez drevja in grmovja*' (Bad: 273) → *Planica*, *Pod planico*; **2. delno ograjena ravnina**: *lopata* -e ž **majhna ravnina*' (Bad: 45) → *Lopata*; *polica* -e ž **na eni strani ograjena in na eni strani odprta ravna ali skoraj ravna ploskev; zgornji del loma*' (Bad 26: 61–62) → *Pod polico*, *Polica*; **3. ograjena ravnina**: **poljana* -e ž **obsežnejši, razmeroma raven svet; polje*' (Bad: 44, 274) → *Poljana*.

1.2.1.1.2 Nagnjeni in dvignjeni svet je mogoče opisati s pomočjo poimenovanj za dele pobočja vzpetine, stopnjo nagnjenosti zemljišča ter posamezne oblike dvignjenega sveta.

Pobočje vzpetine se deli v podgorje, vznožje, rebri, vršino (Bad: 52). Na terenu so bili dokumentirani naslednji topoleksemi, ki označujejo pobočje vzpetine: *rebro* -a s **najširši del gorske strani*' (Bad: 54–55), **(kot rebra) nagnjen svet, strmina, pobočje*' → *Rebra*; **rebrn* *-rna *-rno prid. → *Lebrnica* (?) ≤ **Rebrnica*; **plečce* s **zadnja, hrbtna stran vzpetine, največkrat na severni, osojni strani, z gostim gozdom ali travnato ravnino*' (Bad: 57) → *Plečca*, *Za plečci*; *sleme* -mena s *'enakomerno visoka podolgovata, strma gorska vzpetina; vrh take vzpetine*' (Bad: 79) → *Sleme*, *Pod slemenom*; *kolovrat* -a m *'kolovrat'*; topoleksem poimenuje gorski greben, zato je mogoče, da njegov prvotni pomen **gorski greben*' → *Kolovrat*, *Za Kolovratom*, *Dolenji Kolovrat*, *Gorenji Kolovrat*; *vrh* -a m *'najvišja točka, najvišji del vzpetine*' → *Vrh*, *Vrh lazine*, *Za vrhom*; *špik* -a m *'izrazito koničast vrh vzpetine*' → *Špik*, *Za špikom*; *kolona* -e ž *'kamnit steber'*, ki označuje vrh gore Matajur → *Na koloni*.

Delitev nagnjenega sveta je določena s pomočjo stopnje nagnjenosti, naklona, in je izražena v kotnih stopinjah. Za vsako posamezno stopnjo nagnjenosti so v rabi različni ljudskozemljepisni izrazi, ki lahko postanejo topoleksemi, in sicer: 1. prva stopnja nagnjenosti zemljišča z naklonom 0°–10°: *polog* -a m *'polog; položen, rahlo nagnjen svet'* → *Nad pologom*, *Pod pologom*, *Polog*; **pologa* -e ž → *Pologa*; 2. druga stopnja nagnjenosti zemljišča z naklonom 10°–20°: *breg* -u m *'breg; nagnjen svet, strmina'* → *Breg*, *Brezjé*, *Dolenji breg*, *Goli breg*, *Gorenji breg*, *Pod bregom*, *Za bregom*; *brežič* -a m *'majhen breg'* → *Brežič*; 3. tretja stopnja nagnjenosti zemljišča z naklonom 20°–40°: *strman* -ma -mo prid. *'strm'* → *Strma griva*; **strmola* -e ž *'strmo zemljišče'* → *Pod strmoli*, *Strmola*; *griva* -e ž *'gladek strm travnat breg'* (Bad: 60) → *Strma griva*; 4. četrta stopnja nagnjenosti

zemljišča z naklonom 40°–60°: izrazi s tem nadpomenom v ledinskem imenju na Livškem niso izpričani; 5. peta stopnja nagnjenosti zemljišča z naklonom 60°–90°, kamor spadajo različni izrazi za terenske lome: **lom** -a m ‘kraj, prostor, kjer svet prehaja v večjo strmino’ → *Lom, Pod lomom*; ***skok** -a m ‘*nižji ali manjši pečevni prag’ (Bad: 60, 67–68) → *Skok*; **kolen** -a s ‘hrbet, sleme, rt, rob, ki se naglo prevesi’ (Bad: 68) → *Koleno*; **čelo** -a s ‘strmo se dvigajoči del skalne stene’ → *Čela, Na čelu, Pod čeli, Pod čelom, Vranovo čelo*.

Oblike dvignjenega sveta se razlikujejo glede na dve merili, in sicer sta to: **1. višina vzpetine**: ***gomila** -e ž ‘*grič, hrib; zaokrožen poraščen prsten ali peščen kup’ (Bad: 112) → *Za gomilo*; ***brdo** -a s ‘*brdo; nevisoka, navadno podolgovata vzpetina’ → *Brda, Brdo, Golo brdo, Pod brdom, Ravno brdo, Trnovo brdo, Za brdi, Za brdom*; ***brdce** -a s ‘*majhno brdo’ → *Brdca*; **bula** -e ž ‘grič, manjša vzpetina’ → *Gompova bula, Jurcova bula, Na buli, Pod bulo, Pod Gompovo bulo, Žvanova bula*; **2. oblika vrhnjega dela vzpetine**: **glava** -e ž ‘vzpetina bolj oble, kopaste, kepaste, kupaste oblike’ (Bad: 120) → *Glava, Pod glavo, Pod Rupnimi glavami, Rupne glave, Za glavo*; **glavica** -e ž ‘majhna vzpetina bolj oble, kopaste, kepaste, kupaste oblike’ → *Za glavico*; ***kolk** -a m ‘*priostren, stožčast grič, hrib’ (Ba: 122) → *Za kolkom*; ***čukla** -e ž ‘*skalnata vzpetina’ → *Čukla, Nad čuklo, Pod čuklo, Za čuklo*; ***štulec** *-lca m ‘*štrleča vzpetinica na spodnjem koncu dvigajočega se sveta’ (Bad: 73) → *Štulec*.

1.2.1.1.3 Poglobljeni svet (vdrtnine) zajema razpoke in počī, vrtačaste kotlaste in koritaste vdrtnine. Na Livškem so dokumentirani naslednji topoleksemi: **1. vrtačaste vdrtnine**: **dno** -a s ‘*najnižje mesto, prostor, ploskev na zemeljskem površju’ (Bad: 177) → *Dnišča*; ***krnica** -e ž ‘*krnica; (s snegom napolnjena) kotanja v gorah’ → *Krnica, Mala krnica, Velika krnica*; **vrtača** -e ž ‘vrtača; poljubno globoka, okrogla vdrtnina, globel’ (Bad: 180) → *Vrtača*; **rupa** -e ž ‘jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh’ → *Dolenja rupa, Gorenja rupa, Pod Rupnimi glavami, Pod rupo, Rupa, Rupne glave, Za rupo*; **2. kotlaste vdrtnine**: **kotel** -tla m ‘*manjša zaprta, tesna skalnata vdrtnina’ (Bad: 188) → *Za kotlom*; **kotlič** -a m ‘majhna vdrtnina v skali’ → *Pri kotličih*; **vrč** -a m najverjetneje s podobnim pomenom kot *kotel* → *Za vrčem*; **peklič** -a m ‘*terenska globel (prepadna skalnata žrela, globoke kotlaste gorske jame, brezna, zevi)’, ‘ozek, temačen kraj’ (Bad: 189) → *Peklič*; **jama** -e ž ‘luknja, jama’ → *Za jamo*; ***peča** -e ž ‘*jama, votlina v skali’ (Plet) → *Peča, Pod Peči*; **3. koritaste vdrtnine**: **dolina** -e ž ‘nižji, raven, navadno podolgovat svet’ → *Dolina, Jalova dolina, Med dolinami, Za dolino, Žehova dolina*; **dolinica** -e ž ‘majhna dolina’ → *Dolinica*; ***dol** -a m ‘*majhna dolina’ (Plet) → *Dol, Za dolom*; ***predolec** *-lca m ‘*manjša stranska dolina’ (Plet) → *Za prelovcem (?)*; **žleb** -u m ‘*podolgovata vdolbina v pobočju, nastala zaradi toka vode, plazov’ → *Žlebe*; ***globoški** -a -o prid. iz *globok* -a -o prid. ‘globok’ → *Globoščak*; **draga** -e ž ‘*pot, jarek, struga, soteska, majhna dolina’ → *Draga, Ošja draga, Za drago*; **grapa** -e ž ‘stuga brez vode’ → *Grapa*.

1.2.1.2 Sestava in lastnost tal

Tla so lahko različno sestavljena (kamen, pesek, glina, blato, rudnine, kovine) in imajo različne značilnosti (suha, mokra). Ljudskozemljepisno izrazje v topoleksemih ledinskih imen na Livškem v pomenskem polju ‘sestava tal’ izkazuje prisotnost različnih oblik kamenja, vrst peska, ki kažejo na različno stopnjo drobljenja in razpadanja kamenin, v pomenskem polju ‘lastnosti tal’ pa predvsem premikanje tal in prisotnost oziroma odsotnost

vode v tleh (suho in mokro zemljišče). Različne oblike razmočenih tal so obravnavana v razdelku 1.2.2.

Na terenu so bili dokumentirani naslednji topoleksemi: **1. kamenje:** *kamen* -mna m 'kamen' → *Pri kamnu*; *kamnje* -a s 'kamenje' → *Kamnje*; *kamen -a -o prid. 'kamnit, kamnat' (Plet) → *Debela kamna*, *Kamnica*; *kripen -pna -pno prid. *'kamnit, kamnat' iz *kripa -e ž *'skala, kup kamenja' (Plet) → *Kripnica*, *Pod Kripnico*; *rob* -u m 'skalovje, pečevje' → *Grdi rob*, *Male robe*, *Na robu*, *Pod robom*, *Pri robu*, *Robe*, *Robi*, *Robišča*, *V robih*, *Velike robe*; *robec* -bca m *'kamen, živa skala, ki štrli iz tal' → *Robec*; *skala* -e ž 'skala' → *Bela skala*, *Na skali*, *Pod belo skalo*, *Pod skalo*, *Skala*, *Za skalo*; *kras* -i ž 'skale, pečine, groblje' → *Kras*, *Ostokras*, *Za krasjo*; **2. pesek:** *rohat -a m *'grob pesek, gramoz, prod' (Bad: 154) → *Dolenji rohat*, *Gorenji rohat*, *Rohat*; *mel -a m *'droben pesek, razpadli delci kamnin, drobir; melišče' (Plet) → *Mel*, *Pod melom*; **3. premikanje tal:** *vališče 'zemljišče, na katerem se vali, kotali (kamenje, grušč)' → *Gorenje vališče*, *Pod vališči*, *Vališče*, *Za gorenjimi vališči*; *plaz* -u m 'plaz' → *Plaz*; **4. izsušena tla:** *opoka* -e ž 'opočna, lapornata zemlja' → *Opoka*.

1.2.1.3 Druge značilnosti zemljišča

Značilnosti zemljišča, ki se ne nanašajo na oblike zemeljskega površja ter na sestavo in lastnost tal, opisujejo topoleksemi z naslednjih pomenskih polj: **1. velikost:** *velik* -a -o prid.: *Velika krnica*, *Velika njiva*, *Velike robe*, *Veliki kolnik*, *Veliki lazič*, *Veliki part*; *mali* -a -o prid. 'mali' → *Mala krnica*, *Mala senožet*, *Male*, *Male robe*, *Mali kolnik*, *Mali lazič*, *Mali part*, *Mali počivave*, *Mali potočič*; *dolg* -a -o prid. 'dolg, ne kratek' → *Dolge*, *Dolgi laz*, *Dolgi rep*; *širok* -a -o prid. 'širok' → *Pod široko*, *Široka*; *debel* -a -o prid. 'debel, obilen' → *Debela kamna*; **2. oblika:** *kandreja* -e ž 'stol' → *Kandreja*; *klinec* -nca m 'majhen klin' → *Klinec*; *kolač* -a m 'krog' → *Kolač*; *krog -a m *'krog' → *V krogih*; *okrogel *-gla *-glo prid. *okrogla 'okrogel' → *Okroglik*; *kvadrat* -a m 'kvadrat' → *Kvadrat*; *rep* -a m 'ozko zemljišče' → *Dolgi rep*, *Pri repu*, *Rep*; *platno* -a s 'platno' → *Platno*; *dlan* -i ž 'dlan' → *Dlan*; **3. položaj** v glede na drugo zemljišče: *osredek *-dka m 'zemljišče na sredini' (Bad: 35–36; Pe-Zu: 158) → *Osredek*; *kraj -a m *'konec, rob ravnega sveta' (Bad: 28) → *Pod krajem*; *krajec *-jca m → *Krajec*; *kot* -a m *'dolinska ali ravninska končina' → *Kot*, *Za kotom*; *zatreb -a m *'kot; zgornji, klinasto zaključen del doline' (Bad: 202–203) → *Zatreb*; *dolenji* -a -e prid. 'spodnji' → *Dolenja planja*, *Dolenja rupa*, *Dolenji breg*, *Dolenji Kolovrat*, *Dolenji rohat*; *gorenji* -a -e prid. 'zgornji' → *Gorenja njiva*, *Gorenja planja*, *Gorenja rupa*, *Gorenje vališče*, *Gorenji breg*, *Gorenji Kolovrat*, *Gorenji lazič*, *Gorenji rohat*, *Za gorenjimi vališči*; *prvi* -a -o prid. 'prvi': *Prvi part*; *drugi* -a -o prid. 'drugi, ki sledi prvemu': *Drugi part*; **4. starost:** *star* -a -o prid.: *Stari laz*, *Za starim koritom*; **5. barva:** *bel* -a -o prid. 'bel' → *Bela skala*, *Pod belo skalo*; *črn* -a -o 'črn' → *Črni potok*; **6. drugo:** *grd* -a -o prid. 'grd' → *Grdi rob*; *hud* -a -o prid. 'hud' → *Huda južina*; *jalov* -a -o prid. 'jalov, nerodoviten' → *Jalova dolina*.

1.2.2 Vodovje

Ljudskozemeljsko izrazje, vezano na vodovje, zaobjema poimenovanja za vodo in njene lastnosti, različne vodne vire (naravni, umetni), različne vrste vode (tekoča, stoječa), tipe razmočenega zemljišča. V livških ledinskih imenih izpričani topoleksemi so naslednji: **1. voda in njene lastnosti:** *voda* -e ž 'voda' → *Na vodah*, *Za vodo*; *vodica* -e ž 'majhna

voda' → *Pri vodici*; **2. vodni vir**: a) naravni: *studenec* -nca m 'studenec; manjši izvir vode' → *Pri studencu*; b) umetni kot posledica človekovega posega v okolje: *peč* -a m 'vodnjak z izviro' → *Pri paču, Za pačem*; *korito* -a s 'korito za krmljenje, napajanje živine', 'korito za vodo' → *Na koritu, Pod koritom, Pri koritu, Za koritom, Za starim koritom*; *rezervar* -ja m 'rezervar; zbiralnik za vodo' → *Pri rezervarju*; *facal* -a m 'v zemljo skopana jama za zbiranje dežnice' → *Pri facalu*; *roja* -e ž 'vodni jarek za mlinsko kolo' → *Nad rojo*; **3. tekoča voda**: *potok* -a m 'potok; manjša, v strugi tekoča voda' → *Črni potok, Nad patokom, Pod potokom, Potok, Za patokom*; *potočič* -a m 'majhen potok' → *Mali potočič, Potočič*; **reka* -e ž **reka*; večja, v strugi tekoča voda' → *Reko, Za reko*; **4. stoječa voda**: *mlaka* -e ž 'mlaka; plitvejša kotanja s stoječo vodo' → *Mlaka*; *bajer* -ja m 'večja kotanja z vodo' → *Pri bajerju*; **5. razmočeno zemljišče**: **močilo* -a s **razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal; mlaka, luža* (Plet; Bad: 231) → *Močila, Pri močilu*; **kal* -a m **razmočen, močviren kraj* (Bad: 232–233) → *Kal*; *lopoč* -a m 'kal, močilo' → *Pod lopočem, Pri lopoču, Za lopočem*; **gača* -e ž **svet, kjer pronica voda* (Be II: 140) → *Gača*; **log* -a m **(močviren) travnik ob vodi, navadno deloma porasel z drevesi* (Plet) → *Log*; **plavišče* **poplavni svet ob potoku* (Be SVI: 94) → *Plavišče*; *palud* -a m 'močvirje' → *Palud*.

1.2.3 Atmosferski pojavi

Poimenovanja, ki se nanašajo na atmosferske pojave, so v ledinskih imenih na Livškem zelo redka. Na terenu sta bila dokumentirana samo dva primera tovrstnih topoleksemov, in sicer: **južina* -e ž **prostor, obrnjen proti jugu; prostor, kjer največ časa sveti sonce z juga* → *Huda južina*; *treščen* -a -o prid. 'treščen' iz *treščiti treščim* 'treščiti' → *Pri Treščenici, Treščenica*. Prvi primer se nanaša na sončno pripeko, drugi pa na nevihto, strelo, treskanje.

1.2.4 Rastlinstvo

Na rastlinstvo se na eni strani nanašajo izrazi v zvezi s pojavnostjo rastlinstva nasploh, na drugi strani pa izrazi v zvezi s posameznimi rastlinskimi vrstami.

Pojavnost rastlinstva označujejo naslednji izrazi: **1. stopnja poraščenost** (neporaščenost, redka poraščenost, gosta poraščenosti): *gol* -a -o prid. 'gol, nag, neporaščen' → *Goli breg, Golo brdo, Goloba*; *zelen* -a -o prid. 'zelen, porasel z zelenjem' → *Zelenjak*; **2. način poraščenosti** (trava, grmičevje, majši ali večji gozd): *trava* -e ž 'trava', **traven* **-vna* **-vno* prid. 'traven, porasel s travo' → *Travne*; *trn* -a m 'trn' → *Trnovo brdo*; *gošča* -e ž 'gosto grmovje in drevje' → *Gošča*; *meja* -e ž 'grmovje, hosta, nižji gozd, gozdček, gaj' → *Za mejo*; *host* -i ž 'hosta, gozd' → *Pri hosti, Belentarjova host, Ložzinova host*; **3. rastlinski deli**: *flanca* -e ž 'sadika' posredno preko poimenovanja za obdelovalno površino **flančišče* (razdelek 1.2.6.2); **čonka* -e ž **drevesno deblo, velika drevesna veja* (Plet) → *Pod čonko*.

Rastlinske vrste se v topoleksemih ledinskih imen pojavljajo zelo pogosto. Ne kažejo nujno na veliko razširjenost določene rastlinske vrste v prostoru, ampak tudi na njeno redkost, saj skromno zastopstvo neke rastlinske vrste na prostoru z veliko razširjenostjo druge vrste služi k identifikaciji poimenovanega zemljišča in k orientaciji v njem (identifikacijska in orientacijska funkcija lastnega imena) (Šim: 206). Za posamezne rastlinske vrste so v zastopana naslednja poimenovanja in njihove izpeljanke: **1. divje rastline**: **baz* -a m 'bezeg, Sambucus' → *Baz, Bezovica*; **bezovje* -a s **bezgovo grmovje* → *Bezovje, Pod*

bezovjem; ***brezje** -a s 'brezov gozd' → *Brézje*; **črničevje** -a s 'borovničevje, borovničevo grmičevje', 'borovnice' iz **črnica* -o ž 'borovnica, Vaccinium myrtillus' → *Črničevje*; **čemerika** -e ž 'čemerika, Veratrum, Helleborus' → *Čemerika*; **dob** -a m 'hrast, Quercus' → *Za dobom*; ***dobje** -a s 'hrastov gozd' → *Dobje*; **dren** -a m 'dren, Cornus mascula' → *Dren*; ***drenje** -a s 'drenovo grmovje ali drevje' → *Drenje*, *Za drenjem*; **gaber** -bra m 'gaber, Carpinus betulus', ***gabrje** -a s 'gabrov gozd' → *Gabrje*, *Za gabrji*; **javor** -ja m 'javor, Acer' → *Javor*, *Za javorjem*; **jesen** -a m 'jesen, Fraxinus excelsior' → *Pod jesenom*; **kostanj** -a m 'kostanj, Castanea sativa, Aesculus hippocastanum' → *Kostanje*, *Za kostanji*; **leska** -e ž 'leska, Corylus avellana' → *Pod lesko*; ***lešča** -e ž **leska* (Plet) → *Lešča*; **lipa** -e ž 'lipa, Tilia' → *Pod lipo*, *Pri lipi*; ***lipovje** -a s 'lipov gozd' → *Lipovje*; **lipenj** -a m 'lapuh, Tussilago farfara, Arctium lappa' → *Lipenj*; ***maleka** -e ž **beka*, *Salix alba* (Plet) → *Maleka*; **malinica** -e ž 'malina, Rubus idaeus' posredno preko poimenovanja za rastišče **malinišče* 'prostor, kjer raste malinovje' → *Malinišča*; **medlika** -e ž 'metlika; Chenopodium' → *Pri medliki*; ***mur-** **murava*; vrsta trave, *Tragopodon pratensis* (?) → *Murovica*; **nagnoj** -a m 'nagnoj, Laburnum anagyroides' → *Nagnoj*; **oreh** -a m 'oreh, Juglans regia': ***orehovje** -a s 'orehov gozd' → *Orehovje*; **orešič** -a m 'majhen oreh' → *Pri orešiču*; **prapot** -i ž 'praprot, Filix' → *Prapot*; **robida** -e ž 'robida, Rubus fruticosus' → *Robida*; ***šip** -a m 'šipek, Rosa canina' → *Šip*, *Za šipom*; **2. kulturne rastline** (pogosto posredno dokumentirane preko poimenovanj za rastišče posamezne rastline): **kaps** -a m 'zelje', **lan** -u m 'lan, Linum utitatisimum', **sirek** -rka m 'koruza, Zea mays' preko *kapsnik*, **lanišče*, **Sirkovnica* (razdelek 2.6.2); **3. sadno drevje**: **hruška** -e ž 'hruška, Pirus communis' → *Pod hruško*.

1.2.5 Živalstvo

Poimenovanja za živalstvo so v topoleksemih ledinskih imen precej bolj redka od poimenovanj za rastlinstvo. Dokumentirana so tako poimenovanja za posamezne živalske vrste kot poimenovanja za bivališča živali ali za mesta, kjer se živali zadržujejo ali po kateri se premikajo, in s tem posredno tudi poimenovanja za živali same. Večinoma se pojavljajo poimenovanja za divje živali, ki navadno označujejo bodisi pogosto pojavljanje neke divje živali na določenem prostoru bodisi na nek (lovski) dogodek, povezan s srečanjem divje živali, t. i. dogodkovna imena (nem. *Ereignissnamen*) (Berber 1999: 10), in prvotno torej pomenijo **'kjer živi/se zadržuje ...'* ali **'kjer sem srečal ...'*. Poimenovanja za domače živali so zelo redka, pa še pri redkih dokumentiranih primerih ne gre za zanesljive rekonstrukcije etimona.

Med topoleksemi, povezanimi z živalstvom, je torej mogoče razlikovati tri pomenske skupine: **1. divje živali**: **lisica** -e ž 'lisica, Canis vulpes' → *Lisica*; **lisjak** -a m 'lisjak, Canis vulpes' → *Lisjak*, *Pod Lisjakom*; **medved** -a m 'medved' → *Medvek* (?); ***volčica** -e ž **volkulja* iz *volk volka* 'volk, lupus' → **Pri včici* (?); **2. domače živali**: **konj** -a m 'konj' → *Konjščak*; ***ovčica** -e ž **ovčica*; majhna ovca' iz *ovca ovco* 'ovca, ovis' → **Pri včici* (?); **3. bivališča** divjih živali ali kraja, kjer se le-te zadržujejo: ***selišče** -a s **bivališče* divje živali; poljšja luknja' (Plet) → *Selišče*, *Za selišči*; ***golobina** -e ž **golobja* votlina' iz *golob* -a m 'golob, columba' → *G(ol)obina* (?); **jazbina** -e ž 'jazbečji brlog' iz *jazbec* -a m 'jazbec, Meles taxus' → *Jazbina*; **vranov** -a -o prid. 'vranov' iz *vran* -a m 'vran, Corvus corax, Corvus corone' → *Vranovo čelo*; **žaba** -e ž 'žaba, rana' → *Žabnik*.

1.2.6 Človek

Pomensko polje 'človek' se navadno deli na področja kot so lastninski in pravni odnosi, človekova dejavnost, človekove stvaritve, duhovno življenje in zgodovina (Šm: 115–116; PJČ: 19–20). V pričujoči analizi bo navedena delitev upoštevana, s tem da bodo kot posebno področje izločene komunikacijske povezave. Te namreč predstavljajo pomemben del ljudskozemljepisnega izrazja (Bad: 281–299), kar se kaže tudi v pogostnosti njihovega pojavljanja v topoleksemih ledinskih imen.

1.2.6.1 Lastninski in pravni odnosi zaobjemajo naslednja pomenska področja: **1. lastnina** in način njene pridobitve: *župnica -e ž *župna zemlja; zemlja, ki je last vaške skupnosti' → *Župnica*; *lot* -a m 'zemljiška parcela, njiva', in sicer pridobljena z razdelitvijo nekoč skupne vaške zemlje med posamezne družine' (Pe-Zu: 157) → *Lot*; *part* -a m 'del, kos zemljišč; zemljiška parcela', način pridobitve je enak kot način pridobitve *lota* → *Drugi part*, *Mali part*, *Prvi part*, *Veliki part*; *dota* -e ž 'dota; denar, premoženje, ki ga prinese žena v zakon' → *Dota*; *podavc *-a m *preužitek; pravno zagotovljena pravica do stanovanja, hrane v hiši ob spremembi lastnika' (?) → *Podavc*; **2. podložniški odnosi**: *tlaka -e ž 'rabota, služnostno delo, skupno delo brez plačila' → *Tlako*; **3. prepovedi**: *pan -a m 'prepovedani gozd; gozd, v katerem je prepovedano sekati' (Be III: 7) → *Pan*, *Pani*, *Za panom*.

1.2.6.2 Človekova dejavnost obsega različne gospodarske in druge dejavnosti. Od gospodarskih dejavnosti tradicionalnega vaškega okolja sta v ledinskem imenu razumljivo največ sledi pustila poljedelstvo in košnja kot del živinoreje ter nanje vezane dejavnosti kot pridobivanje novih in opuščanje starih obdelovalnih površin. Največ ledinskih imen na Livškem vsebuje topoleksema s področja poljedelstva. Ostale dejavnosti (pridobivanje apna, lovstvo, napravlanje drv) so izpričane redkeje. Izrazje, ki opisuje gospodarsko izrabo zemljišča, se podobno kot izrazje, ki opisuje zemljepisne značilnosti zemljišča, glede na način poimenovanja delijo na neposredna poimenovanja in metafore (razdelek 2.1).

Poljedelstvo je zastopano z naslednjimi pomenskimi skupinami topoleksemov: **1. obdelovalne površine**, zemljišče za gojenje kulturnih, krmnih rastlin: *polje* -a s 'polje' → *Polje*, *Pod poljem*; *njiva* -e ž 'njiva' → *Gorenja njiva*, *Velika njiva*; *njivica* -e ž 'njivica, majhna njiva' → *Njivica*; *vrtič* -a m 'zelenjavni vrtiček; majhen zelenjavni vrt' → *Vrtič*; *ornica -e ž *ornica; orna zemlja' (Plet) → *Ornica*; *leha* -e ž 'leha' → *Leha*; *blek* -a m 'manjše, iz okolice izstopajoče zemljišče, npr. manjša njiva' → *Blek*; *kos* -a m 'del zemljišča, njiva' → *Kos*; *flančišče -a s 'nasad sadik' → *Flančišče*; **2. rastišča posameznih rastlin**: *kapsnik* -a m 'zelnik' → *Kapsnik*; *lanišče -a s *njiva, na kateri je rasel lan' (Plet), *prostor, kjer so sušili lan' (Bad: 270) → *Lanišča*; *sirkov* -a -o prid. 'koruzen' iz *sirek* -rka m 'koruza' kot podstava za prvotni pomen imena *koruzna njiva' → *Sirkovnica*; **3. opuščeno zemljišče**: *letnica *letni prirastek' → *Letnica*; *ledina* -e ž 'ledina; neobdelana zemlja; opuščena, s travo zarasla njiva' → *Ledina*, *Ledine*; *ledinica* -e ž 'ledinica; majhna ledina' → *Ledinica*, *Pod ledinico*; *prelog -a m *prelog; neobdelano ali zapuščeno zemljišče' (Be III: 111) → *Prelog*; *preložič -a m *majhen prelog' → *Preložič*; *koreda -e ž *opuščena njiva' (Be III: 88) → *Koreda*, *Za koreda*; *korednica -e ž → *Za korednico*.

Ostale dejavnosti so naslednje: **1. košnja** trave: *senožet* -i ž 'senožet; travnik, zlasti

v hribovitem svetu, ki se kosi navadno enkrat na leto' → *Mala senožet*; *starina -e ž *'redko košen, opuščen travnik' → *Starina*; **2. krčevine:** *laz* -a m 'ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd', kar je najverjetneje drugotni pomen, nastal iz pomena *'s travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu', najverjetneje zaradi značilne oblike, ki so ima izkrčeno zemljišče → *Laz*, *Candolov laz*, *Dolgi laz*, *Stari laz*, *Šimanov laz*, *Za lazi*; *laz -i ž *'laz' → *Nad lazjo*, *Pod lazjo*, *Za lazjo*; *lazič* -a m 'majhen laz, majhno ozko zemljišče' → *Gorenji lazič*, *Lazič*, *Mali lazič*, *Veliki lazič*; *lazina* -e ž 'jasa v gozdu, travnik sredi gozda' → *Lazina*, *Vrh lazine*; *laznica -e ž → *Laznica*; *črča -e ž *'s travo porasel svet na krčevini, poseki' → *Črča*; *preseka -e ž *'del gozda s posekanim drevjem v ozkem pasu', *'prehod' (Plet) → *Preseka*; **3. pridobivanje apna:** *frnaža* -e ž 'kopa za žganje apna' → *Frnaža*; *apnenica* -e ž 'jama za gašenje apna' → *Pri apnenici*, *Za apnenico*; **4. lovstvo:** *band/**bant* -a m *'lovsko področje, rezervirano lovišče' (Me T: 58) → *Band/Bant*; **5. napravljanje drv:** *tnalo* -a s 'prostor za sekanje, cepljenje drv' → *Tnalo*; **6. cerkovištv:** *mežnar* -ja m 'cerkovnik' → *Mežnarica*.

1.2.6.3 Človekove stvaritve vključujejo vse izdelke človekovega dela, pri čemer so v ledinskih imenih dokumentirani predvsem zgrajeni predmeti. V ta sklop topoleksemov sodijo poimenovanja za naselja in njihove dele, stanovanjska in predvsem gospodarska poslopja, različne razmejitve zemljišč (ograje, ograde, plotovi, zidovi). Sem spadajo tudi tiste komunikacijske povezave, ki jih je zgradil človek (razdelek 2.6.4).

Naselje in stavbarstvo sta predstavljeni v naslednjih pomenskih sklopih: **1. naselje** in njegovi deli: *vas* -i ž 'vas' → *Za vasjo*; *guno -a s *'gumno', *'kmečko dvorišče' (Plet) → *Pod gunom*; **2. cerkveno poslopje:** *cerkev* -kve ž 'cerkev' → *Cerkovnica*, *Pod cerkvijo*, *Za cerkvijo*; *kapela* -e ž 'kapela, manjša cerkev' → *Pri kapeli*; **3. stanovanjsko poslopje:** *hiša* -e ž 'hiša' → *Za hišo*; **4. gospodarsko poslopje:** *skedenj* -dnja m 'skedenj; prostor za shranjevanje sena nad hlevom' → *Za skednjem*; *kozolec* -lca m 'kozolec; lesena, od strani odprta stavba za sušenje sena ali žita' → *Pod kozolcem*; *oder -dra m 'prostor za shranjevanje sena' → *Odri*; *kašta* -e ž 'kašča; stavba za shranjevanje žita in hrane' → *Pri kašti*, *Za kašto*; *malin* -a m 'vodni mlin' → *Pri malinu*; **4. druge zgradbe:** *šola* -e ž 'šolska stavba' → *Za šolo*; *balavnica* -e ž 'balinišče, igrišče za balinanje' → *Balavnica*.

Razmejitveni predmeti, ki so razmejevali zemljišča različnih lastnikov ali pa zemljišča različne namembnosti (npr. pašnik od senožeti ali njive), zaobjemajo naslednje podskupine: **1. nezidane ograde** in njihovi deli: *plot* -u m 'ograja iz v tla zabitih lesenih kolov z medsebojno razdaljo, približno enako premeru človeškega telesa, da skozenjo lahko gre človek in drobnica, ne pa tudi govedo' → *Pod plotom*, *Pri plotu*, *Za plotom*; *preska* -e ž 'leseni plot' → *Za presko*; *ranta -e ž *'dolga prečna letev' (Plet) → *Pri rantah*; *ograja* -e ž 'ograda za živino' → *Ograja*, *Za ograjo*; **2. zidane ograde:** *ograjnica* -e ž 's kamnito ogrado ograjeno zemljišče' → *Ograjnica*; *tamor -ja m *'tamar; staja za živino' (Plet) → *Frkajževa Tamorica*, *Tamorica*; *mir -a m *'zid; posebej zid brez malte, npr. za ogradičev' (Plet) → *Mir*, *Nad mirom*, *Pod mirom*, *Za mirom*; *zid* -u m 'zid; kamnita ograda med parcelami' → *Pod zidom*.

1.2.6.4 Komunikacijske povezave so bile v očitno zelo pomembne, saj se izrazi s tega pomenskega polja pogosto pojavljajo kot topoleksemi v ledinskih imenih. Pri tem gre le redko za ime poti (hodonim) in njihovih delov, to predvsem v primeru, ko ima

ime strukturni tip samostalniške zveze: *steza* → *steza Staza*, *klanec* → *klanec Klanec*, **škrbina* → *prelaz Škrbina*, *počivalo* → *počivalo Počivalo*.⁷⁶ V večini primerov gre za poimenovanje nekega drugega premeta. Pri imenih s strukturnim tipom samostalniške zveze je prišlo do metonimične zamenjave dela s celoto: **kolnik* → **senožet*, kjer je *kolnik* → *senožet Kolnik*, *voznica* → **gozd*, kjer je *voznica* → *gozd Voznica*. Imena s strukturnim tipom predložne zveze poimenujejo zemljišča v prostorskem razmerju do komunikacijskih povezav in njihovih delov: *pot* → *njiva Pod potjo*, *cesta* → *senožet Pod cesto*.

Izrazje, povezano s potmi, izkazuje naslednje pomenske skupine: **1. vrsta:** a) hodna pot: *steza* -e ž 'steza; zelo ozka, preprosta pot', ki predstavlja prvo stopnjo količkaj hodne poti (Bad: 281) → *Pod stazo*, *Staza*; *pot* -i ž 'pot; širša, dobro uhojena hodna pot, da po njej poleg človeka in drobnice lahko hodita tudi govedo in konj' (Bad: 282) → *Nad potjo*, *Pot potjo*, *Za potjo*; *klanec* -nca m 'ograjena pot, po kateri se žene krave na pašo' → *Klanec*, *Pod klancem*, *Za klancem*; *klančič* -a m 'krajša ograjena pot, po kateri se žene krave na pašo' → *Klančič*; b) vozna pot: *cesta* -e ž 'cesta; širša, načrtno speljana pot, zlasti za promet z vozili' → *Pod cesto*; **kolnik* -a m '*vozna pot, kolovoz', '*preprostejša, slabša vzdrževana vozna pot po gozdovih, poljih in nasploh po brežnih tleh' (Bad: 285) → *Kolnik*, *Mali kolnik*, *Veliki kolnik*; *voznica* -e ž 'vozna pot, kolovoz' → *Voznica*; **vlak* -a m, **vlaka* -e ž '*pot, po kateri se vlačijo seno, drva' (Bad: 285) → *Vlak*, *Vlaka*; **2. razpotje:** *križ* -a m '*križišče; mesto, kjer se križajo steze, poti, ceste' (Bad: 290) → *Križ*, *Križnica*, *Pri križu*; **3. prehod, prelaz:** a) naravni: *škarje* -i ž mn. '*majši prehod med skalami' (Bad: 213) → *Škarje*; **škrbina* -e ž '*zemljišče, prehod med skalnatim svetom' (Bad: 93; Be IV: 65–66) → *Škrbina*; b) umetni: *vrata* -ø s mn. 'lesa; preprosta vrata iz lat, zlasti v plotu, ograji' → *Pod vrati*, *Vrata*; *vrata* -ø s mn. 'majhna vrata' → *Vrata*; **4. deli:** *rejda* -e ž 'serpentina, vijuga, ovinek' → *Kamrtova rejda*, *Rejda*; **5. počivališče:** *počivalo* -a s 'počivalo; kamen, prostor ob poti, na katerem se navadno počiva' → *Počivalo*; *počivavc* -a m 'počivališče; mesto, kjer ljudje navadno počivajo noseč bremena' → *Mali počivavc*; **6. obpotna znamenja:** **poklonilo* -a m '*mesto, kjer se prvič prikaže cerkev in kjer se je potrebno pokrižati' (Bad: 292) → *Poklonilo*.

1.2.6.5 Duhovno življenje in zgodovina, med katera spadajo vraževerje in ljudsko slovstvo, ljudske navade in običaji, verovanje in cerkveno življenje, arheološki ostanki, zgodovinski in krajevni dogodki (Šm: 116), sta v ledinskem imenju na Livškem pustila malo sledi. Izpričana sta naslednja vsebinska sklopa: **1. cerkveno življenje:** *sveti sveta* prid. 'sveti, svetnik' → *Sveti Jakob*, *Sveti Martin*, *Sveti Peter*; **2. zgodovinski dogodki**, povezani z vojnim dogajanjem: **frtin* -a m '*bunker' → *Frtin*, *Za frtinom*; *trančēja* -e ž 'strelni jarek' → *Na trančěji*.

1.2.7 Lastna imena

Nekatera ledinska imena na Livškem v topoleksemu izpričujejo osebno ali zemljepisno lastno ime. Pri slednjih niso upoštevana ledinska imena, ki so nastala iz drugih ledinskih

⁷⁶ V delih praške imenoslovne šole npr. med pomensko obravnavo imen poti (hodonimov) preseneltljivo ni zaslediti pomenske kategorije 'pot' (PJČ: 304–332).

imen in so etimološko zadovoljivo pojasnjena. Ta se z etimološkoimenoslovnega stališča namreč obravnavajo kot njihova enakozvočna občna imena (razdelek 2.0).⁷⁷

Osebna lastna imena so precej pogosta in v večini primerov predstavljajo imena (sedanjih in nekdanjih) lastnikov poimenovanih zemljišč, ki pa so na raziskovanem zemljepisnem območju še znana ali pa tudi že neznan. Tako se v topoleksekih ledinskih imen pojavljajoča se imena delijo v dve podskupini: 1. na terenu dokumentirana osebna imena, ki so na Livškem izpričana kot imena (sedanjih ali nekdanjih) hišnih gospodarjev in gospodinj ter v hišnih imenih, tvorjenih na podlagi le-teh: **Baloh** -a m → *Balohovka*; **Bazabona** -e ž → *Bazabona*; **Belentar** -ja m → *Belentarjeva host*; **Candol** -a m → *Candolov laz*; **Frkajž** -a m → *Frkajževa Tamorica*; **Jurca** -e m → *Jurcova bula*; **Kamrt** -a m → *Kamrtova rejda*; **Lojzin** -a m → *Lojzinova host*; **Šiman** -a m → *Šimanov laz*; **Vančon** -a m → *Vančon*, *Pod Vančonom*; **Žlunder** -dra m → *Žlundrovka*; **Žvan** -a m → *Žvanova bula*; 2. na terenu nedokumentirana osebna imena, ki najverjetneje pričajo o lastnikih iz drugih katastrskih občin (Idrsko) ali o nekdanjih lastnikih poimenovanih zemljišč: **Gomp** -a m (Idrsko) → *Gompova bula*, *Pod Gompovo bulo*; **Kmet** -a m (Idrsko) → *Kmetovo*; ***Macur** -a m → *Macurovka*; **Nježa** -e ž → *Nježevica*; **Peter** -tra m → *Petrijevka*;⁷⁸ ***Pik** → *Za Pikom*; ***Prajz** -a m → *Prajzovka*; ***Ručna** -a m → *Ručnovka*; ***Žeh** → *Žehova dolina*.

Zemljepisna lastna imena, ki ne predstavljajo ledinskih imen, se kot topoleksemi v ledinskem imenju na Livškem pojavljajo zelo redko. Gre za predlovanska substratna zemljepisna imena, ki se posredno ohranjajo v ledinskih imenih. Znani so naslednji trije: **Livek** -vka m krajevno ime → *Nad Livkom*; **Muzec** -zca m gorsko ime → *Pod Muzcem*, *Pri Muzcu*. Če je domneva, da se v ledinskem imenu *Labrnica* dejansko skriva predslovansko substratno ime **Labrna*, pravilna, bi sem spadalo še **Labrna* -e ž *rečno ime → *Labrnica*. V tem primeru bi šlo za prvo dokumentacijo slovenske različice imena reke *Aborna*, ki izpričujejo kontinuiteto od alpske slovanščine.

1.2.8 Etimološko nejasna imena

Etimološko nezadovoljivo pojasnjenih je ostalo kar nekaj ledinskih imen. Po abecednem redu si sledijo takole: *Bavšca*, *Dljašč*, *Funtnica*, *Gobevnica*, *Goranca*, *Kodrijana*, *Kragonk* in *Pod kragonkom*, *Kragovnica*, *Krivan*, *Kruclja*, *Labrnica*, *Lajšč*, *Lašt*, *Linjevica*, *Na preči*, *Oplaze*, *Pod me*, *Pod prešnico*, *Prekarje*, *Pri čeres*, *Reslja*, *Rovno*, *Smejčk*, *Stavjanje*, *Stvič*, *Trepetič*, *Tršca*, *Vank* in *Pod vankom*, *Za kroljkom*, *Za prelovcem*, *Zderjanca*.

⁷⁷ Pri pomenski delitvi ledinskih imen npr. Šmilauer med lastnimi imeni upošteva naslednja: pred-slovanska, nemška, druga tuja (latinska, francoska, ...), nejasna (Šm: 117). Nasprotno pa npr. Šimunovič v pomenski kategoriji oblikovanost tal upošteva tudi imena, tvorjena iz drugih toponimov (Šimunovič v *Słowiańska onomastyka*: 185).

⁷⁸ Ime *Nježa* ali *Peter* je kot žensko/moško osebno ime in kot ime svetnika/svetnice na Livškem seveda znano. Ni pa znano, kdo bi lahko bil lastnik zemljišč *Nježevica* in *Petrijevka* z imenom *Nježa* oziroma *Peter*.

Delni zaključek

Pomenskomotivacijska delitev zemljepisnih imen je v etimološkem imenoslovju izvedena na osnovi pomenske delitve topoleksema in določa pomensko motivacijo imena glede na poimenovani zemljepisni objekt. Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici izkazujejo naslednje pomenska polja in z njimi povezane topolekseme:

1. Zemljišče: (1) oblike zemeljskega površja: a) ravni svet (ravnina): *raven, *ravan, *ravenca; planja, *planica – lopata, polica – *poljana; **b) nagnjeni in dvignjeni svet:** pobočje vzpetine: rebro, *rebren, *plečce, sleme, kolovrat, vrh, špik, kolona; delitev nagnjenega sveta: polog, *pologa – breg, brežič – strman strma, strmola, griva – lom, *skok, koleno, čelo; oblike dvignjenega sveta: *gomila, *brdo, *brdce, bula – glava, glavica, *kolk, *čukla, *štulec; **c) poglobljeni svet (vdrtnine):** vrtačaste vdrtnine: *dnišče, *krnica, vrtača, rupa; kotlaste vdrtnine: kotel, vrč, peklič, jama, *peča; koritaste vdrtnine: dolina, dolinica, *dol, *predolec, žleb, globok, draga, grapa; **(2) sestava in lastnost tal:** kamen, kamnje, *kamen *-mna *-mno, *kripen *-pna *-pno, rob, robec, skala, kras – *rohat, *mel – *vališče, plaz – opoka; **(3) značilnosti zemljišča:** velik, mali, dolg, širok, debel – kandreja, klinec, kolač, *krog, *okrogel, kvadrat, rep, platno, dlan – *osredek, *kraj, *krajec, kot, *zatreb, dolenji, gorenji, prvi, drugi – star – bel, črn – grd, hud, jalov.

2. Vodovje: voda, vodica; studenec, peč, korito, rezervar, facal, roja – potok, potočič, *reka – mlaka, bajer – *močilo, *kal, lopoč, *gača, *log, *plavišče, palud.

3. Atmosferski pojavi: *južina – treščen.

4. Rastlinstvo: a) pojavnost rastlinstva: gol, zelen – *traven, trn, gošča, meja, host – flanca, *čonka; **b) rastlinske vrste:** *baz, *bezovje, *brezje, črničevje, čemerika, dob, *dobje, dren, *drenje, gaber, *gabrje, javor, jesen, kostanj, leska, *lešča, lipa, *lipovje, *lipenj, *maleka, *malinišče, medlika, *murava (?), nagnoj, oreh, orešič, *orehovje, prapot, robida, *šip – kaps, lan, sirek – hruška.

5. Živalstvo: a) živalske vrste: lisica, lisjak, *volčica/*ovčica (?); **b) bivališča živali:** *selišče, *golobina, jazbina, vranov, žaba.

6. Človek: a) lastninski in pravni odnosi: *župnica, lot, part, dota, *podavc – *tlaka – *pan; **b) človekova dejavnost:** poljedelstvo: polje, njiva, njivica, vrtič, *ornica, leha, blek, kos, *flančičše – kapsnik, *lanišče, sirkov – *letnica, ledina, ledinica, *prelog, *preložič, *koreda, *korednica; druge dejavnosti: senožet, *starina – laz, *laz, lazič, lazina, *laznica, *črča, *preseka – frnaža, apnenica – *band/*bant – tnalo – mežnar; **c) človekove stvaritve:** naselje in stavbarstvo: vas, *guno – cerkev, kapela – hiša – skedenj, kozolec, *oder, kašta, malin – šola, balavnica; razmejitveni objekti: plot, preska, *ranta, ograja – ograjnica, *tamor, *mir, zid; **č) komunikacijske povezave:** steza, pot, klanec, klančič – cesta, *kolnik, voznica, *vlak, *vlaka – križ – škarje, *škrbina, vrata, vratca – rejda – počivalo, počivavc – *poklonilo; **d) duhovno življenje in zgodovina:** *frtin, trančēja.

7. Lastna imena: a) **osebna imena:** *Baloh, Bazabona, Belentar, Candol, Frkajž, Jurca, Kamrt, Lojzin, Šiman, Vančon, Žlunder, Žvan – Gomp, Kmet, *Macur, Nježa, Peter, *Pik, *Prajz, *Ručna, *Žeh;* b) **zemljepisna imena:** *Livek, Muzec, *Labrna.*

1.3 Abecedni seznam ledinskih imen

Ledinska imena v kraju Livek in njegovi okolici so razvrščena po abecednem redu. Vsako ledinsko ime je obravnavano samostajno v svojem geselskem članku. To velja tudi za imena z istim topoleksemom (imena *Breg*, *Nad bregom*, *Pod bregom* so obravnavana pod tremi različnimi gesli), ki pa so na koncu geselskega članka med seboj povezana s kazalkama *Glej tudi* in *Dalje glej*. Natančna pomenska razlaga topoleksema je namreč podana samo v po abecednem redu prvem od gesel, ki vsebuje kazalko *Glej tudi*. Gesla brez natančne pomenske razlage topoleksema imajo kazalko *Dalje glej*, ki kaže na geslo s pomensko razlago topoleksema.

Glava in zaglavje geselskega članka prinašata dokumentacijo ledinskega imena, ki bo v geselskem članku obravnavano. Gre predvsem za gradivo iz ustnih virov, zbrano na terenu v narečni obliki,⁷⁹ ki je bilo dopolnjeno z izpisi iz avstro-ogrskih katastrskih kart iz leta 1885. Na začetku je podana krepko tiskana osnovna oblika ledinskega imena (imenovalnik ali predložna besedna zveza) v poknjženi podobi. Etimoško-zgodovinsko poknjžena imena so natisnjena krepko in pokončno, samo glasovno-pravopisno poknjžena imena pa krepko in ležeče. V primeru, da ima ime strukturni tip samostalniške ali pridevniške besedne zveze, sledijo navadno tiskane slovnične oznake (oblika roditelja, slovnični spol, v primeru samomnožinskih samostalnikov oznaka za množino). Poknjženi podobi imena za ležečim trikotnikom sledi krepko tiskana osnovna oblika imena (ter roditeljska oblika, oznaka slovničnega spola in števila v primeru strukturnih tipov samostalniške ali pridevniške besedne zveze) v narečni podobi, zapisani v novi nacionalni fonetični transkripciji. Osnovni obliki imena sledijo v lomljenih oklepajih neosnovne oblike imena, tj. predložne besedne zveze s (glede na položaj govorca spreminjajočim se) krajevnim prislovom in krajevnim predlogom, ki odgovarjajo na vprašanja *kje?*, *kam?*, *od kod?* v navedenem zaporedju, ter slovnično oznako sklona in števila. Na terenu dokumentiranim oblikam je v okroglem oklepaju dodan podatek o kraju/krajih, v katerem/katerih je bilo ime dokumentirano, in sicer si v prostorskem zaporedju v smeri severovzhod – jugozahod (od Soške doline proti Nadiškim dolinam) sledijo štiri naseljene enote: 1. Livški prelaz: G = Golobi, L = Livek, Š = Šturmi; 2. Livške Ravne: M = Gornje Livške Ravne (Mateliška vas, Mateliči), F = Dolnje Livške Ravne (Faleška vas, Faletiči); 3. »Gorenji konec«: Pl = Plohi, Pe = Perati, A = Avsa, Pi = Piki; 4. J = Jevšček. Krajevnim oznakam za dvopičjem in oznako *K 1885*: sledi dokumentacija imena na katastrskih kartah z naslovom *Livek/Luico (laško in nemško) z vasmí Avsa, Golobi, Jevščik, Livek, ... ali, Pik, Ploh, Mašera, Ravni in Šturmi na Primorskem. Davkni okraj: Tolmin. Litografirano u C. K. litografičkomu katastralnomu zavodu po stanju godine 1885*,⁸⁰ ki je v rabi še danes. Vseh ledinskih imen ni bilo mogoče lokalizirati. Dvopičju sledi vrsta poimenovanega predmeta.

⁷⁹ Imena informatorjev so navedena v poglavju Viri in literatura.

⁸⁰ Številka in mala črka v oklepaju podajata mesto na karti, kjer je ime zapisano. Številka (1–16)

Razlaga je osrednji del geselskega članka, v katerem je podan izvor in prvotni pomen obravnavanega ledinskega imena. Kjer je to mogoče, je ledinskemu imenu najprej poiskan njegov občnoimenski predhodnik (gola ali zložena samostalniška ali pridevniška besedna zveza, predložna besedna zveza) in njegov pomen. Pomen občnoimenskega izhodišča je hkrati tudi prvotni pomen imena, kar v geselskih člankih ni posebej poudarjeno. Predmetnopomenski del občnoimenskega predhodnika ledinskega imena (samostalnik, pridevnik, redkeje glagol) je nato etimološko analiziran. Najprej je podana dokumentacija leksema na terenu v narečni podobi (narečna glasovna in naglasna oblika, relevantne slovnične oblike, pomen). Pomenske razlage so bile oblikovane po vzoru razlag v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Narečni podobi leksema sledi njegova poknjiževa ljudska oziroma knjižna ustreznica, ki ima prav tako podane relevantne slovnične oblike z naglasom, pomen pa le v primeru, da se razlikuje od pomena v narečju. Osnovni vir je bil Pleteršnikov *Slovensko-nemški slovar*, dopolnjen z gradivom iz *SSKJ*. Slovenskemu gradivu sledi podatek o njegovem izvoru. V primeru podedovanega besedja je to praslovanska rekonstrukcija leksema (z osnovnimi besedotvornimi podatki, če je leksem praslovansko sinhrono gledano tvorjen), v primeru prevzetega besedja pa njegov tujejezični vir.

---

označuje zaporedno številko karte, kot je označena na karti sami, mala črka pa kvadrant karte (a = levo zgoraj, b = desno zgoraj, c = levo spodaj, č = desno spodaj).

Balavnica -e ž ▶ **Balà:uēnc** -e ž ⟨Med 'do na Balà:uēnc⟩ (F); prostor pod hišo. Nastalo iz občnoimenskega nad. *balà:uēnc* 'balinišče', kar je izpeljano iz nad. *bà:la* 'krogla', ki je prevzeto iz frl. *bale* 'žoga', 'krogla pri balinanju' (Pi: 33). Na poimenovanem zemljišču je bilo nekoč balinišče, ki je pripadalo gostilni v hiši nad njim.

Balohovka -e ž ▶ **Bà:luxe** -e ž (L); njiva. Izpeljano iz občnoimenskega nad. *Bà:loxu* *Bà:loxoua* 'Balohov'. Prvotni pomen imena je torej *'Balohova zemlja'. *Balohovka* je del večjega kompleksa *Za krasjo*.

Band/Bant -a m ▶ **'Bant** *Bà:nda* m ⟨Med 'du u *Bà:nde*⟩ (M) ▶ **'Bant** *Bà:nta* m (A) ▶ **'Bant** *Bà:nta* m ⟨Med 'ta u *Bà:nte*, Ted *tì:e* u *'Bant*, Red 'ta z *Bà:nta*⟩ (Pi, J); K 1885: *band* dvakrat (8č, 9a); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. **'bant* **bà:nda*, **'bant* **bà:nta*, kar je prevzeto iz frl. *bant* 'lovsko področje, rezervirano lovišče' (Me T: 58; Pi: 36 tega pomena ne navaja).⁸¹

Bavšca -e ž ▶ **Bà:ušca** *Bà:ušce* ž ⟨Med 'ta u *Bà:ušč*⟩ (G, M); senožet. Ime tega tipa se v slovenščini pojavlja kot vodno, krajevno in ledinsko ime. Mogoče je primerjati s sln. *bâleh* 'vol blede barve' (Plet) ali s sln. *bavha*, *balha* 'vrsta drobnjaka', a zveza med občnimi in lastnimi imeni ni povsem jasna (Be SVI I: 50). Glej tudi ime krave *Bavha*.

Baz -a m ▶ **Bàs:** *Bà:za* m ⟨Med 'du u *Bà:ze*, Ted 'du u *Bà:s*, Red 'do z *Bà:za*⟩ (L); T 1885: *bas* (10a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **bàs:* 'bezeg, Sambucus' < psl. *bъzъ 'bezeg' (Be I: 18–19; Sn: 38; ES I: 144–146; SP I: 469–470).⁸² Občnoimensko nad. *bâz na Livškem neposredno ni izpričano, pač pa se posredno ohranja v izpeljankah, in sicer v občnoimenskem poimenovanju za to isto rastlino nad. *bazobí:na* 'bezeg' (J) < psl. *bъzoуѣna, kar je izpeljano iz psl. *bъзоуѣ 'bezgov' (ES I: 143; SP I: 468–469), ter v ledinskih imenih *Bezovje* in *Bezovica*. Glej tudi *Bezovje*, *Pod bezovjem*, *Bezovica*.

Bazabona -e -e ž ▶ **Bazabó:na** -e ž ⟨Med 'yu u *Bazabó:n*⟩ (J); K 1885: *bazabona* (4c). Tvorjeno iz lastnoimenskega nad. *Bazabó:na*, osebnega imena, ki se kot ime gospodinjne ohranja pri hiši *Pər Bazabò:ne* na Avsuh. Prvotni pomen imena je torej *'Bazabona', tj. *'Bazabonin svet'. Dvojnično ime za isto zemljišče je *Preseka*.

Bela skala -e -e ž ▶ **Bí:ela ská:la** -e -e ž ⟨Med 'ta na *Bí:eli ská:l*, Ted *tì:e* na *Bí:elo ská:lo*⟩ (G); skalna stena v gozdu. Nastalo iz občnoimenskega nad. *bí:ela ská:la* 'bela skala', ki vsebuje nad. *bí:eu* *bí:ela* *bí:elo* 'bel', knj. sln. *běl* *béla* *bélo* < psl. *bělb *bělà *bělò 'bel'

⁸¹ Prisotnost zvnečega oz. nezvnečega zapornika pred pavzo v absolutnem izglasju osnove (**bà:nd-* ~ **bà:nt-*) morda odraža relativno kronologijo prevzema leksema. Oblika z zvnečim zapornikom je bila prevzeta pred frl. onezvnečenjem izglasnega zvnečega zapornika, oblike z nezvnečim zapornikom pa po njem.

⁸² Samostalnik *bъzъ je izpričan v večini sl. j., v sln. samo v narečjih. Psl. naglasni tip c neposredno izpričuje občno- in lastnoimensko ohranjen samostalnik, posredno pa občno- in lastnoimenske izpeljanke iz njega: rez. *'bēs* *'beza* (Solbica), rez. *'bēs* *'bežə* (Osojani), nad. *Bà:s* ← nad. **bà:s*, štok. *bâz* *bâza* < psl. *bъzъ *bъza (c); nad. *bazobí:na* < *bъzoуѣna (F₂ = a^c) (Дыбо 2000: 133); nad. *Bazobí:ca* < *Bъzoуѣca (F₂ = a^c) (Дыбо 2000: 132–33); nad. *Bazojí:e* ← nad. **bazojí:e* < *bъzoуѣjé (B = b^c) (Дыбо 2000: 106–12). Rekonstrukcija psl. naglasnega tipa b *bъzъ *bъzà (Sn: 38) za sln. torej ni upravičena. V tem primeru bi navedene izpeljanke imele psl. naglasni tip E (*bъzòуѣjé > nad. ***bazò:ouje*, *Bъzòуѣca > nad. ***Bazó:vica*, *bъzòуѣna > nad. ***bazó:vina*). V knj. sln. je za 'bezeg' uveljavljena besedotvorna različica psl. *bъzъ, ki pa dejansko izkazuje psl. naglasni tip b: sln. *bəžəg* *bəžgà*/*bəžəg* *bəžga*, štok. *bázag* *bázga* < psl. *bъzgb *bъzgà (b).

(Be I: 16; Sn: 36; ES II: 79–81; SP I: 238) in nad. *ská:la* ‘skala’. Dalje glej *Skala*, glej tudi *Pod belo skalo*.

Belentarjeva host -e -i ž ▶ **Belè:ntarjova** 'xost *Belè:ntarjove xosti*: ž (Med 'yu u *Belè:ntarjovi* 'xost) (J); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *Belè:ntarjova* 'xost ‘Belentarjev gozd’, ki vsebuje nad. *Belè:ntarju Belè:ntarjova* (J) ‘Belentarjev’, kar je izpeljano iz osebnega imena *Belè:ntar Belè:ntarja*, ki se v hišnem imenu *Pər Belè:ntarje* in kot ime gospodarja te hiše *Belè:ntar Belè:ntarja* ohranja v Jevščku, in nad. 'xost *xosti*: ‘gozd’. Nekaj časa se je zemljišče imenovalo tudi *Lojzinova host*. Dalje glej *Pri hosti*.

Bezovica [bəzovica] -e ž ▶ **Bazoó:ica** -e ž (A); K 1885: *pozovica* (5a). Nastalo iz prvotnega **Bəzouú:ica*, kar je izpeljano iz psl. *bəzouǔb ‘bezgov’ ali iz psl. *bəzǔb ‘bezeg’. Prvotni pomen imena je torej *‘senožet, bogata z bezgom’. Dalje glej *Baz*.

Bezovje [bəzovje] -a s ▶ **Bazojí:e** -á: s (Med 'du u *Bazojí:* starejše, Mmn 'du u *Bazojí:ex* mlajše, Med 'du u *Bazojí:e*, Red 'do z *Bazojá:*) (J); njive, travnik, gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. **bazojí:e* ‘bezgovje, bezgovo grmovje’ < psl. *bəzouǔbié (ES I: 144; SP I: 470), kar je izpeljano iz psl. *bəzouǔb ‘bezgov’ ali iz psl. *bəzǔb ‘bezeg’. Občno ime je samoedninski skupni samostalnik srednjega spola, ledinsko ime pa izkazuje prehajanje v samomnožinskega. Dalje glej *Baz*.

Blek -a m ▶ **B'lek** *Ble'ka* m (Med 'ta na *Blé:ke*) (L); K 1885: v *bleku* (6c); njiva ▶ **B'lek** (Med 'yu u *Blé:ke*, Ted 'yu u *B'lek*) (PI); K 1885: *bleku* (9b); njiva ▶ **B'lek** (Med 'yo na *Blé:ke*) (J); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. *b'lek ble'ka* ‘kos blaga, zaplata’, sln. *blèk bléka* ‘krpa, kos blaga, zaplata’, ‘testenine štirikotne oblike’, ‘ošpice’ (Plet), kar je prevzeto iz stvn. *blēc*, srvn. *vlěc* ‘kos blaga, krpa, zaplata, košček, madež’ (Be I: 26; ST: 93). Topoleksem *blek* se uporablja za poimenovanje manjšega, iz okolice izstopajočega zemljišča, npr. manjše njive. Pri tem gre za metaforično poimenovanje, nastalo preko primere, ki je v narečju še vedno živa, prim. nad. *tá:la ní:va j ku an b'lek* ‘ta njiva je (majhna) kot kos blaga, zaplata’, v smislu ‘ta njiva izstopa kot zaplata na obleki’.

Brda -ø s mn. ▶ **Bàrda** *Bàrt* s mn. (Mmn 'ta na *Bàrdex*, Tmn *tì:e na Bàrda*, Rmn 'ta z *Bàrt*) (J); K 1885: *na verteh* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *bàrda, kar je množinska oblika od nad. *bárdø ‘brdo; nevisoka, navadno podolgovata vzpetina’. Dalje glej *Brdo*.

Brdca -ø s mn. ▶ **Bàrca** *Bàrc* s mn. (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *bàrca, kar je množinska oblika od nad. *bàrcø, sln. *bárdce* ‘majhno brdo’ < psl. *bǫrdce, kar je manjšalnica od psl. *bǫrdo. Dalje glej *Brdo*.

Brdo -a s ▶ **Bárdø** *Bárda* s (Med 'yo na *Bárde* ‘na vrhu Brda’, 'yu u *Bárde* ‘na pobočju Brda’, Ted 'yu u *Bárdø*, Red 'yo z *Bárda*) (Pe, Pi, A); K 1885: *brdo* (9b); senožet na manjši vzpetini. Nastalo iz občnoimenskega nad. *bárdø, knj. sln. *bárdø* ‘brdo; nevisoka, navadno podolgovata vzpetina’ < psl. *bǫrdø ‘hrib’ (Be I: 40; Sn: 56; ES III: 164–166; SP I: 429). Raba predlogov *v in na* označuje različen krajevno-prislovni pomen: 'yu u *Bárde* ‘na pobočju Brda’ ~'yo na *Bárde* ‘na vrhu Brda’. Glej tudi *Pod brdom*, *Za brdom*, *Brda*, *Brdca*, *Za brdi*, *Golo brdo*, *Ravno brdo*, *Trnovo brdo*.

Breg -a m ▶ **Bri:eh** m (Med *na Bri:eye*, Ted *na Bri:eh*, Red *z Bri:eya*) (M); K 1885: *breg* (11c); senožet ▶ **Bri:eh** m (Med 'yo na *Bri:eye* (Pe), 'ta na *Bri:eye* (A, Pi)); K 1885: *na bregu* (5č); senožet ▶ **Bri:eh** (Med 'ta u *Bri:eye*; 'du u *Bri:eye*, 'du u *Bri:eh*) (Pe); K 1885: *v bregu* dvakrat (9b); **Bri:eh** (Med 'do na *Bri:eye*) (J), dvojnica imena *Pod klancem*. Nastalo iz občnoimenskega nad. *bri:eh bregà*: ‘breg; nagnjen svet, strmina’, knj. sln. *brêg brêga*,

im. mn. *bregôvi* < psl. *bêrgъ *bêrga ‘breg, vzpetina’ (Be I: 40; Sn: 56; ES I: 191–193; SP I: 203–204). V ljudskozemljepisnem izrazju osnova *breg-* označuje ‘nagnjeni svet s stopnjo nagnjenosti z naklonom od 10° do 20°’ (Bad: 58–59). Glej tudi *Pod bregom*, *Za bregom*, *Gol breg/Goli breg*, *Dolenji breg*, *Gorenji breg*, *Brežič*, *Brezjé*.

Bréžje -a s ▶ **Bri:ezje/Bri:ezlé** *Bri:ezja* s (Med 'du ū *Bri:ezji/Bri:ezlí*, Ted 'du ū *Bri:ezje*, Red 'do z *Bri:ezja*) (J); K 1885: *brezje* (13č). Nastalo iz občnoimenskega nad. **bri:ezje*, knj. sln. *brêzje* ‘brezje, brezov gozd’ < psl. *běrzъje (ES II: 208; SP I: 213), kar je izpeljano iz psl. *běrza ‘breza’. Dalje glej *Breza*.

Brezjé mn. ▶ **Brezi:e** mn. (Mmn 'do na *Brezi:ex*, Tmn 'do na *Brezi:e*) (J). Nastalo na osnovi nad. *na brezi:ex* (Ošnje/Osgnetto, Sverinaz/Sverinaz) ‘na bregéh, v hribih’ < psl. *na berzěxъ, kar je mest. mn. od nad. *bri:eh breyù*: ‘breg, nagnjen svet, strmina’, pri čemer je bila osnova **brez-* posplošena v ostale sklonske oblike. V jevščem govoru opazna razlika med lastnoimenskim nad. *na Brezi:ex* z ohranjenim odrazom psl. mlajše regresivne palatalizacije in občnoimenskih nad. *na breyí:ex* brez le-tega. Dalje glej *Breg*.

Brežič -a m ▶ **B'rešč** *Breži:ča* m (F); K 1885: *brsiči* (16b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. 'brešč ‘majhen breg, majhna vzpetina’, knj. sln. *brežič brežiča* < *beržítъ *beržíta,⁸³ kar je izpeljano iz psl. *bêrgъ *bêrga ‘breg, vzpetina’. Dalje glej *Breg*.

Candolov laz -ega -a m ▶ **Candù:olu 'las** *Candù:oloveŕa lá:za* m (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Candù:olu 'las* ‘Candolov laz’, ki vsebuje nad. *Candù:olu Candù:olova* (J), kar je izpeljano iz osebnega imena nad. *Candò:ŭ Candù:ola*, ki se pojavlja v hišnem imenu *Pār Candù:ole* in kot ime gospodarja te hiše *Candò:ŭ Candù:ola* ohranja v Jevščku, in nad. 'laz lá:za ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’. Imeni *Candolov laz* in *Šimanov laz* natančneje poimenujeta dela zemljišča z imenom *Laz*. Dalje glej *Laz*.

Cerkovnica -e ž ▶ **Ci:erkunca** -e ž (Med 'yu ū *Ci:erkunc*) (G); K 1885: [c]erkonca (9c). Nastalo iz prvotnega *Cьrkъъnica, kar je izpeljano iz občnoimenskega nad. *ci:erku ci:erkve* ‘cerkev’, knj. sln. *cěrkъv cěrkve/cerkvě* < sl. *cьrky *cьrkъye ‘cerkev’ (Be I: 62; Sn: 71; ES III: 198–199; SP II: 94–95).⁸⁴ Prvotni pomen imena je *‘cerkvena zemlja’. Ime namreč dejansko poimenuje zemljišče, ki je bilo nekoč cerkvena last. Glej tudi *Pod cerkvijo*, *Za cerkvijo*.

Čela -ø s mn. ▶ **Čé:la** -ø s mn. (Mmn 'do na *Čé:lax*, Tmn 'do na *Čé:la*, Tmn 'do bez *Čé:la*) (Pi); K 1885: *na čeleh* dvakrat (9b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *čé:la* < psl. *čěla, kar je množinska oblika od nad. *č'lo* anatomsko ‘del obraza nad očmi’,

⁸³ Samostalnik nad. 'brešč < *beržítъ izkazuje naglasni umik s issln. kratkega akutiranega *-i v zadnjem besednem zlogu na issln. kratki, tj. psl. kratki ali issln. skrajšani psl. dolgi samoglasnik (prim. npr. še nad. *Ko'bart Kobari:da* < alpsl. *Koborítъ *Koborída). Jezikovno gradivo bi kazalo na dejstvo, da se kratka naglašena samoglasnika issln. *-i, *-ə, obnašata enako kot ista nenaglašena samoglasnika v izglasnem ponaglasnem zlogu: nad. 'brešč < *beržítъ = nad. *ot'roc* < *otroci; nad. 'konc, 'lonc < psl. *koněъ, *loněъ = nad. *krà:je* < psl. *krājěъ.

⁸⁴ Izpeljanke z zloženim priponskim obrazilom *-bn-ica so izvorno s priponskim obrazilom psl. *-ica izpeljane iz pridevnikov na psl. *-ьнъ, ki pa v jeziku niso vedno ohranjeni, kar je povzročilo nastanek omenjenega zloženega priponskega obrazila (Sf I: 98; Ba I, 103). Prvotno gre torej za posamostavljenje pridevnika **cьrkъъn[a zemlá]* → **cьrkъъn[ica]*. Pridevnik *cьrkъънъ danes v narečju ni znan, v njegovi vlogi se pojavlja pridevnik nad. *cerkvě:n* < *cьrkъъenъ, npr. *tù:o j cerkvě:n svi:et* ‘to je cerkvena last’.

ljudskozemljepisno 'strmo se dvigajoči del skalne stene', knj. sln. *čelo* < psl. *čelò (ES IV: 45–47; Sn: 82; SP II: 127–128),⁸⁵ pri čemer je pri občnoimenskem izhodišču za lastno ime potrebno izhajati iz zemljepisnega pomena. Na Livškem je topoleksem *čelo* zelo pogost, kar je razumljivo, saj je največja zgoščenost zemljepisnih imen s topoleksemom *čelo* značilna prav za zahodni in osrednji slovenski prostor kot tudi zahodni in osrednji Balkan (Šivic-Dular 1987a). Glej tudi *Na čelu*, *Pod čelom*, *Pod čeli*, *Vranovo čelo*.

Čemerika -e ž ▶ **Čemerí:ka** -e ž (Med *ʔyo na Čemerí:k*, Ted *ʔyo na Čemerí:ko*) (J); K 1885: *čmereg* dvakrat (13a, 13b); gošča. Nastalo iz občnoimenskega nad. *čemerí:ka* 'čemerika; strupena rastlina Veratrum, Holleborus', knj. sln. *čemerika*, *čmerika* < psl. *čemeríka, kar je tvorjeno iz psl. *čěmerь 'Veratrum, Helleborus', 'strup te rastline', 'bolezni, nastale zaradi strupa te rastline' > star. in nar. sln. *čemer* 'strup, prisad na rani', 'žolč', 'slaba volja' (Be I 77–78; Sn: 82–83; ES IV: 51–52; SP II: 138–139). Prvotni pomen imena je torej *'čemerika'. Poimenovano zemljišče je dejansko poraščeno s čemeriko. Informator ga je opisal s primerjavo *čemerí:ka - sá:ma špí:ca*.

Črča -e ž ▶ **Čórčá** -e ž (Med *ʔyu y Čórč*) (A); K 1885: *čerče* (5a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *čárčá, knj. sln. *čárčá* 'senožet na črtu' (Plet), nar. 's travo porasel izkrčen svet' (SSKJ) < psl. *čbría, kar je podobno kot sln. *čárt čárta*, mest. mn. tudi *čártěh* 'krčevina, poseka' izpeljano iz osnove glagola psl. *čersti čьrtešь 'sekati' (Be K: 4–5; ES IV: 163, 166, 75–76). Prvotni pomen imena je torej *'s travo porasel svet na krčevini, poseki'.

Črni potok -ega -a m ▶ **Čá:ren pa'tok** *Čárneʔa pató:ka* m (L, M); gozd ob potoku. Nastalo iz občnoimenskega nad. *čáren pa'tok* 'črni potok', ki vsebuje nad. *čáren čá'na* 'črn, ne bel', knj. *čárn čárna* < psl. *čbrnь *čbrná (Sn: 91; ES IV: 155–157; SP II: 241–242) in nad. *pa'tok pató:ka* 'potok'. Pridevnik *črn* se nanaša na barvo tal (Be SVI I: 122–123). Dalje glej *Potok*.

Črničevje -a s ▶ **Čání:čuje** -a s (A); K 1885: *cerničoje* (4č), *černičoje* (9a). Nastalo iz občnoimeneskega nad. *čární:čuje* 'borovničevje, borovničevo grmičevje', 'borovnice', knj. sln. *črničevje* < *čbrničěubje, kar je izpeljano iz psl. *čbrníca (ES IV: 151–152; SP II: 230–231) > knj. sln. *čarníca* 'borovnica, Vaccinium myrtillus', 'plod borovnice'.

Čukla -e ž ▶ **Čù:kla** -e ž (Med *na Čù:kli*) (M); K 1885: *čukla* (16b); gmajna (pašnik). Nastalo iz občnoimenskega nad. **čù:kla*, knj. sln. *čúkla* 'skalnata vzpetina' (Plet)⁸⁶ < **čuk(ь)la*, ki se ohranja tudi v hr./sr. orn. *Čukle*, blg. *чўкла* 'nevelika gomila iz zemlje; kamniti hrib; skalnati vrh', orn. *Чукла* < *čukla, kar je sorodno s hr./sr. *čúka* 'gora; z

⁸⁵ Samostalnik ima v sl. j. tako anatomski kot zemljepisni pomen. Kot poimenovanje dela telesa ima v nad. in knj. sln. iz psl. podedovani pomen *'gornji del človeškega obraza nad očmi' (SP II: 127). Za zemljepisni izraz je na osnovi občnoimenskega gradiva v nekaterih sl. j., npr. knj. sln. 'strmo se dvigajoči del pobočja gore ali stene' (SSKJ), 'pri vrhu bolj ali manj navpično odsekan teren, navadno stena, pečevnato ali travnato zelo strmo zemljišče' (Bad: 69), in lastnoimenskega gradiva mogoče rekonstruirati naslednje (pozno)psl. pomene *'sprednji del, sprednja stran česa; najopaznejše mesto', *'izvir, zgornji del vodnega toka', *'vrh; (golo, proti soncu obrnjeno) pobočje hriba', pri čemer ni izključeno, da anatomski pomen ni nastal drugotno iz geografskega, kar sicer ni običajno (Šivic-Dular 1987a).

⁸⁶ Za sln. se navaja tudi oblika *čúklja* 'strmina v hribih' (Posočje), 'skala, rob' (Ljubušnje), 'grapa, jama' (Livek) z jotiranim končnim samoglasnikom osnove (Be I: 91), ki pa jo v nasprotju s Pleteršnikovo obliko gradivo na Livškem ne potrjuje.

ene strani strma in z druge strani rahlo nagnjena vzpetina; vrh gore', orn. *Čůka*, mak. *чyкa* 'skalnata vzpetina, skalnati vrh', blg. *чyкa* 'gol, skalnat vrh gore; kamnati, skalni hrib' < *čuka in hr./sr. *čůk čůka* 'skalnata vzpetina, vrh gore', orn. *Čůk*, nar. rus. *чyк* 'čop las, petelinov greben, vrh drevesa' < *čukъ, oboje v pomenu *'skalnata vzpetina, grič, hrib'. Vse te lekseme se razlaga kot izpeljanke iz pie. **keuk-* 'kriviti, upogibati', ki je v *e*-jevski prevojni stopnji torej ohranjen v sl. *čuka < **keukeh₂-*, *čukъ < **keuko-*, *čukla < **keuk-leh₂-* s prvotnim pomenom *'kar je ukrivljeno, upognjeno' in lit. *čiùkaras*, *čiùkuras* 'ost, konica; vrh gore', let. *čukurs*, *čukuris* 'sveženj, snop, butara, šop; vzpetina, vrh' (vzporedne tvorbe blg. *чyкàpa*, hr./sr. orn. *Čukara* < *čukara) ter v *o*-jevski prevojni stopnji v lit. *kaũkas* 'grča, bula, tur', stnord. *haugr* 'hrib'; got. *hauhs*, stang. *hēah*, stvn. *hōh* vse v pomenu 'visok' < pie. **kouko-* (Be II: 91; ES IV: 131; SP II: 285; Kluge 1999: 378). Prvotni pomen imena je torej *'skalnata vzpetina'. Glej tudi *Nad čuklo*, *Pod čuklo*, *Za čuklo*.

Debela kamna -e -e ž ▶ **Debé:la kà:mna** -e -e ž (Med *'do na Debé:li kà:mni*, Ted *'do na Debé:lo kà:mno*) (J); K 1885: *belo kamen* (14c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **debé:la kà:mna* z izpustom jedra, kar vsebuje nad. *de'beu debé:la debé:la* 'debel', knj. sln. *débel debéla debélo* < psl. *debělv *deběla (Be I: 96; Sn: 97; ES IV 201–203; SP III: 29–30) in nad. **kà:men kà:mna*, sln. *kámen kámena kámeno* 'kamnit, kamnat' (Plet) < *kámenъnъ, ki je izpeljan iz nad. *ká:men ká:mna* 'kamen'. Prvotni pomen imena je *'debela kamnata senožet' in najverjetneje poimenuje zemljišče, kjer je polno kamenja. Podobno pomensko motivacijo ima ledinsko ime *Kamnica*. Dalje glej *Pri kamnu*, glej tudi *Kamnica*.

Dlajšč -a m ▶ **Dlà:jšč** *Dlà:jšča* m (Med *'do na Dlà:jšče*) (M); senožet, gozd, gmajna. Najverjetneje nastalo iz lastnoimenskega **Nad là:jščam*, in sicer z napačno segmentacijo besedne meje oblike tožilnika smeri **Nad là:jšč* → *na Dlà:jšč*. V tem primeru gre za ime **Nad là:jščam*, nastalo iz občnoimenskega nad. **nad là:jščam* 'nad lazičem'. Dalje glej *Lázič*.

Dlan -i ž ▶ **Dlàn** *Dlani*: ž (Med *'yu u Dlà:n*, Ted *'yu u Dlà:n*, Ted *'yo bez Dlà:n*) (M); K 1885: *dlan* (11c); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *dlà:n dlani*: 'dlan', knj. sln. *dlân dlani* < psl. *dolnъ *dolni 'dlan' (Be I: 103; Sn: 114; ES V: 63–64; SP IV: 65–66). Pri imenu gre za metaforično poimenovanje zemljišča.

Dnišča -o s mn. ▶ **Dni:šča** -o s mn. (Mmn *'ta/du u Dni:ščax*) (M); K 1885: *niščah* (16č); majhne njive za sajenje sadik. Ime je mogoče primerjati z občnoimenskim nad. *dni:šče* 'veje, ki se polagajo na dno senene kope', sln. *dnišče* (Plet) < psl. *dъnišče *'kar je na dnu' (ES V: 174; SP V: 161–162), ki je izpeljano iz nad. *d'no* 'dno', knj. sln. *dnō* < psl. *dъnō 'dno (reke, jezera), spodnja stena posode' (Be I: 104–105; Sn: 114; ES V: 174–175; SP V: 162–164). Ledinsko ime ni nastalo iz občnoimenskega nad. *dni:šče* 'spodnji del kope', ampak je podobno kot le-to izpeljano iz nad. *d'no* s podobnim prvotnim pomenom. V ljudskozemljepisnem izrazju topoleksemi z osnovo dno- poimenujejo *'najnižje mesto, prostor, ploskev na zemeljskem površju' (Bad: 177). Ime torej prvotno pomeni *'kar je na dnu prostora, površine'.

Dobje -a s ▶ **Dò:bje** -a s (Med *'du u Dò:bji*) (M); hrastov gozd. Nastalo iz

občnoimenskega nad. **dò:bje* ‘hrastje, hrastov gozd’, kar je izpeljano iz psl. *dǫbъ ‘drevo, hrast’ (ES V: 97–98; SP IV: 189–190).⁸⁷ Dalje glej *Za dobom*.

Dol [dɔɫ] -a m ▶ **Dò:u** *Dù:ola* m (Med *ʕu u Dù:ole*, Ted *ʕo z Dù:ola*) (J); K 1885: *pri dole* (8c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **dù:ol*, knj. sln. *dǫl* star. ‘dolina’ < psl. *dǫlbъ (Sn: 117; ES V: 64–65; SP IV: 72–75). V ljudskozemljepisnem izrazju ima osnova *dol-* pomen ‘majhna viseča prečna dolina’, ‘dolinski jarek’, ‘gorska dolina’ (Bad: 205). Prvotni pomen imena je verjetno *‘majhna dolina’. Glej tudi *Za dolom*.

Dolenja planja -ih -ø s mn. ▶ **Te dolè:ne plá:na** *Te dolè:hex plá:n* s mn. (A). Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *dolè:na plà:na* ‘spodnja planja’, ki vsebuje nad. *dolè:n* ‘spodnji’ in nad. *plá:na* ‘planja’, s spremembo slovničnega spola in števila. Dalje glej *Planja*.

Dolenja rupa -e -e ž ▶ **Dolè:na rú:pa** -e -e ž (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *dolè:na rú:pa* ‘spodnja rupa’, ki vsebuje nad. *dolè:n* ‘spodnji’ in nad. *rú:pa rú:po* ‘jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh’. Dalje glej *Rupa*.

Dolenji breg -ega -a m ▶ **Te dolè:n brì:eh** (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te dolè:n brì:eh* ‘spodnji breg’, ki vsebuje nad. *dolè:n* ‘spodnji’ in nad. *brì:eh breyà:* ‘breg’. Dalje glej *Breg*.

Dolenji Kolovrat -ega -a m ▶ **Te dolè:n Koloṽrat** (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te dolè:n Koloṽrat* ‘spodnji Kolovrat’, ki vsebuje nad. *dolè:ni* ‘spodnji’ in lastno ime nad. *Koloṽrat*. Dalje glej *Kolovrat*.

Dolenji rohat -ega -a m ▶ **Dolè:ni rù:oxat** (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *dolè:ni* ‘spodnji’, knj. sln. *dolēnji* (Plet), *dolēnji*, *dōlenji* (SSKJ) < popsl. *dolěnybъ in nad. **rù:oxat* ‘grob pesek, gramoz, prod’. Prvotni pomen imena je *‘gramozno, prodnato zemljišče spodaj’. Dalje glej *Rohat*.

Dolge -ih mn. ▶ **Dù:ye Dù:yx** mn. (Mmn *ʕo na Dù:yx*, Tmn *ʕo na Dù:ye* (G); Med *ʕa u Dù:ym*, Ted *tì:e u Dù:ye* (L); Med *ʕo na Dù:ym* (Pi)); K 1885: *na duzeh* dvakrat (6c, 6c/6č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *ʕuh dù:ya dù:yo* ‘dolg’, knj. sln. *dǫlg dǫlga dǫlgo* < psl. **dǫlgъ *dǫlga *dǫlgo* ‘dolg’ (Be I: 107; Sn: 117; ES V: 208–209; SP III: 265–269), in sicer gre za posamostaljeno določno obliko pridevnika.⁸⁸ Iz sodobnih oblik imena ni mogoče razbrati, ali gre prvotno za obliko srednjega spola ednine (*Dù:ye*, *u Dù:ye*, *u Dù:ym*), ki je bila kasneje ob oblikovnem stiku tožilnika smeri (*u Dù:ye*) po naliki občutena kot množinska (*Dù:ye*, *u Dù:ye*, *u Dù:yx*), ali za prvotno množinsko obliko, nastalo na osnovi tožilnika smeri. Starejši zapis *na duzeh*, ki izkazuje odraz tipa t. i. psl. mlajše regresivne palatalizacije, kasneje odpravljene po naliki na ostale sklonske oblike (prim. tudi dvojnično *na Palú:ozex/na Palú:oyax*), arhaizem torej, bi kazal na drugo možnost. Ime prvotno pomeni *‘dolgo’ ali *‘na dolge’. Za podobno tvorbo prim. *Male*.

Dolgi laz -ega -a m ▶ **Dù:h laz** *Dù:yeṽa lá:za* m (Med *ʕa u Dù:ym lá:ze*) (G); K 1885: *dug las* (5b) ▶ **Dù:h laz** (Š); K 1885: *dugi las* dvakrat (9č, 10c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *ʕuh laz* ‘dolgo ozko zemljišče’, ki vsebuje nad. *ʕuh dù:ya dù:yo* ‘dolg, ne kratek’ in nad. *las lá:za* ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’. Ime *Dolgi laz* je v svojem prvotnem pomenu sopomensko z imenom *Dolgi rep*. Dalje glej *Dolge*, *Laz*.

Dolgi rep -ega -a m ▶ **Dù:h ré:p** -eṽa -a m (Med *ʕu u Dù:yeṽ ré:pe*) (J); senožet.

⁸⁷ Naglas nad. **dò:bje* kaže na to, da je izpeljanka mljašega nastanka, saj ne izkazuje prvotnih naglasnih značilnosti, namreč nad. ***dobí:e* kot npr. nad. *korani:e*.

⁸⁸ Na določno obliko pridevnika kaže cirkumfleksni tonem kot odraz popsl. novega cirkumfleksa.

Nastalo iz občnoimenskega nad. *dù:h ré:p*, ki vsebuje nad. *'duh dú:ɣa* 'dolg, ne kratek' in nad. *ré:p ré:pa* anatomsko 'rep pri živali', ljudskozemljepisno 'zemljišče dolge in ozke oblike, npr. njiva, travnik, gozd'. Ime *Dolgi rep* je v svojem prvotnem pomenu sopomensko z imenom *Dolgi laz*. Dalje glej *Dolge, Rep*.

Dolina -e ž ▶ **Dolí:na** -e ž ⟨Med *ɥ Dolí:n*⟩ (Š) ▶ **Dolí:na** -e ž ⟨Med *'ta na Dolí:n*, Ted *tì:e na Dolí:no*, Red *'ta z Dolí:ne*⟩ (M); K 1885: *dolin* (11c); njive ▶ **Dolí:na** -e ž ⟨Med *'ɣu ɥ Dolí:n*, Ted *'ɣo z Dolí:ne*⟩ (Pi); K 1885: *dolina* (9a); senožet ▶ **Dolí:na** -e ž ⟨Med *ɥ Dolí:n*, Ted *ɥ Dolí:no*, Red *z Dolí:ne*⟩ (J); K 1885: *dolin* (14a), *v dolin* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *dolí:na* 'dolina', 'raven svet', knj. sln. *dolina* < psl. **dolína* 'nizek teren v primerjavi z okolico' (ES V: 61–62; Sn: 117; SP IV: 61–62). V ljudskozemljepisnem izrazju ima *dolina* naslednje pomene: 1. 'velika, odprta medgorska podolžnica', 'večja stranska dolina (prečnica) ob dolgih rekah z že skoraj umirjenim tekom in neznatnim strmcem'; 2. 'širno, podolgovato zaokroženo polje', 'prostorna, z gorami in brdinjem omejena dnina'; 3. 'manjše dolinke, doli, doliči, drage, razori' (Bad: 204); 4. 'manjša, vrtačasto zaokrožena globel', 'zelo globoka s pečevnatimi stenami in robotimi prepadi obdana kraška vdrтина' (Bad: 181). Na Livškem ima občnoimenski samostalnik *dolí:na* naslednja pomena: 1. 'svet med hribi', ki se morda pod vplivom knjižnojezikovne rabe pojavlja tudi v neledinskih zemljepisnih lastnih imenih kot *Dolí:na*, tj. Soška dolina, npr. *ɣré:n ɥ Dolí:no*, *Nediška dolí:na*, *Sauù:odeńska dolí:na*, *Rečà:nska dolí:na*; 2. 'nižji, raven, navadno podolgovat svet'. V ledinskem imenju je potrebno izhajati iz drugega pomena. Glej tudi *Za dolino*, *Jalova dolina*, *Žehova dolina*, *Med dolinami*, *Dolinica*.

Dolinica -e ž (F) ▶ **Dolí:nca** -e ž ⟨Med *'ta ɥ Dolí:nc*⟩ (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *dolí:nca* 'majhna dolina', knj. sln. *dolinica* < psl. **dolínica*, kar je manjšalnica od psl. **dolína*. Dalje glej *Dolina*.

Dota -e ž ▶ **Dó:ta** -e ž ⟨Med *'ɣu ɥ Dó:t*, Ted *'ɣu ɥ Dó:to*⟩ (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *dó:ta* 'dota', knj. sln. *dóta*, kar je prevzeto iz frl. *dote*, ben. it. *dota*, knj. it. *dote* 'dota' (Sn: 119–120; Pi: 267; Zi: 587). Prvotni pomen imena *Dota* podobno kot imena *Podavec* torej izhaja iz načinu lastninske pridobitve zemljišča.

Draga -e ž ▶ **Drá:ɣa** (F) ▶ **Drá:ɣa** -e ž ⟨Med *'ɣu/du ɥ Drá:s*, Ted *'ɣu/du ɥ Drá:ɣo*, Red *'ɣo/do z Drá:ɣe*; pojavlja se tudi v ne povsem jasni različici *Aldrá:ɣa* (Pl, Pe); K 1885: *utras* (5č); tlakovana pešpot med Plohi in Perati. Nastalo iz občnoimenskega nad. **drá:ɣa*, knj. sln. *drága* 'vodna struga, odtočni jarek, predvsem na travniku', 'kotanja, soteska, majhna dolina', 'majši ozek zaliv' (Plet) < psl. **dǫrga* '*izkrčeno mesto', kasneje 'pot', 'soteska (po kateri teče pot)', 'manjša dolina', 'morski zaliv' (Be I: 109; Sn: 120; ES V: 74–75; SP IV: 113–115). Ledinsko ime v mestniku ednine ohranja rezultat psl. mlajše regresivne palatalizacije, pri čemer je prvotna »trda« končnica **-ě* nadomeščena z »mehko« končnico **-i*: *ɥ Drá:s* < **ɥ Drazǫ* < **ɥ Drazě*. Pri mlajših govorcih je prišlo do posplošitve palatalizirane oblike *ɥ Drá:s* → *ɥ Drá:so*. Osnova *drag-* se pogosto pojavlja v zemljepisnih imenih, zelo pogosta je v ledinskih imenih (Be I: 109; Be SVI I: 146–147). Prvotni pomen imena je torej '*pot, jarek, struga, soteska, majhna dolina'. Glej tudi *Za drago*, *Ošja draga*.

Dren -a m ▶ **Drí:en** -a m ⟨Med *'do na Drí:ene*, Ted *'do na Drí:en*⟩ (J); K 1885: *na drenjem* (13č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *drí:en drí:ena* 'dren, *Cornus mascula*', knj. sln. *drèn drěna*, star. *drěn drěna* (Škr JD II: 181) < psl. **děrnъ *děrná*, **děrnъ *děrna* (Be I: 112; Sn: 122; ES IV: 208–209; SP III: 44–45). Glej tudi *Drenje*.

Drenje -a s ▶ **Drí:éne** -a s (Med 'du ū Drí:éni, Ted 'du ū Drí:éne) (J); K 1885: *drenje* dvakrat (13č, 14c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **drí:éne*, knj. sln. *drēnje* 'drenje, drenovje, drenovo grmovje ali drevje' < psl. *děrnъje (SP III: 46),⁸⁹ kar je izpeljano iz nad. *drí:en drí:ena* 'dren'. Dalje glej *Dren*.

Drugi part -ega -a m ▶ **Te drù:h 'part** *Te drù:ɣeɣa pá:rta* m (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te drù:h 'part* 'drugi del zemljišča', ki vsebuje nad. *drù:h drù:ɣa* 'drugi, ki sledi prvemu', knj. sln. *drūgi drūga* < psl. *drúgvъ *drúgaja 'drugi, ne ta' (Be I: 118; Sn: 126–127) in samostalnik nad. *'part pá:rta* 'del, del zemljišča; zemljiška parcela', ki je izposojenka iz frl. *part* ž 'del, delež' (Pi: 704–705). Samostalnik *part* je sinonimen s samostalnikom *lot*, oba imata pomen 'zemljiška parcela, pridobljena z razdelitvijo nekoč skupne vaške zemlje med posamezne družine' (Pe-Zu: 157). Glej tudi *Mali part*, *Prvi part*, *Veliki part*.

Dušca -e ž ▶ **Dú:šca** -e ž (Med 'yo na Dú:šc) (G, L); K 1885: *dušca* (6a); njive. Nejasno. Topoleksem nad. **dú:šca* spominja na knj. sln. *dúšica* 'majhna duša', kar je mlajša izpeljanka iz knj. sln. *dúša* < psl. *duša *dúšq 'dih, sapa', 'duša' (Be I: 122; Sn: 129; ES V: 164; SP V: 108–111), na kar kažejo njene naglasne značilnosti.⁹⁰ Ljudskozemljepisno *dúšica/dušica* na Dolenjskem označuje zemljišče, ki je v nekje v sredini v razmerju do drugih, podobno kot je po krščanskem verovanju duša v središču telesa (Vera Smole, ustno). V tem primeru bi bil prvotni pomen imena *'zemljišče v sredini'. Topoleksem *dušica* je torej sopomenski s topoleksemom *osrede*. Ta povezava se zdi manj verjetna, saj nad. *duš:ica* 'majhna duša' < psl. **duš'ica*, izpeljano iz nad. *dú:ša dušò*: 'duša' izkazuje prvotno naglasno stanje. Glej tudi *Za dušco*.

Flančiča -ø s mn. ▶ **Flà:nšca** -ø s mn. (Mmn 'du ū Flà:nšcax) (Š, J); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *flà:nšce* 'nasad sadik', kar je izpeljano iz občnoimenskega nad. *flà:nca* 'sadika', nar. sln. *flânca*, kar je prevzeto iz srvn. *phlanze* 'sadika' (ST: 119). Poimenovano zemljišče se namreč nahaja ob Reki, ki je na Livškem na najnižji nadmorski višini in ima najmilejše podnebje. Tam so imeli Jevščani in drugi svoje »lote«, kamor so zgodaj spomladi hodili saditi sadike zelja in jih kasneje, ko so nekoliko zrastle, prenesli v vas, kamor je pomlad prišla kasneje.

Frkajževa Tamorica -e -e ž ▶ **Fərkà:jžova Tá:morca** -e -e ž (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Fərkà:jžova Tá:morca*, ki vsebuje nad. *Fərkà:jžu Fərkà:jžova*, izpeljano osebne imena *Fərkà:jš Fərkà:jža*, ki se kot hišno ime (nekdanjega) lastnika pojavlja pri Faletičih, in ledinskega imena nad. **Tá:morca*. Prvotni pomen imena je torej *'Frkajževa Tamorica'. Dalje glej *Tamorica*.

Frnaža -e ž ▶ **Fərnà:ža** -e ž (Med ū Fərnà:š) (Š); mesto v gozdu, kjer so kuhali apno. Nastalo iz občnoimenskega nad. *fərnà:ža* 'kopa za žganje apna', ki je prevzeto iz frl. *fornâs*, ben. it. *fornasa*, knj. it. *fornace* 'peč' in ima v sln. narečjih različno podobo

⁸⁹ Narečno gradivo izkazuje psl. naglasno različico leksema *děrnъ z naglasnim tipom b, medtem ko se v sodobni knj. sln. *drēn drēna* ohranja psl. naglasna različica z naglasnim tipom a. Akutski tonem v *Drí:éne* kaže na to, da nad. odraza psl. novega akuta na dolžini v izpeljankah ni nadomestil z odrazom za popsl. novi cirkumfleks (prim. knj. sln. *hrâstje* ← knj. sln. *hrâst hrâsta*).

⁹⁰ To je z naglasloslovnega stališča manj verjetno, saj imajo (tudi mlajše) izpeljanke na nad. *-ica* < psl. **-ica* iz besedotvornih podstav s končniškim in mešanim naglasnim tipom v nad. naglas na priponskem obrazilu: nad. *-í:ca* < psl. **-íca*, tj. naglasni tip F₁/F₂ (Дыбо 2000: 132–133), npr. nad. *ylá:va ylavò*: 'glava' → nad. *ylaví:ca* 'majhna glava'.

in različne pomene, in sicer *frnača*, *frnjača* 'lopa za sušenje slada', 'peč za sušenje lanu', *frnaža* 'apnenica' (Be I: 131–132). Prvotni pomen imena je *'kopa za žganje apna'.

Frtin -a m ► **Fərti:n** -a m (Med 'yo/ta na Fərti:ne) (G, L); K 1885: *na fertine* (6a).⁹¹ Nastalo iz občnoimenskega nad. *fərti:n, kar je izposojeno iz frl. *fortin*, *fuartin* 'bunker', it. *fortino* 'bunker' (Pi: 337, 352; Zi: 721).⁹² Ledinsko ime označuje dvignjeno terensko mesto (710 m) s pogledom na Soško dolino. Na tem mestu je do leta 1797 potekala beneško-avstrijska državna meja, zato je mogoče, da je tu stala manjša utrdba in opazovalnica oz. stražarnica, ki pa z materialnimi ostanki in v pisnih virih ni izpričana (Ru, 235). Glej tudi *Za frtinom*.

Funtnica -e ž ► **Fù:ntenca** -e ž (A). Nejasno. Morda v zvezi s sln. *fūntnica* 'kar je funt težko, npr. funt težka hruška', *fūntnik* 'kar je funt težko, npr. funt težko jabolko' (Plet), pri čemer je pri navedenih pomenih zelo težko najti pomensko za ledinsko ime. Tersko *Fūntič* se izpeljuje iz lat. *fons fontis* 'vir, izvir' (Me T: 51–52), za kar je tudi težko najti pomensko motivacijo.

Gabrje ► **Gá:bərje** (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *gá:bərje, knj. sln. *gābərje* 'gabrje, gabrovje, gabrov gozd' < psl. *grābrvje, kar je izpeljano iz nad. *gá:bər gá:bra* 'gaber, Carpinus betulus', knj. sln. *gābər gābra* (Plet), *gābər gābra* (SSKJ) < psl. *grābrv *grābra 'gaber' (Be I: 134; Sn: 164; ES VII: 99–100). Glej tudi *Za gabrjem*.

Gača -e ž ► **Gá:ča** -e ž (Med 'ta/yu ū Gá:č) (L); K 1885: *v hač* (11a); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *gá:ča, sln. *gača 'položen breg, iz katerega pronica voda', ki se kot topoleksem pogosto pojavlja v ledinskih, vodnih in krajevnih imenih (Be II: 140; Be SVI I: 170) < psl. *gata, kar je izpeljano iz sln. *gāt gāta* 'jez, nasip, ograja', 'odtočni kanal' (Plet) < psl. *gatv 'prehod čez močvirje, blato, potok, narejen s pomočjo vejevja, grmičevja, hlodov, zemlje' (Be II: 140; ES VII: 62–62). Prvotni pomen imena je torej *'svet, kjer pronica voda'.

Glava -e ž ► **Glá:va** -e ž (Med 'yu ū Glá:f, Red 'yo z Glá:ve) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *glá:va glāvò*; *glá:va glāvò*: 'glava', 'po obliki glavi podobna vzpetina', knj. sln. *gláva glávo/glavò* < psl. *golūá *gólūq (Be I: 145; Sn: 173–174; ES VI: 221–222). V ljudskozemljepisnem izrazu se osnova *glav-* uporablja v pomenu 'vrh skale' (Plet; Bad: 120), 'bolj oblo, kopasto, kepasto, kupasto obliko zemeljskega površja' (Bad: 120). Glej tudi ledinska imena *Pod glavo*, *Za glavo*, *Za glavico*, *Rupne glave*.

Globoščak -a m ► **Glaboščá:k** -a m (Med ū *Glaboščá:ke*) (M); K 1885: *glaboščak* (11č); senožet. Izpeljano iz nad. *glá'bok glábo'ka glábo'ko* 'globok', knj. sln. *globòk globóka globóko* < psl. *glòbòk *glòbòk *glòbòk 'globok' (Be I: 149; Sn: 175; ES VI: 141–142; SP VII: 133–136). Osnova *globok-* se kot topoleksem pojavlja v vodnih imenih, imenih dolin, kotanj ipd. ter v ledinskih imenih (Be SVI I: 178–179). Ime *Globošak* (s poenostavitvijo soglasniškega sklopa *šč > š*) je izpričano tudi drugod na Slovenskem, in sicer kot vodno

⁹¹ Poleg poimenovanja *na Fortine* se v domoznanstveni literaturi pojavlja tudi poimenovanje *na Guardi*, ki pa na terenu ni izpričano (Ru: 235). Poimenovanje je nastalo iz občnoimenskega nad. *guarda, kar je prevzeto iz frl. *uardie*, *vuardie*, *guardie* 'straža', it. *guardia* 'straža' (Pi: 1230; Zi: 811).

⁹² Za ta in podobne denotate se kot občna imena na Livškem pojavljajo naslednji leksemi: nad. *bù:sker bù:skerja* 'bunker' ← knj. sln. *būnker būnkerja* 'bunker, manjša vojaška utrdba' (Sn: 65–66), nad. *fortè:ča* 'utrjeno mesto, manjša utrdba' ← frl. *fuartezze*, *fortezze*, *fuartece* 'trdnjava', it. *fortezza* 'trdnjava' (Pi: 352, 337; Zi: 721); nad. *trančè:ja* 'strelni jarek'.

in ledinsko ime (Be SVI I: 178), in je najverjetneje izpeljano iz pridevnika sln. *globoški < *globočbškъjъ, ki se ohranja v imenih kot npr. *Globoški potok* (Be SVI I: 178). Prvotni pomen ime *Globoščak* sta torej *‘globok svet’.

Gobevnica -e ž ▶ **Fabi:euenca/Gobi:euenca** -e ž (Med *'ta ū Gabi:euenc*) (L, G); K 1885: *gobjunca* dvakrat (6c); senožet. Morda v zvezi z občnoimenskim nad. *γobi:euenk* ‘priprava za čiščenje žita’. Lastno in občno ime se namreč razlikujeta le v ženski oziroma moški različici priponskega obrazja (*Gobi:euenca* ~ *γobi:euenk* < **-bn-ica* ~ **-bn-ikъ*), pri čemer je osnova etimološko nejasna. V tem primeru bi šlo za prostor, kjer so čistili žito. V prid tej domnevi govori dejstvo, da je v bližini poimenovanega zemljišča v zaselku Šturmi še v drugi polovici 20. stoletja na potoku *Reka* ▶ *Rí:eka* stal mlin na vodo. Zemljišče okrog nekdanjega mlina se imenuje *Pri malinu* ▶ *Pər má:lnē*. Hišno ime *Pri Mlinarju* ▶ *Pər Mli:narje* pri Šturmih označuje hišo, ki ji je mlin pripadal.

Goli breg -ega -a m ▶ **'Γου bri:eh** m (Med *na Gó:lem bri:eye*) (M); gmajna ▶ **Gó:l bri:eh** (Med *'ta na Gó:lem bri:eye*, Red *'ta z Gó:leya bri:eya*) (Pi); pašnik. Nastalo iz občnimenskega nad. *'you bri:eh*, *γó:l bri:eh* ‘gol breg, goli breg’, ki vsebuje nad. *'you γo'la γo'lo* ‘gol, nag, neporaščen’, knj. sln. *gòl góla gólo* < psl. *gòlbъ *golá *goló ‘gol, nag’ (Be I: 157; Sn: 180; ES VII: 14–15) in nad. *bri:eh breγà:* ‘breg’. Dalje glej *Breg*, glej tudi *Golo brdo*, *Goloba*.

Golo brdo -ega -a s ▶ **Folo bárdo** *Goleγa bárda s* (Med *na Golem bárde*, Ted *na Golo bárdo*, Ted *bes Golo bárdo*) (M); gmajna (pašnik). Nastalo iz občnoimenskega nad. *γolo bárdo *‘golo, neporaščeno brdo’, ki vsebuje nad. *'you γo'la γo'lo* ‘gol, nag, neporaščen’ in nad. *bárdo *‘brdo’. Dalje glej *Brdo*, *Goli breg*.

Goloba -e ž ▶ **Faló:ba** -e ž (Med *'yo na Faló:p*, Ted *'yo na Faló:bo*, Red *'yo z Faló:be*) (Pe, A); senožet. Nastalo iz prvotnega *Golòba, kar je izpeljano iz nad. *'you γo'la γo'lo* ‘gol, nag, neporaščen’. Prvotni pomen imena je torej *‘gol, neporaščen svet, svet brez rastja’. Dalje glej *Gol breg*, *Goli breg*.

(o)lobina -e ž ▶ **Falobi:na/Flobi:na** -e ž (Med *'yo na Golobi:n/Tlobi:n*) (M); K 1885: *golobina* (11č); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **γalobi:na*, knj. sln. *golobína* ‘golobja votlina’ (Plet) < *golòbína, kar je izpeljano iz nad. *γalò:p γalò:ba* ‘golob, columba’, knj. sln. *golòb golòba* < psl. *gòlqbъ, *gòlqbъ ‘golob’ (Be I: 159; Sn: 180–181; ES VI: 215–217). V slovenskem imenju se imena iz osnove *golob*- pogosta, ledinska imena s to osnovo se pojavljajo pri poimenovanju kraških jam, v katerih se zbirajo golobi (Be SVI I: 182–183). V bližni poimenovanega zemljišča se dejansko nahaja kraška jama.⁹³ Druga možnost je ime povezovati s sln. *globína*, na katerega se je ime ljudskoetimološko verjetno naslonilo.

Gompova bula -e -e ž ▶ **Gó:mpuγa bú:la** -e -e ž (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Gó:mpuγa bú:la* ‘Gompov grič’, ki vsebuje nad. *Gó:mpu Gó:mpuγa*, verjetno izpeljano iz osebnega imena **Gó:mp-*, ki na Livškem ni izpričano, in nad. *bú:la* ‘oblasta oteklina, nabrekliina’, ‘grič, manjša vzpetina’, knj. sln. *búla*, kar je v zvezi z glagolom sln. *búlití búliš* ‘napihniti, nabrekati’ (Be I: 53; Sn: 64). Glej tudi *Na buli*, *Pod bulo*, *Pod Gompovo bulo*, *Jurcova bula*, *Žvanova bula*.

⁹³ Pri nekaterih govorcih je bilo ime dokumentirano v podobi *Globína* z izpadom nenaglašene prednaglasne *o* in ljudskoetimološko naslonitvijo na besedo *globína* ‘globina’. Na to, da gre prvotno dejansko za topoleksem *globína, bi kazal tudi zapis imena iz leta 1885.

Goranca -e ž ▶ **Forà:nca** -e ž ⟨Med *tlè: na Forà:nc*⟩ (Pe); senožet. Morda nastalo iz občnoimenskega nad. *oyrà:nca* ‘s kamnito ogrado ograjeno zemljišče’ s premetom samoglasnika in soglasnika v prvem zlogu. Na to možnost bi poleg velike razširjenosti topoleksema nad. *oyrà:nca* v ledinskem imenju na Livškem kazal tudi dvojnični katastrski zapis zapis enega od tako poimenovanih predmetov, in sicer *ogranjca* in *goranc* (14a). Ime bi tako prvotno pomenilo *‘s kamnito ogrado ograjeno zemljišče’. Dalje glej *Ograjnica*.

Gorenja njiva -e -e ž ▶ **Forè:na ní:va** -e -e ž ⟨Med *'yu ũ Forè:ni ní:f*; Ted *'yu ũ Forè:no ní:vo*⟩ (J); K 1885: *gorenja njiva* (14a); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. *yorè:na ní:va* ‘zgornja njiva’, ki vsebuje nad. *yorè:ni* ‘zgornji’, knj. sln. *gorēnji* (Plet), *gorēnji*, *gōrenji* (SSKJ) < popsl. *gorēnjb in nad. *ní:va*, *ní:va* (J) ‘njiva’, knj. sln. *njiva* < psl. *nīva ‘njiva’ (Be II: 225; Sn: 448; ES XXV: 134–137). Ime poimenuje njivo nad cesto in jo hkrati razločuje od njive pod cesto. Glej tudi *Velika njiva*, *Njivica*.

Gorenja planja -ih -ø s mn. ▶ **Te yorè:ne plá:na** *Te yorè:nex plá:n* s mn. (A). Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *yorè:na plá:na* ‘zgornja planja’, ki vsebuje nad. *yorè:n* ‘zgornji’ in nad. *plá:na* ‘planja’, s spremembo slovničnega spola in števila. Dalje glej *Planja*.

Gorenja rupa -e -e ž ▶ **Forè:na rú:pa** -e -e ž (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *yorè:na rú:pa* ‘zgornja rupa’, ki vsebuje nad. *yorè:n* ‘zgornji’ in nad. *rú:pa rú:po* ‘jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh’. Dalje glej *Rupa*.

Gorenje vališče -ega -a s ▶ **Forè:ne vali:šče** -*eya* -a s (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. **yorè:ne vali:šče*, ki vsebuje nad. *yorè:n* ‘zgornji’ in nad. **vali:šče*. Dalje glej *Vališče*.

Gorenji breg -ega -a m ▶ **Te yorè:n brì:eh** (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te yorè:n brì:eh* ‘zgornji breg’, ki vsebuje nad. *yorè:n* ‘zgornji’ in nad. *brì:eh breyà*: ‘breg’. Dalje glej *Breg*.

Gorenji Kolovrat -ega -a m ▶ **Te yorè:n Koloŭ'rat** (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te yorè:n Koloŭ'rat* ‘zgornji Kolovrat’, ki vsebuje nad. *yorè:ni* ‘zgornji’ in lastno ime nad. *Koloŭ'rat*. Dalje glej *Kolovrat*.

Gorenji lazič -ø -ega -a m ▶ **Te yorè:n lá:šč** ⟨Med *'yu ũ Te yorè:nem lá:šče*⟩ (Pi); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *te yorè:n lá:šč* ‘zgornje majhno ozko zemljišče’, ki vsebuje nad. *yorè:n* ‘zgornji’ in nad. *lá:šč lá:šča* ‘majhno ozko zemljišče’. Dalje glej *Lazič*.

Gorenji rohat -ega -a m ▶ **Forè:ni rù:oxat** (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *yorè:ni* ‘zgornji’ in nad. **rù:oxat* ‘grob pesek, gramoz, prod’. Prvotni pomen imena je *‘gramozno, prodnato zemljišče zgoraj’. Dalje glej *Gorenja njiva*, *Rohat*.

Gošča -ø s mn. ▶ **Gó:šča** -ø s mn. ⟨Mmn *'ta ũ Gó:ščex/Tó:ščax*⟩ (G, L); K 1885: *goščah* dvakrat (5b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *yó:šča* ‘gosto grmovje in drevje’, knj. sln. *gōšča* < psl. *gōšča *‘kar je gosto’, ki je izpeljano iz pridevnika nad. *yò:st yó:sta yostù:o* ‘gost’, knj. sln. *gōst gōsta gōsto/gostō* < psl. *gōstb *gōstà *gōsto ‘gost’ (Be I: 164; Sn: 184; ES VII: 87). V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila.

Grapa -e ž ▶ **Grá:pa** -e ž (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *yrá:pa* ‘stuga brez vode’, knj. sln. *grápa* ‘jarek, ki ga je strmo v bregu naredila voda; manjša ozka dolina s strmimi pobočji’, kar je verjetno izposojenka iz stvn. *grabo*, srvn. *grabe* ‘jarek’ (ST: 130; Be I: 171; Sn: 188).

Grdi rob -ega -a m ▶ **Górdi rò:p** (J); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *yórdi rò:p*

‘grdi rob’, ki vsebuje nad. *γὰρτ γάρδα γάρδου* ‘grd’, knj. sln. *gârd gârda gârdo/gârdô* < psl. **gârdъ *gârdâ *gârdо* ‘ponosen ohol’ (Be I: 172; Sn: 189; ES VII: 206–207) in nad. *рò:p robù* ‘rob’, ‘skalovje, pečevje’. Dalje glej *Robe*.

Huda južina -e -e ž ▶ **Xuda jú:žna** -e -e ž (Mmn *'ta na Xudi jú:žni*, Tmn *tì:ne na Xudo jú:žno*) (Pe, A); K 1885: *huda južna* (5č). Primerljivo z občnoimenskim nad. *xù:t xú:da xudù:o* ‘nud’, knj. sln. *hûd húda húdo/hudô* < psl. **xûdъ *xudâ *xúdo* ‘slab, slaboten, hud’ (Be I: 205; Sn: 213) in nad. *jú:žna* ‘kosilo’ < psl. *ǰúžina *‘obed, ko je sonce najbolj na jugu’, kar je izpeljano iz psl. **ǰǰgъ *ǰǰga* > sln. *jǰg júga* (Plet), *jǰg júga*, *jǰg júga* (SSKJ) ‘jug’, ‘južni veter’ (Be I: 235; Sn: 245; ES VIII: 203). Pri ljudskozemljepisnem pomenu je verjetno potrebno izhajati iz naslednjih pomenov *južina* *‘prostor, obrnjen proti jugu; prostor, kjer največ časa sveti sonce z juga’⁹⁴ in *huda* *‘ki se pojavlja v visoki stopnji, v močni obliki’. Prvotni pomen imena je torej *‘prostor, kjer največ časa zelo močno sveti sonce z juga’.

Jalova dolina -e -e ž ▶ **Já:lova dolí:na** -e -e ž (Med *'yu u Já:lof dolí:n*) (J); K 1885: *jalov dolini* dvakrat (8c, 13a), *vjalov dolini* (13a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *já:lova dolí:na* ‘jalov, nerodoviten nižji, raven, podolgovat svet’, ki vsebuje nad. *já:lu já:lova já:love* ‘jalov’, knj. sln. *jálov jálova jálovo* < psl. *(*ǰ*)*ǰloуъ* ‘jalov’ (Be I: 218; Sn: 233–234; ES I: 67–68) in nad. *dolí:na* ‘dolina’. Dalje glej *Dolina*.

Javor -ja m ▶ **Já:uor** -ja m (Med *'yu u Já:uorje*, *'ta u Já:uorje*) (G, L, M); K 1885: *javor* dvakrat (6a, 6b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *já:uor já:uorja* ‘javor, Acer’, knj. sln. *jávor jávora/jávorja* < psl. **ǰuorъ *ǰuora* ‘javor’ (Be I: 222; Sn: 236–237; ES I: 96–97; SP I: 166). Glej tudi *Za javorjem*.

Jazbina -e ž, **Jazbine** -ø mn. ▶ **Jà:zbana/Jà:zbane** (Med *'du u Já:zbani*, Mmn *Jà:zbanex*, Ted *du u Já:zbanо*, Tmn *Jà:zbane*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *jà:zbana* ‘jazbečni brlog’, knj. sln. *jâzbina* (Plet), *jâzbina/jazbina* (SSKJ) < psl. *ǰzъina (ES VI: 57; SP VI: 163–164), kar je podobno kot nad. *jà:zbac já:zbaca* ‘jabec, Meles taxus’, knj. sln. *jâzbæc jâzbæca* < psl. **ǰzъьць *ǰzъьца* ‘jazbec’ (Be I: 222–223; Sn: 237; ES VI: 58; SP VI: 165–166) izpeljano iz sln. *jâzba* ‘votlina, jama, luknja; brlog, jazbina’ < psl. *ǰzъa (ES VI: 56–57; SP VI: 162–163). V slovenskem imenju se iz osnove *jazb-* kot topoleksemi pojavljajo *jaz* < *jazb, *jazba*, *jazbina*, *jazbæc* (Be SVI I: 237).

Jurcova bula -e -e ž ▶ **Jú:rcova bú:la** -e -e ž (Med *'do na Jú:rcovi bú:l*) (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega *Jú:rcova bú:la* ‘Jurcov grič’, ki vsebuje nad. *Jú:rcu Jú:rcova*, izpeljano osebnega imena *Jú:rcа*, ki se kot hišno ime (nekdanjega) lastnika pojavlja v Livku, in nad. *bú:la* ‘bula’. Dalje glej *Gompova bula*.

Kal [kau] -a m ▶ **Kà:u** *Kà:la* m (Med *'ta na Kà:le*, Ted *'ta mes Kà:u* ali Red *'ta s Kà:la*) (J); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **kà:u *kà:la*, knj. sln. *kâl kâla* ‘mlaka’, ‘razmočen, močviren kraj’ < psl. **kâlъ *kâla* ‘blato, mlaka, motna tekočina’ (Be II: 10–11; Sn: 250; ES IX: 127–129). Osnova *kal-* se ljudskoetimološko uporablja v pomenu ‘mesto, kjer voda kali, prihaja na površje’ (Bad: 232–233). Proti pričakovanju ime ne poimenuje razmočenega, mokrega sveta.

Kamnica -e ž ▶ **Kà:menca** -e ž (Med *'yo pær Kà:menc*, Ded *'yo x Kà:menc*, Red

⁹⁴ Torkar pomen občnoimenskega *ǰužina rekonstruira kot ‘svet, kjer sneg najprej skopni, kjer najprej nastopi odjuga’, ‘zgornji odjugi izpostavljena lega’, ‘odjuga’, izhajajoč iz psl. *ǰugъ s prvotnim pomenom ‘južni, topli veter, odjuga, kopnenja’ v ES 8: 192 (Torkar 2003: 432–433).

‘yo ot Kà:mence) (Pi, J); senožet; K 1885: *pri kamenc* trikrat (8č dvakrat, 13b). Izpeljano iz pridevnika, ki se ohranja v sln. *kámen kámena kámeno* ‘kamnit, kamnat’ (Plet) < *kámenъnъ, izpeljanega iz nad. *ká:men ká:mna* ‘kamen’. Prvotni pomen imena je torej *‘kamnito zemljišče, zemljišče z veliko kamenja’. Podobno pomensko motivacijo in besedotvorno zgradbo ima tudi ime *Krîpnica*. Manj verjetno je, da je ime nastalo iz občnoimenskega nad. **kà:menca*, sln. *kámenica* ‘kraj, kjer se lomi kamenje; kamnolom’ (Plet) < *kámenъnica *‘tam, kjer je kamenje’. Dalje glej *Debela kamna*, *Pri kamnu*, glej tudi krajevno ime *Kamno*.

Kamnje -a s ► **Kà:mńe** *Kà:mńa* s (Med ‘yu ũ *Kà:mńi*, Red ‘yo s *Kà:mńa*) (A, Pi, J); K 1885: *kamnje* (9a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *kà:mńe* ‘kamenje’, knj. sln. *kâmenje* < psl. *kâmenъje (ES IX: 135), kar je izpeljano iz nad. *ká:men ká:mna* ‘kamen’. Dalje glej *Pri kamnu*, glej tudi krajevno ime *Kamno*.

Kamrtova rejda -e -e ž ► **Kà:mǎrtuŕa rǎjda** *Kà:mǎrtobe rǎjde* ž (Med ‘du ũ *Kà:mǎrtobi rǎjt*, Ted ‘du ũ *Kà:mǎrtuŕo rǎjdo*) (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Kà:mǎrtuŕa rǎjda* ‘Kamartov ovinek’, ki vsebuje nad. *Kà:mǎrtu* *Kà:mǎrtuŕa*, ki je izpeljano iz osebnega lastnega imena nad. *Kà:mǎrt* *Kà:mǎrta*, znanega v hišnem imenu *Par Kà:mǎrte* in kot ime hišnega gospodarja *Kà:mǎrt* pri Golobih, in nad. *rǎjda* ‘ovinek’. Dalje glej *Rejda*.

Kandreja -e ž ► **Kandrǎja** -e ž (L); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *kandrǎja* ‘stol’, kar je prevzeto iz neke nefurlanske romanske predloge, prim. npr. frl. *čjadree* ‘stol’ (Pi: 122). Senožet se imenuje tako zato, ker ima nenavadno obliko stola.

Kapsnik -a m ► **Kapsnǐk** -a m (Med ‘ta ũ *Kapsnǐke*) (M); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. **kapsnǐ:k*, knj. sln. *kâpusnik* ‘zelnik’, kar je izpeljano iz nad. *kà:ps kà:psa* ‘zelje’, knj. sln. *kâpus*, ki je prevzeto preko nem. *Kappus*, *Kappes* prevzeto iz srlat. *caputium* ‘zeljnata glava’ (Sn: 258). Na poimenovani njivi so navadno gojili zelje.

Klančič -a m ► **K'lančč** *Klančiča* m (Med ‘yo po *Klančičč*) (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. **klá:nčč* *klančiča ‘krajša ograjana pot, po kateri se žene krave na pašo’ < *kolnъčǐtъ *kolnъčǐtъ, kar je menjšalnica od nad. *klá:nc klá:nca* ‘ograjana pot, po kateri se žene krave na pašo’. Dalje glej *Klanec*.

Klanec -nca m ► **Klâ:nc** -a m (J); K 1885: *klanc* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *klâ:nc klâ:nca* ‘ograjana pot, po kateri se žene krave na pašo’, knj. sln. *klânec klânca* ‘strmi del poti, ceste’, ‘nagnjen svet, strmina’ < psl. *kolnъcъ *kolnъcâ *‘ozek prehod, ozka steza’ (Be II: 36–37; Sn: 275; SP X, 140–141). V ljudskozemljepisnem pomenu se osnova *klanc-* uporablja v pomenu ‘preklano mesto, terenski razkol nasploh; globoko zarita pot navkreber, globača, razpor med navadnimi in pečevnimi bregovi’ (Bad: 213). Pri pojasnjevanju prvotnega pomena obravnavanega ledinskega imena je potrebno izhajati iz krajevnega pomena. Glej tudi *Pod klancem*, *Za klancem*, *Klančič*.

Klinec -nca m ► **Klî:nc** -a m (Med ‘yu ũ *Klî:nce*, Ted ‘yu ũ *Klî:nc*, Red ‘yo s *Klî:nca*) (J); K 1885: *klince* (9c), *klinc* (14a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **klî:nc* **klî:nca*, knj. sln. *klînec klînca* ‘majhen klin’ < psl. *klǐnъcъ *klǐnъca (ES X: 46), kar je izpeljano iz nad. *k'lin klî:na* ‘klin’, knj. sln. *klîn klîna* (Plet), *klǐn klîna*, *klîn klîna* (SSKJ) < psl. *klǐnъ *klǐna (Be II: 38; Sn: 280; ES X: 44–46). Ime poimenuje zemljišča po njegovi obliki, ki s svojo postopno zožujočo se obliko spominja na klin.

Kmetovo -ega s ► **Kmǎ:toǒe** -eŕa s (Med ‘ta ũ *Kmǎ:toǒem*) (G, L, Š); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **Kmǎ:toŕe* ‘Kmetovo (polje)’, kar je najverjetneje izpeljano iz na

Livškem sicer ne izpričanega osebnega imena nad. **K'met*, ki je nastalo iz občnoimenskega nad. *k'met kmé:ta* 'kmet', knj. sln. *kmèt kmé:ta* < sl. *къмѣтъ къмѣта, kar je prevzeto iz rom. **cumete(m)* < lat. *comes cometis* 'spremljevalec, družabnik', kasneje tudi 'vrsta dostojanstvenika' (Be II: 47–48; Sn: 284).

Kodrjana -e ž ▶ **Kodərjána** -e ž (F); senožet. Isto ime *Codariana/Koderjana* malo južneje od poimenovanega objekta v Benečiji označuje dolino, po kateri teče pritok Kozce, in potok sam (VNCF). Gre za predslovansko ime, o izvoru katerega pa ni mogoče reči nič gotovega (Be SVI I: 269). Še najbolj se zdi verjetno etimon imena povezovati z istriotskim občnoimenskim *kodrn* 'z gozdom porasla gora'.

Kolač -a m ▶ **Koláč** -a m (Med 'yu u *Kolá:če*) (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *kolá:č kolá:ča* 'kolač', 'krog' (prim. npr. v *tè:la ní:va j ku an kolá:č* 'ta njiva je kot kolač'), knj. sln. *koláč koláča* < psl. **koláčъ *kolačá* (Be II: 54; Sn: 290; ES X: 118), kar je izpeljano iz psl. *kòlo 'kolo' > nad. *kolù:o* 'kolo', knj. sln. *kolô*. Ledinsko ime prvotno poimenuje zemljišče okrogle oblike.

Koleno -a s ▶ **Kolí:eno** -a s (Med 'do na *Kolí:ene*, Ted 'do na *Kolí:eno*, Red 'do s *Kolí:ena*) (M); K 1885: *koleno* (16b), *na koleno* (16b); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. *kolí:eno* 'koleno', knj. sln. *koléno* < psl. *kolěno 'koleno' (Be II: 56; Sn: 291; ES X: 132–134). Osnova *kolen-* se v ljudskozemljepisnem izrazju uporablja za označevanje terenskih lomov, in sicer v pomenu *'hrbet, sleme, rt, rob, ki se naglo prevesi' (Bad: 68). Poimenovanje je nastalo po metafori.

Kolnik [koučnik] -a m ▶ **Kuní:k/Kní:k** -a m (Med 'yo na *Kuní:ke* (G), 'ta na *Kuní:ke* (A, Pi))(G, L, A, Pi); K 1885: *kunik* dvakrat (5c, 5c/5č); senožet, pašnik ▶ **Kuní:k** (M); K 1885: *kunik* (17a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **kuní:k *kuni:ka*, nar. sln. *kolnik kolníka* 'kolovoz' (SSKJ) < **kolbnikъ *kolbniká*, kar je izpeljano iz nad. *kolù:o kolé:sa* 'kolo', knj. sln. *kolô kolêsa* < psl. **kòlo *kòlese* 'kolo' (Be II: 58; Sn: 293; ES X: 141). Ime *Kolnik* torej prvotno pomeni *'vozna pot, kolovoz' in je sopomensko z imenom *Voznica*. S topoleksemom *kolnik* se v ljudskozemljepisnem izrazju pomeni 'preprostejša, slabše vzdrževana vozna pot po gozdovih, poljih in nasploh po brežnih tleh' (Bad: 285). Glej tudi *Mali kolnik*, *Veliki kolnik*.

Konjščk -a m ▶ **Kó:ńščk** -a m (Med 'ta u *Kó:ńščke*) (Pe, A); K 1885: v *konžče* (5b); senožet. Izpeljano iz občnoimenskega nad. *kó:ńšk* 'konjski; ki ima vezo s konji', knj. sln. *kõnjski* < psl. *kòńskъib, izpeljanega iz nad. 'koń ko'ńa 'konj', knj. sln. *kònj kónja* < psl. **kòńъ *końá* 'konj' (Be II: 62–63; Sn: 302; ES X: 197), pri čemer ni mogoče z gotovostjo reči, ali s priponskim obrazilom psl. **-ъкъ/*-ькъ* ali **-ikъ*. Etimon *konj* se zelo pogosto pojavlja v slovenskih zemljepisnih imenih (Be SVI I: 278).

Koreda -e ž ▶ **Koré:da** -e ž (Med 'ta na *Koré:t*) (A, J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **koré:da*, kar je primerljivo s topoleksemoma *kored, *koreda, *koreda v ledinskih imenih v Reziji in Benečiji: Rezija *Za Koredan*, *Zakorednica* (Be III: 88; Be 1955: 12); Terske doline: *Korédo* (Me T: 105–106); Nadiške doline: *Koreda* (Pe-Zu: 157). Občnoimenska leksema *pored* in *kored*, oboje v pomenu 'opuščena njiva', se običajno izpeljujeta iz psl. *rêdъ (Be III: 88), prvi s priponskim obrazilom psl. **po-*, drugi s priponskim obrazilom **ko-*, ki pomenu leksema v besedotvorni podstavi doda čustveni pomen začudenja tako v pozitivnem kot v negativnem smislu (Debeljak 1954: 169, 172).⁹⁵ Pri topoleksemu

⁹⁵ Za vzporedno pojavljanje vzglasnih *p-* in *k-* prim. tudi sln. *prepelica* in *krepelica* (Be III: 113).

obravnavaledinskega imena je potrebno izhajati iz predponsko-priponske izpeljanke *a*-jevske sklanjatve nad. **koré:da* < *koręda, na kar bi kazalo tudi rez. manjšalnica *koredica* 'vrsta pokošene trave' (Plet).⁹⁶ Prvotni pomen imena bi lahko bil *'opuščena njiva'. Manj verjetna se zdi razlaga, da gre pri topoleksemu *koreda za romanizem.⁹⁷ Glej tudi *Za koreda*, *Za korednico*.

Kos -a m ► **Kò:s** -a m (Med '*ta* u *Kó:se*) (A); K 1885: *kos* (9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *kò:s* 'kos, (odrezan) del', knj. sln. *kòs* < psl. *kòsъ 'kos, grizljaj' (Be II: 69; Sn: 311; ES XII: 67). Osnova sln. *kos*- se pojavlja kot topoleksem v pomenu 'zemljišče, njiva' in je dokumentiran tudi drugod po Nadiških dolinah in v Reziji (Pe-Zu: 157; Dap II: 87). Sopomenska topoleksema k nad. *kò:s* sta tako nad. '*lot* in nad. '*part*. Prvotni pomen imena je torej *'del zemljišča, njiva'.

Kostanje -ø mn. ► **Kostá:ne** -ø mn. (Mmn '*ta* u *Kostà:nex*, Tmn *tì:e* u *Kostá:ne*, Rmn '*ta* s *Kostà:n*) (J); K 1885: *kastanje* (13č); njiva, travnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *kos'tań kostá:na* 'kostanj, Castanea sativa, Aesculus hippocastanum', knj. sln. *kóstanj kostánja* < *kostáńb *kostáńa, ki je v sln. prevzeto iz it. *castagno* 'kostanjevo drevo', *castagna* 'kostanje plod' < lat. *castanea* 'kostanj', izposojenega iz gr. *κάστανον* 'kostanj' (Be II: 71; Sn: 312), in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri z odgovorom na vprašanje *kam?*, tj. nad. občnoimensko u *kostá:ne* 'v kostanje' < *uńb kostáńę → nad. lastnoimensko u *Kostá:ne*, in z interpretacijo te prvotne tožilniške oblike brez predloga *Kostá:ne* kot osnovne, na kar kaže tudi razlika med občno- in lastnoimensko obliko im. mn. nad. *kostá:n* < *kostáńi ~ *Kostá:ne*. Sinhrono je oblika imena v im. občutena kot ženski samomnožinski samostalnik, ki pa v mest. in rod. izkazuje odstopanja od *a*-jevske sklanjatve. Odstopanja predstavljajo prvotne oblike moškega spola: nad. u *kostà:nex* mest. mn. < *uńb kostáńęxъ → u *Kostà:nex* in nad. **s kostà:n* rod. mn. < *ńbъb kostáńbъ → *s Kostà:n*. Slednja lastnoimenska oblika ohranja še staro roditeljsko obliko, tako da obstaja nasprotje nad. občnoimensko *s kostà:ńu* ~ nad. lastnoimensko *S kostà:n*. Prvotni pomen imena je *'v kostanje'. Glej tudi *Za kostanji*.

Kot -a m ► **Kò:t** -a m (Pe); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *kót:kóta* 'kot', knj. sln. *kót kóta* < psl. *kótъ *kótà 'kot' (Be II: 72–73; Sn: 313; ES XII: 75–78). Osnova *kot*- v ljudskozemljepisnem izrazju označuje pomen 'dolinska ali ravninska končina' (Bad: 198–200). Obravnavano ledinsko ime označuje senožet, ki po svoji legi spominja na kot. Glej tudi *Za kotom*.

Kragonk -a m ► **Krayù:onk/Kreyù:onk** -a m (Med *na Kreyù:onke*, *Ted na Kreyù:onk*) (M). Dalje glej gorsko ime *Kragovnica*, glej tudi *Pod kragonkom*.

⁹⁶ Iz besedotovne podlage *kored*- so v sln. tvorjeni še naslednji leksemi: *kored* neskl. prid., *koredan* *koredna* prid. 'enak, enakovreden, enakopraven' npr. v *koreden biti* 'biti lep par, npr. o konjih', *korednost* 'enakost, enakovrednost, enakopravnost' (Plet).

⁹⁷ Zemljepisna imena s topoleksemom *kored- v Terskih in Nadiških dolinah se navadno povezujejo z furlanskimi naselbinskimi imeni tipa *Colloredo*, posledično naj bi njihov prvotni pomen bil 'svet, bogat z lesko' (Pe-Zu: 157; Me T: 105). Furlanska naselbinska imena kot *Colloredo* (Faedis/Fojda, leta 1501 *in villa Coloreti Soffumbergi*), *Colloredo di Montalbano* (leta 1252 D. *Johanne de Colloredo de Montalbano*), *Colloredo di Prato* (Pasian di Prato, ok. leta 1300 *in Coloreto*) se navadno razlagajo kot skupna imena, izpeljana iz lat. *corylus* 'leska' preko vmesnega *colurus s priponskim obrazilom rom. -*etu* (Frau 1978: 50). Zelo malo verjeten je glasovna nadomestitev stfrl. *kolurędu > sln. *kored-.

Krajec -jca m ▶ **Krà:ȳc** -a m (Med *'ta na Krà:ȳc*, Ted *tìe na Krà:ȳc*) (J); K 1885: *kreuc* trikrat (13b dvakrat, 13č); njive, travnik. Kot občnoimensko se pojavlja nad. *krà:ȳc krà:ȳca* 'kos kruha, odrezan na koncu štruce ali hlebca', 'luna, ko je viden njen desni ali levi del površine; čas, ko je taka luna', knj. sln. *kràȳc kràȳca* < *kràȳcъ *kràȳcъa 'konec, skrajni rob', kar je izpeljano iz sln. *kràȳ kràȳa* < psl. *kràȳъ *kràȳa '*kar je odrezano, kjer je odrezano' in iz tega konkretizirano 'konec, rob' preko 'meja' in 'obmejno območje' v 'omejeno območje, dežela' in '(naseljeno) mesto' (Be II: 79; Sn: 317; ES XII: 88). Osnova *kraj-* se v ljuskozemljepisnem izrazju uporablja v pomenu 'določljiva ali nedoločljiva meja med ravnino in posameznimi naravnimi ali umetnimi pregradami' (Bad: 28). Prvotni pomen imena je torej '*konec, rob ravnega sveta'. Poimenovano zemljišče leži na sorazmerno ravnem svetu, ob njegovem robu se svet začenja dvigati in se preko *Strmol* konča *Za vrhom*.

Kras -i ž ▶ **K'ras** *Krà:s* ž (Med *'yo na Krà:s*) (L) ▶ **K'ras** (Med *'ta na Krà:s*, Ted *tìe na K'ras*, Ted *'bes K'ras*) (M); pašnik [11c] ▶ **Krà:s** ž (Med *'yo na Krà:s*, *'yo na Krà:se*, Oed *'yo nat Krà:sjo*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **k'ras* **krà:s*, tj. *kràs *kràsi, nar. sln. *kràs krasî* 'skale, pečine, groblje' < *korsъ *korsi, ki je tako kot nad. *krà:s krasù*: 'skale, pečine, groblje', tj. *kràs krasù*, knj. sln. *kràs kràsa/kràs kràsa* 'apnenčasta tla', 'kraški svet' (SSKJ), čak. *kràs/kràs kràsa* 'skalnat, razrit teren' < *korsъ *korsa prevzeto v sln. in čak. iz neke dalmatske romanizirane ilirske predloge, latinizirano *carsus* 'kras', ki je verjetno sredozemskega izvora (Be II: 82; Sn: 318; Be 1960–61, 153; Sl II: 179–180).⁹⁸ Oblike kot *na Krà:s* in *na Krà:se* kažejo na to, da je prišlo do mešanja *i*-jevskega in možkega *o*-jevskega sklanjativnega vzorca. Prvotni pomen imena je torej '*skale, pečine, groblje'. Glej tudi *Za krasjo*, *Ostokras*.

Kripnica -e ž ▶ **Krì:penca** -e (Med *'du ū Krì:penç*, Ted *'du ū Krì:penço*, Red *'do s Krì:pence*) (J); K 1885: *kripenca* dvakrat (13b, 13č); senožet. Nastalo iz prvotnega **Krìp̃nica*, kar je izpeljano iz občnoimenskega nad. **krì:pa* '*skala, kup kamenja'. Prvotni pomen imena je torej '*skalnata, kamena (senožet)'. Podobno pomensko motivacijo in zgradbo ima tudi ime *Kamnica*. Dalje glej *Kripje, glej tudi *Pod Kripnico*.

***Kripje** ▶ ***Krì:pje**; ime na terenu ni ohranjen, je pa zapisano v K 1885: *kripje* dvakrat (8č, 9c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **krì:pje* < sl. **krìp̃je*, kar je izpeljano iz nad. **krì:pa*, sln. *krìpa* 'skala, kup kamenja' (Plet), hr./sr. *gr̃pa, fr̃pa* 'kamnit svet', stčeš. *křipa* 'kamen' < sl. *krìpa, kar je prevzeto iz ilir. **kr̃ppo-*, **kr̃pso-*, iz česar je tudi it. *greppo* 'skala' (Be II: 93). Prvotni pomen imena je torej '*skalovje, kamenje'. Podobno pomensko motivacijo in zgradbo ima tudi ime *Kamnje*. Glej tudi *Kripnica*.

Krivan -a m ▶ **Kəruà:n/Kriù:n** -a m (Med *'yu ū Kəruà:ne*) (G, L); K 1885: *kervan* (6č), *na koran* (6č). Nejasno. Morda s priponskim obrazilom sln. *-an* < psl. **-anъ* v vlogi izpeljave pomena nosilec/nosilnik lastnosti tipa psl. *suxъ 'suh, ne debel' → psl. *suxanъ 'suh, ne debel človek' (Sl I: 130) izpeljano iz nad. *krì:ŭ krì:va krivù:o* (J) 'kriv, ne raven', knj. sln. *krîv krîva krîvo/krivô* < psl. *krîŭъ *krîŭà *krîŭo 'kriv' (Be II: 94; Sn: 325; ES XII: 171–174). Proti tej domnevi govorijo naglasne razmere.⁹⁹

⁹⁸ Livške narečne oblike izkazujejo ravno nasprotni tonem od drugih slovenskih oblik (nad. *kràs *kràsi ~ sln. *kràs krasî*, nad. *kràs krasù* ~ sln. *kràs kràsa*). Upoštevajoč čak. gradivo je verjetno, da so oblike z akutom prvotne, oblike s cirkumfleksom pa drugotne.

⁹⁹ Priponsko obrazilo psl. **-anъ*, lit. **-onas*, lat. **-anus* < ie. **-eh₂-no-s* (Sl I: 130–131) je prvotno

Križ -a m ► **Krriš** *Krriža* m (Med *'yo na Krriže*, Ted *'yo na Krriš*) (G); K 1885: *na križe* (6č) ► **Krriš** *Krriža* m (Med *'yo/'ta/'do na Krriže*) (M); njiva, pašnik ► **Krriš** *Krriža* m (Med *'ta na Krriže*, Ted *ti:e na Krriš*, Ted *'ta bes Krriš*) (Pl, Pi, A); K 1885: *na križe* dvakrat (9b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *krriž križa* 'križ', knj. sln. *krriž križa* < sl. *krrižb *krrižá 'križ' (Be II: 94; Sn: 325). Osnova *krriž-* se v ljudskozemljepisnem pomenu uporablja v pomenu 'križišče; mesto, kjer se križajo steze, poti, ceste' (Bad: 290), prim. knj. sln. *cestni križ*. Ime torej prvotno pomeni *'križ, križišče'. Eno od poimenovanih zemljišč leži med Plohi in Perati, kjer se cesta z Livka razcepi na cesto k Peratom, na Avso in naprej v Matajur ter na cesto v Jevšček. Glej tudi *Pri križu*, *Križnica*.

Križnica -e ž ► **Krriženca** -e ž (G). Nastalo iz prvotnega *Krrižbnica, kar je izpeljano iz nad. *krriž križa* 'križ', najverjetneje preko pridevnika na *-n-*. Ledinska imena tega tipa se pojavljajo tudi drugod po Nadiških dolinah, npr. *Križinca* v okolici Špetra (Pe-Zu: 157). Prvotni pomen imena je torej *'križišče'. Dalje glej *Križ*.

Krnica -ø s mn. ► **Kærni:ca** -ø s mn. (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **kærni:ca*, knj. sln. *kærnica* 'tolmun', '(s snegom napolnjena) kotanja v gorah', 'vrsta lesene posode' < psl. *krinica, kar je izpeljano iz nar. sln. *krinja* 'nečke; lesena posoda, ki je zgoraj ožja kot spodaj' < psl. *krini *krinije 'vrsta posode' (Be II: 97, 93; Sn: 326). Glede na oblikovanost zemljišča potrebno izhajati iz prvotnega pomena *(s snegom napolnjena) kotanja v gorah'. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe števila in slovničnega spola nad. **kærni:ca* im. ed. ž → *Kærni:ca* im. mn. s. Krnica se delijo na *Mala Krnica* in *Velika Krnica*. Glej tudi *Mala Krnica*, *Velika krnica*.

Kruclja -celj s mn. ► **Krù:clá** -i s mn. (Mmn *'yo na Krù:cláx*, Tmn *'yo na Krù:clá*) (G, L, Pe, Pi); K 1885: *na kruclah* (9c). Mogoče je v zvezi z nar. sln. *kruclji* 'ledene sveče, kapniki' (Be II: 104), ki se na prostem pojavljajo na t. i. snežnem napušču, tj. navidezno trdnem, strehi podobnem zbitem snegu, ki ga je veter napihal čez rob dvignjenega zemljišča (Bad: 171). Prvotni pomen ledinskega imena bi torej lahko bil *'na krucljih', *'na kraju, kjer se pojavljajo kruclji'. Druga možnost je topoleksem nad. **krù:clá* mn. primerjati s nar. sln. *krúkniti krúknem* 'pripogniti se', *krúcati krúcam* 'povešati se', *krucljati krucljâm* 'šepati' (Be II: 104), iz česar je občnoimenski samostalnik lahko izpeljan po vzorcu nar. sln. *krúcati* 'povešati se' → *krucelj, *kruclja *'kar je povešeno', torej *'povešeno, nagnjeno zemljišče' (na prisotnost priponskega obrazila sln. *-lj- v tej besedni družini bi kazalo tudi nar. sln. *krucljati*), za opisani besedotvorni vzorec prim. nar. sln. *kúcniti* *'prevaliti' → *kúcelj* (Sn: 332), torej v prvotnem pomenu *'kar je prevaljeno'.

Kvadrat -a m ► **Kuadrà:t** -a m (Med *u Kuadrà:te*) (Š). To ledinsko ime je verjetno mlajšega izvora, na kar bi kazal topoleksem nad. *kuadrà:t* 'kvadrat', prevzet iz knj. sln. *kvadrát* 'kvadrat', kar je nem. tujka, v knj. sln. prisotna od 18. st. (Sn: 338). Parcela je poimenovana po svoji (nekdanji) kvadratni obliki.

Labrnica -e ž ► **Lá:brenca** -e ž (Me *'du u Lá:brenc*, Ted *'du u Lá:brenco*, Red *'do z Lá:brence*) (Pl, Pe, A, Pi); K 1885: *lavrince* dvakrat (9b); senožet. Imena *Labor*, *Laber*, *Na Labari*, *Labrca*, *Labrnca* v Istri ter *Labore*, *Vabara*, *Vabrnc* pri Kranju in pri Medvodah se povezuje z občnim imenom *labora*, *labrje* 'Gerolhalde, Schutthalde' iz istr. rom. *lavera*, sr. lat. *lapera* (Be K: 77). Morda je v livškem ledinskem imenu posredno ohranjeno substratno

---

akutirano, kar pomeni da so izpeljanke iz besedotvornih podstav s končniškim ali mešanim naglasnim tipom naglašene na obrazilu (sln. *sestràn*, *župàn*, *glavàn*).

vodno ime *Aborna*, zdaj v zgornjem toku na Livškem *Rí:eka*. Rečno ime *Aborna*, ki je brez starejših zgodovinskih zapisov (frl. *Albaràne*, *Albarana*, *Alberone*), se povezuje z vodnimi imeni kot *Albarna* > *Aubarne*, *Albarnon* > *Barnon* ter *Albern* na Koroškem in *Auber* pri Gorici (Be SVI I: 35–36). Obravnavano ledinsko ime bi po tej tezi imelo naslednji izvor: nad. *Lá:brenca* < **Olbь/ьrnica*, izpeljano iz alpsl. **Olbь/ьrna* > sln. *Labrna, kar je prevzeto iz substratnega **Albe/arn-*. Če je domneva pravilna, je prvotni pomen imena *‘mala Aborna’, tj. *‘pritok Aborne’. Poimenovano zemljišče se nahaja na pobočju nad Aborno, možno je, da je dobilo ime po hudourniku, ki se od tod izliva v Aborno.

Lajšč -a m ▶ **Lá:jšč** -a m (Med *ʕu ʔ Lá:jšče*, Ted *ʕu ʔ Lá:jšč*, Red *ʕo z Lá:jšča*) (M) [11c]. Topoleksem imena nad. *lájšč je nejerjetneje izvorno enak občnoimenskemu nad. *lá:šč lá:šča* ‘majhno ozko zemljišče’, izpričanem v ostalih livških nadiških govorih, z drugotnijm *j* v položaju pred trdnebnikom. Dalje glej *Lazič*.

Lanišča -ø s mn. ▶ **Lani:šča** -ø s mn. (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. **lani:šče*, knj. sln. *lanišče* ‘njiva, na kateri je rasel lan’ < psl. **l̥nišče* (ES XVII: 85–87), kar je izpeljano iz nad. *l̥n lan̥*: ‘lan, Linum utitissimum’, knj. sln. *l̥n lan̥/l̥na* < psl. **l̥n̥b̥* **l̥b̥na* ‘lan’ (Be II: 123; Sn: 344; ES XVII: 87–90). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnova *lanišč-* uporablja tudi v pomenu ‘prostor, kjer so sušili lan’ (Bad: 270). Prvotna pomena imena sta torej *‘njiva, na kateri je rasel lan’ ali *‘prostor, kjer so sušili lan’.

Lašt -a m ▶ **Lašt Lá:šta** m (J); pašnik. Bezljaj ledinska imena kot *Lašta*, *Lašte* na slovenskem zahodu in *Mošnjakova Lašta* pri Kamniku povezuje z občnoimenskim *lašta* ‘s kamnjem tlakovana pot’, kar je prevzeto iz ben. it. *lasta*, knj. it. *lastra* ‘kamenita plošča’ (Be 1955, 78; Be SVI I: 330; Be II: 126–127). Badjura v izhaja iz ljudskozemljepisnega pomena ‘manjši lom, prag’ (Bad: 66–67), kar je znano tudi v knj. sln., in sicer alp. ‘polica v skalovju, zlasti porasla s travo’ (SSKJ). Težava pri pojasnjevanju obravnavanega livškega ledinskega imena je tudi v tem, da izkazuje obliko moškega spola.

Laz -a m ▶ **Las Lá:za** m (Med *ʕa ʔ Lá:ze*, *ʕu ʔ Lá:ze*, Ted *ʕu ʔ Las*, Red *ʕo z Lá:za*) (G, L, Š, PI, A); senožet ▶ **Las Lá:za** m (Med *ʕa ʔ Lá:ze*) (M); K 1885: *laze* (16a) ▶ **Las Lá:za** m (Med *ʕu ʔ Lá:ze*) (J); K 1885: *v lasu* (8c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *ʕaz lá:za* ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’, knj. sln. *l̥az lá:za* ‘s travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu’ < psl. **l̥ázь* **l̥áza* ‘ozek prehod, strm svet; mesto, kjer se je treba plaziti’ (Sn: 347; ES XIV: 72–76), ki ima sopomenko v nad. *ré:p ré:pa*. Imeni *Laz* in *Rep* sta v svojem prvotnem pomenu sopomenki. Glej tudi *Dolgi laz*, *Stari laz*, *Candolov laz*, *Šimanov laz*, *Pod lazjo*, *Za lazjo*, *Lazič*, *Lazina*, *Laznica*, *Za lazi*.

Lazič -a m ▶ **Lá:šč** -a m (Med *ʕu ʔ Lá:šče*, *ʕa ʔ Lá:šče*, Ted *ʕu ʔ Lá:šč*) (L, Pe, Pi, A, J); K 1885: *lasc* (5c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lá:šč lá:šča* ‘majhno ozko zemljišče’ < **l̥ázičь* **l̥áziča*, kar je izpeljano iz nad. *ʕas lá:za* ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’. Dalje glej *Laz*, glej tudi *Gorenji lazič*, *Veliki lazič*, *Mali lazič*.

Lazina -e ž ▶ **Lá:zna** -e ž (Med *ʕo na Lá:zne*) (G) ▶ **Lá:zna** -e ž (Med *ʕu ʔ Lá:zni*) (M); K 1885: *v lazni* (11a) ▶ **Lá:zna** -e ž (Med *ʕu ʔ Lá:zni*, Ted *ʕu ʔ Lá:zno*) (A, J); K 1885: *v lazni* dvakrat (8č); senožet. Nastalo iz občnoimenske nad. *lá:zna* ‘jasa v gozdu, travnik sredi gozda’, knj. sln. *l̥ázina* ‘jasa v gozdu’, ‘ledina, krčevina’, ‘nov travnik s plotom’ (Plet), ‘gol pašnik brez drevja in grmovja’ (Be K: 17) < psl. **l̥ázina*, kar je izpeljano iz samostalnika psl. **l̥ázь* ali iz glagola psl. **l̥áziti* (ES XIV: 63; SP I: 120–123). Dalje glej *Laz*.

Laznica -e ž ▶ **Là:zenc** -e (Med *ʔ Là:zenc*) (Š). Nastalo iz prvotnega **L̥ázьnica*, kar

je s priponskim obrazilom psl. **-bnica* izpeljano iz glagola psl. **láziti* ali s priponskim obrazilom **-ica* iz pridevnika psl. **lázьnъ* (ES XIV: 78). Na Slovenskem se tovrstna imena pojavljajo tako v ledinskih kot krajevnih imenih (Be K: 17). Prvotni pomen imena je verjetno **‘tista, ki ima laz’*. Dalje glej *Laz*, *Lazina*.

Lebrnica -e ž ▶ **Lebǫrní:ca** -e ž ⟨Med *'du ū Leberní:c*, Ted *'du ū Lebǫrní:co*, Red *'do z Lebǫrní:ce*⟩ (Pi); K 1885: *levernica* dvakrat (10a). Morda po prekozložnem različenju *r-r* ≥ *l-r* nastalo iz prvotnega nad. **Rebǫrní:ca*, ki se kot imenski tip *Rebrnica* na Slovenskem pojavlja v ledinskem imenju in je izpeljan iz občnoimenskega sln. *reb-ro* ‘rebro’ (Bad: 55; Be SVI II: 145–146; Be III: 162–163).¹⁰⁰ Če je povezava pravilna, je prvotni pomen imena **‘taka kot kot rebra; nagnjen svet, strmina, pobočje’*. Drugo ime istega zemljišča je *Lopata*.¹⁰¹ Dalje glej *Rebra*.

Ledina -e ž ▶ **Ledí:na** -e ž ⟨Med *'ta ū Ledí:n*⟩ (Pe); K 1885: *ledina* dvakrat (5č, 9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *ledí:na* ‘ledina; neobdelana zemlja; opuščena, s travo zarasla njiva’, knj. sln. *ledína* < psl. **lědīna* (Be II: 130; Sn: 349; ES XV: 41–43). Glej tudi *Ledine*, *Ledinica*.

Ledine -ø ž ▶ **Ledí:ne** *Ledí:n* mn. ž (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *ledí:ne*, kar je množinska oblika od nad. *ledí:na* ‘ledina; neobdelana zemlja; opuščena, s travo zarasla njiva’. Dalje glej *Ledina*.

Ledinica -e ž ▶ **Ledí:nca** -e ž (Pl, Pi, A); K 1885: *ledinca* dvakrat (5c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ledí:nca* ‘majhna ledina’, sln. *ledínica* ‘majhen travnik’ (Plet) < **lědīnica*, kar je izpeljano iz nad. *ledí:na* ‘ledina’. Dalje glej *Ledina*, glej tudi *Pod ledinico*.

Leha -e ž ▶ **Lí:exa** -e ž ⟨Med *'ta ū Lí:ex*⟩ (F); stavba na obrobju vasi. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lí:exa lexò*: ‘leha, zorana vrsta’, sln. *lěha* ‘leha, ožja njiva, gredica’ < psl. **lěxá* ‘leha, pas obdelane zemlje’ (Be II 131–132; Sn: 350; ES XIV: 184–186). Stavba je bila najverjetneje sezidana, kjer se je nekoč nahajala obdelovalna površina.

Lešča -ø s mn. ▶ **Lí:esča** -ø s mn. ⟨Mmn *'du ū Lí:esčax*, Ted *'du ū Lí:esča*, Red *'do z Lí:esč*⟩ (M); gmajna (pašnik). Nastalo iz občnoimenskega nad. **lí:esča*, sln. *lěšča* ‘leska’ (Plet.) < psl. **lěšča* (ES XIV: 261),¹⁰² kar je izpeljano iz nad. *lí:eska* ‘leska’. Osnova *lesk-*, *lešč-* je pogosta v slovanskih zemljepisnih imenih, in sicer vodnih, krajevnih in ledinskih (Be SVI I: 337–339). Dalje glej *Pod lesko*.

Letnica -e ž ▶ **Lí:etenca** -e ž (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **lí:etenca*, knj. sln. *lětnica* ‘letnica, letni prirastek (lesa)’ < psl. **lěťnica*, kar je izpeljano iz nad. *lí:eto*

¹⁰⁰Proti domnevi, da gre pri obravnavanem imenu za imenski tip *Rebrnica*, govorijo tudi nepričakovani naglas imena v sicer naglasno precej arhaičnem nad. narečju, namreč **Rebǫrní:ca* za pričakovano **Rě:brencia* < **rěbrnica* (naglasni tip a^b = D) kot npr. nad. *Žú:penca* < **žúrpnica*. Možno je tudi, da gre za nalikovno izravnavo po samostalnikih z naglasom na priponskem obrazilu, podobno kot v širšem sln. *Rebrnica*.

¹⁰¹Tudi dvojnično ime *Lopata* govori proti domnevi, da gre za imenski tip *Rebrnica*, saj topoleksema *reb-ro* in *lopata* označujeta bistveno različna tlopisna pojava.

¹⁰²Cirkumfleksni tonem v nad. *Lí:esča* je mogoče posledica spremembe slovnicega spola in števila. Druga slovnicoizpeljavna imena tega tipa metatonije sicer ne izkazuje (*Góšča*, *Krnica*, *Njívica*, *Plánja*, *Poljána*, *Vrtáča*). Dejstvo pa je, da topoleksema teh imen za razliko od imena *Lěšča* večinoma ohranjeni kot občna imena.

'leto', knj. sln. *léto* < psl. *lěto 'poletje' (Be II: 137; Sn: 353). Senožet sta kosili izmenično dve mateliški družini, od tu najverjetneje tudi njeno ime.

Linjevica -e ž ▶ **Lí:ňopca** -e ž (Pe), **Lí:ňofca** -e ž (J) (Med 'yu u *Lí:ňopc* (Pe), 'yu u *Lí:ňofc* (J)); K 1885: *liniovc* (8č); ime več senožeti. Nejasno. Zloženo priponsko obrazilo nad. -*of-ca/-op-ca*, knj. sln. -*ov/ev-ica* < psl. *-*ou/eu-ica*, ki se uporablja v vlogi izpeljavanja samostalnikov s pomenom lastnine iz lastnih ali občnim imen (prim. *Ňě:ža* → *Ňě:žopca*), bi kazalo na osebno lastno ime **Lí:ň*, **Lí:ňa*, ki pa v livških krajevnih govorih ni potrjeno. Druga možnost je etimon ledinskega imena povezovati s sln. *glina* 'glina, ilovica' < psl. *glina (Be I: 146; Sn: 174–175; ES VI: 125–126), pri čemer pa ostane nejasna morfemska zgradba imena. Na to drugo možnost bi kazala glinena sestava tal. V nadiških krajevnih govorih se za pomen 'glina, ilovica' sicer uporablja poimenovanje nad. *í:lopca*, *í:lofca* < psl. *ílounica (Be I: 209; Sn: 217; ES VIII: 221).

Lipenj -a m ▶ **Lí:peň** *Lipé:ňa* m (L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *lí:peň lipé:ňa* 'lapuh, Tussilago farfara, Arctium lappa'.

Lipovje -a s ▶ **Lí:púje** -a s (Med 'yu u *Lí:púj*, Ted 'yu u *Lí:púje*, Red 'yo z *Lí:púja*) (J); lipov gozdiček. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lí:púje* 'lipovje, lipov gozd', knj. sln. *lipovje* < psl. *lípouvie (ES XV: 128), kar je izpeljano iz nad. *lí:pa* 'lipa, Tilia', knj. sln. *lípa* < psl. *lípa 'lipa' (Be II: 143; Sn: 358; ES XV: 115–116). Glej tudi *Pod lipo*, *Pri lipi*.

Lisica -e ž ▶ **Lesí:ca** -e ž (Med 'yo na *Lesí:c*) (L); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lesí:ca* 'lisica, Canis vulpes', knj. sln. *lisica* < psl. *lišica 'lisica', kar je izpeljano iz psl. *liš 'lisjak', psl. *lišá 'lisica' (Be II: 143–144; Sn: 359; ES XV: 137–141, 150).¹⁰³ Prvotni pomen imena je lahko *'kjer živi lisica' ali *'kjer sem srečal lisico'. Topoleksemi, ki pomenijo divje živali, v ledinskem imenju označujejo bodisi pogosto pojavljanje neke divje živali na določenem prostoru bodisi na nek (lovski) dogodek, povezan s srečanjem divje živali, t. i. dogodkovna imena (GND, 10). Glej tudi *Lisjak*.

Lisjak -a m ▶ **Lesjá:k** -a m (Med 'ta u *Lesjá:ke* (G, L, M), 'yu u *Lesjá:ke*); K 1885: *lesjak* petkrat (6č, 6č/7b, 7c, 10b, 11a); senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lesjá:k lesjá:ka* 'lisjak', knj. sln. *lisják lisjaka* < *lišjāk *lišjāka, kar je sln. tvorjenka poimenovanja samca k nad. *lesí:ca* 'lisica'. Prvotni pomen imena je lahko *'kjer živi lisjak' ali *'kjer sem srečal lisjaka'. Dalje glej *Lisica*, glej tudi *Pod Lisjakom*.

Log -a m ▶ **Lò:h** *Lò:ya* m (Med 'ta u *Lò:ye*) (G, L, A, Pi); K 1885: *v loze* trikrat (5a/5b, 5b dvakrat). Nastalo iz občnoimenskega nad. **lò:h*, knj. sln. *lòg lòga* '(močviren) travnik ob vodi, navadno deloma porasel z drevesi', 'gozd' (Plet) < psl. *lòg 'log' < *'nižje ležeč teren, kotlina' (Be II: 147–148; Sn: 362; ES XVI: 139).

Lojzinova host -e -i ž ▶ **Lojzì:nova** 'xost *Lojzì:nove xostì*: ž (Med 'yu u *Lojzì:novi* 'xost) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Lojzì:nova* 'xost 'Lojzinov gozd', ki vsebuje nad. *Lojzì:nu* *Lojzì:nova* (J) 'Lojzinov', kar je izpeljano iz osebnega imena *Lojzì:n* *Lojzì:na*, izpeljanke iz *Lò:js* *Lò:jza*, različice od *Alojz* (Ke: 104–105), ki je bilo ime hišnega gospodarja *Par Belè:ntarje* v Jevščku, in nad. 'xost *xostì*: 'gozd'. Po Lojzinovi smrti je zemljišče dobilo spet staro ime *Belentarjeva host*. Dalje glej *Pri hosti*.

Lom -a m ▶ **Lom** *Lo'ma* m (J); K 1885: *na lomo* dvakrat (13a, 13c); senožet. Nastalo iz

¹⁰³Leksema nad. *lesí:ca* 'lisica' in *lesjá:k* 'lisjak' izkazujeta prednaglasni *e* na mestu pričakovanega *i*, kar se pojasnjuje z ljudskoetimološko naslonitvijo na nad. *lì:es lesù*: 'les', knj. sln. *lēs lesâ* < psl. *lēs *lēsā (Ramovš 1918: 136).

občnimskega nad. *lom lo'ma* 'lom; kraj, prostor, kjer svet prehaja v večjo strmino', knj. sln. *lòm lóma* < psl. *lomъ *loma, kar je glagolnik k pie. **lēmH-* 'lomiti, drobiti' (ES XVI: 24–27; LIV: 412), iz česar je še ponavljalni glagol nad. *lomi:t ló:meš* 'lomiti', knj. sln. *lomīti lómiš* < psl. *lomīti *lōmišъ (Be II: 149; Sn: 364; ES XVI: 16–19).¹⁰⁴ Glej tudi *Pod lomom*.

Lopata -e ž ► **Lopá:ta** -e ž (Med *'ta na Lopá:t* (L), *'do na Lopá:t* (Pi)); K 1885: *na lopat* (10a); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. *lopá:ta* 'lopata', knj. sln. *lopáta* < psl. *lopáta 'lopata' (Be II: 150; Sn: 364; ES XVI: 39–43). V ljudskozemljepisnem izrazju osnova *lopata-* označuje manjše oblike ravninskih ploskev (Bad: 45). Prvotni pomen imena je torej *'majhna ravnina'. Drugo ime zemljišča je *Lebrnica*.

Lot -a m ► **Lot** *Ló:ta* m (Med *'ta ū Lò:te*, Ted *tì:e ū 'Lot*) (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *lot ló:ta* 'zemljiška parcela, njiva', kar je prevzeto iz frl. *lot* 'zemljišče, parcela', it. *lotto* 'zemljišče, njiva' (Pi: 533; Zi: 1016). Ledinska imena z istim topoleksemom se pojavljajo tudi južneje v Nadiških dolinah in Reziji.¹⁰⁵ Samostlnik *lot* je sinonimen s samostalnikom *part*, oba imata pomen 'zemljiška parcela, pridobljena z razdelitvijo nekoč skupne vaške zemlje med posamezne družine' (Pe-Zu: 157).¹⁰⁶

Macurovka -e ž ► **Macú:ruka** -e ž (F); senožet. Ime je izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. *-u-ka*, knj. sln. *-ov-ka* < psl. **-ou-ъka*, s pomočjo katerega so navadno izpeljana imena iz osebnih imen (ledinski imeni *Balohovka*, *Žlundrovka* sta izpeljani iz osebnih imen *Baloh*, *Žlunder*). V ledinskem imenu bi bilo tako lahko pojavljalo osebno ime *Macur, ki na Livškem ni ohranjeno, se pa pojavlja v slovenskem primku *Macur* (ZSSP: 348). Prvotni pomen imena bi lahko torej bil *'Macurova zemlja'. Glej tudi *Balohovka*, *Ručnovka*, *Žlundrovka*.

Mala krnica -ih -ø s mn. ► **Mà:le kærni:ca** -ex -ø s mn. (J); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **mà:le kærni:ca* 'majhne krnice', ki vsebuje nad. *mà:l* 'mali' in nad. **kærni:ca* 'krnica'. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe števila in slovničnega spola nad. **mà:la kærni:ca* im. ed. ž → *Mà:le kærni:ca* im. mn. s. Dalje glej *Male*, *Velika krnica*.

Mala senožet -e -i ž ► **Mà:la sno'žet** -e -ø ž (J); K 1885: *malo senožet* (13b). Ledinsko ime je nastalo iz občnoimenskega nad. *mà:la sno'žet* 'mala senožet', ki vsebuje nad. *ma:l* 'mali' in nad. *sno'žet* 'senožet', knj. sln. *senóžet/senožēt senožēti* < psl. *sěnožěť *sěnožěti *'košnja trave; mesto, kjer se kosi trava', kar je glagolska zloženka iz psl. *sěno 'trava,

¹⁰⁴Naglasni tip samostalnika sln. *lòm lóma*, *lòm lomà* < *lómъ *lomá (b) je zgodovinskojezikoslovno gledano drugoten, saj se ne ujema z naglasom istokorenskega ponavljalnega glagola. Prvotni naglasni tip samostalnika se ohranja npr. v štok. *lóm lóma*, rus. *лóm лóма* < psl. *lómъ *lōma (c).

¹⁰⁵Prim. rez. (Solbica, Korito) *Lot* iz občnoimenskega rez. (Solbica) *lot 'lota* m, rez. (Korito) *lot 'lota* m 'gozdno ali travnato zemljišče, pogosto v višjih legah' (Dap I: 129).

¹⁰⁶Manj verjetna je povezava s psl. *lǫtъ *lǫta 'lipovo ličje, lipovo lubje' (ES XVI: 150), ki se pojavlja tudi v slovanski toponomastiki: češ. *Loutovec* < psl. *lǫtoуць, češ. *louti* 'vrbova ali lipova rast' < psl. *lǫtvje (PJČ: 18); češ. tpn. *Louti*, *Loutová* (Be II: 157). Ta etimon verjetno vsebujejo tudi sln. tpn. *Utik* z (AS 126/B2), *Podutik* dm (AS 126/B2): 1178 *Luttich*, *Lutig*, 1312 *Weytichk*, 1421 *Wittikh*, *Lutik* (Valvazor); tpn. *Utik* n (AS 107/A2) (Be II: 157) < psl. *lǫtikъ.

Razlaga izvora samostalnika *lot* kot izposojenke se zdi sprejemljiva tako s formalnega kot s semantičnega vidika. V prid ji je dejstvo, da je frl. izposojenka dejansko izpričana v nad. in rez. krajevnih govorih. Druga razlaga je manj verjetna s formalnega stališča. Če bi šlo za lipov ali vrbov gozd ipd. bi tako kot v drugih sl. tpn. pričakovali izpeljanko iz osnove **lǫt-*.

seno' in psl. *žetb 'košnja' (Be III: 228; Sn: 649) tipa sti. *tatpuruša* z glagolsko podstavo v drugem členu in prvotnim trpnim pomenom *'kjer se žanje seno' (Breznik 1944, 1982: 330). Topoleksem *senožet* je pogost v sl. zemljepisnem imenju (Be III: 228).

Male -ih mn. ► **Mà:le** -ex mn. (Mmn 'yo na *Mà:lex*, Tmn 'yo na *Mà:le*) (G); K 1885: *na maleh* (6b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *mà:l mà:la* 'mali', knj. sln. *máli mála* < psl. *málъьь *málaja 'mali' (Be II: 163–164; Sn: 375; ES XVII: 173–177). Prvotno gre najverjetneje za posamostaljena določna oblika pridevnika, in sicer tožilnika smeri množine. Ime prvotno torej pomeni *'na male'. Za podobno tvorbo prim. *Dolge*.

Male robe mn. ► **Mà:le rò:be** mn. (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *mà:l* 'mali' in nad. *rò:p robù:* 'rob', 'skalovje, pečevje', in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri nad. *ù mà:le rò:be*. Prvotni pomen imena je torej *'v malo skalovje, pečevje'. Dalje glej *Robe*.

Maleka -e ž ► **Malé:ka** -e ž (Med 'du *ù Malé:k*, Ted 'du *ù Malé:ko*, Red 'do z *Malé:ke*) (M); K 1885: *maleka* (11c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **malé:ka*, sln. *maléka* 'beka, Salix alba' (Plet), kar je prevzeto iz frl. *molèc, molèca* 'Salix alba, Salix fragilis' (Be II: 163; Pi: 609).

Mali kolnik -ega -a m ► **Te mà:l kuní:k** -ø -eya -a m (Pe, A). Nastalo iz občnoimenskega nad. **te mà:l kuní:k*, ki vsebuje nad. *mà:l* 'mali' in nad. **kuní:k*. Dalje glej *Kolnik*.

Mali lazič -ega -a m ► **Te mà:l lá:šč** -ø -eya -a m (A); K 1885: *te mal lasc* (5c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te mà:l lá:šč* 'zelo majhno ozko zemljišče', ki vsebuje nad. *mà:l* 'mali' in nad. *lá:šč lá:šča* 'majhno ozko zemljišče'. Dalje glej *Lazič*.

Mali part -ega -a m ► **Te mà:l 'part** *Te mà:leya pá:rta* m (Med 'du *ù Te mà:lem pá:rte*) (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te mà:l 'part* 'mali del zemljišča', ki vsebuje nad. *mà:l mà:la* 'mali' in nad. **'part *pá:rta* 'del, del zemljišča; zemljiška parcela'. Dalje glej *Drugi part*.

Mali počivavc -ega -a m ► **Mà:li počivá:uc** -eya -a m (J); K 1885: *pri malem počvavc* (8a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **mà:li počivá:uc*, kar vsebuje nad. *mà:l* 'mali' in nad. **počivá:uc*, ki je izpeljano iz drugotnega ponavljalnega glagola nad. *počivát* *poči:vaš* 'počivati' < psl. *počijuáti *počijuáješb. Zaradi izvršenih glasovnih sprememb iz narečne oblike drugega dela imena ni mogoče z gotovostjo razbrati priponskega obrazila, čeprav se zdi najverjetneje, da gre za nad. *počivá:uc* < psl. *počijuádlъььь 'majhno počivalo, počivalce', kar je manjšalnica od nad. *počivá:lo* < psl. *počijuádllo 'počivalo', pri čemer je prišlo do nepričakovane spremembe slovničnega spola, pričakovali bi namreč manjšalnico *počivalce in ne *počivalæc. Topoleksemi z osnovo *poči-* (*počivalo, počilo, počivaj*) so pogosti v ljudskozezemljepisnem izrazju in v iz njih nastalih ledinskim imenih in pogosto pomenijo 'počivališče; mesto, kjer ljudje navadno počivajo noseč bremena' (Bad: 293). Ledinsko ime prvotno torej pomeni *'majhno počivališče'. Glej tudi *Počivalo*.

Mali potočič -ega -a m ► **Te mà:l patù:očč** -ø -eya -a m (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te mà:l patù:očč* 'zelo majhen potok', ki vsebuje nad. *mà:l* 'mali' in nad. *patù:očč* 'majhen potok'. Dalje glej *Potočič*.

Malinišča -ø s mn. ► **Mà:lenšča** -ø s mn. (Mmn 'ta *ù Mà:lenščax*) (L, Š); gmajna, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **mà:lenšče* *'prostor, kjer raste malinovje' < psl. *malinišče (ES XVII: 160–161), kar je izpeljano iz sln. *malina, málina* (Plet) 'malina' < psl. *malina 'malina' (Be II: 164; Sn: 376; ES XVII: 158–160). V nad. se za poimenovanje te

iste rastline uporablja izpeljanka nad. *má:lanca* ‘malina, *Rubus idaeus*’, nar. sln. *málinica* (Plet) < *malinica.

Med dolinami ▶ **Med dolí:nam** (L); K 1885: *medolinom* (6c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *med dolí:nam*, ki vsebuje nad. *dolí:na* ‘dolina’. Glede na to, da se v krajevnem govoru sklonski obliki or. mn. in or. dv. *a*-jevske sklanjatve glasita enako, je prvotni pomen imena lahko *‘med dolinama’ ali *‘med dolinami’. Dalje glej *Dolina*.

Medvek -a m ▶ **Medvé:k** -a m (F). Nejasno. Verjetno v zvezi z ledinskimi imeni tipa sln. *Medvejek* < *meduěđbkъ, izpeljanimi iz svojilnega pridevnika psl. *meduěđb ‘medvedov, medvedji’ > sln. *medvěji* ‘medvedji’ (Plet), ta pa iz psl. *meduěđb ‘medved’ > nad. *med'vet med've:da* ‘medved, ursus’,¹⁰⁷ knj. sln. *médved medvéda*, pri čemer pri ledinskih imenih ni povsem jasna motivacija izpeljave iz svojilnega pridevnika, saj je manj verjetno, da so le-ta izpeljana iz osebnih imen tipa *Medved* (Be SVI II: 15).

Mel -a m ▶ **Mi:eu** *Mi:ela* m (Med *'yo na Mi:ele* (G, L), *'do na Mi:ele* (M), Ted *'yo na Mi:eu* (G, L), Ted *'do bez Mi:eu* (M)); K 1885: *na mele* dvakrat (10b). Nastalo iz občnoimenskega nad. **mi:eu*, knj. sln. *měl meli* ‘droben pesek, razpadli delci kamnin, drobir; melišče’ < psl. *mělb, *mělb ‘mel’ < *‘zdrobljeno, zmleto’ (Be, 176; Sn: 390; ES XVIII: 162–166) s spremembo sklanjatvenega vzorca. Glej tudi *Pod melom*.

Nebesa -ø s mn. ▶ **Nebé:sa** -ø s mn. (G, L); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *nebé:sa* ‘nebesa, raj’, knj. sln. *nebésa* < psl. *nebesá (Be II: 217; Sn: 439). Poimenovano zemljišče se nahaja na pobočju Kuka s čudovitim razgledom na Soško dolino in Krn na eni ter Nadiške doline na drugi strani. Ta razgled je najbrž tudi motivacija za poimenovanje.

Mežnarica -e ž ▶ **Mé:žnerca** -e ž (Med *'yu ū Mé:žnerc* (G, L); *'du ū Mé:žnarc* (M)); senožet. Izpeljano iz občnoimenskega nad. *mé:žnar* ‘cerkovnik’, nar. sln. *měžnar*, kar je prevzeto iz srvn. *mesnære*, *messenære* ‘cerkovnik’ (Be II: 183; Sn: 399; ST: 179). Prvotni pomen imena je *‘mežnarjeva posest’. Senožet so kosili mežnarji, in sicer del pod cesto mežnar od Peratov, ki je zvonil pri sv. Petru, del nad cesto pa mežnar iz Livka, ki je zvonil pri sv. Jakobu.

Mir -a m ▶ **Mi:er** -a m (Med *ŭ Mi:ere*) (Š); K 1885: *v mere* (10c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **mi:er* **mi:era*, nar. sln. *mír* ‘zid, posebej zid brez malte, npr. za ograditev’ (Plet) < sl. *myrъ, kar je prevzeto iz lat. *mŭrus* ‘zid’ (Be II: 185; Sn: 404).¹⁰⁸ Samostalnik na Livškem kot občno ime ni več živ, na kar kaže tudi ljudskoetimološka navezava na nad. *mi:er merù:* ‘mir; stanje brez hrupa, ropota, vznemirjenja’: *tlè: se prà:ve tlè: Za mi:eran, zatù:o k je tà:k mi:er tlè:* (J). Za denotat ‘zid’ se kot občno ime uporablja nad. *zi:t zidù:*. Glej tudi *Nad mirom*, *Pod mirom*, *Za mirom*.

Mlaka -a ž ▶ **Mlá:ka** -e (Med *'ta ū Mlá:k*) (J); K 1885: *mlak* (13č); njive, travnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *mlá:ka* ‘mlaka’, knj. sln. *mláka* < psl. *mólka ‘luža, kotanja z blatno tekočino’ (Be II: 187; Sn: 407; ES XIX: 188). Samostalnik je pogost v ljudskozemljepisnem izrazju (Bad: 253).

¹⁰⁷Nad. *med'vet medvé:da* ‘medved, ursus’ izkazuje nepričakovani odraz psl. *ě, namreč **medvi:eda*.

¹⁰⁸Snoj naglasno podobo izposojenke rekonstruira kot sl. *mŭrъ *mŭra (Sn: 404). Gradivo nad. **mi:er* **mi:era* kaže na prvotno sl. *mŭrъ *mŭrâ. Slednja rekonstrukcija verjetno odraža prvotni naglas in tako potrjuje tezo, da se predslavonski substratni samostalniki moškega spola v slovanščini vključujejo v psl. naglasni tip a ali v psl. naglasni tip b, ne pa tudi v psl. naglasni tip c (Matasović 2006; Šekli 2006b: 226).

Močila -ø s mn. ► **Moč:ila** -ø s mn. (Mmn *'ta/do na Moč:ilax*, Tmn *t:ie na Moč:ila*) (J); K 1885: *na močileh* (14a/14b). Tvorjeno s slovnično izpeljavo s pomočjo spremembe števila iz občnoimenskega nad. **moči:lo*, nar. sln. *močilo* 'razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal; mlaka, luža' (Plet; Bad: 231; SSKJ) < psl. **moč'ldlo* (ES XIX: 78–80), kar je izpeljano iz nad. *moč:it mó:češ* 'močiti', knj. sln. *močiti móčiš* < psl. **močiti *móčišb* 'močiti' (Be II: 190; Sn: 409; ES XIX: 81–82). Osnova *močil-* je pogostna kot topoformant vodnih, ledinskih in krajevnih imen v sl. j., na slovenskem Štajerskem pa se tovrstna imena ne pojavljajo (Be SVI II: 27–28). Glej tudi *Pri močilu*.

Murovica -e ž ► **Mú:ruca** -e ž (Med *'ta na Mú:ruc*, Ted *t:ie na Mú:ruco*, Ted *'ta bez Mú:ruco*) (M); K 1885: *pod kletjo*, ki danes kot ime ne obstaja; njive, travnik ► **Mú:rofca** -e ž (Med *'yu u Mú:rofc*) (J); K 1885: *Monte Murouza* (4c). Nastalo iz *Muraŷica/*Muroŷica, kar je izpeljano iz občnoimenskega psl. *muraŷa 'neke vrste trava' > sln. *muráva*, *múrava* 'nizka mehka trava, rastoča okolo hiš in ob cestah', 'drobna temnozelená ljuška' (Plet) (Bad: 272; Be I: 207), 'Tragopodon pratensis' (Be II: 207), v ženski obliki posamostavljenega pridevnika sln. *muràv muráva* 'mrk, namrščen, nezadovoljen' (Plet) < psl. *muraŷb (ES XX: 192–193), torej psl. *muraŷa traŷa 'temna trava' → psl. *muraŷa, ki je izpeljan iz psl. *murb 'temen' (Be II: 206; Sn: 425) > sln. *múr múra* 'črn' (Plet), sln. *múr* 'zamorec', 'žival črne barve, posebeno črn konj, vranec', 'muren' (Plet), sln. *múra* 'živalska samica črne barve, posebno črna kobila' (Plet), *múra* 'črnkasta žival, navadno krava' (SSKJ) oz. v zvezi z njim. Zemljišče je dobilo ime po rastju, in sicer po vrsti trave. Prvotni pomen imena je torej *'travnik, kjer raste murava'.

Na buli ► **Na bú:l** (Š) dvakrat. Nastalo iz občnoimenskega nad. *na bú:l* 'na buli', ki vsebuje nad. *bú:la* 'oblasta oteklina, nabrekliina', 'grič, manjša vzpetina'. Dalje glej *Gompova bula*.

Na čelu ► **Na če'le** (Med *'do na Če'le*, Ted *'do na Če'lo*) (M) ► **Na če'le** (Med *'do na Če'le*, Ted *'do na Če'lo*) (Pe); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. *na če'le* 'na čelu, na strmo se dvigajočem delu skalne stene', ki vsebuje nad. *če'lo* 'čelo'. Dalje glej *Čela*.

Na koloni ► **Na kaló:n** (Med *'yo Na kaló:n*, Ted *'yo Na kaló:no*) (Pe, J); vrh gore Matajur (1642 m). Nastalo iz občnoimenskega nad. *na kaló:n* 'na kamnitem stebru', ki vsebuje nad. *na* 'na' in nad. *kaló:na* 'kamnit steber', kar je prevzeto iz frl. *colone* 'steber', it. *colonna* 'steber' (Pi: 171; Zi: 397). Ime poimenuje kamnit steber na vrhu Matajurja.

Na koritu ► **Na korí:te** (Med *'yo na Korí:te*) (G); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *na korí:te*, ki vsebuje nad. *korí:to* 'korito za krmljenje, napajanje živine', 'korito za vodo', knj. sln. *koríto* < psl. **kor'ýto* 'korito, žleb' (Sn: 310; ES XI: 121–126). Osnova *korit-* se v ljudskozemljepisnem izrazju označuje 'umetno korito' kot tudi 'naravno korito', ki pa je lahko dveh vrst, in sicer: 1. vodno, rečno korito: 'globoka vdolbina v skalovje vodne struge, nastala zaradi delovanja tekoče vode'; 2. gorsko, snežniško korito: 'globoka vdolbina v skalovju gorskih pobočij, nastala zaradi delovanja tekoče vode, plazov' (Bad: 222–223). Na Livškem ledinska imena s topoleksemom *korito* označujejo zemljišča ob koritu za napajanje živine na prostem ali ob koritu za vodo na prostem. Blizu poimenovanega zemljišča pri Golobih je pred izgradnjo vodovoda stalo korito za vodo, ki je vas oskrbovalo s pitno vodo. Glej tudi *Pod koritom*, *Pri koritu*, *Za koritom*, *Za starim koritom*.

Na preči ► **Na prí:ēč** (Med *'do Na prí:ēč*, Ted *'do Na prí:ēč*, Red *'do S prí:ēč*) (F). Ime poimenuje vzpetino *Priēč* (VNCF). Kot topoleksem se najverjetneje pojavlja samostalnik nad. **prí:ēč*, kar je mogoče rekonstruirati kot *prēčb/*perčb. Nejasno. Morda v zvezi s sln.

prêk, *prêko* ‘preko, prek’ < psl. *pêrkъ ‘prečen; ki leži prek, nasproti’ (Be III: 110–111; Sn: 565).

Na robu ▶ Na rò:be (Med *’yo na Ró:be*) (G); K 1885: *rob* (6c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *na rò:be* ‘na skalovju, pečevju’, tvorjenega iz nad. *rò:p robù*: ‘rob’, ‘skalovje, pečevje’. Dalje glej *Robe*.

Na skali ▶ Na ská:l (Med *’yo Na ská:l*) (G, L); K 1885: *na skali* (6č) ▶ **Na ská:l** (Pe, Pi, A), *’ta Na ská:l*; K 1885: *na skal* dvakrat (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *na ská:l* ‘na skali’, ki vsebuje nad. *ská:la* ‘skala’. Dalje glej *Skala*.

Na trančēji ▶ Na trančē:j (Med *’do Na trančē:j*, Ted *’do Na trančē:jo*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *na trančē:j* ‘na strelnem jarku’, kar je tvorjeno iz nad. *trančē:ja*, *tranšē:ja*, tj. *trančēja*, *tranšēja* ‘strelni jarek’, sln. *tranšēja* (BSJ), ki je prevzet iz rom. jezikov, oblike s -č- najverjetneje iz frl., it. (frl. *trancee*, it. *trancea*, Pi in Zi leksema ne navajata), oblike s -š- pa preko knj. nem. iz frc.¹⁰⁹ Na poimenovanem zemljišču je bil v prvi svetovni vojni strelni jarek.

Na vodah ▶ Na ū:odax (Mmn *Na ū:odax*, Tmn *Na ū:ode*) (L); K 1885: *na vodi* (6c). Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *uo’da uodò*: ‘voda’, in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri z odgovorom na vprašanje *kam?*, tj. nad. občnoimensko **na ū:ode* ‘na vode’ < *nâ uode → nad. lastnoimensko *Na ū:ode*, in s posplošitvijo samoglasnika v osnovi v druge sklonske oblike *Na ū:ode* → *Na ū:odax*. V lastnem imenu se je torej v obliki tož. mn. ohranila prvotna naglasna podoba leksema, ki je občno ime ne izkazuje več: *Na ū:ode* ~ *na uodè*. Nasprotno pa je pri lastnem imenu oblika mest. mn. drugotna, medtem ko občno ime izkazuje prvotni naglas *Na ū:odax* ~ *na uo’dax* < *na uodāxv. Prvotni pomen imena je torej *‘na vode’. Dalje glej *Mrtvaška voda*.

Nad čuklo ▶ Nad čù:klo (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. **nat čù:klo* ‘nad skalnato vzpetino’, ki vsebuje nad. **čù:kla* ‘skalnata vzpetina’. Dalje glej *Čukla*.

Nad lazjo ▶ Nad là:zjo (Š); senožet. Podobno kot v imenu *Za lazjo* se tudi v tem ledinskem imenu ohranja samostalnik ženske *i*-jevske sklanjatve nad. *las **lá:s* < *lāzv *lāzi, ki se v sln. pojavlja ob samostalniku moške *o*-jevske sklanjatve psl. *lāzv *lāza s pomenom *‘laz’ (Be K: 17). Prvotni pomen imena je torej *‘nad lazom’. Glej tudi *Pod lazjo*, *Za lazjo*.

Nad Livkom ▶ Nad Li:ukam (Med *’yo Nad Li:ukam*) (G, L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *nad Li:ukam* ‘nad Livkom, nad vasjo Livek’, ki vsebuje krajevno zemljepisno ime nad. *Li:uk Li:uka*, poknjiženo sln. *Līvək Līvka*, ki je predslovanskega substratnega izvora, na kar kaže frl. *Luic*, it. *Luico* (Bezljaj 1954: 389).

Nad mirom ▶ Nad mí:eram (F), *’yo Nad mí:ram*; pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **nad mí:eran* ‘nad zidom’, ki vsebuje nad. **mí:er* **mí:era* *‘zid’. Dalje glej *Mir*.

Nad pologom ▶ Nad paló:yan (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *nat paló:yan* ‘nad pologom’, ki vsebuje nad. *pa’loh paló:ya* ‘polog’. Dalje glej *Polog*.

Nad potjo ▶ Nat pò:tjo (Med *’yo Nat pò:tjo*) (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *nat pò:tjo* ‘nad potjo’, ki vsebuje nad. *pó:t ž* ‘pot’, knj. sln. *pót ž/m* ‘pot’ < psl. *pótъ m ‘pot’ (Be III: 95; Sn: 552).¹¹⁰ V ljudskozemljepisnem izrazju je *pot* ‘širša, dobro uhojena hodna pot,

¹⁰⁹ Temu samostalniku je izvorno soroden glagol knj. sln. *trančírati trančíraš* ‘rezati, sekati’, ki je prek knj. nem. *tranchieren* ‘trančirati’ prevzet iz frc. *trancher* ‘odrezati, razstaviti’ (Be IV: 212).

¹¹⁰ Obravnavani samostalnik se je sklanjal po psl. moški *i*-jevski sklanjatvi in je pripadal psl. nagla-

da po njej poleg človeka in drobnice lahko hodita tudi govedo in konj' (Bad: 282). Imeni *Nad potjo* in *Pod potjo* sta v protipomenskem razmerju. Obe poimenujeta nasproti si ležeči zemljišči ob nekdanji poti, sedanji cesti, in sicer prvo ime zemljišče višje od ceste, drugo pa zemljišče nižje od nje. Glej tudi *Pod potjo*, *Za potjo*.

Nad potokom ▶ Nat pató:kan (Oed 'do *Nat pató:kan*, Ted 'do *Nat pa'tok*) (J); K 1885: *na potokom* (13č); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *nat pató:kan* 'nad potokom', ki vsebuje nad. *pa'tok pató:ka* 'potok'. Dalje glej *Potok*.

Nad rojo ▶ Nad rò:jo (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *nad rò:jo* 'nad vodnim jarkom za mlinsko kolo', ki vsebuje nad. *rò:ja* 'vodni jarek za mlinsko kolo', knj. sln. *rója* 'jarek, kanal, struga', 'vodni jarek za mlinsko kolo', kar je prevzeto iz frl. *roje*, *roe* 'odvodni kanal' < lat. *arrugia* 'rov v rudniku' (Be III: 193; Pi: 893). Poimenovano zemljišče se nahaja nad nekdanjim Mlinarjevim mlinom pri Šturmih.

Nagnoj -a m ▶ Nay'noj/Ná:ynoij *Ná:ynoija* m (Med 'yu u *Naynoje*) (M, F); K 1885: *na gnoju* (11c); senožet. Standardizirano ime knj. sln. *Nagnoj* (AS g 100/A2) nej bi poimenovalo vzpetino (1193 m), česar pa informatorji na terenu ne potrjujejo. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ná:ynoij naynoija* 'nagnoj, Laburnum anagyroides', knj. sln. *nagnòj nagója/nagnòj nagnôja* < psl. *nagnòj *nagnòja *'nagnoj' (Be II: 218; Sn: 430; ES XXII: 39–40).¹¹¹

Nježevica -e ž ▶ Nè:žopca -e ž (Med 'yu u *Nè:žopc*) (G, L); K 1885: *nježobca* (6a); senožet. Ledinsko ime se je v svoji prvotni obliki verjetno glasilo **Nè:žouica* in se dalje v skladu s spreminjanjem krajevnega govora na glasovni ravnini spreminjalo takole **Nè:žouica* > **Nè:žobica* > **Nè:žobca* > *Nè:žopca*. Topoleksem je verjetno žensko osebno lastno *Nè:ža*, ki je (bilo) na Livškem znano in posredno izpričano v hišnem imenu *Pər Nè:žnex* < **Pri Nè:žinix* v Jevščku. Ime nad. *Nè:ža* ima vzporednico v osrednjeslovenskem *Neža*, ki je kot krščansko osebno ime prevzeto in prilagojeno lat. *Agnes* (Ke 376–78). Prisotnost trdnebnega *n* v nad. *Nè:ža* je treba iskati v rom. posredništvu pri prevzemanju imena, prim. frl. *Agnès*, *Gnès*, *Gnese*, it. *Agnese* (Pi: 1803; Zi: 2106), pri čemer je najverjetnejši vir frl. *Gnese* ['nè:že]. Z besedotvornega vidika je ledinsko ime problematično zaradi topoformanta *-*eu/ou-ica*, ki v sl. j. običajno služi pri izpeljavi besedotvornih podstav moškega spola, npr. tpn. *Barszczewica* < *brščeūica, *Kovačevica* < *kouačēūica, *Doždevica* < *dvžžēūica, *Borowica* < *borouica, *Pěškowica* < **pěṣ̌kouica*, *Třebowica* < *terbouica (SOA, tip 34). Prvotni pomen imena bi torej bil *'Nježina (senožet)'. Dalje glej rojstno ime *Nježa*.

snemu tipu b (psl. *pótb *poti, or. ed. *pótъmь, im. mn. *pótъje). V sln. je prešel bodisi v moško *o*-jevsko sklanjatev (*pót póta*) bodisi spremenil spol in prevzel oblike ženske *i*-jevske sklanjatev (*pót poti*), kar je oboje sprejeto v knjižni jezik, pri čemer je običajnejša druga oblika. V nad. je samostalnik prešel v žensko *i*-jevsko sklanjatev in ohranil starejše naglasno mesto, a nalikovni circumfleks po odrazih psl. naglasnega tipa a (*pót:t*, za *pò:tjo*). V knj. sln. je opaziti prehod v mešani naglasni tip (*pót poti* in novejša *potí* po tipu *klôp klopî*).

¹¹¹ O izvoru občnoimenskega *nagnoj* obstajata dve razlagi. Po prvi razlagi je samostalnik s pomočjo kvalitativnega prevoja izpeljan iz sestavljenega glagola psl. *nagniti → psl. *nagnòj *nagnòja po modelu psl. *poteti → psl. *potòk *potòka. Po drugi razlagi je prvi morfem interpretiran kot nikalnica *ne, torej *negnoj, na kar naj bi kazale oblike kot sln. *negnòj/negnòj*, nar. hr./sr. *negnjila* 'Sorbus aucuparia'. Livško gradivo *ná:ynoij* z naglasnim umikom s sln. kratkega zaprtega končnega zloga na sln. prednaglasno dolžino govori v prid prvi razlagi.

Njivica -e ž / -ø s mn. ▶ **Ńí:pca** -e ž (L) ▶ **Ńí:fca** -ø s mn. ⟨Mmn *ʹyo na Ńí:fcax*, Tmn *ʹyo na Ńí:fca*⟩ (J); gmajna, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ni:pca*, *ni:fca* ‘njivica, majhna njiva’, knj. sln. *njivica* < psl. **nŃivica* (ES XXV: 138), kar je izpeljano iz nad. *ni:va*, *ni:va* (J) ‘njiva’. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila nad. *ni:fca* ž ed. → *Ńí:fca* s mn. Prvotni pomen imena je torej **‘majhna njiva’*. Dalje glej *Gorenja njiva*.

Odri -ov m mn. ▶ **Ó:dri** -u m mn. ⟨Mmn na *Ó:drex*⟩ (Š); K 1885: *otreh* dvakrat (9č). Tvorjeno iz občnoimen-skega nad. **óder*, knj. sln. *ódər* ‘zidarski oder’, ‘skedenj’, ‘ležišče’ < psl. **ódrь* (Be II: 240–241; Sn: 462–463). Prvotni pomen imena bi tako lahko bil **‘prostor za shranjevanje sena’*.

Ograja -e ž ▶ **Oyrá:ja** -e ž ⟨Med *ʹyu Ń Oyrá:j*⟩; ograjen pašnik za ovce. Nastalo iz občnoimenskega nad. *oyrá:ja* ‘ogreja, ograda’, knj. sln. *ogrāja* (Plet), *ogrāja* (SSKJ) < **obgoráa*, kar je izpeljano iz glagola nad. *oyradi:t* *oyradi:š* ‘ograditi’, knj. sln. *ogradīti* *ogradiš* < **obgordīti* **obgordišь* (Be I: 168; Sn: 466, 186). Pri poimenovanju gre za pomen ‘ograda za živino’, in sicer najpogosteje za ovce. Drugo poimenovanje za isti poimenovalni predmet je *Pri rezervarju*. Glej tudi *Za ograjo*.

Ograjnica -e ž ▶ **Oyrà:nca** -e ž ⟨Med *ʹyo na Oyrà:nc*⟩ (Pe); K 1885: *ogranjce* dvakrat (6a) ▶ **Oyrà:nca** -e ž (M); K 1885: *ogranjca* dvakrat (11c) ▶ **Oyrà:nca** -e ž ⟨Med *ta Ń Oyrà:nc*, Ted *tì:e Ń Oyrà:nco*, Red *ʹta z Oyrà:nce*, *ʹyo z Oyrà:nce*⟩ (Pl, Pi, A); K 1885: *ograjnca* trikrat (9a dvakrat, 9b) ▶ **Oyrà:nca** -e ž ⟨Med *ʹta Ń Oyrà:nc*, Ted *tì:e Ń Oyrà:nco*⟩ (J); K 1885: *ogranjce* (13b); drevje, gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *oyrà:nca* ‘s kamnito ogrado ograjeno zemljišče’, sln. *ogrâjnica* ‘ograjeno zemljišče’ (Plet) < **obgordŃnica*.¹¹² Glej tudi *Goranica*.

Okroglik -a m ▶ **Okrò:yelk** -a ⟨Med *ʹta Ń Okrò:yelke*⟩ (Š); K 1885: *okroglik* (14b). Nastalo iz prvotnega psl. **obkróglĭkь* ‘nekaj okroglega’, kar je izpeljano iz psl. **obkróglь* **obkróglá* ‘okrogel’ > knj. sln. *okrógal* *okrógla*, kar je tvornopretekli deležnik na **-lь* v sl. j. neohranjenega glagola s korenem **krog-*, izvorno istovetnega knj. sln. *krôg* ‘krog’.¹¹³ V livškem ledinskem imenu *Okroglik* se pojavlja nezloženim priponskim obrazilo psl. **-ikь*, ki je v sln. občno- kot lastnoimeskem besedju precej redko, običajno se namreč pojavlja zloženo priponsko obrazilo **-ьn-ikь* (Šivic-Dular 1989: 233–236). V ljudskozemljepisnem izrazju ima osnova *krog-* pomene ‘okrogla ploskev’, ‘nagel ovinek poti ali ceste’, ‘vzpetina stožčaste, lepo zaokrožene oblike’ (Ba, 123). Ledinsko ime torej poimenuje teren glede na njegovo oblikovanost. Dalje glej *V krogih*.

Oplaze ▶ **Oplá:ze** *Oplà:zu* mn. m (L); K 1885: *[ob]laze* (6c). Nejasno. Morda v zvezi z občnoimenskim sln. *oblâz* *oblâza* ‘ovinek, daljša pot’ (Plet) < psl. **oblâzь* **oblâza*, **oblâza* ‘ovinek, daljša pot’, ‘strmina, breg’ (ES XXVII: 238, 237), kar je izpeljano iz sln. *oblâziti* *oblâziš* ‘okrog lesti, okrog se plaziti’, ‘plazeče hoditi’ < psl. **oblâziti* **oblâzišь* (ES XXVII: 237–238). Imenski tip *Oblaz* je znan na slovenskem jugozahodu od Rezije do Ljubljanske kotline, širše slovansko pa še na Poljskem in v Podkrpatski Rusiji (Bezljaj 1958: 48; Be II: 234). Morda gre za prvotno za predložno besedno zvezo **obь lazь*, **obь*

¹¹² Za onemitev **j* v položaju pred *n* poleg nad. **oyrà:jnica* > *oyrà:nca* prim. še nad. **rá:jnik* > *rá:nk*.

¹¹³ Obravnavano ime izkazuje nepričakovani naglas *Okrò:yelk* za pričakovano **Okroyli:k* po besedotvornem naglasnem vzorcu psl. **obkrógl-ʹ* (b) + **-ikь* → psl. **obkróglĭk-* (G) (Дыбо 2000: 135–136).

lazy, ki se je posplošila kot osnovna oblika ‘ob lazú, pri lazú, okoli laza’ (Marko Snoj, ustno). Obravnavano ledinsko ime je lahko množinska oblika ženskega samostalnika ali pa posplošena množinska tožilniška oblika moškega spola.

Opoka -a ž ▶ **Opó:ka** -e ž ⟨Med *'ta na Opó:k*⟩ (J); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. **opó:ka*, sln. *opôka* nar. zahodno ‘lapor; lapornata zemlja’ < psl. *opòka *‘razpokana’ (Be II: 250), kar je izpeljano iz nad. *pó:kat pò:kaš* ‘pokati’, knj. sln. *pókati pôkaš* < psl. *pòkati pòkaješb ‘pokati’ (Be III: 77; Sn: 537). Prostor je najverjetneje dobil ime po lastnosti tal, in sicer po lapornati zemlji, kar je v zavesti govorcev: *Opó:ka se prà:ve zatù:o, k je opò:čna zem'la*. Prvotni pomen imena je torej *‘opočna, lapornata zemlja’.

Orehovje -a s ▶ **Orí:exuje** -a s ⟨Med *'du ŷ Orí:exuj*, Mmn *'du ŷ Orí:exujex*, Ted/Tmn *'du ŷ Orí:exuje*, Red *'do z Orí:exuja*⟩ (J); K 1885: *orehuj* (14c). Nastalo iz občnoimenskega nad. **orí:exuje*, knj. sln. *orêhovje* (Plet) ‘orešje, orehovje, orehov gozd’ < psl. *orêxouŷje, kar je izpeljano iz nad. *o'rex orí:exa* ‘oreh, Juglans regia’, knj. sln. *órex orêha* < psl. *orêx *orêxa ‘oreh’ (Be II: 253; Sn: 476–77). Glej tudi *Pri orešiču*.

Ornica -e ž ▶ **Ərní:ca** -e ž ⟨Med *'do na Ərní:c*, Ted *'do na Ərní:co*, Red *'do z Ərní:ce*⟩ (J); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. **ərní:ca*, sln. *orníca* ‘orna zemlja’, ‘vrsta trave, plevel, *cynanchum vincetoxicum*’ (Plet) < psl. *orŷníca, kar je izpeljano iz glagolske osnove glagola nad. *orát ó:rješ* ‘rahljati zemljo s plugom’, knj. sln. *oráti órješ/órješ* < psl. *oráti *órešb (Be II: 252–253; Sn: 476). Ledinska imena s topoleksemom *ornica* so pogosta na slovenskem jugu od Krasa do Bele krajine in se navadno izpeljujejo iz pomena ‘vrsta trave, plevel’ (Be II: 254). Prvotna pomena imena sta torej *‘orna zemlja’ ali *‘trava, plevel’.

Osredek -a m ▶ **Osri:etk** -a m (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. **osri:etk*, sln. *osrêdək* ‘središče, center’, ‘otok, zlasti na reki’, ‘s travo poraslo zemljišče med njivami’, ‘majhen gozdič sredi senožeti’, ‘nezoran del sredi ogona’ < *oserdŷk ‘kar je na sredini’, kar je s predpono sln. *o-* ‘o’ < psl. *o ‘blizu, na, ob’ in pripono sln. *-ək* < psl. **-ŷk* izpeljano sln. *srêda* ‘sredina’ < psl. *serdá *sêrdŷ ‘sredina’ (Be IV: 306–307; Sn: 691). V ljudskozemljepisnem poimenovanju se z osnovo *osredk-* označuje nekaj, kar izstopa iz okolice, in ime naslednje pomene ‘dvignjen prostor sredi ravnine (vzpetina)’, ‘mesto na ravnem, na katerem nekaj izstopa (zelena trava med njivami; grmovje, drevje, gozdiček; kamenje; otok; samotna kmetija med drevjem; znamenje, cerkvice na ravnem)’ (Bad: 35–36). Tudi drugod po Nadiških dolinah se pojavljajo imena kot *Osriedak*, *Sriedunjak*, njihov prvotni pomen se razlaga kot ‘zemljišče s središčnim položajem v primerjavi z drugimi zemljišči’ (Pe-Zu: 158). Topoleksem *osredek* je torej sopomenski s topoleksemom *dušica*. Prvotni pomen imena je torej *‘zemljišče na sredini’.

Ostokras -i ž ▶ **Ostok'ras** *Ostokrás:ž* ⟨Med *'du ŷ Ostok'ras*, Ted *'du ŷ Ostokrás:s*, Red *'do z Ostokrás:s*⟩ (F); K 1885: *ostokras* (16b); senožet. Zloženo iz občnoimenskega nad. *ó:stər ost'ra ost'ro* ‘oster’, knj. sln. *óstər óstra óstro* (Plet), *óstər óstra óstro*, *óstər óstra óstro* (SSKJ) < psl. *óstrŷ *ostrá *ostrò (Be II: 259; Sn: 480–481) in nad. **k'ras* **krás:s* ‘skale, pečine, groblje’. Narečna oblika nad. *Ostok'ras* ne izkazuje soglanika *-r-*, medtem ko je prisoten v zapisu *ostokras*. Najverjetneje gre prvotno dejansko za obliko **Ostok'ras*, v kateri pa je prišlo do onemitve prvega *r* zaradi različenja zaporednih *r-r*.¹¹⁴ Prvotni pomen imena je torej *‘ostre skale, pečine’. Dalje glej *Kras*.

Ošeljk -a m ▶ **Ó:šelk** -a m ⟨Med *'yu ŷ Ó:šelke*, Ted *'yu ŷ Ó:šelk*⟩; K 1885: *oželke*

¹¹⁴ Za onemitev drugega od v zaporednih zlogih pojavljajočega se *r* prim. *Prapot*

(13b); gozd. Nastalo iz prvotnega *Osbľikъ, kar je izpeljano iz psl. *osbľb ‘oslov, oslovski’ > nad. **ó:šľi* (posredno ohranjano v nad. ledinskem imenu *Ó:šja drá:ȝa*, prim. tudi hr./sr. zemljepisno ime *Ošľa*),¹¹⁵ ki je podobno kot sln. *ošľják ošľjáka* ‘vrsta bodaka, osata; Onopordon acanthium; Cirsium lanceolatum, Cirsium palustre’ (Plet), hr./sr. *ošľák* ‘neke vrste ječmen’ < *osbľakъ izpeljano iz psl. *osbľb *osbľà ‘osel’ (Be SVI II: 68; Vas II, 280; Be II: 255–256; Sn: 479) > nad. *o’su os’la* ‘osel; asinus’. Kot je razvidno iz gradiva, samostalniki z osnovo na **osbľ-* povečini pomenijo rastline. Pri obravnavanem ledinskem imenu pa gre prvotno najverjetneje za poimenovanje po živali sami, in sicer *‘oslov, oslovski svet, pašnik’, tj. svet, po katerem se pasejo, hodijo osli. Glej tudi *Ošja draga*, *Pod Ošľjikom*.

Ošja draga -e -e ž ▶ **Ó:šja drá:ȝa/Ó:čna drárȝa** -e -e ž (Med *’du ũ Ó:šji drá:h*, Ted *’du ũ Ó:šjo drá:ȝo*, Red *’do z Ó:šje drá:ȝe*); K 1885: *ožle draga* (11c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **ó:šja drá:ȝa*, ki vsebuje nad. **ó:šji* ‘oslov, oslovski’ < psl. *osbľb in nad. **drá:ȝa* ‘pot, jarek, struga, soteska, majhna dolina’ < psl. *dǫrga. Prvotni pomen imena je otrej *‘oslovska pot, soteska, majhna dolina’, pri čemer gre najverjetneje za poimenovanje poti, po kateri se je hodilo z osli. Dalje glej *Ošeljč*, *Draga*.

Palud -a m ▶ **Palùt** *Palù:da* m (Med *’ta na Palù:de* (G), *’do na Palù:de* (Pi)). Nastalo iz občnoimenskega nad. *palù:t palù:da* ‘močvirje’, nar. sln. *palùd palùda* zah. ‘bičje, ločje’, dol. ‘naplavljeni drobir’ (SSKJ; Be III: 6), kar je prevzeto iz it. *palude* ‘močvirje’ (Be III: 6).

Pan -a m ▶ **’Pan** *Pá:na* m (Med *’ta ũ Pá:ne*, Ted *tì:e ũ ’Pan*, Red *s Pá:na*) (M); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. **’pan* **pá:na*, kar je prevzeto iz bav. srvn. *pan pannes* ‘prepoved z grožnjo kazni’.¹¹⁶ Prvotni pomen občnega imena je torej *‘prepoved’, kot topoleksem pa v pomenu *‘prepovedani gozd’, tj. *‘gozd, v katerem je prepovedano sekati’ (Be III: 7). Topoleksem *pan* oz. *ban*, kasneje prevzet iz knj. nem. *Bannforst*, se na Slovenskem pojavlja tako v ledinskih (*Pan*, *V Pani*, *Panovec*, *Panovc*, *Panovci*, *Panovce*) kot v krajevnih imenih (*Mali in Veliki Ban*) (Bezljaj 1955: 11). Glej tudi *Pani*, *Za panom*.

Pani -ov m mn. ▶ **Pá:n** *Pà:nu* m mn. (Mmn *’yu ũ Pà:nex* (L), *’ta ũ Pà:nex/Pá:nax* (Pe, Pi, A)); K 1885: *v paneh* (5a), *paneh* (5c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **’pá:n* *‘prepovedani gozdovi’, ki vsebuje nad. **’pan* **pá:na* *‘prepovedani gozd’. Dalje glej *Pan*.

Peča -ø s mn. ▶ **Pé:jčá** -ø s mn. Mmn *’yo na Pé:jčax*, Tmn *’yo na Pé:jčá*) (A, Pi); pašnik. Ime je mogoče primerjati s sln. *pěča* ‘jama, votlina v skali’ (Plet) < psl. *pěta, kar je izpeljano iz nad. *pě:jč pečì*: ‘peč, naprava za ogrevanje’, knj. sln. *pěč pečì* poleg pomena, ki se pojavlja v nad., tudi knjiž. ‘skala, zlasti večja’, nar. ‘jama, votlina, zlasti v skali’ < psl. *pětb *pěti (Be IV: 18; Sn: 501). V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila **pě:jčá* ž ed. → *Pé:jčá* s mn. Prvotni pomen imena je torej *‘skala; jama, votlina v skali’. Glej tudi *Pod Peči*.

¹¹⁵ Soglasnik *š* v pridevniku sln. *ošľji < psl. *osbľb je nastal po narečnem prehodu *ś* > *š* (podobno kot *zn* > *žn* v *gléženj*, ž *njím*) (Be SVI II: 68).

¹¹⁶ Do prevzema je prišlo pred zaokroženjem srvn. *a* > avstr. bav. srvn. *o* ok. 1200 (ST: 188, 1–2), na kar bi kazale tudi naglasne lastnosti samostalnika v nad., in sicer nadomestitev bav. srvn. kratkega *a* s issln. kratkim akutiranim *à (Grafenauer 1923, 371–72) in njegova kasnejša podaljšava v nezadnjem besednem zlogu oz. metatonija v edninem/zadnjem zlogu v zah. in juž. sln. narečjih (bav. srvn. *pan* > issln. *pàn *pàna > nad. **’pan* **pá:na*).

Peklič [pəklič] -a m ► **Pa'kəlč** *Pakli:ča* m (Med 'ta ū *Pakli:če*, Ted 'ta ū *Pa'kəlč*, Red 'ta s *Pakli:ča*) (Pe); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pa'kəlč pakli:ča* 'peklič, majhen pekel' < *рѣкълѣтъ *рѣкълѣта, kar je izpeljano iz nad. *pa'ku pak'la* 'pekel', knj. sln. *pəkəl pəkłä/pəkəl pəkla* < psl. *рѣкълѣ *рѣкълѣ 'smola' (Be III: 22; Sn: 503–504). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnova *pəkl-* uporablja za v pomenu 'terenska globel (prepadna skalnata žrela, globoke kotlaste gorske jame, brezna, zevi)', 'ozek, temačen kraj' (Bad: 189). Pri poimenovanem zemljišču gre za ozek prehod, ki ga z obeh strani obdajajo drevesa.

Petrijevka -e ž ► **Petri:juka** -e ž (Med 'du ū *Petri:juk*) (G); senožet. Tvojerno iz neohranjene izpeljanke osebne imena nad. *Pét:tar* 'Peter'. Prvotni pomen imena je tako *'Petrova last'. Dalje glej *Sveti Peter*.

Planica -e ž ► **Plan:ica** -e ž (Med 'yu ū *Plan:i:c* (L), 'du ū *Plan:i:c* (M)); K 1885: *planica* (11a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **plani:ca*, knj. sln. *planica* 'svet brez drevja in grmovja, navadno v gorah' (SSKJ; Bad: 273) < *polníca *'tista, ki je plana', kar izpeljano iz psl. *рѡлнѣ *рѡлнѣ *рѡлно 'raven, neporaščen z drevjem' (Be III: 47; Sn: 520–521) > nad. *plà:n plà:na planù:o* 'raven' v npr. *tè:l svì:et je na plà:nem* 'ta svet je na planem, na ravnem', knj. sln. *plân plána pláno/planô* 'neporasel ali deloma porasel', 'odprt, razsežen', 'brez vzpetin, raven' (SSKJ).¹¹⁷ Prvotni pomen imena je torej *'raven svet brez drevja in grmovja'. Glej tudi *Pod planico*, *Planja*.

Planja -e ž / -ø s mn. ► **Plá:ña** -e ž dvakrat (Med 'ta na *Plá:n*) (L); senožet ► **Plá:ña** -e ž (F); senožet ► **Plá:ña** -ø s mn. (Mmn 'yu ū *Plá:ñax*, Tmn 'yu ū *Plá:ña*, Rmn 'yo s *Plá:n*) (Pe, Pi, J); K 1885: *planjah* (9a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *plá:ña* 'raven svet brez drevja in grmovja' v npr. *tè:l svì:et je 'tu plá:n* 'ta svet je v planji, na ravnem', knj. sln. *plánja* < psl. *рѡлнѣ *'to, da je plano', kar izpeljano iz psl. *рѡлнѣ 'raven, neporaščen z drevjem' (Be III: 47) > nad. *plà:n* 'raven'. V ljudskozemljepisnem izrazju ima izraz *plánja* pomen 'raven svet brez drevja in grmovja v višjih legah' (Bad: 274). Ime torej prvotno pomeni *'raven svet brez drevja in grmovja'. Presenetljivo je *Planja* pri Faletičih zelo strma. Dalje glej *Planica*, glej tudi *Dolenja planja*, *Gorenja planja*.

Platno -a s ► **Plá:tno** -a s (F); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *plá:tno* 'platno', knj. sln. *plátno* < psl. *рѡлнѣ (Be III: 50; Sn: 523). Poimenovanje je nastalo po metafori preko primere nad. *ku plá:tno* 'kot platno'. Prvotni pomen imena je torej *'platno'.

Plavišče -a s ► **Plaví:šče** -a s (Med 'ta ū *Plaví:šč*, Ted 'ti:e ū *Plaví:šče*, Rmn 'ta s *Plaví:šč*) (J); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. **plaví:šče*, kar je izpeljano iz glagola, ki se ohranja v sln. *plāviti plāvīš*, *plavīti plavīš* 'spravljati, spuščati po (tekoči) vodi', 'prinašati, naplavljati' (SSKJ) < psl. *плѣвити *плѣвишь (Be III: 51). Osnova *plav-* je zelo pogostna v ledinskih imenih in označuje 'poplavni svet ob potoku' (Be SVI: 94). Prvotni pomen imena je torej *'tam, kjer voda plavi, naplavlja, nanaša'.

Plaz -u m ► **Plà:s Plazù:** m (Med 'du ū *Plà:ze*, Ted 'du ū *Plà:s*) (G, L); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *plà:s plazù:* 'plaz', knj. sln. *plâz plazù/plâza* < psl. *рѡлзѣ 'plazenje' (Be III: 52; Sn: 524). Ime poimenuje zemljišče, ki ga je leta 1927 zasul plaz.

¹¹⁷ Pridevnik *plan* se na Livškem ohranja še v občnoimenskem *plà:nna* 'planina', pri kateri gre za posplošitev naglasa po oblikah z naglasom na osnovi, npr. predložni tožilniški obliki (nad. ū *plà:nno* < psl. *уѣ полнинѡ), medtem ko se posplošitev naglasa na priponskem obrazilu ohranja v knj. sln. *planina* 's travo porasel svet, navadno v gorah, namenjen za pašo; tak svet z bivališči za pastirje in s stajami za živino' < psl. *полнинѣ.

Plečca -ø s mn. ► **Plé:jčca/Plé:jšca** -ø s mn. (G, L); gozd, ravno zemljišče sredi gozda nad prepadnimi stenami. Tvorjeno s pomočjo slovnične izpeljave s spremembo slovničnega spola iz občnoimenskega nad. *plé:jčce < *plétbce ‘majhno pleče’, kar je izpeljanka iz nad. pleče ‘pleče’, knj. pléce < psl. *pleté ‘pleče’ (Be III: 52; Sn: 525). Ljudskozemljepisno osnova pleč- pomeni ‘zadnja, hrbtna stran vzpetine, največkrat na severni, osojni strani, z gostim gozdom ali travnato ravnino’ (Bad: 57). Zemljišče Plečca dejansko ležijo na severni, osojni strani grebena Kolovrat, ki se z Livka spušča proti Kamnemu. Prvotni pomen imena je torej *‘majhna pleča’ v ljudskozemljepisnem pomenu. Glej tudi *Za plečci*.

Počivalo -a s ► **Počivá:lo** -a s (Med 'do pər Počivá:le, Ded 'do x Počivá:lu) (M); počivalo ob poti. Nastalo iz občnoimenskega nad. počivá:lo ‘počivalo; kamen, prostor ob poti, na katerem se navadno počiva’, knj. sln. počiválo < *počiúádllo, kar je izpeljano iz nad. počivá:t ‘počivati’ < *počiúátti. Topoleksemi z osnovo poči- (počivalo, počilo, počivaj) so pogosti v ljudskozemljepisnem izrazju in v iz njih nastalih ledinskim imenih in pogosto pomenijo ‘počivališče; mesto, kjer ljudje navadno počivajo noseč bremena’ (Bad: 293). Glej tudi *Mali opočivavec*.

Pod bezovjem [pod bəzovjem] ► **Pod bazojá:n** (Oed 'do Pod bazojá:n, Ted 'do Pod bazojá:e) (J); K 1885: *pod basujam* (14c); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod bazojá:n ‘pod bezgovjem, pod bezgovim grmovjem’, kar je nastalo iz nad. *bazojá:e ‘bezgovje, bezgovo grmovje’. Dalje glej *Bezovje*.

Pod belo skalo ► **Pod bielo skà:lo** (Oed 'ta Pod bielo skà:lo) (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod bielo skà:lo* ‘pod belo skalo’, ki vsebuje nad. bí:ey bí:ela bí:elo ‘bel’ in nad. ská:la ‘skala’. Dalje glej *Bela skala*.

Pod brdom ► **Pod bárdam** (Oed 'yo pod bárdam) (A); K 1885: *pod berdam* (9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod bárdam *‘pod brdom’, ki vsebuje nad. *bárdo *‘brdo’. Dalje glej *Brdo*.

Pod bregom ► **Pod brì:eyam** (Oed 'do Pod brì:eyam) (Š); K 1885: *pod bregom* (10a) ► **Pod brì:eyam** (Oed 'ta Pod brì:eyam) (M) ► **Pod brì:eyam** (Oed 'do Pod brì:eyam) (Pe); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod brì:eyam* ‘pod bregom’, ki vsebuje nad. brì:eh bregà: ‘breg’. Dalje glej *Breg*.

Pod bulo ► **Pod bù:lo** (Š) dvakrat. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod bù:lo* ‘pod bulo’, ki vsebuje nad. bú:la ‘oblasta oteklina, nabreklina’, ‘grič, manjša vzpetina’. Dalje glej *Gompova bula*.

Pod Brezo ► **Pod Brì:ezo** (Oed 'ta Pod Brì:ezo) (Š); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Brì:ezo* ‘pod Brezo, pod pobočjem Breze’, ki vsebuje lastno ime vzpetine nad. *Brì:eza* (883 m). Dalje glej gorsko ime *Breza*.

Pod cerkvijo ► **Pot cí:erkujo** (Oed 'do Pot cí:erkujo) (L); K 1885: *podcerkovje* dvakrat (6c, 10a) ► **Pot cí:erkujo** (Pe). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot cí:erkujo* ‘pod cerkvijo’, ki vsebuje nad. cí:erku cí:erkbē, cí:erku cí:erkve ‘cerkev’. Poimenovani zemljišči ležita pod cerkvijo sv. Jakoba v Livku in pod cerkvijo sv. Petra pri Peratih. Dalje glej *Cerkovnica*.

Pod cesto ► **Pot cì:esto** (Pe). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot cì:esto* ‘pod cesto’, ki vsebuje nad. cí:esta ‘cesta’, knj. sln. cèsta < psl. *čèsta ‘očiščena pot, preseka’ (Be I: 62–63; Sn: 72; ES III: 188; SP II: 83).

Pod čeli ► **Pot čé:l** (Omn do Pot čé:l) (A, Pi); K 1885: *pod čeli* štirikrat (9b dvakrat, 9c dvakrat). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot čé:l* ‘pod čeli, pod strmo se dvigajočimi deli skalne stene’, ki vsebuje nad. čé'lo ‘čelo’. Dalje glej *Čela*.

Pod čelom ▶ Pot če'lam ⟨Oed 'yo Pot če'lam, Ted 'yo Pot če'lo⟩ (G, L); K 1885: *pod čelem* (6a); senožet ▶ **Pot če'lam** ⟨Oed 'do Pot če'lam⟩ (M); njiva, senožet ▶ **Pot če'lam** ⟨Oed 'do Pot če'lam⟩ (Pe); senožet ▶ **Pot če'lan** ⟨Oed 'ta Pot če'lan⟩ (J); K 1885: *pod čelem* (13č) ▶ **Pot če'lan** ⟨Oed 'do Pot če'lan⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot če'lam*, *pot če'lan* (J) 'pod čelom, pod strmo se dvigajočim delom skalne stene', ki vsebuje nad. *če'lo* 'čelo'. Drugo poimenovanje za zemljišče v Livku je *Pod skalo*. Dalje glej *Čela*.

Pod čonko ▶ Pot čò:nko ⟨Oed 'yo Pot čò:nko (Pl), 'do Pot čò:nko (A)⟩. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot čò:nko*, ki vsebuje nad. **čò:nka*. Slednje je primerljivo s sln. *čónkast* 'grčast, grčav', *čónkav* in *čónkljav* 'okrnjen, pokvečen, pohabljen, hrom', *čónkəlj čónklja* in *čónklja* 'okrnjen ud, suha veja na drevesu' (Plet), kar je prevzeto deloma iz it. *cionco* 'okrnjen; mlahav, ohlapen, medel' ali iz madž. *csenk* 'okrnjen, okleščen' (Be I: 86). Sem spada tudi hišno ime *Pər Čò:nkarjə* ter poimenovanji za gospodarja *Čò:nkar* in gospodinjo *Čò:nkarca* v Ovčji vasi v Kanalski dolini, kar je morda prevzeto iz nar. it. *cionco* 'pohabljenec, šepavec, kruljavec' (Zi: 374) (Šekli 2005, 30). Za pojasnjevanje pomena topoleksema obravnavanega ledinskega imena se zdi primerno frl. *zonc* 'kos drevesnega debla ali velike drevesne veje' (Pi: 1317). Če je povezava pravilna, je prvotni pomen imena *'pod drevesnim deblom, pod veliko drevesno vejo'.

Pod čuklo ▶ Pot čù:klo (Š); K 1885: *pod čuklo* (10a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot čù:klo* 'pod skalnato vzpetino', ki vsebuje nad. **čù:kla* 'skalnata vzpetina'. Dalje glej *Čukla*.

Pod glavo ▶ Pod ɣlaúó: ⟨Oed 'yo Pod ɣlaúó:, Ted 'yo Pod ɣlâ:ɣo, Red 'yo Spuod ɣlá:ve⟩ (Pi, A); K 1885: *pod glavo* (5c); senožet, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod ɣlaúó:* 'pod vzpetino, po obliki podobno glavi', ki vsebuje nad. *ɣlá:ɣa ɣlaúò:*, *ɣlá:va ɣlavò:* (J) 'glava', 'po obliki glavi podobna vzpetina'. Dalje glej *Glava*.

Pod Gompovo bulo ▶ Pod Gò:mpouo bù:lo ⟨Oed 'do pod Gò:mpouo bù:lo⟩ (G, L). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Gò:mpouo bù:lo* 'pod Gompovim gričem', ki vsebuje ledinsko ime nad. *Gò:mpuua bù:la*. Dalje glej tudi *Gompova bula*.

Pod gunom ▶ Pod ɣú:nam ⟨Oed 'do Pod ɣú:nam, Ted 'do Pod ɣú:no, Red 'do Spuod ɣú:na⟩ (Pi); K 1885: *pod huna* (9b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod ɣú:nam*, ki vsebuje nad. **ɣú:no*, kar enako kot nar. sln. *guno* 'dvorišče pri kmečki hiši', *guna* 'križišče poti v vasi, prostor okoli hiše' v Posočju in je etimološko isto kot knj. sln. *gumno*, star. *gumno* 'prostor za mlačev' (Be I: 186; Sn: 196; ES VII: 173–175). Prvotni pomen imena je torej *'pod gumnom', *'pod kmečkim dvoriščem'.

Pod hruško ▶ Pot xrù:ško (Pe); K 1885: *pod hruško* (9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot xrù:ško* 'pod hruško', ki vsebuje nad. *xrù:ška* 'hruška, *Pirus communis*', knj. sln. *hrúška* < psl. *krúšbka 'majhna hruška', kar je izpeljano iz psl. *krúša, *grúša 'hruška' (Be I: 205; Sn: 213; ES VII: 156–157).

Pod jesenom ▶ Pot isé:nam ⟨Oed 'ta Pot isé:nam⟩ (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot isé:namn* 'pod jesenom', ki vsebuje nad. *i'sen isé:na* 'jesen, *Fraxinus excelsior*', knj. sln. *jésen jeséna* < psl. *asenb *asena 'jesen' (Be I: 228; Sn: 240; SP I: 60–61).

Pod klancem ▶ Pot klá:ncan ⟨Oed 'do Pot klá:ncan, Ted 'do Pot klá:nc, Red 'do Spuot klá:nca⟩ (J); K 1885: *pod klancem* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot klá:ncan* 'pod ograjeno potjo, po kateri se žene krave na pašo', ki vsebuje nad. *klá:nc klá:nca* 'ograjena pot, po kateri se žene krave na pašo'. Dvojnično poimenovanje za isto zemljišče je *Breg*. Dalje glej *Klanec*.

Pod koritom ▶ Pot korí:tam ⟨Oed 'ta/'do Pot korí:tam⟩ (M, F); K 1885: *pod koritem* dvakrat (11č, 16b); njiva ▶ **Pot korí:tan** ⟨Oed 'yo Pot korí:tan, Ted 'yo Pot korí:to⟩ (J); K 1885: *pod koritem* (13b); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot korí:tan, pot korí:tam* 'pod koritom', ki vsebuje nad. *korí:to* 'korito'. Nad poimenovanim zemljiščem pri Faletičih in v Jevščku je stalo korito za napajanje živine. Dalje glej *Na koritu*.

Pod kozolcem ▶ Pot kozò:ucam (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot kozò:ucam* 'pod kozolcem', ki vsebuje nad. *ko'zouc kozou'ca* 'kozolec; lesena, od strani odprta stavba za sušenje sena ali žita', knj. sln. *kozôlâc kozôlca*, kar je verjetno izpeljano iz nad. *ko'zu koz'la* 'kozel', knj. sln. *kózâl kózla* < psl. **kozъlbъ *kozъlâ* 'kozel' (Be II: 76; ES XII: 32–33), ki je izpeljanka od nad. *ko'za kozò*: 'koza', knj. sln. *kóza kózo/kozô* < psl. *koza (Sn: 314–315; Be II: 75–76; ES XII: 19–21).¹¹⁸ Poimenovano zemljišče dejansko leži pod kozolcem, ki pa je za razliko od kozolca na Kranjskem preprostejši.

Pod kragonkom ▶ Pot kreyù:onkam (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot kreyù:onkam* 'pod majhnim odmerjenim kosom zemljišča ali gozda', ki vsebuje nad. **kreyù:onk* *'majhen odmerjeni del zemljišča ali gozda'. Dalje glej *Kragonec*.

Pod krajem ▶ Pot krá:jam ⟨Oed 'yo Pot krá:jam, Ted 'yo Pot k'ri, Red 'yo Spuot krá:ja⟩ (Pe, Pi, A); K 1885: *pod krajem* (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot krá:jam*, ki vsebuje nad. **k'raj *krá:ja*, sln. *krāj krája* < psl. *krājъ krāja. Osnova *kraj-* se v ljuskozemljepisnem izrazju uporablja v pomenu 'določljiva ali nedoločljiva meja med ravnino in posameznimi naravnimi ali umetnimi pregradami' (Bad: 28). Prvotni pomen imena je torej *'pod koncem, pod robom ravnega sveta'.

Pod Kripnico, Podkripnica -e ž ▶ Pot Kri:penco, Potkri:penca -e ž ⟨Oed 'do Pot Kri:penco, Ted 'do Pot Kri:penco⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega **pot Kri:penco* 'pod Kripnico', kar vsebuje lastnoimensko nad. *Kri:penca*, in sicer z delnim poenobesedenjem osnovne oblike *Pot Kri:penco* or. ed. → *Potkri:penca* im. ed. ž. Dalje glej *Kripnica*.

Pod lazjo ▶ Pod là:zjo (Š); senožet z eno kopo sena. Podobno kot v imenu *Za lazjo* se tudi v tem ledinskem imenu ohranja samostalnik ženske *i*-jevske sklanjatve nad. **las *lá:s* < **lázъ *lāzi*, ki se v sln. pojavlja ob samostalniku moške *o*-jevske sklanjatve psl. **lāzъ *lāza* s pomenom *'laz' (Be K: 17). Prvotni pomen imena je torej *'pod lazom'. Glej tudi *Nad lazjo, Za lazjo*.

Pod ledinico ▶ Pot ledi:nco Oed 'yo Pod ledi:nco, Ted 'yo Pod ledi:nco⟩ (Pl, Pe, Pi, A); K 1885: *pod ledinco* dvakrat (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod ledi:nco* 'pod majhno ledino', ki vsebuje nad. *ledi:nca* 'majhna ledina', kar je izpeljano iz nad. *ledi:na* 'ledina'. Dalje glej *Ledinica*.

Pod lesko ▶ Pod li:esko ⟨Oed 'ta Pod li:esko, Ted ti:e Pod li:esko, Red 'ta Spuod Li:eske⟩ (Pi). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod li:esko* 'pod lesko', ki vsebuje nad. *li:eska li:esko* 'leska, *Corylus avellana*', knj. sln. *lěska lěsko* < psl. **lěskâ *lěskô* (Be II: 135; Sn: 352; ES XIV: 239–241). Glej tudi *Lešča*.

¹¹⁸ Obliko knj. sln. *kozôlâc kozôlca* se navadno izpeljuje iz psl. **kozъlbъ *kozъlca* z nepravilnim knjiženjem, namreč *kozlâc, kózlâc* (Be II: 77; Sn: 316). V sln. narečjih se dejansko pojavljajo oblike kot *kozûc, kozôlc, kozlâc* (Be II: 77), ki jih je mogoče zvesti na *kozъlbъ. Poleg tega se za isti denotat pojavlja tudi poimenovanje *kózâl kózla* < psl. **kozъlbъ *kozъla* (Poljane pri Cerknem 'kazu' 'kazla'). Oblike kot nad. *ko'zouc kozou'ca*, rez. *Ko'zowc*, mest. ed. 'ta na Kozuw'ce bi mogoče izvajali tudi iz *kozôlbъ.

Pod lipo ▶ Pod li:po (F); del senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod li:po* ‘pod lipo’, ki vsebuje nad. *li:pa* ‘lipa’. Ime poimenuje prostor ob lipi. Dalje glej *Lipovje*.

Pod Lisjakom ▶ Pod Lesjá:kam (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Lesjá:kam* ‘pod Lisjakom’, ki vsebuje ledinsko ime nad. *Lesjá:k*. Dalje glej *Lisjak*.

Pod lomom ▶ Pod lo'man (J); K 1885: *pod lomam* (13a); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod lo'man* ‘pod lomom’, ki vsebuje nad. *'lom lo'ma* ‘lom’. Dalje glej *Lom*.

Pod lopočem ▶ Pod lapo'čan ⟨Oed *'yo Pod lapo'čan*⟩ (J); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod lapo'čan* ‘pod kalom, pod močilom’, ki vsebuje nad. *la'poč lapo'ča* ‘kal, močilo’. Dalje glej *Pri lopoču*.

Pod me ▶ Pod mé: ⟨O *'do Pod mé:*, T *'do Pod mé:*, R *'do Spuod mé:*⟩ (F); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod mé:*, ki vsebuje nad. **mé:* ‘moje’ < psl. **mojě*. Slednje je verjetno skrčena oblika tož. mn. svojilnega zaimka za prvo osebo ednine nad. *mú:oj mo'ja mo'je* ‘moj’, knj. sln. *mój mója móje* < psl. **mójb *mojá *mojě* ‘moj’ (Be II: 191; Sn: 411; ES XIX: 126–28),¹¹⁹ ki se kot občnoimenski sferi v narečju danes ne pojavlja več, nadomestila jo je nalikovna neskrčena oblika nad. *mo'je*.¹²⁰ Prvotni pomen imena je torej **‘pod moje (senožeti, gozdove)’*.

Pod mej ▶ Pod mè:j ⟨O *'do Pod mè:j*, T *'do Pod mè:j*, R *'do Spod mè:j*⟩ (M); K 1885: *pod mej* (16a); njive. Nejasno. Manj verjetno je, da gre za or. mn. od nad. *me'ja mejò:* ‘grmovje, hosta, nižji gozd, gozdič, gaj’, saj se navedeni topoleksem v ledinskem imenu pojavlja v ednini. Mogoče v zvezi z ledinskim imenom *Pod me*. Dalje glej *Pod me*.

Pod melom ▶ Pod mì:elam ⟨Oed *'do Pod mì:elam*⟩ (M); K 1885: *pod melem* (10b). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod mì:elam* ‘pod melom’, ki vsebuje nad. **mì:eu* **‘droben pesek, razpadli delci kamnin, drobir; melišče’*. Dalje glej *Mel*.

Pod mirom ▶ Pod mí:eram ⟨Ted *Pod mí:er*, Red *Spod mí:era*⟩ (M); K 1885: *pod meram* (11č); njive, senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod mí:eran* ‘pod zidom’, ki vsebuje nad. **mí:er *mí:era *‘zid’*. Ime *Pod mirom* je sopomensko z imenom *Pod zidom*. Dalje glej *Mir*.

Pod Muzcem ▶ Pod Mú:scam ⟨Ted *Pod Mú:sc*, Ted *Spod Mú:sca*⟩ (M); K 1885: *pod muscam* (16a); njive za sadike. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Mú:scam* ‘pod Muzcem’, ki vsebuje gorsko ime nad. *Mú:sc* ‘vzpetina, visoka 1079 m’. Dalje glej *Muzec*.

Pod ošeljkom ▶ Pod Ó:šelkan ⟨Oed *'yo Pod Ó:šelkan*⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod Ó:šelkan* ‘pod Ošljikom’, tvorjenem iz občnoimenskega nad. **Ó:šelk*. Dalje glej *Ošljik*.

Pod Peči ▶ Pot Pé:jč ⟨Omn *'yo Pot pé:jč*⟩ (J); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot Pé:jč* ‘pod Peči’, ki vsebuje lastno ime nad. *Pé:jča* ‘Peča’. Na to, da je ime vsebuje lastno ime *Pé:jča* in ne občnega imena nad. **pé:jča*, bi kazal množinski sklanjatveni vzorec, ki je značilen za ledinsko ime *Pé:jča*. Dalje glej *Peča*.

Pod planico ▶ Pot plani:co ⟨Oed *'yo Pot plani:co*, *'do Pot plani:co* (M), *'ta Pot plani:co*

¹¹⁹Na to, da pri nad. **mé:* ne gre za skrčeno obliko im./tož. ednine srednjega spola, kaže odraz skrčenega samoglasnika **mé:* < **mĕ* < psl. **mojě* in ne nad. **mí:e* < **mĕ* < psl. **mojě*.

¹²⁰Če gre pri obravnavanem ledinskem imenu dejansko za ohranjeno skrčeno obliko svojilnega zaimka, bi to potrjevalo tezo, da je bil aral kontrakcije na zahodnem južnoslovanskem prostoru nekoč širši (Šivic-Dular 1998b: 25).

(Pi)); K 1885: *pod planicom* (10b); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot plani:co* 'pod planico', ki vsebuje nad. **planí:ca* 'planica'. Dalje glej *Planica*.

Pod plotom ▶ Pot plù:otam (Oed 'do *Pot plù:otam*, Ted 'do *Pot plù:ot*, Red 'do *Spuot plù:ota*) (Pe); K 1885: *pod blotam* (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod plù:otam* 'pod plotom', ki vsebuje nad. *plù:ot plotù:* 'ograja iz v tla zabitih lesenih kolov z medsebojno razdaljo, približno enako premeru človeškega telesa, da skozi lahko gre človek in drobnica, ne pa tudi govedo', knj. sln. *plôt plôta/plotû*, im. mn. *plotôvi* < psl. **plòtъ *plòta* 'plot' (Be III: 61; Sn: 529). Glej tudi *Pri plotu*, *Za plotom*.

Pod polico ▶ Pot polí:co (Oed 'yo *Pot polí:co*, Ted 'yo *Spuot polí:ce*) (Pi); senožet, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod polí:co* 'pod polico', ki vsebuje nad. *polí:ca* 'polica', 'na eni strani ograjena in na eni strani odprta ravna ali skoraj ravna ploskev; zgornji del loma'. Dalje glej *Polica*.

Pod poljem ▶ Pot pù:ólan (Oed 'do *Pot pù:ólan*, Ted 'do *Pot pù:óle*, Red 'do *Spuot pù:óla*) (J); K 1885: *pod poljem* trikrat (14a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot pù:ólan* 'pod poljem', kar je tvorjeno iz nad. *pù:óle* 'polje'. Dalje glej *Polje*.

Pod pologom ▶ Pot paló:yan (Oed 'yo *Pot paló:yan*, Ted 'yo *Pot pa'lox*, Red 'yo *Spuot paló:ya*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot paló:yan* 'pod pologom', ki vsebuje nad. *pa'loh paló:ya* 'polog'. Dalje glej *Polog*.

Pod potjo ▶ Pot pò:tjo (Oed 'do *Pot pò:tjo*, Ted 'do *Pot pò:t*) (G); K 1885: *pod potjo* (6a); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot pò:tjo* 'pot potjo', ki vsebuje nad. *pò:t* ž 'pot'. Dalje glej *Nad potjo*.

Pod potokom ▶ Pot pató:kan (Oed 'do *Pot pató:kan*, Ted 'do *Pot pa'tok*) (J); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot pató:kan* 'pod potokom', ki vsebuje nad. *pa'tok pató:ka* 'potok'. Dalje glej *Potok*.

Pod prešnico ▶ Pot pri:šenco (J); K 1885: *pod brezenco* (13č). Nejasno. Vodno ime *Prešnica* pri Medvodah na Gorenjskem se izpeljuje iz sln. *preseka*, na Gorenjskem večinoma *preska*, torej iz *prěšěčbnica, po upadu onemitvi samoglasnika v drugem zlogu in prehodu -šč- > -š- (Be SVI II: 120). Krajevni govori na Livškem prehoda -šč- > -š- praviloma ne izkazujejo (prim. ledinsko ime *Trí:ščenca* z istim priponskim obrazilom), čeprav ni popolnoma neznano (poleg npr. *zará:ščeno* (J) se pojavlja tudi *zará:šeno* (L, A, Pi). Prvotni pomen imena bi torej lahko bil *'pod svetom s preskami', pri čemer je pri *preska* potrebno izhajati iz krajevnega pomena. Dalje glej *Pod presko*.

Pod robom ▶ Pod rò:bam (Oed 'ta *Pod rò:bam*) (L); K 1885: *pod robem* (5č) ▶ **Pod rò:bam** (Š), 'yo *Pod rò:bam*; K 1885: *pod robom* trikrat (10a dvakrat, 10c) ▶ **Pod rò:ban** (J); K 1885: *pod robem*. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod rò:bam*, *pod rò:ban* (J) 'pod skalovjem, pečevjem', ki vsebuje nad. *rò:p robù:* 'rob', 'skalovje, pečevje'. *Pod robom* je del večjega kompleksa *Za krasjo*. Dalje glej *Robe*.

Pod Rupnimi glavami ▶ Pod Rù:pnem ylavà:m (Omn 'yo *Pod Rù:pnem ylavà:m*, Tmn 'yo *Pod Rù:pnem ylavè:*, Rmn 'yo *spod Rù:pnex ylaví:*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Rù:pnem ylavà:m* 'pod Rupnimi glavami', kar je tvorjeno iz ledinskega imena nad. *Rù:pnem ylavè:*. Ime poimenuje zemljišče, ki se nahaja pod vzpetinami z imenom *Rupne glave*. Dalje glej *Rupne glave*.

Pod rupo ▶ Pod rù:po (Oed 'yo *Pod rù:po*, Ted 'yo *Pod rù:po*, Red 'yo *Spuod rù:pe*) (Pe, A, Pi); K 1885: *pod Rupo* (8b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod rù:po*

‘pod jamo, pod kotanjo’, ki vsebuje nad. *rú:pa* ‘jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh’. Dalje glej *Rupa*.

Pod skalo ▶ Pot skà:lo ⟨Oed *ʼyo Pot skà:lo*⟩ (G, L); K 1885: *pod skalo* (6c) ▶ **Pot skà:lo** (Pe, A), *ʼta Pot skà:lo* (A); K 1885: *pod skalo* dvakrat (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod skà:lo* ‘pod skalo’, ki vsebuje nad. *ská:la* ‘skala’. Drugo poimenovanje za zemljišče v Livku je *Pod čelom*. Dalje glej *Skala*.

Pod slemenom ▶ Pot slí:emnan (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod slí:emnan* ‘pod slemenom’, ki vsebuje nad. *slí:eme slí:emna* ‘sleme’. Dalje glej *Sleme*.

Pod stazo ▶ Pot stà:zo ⟨Oed *Pot stà:zo*, Red *s Pot stà:ze*⟩ (J). Tvorjeno iz nad. *staʼza stazò*: ‘steza’ z opazno naglasno razliko nad. *pot stazó*: ~ *Pot stà:zo* podobno kot nad. *staʼza* ~ *Stà:za*. Lastnoimenska oblika *Pot stà:zo* je podobno kot nad. *Stà:za* nastala s posplošitvijo naglasa iz predložne oblike smernega tožilnika. Prvotni pomen imena je *‘pod stezo’. Dalje glej *Staza*.

Pod strmoli ▶ Pot stǎrmó:l ⟨Mmn *ʼta Pot stǎrmó:l* (Pe, A), Tmn *ʼyo Pot stǎrmó:la* (L)⟩. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot stǎrmó:l*, ki vsebuje ime nad. **stǎrmó:la*. Dalje glej *Strmola*.

Pod široko ▶ Pot šarò:ko ⟨Oed *ʼyo Pot šarò:ko*, Ted *ʼyo Pot šaró:ko*, Red *ʼyo Spuot šaró:ke*⟩ (J); K 1885: *pod široko* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pot šarò:ko*, ki vsebuje določno obliko pridevnika ženskega spola nad. *šarok šaroka šaroko* ‘širok, ne ozek’. Prvotni pomen imena je torej *‘pod ta široko (senožetjo)’. Dalje glej *Široka*.

Pod vališči ▶ Pod vali:šč ⟨Omn *ʼdo Pod Vali:šč*, Oed *ʼdo Pod Vali:ščam*⟩ (M); K 1885: *pod vališčem* dvakrat (16a); gmajma. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod vali:ščam*, ki vsebuje občnoimensko nad. **vali:šče*. Dalje glej *Vališče*.

Pod Vančonom ▶ Pod Vančò:nan ⟨Oed *ʼdo Pod Vančò:nan*⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod Vančò:nan*, kar je vsebuje osebno ime nad. *Vančò:n*. Prvotni pomen imena je torej *‘pod Vančonom’, tj. *‘pod Vančonovo hišo’, pri čemer gre za metonimijo ‘Vančon’ → ‘Vančonova hiša’. Poimenovano zemljišče se namreč nahaja pod zemljiščem, kjer je stala Vančonova hiša. Dalje glej *Vančon*.

Pod vankom ▶ Pod ũ:ankan ⟨Oed *ʼyo Pod ũ:ankan*⟩ (J). Glej *Vank*.

Pod vrati ▶ Pod ũrát (J); K 1885: *pod vrat* (13c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pod ũrát, ki vsebuje nad. *ũrát:ta* ‘vrata’. Opazna je razlika med lastnoimenskimi nad. *Pod ũrát* in občnoimenskimi nad. *pod ũrát:mi*, pri čemer se je v lastnem imenu ohranila starejša sklonska oblika or. mn. samostalnikov srednje o-jevske sklanjatve. Prvotni pomen imena je zato najverjetneje *‘pod vrati’, pri čemer je mišljeno ‘lesa; preprosta vrata iz lat, zlasti v plotu, ograji’. Poimenovano zemljišče se nahaja v bližini zemljišča *Vrata*. Dalje glej *Vrata*.

Pod zderjanco ▶ Pod zdè:rjanco ⟨Med *ʼyo Pod Zdè:rjanco*⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pod zdè:rjanco*, ki vsebuje nad. **zdè:rjanca*. Dalje glej *Zderjanca*.

Pod zidom ▶ Pot zì:dan ⟨Oed *ʼdo Pot zì:dan*, Ted *ʼdo Pot zì:t*, Red *ʼdo Spuot zì:da*⟩ (J); K 1885: *pod sidem* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pot zì:dan* ‘pod zidom’, kar tvorjeno iz nad. *zì:t zidù*: ‘zid’, knj. sln. *zìd zìda/zidù*, im. mn. *zìdôvi* < jsl. *zìdъ *zìda (Be IV: 410). Pri topoleksemu je potrebno izhajati tudi iz pomena ‘kamnita ograda med parcelami’, ki je v podobnem pomenu ‘kamnita ograda med polji’ izpričan v slovenski Istri (Be IV: 410). Topoleksema s pomenom ‘zid’ sta nad. *zì:t zidù*: in nad. **mì:er* **mì:era*. Imeni *Pod zidom* in *Pod mirom* sta v svojem prvotnem pomenu torej sopomenki.

Podavc -a m ▶ **Podà:uc** -a m (Med 'yo na Podà:uce, Ted 'yo na Podà:uc (Pl, Pi, A)); K 1885: *na podavce* (5c); gmajna. Nastalo iz občnoimenskega nad. *podà:uc *podà:uca, kar je primerljivo s sln. *podâvæk podâvka* 'preužitek' (Plet), pri čemer gre za izpeljanki z (zloženima) dvojničnima priponskima obraziloma sln. *-v-æc < psl. *-u-ьcb ~ sln. -v-æh < psl. *-u-ьcb iz glagola sln. *podâti podâm* 'podati, predati' < psl. *podâti *podâmb.¹²¹ Prvotni pomen imena je torej *'preužitek'. Prvotni pomen imena *Podavec* podobno kot imena *Dota* torej izhaja iz načinu lastninske pridobitve zemljišča.

Poklonilo -a s ▶ **Pokloní:lo** -a s (Med 'do/ta na Pokloní:le, Ted 'do na Pokloni:lo, Red 'do s Pokloni:la) (M); K 1885: *poklonino* (10b); mesto na poti z Livških Raven v Livek. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pokloní:lo, kar je izpeljano iz nad. *se pokloni:t se pokló:neš* 'prikloniti se, pokloniti se', knj. sln. *poklonîti se poklóni:š se* < psl. *poklonîti se *poklóni:š se (Be II: 46; Sn: 283). V ljudskozemljepisnem izrazju osnova *poklon-* pomeni 'mesto na lepem razgledišču z bogcem ali križem bo romanskih poteh, kjer se romarjem prvič prikaže cerkev, kamor so namenjeni' (Bad: 292). Na poti z Livških Raven proti Livku se na poimenovanem mestu prvič zagleda livško cerkev, tu se je potrebno pokrižati. Prvotni pomen imena je torej *'mesto, kjer se prvič prikaže cerkev in kjer se je potrebno pokrižati'.

Polica -e ž ▶ **Polí:ca** -e ž (Med 'yu u Polí:c) (A, J); K 1885: *polica* dvakrat (9a, 9c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *poli:ca* 'polica', knj. sln. *polica* < psl. *políca 'deska' (Sn: 539–540; Be III: 81). Topoleksem *polica* se v ljudskozemljepisnem izrazju uporablja v pomenu 'na eni strani ograjena in na eni strani odprta ravna ali skoraj ravna ploskev; zgornji del loma' (Bad: 26, 61–62). Poimenovanje je nastalo po metafori preko primere, npr. *tè:la ní:va j ku ad'na polí:ca*.

Poljana -ø s mn. ▶ **Polá:na** -ø s mn. (Mmn 'ta na Polá:nax (G, L), 'do na Polá:nax (Pi)); K 1885: *poljana* trikrat (6a, 6b dvakrat); *poljana* med Golobi in Livkom. Nastalo iz občnoimenskega nad. *polá:na, knj. sln. *poljána* 'obdelan, kultiviran svet, zlasti glede na lep videz', 'obsežnejši, razmeroma raven svet; polje' < psl. *polána 'mesto v gozdu, neporaslo z drevjem in poraslo s travo; polje, travnik, obdan z gozdom' (Sf I: 132), ki je izpeljano iz nad. *pù:olé* 'zemljišče za gojenje kulturnih, krmnih rastlin', 'obsežnejši, razmeroma raven svet', knj. sln. *pólje* < psl. *pôle 'polje' < *'kar je plosko in široko, razprostranjeno, razširjeno' (Be III: 81–82; Sn: 541). Ime *Polá:na* dejansko poimenuje obsežnejši, razmeroma raven svet med zaselkom Golobi in vasjo Livek. Prvotni pomen imena je torej *'obsežnejši, razmeroma raven svet; polje' (Bad: 44, 274). V procesu polastnoimenjenja je prišlo do slovnične izpeljave, in sicer do spremembe slovničnega spola in števila po modelu ženski spol *a*-jevske sklanjatve ednine → srednji spol *o*-jevske sklanjatve množine: *polá:na, *na polá:n ž ed. → *Polá:na, na Polá:nax* s mn.

Polje -a s ▶ **Pù:óle** -a s (Med 'yu u Pù:ól) (M); K 1885: poimenovano kot *breg*, ki

¹²¹ V sln. zaradi sovpada odrazov psl. *u in psl. *l v položaju ne pred samoglasnikom ni mogoče enoznačno določiti izvor priponskega obrazila knj. sln. *-vec/-lec*, ki ga je mogoče izpeljevati tako iz *-u-ьcb, tj. psl. tvornopretekli deležnik na *-uь *-uьši in psl. priponsko obrazilo *-ьcb, ali *-l-ьcb, tj. psl. tvornopretekli deležnik na *-lь *-la *lo in psl. priponsko obrazilo *-ьcb (slednji je značilen za hr./sr.): nad. *dí:eluc dí:eluca* < *dēlaуьcb ali *dēlaьcb. Navadno se knj. sln. *-vec/-lec* izpeljuje iz *-u-ьcb po modelu stesl. *pě-v-ьcb* ← stesl. *pě-ti*, ki ga je v 19. st. pod vplivom knj. hr. začel izpodrivati pisni *-l-ec* (Vaillant 1974: 300), na kar bi kazale tudi oblike kot rez. *dēlavec dēlavca, l'avec l'avca, p'ļsavec p'ļsavca* < psl. *dēlaуьcb, *l'gaуьcb, *p'ļsavьcb.

danes ne obstaja; njive ► **Pù:óle** -a s (Med 'du ū Pù:óí, Ted 'du ū Pù:óíe, Red 'do s Pù:óía) (Pe); njive ► **Pù:óle** -a s (Med 'yu ū Pù:óí, Ted 'yu ū Pù:óíe, Red 'yu s Pù:óía) (J); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pù:óle* 'polje; zemljišče za gojenje kulturnih, krmnih rastlin', knj. sln. *pólje/poljê* < psl. *pòle (Be III: 81–82; Sn: 541). Prvotni pomen imena je *'polje', pri čemer sta možna dva pomena, in sicer v krajevnem govoru izpričani pomen ali v krajevnem govoru neizpričani pomen *'obsežnejši, razmeroma raven svet'. Glej tudi *Pod poljem*.

Polog -a m ► **Pa'loh** *Paló:ya* m (F) ► **Pa'loh** *Paló:ya* m (Med 'yu ū *Paló:ye* (Pl, Pe), 'ta na *Paló:ye* (Pi, A), Ted 'yu ū *Pa'loh* (Pl, Pe), Red 'yo s *Paló:ya*); K 1885: *pologe* (5b, dvakrat 5č) ► **Pa'loh** *Paló:ya* m (Med 'yo na *Paló:ye*, Ted 'yo na *Pa'loh*, Red 'yo s *Paló:ya*) (J); K 1885: *poloze* (9c) ► **Pa'loh** *Paló:ya* m (Med 'do na *Paló:ye*, Ted 'do na *Pa'loh*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pa'loh paló:ya* 'položen, rahlo nagnjen svet', sln. *pològ/pólog pológa* zah. nar. < psl. *pològъ *pològa, kar je podobno kot nad. **palù:oya* izpeljano iz sestavljenega glagola sln. *poléči* 'nagniti se, navadno o žitu zaradi dežja, vetra ali prezrelosti' < psl. *poleti (Be III: 82). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnova *polog*-uporablja v pomenu 'nagnjeni svet z naklonom do 10°' (Bad: 58). Glej tudi *Nad pologom*, *Pod pologom*, *Pologa*.

Pologa -ø s mn. ► **Palù:oya** -ø s mn. (Mmn 'yu'ta ū *Palù:oyax* (G, L), 'du ū *Palù:ozex/Palù:oyax*, Rmn 'do s *Palù:oyu* (Pl, Pe, Pi, A)); K 1885: *pologe* štirikrat (5b, 5č dvakrat, 6c); senožet, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **palù:oya*, sln. *pológa* 'kar je položeno, polog' (Plet) < psl. *pològa s spremembo števila in spola **palù:oya* ed. ž → *Palù:oya* mn. s,¹²² kar je podobno kot nad. *pa'loh paló:ya* izpeljano iz sestavljenega glagola psl. *poleti in v ljudskozemljepisnem izrazju označuje 'položen, nagnjen svet do 10° naklona'. Dalje glej *Polog*.

Potočič -a m ► **Patù:očč** -a m (Med ū *Patù:očče*) (M, F); K 1885: *potočič* (16b); senožet ► **Patù:očč** (Pe); K 1885: *potoč* (9b) ► **Patù:očč** (J), 'ta ū *Patù:očče*, *tì:e* ū *Patù:očč*; K 1885: *potočič* (13b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *patù:očč patù:očča* 'majhen potok', knj. sln. *potôčič potôčiča* star. < psl. *potôčitъ *potôčita, kar je izpeljano iz nad. *pa'tok pató:ka* 'potok'. Dalje glej *Potok*, glej tudi Mali potočič.

Potok -a m ► **Pa'tok** *Pató:ka* m (Med 'du ū *Pató:ke*, Ted 'du ū *Pa'tok*, Red 'do s *Pató:ka*) (J); potok. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pa'tok pató:ka* 'potok; manjša, v strugi tekoča voda', knj. sln. *pótok potóka* < psl. *potòkъ *potòka, kar je izpeljano iz psl. *poteti *potečesъ 'teči naprej' > knj. sln. *potéči potéčesъ*, kar je sestavljeni glagol od nad. *tè:ič tečesъ* 'teči (o tekočini)', knj. sln. *téči téčesъ* < psl. *teči *tečesъ (Be IV: 159; Sn: 553, 753). Glej tudi *Nad potokom*, *Pod potokom*, *Za potokom*, *Črni potok*, *Potočič*.

Prajzovka -e ž ► **Prá:žzuka** -e ž (M). Ime je izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. -u-ka, knj. sln. -ov-ka < psl. *ou-ъka. V ledinskem imenu bi bilo tako lahko pojavljalo osebno ime *Prajz, ki na Livškem ni ohranjeno. Prvotni pomen imena bi lahko torej bil *'Prajzova zemlja'. Dalje glej *Macurovka*.

Prapot -i ž ► **Prà:pot** -ø ž (Med ū *Prà:pot*) (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *prà:pot*

¹²²Nad. **palù:oya* izkazuje t. i. popsl. nalikovni novi cirkumfleks, ki je nastal iz psl. novega akuta na kračini v položajih, v katerih iz psl. starega akuta nastane popsl. novi cirkumfleks, v danem primeru sporadično na srednjem zlogu trizložnic z izglasnim ponaglasnim a (nad. **palù:oya* < issln. *pològa < psl. *pològa podobno kot nad. *besi:eda* < popsl. *besèda < *besèda < psl. *besèda).

‘praprot, Filix’, kar je najverjetneje nastalo iz leksema, ki se ohranja v knj. sln. *práprót* < *pórpřotъ ‘praprot’ je nastalo s križanjem psl. *páportъ in **páprōtъ/b* (Šivic-Dular 1987b; Be III: 102; Sn: 558), in sicer z onemitvijo drugega *r* zaradi različenja zaporednih *r-r*.¹²³

Prekarje -a s ▶ **Prí:ekarje** -a s (Med *ʕu ɥ Prí:ekarji*, Med *ʕu ɥ Prí:ekarjex*, Ted/Tmn *ʕu ɥ Prí:ekarje*) (J); K 1885: *bregerja* (8č); senožet in gozd. Morda v zvezi z zemljepisnim imenom *Pregarje*, 1343 *Praeger*, kar je nastalo iz osamljenega poimenovanja za krčevino in etimološko ni pojasnjeno (Be K: 19–20).

Prelog -a m ▶ **Prí:eloh** *Preló:ɣa* m (Med *ɥ Preló:ɣe*) (Š); K 1885: *prelog* dvakrat (10c). V imenu je ohranjen topoleksem nad. **prí:eloh* **preló:ɣa*, nar. sln. *prélog* *préloga* ‘neobdelana ali opuščena njiva’ < psl. *perlōgъ *perlōga ‘zemljišče v prahi, opuščena kulturna tla’, ‘jasa v gozdu’, ‘prehod skozi plot’, kar je izpeljano iz psl. *perlegti (Be III: 111). Glej tudi *Preložič*.

Preložič -a m ▶ **Pərlù:ošč** -a m (Med *ɥ Pərlù:ošče*) (Š); senožet za eno kopo sena. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pərlù:ošč* < *perlōžitiъ *‘preložič, majhen prelog’, kar je izpeljano iz nad. **prí:eloh* **preló:ɣa* ‘prelog’. Dalje glej *Prelog*.

Preseka -e ž ▶ **Presi:eka** -e ž (Med *ʕo na Presi:ek*) (J); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **presi:eka*, knj. sln. *préseka*, *presêka* ‘del gozda s posekanim drevjem v ozkem pasu’, ‘prehod’ (Plet) < psl. *persêka, kar je izpeljano iz sestavljenega glagola psl. *persěti *persěčešъ (Be III: 114). Na Livškem se pojavljata dve naglasni različici te izpeljanke, in sicer nad. **presi:eka* < *persěka in nad. *prí:eska* < *pěrsêka,¹²⁴ pri čemer naglasno razmerje med obema ni povsem jasno.¹²⁵ Drugo ime za isti poimenovalni predmet je *Bazabona*. Glej tudi *Za presko*.

Pri apnenici ▶ **Pər japnè:nc** (Med *ʔo/ta Pər japnè:nc*) (Pe, Pi); K 1885: *pri abnenc* (5č) senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər japnè:nc* ‘pri apnenici’, ki vsebuje nad. *japnè:nca* ‘jama za gašenje apna’, knj. sln. *apnēnica* ‘peč za žganje apna’ < *apnenica,

¹²³ Za onemitev prvega od v zaporednih zlogih pojavljajočega se *r* prim. *Ostokras*.

¹²⁴ Predponsko-priponske izpeljanke s korenem sln. *sek-* < psl. **sěk-* izkazujejo v sln. tri vrste naglasa: 1. naglas na korenu: sln. *posêka* (Plet) < psl. *posêka ← psl. *posěti; 2. naglas na korenu ali naglas na predponi: *préseka/presêka* (Plet) < psl. *persêka ← psl. *persěti, sln. *zasêka/zásêka* (Plet) < psl. *zasêka ← psl. *zasěti (dvojnice z naglasom na predponi *préseka*, *zásaeka* po sodobnem samoglasniškem upadu tudi *préska*, *záska*); 3. naglas na predponi: sln. *pásêka* (Plet) < psl. *pasêka ← psl. *posěti (!).

Za tip z dvojničnim naglasom npr. v istem etimološkem slovarju najdemo dve različni rekonstrukciji naglasnega mesta: psl. *pěrsêka (Be III: 114), psl. *zasêka (Be IV: 392).

¹²⁵ Naglasno mesto na predponi je prvotno značilno za predponsko-priponske izpeljanke s psl. staroakutirano predpono (in s psl. staroakutiranim ali starocirkumflektiranim korenem), npr. psl. **pá-*, **prá-*, **uý-* (Be III: 1); sln. *pásêka* ‘izsekano mesto v gozdu’, ‘sečnja, sekanje lesa’ (Plet) < psl. *pásêka ← psl. **pá-* + psl. **sěk-*; sln. *pátoka* ‘zadnje žganje, žganje iz tropin’ (Plet) < psl. *pátoka ← psl. **pá-* + psl. **iðk-*. Naglasno mesto na korenu je prvotno značilno za predponsko-priponske izpeljanke s psl. nestaroakutirano predpono (in s psl. staroakutiranim korenem): sln. *posêka* ‘sečnja, sekanje lesa’ (Plet) < psl. *posêka ← psl. **po-* + psl. **sěk-*. V posameznih sl. j. je kasneje lahko prišlo do mešanja prvotnih besedotvornih naglasnih vzorcev ter do posplošitve enega ali drugega od njiju, npr. rus. *náseka*, toda *noséka/nóseka*; *namépa*, toda *zamépa/zámepa* (Vaillant 1974: 281).

kar je izpeljano iz nad. *já:pno* ‘apno’, knj. sln. *ápno* ‘apno’, st. knj. sln. (16. st.) *apno, japno, vapno* < psl. *уарьно ‘apno’ (Be I: 5; Sn: 18; ES I: 72).¹²⁶ Glej tudi *Za apnenico*.

Pri bajerju ▶ Pər bá:jerje (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər bá:jerje* ‘pri bajerju’, ki vsebuje nad. *bà:jer bà:jerja* ‘večja kotanja z vodo’, knj. sln. *bâjar bâjarja* (Plet), *bâjar bâjarja, bâjer bâjerja* (SSKJ), kar je prevzeto iz avstr. bav. nem. *Weither* ‘bajer, ribnik’ (ST: 86; Sn: 27).

Pri čeres ▶ Pər čeri:es (Š); K 1885: *čeres* (10b). Nejasno. Morda je drugi del imena primerljiv z nad. *čeri:es* ‘čez’, nar. in star. sln. *črêz*, knj. sln. *čez* < psl. *čerъъ ‘preko, čez’ (Be I: 88; Sn: 86; ES IV: 76–77; SP II: 171, 164). V tem primeru bi bil prvotni pomen imena *‘tam, kjer se gre čez, preko’ in bi podobno kot topoleksema *lom* in *skok lahko označevalo terenski lom.

Pri facalu ▶ Pər facá:le (Med *ʔyo Pər facá:le*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər facá:le*, ki vsebuje nad. *facá:u facá:la* ‘v zemljo skopana jama za zbiranje dežnice’, kar je prevzeto iz frl. *fossâl* ‘jarek, v katerem se zbira voda s polj in ki včasih določa tudi mejo’ (Pi: 337). Na pomenovanem zemljišču se je nahajal »*facal*«, ki je služil napajanju živine.

Pri hosti ▶ Pər xó:st (Med *ʔyo Pər xó:st*) (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər xó:st* ‘pri hosti, pri gozdu’, ki vsebuje nad. *ʔxost xosti*: ‘hosta, gozd’.¹²⁷ Slednje je v zvezi s sln. *hōst* ž, *hōst* m, *hōsta* ‘gozd’, kar je vse tvorjeno iz psl. *xuðstъ ‘metlica, šop, (košat) rastlinski del, grmovje’ (Be I: 200; Sn: 209; ES VIII: 133–134). Glej tudi *Belentarjeva host*, *Lojzinova host*.

Pri kamnu ▶ Pər ká:mne (Med *ʔta Pər ká:mne*) (M); gmajna (pašnik) ▶ **Pər ká:mne** (Pl, Pe) (Med *ʔyo Pər ká:mne* (Pl), *ʔta Pər ká:mne* (Pe)); K 1885: *kamen* (5č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ká:mne* ‘pri kamnu’, ki vsebuje nad. *ká:men ká:mna* ‘kamen’, knj. sln. *kámen kámena* (Plet), *kámen kámena* (SSKJ) < psl. *kámy *kámene ‘kamen’ (Be II: 13; Sn: 252; ES IX: 137–140). Zemljišče v vasi Mateliči se dejansko nahaja v bližini velikega kamna, skale. Glej tudi *Kamnje*, *Debela kamna*, *Kamnica*.

Pri kapeli ▶ Pər kapè:l (Med *ʔdo Pər kapè:l*, Ded *ʔdo X kapè:l*) (M); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər kapè:l* ‘pri kapeli’, ki vsebuje nad. *kapè:la* ‘kapela, manjša cerkev’, knj. sln. *kapêla*, kar je preko nem. *Kapelle* in it. *cappella* prevzeto iz srlat. *cappella* ‘manjša cerkev’ (Be II: 17; Sn: 256). Na poimenovanem zemljišču je namreč nekoč stala kapela.

Pri kašti ▶ Pər ká:št (Med *ʔdo Pər ká:št*, Ded *ʔdo X ká:št*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ká:št* ‘pri kašči’, kar je tvorjeno iz nad. *ká:šta* ‘kašča; stavba za shranjevanje žita in hrane’, knj. sln. *kášta* zastar., navadno *káščca*, kar je prevzeto iz srvn. *kaste* ‘skrinja, posoda, žitna shramba, pomožna zgradba, hišni prostor’ pred zaokroženjem srvn. *a* > avstr. bav.

¹²⁶Samostalnika psl. *уарьно je verjetno pripadal naglasnemu tipu b/B, torej **уарьно́* (drugačna rekonstrukcija, in sicer psl. *уáръно (D) se pojavlja npr. v Sn: 18). To je mogoče neposredno rekonstruirati s pomočjo naglasnih odrazov v sl. j. (sln. *ápno*, štok. *vápno*, čak. *āpnò* (Senj) < psl. **арьно́*) kot tudi posredno s pomočjo naglasa njegovih izpeljank (nad. **jepi:enca*, čak. *jepnènica* (Senj) < psl. *арьнѣница (F₁) oz. *арьнѣница (E) po modelu psl. *CVC-ʔ (b) + *-*ěn-/*-en-* → **CVC-ěň-* (F₁) oz. **CVC-én-* (E) (drugačna rekonstrukcija priponskega obrazila, in sicer psl. *-*ęнь* se najde npr. v Дыбо 2000: 182–197).

¹²⁷Oblika im. ed. samostalnika nad. *ʔxost* izkazuje nepričakova skrajšavo naglašene samoglasnika.

srvn. 9 ok. 1200 (Be II: 22; ST: 146–147, 1–2). Na poimenovanem zemljišču vsaj v času od druge svetovne vojne ne stoji kašča, možno pa je, da je nekoč. Glej tudi *Za kašto*.

Pri koritu ▶ **Pər korí:te** (Med 'yo Pər korí:te) (L); senožet ▶ **Pər korí:te** (F); senožet ▶ **Pər korí:te** (Med 'ta Pər korí:te, Ded tì:e X korí:tu) (J); prostor okrog zidanega korita za vodo. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər korí:te* 'pri koritu', ki vsebuje nad. *korí:to* 'korito'. Dalje glej *Na koritu*.

Pri kotličih ▶ **Pər kotlí:čex** (Mmn 'do Pər kotlí:čex) (F); prostor ob potoku. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər kotlí:čex*, ki vsebuje nad. *kot'lič kotlí:ča* 'kotlič, kotliček, majhen kotel'. Ime poimenuje prostor ob potoku, kjer je voda v skale izdolbla kotličem podobne vrtine.

Pri križu ▶ **Pər krí:že** (Med 'yo Pər krí:že) (Pe) ▶ **Pər krí:že** (Med 'do Pər krí:že, Ded 'do X krí:žu) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər krí:že*, ki vsebuje nad. *kri:š kri:ža* 'križ'. Prvotni pomen imena je *'pri križu, pri križišču'. Dalje glej *Križ*.

Pri lipi ▶ **Pər lí:p** (A); del senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər lí:p*, ki vsebuje nad. *lí:pa* 'lipa'. Ime poimenuje prostor ob lipi. Dalje glej *Lipovje*.

Pri lopoču ▶ **Pər lapo'če** (Med 'yo Pər lapo'če, Ded 'yo H lapo'ču, Red 'yo Od lapo'ča) (J); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər lapo'če* 'pri kalu, pri močilu', ki vsebuje nad. *la'poč lapo'ča* 'kal, močilo' < psl. *lopòčb *lopočá, ki je kot občno ime v sln. razširjeno na Kobariskem: *lopòč lopóča* 'kal, močilo' (Kobarid), *lopūč lopūča* 'tolmun' (Libušnje) (Plet; Be II: 151); kot lastno ime pa tudi širše: vodno ime *Lopoč* (Livek), ledinsko ime *Lopučnica* (Komna) (Be II: 151). Samostalnik psl. *lopočb 'močvirje, nepretočni vodni zbiralnik', kasneje po metatoniji tudi *'rastlina, ki raste v blatu, nepretočni vodi' (prim. hr./sr. *lòpòč* 'lokvanj' < *lòpočb), je s priponskim obrazilom psl. *-*očb* v pomenu vršilca dejanja (Sł I: 103, 92) izpeljano iz posnemovalnega glagola sln. *lópati lópam/lópljem* nedov. 'udarjati s ploskim predmetom', *lópniiti lópnem* dov. 'hlastno jesti, lokati (o psu)' (Plet), *lōpati lōpaš* nedov. 'tolči, udarjati, navadno s čim ploskim', *lōpniiti lōpneš* dov. (SSKJ) < psl. *lopati nedov. *'udarjati, tolči, tleskati, loputati' in drugotno tudi *'hlastno jesti, lokati', *lopnoiti dov. (ES XVI: 58–60, 45–46). Glej tudi *Pod lopočem*, *Za lopočem*.

Pri medliki ▶ **Pər medlí:k** (Med 'do Pər medlí:k, Ded 'do X medlí:k) (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər medlí:k* 'pri metliki', ki vsebuje nad. *medlí:ka* 'metlika; Chenopodium', knj. sln. *metlika* < psl. *metvlíka (Sn: 397; ES XVIII: 130–131), kar je izpeljano iz psl. *metvlá 'metla' (Be II: 180; Sn: 397; ES XVIII: 123–127) > nad. *med'la medlò*: 'metla', knj. sln. *métla*, to pa iz psl. *mesti *metěšb (Be II: 179; Sn: 394–395; ES XVIII: 105–108) > nad. *mè:st me'deš* 'pometati', knj. sln. *mésti métem* in *médem*.¹²⁸

Pri malinu ▶ **Pər má:lne** (Med 'ta Pər má:lne) (Š); K 1885: *pri malne* (10a) ▶ **Pər má:lne** (F), 'do *pər má:lne*; senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər má:lne* 'pri vodnem mlinu', ki vsebuje nad. *má:len má:lna* 'vodni mlin' < sl. **m̀blin̂* **m̀blina* 'vodni mlin' (Be II: 189; Sn: 376; ES XIX: 66–67).¹²⁹ Poimenovano zemljišče se nahaja v bližini nekdanjega Mlinarjevega mlina pri Šturmih.

Pri močilu ▶ **Pər moči:le** (Med 'ta Pər moči:le, Ded tì:e X moči:lu) (J); K 1885:

¹²⁸Iz navedenih izgledeov je razviden prehod issln. *tl > nad. *dl*.

¹²⁹V narečju se poleg osnove *malin- < **m̀blin̂*- v nad. *má:len má:lna* 'mlin' s sl. polglasnikom v krepkem položaju pojavlja tudi osnova *mlin- < **m̀lin̂*- v nad. *mli:nar mli:narja* 'mlinar' s sl. polglasnikom v šibkem položaju.

močil (13č). Nastalo iz občnoimenskega nad. **pər moči:le* ‘pri razmočenem kraju, mlaki, luži’, ki vsebuje nad. **moči:lo* *‘razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal; mlaka, luža’. Na poimenovanem zemljišču ob dežju teče voda iz tal. Dalje glej *Močila*.

Pri Muzcu ▶ Pər Mú:scē <Med *'do Pər Mú:scē*, Ded *'do X Mú:scu*, Red *'do Od Mú:scā*) (M); K 1885: *pri musce* (16a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər Mú:scē* ‘pri Muzcu’, ki vsebuje gorsko ime nad. *Mú:scē* ‘vzpetina, visoka 1079 m’. Dalje glej *Muzec*.

Pri orešiču ▶ Pər ori:ēšče <Med *'ta Pər ori:ēšče*) (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ori:ēšče* ‘pri orešiču, pri majhnem orehu’, ki vsebuje nad. *ori:ēšč ori:ēšča* ‘orešič, majhen oreh’, knj. sln. *oréšič oréšiča* (Plet) < *oréšitb *oréšita, kar je izpeljano iz psl. *orěxb *orěxa ‘oreh’. Dalje glje *Orehovje*.

Pri paču ▶ Pər pá:če <Med *'ta Pər pá:če*, Ded *t:ie X pá:ču*) (J); K 1885: *pri buču* (13b); svet pri vodnjaku z izviro. Primerjati je mogoče z občnoimenskim nad. *pər pa'če* ‘pri vodnjaku z izviro’, ki vsebuje nad. *pač pa'ča* ‘vodnjak z izviro’ < sl. *pъčb *pъča, kar je najverjetneje prevzeto iz frl. *poč* ‘vodnjak’ (Be I: 14) in ne že iz lat. *puteus*, iz česar se tudi izvaja (Be SVI II: 71), saj bi v tem primeru pričakovali izhodiščno *pъtб > nad. *pač, česar pa ne nad. ne ostala sln. narečja ne potrjujejo.¹³⁰ Med občno- in lastnoimenskim poimenovanjem je opazna razlika v naglasu *pər pa'če* ~ *Pər pá:če*. Končniški naglas samostalnikov s polglanikom v osnovi *pər pa'če* je prvoten, naglas *Pər pá:če* pa drugoten, nastal po naliki s prehodom v naglasni tip *b'rat brá:ta*, pri čemer je do stika prišlo v im. ed. *'pač = b'rat*.¹³¹ Glej tudi *Za pačem*.

Pri plotu ▶ Pər plú:ote <Med *'yo Pər plú:ote*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər plú:ote* ‘pri plotu’, ki vsebuje nad. *plú:ot plotú:* ‘ograja iz v tla zabitih lesenih kolov z medsebojno razdaljo, približno enako premeru človeškega telesa, da skozi lahko gre človek in drobnica, ne pa tudi govedo’. Dalje glej *Pod plotom*.

Pri rantah ▶ Pər rá:ntax <Mmn *'yo Pər rá:ntax*) (F); pašnik ob senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. **pər rá:ntax* ‘pri rantah’, ki vsebuje nad. **rá:nta*, knj. sln. *ránta* ‘dolga prečni tram, drog, letev’ (Plet), kar je izposojeno iz nem. *Rante* ‘letev’ (Be III: 151; ST: 207). Poimenovani pašnik je od senožeti ograjen z ograjo iz prečnih letev.

Pri repu ▶ Pər Ré:pe (F); del senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ré:pe* ‘pri repu’, ki vsebuje nad. *ré:p* ‘rep’. Dalje glej *Rep*.

Pri rezervarju ▶ Pər rezervá:rje (J); ograjen pašnik za ovce. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər rezervá:rje* ‘pri zbiralniku za vodo’, ki vsebuje nad. *rezervá:r rezervá:rja* ‘rezervar; zbiralnik za vodo’, kar je prevzeto iz knj. sln. *rezervoâr rezervoârja*, *rezervâr rezervârja*, ki je v 20. stoletju preko nem. *Reservoir* prevzeto iz frc. *réservoir* ‘rezervar’ (Sn: 620). Glede na izvor topoleksema je mogoče sklepati, da je ime novejšega nastanka. Drugo, starejše poimenovanje za isti poimenovalni predmet je *Ograja*.

Pri robu ▶ Pər rò:be (M); senožet, njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər rò:be* ‘pri skalovju, pečevju’, ki vsebuje nad. *rò:p robù:* ‘rob’, ‘skalovje, pečevje’. Dalje glej *Robe*.

Pri studencu ▶ Pər studé:nce <Med *'ta Pər studé:nce*) (L). Nastalo iz občnoimenskega

¹³⁰Prim. npr. tudi rez. *'páč 'páčə* (Korito) (Dap I, 147–148).

¹³¹Manj verjetno je, da je naglas na osnovi v obliki *pər pá:če* prvoten, saj nad. ne izkazuje naglasa na osnovi v mest. in or. ed. samostalnikov moške o-jevske sklanjatve s končniškim naglasom. Naglas na osnovi v tem tipu, nastal po naliki na naglas na osnovi v mest. in or. mn., izkazuje npr. tersko narečje *'koñ ko'na ~ na kó:nu, s kó:nan* (Subid).

nad. *pər studé:nce* ‘pri studentu’, ki vsebuje nad. *stu'denc studé:nca* ‘studenec; manjši izvir vode’, knj. sln. *studénac studénca* < sl. *studenyъ,¹³² kar je izpeljano iz pridevnika sln. *studèn studéna* ‘mrzel’ (Plet) < psl. **studènyъ *studená* ‘mrzel’ (Be III: 337–338; Sn: 708) in prvotno pomeni *‘tisti, ki je mrzel’. *Pri studentu* je del večjega kompleksa *Za krasjo*.

Pri Treščenci ▶ **Pər Trí:ēščenc** (Med 'yo Pər Trí:ēščenc) (J); senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər Trí:ēščenc* ‘pri Treščnici’, v čemer se pojavlja ledinsko ime nad. *Trí:ēščenca*. Senožet se nahaja blizu senožeti z imenom *Treščenica*. Dalje glej *Treščenica*.

Pri včivi ▶ **Pər ũćíc** (Med 'yo Pər ũćíc, Ded 'yo X ũćíc) (Pe, A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ũćíc*, kar vsebuje nad. *ũćíc:ca*, ki je enakoglasnica, vzporedna s knj. sln. *ovčica* ‘majhna ovca’ < psl. *oŭčica ‘ovčica’, majšalnica od nad. *ũ'ca ũcò*: ‘ovca; ovis’, knj. sln. *óvca óvco/ovcò* < psl. **oŭcà *òŭcò* ‘ovca’ (Be II: 263; Sn: 483), in knj. sln. *volčica* ‘volkulja’ < psl. *ŭblčica ‘volkulja’, ženska oblika k nad. *ù:k ukà*: (J) ‘volk; lupus’, knj. sln. *vòlk vòlka*, mn. *volkòvi* < psl. **ŭdlkь *ŭdlka* ‘volk’ (Be IV: 339, 342–343; Sn: 830). Prvotni pomen imena je lahko *‘pri ovčici/volčici’, tj. *‘kjer živi ovčica/volčica’, pri čemer se zdi verjetneje, da gre za divjo žival, prim. npr. imena kot *Lisica*, *Lisjak*. Dalje glej *Lisica*.

Pri vodici ▶ **Pər ũodíc** (Med 'do Pər ũodíc) (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *pər ũodíc* ‘pro vodici’, ki vsebuje nad. *ũodíc:ca* ‘vodica’, knj. sln. *vodica* < psl. *ũodica, kar je manjšačnica od psl. *ũodà ‘voda’. Dalje glej vodno ime *Mrtvaška voda*.

Prvi part-ega-a-m ▶ **Te pərp 'part** *Te pərbəpá:rta* m (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te pərp 'part* ‘prvi del zemljišča’, ki vsebuje nad. *pərp pərua*, *pərf pərua* ‘prvi’, knj. sln. *pəruv pərua* < psl. **pěruŭbь *pěruaia* ‘prvi’ (Be III: 132–133; Sn: 590) in samostalnik nad. **'part 'pá:rta* ‘del, del zemljišča; zemljiška parcela’. Dalje glej *Drugi part*.

Ravan -a m ▶ **Rovà:n** -a m (Med 'do na Rovà:ne, Ted 'do na Rovà:n, Red 'do bez Rovà:n) (M); K 1885: *rovan* dvakrat (7c, 11a); senožet ▶ **Ruùà:n/Rùà:n** -a m (Med 'yu ũ Ruùà:ne, Ted 'yu ũ Ruùà:n, Red 'yo z Ruùà:na) (A); K 1885: *rovan* dvakrat (5c). Verjetno nastalo iz občnoimenskega nad. **ruùà:n*, **rovà:n*, knj. sln. *ravàn ravni* ‘ravnila’ < psl. **òruьnь *òruьni*, in sicer s posplošitvijo oblike im. ed. v stranske sklone in s spremenitvijo sklanjatvenega vzorca: *Ruùà:n Ruùà:na*, *Rovà:n Rovà:na*. Z glasovnega stališča je problematičen samoglasnik v prvem zlogu, tj. nad. *Rovà:n/*Ruùà:n* in ne **Rauà:n*. Da lahko pride prehoda nenaglašene zaporednja *au > nad. *ou* > nad. *uu* bi kazala samoglasniška premena nad. *Rá:uni* ‘vas Livške Ravne’ ~ nad. *Ruàà:n* ‘prebivalec vasi Livške Ravne’.¹³³ Prvotni pomen imena je torej *‘ravnila’ (Bad: 39–40). Dalje glej *Ravenca*.

Ravenca [ravəncə] -e m ▶ **Rá:uēncə** -e ž (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. **rá:uēncə* < psl. *òruьnьca (v sln. kot občno ime izpričanega le posredno v zemljepisnih

¹³²Narečna in knjižnojezikovna oblika leksema se med seboj razlikujeta po naglasu, pri čemer je naglas nad. oblike verjetno starejši. Livška narečna oblika podobno kot čak. in blg. izkazuje psl. besedotvorni naglasni tip D: nad. *studé:nc studé:nca*, tj. *studénac studénca*, dvojnično štok. *stùdenac stùdénca*, čak. *studēnàc studēnca*, blg. *cmudèney* star. < sl. **studenyъ *studenyca*, ki je prvotno značilen za izpeljanke s priponskim obrazilom na psl. polglasnik iz imenskih osnov naglasnega tipa b (Дыбо 2000: 99–100), v danem primeru psl. **studen-* (b) + **-bc-* → **studen-bc-* (D). Knjižnojezikovna oblika podobno kot hr./sr., rus. kaže na posplošitev psl. naglasnega tipa b po vzoru naglasa besedotvorne podstave: knj. sln. *studénac studénca*, nar. sln. *studēnc studēncà*, hr./sr. *studénca studénca*, rus. *cmуденéц cmуденцá* < sl. **studenyъ *studenyca*.

¹³³Glasovni različici *ravan* in *rovan* sta znani tudi v širšem sln. prostoru (Bad: 39).

imenih), kar je manjšalnica od psl. *orũbnũ *orũbni > sln. *ravân ravnĩ*, *rávæn rávni* ‘ravnina’, pojmovnega samostalnika k psl. *orũbnũ *orũbna > sln. *rávæn rávna* ‘raven’ (na Livškem posredno ohranjenega v ledinskem imenu *Rá:ũne bórdo*).¹³⁴ Prvotni pomen imena je torej *‘majhna ravnina’. Dalje glej *Ravno brdo*.

Ravno brdo -ega -a s ► **Rá:ũne bórdo** -eȝa -a s (Med *'ta na Rá:ũnem bórde*) (M); gmajna (gozd, pašnik). Nastalo iz občnoimenskega nad. **rá:ũne bórdo* ‘ravno brdo’, ki vsebuje nad. **rá:ũn-* ‘raven’, knj. sln. *rávæn rávna rávno*, *ravân rávna ravnô* ‘raven’ < psl. *orũbnũ *orũbna *orũbno (Sn: 604; Be III: 155–156) in nad. *bórdo *‘brdo’. Dalje glej *Brdo*.

Rebra -ø s mn. ► **Ré:bra** -i s mn. (Mmn *'du ŷ Rè:brex*, Tmn *'du ŷ Ré:bra*, Rmn *'do z Ré:bri*) (J); K 1885: v *rebrah* (14c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ré:bra* < psl. *rèbra, kar je množinska oblika od nad. *reb'ro* ‘rebro’, knj. sln. *rébro*, mn. *rēbra/rēbra* nar. tudi ‘nagnjen svet, strmina’ < psl. **reb'ró* ‘rebro’ (Be III: 162–163; Sn: 608). Poleg anatomskega pomena ima ta leksem v sl. j. tudi zemljepisni pomen: sln., mak., blg., ukr. ‘gorsko pobočje’, rus. ‘gorsko pobočje, gorski greben, skalovje’, polj. ‘izbočeno pobočje’, hr./sr. ‘pobočje, vzpetina’, češ. *‘gorsko pobočje’ (PJČ: 180–181), ki je nastalo po metafori iz primere *‘kot rebro’. V sln. v ljuskozemljepisnem izrazju osnova *rebr-* označuje ‘najširši del gorske strani’ (Bad: 54–55). Prvotni pomen imena je torej *‘(kot rebra) nagnjen svet, strmina, pobočje’. Senožet se dejansko nahaja na strmem pobočju, ki spominja na rebra.

Rejda -e ž ► **Rè:ȝda** -e ž (Med *'yu ŷ Rè:ȝt*) (J); ovinkasti del ceste. Nastalo iz občnoimenskega nad. *rè:ȝda* ‘serpentina, vijuga, ovinek’, nar. sln. še *rída* ‘serpentina, vijuga, ovinek; vrsta, množica; sprednji del voza pod oplonom, ki se pri spreminjanju smeri premika’, *râjda* ‘vrsta, množica’, kar je vse v različnih obdobjih prevzeto iz nem. (stvn. *rīda, srvn. *rīde, kor. nem. *Reide(n)* ‘zavoj, ovinek’, tirol. nem. *Reide* ‘zavoj, ovinek’) (Be III: 178; Sn: 621; ST: 210).¹³⁵ Glej tudi *Kamartova rejda*.

Reko -a s ► **Rí:reko** -a s (Med *'du ŷ Rí:reke*) (L, Š, Pi, J); K 1885: v *reke* (9č), [14c]; območje z njivami. Nastalo iz občnoimenskega nad. **rí:reka* ‘reka’, ki je ohranjeno v vodnem imenu nad. *Rí:reka*, in sicer s pomočjo spremembe slovničnega spola in posledično sklanjatvenega vzorca. Dalje glej vodno ime *Reka*.

Rep -a m ► **Ré:p** -a m (Med *'yu ŷ Ré:pe*, Ted *'yu ŷ Ré:p*) (J); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ré:p ré:pa* anatomsko ‘rep pri živali’, ljuskozemljepisno ‘zemljišče dolge in ozke oblike, npr. njiva, travnik, gozd’, knj. sln. *rèp répa* (Plet), *rèp répa/rèp répa/rép répa* (SSKJ) < psl. *rěpb *rěpi ‘rep’ (Be III: 171; Sn: 615). Samostalnik *rep* v ljuskozemljepisnem pomenu je v livških govorih sopomenka samostalnika *laz*. Pri prvotnem pomenu je potrebno izhajati iz ljuskozemljepisnega pomena. Ledinski imeni *Rep* in *Laz* sta torej v svojem prvotnem pomenu sopomenki. Ime dejansko poimenuje repu podobno zemljišče. Glej tudi *Pri repu*, *Dolgi rep*.

¹³⁴Manj verjetno je, da je sln. *Rávænca* s priponskim obrazilom *-ica* izpeljano neposredno iz sln. *rávæn rávna* ter da je prišlo do onemitve nenaglašene *i* po sodobnem samoglasniške upadu (Me T: 178). Temu nasprotujejo terski primeri z *i* kot npr. *Ravánčica*, *Ráynavica/Ráynovica* (Me T: 177–179) kot tudi rezijansko *'Ravanca*, *'Ravæncə* (Dap I: 169) ~ npr. *S'kalica* (Dap I: 184).

¹³⁵Relativna in absolutna kronologija prevzemanje je naslednja: 1. sln. *rída* ← srvn. *rīde z ohranjenim srvn. *ī* (do 12. st.); 2. sln. *rējda* ← bav. srvn. *reide s prvo stopnjo bav. srvn. udvoglašnja srvn. *ī* > bav. srvn. *ei* (12. st. in 1. pol. 13. st.); 3. sln. *râjda* ← bav.-avstr. nem. *raide s končnim rezultatom udvoglašnja bav. srvn. *ei* > bav.-avstr. *ai* (od pol. 13. st.) (ST: 13–15).

Reslja -selj [-səlj] s mn. ► **Rés:ślá** -i s mn. (Mmn 'yo/ta na Ré:ślax) (G, L); K 1885: *resleh* dvakrat (5b, 6a). Topoleksem tega imena je mogoče primerjati s tolm. *réslja* 'ženska z razmršenimi lasmi' < *résulja* < *rēsulá, kar je v zvezi s knj. sln. *rěsa* 'okrasna nit ali pramen iz niti na robu kratkega tekstilnega izdelka; kar je temu podobno', 'kratek, oster podaljšek pleve pri klasu', 'trša, daljša dlaka' (SSKJ), csl. *rěsa* '(okrasna) resa' < psl. *rěsa 'resa' in tvorjenkam iz tega, npr. sln. *rěsiti se rěsiš se* 'upirati se, trmoglaviti, jeziti se', tolm. 'lomiti se (o resinah pri suhem klasju)' < *rěsiti se (Be III: 173; Sn: 617). Priponsko obrazilo sln. *-ulja* < **-ulá* je v sln. tvorbo, med drugim se uporablja tudi pri poimenovanju živali in rastlin, med drugim tudi sln. *resulja* 'resovka' (Baj I: 36–37), najverjetneje iz samostalnika *rěsa* s prilastkovnim pomenom (SĪ I: 110–11), torej *'tista, ki ima rese'. Naglasni umik je neobičajen, a je na tem območju večkrat dokumentiran, prim. *kôzlja* v Soški dolini za *kozulja* 'strok' (Baj, ibid.). Ledinsko ime je torej najverjetneje poimenovano po vrsti trave na poimenovanem zemljišču in torej prvotno pomeni *'resavka'. V procesu polastnoimenjenja pa je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila.

Robe mn. ► **Rò:be** mn. (Mmn 'du ū Robi:ex, Tmn 'du ū Rò:be) (J); K 1885: v *robih* dvakrat (14c); gozd ► **Rò:be** mn. (Mmn 'du ū Robex, Tmn 'du ū Rò:be) (F). Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *rò:p robù*: 'rob', 'skalovje, pečevje', sln. *rôb* 'rob', 'strmo nagnjena skala', *robi* mn. 'skale, skalovje' (Plet), knj. sln. *rôb rôba*, im. mn. *robôvi* (SSKJ) ≪ psl. *rôbvъ *rôba 'rob' (Be III: 187; Sn: 625), in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri z odgovorom na vprašanje *kam?*, tj. nad. občnoimensko ū *rò:be* 'v skalovje, v pečevje' < *ŕbъ rôbę → nad. lastnoimensko ū *Rò:be*, in z interpretacijo te prvotne tožilniške oblike brez predloga *Rò:be* kot osnovne, na kar kaže tudi razlika med občno- in lastnoimensko obliko im. mn. nad. *robi:e* ~ *Rò:be*. Sinhrono je oblika imena v im. občutena kot ženski samomožinski samostalnik, ki pa v Jevščku mest. in rod. izkazuje odstopanja od *a*-jevske sklanjatve. Odstopanja predstavljajo oblike moškega spola: nad. ū *robi:ex* mest. mn. < *ŕbъ rôběxъ → ū *Robi:ex* in nad. z *Rò:bu* rod. mn. Prvotni pomen imena je *'v skalovje, pečevje'. Glej tudi *Grdi rob*, *Male Robe*, *Na robu*, *Pod robom*, *Pri robu*, *Robec*, *Robišča*, *V robih*, *Velike Robe*.

Robec -bca m ► **Ró:pc** -a m (Med ū *Ró:pce*) (J); K 1885: v *ropce* (13b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ró:pc* 'robec', knj. sln. *rôbæc rôbca* < *rôbъcъ *rôbъcâ, kar je manjšalnica od psl. *rôbvъ *rôba 'rob', toda ne v zemljepisnem občnoimenskem pomenu. V ljudskozemljepisnem izrazju ima osnova *rob-* pomen 'kamen, živa skala, ki štrli iz tal' (Bad: 130–131). Dalje glej *Robe*.

Robi -ov m mn. ► **Rò:bi** -u m mn. (Mmn 'du ū Rò:bex/Rò:bax, Tmn *tì:e* ū *Rò:be*, Rmn 'ta z *Rò:bu*) (M); pašnik. Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *rò:p robù*: 'rob', 'skalovje, pečevje', in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri nad. ū *rò:be* in s poplošitvijo naglasa te prvotne tožilniške oblike v vse ostale oblike. Dalje glej *Robe*.

Robida -e ž ► **Ārbí:da** -e ž (Med 'du ū *Ārbí:t*) (G); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ārbí:da*, *rbí:da* 'robida, Rubus fruticosus', knj. sln. *robída*, kar je romanska izposojenka, morda iz stfrl. *rovedo, *robedo*, sorodne z it. *roveto* 'robidovje, trnje' (Be III: 188; Sn: 626).

Robišča -ø s mn. ► **Robi:šća** -ø s mn. (Mmn 'du ū Robi:šćex, Tmn 'du ū Robi:šća, Rmn 'do z *Robi:šč*) (J); K 1885: *robišče* (13č); gozd. Nastalo iz *Rôbīšća, kar je s priponskim obrazilom nad. -šće, -i:šće, knj. sln. -išće, -išće < psl. *išće, *išće izpeljano iz občnoimenskega nad. *rò:p robù*: 'rob', 'skalovje, pečevje' s spremembo sloveničnega

števíla ed. → mn. Izsamostalníška izpeljanka *rǫbíščē ima prvotno lahko vsaj dva pomena, in sicer prostor/mesto *‘tam, kjer je skalovje, pečevje’ ali večalnost *‘velike skale, pečine’. Pri imenu *Robišča* je mogoče izhajati iz obeh prvotnih pomenov. Drugo ime za isti poimenovalni predmet je *Za kostanji*. Dalje glej *Robe*.

Rohat -a m ▶ **Rù:oxat** -a m (Med *do na Rù:oxate*) (G) ▶ **Rù:oxat** -a m (Med *na Rù:oxate*) (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **rù:oxat*, kar je primerljivo s sln. *grohōt* ‘bučen smeh’, ‘grob pesek, gramoz, prod’, nar. sln. oblike so še *grahōt*, *grahūt*, *gróhat*, *gráhot*, *groht*, *groft*, *rohot* ‘posebna oblika struge’ (Be I: 181; Bad: 154; Plet) < psl. *roxotъ, kar je s psl. priponskim obrazilom *-otъ izpeljano iz psl. *groxati, ki je onomatopejskega izvora in se ohranja v sln. *gróhati gróham* ‘kruliti (o svinjah)’, ‘biti, tolči, mahati’ (Be I: 180–181; ES VII: 134–136). Odsotnost vzglasnega *g* v *rohat* v narečjih ob Soči se razlaga z onemitvijo *g* v položaju pred *r* (Be 1954, 388). Občnoimensko *grohot* torej prvotno označuje *‘ropotanje’, pri čemer je kasneje prišlo do pomenske specializacije in konkretizacije *‘bučen smeh, krohōt’ in *‘ropotanje grobega peska, gramoz, prod’, pri slednjem pa še do metafore *‘grob pesek, gramoz, prod’. V ljudskozemljepisnem izrazju je potrebno izhajati iz zadnjega pomena (Bad: 154). Ime označuje strmo skalnato zemljišče. Glej tudi *Dolenji rohat*, *Gorenji rohat*.

Rovno -a s ▶ **Ró:yno** -a s (Med/Mmn *’yu ū Ró:yne/Ró:ynex*, Ted/Tmn *’yu ū Ró:yno*) (G, L, Pi); K 1885: *rovan* (6č). Morda nastalo iz občnoimenskega nad. **ró:yn-*, knj. sln. *rónæn rónna* (Plet), *rōvæn rōvna* (SSKJ) ‘nanašajoč se na rov’ < psl. **roунь *roуна*, kar je verjetno iz sln. *rōv rōva* ‘rov’ < **rōuъ *roуá* (Be III: 199–200; Sn: 630). Da gre za prvotni pridevnik, bi kazalo prehajanje srednji spol ednine → ženski spol množine (podobno kot starejše *tí:e ū Dù:ye*, *’ta ū Dù:yet* in mlajše *’yo na Dù:ye*, *’yo na Dù:yet*). Pridevnik *roven* kot topoleksem v sln. in sl. j. ni pogost, posredno pa je izpričan v iz letga izpeljanih zemljepisnih imenih, npr. sln. *Rovnik* < *roуникъ, hr./sr. *Rovan* < *roунь, *Rovanja* < *roуна (Be SVI II: 164–165). Prvotni pomen imena je torej *‘zemljišče polno rovov’. Manj verjetno je, da gre za izpeljanko iz sln. *rávæn rávna* ‘raven’, saj je prehod tipa **Rá:yno* → *Ró:yno* zaenkrat dokumentiran samo pod naglasom (glej *Rovan*).

Ručnovka -e ž ▶ **Rú:čnuka** -e ž (Med *’yo na Rú:čnuk* (G, L), *’ta na Rú:čnuk* (M)); K 1885: *na ručnah* dvakrat (6č, 7c). Ime je izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. -u-ka, knj. sln. -ov-ka < psl. *-ou-ъka. V ledinskem imenu bi bilo tako lahko pojavljalo osebno ime *Ručna, ki na Livškem ni ohranjeno, se pa pojavlja v slovenskem primku *Ručna* (ZSSP: 526). Prvotni pomen imena bi lahko torej bil *‘Ručnova zemlja’. Dalje glej *Macurovka*, glej tudi *Nad ručnuko*, *Pod ručnuko*.

Rupa -e ž ▶ **Rú:pa** -e ž (Med *’ta ū Rú:p*) (L, Š); K 1885: *v rup* (10a) ▶ **Rú:pa** -e ž (Med *’yo na Rú:p* (Pe, Pi, A), *’yo na Rú:p* (J), Ted *’yo bez Rú:po* (Pe, Pi, A)); K 1885: *na rup* (8b), *rup* (8b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *rú:pa rú:po* ‘jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh’, knj. sln. *rúpa rúpo* < psl. **rúpa *rúpo* (Be III: 208). Rupa nad vasjo Avsa se deli na Dolenjo in Gorenjo rupo. Glej tudi *Dolenja rupa*, *Gorenja rupa*, *Pod rupo*, *Za rupo*.

Rupne glave -ih -ø ž mn. ▶ **Rù:pne ylavè**: *Rù:pnex ylá:ū* ž mn. (J). Nastalo iz občnoimenskega **rù:pne ylavè*, kar je tvorjeno iz nad. **rù:pen *rù:pna *rù:pno* *‘nanašajoč se na rupo’ < **rúрънь *rúръна *rúръно*, kar je izpeljano iz nad. *rú:pa* ‘jama, kotanja’, in nad. *y lá:va ylavò*, *y lá:ua ylavò*: *‘po obliki glavi podobna vzpetina’. Ime poimenuje

vzpetine nad senožetjo z imenom *Rupa* in verjetno prvotno pomeni *‘po obliki glavi podobne vzpetine nad rupo’. Dalje glej *Rupa*, *Glava*, glej tudi *Pod Rupnimi glavami*.

Selišče -a s ▶ **Šeli:šče** -a s (Med *'ta/'du* ū Šeli:šč, Mmn *'ta* ū Šeli:ščax, Red š Šeli:šča) (M); K 1885: *selišče* (11c), v *seliščeh* dvakrat (11c, 16a); senožet, njiva. Verjetno nastalo iz občnoimenskega nad. **seli:šče*, sln. *selišče*, najverjetneje v pomenu ‘bivališče divje živali; poljšja luknja’ (Plet) < *sedlišče, kar je izpeljano iz sln. *seliti* (*se*) *séliš* (*se*) < *sedliti (*se*) *sèdlišb (*se*), kar pa iz sln. *sélo* ‘vas, naselbina’ < psl. *sedlò (Be III: 225–226; Sn: 647). Glej tudi *Za seliščem*.

Sirkovnica ▶ **Serkò:uēnc** -e ž (Med *'ta* ū *Serkò:uēnc*) (M); K 1885: *cerkovnica* dvakrat (16a); senožet, drevje. Izpeljano iz nad. *serkò:ū serkò:va* ‘koruzen’, ki se pojavlja npr. v *serkò:va mó:ka* ‘koruzna moka’ in je izpeljano iz nad. *sí:erk sí:erka* ‘koruza, Zea mays’, knj. sln. *sírək sírka*, kar je prevzeto iz srlat. *syricum* ‘sirek’ (Be III: 237; Sn: 657). Prvotni pomen imena je *‘koruzna njiva’.

Skala -e ž ▶ **Ská:la** -e ž (F); K 1885: *skal* (11č); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ská:la ská:lo* ‘skala’, knj. sln. *skála skálo* < psl. *skála *skálg ‘skala’ (Be III: 240–241; Sn: 659). Glej tudi *Na skali*, *Pod skalo*, *Za skalo*, *Bela skala*, *Pod belo skalo*.

Skok -a m ▶ **Skù:ok** -a m (Med *'yo* na *Skù:oke*, Ted *'yo* na *Skù:ok*) (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. **skù:ok* < *skokb,¹³⁶ kar je sorodno z nad. *skočít skó:češ* ‘skočiti’, knj. sln. *skočiti skôčiš* < psl. *skočiti *skočišb (Be III: 243–244; Sn: 662). V ljudskozemljepisnem izrazju osnova *skok* poimenuje ‘nižji ali manjši pečevni prag’, torej nagnjeni svet z naklonom 60°–90° (Bad: 60, 67–68), ki je bil sprejet tudi v strokovni jezik, prim. knj. sln. *skòk skòka/skòka* alp. ‘mesto, zlasti večje, kjer se gorsko pobočje zelo strmo, navpično prelomi’ (SSKJ).

Slеме -na s ▶ **Slí:emna** *Slí:emna* s (J); K 1885: *slieme* (8a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *slí:eme slí:emna* ‘slеме’, knj. sln. *sléme slémena* (Plet), *sléme sleméne/sléme slémena* (SSKJ) < psl. **sé'tmę* **sé'lmene* ‘slеме, gorski greben’ (Be III: 258–259; Sn: 668). Prvotni pomen imena je torej *‘slеме’ (Bad: 79), pri čemer je mišljeno slеме gore. Glej tudi *Pod slemenom*.

Smejčk -a m ▶ **Smé:jčk** -a m (Med *'do* na *Smé:jčke*) (J); K 1885: *na smejčke* štirikrat (14a, 14a/14b, 14b dvakrat). Nejasno.

Stari laz -ega -a m ▶ **Stà:r 'las** (M) ▶ **Stà:r 'las** *Stà:reŷa lá:za* m (Med *'yo* na *Stà:rem lá:ze* (Pe), *'ta* na *Stà:rem lá:ze* (A)) (Pl, Pi, A); K 1885: *stari las* (5č); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *s'tar 'las* ‘star laz’, *stà:r 'las* ‘stari laz’, ki vsebuje nad. *s'tar stá:ra stá:ro* ‘star’ in nad. *'las lá:za* ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’. Dalje glej *Starina*, *Laz*.

Starina -e ž ▶ **Starí:na** -e ž (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **starí:na* < psl. *starina, kar je izpeljano iz nad. *s'tar stá:ra stá:ro* ‘star’, knj. sln. *stàr stára stáro* < psl. *stárŷ *stára *stáro ‘star’ (Be III: 312; Sn: 694).¹³⁷ Samostalnik *starína* ima v sln. izpričane

¹³⁶Naglas nad. **skù:ok*, štok. *skòk skòka* < *skòkb bi kazal na psl. naglasni tip c (in posledično na prvoten nomen actionis tipa nad. **uù:os* < psl. *uðzŷ) in ne morda na psl. *skòkb, tj. naglasni tip a' (Sn: 662; Be III: 244). Iz tega izhaja tudi, da gre pri glagolu nad. *skočít skó:češ* < psl. *skočíti *skòčišb za ponavljalni glagol tipa nad. *uozít uó:zeš* < psl. *uozíti *uòzišb in ne za izpeljanko iz trizložnice, tj. psl. *svkòčiti *svkòčišb ← psl. *svkòkb (Sn: 662; Be III: 244).

¹³⁷Naglasno mesto na priponskem obrazilu v sln. *starína* je drugotno po naliki na naglas izpeljank z naglasnim mestom na priponskem obrazilu: sln. *-ína* < psl. **-ina*, **-inà*: sln. *belína* < psl. *bělina

naslednje pomene: ‘trava, puščena čez zimo na travniku’, ‘travnik, ki se le enkrat na leto kosi’ (Plet), ‘stara, dolgo časa nepokošena trava’ (SSKJ), ‘manj vredno zemljišče, ki ne rodi dobro’, ‘od kmetije bolj oddaljene senožeti’, ‘zagrajene paše, kamor pošiljajo teleta in drugo mlado govejo živino, ki še ni za v hosto’ (Bad: 271). Prvotni pomen je morda *‘redko košen, opuščen travnik’.

Stavjanje -a s ► **Staujã:ñe** -a s (Med *ʕu u Staujã:n*) (J). Nejasno. Ledinska imena z osnovo sln. *stav-* in *zastav-* se povezuje z občnoimenskim sln. *zastáviti zastáviš* ‘zastaviti; izročiti stvar za zavarovanje upnikove terjatve’, sln. *zastáva* ‘kar se zastavi’ (Be SVI: 219, 330). Če povezava drži, gre za prvotni pomen imena *‘zastavljeno zemljišče’.

Staza -e ž ► **Stã:za** -e ž (M); senožet ► **Stã:za** -e ž (Med *ʔa na/u Stã:s*, Ted *tì:è na/u Stã:zo*, Red *ʔa s Stã:ze*, Oed *pot Stã:zo*) (J). Vsebuje občnoimensko nad. *stã:za stã:zo*: ‘steza’, knj. sln. *stã:zã stã:zõ* < psl. **stãzã *stãzõ* (Be III: 317; Sn: 699), pri čemer je opazna naglasna razlika nad. *stã:za* ~ *Stã:za*. Lastnoimenska oblika predstavlja posplošitev naglasa iz predložne oblike smernega tožilnika *na/u Stã:zo* < **na/u stã:zo* < **nã stãzõ* v ostale sklonske oblike kot *Stã:za*, *na/u Stã:s*, *s Stã:ze*. Izhodiščni pomen imena je torej smerni krajevnoprислоvni (odgovor na vprašanje kam?) *‘na stezo’. V ljudskozemljepisnem izrazju topoleskem *stã:za* poimenuje prvo stopnjo količkaj hodne poti (Bad: 281). Glej tudi *Pod stã:zo*.

Strma griva -e -e ž ► **Stãrma grí:ba** -e -e ž (Med *u Stãrmi grí:p*) (M); K 1885: *sterma hriba* (16b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *stãrma grí:ba*, ki vsebuje nad. *stãrmã:n stãr'ma stãrmù:o* ‘strm’ in nad. *grí:va* (J) ‘dolga žimasta dlaka na vratu nekaterih živali, zlasti pri konju’, ‘strmo travnato pobočje’,¹³⁸ knj. sln. *grí:va* < psl. **grí:ua* ‘dolge dlake na vratu’ (Be I: 177; Sn: 191; ES VII: 129–130). Ljudskozemljepisno se osnova *griv-* rabi v pomenu ‘gladek strm travnat breg’ (Bad: 60). Prvotni pomen imena je torej *‘zelo strmo travnato pobočje’. Dalje glej *Strmola*.

Strmola -ø s mn. ► **Stãrmó:la** -ø s mn. (Mmn *ʕu u Stãrmó:lex*, Tmn *ʕu u Stãrmó:la*, Rmn *ʕo s Stãrmó:l*) (J); K 1885: *stermoleh* (13b); senožet. Izpeljano iz nad. *stãrm-*, ki se pojavlja v nad. *stãrmã:n stãr'ma stãrmù:o* ‘strm’,¹³⁹ knj. sln. *stãrm stãrma stãrmo* (Plet), *stãrm stãrma stãrmo* (SSKJ) < psl. **strmь *strmã *strmò* ‘strm, pokonci postavljen, trden, čvrst’ in knj. sln. *stãrmã:n stãrmna stãrmno*, *stãrmã:n stãrmnã* (Plet), *stãrmã:n stãrmna stãrmno*, *stãrmã:n stãrmna stãrmnõ* (SSKJ) < psl. **strmьнь *strmьna *strmьno* (Be III: 329–330; Sn: 705), in sicer s pomočjo spremembe spola in števila **stãrmó:la* ž ed. → *Stãrmó:la* s mn.¹⁴⁰ V ljudskozemljepisnem izrazju izpeljanka iz osnove *strm-* poimenujejo

(G) ← sln. *běl bēla bēlo* < psl. **bělь *bělã *bělò* (b); sln. *planina* < psl. **polnina* (C) ← sln. *plân plána planõ* < psl. **põlnь *põlnã *põlno* (c).

¹³⁸Za sporadični prehod **u ≥ b* in **b ≥ v* prim. razdelek 1.3.2.1.

¹³⁹Nastanek nad. *stãrmã:n stãr'ma stãrmù:o* je mogoče razložiti vsaj na dva načina, in sicer: 1. s križanjem dveh izhodiščnih pridevnikov nad. **s'tãrm stãr'ma stãrmù:o* in nad. *stãrmã:n *stãr'mna *stãrmnù:o*; 2. s poenostavitvijo soglasniškega sklopa **mn > *n* iz nad. *stãrmã:n *stãr'mna *stãrmnù:o*. Naglasne značilnosti pridevnika izkazuje posplošitev odraza psl. naglasnega tipa c.

¹⁴⁰Izpeljanke s priponskim obrazilom *-ol-* v sln. niso pogostne. V slovanskih jezikih so izpričane izpridevniške izpeljanke s priponskima obraziloma **-olь*, **-ola* (blg. *бързол* ‘gorski potok’ < **bьrzoľ* ← **bьrзь* ‘hiter’, češ. *mrtvola* ‘truplo, mrlič’ < **mьrtvõla* ← **mьrtvь* ‘mrtev’) (Sl I: 109–110). Slovansko primerljivo gradivo kaže na to, da je bilo obravnavano ime prvotno najverjetneje samostalnik *a*-jevske sklanjatve (**stãrmó:la*), ki se je šele drugotno pričel uporabljati

nagnjeni svet z naklonom 20°–40° (Bad: 59–60). Prvotna oblika in pomen imena sta torej **Str̥mōla* *‘strma (senožet)’. Glej tudi *Pod strmoli*, *Strma griva*, krajevno ime *Strmica*.

Stvič -a m ▶ **St'vič** *Ství:ča* m (Med 'yo na *Ství:če*, Ted 'yo na *St'vič*) (J); K 1885: *na čtviču* (13b). Nejasno. Ime bi bilo mogoče primerjati s knj. sln. *stæblð* (Plet), *stéblo* (SSKJ) ‘steblo’ < psl. *stbblō ‘steblo’ (Be III: 314; Sn: 697) in sln. *stvðl stvóla* ‘cevnka, bilka’ (Plet) < *stbblōb *stbblóá ‘steblo’ (Be III: 339). V tem primeru bi bilo nad. **st'vič* **ství:ča* < *stbblífb *stbblífa lahko izpeljano iz psl. *stbblō. Prvotni pomen imena bi bil torej *‘majhno steblo’.

Šimanov laz -ega -a m ▶ **Ši:manu 'las** *Ši:manoveya lá:za* m (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Ši:manu 'las* ‘Šimanov laz’, ki vsebuje nad. *Ši:manu Ši:manova* (J), kar je izpeljano iz osebnega imena *Ši:man Ši:mana*, ki se v hišnem imenu *Pər Ši:mane* in kot ime gospodarja te hiše *Ši:man Ši:mana* ohranja v Jevščku, in nad. 'laz lá:za ‘ozko zemljišče, npr. njiva, travnik, gozd’. Imeni *Šimanov laz* in *Candolov laz* natančneje poimenujeta dela zemljišča z imenom *Laz*. Dalje glej *Laz*.

Šip -a m ▶ **Ši:p** -a m (Med 'yu u *Ši:pe*, Ted 'yu u *Ši:p*, Red 'yo š *Ši:pa*) (Pe, Pi, A); K 1885: *šip* dvakrat (5č, 9b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *šip **ší:pa* < psl. *šipb *šipá ‘trn, bodica’ (Be IV: 45–46; Sn: 726). Samostalniki *šip* je v sln. kot občno ime ohranjen npr. v terskem narečju: prim. *šip* ‘šipek; Rosa canina’ (Merkù 1993, 32). V večini sln. se posredno ohranja v izpeljanki s psl. priponskim obrazilom *-*čkb*, tj. nad. *šipka šipka* ‘šipek; Rosa canina’, knj. sln. *šipək šipka* < psl. *šipčkb *šipka.¹⁴¹ Njegovo nekdanjo večjo razširjenost v sln. potrjujeta tudi ledinski imeni nad. *Ši:p*, *Za ší:pan*. Glej tudi *Za šipom*.

Široka -e ž ▶ **Šaró:ka** -e ž (Med 'yo na *Šaró:k*, Ted 'yo na *Šaró:ko*) (J); K 1885: *širok* (13b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *šarok šaró'ka šaró'ko* ‘širok’, knj. sln. *širðk širóka širóko* < psl. *širðkb *širóká *širókó ‘širok’ (Be IV: 47–48; Sn: 727), in sicer iz določne oblike pridevnika za ženski spol nad. *šaró:ka* < psl. *širðkaia, ki se verjetno nanaša na senožet. Ime prvotno torej pomeni *‘ta široka (senožet)’.

Škarje -rij ž mn. ▶ **Škà:rje** -i ž mn. (Med 'yu u *Škà:rji*, Ted/Tmn 'yu u *Škà:rje*, Rmn 'do š *Škà:rji*) (Pi); K 1885: *škarje* (9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *škà:rje* ‘škarje’, knj. sln. *škârje*, kar je prevzeto iz stvn. *scāri*, srvn. *schære* ‘škarje, meč’ (Be IV: 53; ST: 218; Sn: 728). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnovi *škarj-* in *klešč-* podobno kot osnova *škrbin-* uporabljata v pomenu ‘manjši prehod med skalami’ (Bad: 213).

Škrbina -e ž ▶ **Škərbí:na** -e ž (Med 'ta na *Škərbí:n*) (M); vrh grebena, prelaz. Nastalo iz občnoimenskega nad. **škərbí:na*, sln. *škərbína* ‘okrušen zob ostrih robov; luknja v zobovju’, ‘odkrušen del sicer gladke površine, npr. noža, lončene posode’, ‘skala ostrih robov, čer; vzpetina ostrih robov’ < jsl. *skərbína, kar je izpeljano iz psl. *skčrbb *skčrbá ‘vrezan, z razami’ (Be IV: 65–66). Osnova *škrb-* je pogosta pri zemljepisnih imenih, pri čemer gre za poimenovanje po ostrih skalnatih robovih ali po legi med skalnatim območjem, prim. tolm. *škrbína* ‘prelaz’ (Be IV: 66). V ljudskozemljepisnem izrazju poimenuje grde, najslabše gorske prehode (Bad: 93). Pri Livškem ledinskem imenu gre najverjetneje za

kot samomnožinski samostalniki srednjega spola s kolektivnim pomenom (tako npr. tudi *Velí:ke kərní:ca*, *velí:ke ní:va*, *velí:ke snožé:ta*).

¹⁴¹ V strokovni literaturi se pojavlja tudi drugačna rekonstrukcija naglasa: psl. *šipčkb *šipčká (B) (Sn: 726). Rekonstrukcija psl. *šipčkb *šipčka (D) izkazuje besedotvorni naglasni tip D po vzorcu: psl. **CVC-*'(b) + *-*čk-* → psl. **CVC-čk-* (D) (Дыбо 2000: 136–138).

drugi navedeni pomen, saj gre za poimenovanje vrha grebena, prelaza. Prvotni pomen imena je torej lahko *'zemljišče, prehod med skalnatim svetom'.

Štulec -lca m ▶ **Štù:lc** -a m (Š); K 1885: *štulc* (10a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **štù:lc*, kar je mogoče primerjati s sln. *štûlæc štûlca* 'nekaj štulastega, človek s štulastim obrazom, štulež', 'Spitzapfel', izpeljanim iz sln. *štûla* 'nekaj štrlečega in topega', npr. 'neobrasla veja, ostanek roga, lesena noga, vrhnji del klobuka, krava brez rogov', 'šoba' < psl. *studla, *stúdla (Be III: 125; Sn: 744). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnova *štula* uprablja v pomenu 'štrleča vzpetinica na spodnjem koncu dvigajočega se sveta' (Bad: 73).

Tamorica -e ž ▶ **Tá:morca** -e ž (Med 'ta na *Tá:morc*) (M); K 1885: *tamorca* (11a); senožet. Izpeljano iz nar. sln. *támar támarja* severozahodno 'ograjn prostor, v katerega se zapira živina; staja', koroško 'preprosta stavba za bivanje živali' (SSKJ, Plet), kar je verjetno prevzeto iz frl. *tamar*, *tamer* 'ograda iz kolov ali palisad, ki obdaja planino', 'ograda, v kateri prenočuje čreda', ki je predromanskega ozvora in prvotno označuje 'iz kolov narejeno ogrado ali iz šib spleten plot' (Be IV: 152; Pi: 1168–1169). Prvotni pomen imena je torej *'kjer je staja za živino'. Glej tudi *Frkajževa Tamorica*.

Tlako -a s ▶ **Tlá:ko** -a s (Med 'ta u/na *Tlá:ke*, Ted *tì:e na Tlá:ko*, Red 'ta s *Tlá:ka*) (Pe, Pi, A, J); K 1885: *dlako* (9c); senožet. To ledinsko ime ima vzporednice v drugih sln. ledinskih imenih kot *Tlake*, *Tlaka*, ki so verjetno izpeljane iz sln. *tláka* 'rabota, služnostno delo, skupno delo brez plačila' < psl. *tolká (Be IV: 186–187; Sn: 768) po metonimiji *'služnostno delo brez plačila' → *'tam, kjer se opravlja služnostno delo brez plačila', kar je tudi prvotni pomen obravnavanega imena. Razmerje med občnim in lastnim imenom nad. **tlá:ka* → *Tlá:ko* podobno kot nad. **rí:eka* → *Rí:eko* izkazuje spremembo slovničnega spola, h kateri je pripomoglo izumrtje občnega imena.

Tnalo -a s ▶ **Tná:lo** -a s (Med 'ta na *Tná:le*, Ted *tì:e na Tná:lo*) (J); prostor med hišami. Nastalo iz občnoimenskega nad. *tná:lo* 'nerazsekan večji kos debla, na katerem se sekajo, cepijo drva', 'prostor za sekanje, cepljenje drv', knj. sln. *tnálo* < *tnáldlo (Be IV: 187–188; Sn: 768). Topoleksem ima lahko več pomenov: 'neporaščen in raven prostor ob poti pod gozdom, kjer se sekajo, cepijo in skladajo drva', 'neograjn prostor pred hišo, kjer se cepijo, sekajo in skladajo drva' (Bad: 278). V skladu s terenskim preverjanjem gre za poimenovanje prostora pred hišo.

Travne ▶ **Trá:une** -e γ s (Mmn 'yu u *Trá:unax*, Ted/Tmn 'yu u *Trá:une*, Red 'yo s *Trá:une γ*) (J); gozdček. Nastalo iz občnoimenskega nad. **trá:uen* **trá:una* **trá:une*, knj. sln. *trávæn trávna trávno* 'nanašajoč se na travo' < psl. **tráũbn̄* *tráũbna *tráũbno, kar je izpeljano iz nad. *trá:va travò*: 'trava', 'trata', knj. sln. *tráva trávo* < psl. *trauã *trauõ (Be IV: 214–215; Sn: 778).¹⁴² Ime izkazuje kolebanje med oblikami srednjega spola ednine in ženskega spola množine. Prvotni pomen imena je torej *'travno (polje)'.

Trepetič -a m ▶ **Trepe'tič** *Trepeti:ča* m (J), **Trepeti:č** -a m (Pe, Pi, A) (Med 'yu u *Trepeti:če*, Med 'yu u *Trepeti:č*) (Pe, Pi, A, J); K 1885: *trepetič* (9a); senožet. Nejasno. Ime je mogoče primerjati s sln. *trepáti trepâš* in *tréplješ* 'narahlo udarjati' < psl. *trepãti *trèplěšb 'tresti', sln. *trepétãti trepétâš* in *trepečěš* 'drgetati' < psl. *trepétãti *trepèšb,

¹⁴²Nad. *trá:va travò*: izkazuje odraz psl. naglasnega tipa c, ki je v pri tem samostalniku drugoten. Samostalniki *a*-jevske sklanjatve psl. naglasnega tipa b s psl. dolgim samoglasnikom v zadnjem zlogu osnove so v nad. niso ohranili posebnega odraza, prešli med odraze samostalnikov naglasnega tipa a ali c.

sln. *trepèť trepèta* 'drget' < sl. *trepèť *trepèta, iz česar je izpeljano sln. *trepelika/trepeljika, trepetika* 'drevo z dolgopecljatimi, skoraj okroglimi listi; Populus tremula' (Be IV: 219–220; Sn: 780–781). Pri nad. **trep'e'tič* gre mogoče za poimenovanje neke drevesne vrste ali pa na splošno za drevesa, ki se tresejo v vetru.

Treščenica -e ž ▶ **Trí:reščenca** -e ž (Med *'yu ū Trí:reščenc*, Ted *'yu ū Trí:reščenco*, Red *'yo s Trí:reščence*) (J); K 1885: *dreščenca* (9c); senožet. Primerljivo z ledinskimi imeni sln. *Treščenica, Treščence, Treščenic, Trešnik, Trejšņk, Treščenc* poleg *Treščena Čejšna, Pod Trešeno Hruško*, kar se navadno izpeljuje iz sln. *trēsk trēska* (Plet), *trēsk trēska/trēska, trēsk trēska* (SSKJ) 'tresk', *trēskati trēskaš* 'treskati', *trēščiti trēščiš* 'treščiti', *trēsni trēsneš* 'treščiti' < psl. **trēskъ, *trēskati *trēskaješb* 'močno udarjati, pokati', **trēščiti *trēščišb* 'močno udariti, počiti' (Be IV: 220–221; Be SVI II: 273). Medtem ko je v osrednjih sln. in v nad. narečjih zaradi sodobnega samoglasniškega upada pogosto težko ločiti med prvotnim **trēščьn-*, **trēščьn-*, rez. *T'riščanək, 'ta por T'riščanikon* (Dap I: 199–200) kaže na obliko **trēščьn-*, kar pomeni, da gre za izpeljanko iz trpnega deležnika na psl. *-en- in ne morda iz samostalnika preko pridevnika na psl. *-ьn-, torej nad. *Trí:reščenca* < *Trēščenica. Prvotni pomen imena je torej *'tam, kjer trešči'. Manj verjetno, da je ime izpeljanka iz nad. *trí:eska trí:esko* 'trska', knj. sln. *trēska trēsko* < psl. **trēska' *trēska* 'trska, drobir' (Be IV: 220; Sn: 788), torej nad. *Trí:reščenca* < *Trēščьnica, in da gre za prvotni pomen imena *'tam, kjer so treske', kar bi bilo kot poimenovanje značilno za zemljišča, kjer se je sekalo in cepilo drva. Glej tudi *Pri Treščenic*.

Trnovo brdo -ega -a s ▶ **Tarnù:obe bárdo** -eγa -a s (Med *na Tarnù:obem'bárde*) (Pi); K 1885: *ternove berdo* dvakrat (9č). Nastalo iz občnoimenskega nad. **tarnù:obe bárdo*, ki vsebuje nad. *tarnù:obe* 'trnovo' < *trnòuojē 'trnovo',¹⁴³ kar je izpeljavo iz nad. *tàren tər'na* 'trn', knj. sln. *tárn tárna* < psl. **trnъ *trnà* 'trn' (Be IV: 227–228; Sn: 785), in nad. *bárdo 'brdo'. Prvotni pomen imena je torej *'trnovo brdo', tj. *'brdo, zaraščeno s trnjem'. Dalje glej *Brdo*.

Tršca -e ž ▶ **Təršca** -e ž (J). Nejasno. Mogoče v zvezi s sln. *tərš tərša* gor., dol. 'panj, štor', gor. 'drevesno deblo', Idrija 'bukev, ki so ji veje obsekane', ben. 'v rasti zaostalo, grmičasto drevo', 'grm', mariborska okolica 'Rebenkopf', 'človeški trup brez okončin' (Murko, Vodnik), Črni Vrh 'bukev', Temljine 'dvojni plug' < psl. **trъšъ *trъšà* (Be IV: 237–238). Izhajati je potrebno iz krajevnega pomena, torej ben. 'v rasti zaostalo, grmičasto drevo', 'grm'. Če je povezava pravilna, je prvotni pomen imena *'senožet z obilo grmičevja'.

V krogih ▶ **Ū krò:γex** (F); del senožeti. Nastalo iz občnoimenskega nad. **ū krò:γex* 'v krogih', ki vsebuje nad. **krò:h*, knj. sln. *kròg* 'krog' < psl. *krògъ 'krog' (Be II: 97–98; Sn: 327; ES XIII: 23–27, XXVII: 187, 189). Glej tudi *Okroglik*.

V robih ▶ **Ū rò:bex** (Mmn *'yu Ū rò:bex*, Tmn *'yu Ū rò:be*) (F); senožet. Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *rò:p robù:* 'rob', 'skalovje, pečevje', in sicer na osnovi predložnega množinskega tožilnika smeri nad. *ū rò:be* in s poplošitvijo naglasa te prvotne tožilniške oblike v vse ostale oblike. Dalje glej *Robe*.

Vališče -a s ▶ **Valí:šče** -a s (Med *'ta na Valí:šč*, Ted *tì:e na Valí:šče*, Ted *'ta bez*

¹⁴³ Naglas nad. *tarnù:obe* izkazuje drugotni novi cirkumfleks, nastal iz psl. tonema tipa novega akuta na kračini ob skrajšavi ponaglasne dolžine, kontrakcijskega nastanka: nad. *tarnù:obe* < isln. *trnòuē < popsl. *trnòuē < psl. *trnòuojē.

Vališče) (M); K 1885: *vališč* (16a); gmajma. Nastalo iz občnoimenskega nad. *uālīšče, kar je izpeljano iz nad. *vali:t vali:š* ‘kotaliti, valiti’, knj. sln. *valiti vališ* < psl. *uāliti *uālīšb ‘kotaliti, valjati’ (Be IV: 277; Sn: 805–806), in sicer v povratnem pomenu ‘valiti se, kotaliti se’. Prvotni pomen imena je torej *‘tam, kjer se vali, kotali’, pri čemer je mišljeno kamenje, grušč. Glej tudi *Gorenje vališče, Pod vališčem, Za gorenjimi vališči*.

Vančon -a m ▶ **Vančò:n** -a m (Med *'do na Vančò:ne*) (Pe); K 1885: *na banč[...]* (5č). Nastalo iz osebnega imena nad. *Vančò:n*, izpričanega v Jevščku v hišnem imenu *Pər Vančò:ne* in v imenu hišnega gospodarja *Vančò:n*. Osebno ime *Vančò:n* je najverjetneje s prevzetim priponskim nad. *-on* (iz frl. *-on*, it. *-one* z vlogo tvorjenja večalnic, prim. it. *libro* ‘knjiga’ → it. *librone* ‘velika knjiga’) tvorjeno iz *Vanč,¹⁴⁴ kar je različica od imena *Ivan* (Ke: 244). Prvotni pomen imena je torej *‘Vančon, Vančonov svet’, pri čemer gre za metonimijo ‘Vančon’ → ‘Vančonov svet’. Glej tudi *Pod Vančonom*.

Vank -a m ▶ **Ūank** *Ūà:nka* m (Med *'yo na Ūà:nke*, Ted *'yo na 'Ūank*, Ted *'yo z Ūà:nka*) (J). Nejasno. Morda primerjavo s sln. *vānjak vānjka* ‘ovinek, obvoz’ (Plet), kar je prevzeto iz srvn. *wanc* ‘pomik naprej, nazaj ali v stran, odklon od glavne poti, stranska pot, ponovna vožnja po že narejeni poti, pot nazaj’ (ST: 244; Be IV: 281). Medtem ko sta v livških govorih prehod *ńk > *nk* in skrajšava spredaj stoječega samoglasnika dokumentirana v nad. *'rank* ‘pokojni’, sln. *rānjak* s sicer nejasno besedotvorno zgradbo (Be III: 146), je nepričakovan akutski tonem v odvisnih sklonih (*'Ūank Ūà:nka*) in v govoru Jevščka dvoustnični *u* v položaju pred *a* (*'Ūank* in ne *'Vank*). Prvotni pomen bi bil v primeru prave povezave *‘ovinek’. Druga možnost je povezava z osebnim imenom *Ūà:nac Ūà:naca*, izpejanke iz osebnega imana sln. *Van*, različice imena *Ivan* (Ke: 244), ki je sporočeno v hišnem imenu *Pər Ūà:nace* in v imenu gospodarja te hiše *Ūà:nac Ūà:naca* v Livku. Imeni *'Ūank* in *Ūà:nac* bi lahko bili besedotvorni različici, izpeljani s sopomenskima priponskima obrazilona nad. *-c, -ac* < **-bc̣b* in nad. *-k* < **-ḅḳb* (prim. *Krayù:onac* in *Krayù:onk/Kreyù:onk*). Dvoustnični *u* v položaju pred *a* v govoru Jevščka bi bil zato lahko posledica izposoje iz sosednjih govorov, konkretno iz govora Livka, od koder ime izvira (prim. npr. v govoru Jevščka: *Vančò:n* po izvoru iz Jevščka ~ *Ūà:nac* po izvoru iz Livka). V tem primeru bi bil prvotni pomen imena *‘Vaneč, Vankov svet’. Poimenovanje je dvojnično ime za *Bant*. Glej tudi *Vančon*.

Velika krnica -ih -ø s mn. ▶ **Velí:ke kərní:ca** -ex -ø s mn. (J). Ledinsko ime je nastalo iz občnoimenskega nad. **velí:ke kərní:ca* ‘velike krnice’, ki vsebuje nad. *'velk velí:ka, 'bēlk bēlí:ka*, knj. sln. *vélik velíka* < psl. **uēlíḳb* *uēlíka (Be IV: 295; Sn: 812) in nad. **kərní:ca* ‘krnica’. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe števila in slovničnega spola nad. **velí:ka kərní:ca* im. ed. ž → *Velí:ke kərní:ca* im. mn. s. Dalje glej *Krnica*.

Velika njiva -e -e ž ▶ **Velíka ní:va** -e -e ž (Med *'ta na Velíki ní:f*) (M, F); K 1885: *velika njiva* (11č) ▶ **Velíka ní:va** -e -e ž (Med *'ta u Velíki ní:f*, Ted *tì:e u Velíko ní:vo*, Red *'ta z Velíke ní:ve*) (J); K 1885: *velika njiva* (14a); njiva. Nastalo iz občnoimenskega *velí:ka ní:va* ‘velika njiva’, ki vsebuje nad. *'velk velí:ka, 'bēlk bēlí:ka* ‘velik’ in nad. *ní:va, ní:va* ‘njiva’. Ime dejansko poimenuje veliko njivo. Dalje glej *Gorenja njiva*.

Velike robe ▶ **Velí:ke rò:be** (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. *'velk velí:ka* ‘velik’ in nad. *rò:p robù:* ‘rob’, ‘skalovje, pečevje’, in sicer na osnovi predložnega

¹⁴⁴V nad. se pojavlja tudi iz rom. jezikov prevzeto priponsko obrazilo *-i:n* v prvotni vlogi tvorjenja manjšalnic (nad. *prá:sc* ‘prašič’ → nad. *prašči:n* ‘majhen prašič’).

množinskega tožilnika smeri nad. *u veli:ke rò:be*. Prvotni pomen imena je torej *'v veliko skalovje, pečevje'. Dalje glej *Robe*.

Veliki kolnik -ega -a m ▶ **Te ðeli:k kuni:k** -ø -eγa -a m (Pe, A). Nastalo iz občnoimenskega nad. **te ðeli:k kuni:k*, ki vsebuje nad. *'ðelk ðeli:ka* 'velik' in nad. **kuni:k*. Dalje glej *Kolnik*.

Veliki lazič -ega -a m ▶ **Te ðeli:k lá:šč** -ø -eγa -a m (A); K 1885: *veliki lasc* dvakrat (4č, 5c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te ðeli:k lá:šč* 'malo večje majhno ozko zemljišče', ki vsebuje nad. *'ðelk*, *'velk* 'velik' in nad. *lá:šč lá:šča* 'majhno ozko zemljišče'. Dalje glej *Lazič*.

Veliki part -ega -a m ▶ **Te ðeli:k 'part** *Te ðeli:keγa pá:rta* m (Med *'du u Te ðeli:kem pá:rte*) (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *te ðeli:k 'part* 'veliki del zemljišča', ki vsebuje nad. *'ðelk ðeli:ka*, *'velk veli:ka* (J) 'velik', knj. sln. *vélik velika* < psl. *uélik *uélika 'velik' (Be IV: 295; Sn: 812) in samostalnik nad. *'part pá:rta* 'del, del zemljišča; zemljiška parcela'. Dalje glej *Drugi part*.

Vlak -a m ▶ **Ūlá:k** -a m (Med *'yo na Ūlá:ke*, Ted *'yo na Ūlá:k*) (F); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **uála:k*, nar. sln. *vlák* 'poteg, vleka', 'več skupaj zvezanih vej, na katerih se z vlečenjem spravlja zlasti seno v dolino' < psl. *uólk. 'vleka, vlečenje' (Be IV: 330; Sn: 826). V ljudskozemljepisnem izrazju ima osnova *vlak-* pomen 'smer, drča, vlača, pot, kolovoz, koder poleti ali pozimi vlačijo seno, drva, krlje ipd. z gore v dolino' (Ba, 285). Prvotni pomen imena je torej *'pot, po kateri se vlačijo seno, drva'. Glej tudi *Vlaka*.

Vlaka -ø s mn. ▶ **Ūlá:ka** -ø s mn. (Mmn *'ta na Ūlá:kax*, Tmn *ti:e na Ūlá:ka*) (J); K 1885: *na vlaka* štirikrat (13b, 14a trikrat). Nastalo iz občnoimenskega nad. *uála:ko* 'ozka drsna ploskev pri saneh' < *uolko, nad. *uála:ka* mn. 'sani', sln. *vláke* mn. 'sani', *vláka* ed. 'priprava za vlečenje, sani', 'iz rant zložena priprava, na kateri vlačijo praprot s hribov domov', 'toliko drv, bodi si v deblih ali vejah, kolikor jih vleče konj ali človek' npr. v *šel je po vlako*, 'sprednji del voza z naloženimi hlodi, ki jih voz vleče za seboj' v *na vlako voziti* in *na vlake voziti* (Plet) < *uolka, kar je izpeljano iz glagola nad. *uè:ič uli:češ* 'vleči', knj. sln. *vléči vléčeš* < popsl. *uelti *uelčěš (Be IV: 331; Sn: 827). V ljudskozemljepisnem izrazju ima osnova *vlak-* pomen 'smer, drča, vlača, pot, kolovoz, koder poleti ali pozimi vlačijo seno, drva, krlje ipd. z gore v dolino' (Ba, 285). Prvotni pomen imena je torej *'pot, po kateri se vlačijo seno, drva'. Glej tudi *Vlak*.

Voznica -e ž ▶ **Ūozní:ca** -e ž (Med *'ta u Ūozní:c*) (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *uozní:ca* 'vozna pot, kolovoz', sln. *voznica* (Plet) < psl. *uozníca, kar je izpeljano iz nad. *uò:os uozà:* 'voz', knj. sln. *vôz vozâ* < psl. *uôz *uôza 'voz' (Be IV: 347; Sn: 831). Ime je v svojem prvotnem pomenu sopomensko z imenom *Kolnik*. Drugo ime za isto zemljišče je *Robida*.

Vranovo čelo -ega -a s ▶ **Ūrà:noue č'lo** *Ūrà:nobeya č'la* s (Med *'ta na Ūrà:nobem č'le*) (A). Zloženo iz občnoimenskega nad. *urà:nu urà:nuγa* k nad. *urà:n* 'vrat, Corvus corax, Corvus corone', knj. sln. *vrân* < psl. *uôrn (Be IV: 350; Sn: 833), in nad. *č'lo* 'strmo se dvigajoči del skalne stene'. Prvotni pomen imena je torej *'vranova skalna stena' in se verjetno nanaša na skalno steno, na kateri se zbirajo vrani. Dalje glej *Čela*.

Vrata -ø s mn. ▶ **Ūrá:ta** -ø s mn. (Mmn *na Ūrá:tex*) (J); K 1885: *navrateh* (13č); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *urá:ta* 'vrata', knj. sln. *vráta* < psl. *uorá 'vrata' (Be IV: 352; Sn: 833). V ljudskozemljepisnem izrazju se topoleksem *vrata* uporablja v pomenih 'lažji, ne nevaren gorski prehod', 'vsaka krajša, ožja ali širša vratom podobna tesen' (Bad:

95). Pri obravnavanem ledinskem imenu ne gre za predmet s opisanimi lastnostmi. Prvotni pomen imena je zato najverjetneje *'lesa, preprosta vrata iz lat, zlasti v plotu, ograji', ki vodi na pašnik. Glej tudi *Pod vrati, Vrataca*.

Vrataca -ø s mn. ► **Ūrá:ca** -ø s mn. (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *urá:ca* 'majhna vrata' < psl. *uórtbca, kar je manjšalnica od psl. *uortá 'vrata'. Dalje glej *Vrata*.

Vrh -a m ► **Vǝrx** *Vǝr'xa* m (Med na *Vǝrx*e, Ted na *Vǝrx*, Red z *Vǝrx*a) (J); K 1885: na verhu (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *vǝrx vǝr'xa* 'vrh; najvišja točka, najvišji del vzpetine', knj. sln. *vǝrh vǝrha/vǝrhá*, mn. *vǝrhǝvi* < psl. *uǝrxъ *uǝrxu 'vrh' (Be IV: 359; Sn: 835).¹⁴⁵ Glej tudi *Vrh lazine, Za vrhom*, gorski imeni *Mrzli vrh, Srednji vrh*.

Vrh lazine ► **Vǝrx lá:zne** (M). Nastalo iz občnoimenske nad. *vǝrx lá:zne* 'vrh lazine, na vrhu lazine', ki vsebuje nad. *lá:zna* 'jasa v gozdu, travnik sredi gozda'. Dalje glej *Vrh, Lazina*.

Vrtača -ø s mn. ► **Ūǝrtá:ča** -ø s mn. (Mmn *'yu u Ūǝrtá:čax*, Tmn *'yu u Ūǝrtá:ča*, Rmn *'yo z Ūǝrtá:č*) (Pe, Pi, A); K 1885: *vertača* dvakrat (5c, 9a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *uǝrtá:ča* (A), *vǝrtá:ča* (J) 'vrtača; podolgovat ali okroglast udrt svet', knj. sln. *vǝrtáča* < sl. *uǝrtáča, ki je izposojeno rom. jezikov, prim. istr. rom. *vartáčo* 'zapuščen vrt' < *hortaceus, kar je s slabšalnim priponskim obrazilom lat. *-aceus* izpeljano iz istr. rom. *várto* 'vrt' < lat. *hortus* 'vrt' (Be IV: 364–365). V ljudskozemljepisnem izrazju se osnova *vrtač-* uporablja v pomenu 'poljubno globoka, okrogla vdrtnina, globel' (Bad: 180). Ime je nastalo s spremembo slovnicega spola in števila *uǝrtá:ča* ž ed. → *Ūǝrtá:ča* s mn.

Vrtič -a m ► **Vǝr'tič** *Vǝrti:ča* m (Med *'du u Vǝrti:če*, Ted *'du u Vǝr'tič*) (J); manjša travnata površina. Nastalo iz občnoimenskega nad. *vǝr'tič vǝrti:ča* 'manjši zelenjavni vrt', knj. sln. *vrtič vrtiča* < *uǝrtítb *uǝrtítá, kar izpeljano iz nad. *vǝrt vǝrta* 'vrt' < sl. *uǝrtb *uǝrtá. Dalje glej *Vrt*.

Za apnenico ► **Za jepi:enco** (Oed *'ta Za jepi:enco*, Ted *ti:e Za jepi:enco*) (G); K 1885: za *jabnenco* (6a); pašnik. Topoleksem je mogoče primerjati z nad. *japnè:nca* 'jama za gašenje arpa', knj. sln. *apnènica* 'peč za žganje arpa' < *arǝnenica, kar je izpeljano iz nad. *já:pn* 'arno', knj. sln. *ápno* 'arno'. Topoleksem obravnavanega ledinskega imena nad. **jepi:enca* v primerjavi z občnim imenom nad. *japnè:nca* izkazuje naslednje glasovne posebnosti: *pn ~ *n*, *ja ~ *je*, **i:e* ~ *è*.¹⁴⁶ Ledinska imena iz osnove **arǝn-* so v sln. ledinskih imenih

¹⁴⁵Rekonstrukcija izhodiščne naglasne podobe leksema v sln. ni enoznačna: nad. *'vǝrx vǝr'xa* < *uǝrxъ *uǝrxá (b) ~ knj. sln. *vǝrh vǝrha/vǝrhá*, mn. *vǝrhǝvi* < *uǝrxъ *uǝrxu (c). Navadno se kot prvotni rekonstruira psl. naglasni tip b (Stang 1957: 81; Иллич-Свитыч 1963: 145–46). Prvotni psl. naglasni tip se ohranja v: štok. *vřh vřha*, čak. *vǝrx varxà* (Susak), *vřh vřhà* (Novi, Hvar), strus. *verx verxà* (14. st.), *do verxù*, *otverxù*, *s verxù*, *k verxù*, *vercù* (17. st.), sev. nar. rus. *verëx*, nar. brus. *éǝrx verxá*, nar. ukr. *éǝrx verxù*, morav. nar. čes. *vřch*, slovin. *vǝǝrx* < psl. *uǝrxъ *uǝrxù (b). Drugotni prehod v naglasni tip c izkazujejo: knj. sln. *vǝrh vǝrha/vǝrhá*, blg. *éǝrx éǝrxǝm*, knj. rus. *éǝrx véǝrxá*, knj. brus. *éǝrx éǝrxu*, knj. ukr. *éǝrx éǝrxu*, slš. *vřch*. Tudi v baltskih jezikih se mešani naglasni tip pojavlja drugotno: knj. lit. *viršùs viršauš* (4) ~ star. in nar. lit. *viršùs viřšaus* (2) (Иллич-Свитыч 1963: 62). Naglas tipa lit. *viršùs viřšaus* (2) po Иллич-Свитычевem zakonu genetsko ustreza psl. *uǝrxъ *uǝrxù (b). Mnenje o drugotnosti mešanega naglasnega tipa v sl. j. je zastopano tudi v Be IV: 359.

¹⁴⁶Zemljepisna imena kot sln. mtpn. *Apnenica, Jeplenca*, sln. top. *Apence* se običajno vsa izvaja iz *arǝnenica (Be SVI 37–38). Nekatera izkazujejo glasovne posebnosti, ki se pojavljajo tudi pri nad. **jepi:enca*: mtpn. *Jeplenca* preglas, top. *Apence* pa poenostavitev soglasiškega sklopa *pn > *n*.

zelo pogosta, označujejo pa lahko kakovost tal, kakovost vode ali kraj, kjer so nekoč žgali apno (Be SVI: 38). V danem primeru na terenu ni mogoče ugotoviti pomenske motivacije obravnavanega ledinskega imena, tako da sta mogoča vsaj dva prvotna pomena, in sicer *'apnena tla', *'kraj, kjer se žge apno'. Dalje glej *Pri apnenici*.

Za brdi ▶ **Za bərt** ⟨Omn 'yo Za bərt⟩ (J); K 1885: za *berdi* (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za bərt *'za brdi', ki vsebuje nad. *bərdo *'brdo'. Isti poimenovalni predmet se imenuje tudi *Za brdom*. Dalje glej *Brdo*.

Za brdom ▶ **Za bərdan** ⟨Oed 'yo Za bərdan⟩ (J); K 1885: za *berdam* (9c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za bərdom *'za brdom', ki vsebuje nad. *bərdo *'brdo'. Isto zemljišče se imenuje tudi *Za brdi*. Dalje glej *Brdo*.

Za bregom ▶ **Za brī:eyam** ⟨Oed 'ta Za brī:eyam⟩ (Pe) ▶ **Za brī:eyan** ⟨Oed 'do Za brī:eyan, Ted 'do Za brī:eh⟩ (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. za brī:eyam *'za bregom', ki vsebuje nad. brī:eh bregà: 'breg'. Dalje glej *Breg*.

Za cerkvijo ▶ **Za cí:erkujo** ⟨Oed 'ta Za cí:erkujo⟩ (Pe); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za cí:erkujo 'za cerkvijo', ki vsebuje nad. cí:erku cí:erkbe, cí:erku cí:erkve 'cerkev'. Poimenovano zemljišče se nahaja za cerkvijo sv. Petra pri Peratih. Dalje glej *Cerkovnica*.

Za čuklo ▶ **Za čù:klo** ⟨Oed 'ta Za čù:klo⟩ (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za čù:klo 'za skalnato vzpetino', ki vsebuje nad. *čù:kla 'skalnata vzpetina'. Dalje glej *Čukla*.

Za dobom ▶ **Za dò:ban** ⟨Oed 'do Za dò:ban, Ted 'do Za dò:p⟩ (J); K 1885: za *doban* (14a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za dò:ban 'za dobom, za hrastom', ki vsebuje nad. dò:p dò:ba 'hrast, Quercus', knj. sln. dōb dōba < psl. *dōbъ 'drevo, hrast' (Be I: 105; Sn: 114–115; ES V: 95–97; SP IV: 185–188). Glej tudi *Dobje*.

Za dolino ▶ **Za doli:no** (F); K 1885: za *dolino* (12). Nastalo iz občnoimenskega nad. za doli:no 'za dolino', ki vsebuje nad. doli:na 'dolina'. Dalje glej *Dolina*.

Za dolom ▶ **Za dù:olan** (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za dù:olan 'za majhno dolino', ki vsebuje nad. *dù:ol 'majhna dolina'. Dalje glej *Dol*.

Za drago ▶ **Za drà:yo** ⟨Oed 'yo Za drà:yo (Pl), 'ta Za drà:yo (Pe), Red 'yo Za drá:ye (Pl)⟩ (Pl, Pe). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za drà:yo *'za potjo, jarkom, strugo, sotesko, majhno dolino', ki vsebuje nad. *drá:ya *'pot, jarek, struga, soteska, majhna dolina'. Dalje glej *Draga*.

Za drenjem ▶ **Za dré:ňan** ⟨Oed 'do Za dré:ňan, Ted 'do Za dré:ňe, Red 'do Za dré:ňeya⟩ (J); K 1885: za *drenjem* (14a). Nejasno. Mogoče v zvezi z občnoimenskim nad. *dri:éne 'drenje, drenovje, drenovo grmovje ali drevje', pri čemer topoleksem izkazuje nepričakovani odraz psl. *ě v položaju pred trdonenikom.

Za dušco ▶ **Za dù:šco** ⟨Oed 'ta za dù:šco⟩ (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za dù:šco *'za zemljiščem v sredini', ki vsebuje nad. *dù:šca *'zemljišče v sredini', kar je morda manjšalica od nad. dù:ša dušò: 'duša'. Dalje glej *Dušico*.

Za frtinom ▶ **Za fərti:nam** ⟨Oed 'ta Za fərti:nam⟩ (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za fərti:nam 'za bunkerjem', ki vsebuje nad. *fərti:n 'bunker'. Dalje glej *Frтин*.

Za gabrji ▶ **Zayà:bərje** (J); K 1885: za *gaberni* dvakrat (13č). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za yà:bərjan 'za gabrjem, za gabrovjem, za gabrovim gozdom', ki vsebuje nad. *yà:bərje 'gabrje, gabrovje, gabrov gozd'. Dalje glej *Gabrje*.

Za glavico ▶ **Za ylavì:co** ⟨Oed 'ta/'yo Za ylavì:co⟩ (M); gmajna, pašnik. Nastalo iz

občnoimenskega nad. za *ɣlavi:co* ‘za majhno vzpetino, po obliki podobno glavi’, ki vsebuje nad. *ɣlavi:ca* ‘majhna glava’, knj. sln. *glávica/glavíca* < psl. *golúčica, kar je izpeljano iz psl. *golučà *gólučø. Dalje glej *Glava*.

Za glavo ▶ Za ɣlavó: (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *ɣlavó:* ‘za vzpetino, po obliki podobno glavi’, ki vsebuje nad. *ɣlá:ɣa ɣlauò:*, *ɣlá:va ɣlavò:* (J) ‘glava’, ‘po obliki glavi podobna vzpetina’. Dalje glej *Glava*.

Za gomilo ▶ Za ɣomì:lo (Oed *'ɣo Za ɣomì:lo* (G, L), *'do Za ɣomì:lo* (M)); K 1885: *gomilo* (10b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *ɣomì:lo*, ki vsebuje nad. **ɣomì:la*, knj. sln. *gomíla* knjiž. ‘grob’, ekspr. ‘velik kup; velika količina, množica’, zastar. ‘grič, hrib’ < psl. *mogýla ‘gomila’ (Be I: 160–161; Sn: 181). V narečju leksem tradicionalno ni znan, informatorji ob njem pomislijo na knjižnojezikovni pomen ‘grob’. V ljudskozemljepisnem izrazju ima pomen ‘manjši ali večji zaokroženi, poraščeni prsteni ali peščeni kup, ki pa niso naravne tvorbe, ampak so nastali kot nanosi, nasipi človeških rok’ (Bad: 112), ki pa se je verjetno razvil iz pomena ‘grob’. Prvotni pomen imena je *‘za gričem, hribom’.

Za gorenjimi vališči ▶ Za ɣorè:nim valí:šč (Mmn *'ta/'ɣo Za ɣorè:nim valí:šč*) (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. **za ɣorè:nim valí:šč*, ki vsebuje nad. *ɣorè:n* ‘zgornji’ in nad. **valí:šče*. Dalje glej *Vališče*.

Za hišo ▶ Za xi:šo (Pl); K 1885: *za hišo* (9b) ▶ **Za xi:šo** (J); travnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *xi:šo* ‘za hišo’, kar je tvorjeno iz nad. *xí:ša xi:šo* ‘hiša’, knj. sln. *hiša hišo* < psl. *xýša *xýšø (Be I: 194; Sn: 204).

Za jamo ▶ Za jà:mo (Oed *'do Za jà:mo*) (M); K 1885: *za jamo* (11c) ▶ **Za jà:mo** (A), *'ɣo Za jà:mo*; K 1885: *za jamo* (9a). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *jà:mo* ‘za jamo’, ki vsebuje nad. *já:ma* ‘luknja, jama’, knj. sln. *jáma* < psl. *ǰáma (Be I: 219; Sn: 234; ES I: 70).

Za javorjem ▶ Za já:uorjam (Oed *'ɣo Za já:uorjam*) (M); K 1885: *javor* (11a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *já:uorjam* ‘za javorjem’, ki vsebuje nad. *já:uor* ‘javor’. Dalje glej *Javor*.

Za kašto ▶ Za kà:što (Med *'ta Za kà:što*, Ted *tì:e Za ká:što*, Red *'ta Zat ká:šte*) (Pl, Pi, Pe, A); K 1885: *za kašto* (9b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *kà:što* ‘za kaščo’, kar je tvorjeno iz nad. *ká:šta* ‘kašča’. Na poimenovanem zemljišču vsaj v času od druge svetovne vojne ne stoji kašča, možno pa je, da je nekoč. Dalje glej *Pri kašti*.

Za klancem ▶ Za klá:ncam (Oed *'ɣo Za klá:ncam* (G, L), *'do Za klá:ncam* (Pi)); K 1885: *za klancem* (5c, 10a); gmajna, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *klá:ncam* ‘za ograjeno potjo, po kateri se žene krave na pašo’, ki vsebuje nad. *klá:nc klá:nca* ‘ograjena pot, po kateri se žene krave na pašo’. Dalje glej *Klanec*.

Za kolkom ▶ Za kú:kam (Oed *'ta/'ɣo Za kú:kam*) (Pi). Nastalo iz občnoimenskega nad. **za kú:kam* ‘za majšim gričem’, ki vsebuje nad. *kuk **kú:ka* ‘manjši grič’. Dalje glej *Kolk*.

Za Kolovratom ▶ Za Koloúrà:tam (Oed *'ta Za koloúrà:tam*) (G); K 1885: *za kolovratem* trikrat (6č, 7c, 7č), *kolovratem* (11a/11b). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *Koloúrà:tam* ‘za Kolovratom’, ki vsebuje lastno ime nad. *Koloúr'rat*. Dalje glej *Kolovrat*.

Za korednico ▶ Za korè:denco (L). Ledinsko ime je primerljivo z rez. *Zakorednica* (Be III: 88; Be 1955, 12), ki se navadno razlaga v zvezi z *kored, *koreda, *koredo v pomenu ‘opuščena njiva’. Prvotni pomen imena bil bil torej *‘za mestom, kjer je opuščena njiva’. Dalje glej *Koreda*.

Za koredó ▶ **Za korè:do** (L, Š); K 1885: za *koredó* (10a); njiva ▶ **Za korè:do** (Pi, A), *'yo Za korè:do, 'yo Zat korè:de*; K 1885: za *koredó* (9c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za korè:do* 'za opuščeno njivo', ki vsebuje nad. **korè:da* 'opuščena njiva'. Dalje glej *Koreda*.

Za koritom ▶ **Za korí:tam** (Oed *'yo Za korí:tam, Ted 'yo Za korí:to*) (Pi, A); K 1885: za *koritam* (9a); pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *korí:tam* 'za koritom', ki vsebuje nad. *korí:to* 'korito'. Dalje glej *Na koritu*.

Za kostanji ▶ **Za kostà:n** (Omn *'ta Za kostà:n*) (J); K 1885: za *kostanje* (13č). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *kostà:n* 'za kostanji', ki vsebuje nad. *kos'tań kostà:ńa* 'kostanj'. Dalje glej *Kostanje*.

Za kotlom ▶ **Za kot'lam** (Oed *'yo Za kot'lam* (L), *'ta Za kot'lam* (M)); K 1885: za *kotlam* dvakrat (7c, 11a). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *kot'lam* *'za kotlom; za zemljiščem, podobnim kotlu', ki vsebuje nad. *ko'tu kot'la* 'kotel' npr. v *ko'tu za plè:nto* 'kotel za kuhanje polente', *ko'tu za žganí:e* 'kotel za kuhanje žganja', knj. sln. *kótal kótla* < psl. **kot'lbъ *kot'blá* 'kotel' (Be II: 73–74; Sn: 313; ES XI: 217–219). Osnova *kotl-* se v ljudskozemljepisnem izrazju pojavlja v pomenu 'manjša vodna ali kopna zaprta, tesna skalnata vdrtna' (Bad: 188). Pomenska motivacija je torej podobna tisti imena *Za vrčem*.

Za kotom ▶ **Za kót:am** (F). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *kót:am* 'za kotom', ki vsebuje nad. *kót:kót:a* 'kot'. Dalje glej *Kot*.

Za krasjo ▶ **Za krà:sjo** (Oed *'yo Za krà:sjo, 'ta Za krà:sjo* (L), *Ted 'yo Za k'ras* (G)); K 1885: za *krasjo* trikrat (6a dvakrat, 6c) ▶ **Za krà:sjo** (M), *'ta Za krà:sjo*; pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za krà:sjo* 'za skalami, pečinami, grobljem', ki vsebuje nad. **k'ras *krà:s* 'skale, pečine, groblje'. Zemljišče *Za krasjo* med Golobi in Livkom ima naslednja natančnejša poimenovanja: *Pri studencu, Pod robom, Žlundrovka, Baluhovka*. Dalje glej *Kras*.

Za kroljkom ▶ **Za kró:lkam** (Oed *'yo Za kró:lkam*) (M). Nejasno.

Za lazi ▶ **Za lá:s** (Omn *'ta Za lá:s*) (Pe, Pi, A); K 1885: za *las* štirikrat (5a, 5b dvakrat, 5č); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *lá:s* 'za lazi', ki vsebuje nad. *'laz lá:za* 'laz'. Dalje glej *Laz*.

Za lazjo ▶ **Za lã:zjo** (Š); senožet z eno kopo sena. Podobno kot v imenu *Pod lazjo* se tudi v tem ledinskem imenu ohranja samostalni ženske *i*-jevske sklanjatve nad. **las *lá:s* < **lãzъ *lãzi*, ki se v sln. pojavlja ob samostalniku moške *o*-jevske sklanjatve psl. **lãzъ *lãza* s pomenom *'laz' (Be K: 17). Prvotni pomen imena je torej *'za lazom'. Glej tudi *Nad lazjo, Pod lazjo*.

Za lopočem ▶ **Za lapo'čan** (Oed *'yo Za lapo'čan*) (J); K 1885: za *lopočen* (8b); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. za *lapo'čan* 'za kalom, za močilom', ki vsebuje nad. *la'poč lapo'ča* 'kal, močilo'. Dalje glej *Pri lopoču*.

Za mejo ▶ **Za mejó:** (Oed *'do Za mejó:, Ted 'do Za mè:jo*) (J); K 1885: za *mejo* dvakrat (14a). Nastalo iz občnoimenskega nad. za *mejó:* 'za grmovjem, hosto, gozdičkom', kar je tvorjeno iz nad. *me'ja mejò:* 'grmovje, hosta, nižji gozd, gozdiček, gaj', knj. sln. *méja méjo/mejô* < psl. **međá *měđq* (Be II: 176; Sn: 390; ES XVIII: 45–46).¹⁴⁷ Livško občnoimensko gradivo izkazuje prvotni pomen *meja* 'gozd', ki je v sln. kot občno imen ohranjeno samo

¹⁴⁷ Samostalni v slovenščini in štokavščini izkazuje odraz psl. naglasnega tipa c, primerjava v vzhodnoslovanskim gradivom in zunajjezikovna primerjava pa kažeta na prvotni naglasni tip b.

še v Baški grapi in na Tolminskem, v lastnih imenih pa do Ljubljanske kotline; iz pomena gozd se je šele kasneje razvil pomen 'meja' prvotno kot ločnica med kultiviranim in nekultiviranim svetom (Bezljaj 1959–60: 122–123). Medtem kot oblika or. ed. *Za mejó*: ne izkazuje naglasnih posebnosti v primerjavi občnoimensko *za mejó*: se starejše naglasno stanje ohranja v obliki tož. ed. *Za mè:jo* < psl. *zâ medǫ ~ *za mejò*: ki izkazuje posplošitev naglasa po nepredložni obliki. Poimenovano zemljišče se dejansko nahaja za gozdičkom.

Za mirom ▶ Za mí:eran (Oed 'ta *Za mí:eran*, Ted *tì:e Za mí:er*) (J); K 1885: *za meran* (13b); njive. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za mí:eran* 'za zidom', ki vsebuje nad. **mí:er* **mí:era* 'zid'. Dalje glej *Mir*.

Za ograjo ▶ Za oyrà:jo (Oed 'yo *Za oyrà:jo*) (M); senožet, gmajna (pašnik). Nastalo iz občnimenskega nad. *za oyrà:jo* 'za ogrado za živino', ki vsebuje nad. *oyrà:ja* 'ograjja, ograda'. Dalje glej *Ograja*.

Za pačem ▶ Za pá:čan (Oed 'ta *Za pá:čan*, Ted *tì:e Za 'pač*) (J); prostor ob vodnjaku z izviro. Primerjati je mogoče z občnoimenskim nad. *za pačan* 'za vodnjakom z izviro', ki vsebuje nad. 'pač pača' 'vodnjak z izviro'. Podobno kot pri *pər pače* ~ *Pər pá:če* se med občno- in lastnoimenskim poimenovanjem pojavlja razlika v naglasu *za pá:čan* ~ *Za pá:čan*. Dalje glej *Pri paču*.

Za panom ▶ Za pá:nam (Oed 'ta *Za pá:nam*, Ted *tì:e Za 'pan*, Red 'ta *Zat pá:na*) (M); K 1885: *za panem* (11a); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za pá:nam* *'za prepovedanim gozdom', ki vsebuje nad. *pan **pá:na* *'prepovedani gozd'. Dalje glej *Pan*.

Za Pikom ▶ Za Pikom (Oed 'do *Za Pi:kam*) (Pi); K 1885: *za pikam* (9b). Nastalo iz občnoimenskega nad. **za Pi:kam* *'za Pikom; za Pikovo hišo', ki vsebuje osebno ime **Pi:k-*, ki se v množinski ohranja v imenu zaselka nad. *Pi:k*, poknjiženo *Piki*. Ime zaselka je verjetno nastalo iz osebnega imena, in sicer morda iz imena prebivalca prvotnega prebivalca, s slovnično izpeljavo s pomočjo spremembe števila: osebno ime **Pi:k-* ed. → krajevno ime *Pi:k* mn. Osebno ime je torej posredno ohranjeno v ledinskem imenu *Za Pikom*.

Za plečci ▶ Za Plé:jčmi (G); gozd. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za plé:jčmi* 'za majhnimi pleči', ki vsebuje nad. **plé:jče* *'majhno pleče'. Pri poimenovanju je mišljeno *pleče gore* v metaforičnem smislu. Dalje glej *Plečca*.

Za plotom ▶ Za plù:otam (Oed 'yo *Za plù:otam* (G), 'do *Za plù:otam* (L)); K 1885: *za blotam* (6a, 6c). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za plù:otam* 'za plotom', ki vsebuje nad. *plù:ot plotù*: 'ograjja iz v tla zabitih lesenih kolov z medsebojno razdaljo, približno enako premeru človeškega telesa, da skozi njih lahko gre človek in drobnica, ne pa tudi govedo'. Dalje glej *Pod plotom*.

Za potjo ▶ Za pò:tjo (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za pò:tjo* 'za potjo', ki vsebuje nad. *pó:tž* 'pot'. Dalje glej *Nad potjo*.

Za potokom ▶ Za pató:kam (Oed 'do *Za pató:kam* (L), 'yo *Za pató:kam* (Š)) (L, Š, Pi); **Za pató:kan** (Oed 'ta *Za pató:kan*) (J); K 1885: *za potokom* dvakrat (9c, 14a); grmičevje. Nastalo iz občnoimenskega nad. *za pató:kan* 'za potokom', ki vsebuje nad. *pa'tok pató:ka* 'potok'. Poimenovani prostor pri Šturmih se nahaja ob potoku, njegovo dvojnično ime je *Za reko*, v Jevščku pa ob strugi, ki se ob dežju napolni z vodo. Dalje glej *Potok*.

Za prelovcem ▶ Za prí:educam/Za prí:elucam (Oed 'yo *Za prí:educam/prí:elucam*) (M). Nejasno, morda nastalo iz občnoimenskega nad. **za prí:educam*/**za prí:elucam*, ki

vsebuje nad. **prí:educ*/**prí:eluc*, kar je izpeljano iz sln. *prédol predóla, predôl predôla* 'stranska dolina' < psl. *perdolb, izpeljanke iz psl. *dolb. Dvojnični obliki imena sta posplošitvi različnih sklonskih oblik, in sicer **prí:educ* po stranskosklonskih oblikah nad. **prí:educa* < issln. *prědolca < psl. *perdolbca, **prí:eluc* pa morda imenovalniške issln. *prědolac < psl. *perdolbca ob naslonitvi na **prí:educ*-. Prvotni pomen imena je torej *'za manjšo stransko dolino'.

Za presko ▶ Za pri:esko (Oed '*do Za pri:esko*, Red '*do Zat pri:eske*) (Pe, Pi). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za pri:esko* 'za lesenim plotom', ki vsebuje nad. *prí:eska pri:esko* 'leseni plot' < psl. *persěka, kar je izpeljano iz sestavljenega glagola psl. *persěti *persěčešb (Be III: 114). Dalje glej *Preseka*.

Za reko ▶ Za rekó: (Oed '*do Za rekó:*) (Š); K 1885: *za reko* dvakrat (10a). Nastalo iz občnoimenskega nad. **za rekó:* 'za reko', ki vsebuje nad. **ri:eka* *'reka', ki je ohranjeno v vodnem imenu nad. *Rí:eka*. Drugo poimenovanje za isto zemljišče je *Za potokom*. Dalje glej *Reka*.

Za rupo ▶ Za rù:po (Oed '*do Za rù:po*, Red '*do Zat rù:pe*) (M); gmajna (pašnik). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za rù:po* 'za jamo, za kotanjo', ki vsebuje nad. *rù:pa* 'jama, kotanja; manjša odprtina v kraških tleh'. Dalje glej *Rupa*.

Za selišči ▶ Za šeli:šč, tudi Za šeli:ščam (M); K 1885: *za selišč* dvakrat (11č, 16b); senožet. Najverjetneje nastalo iz občnoimenskega nad. **za šeli:ščam* 'za bivališčem divje živali', ki vsebuje nad. **seli:šče* 'bivališče divje živali'. Dalje glej *Selišče*.

Za skalo ▶ Za skà:lo (Oed '*yo Za skà:lo*) (F); K 1885: *za skalo* (11č); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *za skà:lo* 'za skalo', ki vsebuje nad. *skà:la* 'skala'. Dalje glej *Skala*.

Za skednjem ▶ Za sked'ňan (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za sked'ňan* (J) 'za skednjem', ki vsebuje nad. *ske'deň sked'ňa* 'skedenj; prostor za shranjevanje sena nad hlevom', knj. sln. *skədňj skədňj, skədňj skədňj* < sl. *skьdьňb *skьdьňá, kar je prevzeto iz stvn. *scugin, scugina* 'skedenj, gumno' (ST: 219; Be III: 241–241; Sn: 660).¹⁴⁸

Za starim koritom ▶ Za stá:ren kori:tan (J); zaraščen pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *za stá:ren kori:tan* 'za starim koritom', ki vsebuje nad. *s'tar stá:ra stá:ro* 'star' in nad. *kori:to* 'korito'. V bližini poimenovanega zemljišča je nekoč stalo korito z vodo za napajanje živine, ki ga kasneje niso več uporabljali. Dalje glej *Na koritu*.

Za šipom ▶ Za ši:pan (Oed '*do Za ši:pan*, Ted '*do Za ši:p*, Red '*do Meš ši:p*) (J); K 1885: *za šipam* (14a); njiva. Nastalo iz občnoimenskega nad. **za ši:pan* 'za šipkom', ki vsebuje nad. **ši:p* **ši:pa* 'šipek'. Dalje glej *Šip*.

Za šolo ▶ Za šù:olo (Oed *tlè: Za šù:olo*) (L). Nastalo iz občnoimenskega *za šù:olo* 'za šolo', ki vsebuje nad. *šù:ola* 'šola', 'šolska stavba', knj. sln. *šôla*, kar je prevzeto iz srvn. *schuole* 'šola', stvn. *scuola* (ST: 221; Sn: 734). Ime prvotno pomeni *'za šolsko stavbo'.

Za šipkom ▶ Za špi:kam (Oed '*ta Za špi:kam*, Ted *tì:e Za š'pik*) (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. *za špi:kam* 'za koničastim vrhom vzpetine', ki vsebuje nad. *š'pik špi:ka* 'zelo zožen, priostren končni del česa', 'izrazito koničast vrh gore'. Dalje glej *Špik*.

Za vasjo ▶ Za uasjó: (Oed '*ta Za uasjó:*) (Š) [10a]. Nastalo iz občnoimenskega nad. *za uasjó:* 'za vasjo', v čemer se pojavlja nad. *uà:s uasi:*, *và:s vasi:* (J) 'vas', knj. sln. *vàs vasi* < psl. *uěsb *uěsi 'vas' (Be IV: 283–284; Sn: 807). Poimenovanje se nanaša na vas Šturmi.

¹⁴⁸V nad. *ske'deň* se pojavljata nepričakovana odraza sl. polglanikov, pričakovana oblika bi bila **ska'daň*, **ska'diň* (prim. nad. *may'la, o'yiň*).

Za vodo ▶ Za uadó: ⟨Oed 'do Za uadó:, Ted 'do Za uù:odo, Red 'do Zat uà'de⟩ (Pe, Pi); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za uadó: 'za vodo', ki vsebuje nad. uò'da uodò: 'voda'. Oblika predložnega tožilnika ohranja starejše naglasno stanje, ki v občnoimenski sferi ni ohranjena: nad. Za uù:odo < psl. *Zâ uodq ~ nad. kori:to za uodò: < psl. *zâ uodq. Zemljišče se nahaja za pãcem za vodo. Dalje glej *Mrtvaška voda*.

Za vrčem ▶ Za uóřcam ⟨Oed 'ta Za uóřcam⟩ (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. za uóřcam *'za vrčem; za zemljiščem, podobnim vrču', ki vsebuje nad. uòřc uóřca 'vrč', knj. sln. vòřc vòřca (Plet), vòřc vòřca (SSKJ) < jsl. *uòřcb, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki se je razvila iz lat. *urceus* 'vrč' (Be IV: 354; Sn: 833–834). Pomenska motivacija je torej podobna tisti imena *Za kotlom*.

Za vrhom ▶ Za vòř'xam ⟨Oed 'yo Za vòř'xam, Ted 'yo Za vòřx⟩ (M); K 1885: za ver[hem] (11a/11b); senožet ▶ **Za vòř'xan** ⟨Oed 'yo Za vòř'xan, Ted 'yo Za vòřx⟩ (J); K 1885: za verham (13b); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. za vòř'xam, za vòř'xan (J) 'za vrhom', ki vsebuje nad. vòřx vòř'xa 'vrh'. Senožet *Za vrhom* nad Jevščkom dejansko leži pod vrhom manjše vzpetine. Dalje glej *Vrh*.

Zatreb -a m ▶ Zá:trep *Zá:treba* m (J); K 1885: zadreb (13b), na zadreb (13b). Nastalo iz občnoimenskega nad. *zá:trep, kar je enako sln. *zatrëb* *zatrëba* (Plet) in etimološko isto kot sln. *zatrëp* *zatrëpa* 'lesen trikoten vrh stene pod streho na ožji strani stavbe', 'zatišje' (Be IV: 395). V ljudskozemljipisnem izrazju osnova *zatrep-* kotdobno kot osnova *kot-* označuje 'dolinski konec' (Bad: 202–203), kar se pojavlja tudi v strokovnem jeziku, in sicer geogr. 'zgornji, klinasto zaključen del gorske doline' (SSKJ). Prvotni pomen imena je torej *'kot; zgornji, klinasto zaključen del doline'.

Zderjanca -e ž ▶ Zdè:rjanca -e ž ⟨Med 'yu u Zdè:rjanc⟩ (J). Nejasno. Morda v zvezi z nad. zì:tzidù: 'zid' ali z nad. zdè:rjatzdè:rjaš nedov. 'podirati, rušiti' < *sòdèřati *sòdèřajèšb, nad. zdrì:et zd'reš dov. 'podreti, porušiti', knj. sln. zdréti zdrèš < psl. *sòdèřti *sòdòřèšb (Be I: 113; Sn: 123; SP V: 231–233). Dalje glej *Pod zidom*, glej tudi *Pod zderjanco*.

Zelenjak -a m ▶ Zelenák -a m ⟨Med 'du u Zelená:ke, Ted 'du u Zelená:k⟩ (J). Nastalo iz prvotnega *Zelenák, kar je izpeljano iz nad. ze'len zele'na zele'no 'ki je take barve kot trava ali (mlado) listje', knj. sln. zelèn zeléna zeléno < psl. *zelènb *zelená *zelenó 'zelen' (Be IV: 403–404; Sn: 852). Osnova *zelen-* je pogostna v ledinskem imenju, izpričan je tudi tip *Zelenjak* (Be SVI II: 335). Prvotni pomen imena je torej *'nekaj zelenega', ki se verjetno nanaša na rastje (travo, grmovje, drevje).

Žabnik -a m ▶ Žà:benk -a m ⟨Med u Žà:benke⟩ (Š); K 1885: zabenk (9č); polje. Nastalo iz prvotnega *Žàbnik, kar je izpeljano iz nad. žà:ba 'žaba, rana', knj. sln. žàba < psl. *žàba 'žaba' (Be IV: 432; Sn: 862–863).¹⁴⁹ Prvotni pomen imena je *'tam, kjer so žabe'. Poimenovano zemljišče se nahaja v bližini potoka *Reka*.

Žehova dolina ▶ Žì:exuua dolí:na *Žì:exuše dolí:ne* ž ⟨Med 'ta u Žì:exop dolí:n, Ted tì:e u Žì:exuuo dolí:no⟩ (Pi); gmajna, pašnik. Nastalo iz občnoimenskega nad. *Žì:exuua dolí:na* *'Žehova dolina', ki vsebuje nad. *Žì:exuua*, izpeljano iz neizpričanega osebnega imena *Žì:ex- in nad. *dolí:na* 'dolina'. Dalje glej *Dolina*.

Žlebe mn. ▶ Žlì:ebe mn. ⟨Mmn 'yo na Žlì:ebex/Žlì:ebax, Tmn 'yo na Žlì:ebe, Tmn 'do bež Žlì:ebe⟩ (Pe, A, Pi); K 1885: žleva (5c), žleve (9a); senožet ▶ **Žlì:ebe** ⟨Mmn 'du

¹⁴⁹ Malo verjetno je, da bi ime nastalo iz občnega imena, ki ima pomene kot sln. *žabnik* 'žabji mrest', 'rastlina *anthemis cotula*', 'alisma' (Plet).

u *Žli:ebex/Žli:ebax*, Tmn 'du u *Žli:ebe*) (J); K 1885: *zleve* dvakrat (13č, 14c). Tvorjeno iz občnoimenskega nad. *žli:ep žlebù*: 'podolgovata naprava, navadno polkrožne oblike, za prestrezanje deževnice na strehi', knj. sln. *žlěb žlěba/žlebâ/žlebù*, im. mn. *žlebôvi* < psl. **žělbъ *žělba* 'žleb, kanal, jarek' (Be IV: 464; Sn: 871–872), in sicer na osnovi oblike tožilnika smeri nad. *na Žli:ebe* < **nâ želbe*, ki je postala osnovna oblika, tj. *Žli:ebe*, in se je posplošila v druge sklonske oblike kot *na Žli:ebex*, ž *Žli:ebu*, na kar kaže razmerje med občnoimenskim nad. *žlebù:e* im. mn. < **žělbъje* in lastnoimenskim *Žli:ebe* im. mn. Osnova *žleb-* se uporablja v ljudskozemljepisnem izrazju (Bad: 219–220) v pomenu 'podolgovata vdolbina v pobočju, nastala zaradi toka vode, plazov; večja, podolgovata vdolbina v zemeljskem površju' (SSKJ). Na Livškem ta pomen občnoimensko ni ohranjen, primerjava med strešnim žlebom in oblikovanostjo površja pa je živa, npr. *tè:l svì:et je ku žli:ep* 'ta svet je kot žleb'. Ime dejansko poimenuje teren, ki po obliki spominja na žlebove. Prvotni pomen imena je torej **v žlebe*; v podolgovate vdolbine v podobčju, zemeljskem površju'.

Žlundrovka -e ž ▶ **Žlú:ndruka** -e ž (L). Izpeljano iz osebnega lastnega imena nad. *Žlú:ndar Žlú:ndra*, ki je v hišnem imenu *Par Žlú:ndre* in kot ime hišnega gospodarja *Žlú:ndar* izpričano pri Peratih. Prvotni pomen imena je torej **Žlundrova njiva*. *Žlundrovka* je del večjega kompleksa *Za krasjo*.

Župnica -e ž ▶ **Žú:penca** -e ž (Med 'yu u *Žú:penč*) (A, Pi, J); K 1885: *župenca* (9c); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. **žú:penca*, knj. sln. *žúpnicá* 'zemljišče, ki ga je uporabljaj župan', 'zemljišče, ki je pripadalo župnišču' (Plet), *žúpnicá* jur., nekdanj 'zemljišče, prepuščeno županu, navadno njiva' (SSKJ) < **žúrpnica* **tista*, ki pripada župi, vaški skupnosti', kar je izpeljano iz nad. **žú:pa*, nar. sln. *žúpa* 'vaški zbor, vaška skupnost' (Bohinj) < psl. **župá* 'okrožje, območje enega plemena' (Be IV: 484–485; Sn: 875),¹⁵⁰ iz česar je izpeljano tudi nad. *žu'pan župá:na* 'prestopnik občine', knj. sln. *župàn župána* < psl. **župánъ *župána* 'plemenski poglavar, knez' (Be IV: 485; Sn: 876). Prvotni pomen imena je torej **župna zemlja*; zemlja, ki je last vaške skupnosti'.

Žvanova bula -e -e ž ▶ **Žuà:nova bú:la** -e -e ž (Med 'do na *Žuà:novi bú:l*) (M); senožet. Nastalo iz občnoimenskega nad. *Žuà:nova bú:la* 'Žvanov grič', ki vsebuje nad. *Žuà:nu Žuà:nova*, izpeljano iz osebnega imena *Žuà:n Žuà:na*, ki se kot hišno ime (nekdanjega) lastnika pojavlja v Livku, in nad. *bú:la* 'bula'. Dalje glej *Gompova bula*.

¹⁵⁰V primerjavi s knj. sln. *žúpnicá* je nad. **žúpnicá* prvotnejše, saj ne izkazuje nalikovne izravnave akuta na dolžini pred krepkim obrazilom. Iz naglasa nad. *Žú:penca* < **žúrpnica* (D) ← psl. **župá *župŏ* (b) in ne morda **Žú:penca* < **žúrpnica* (A) ← psl. **žúpa *žúpa* (a) ali **Župní:ca* < **žurpníca* (F.) ← psl. **župá *žúpa* (c) je za psl. **župa* mogoče posredno rekonstruirati psl. naglasni tip b.

1.4 Abecedni seznam topoleksemov ledinskih imen

Podan je abecedni seznam topoleksemov ledinskih imen v kraju Livek in njegovi okolici, ki so jim dodana iz njih nastala zemljepisna imena. Topoleksemi so lahko občna ali osebna imena ter so v seznamu razvrščeni po besednih družinah. Zvezdica pred imenom (*) pomeni, da leksem ni izpričan kot občno ime.

1.4.1 Očna imena

apnenica: Pri apnenici, Za apnenico

bajer: Pri bajertju

balavnica: Balavnica

*band, *bant: Band, Bant (dvakrat)

*bavh (?): *Bavšca*

*baz/*bæz-: Baz, Bæzovica

*bæzovje: Bæzovje, Pod bæzovjem

bel: Bela skala, Pod belo skalo

blek: Blek (trikrat)

*brdo: Brda, Brdo, Golo brdo, Pod brdom, Ravno brdo, Trnovo brdo, Za brdi, Za brdom

*brdce: Brdca

breg: Breg (šestkrat), Brezjé, Dolenji breg, Goli breg, Gorenji breg, Pod bregom (trikrat), Za bregom

brežič: Brežič

breza: Pod Brezo

*brezje: Brézje

bula: Gompova bula, Jurcova bula, Na buli (dvakrat), Pod bulo (dvakrat), Pod Gompovo bulo, Žvanova bula

cerkev: Cerkovnica, Pod cerkvijo (dvakrat), Za cerkvijo

cesta: Pod cesto

čelo: Čela, Na čelu (dvakrat), Pod čeli, Pod čelom (šestkrat), Vranovo čelo

čemerika: Čemerika

*čonka: Pod čonko

*črča: Črča

črn: Črni potok

črničevje: Črničevje

*čukla: Čukla, Nad čuklo, Pod čuklo, Za čuklo

debel: Debela kamna

*dlajšč: *Dlajšč*

dlan: Dlan

- *dnišče:** Dnišča (dvakrat)
dob: Za dobom
*dobje: Dobje
*dol: Dol, Za dolom
dolenji: Dolenja planja, Dolenja rupa, Dolenji breg, Dolenji Kolovrat, Dolenji *rohat*
dolg: Dolge, Dolgi laz (dvakrat), Dolgi rep
dolina: Dolina (trikrat), Jalova dolina, Med dolinami, Za dolino, Žehova dolina
dolinica: Dolinica
dota: Dota
draga: Draga (dvakrat), *Ošja draga*, Za drago
dren: Dren
*drenje: Drenje, Za drenjem
drugi: Drugi part
*dušca: *Dušca*, Za *dušco*
facal: Pri facalu
*flančišče: Flančišča
frnaža: Frnaža
*frtin: Frtin, Za frtinom
*gabrje: Gabrje, Za gabrji
*gača: Gača
glava: Glava, Pod glavo, Pod Rupnimi glavami, Rupne glave, Za glavo
glavica: Za glavico
*globoški: Globoščak
gol: Goli breg, Golo brdo, Goloba
*g(o)lobina: G(o)lobina (?)
*gomila: Za gomilo
*goranca: *Goranca*
gorenji: Gorenja njiva (dvakrat), Gorenja planja, Gorenja rupa, Gorenje vališče, Gorenji breg, Gorenji Kolovrat, Gorenji lazič, Gorenji *rohat*, Za gorenjimi vališči
gošča: Gošča
grapa: Grapa
grd: Grdi rob
griva: Strma griva
*guno: Pod *gunom*
hiša: Za hišo (trikrat)
host: Belentarjeva host, Lojzinova host, Pri hosti
hruška: Pod hruško
hud: Huda južina
jalov: Jalova dolina
jama: Za jamo (dvakrat)
javor: Javor, Za javorjem
jazbina: Jazbina
jesen: Pod jesenom
*južina: Huda južina
*kal: Kal

- kamen:** Pri kamnu (dvakrat)
*kamen: Debela kamna, Kamnica
kamnje: Kamnje
kandreja: Kandreja
kapela: Pri kapeli (dvakrat)
kapsnik: Kapsnik
kašta: Pri kašti, Za kašto (dvakrat)
klanec: Klanec, Pod klancem, Za klancem
klančič: Klančič
klinec: Klinec
kolač: Kolač
koleno: Koleno
*kolk: Za kolkom
*kolnik: Kolnik (dvakrat), Mali kolnik, Veliki kolnik
kolona: Na koloni
kolovrat: Dolenji Kolovrat, Gorenji Kolovrat, Za Kolovratom
konj: *Konjščk*
*koreda: Koreda, Za koreda (dvakrat)
*korednica: Za korednico
korito: Na koritu, Pod koritom (dvakrat), Pri koritu, Za koritom, Za starim koritom
kos: Kos
kostanj: Kostanje, Za kostanji
kot: Kot, Za kotom
kotel: Za kotlom
kotlič: Pri kotličih
kozolec: Pod kozolcem
*kraj: Pod krajem (dvakrat)
krajec: Krajec (dvakrat)
*kras: Kras (trikrat), Ostokras, Za krasjo (dvakrat)
*kripen: Kripnica, Pod Kripnico
*krivan: Krivan
križ: Križ (petkrat), Križnica, Pri križu (dvakrat)
*krnica: Krnica, Mala krnica, Velika krnica
*krog: V krogih
*okrogel: Okroglik
kvadrat: Kvadrat
*lajšč: *Lajšč*
*lanišče: Lanišča
*lašt: *Lašt*
laz: Laz (petkrat), Candolov laz, Dolgi laz, Stari laz (dvakrat), Šimanov laz, Za lazi
*laz: Nad lazjo, Pod lazjo, Za lazjo
lazič: Gorenji lazič, Lazič (dvakrat), Mali lazič, Veliki lazič
*lazina: Lazina (dvakrat), Vrh lazine
*laznica: Laznica
ledina: Ledina, Ledine

- ledinica:** Ledinica, Pod ledinico
leha: Leha
leska: Pod lesko
*lešča: Lešča
letnica: Letnica
lipa: Pod lipo, Pri lipi
lipenj: Lipenj
*lipovje: Lipovje
lisica: Lisica
lisjak: Lisjak, Pod Lisjakom
*log: Log
lom: Lom, Pod lomom
lopata: Lopata
lopoč: Pod lopočem, Pri lopoču, Za lopočem
lot: Lot
*maleka: Maleka
mali: Mala krnica, Mala senožet, Male, Male robe, Mali kolnik, Mali lazič, Mali part, Mali *počivavc*, Mali potočič
malin: Pri malinu (dvakrat)
*malinišče: Malinišča
*me: Pod *me*
medlika: Pri medliki
*medved: *Medvek* (?)
meja: Za mejo
*mel: Mel, Pod melom
mežnar: Mežnarica
*mir: Mir, Nad mirom, Pod mirom, Za mirom
mlaka: Mlaka
*močilo: Močila, Pri močilu
*mur-: Murovica (dvakrat)
nagnoj: Nagnoj
njiva: Gorenja njiva (dvakrat), Velika njiva (dvakrat)
njivica: Njivica
*oder: Odri
ograja: Ograja (dvakrat), Za ograjo
ograjnica: Ograjnica (petkrat)
*oplaz: *Oplaze*
opoka: Opoka
*orehovje: Orehovje
orešič: Pri orešiču
*ornica: Ornica
osredek: Osredek
palud: Palud
*pan: Pan (dvakrat), Pani, Za panom
part: Drugi part, Mali part, Prvi part, Veliki part

- pəč/pač-**: Pri paču, Za pačem
*peča: Peča, Pod Peči
pəklič: Pəklič
*planica: Planica (dvakrat), Pod planico
planja: Dolenja planja, Gorenja planja, Planja (štirikrat)
platno: Platno
*plavišče: Plavišče
plaz: Plaz
*plečce: Plečca, Za plečci
plot: Pod plotom, Pri plotu, Za plotom
počivalo: Počivalo
*počivavc: Mali *počivavc*
*podavc: *Podavc*
*poklonilo: Poklonilo
polica: Pod polico, Polica
polje: Pod poljem, Polje (dvakrat)
*poljana: Poljana
polog: Nad pologom, Pod pologom, Polog (štirikrat)
*pologa: Pologa
pot: Nad potjo, Pot potjo, Za potjo
potok: Črni potok, Nad potokom, Pod potokom, Potok, Za potokom
potočič: Mali potočič, Potočič (trikrat)
prapot: Prapot
*preč: Na *preči*
*prekarje: *Prekarje*
*prelovc: Za *prelovcem*
*prelog: Prelog
*preložič: Preložič
*preseka: Preseka
preska: Za presko
prvi: Prvi part
*ranta: Pri rantah
*raven: Ravno brdo
*ravan: Ravan (trikrat)
*ravenca: Ravenca
rebro: Rebra
*rebern: *Lebrnica* (?) ≪ **Rebrnica*
rejda: Kamrtova rejda, Rejda
*reka: Reko, Za reko
rep: Dolgi rep, Pri repu, Rep
rezervar: Pri rezervarju
rob: Grdi rob, Male robe, Na robu, Pod robom (dvakrat), Pri robu, Robe (dvakrat), Robi, Robišča, V robih, Velike robe
robec: Robec
robida: Robida

- *rohat:** Dolenji rohat, Gorenji rohat, Rohat
roja: Nad rojo
*rovno: Rovno
rupa: Dolenja rupa, Gorenja rupa, Pod Rupnimi glavami, Pod rupo, Rupa (dvakrat), Rupne glave, Za rupo
*selišče: Selišče, Za selišči
senožet: Mala senožet
sirkov: Sirkovnica
skala: Bela skala, Na skali (dvakrat), Pod belo skalo, Pod skalo (dvakrat), Skala, Za skalo
skedenj: Za skednjem
*skok: Skok
sleme: Pod slemenom, Sleme
star: Stari laz (dvakrat), Starina, Za starim koritom
staza/staz-: Pot stazo, Staza (dvakrat)
strm(an): Strma griva
*strmola: Pod strmoli, Strmola
studenec: Pri studencu
*šip: Šip, Za šipom
širok: Pod široko, Široka
škarje: Škarje
*škrbina: Škrbina
šola: Za šolo
špik: Za špikom
*štulec: Štulec
*tamor: Frkajževa Tamorica, Tamorica
*tlaka: Tlako
tnalo: Tnalo
trančjeja: Na trančjeji
*traven: Travne
treščen: Pri Treščenici, Treščenica
trn: Trnovo brdo
*vališče: Gorenje vališče, Pod vališči, Vališče, Za gorenjimi vališči
vas: Za vasjo
*včica: *Pri včici
velik: Velika krnica, Velika njiva (dvakrat), Velike robe, Veliki kolnik, Veliki lazič, Veliki part
*vlak: Vlak
*vlaka: Vlaka
voda: Na vodah, Za vodo
vodica: Pri vodici
voznica: Voznica
vranov: Vranovo čelo
vrata: Pod vrati, Vrata
vratca: Vratca

vrč: Za vrčem
vrh: Vrh, Vrh lazine, Za vrhom (dvakrat)
vrtača: Vrtača
vrtič: Vrtič
*zatreb: Zatreb
*zderjanca: Pod zderjanco, Zderjanca
zelen: Zelenjak
zid: Pod zidom
žaba: Žabnik
žleb: Žlebe (dvakrat)
*župnica: Župnica

1.4.2 Lastna imena

Baloh: Balohovka
Bazabona: Bazabona
Belentar: Belentarjeva host
Candol: Candolov laz
Frkajž: Frkajževa Tamorica
Gomp: Gompova bula, Pod Gompovo bulo
Jurca: Jurcova bula
Kamrt: Kamrtova rejda
Kmet: Kmetovo
Livek: Nad Livkom
Lojzin: Lojzinova host
*Macur: Macurovka
Muzec: Pod Muzcem, Pri Muzcu
Nježa: Nježevica
Peter: Petrijevka
*Pik: Za Pikom
*Prajz: Prajzovka
*Ručna: Ručnovka
Šiman: Šimanov laz
Vančon: Vančon, Pod Vančonom
*Žeh: Žehova dolina
Žlunder: Žlundrovka
Žvan: Žvanova bula

Etimološko nejasni topoleksemi se dobijo v naslednjih ledinskih imenih: Labrnica, Funtnica, Gobevnica, Kodrjana, *Kragonk*, Kruclja, *Linjevica*, *Ošja draga*, *Ošeljk*, Pod *kragonkom*, Pod *ošeljkom*, Pod *prešnico*, Pod *vankom*, Prekarje, Pri *čeres*, Reslja, *Smejčk*, Stavjanje, *Stivič*, Trepetič, *Tršca*, *Vank*, Za kroljkom.

Delni zaključek

V kraju Livek in njegovi okolici je bilo v okviru terenske raziskave zbranih okrog 450 ledinskih imen. Najpogostejša so imena s strukturnim tipom predložne besedne zveze (*Nad potjo, Pod Brezo, Pri koritu, Za potokom, Za Kolovratom, Pod Vančonom*), sledijo jim nezložene samostalniške in pridevniške besedne zveze (*Lom, Kapsnik, Rupa, Starina, Polje, Orehovje – Široka*) ter zložene samostalniške in pridevniške besedne zveze (*Bela skala, Črni potok, Gorenji rohat, Dolenji rohat, Prvi part, Drugi part – Šimanov laz, Kamrtova rejda – Bela skala*). Ostali strukturni tipi imen so zastopani v manjši meri.

Poleg pomenske izpeljave (konverzije) se kot imenotvorna jezikovna sredstva pojavljajo: 1. izpeljeva z naslednjimi priponskimi obrazili: **-ica/-n-ica/-ov-ica** (*Treščenica, Mežnarica, Murovica – Sirkovnica – Bezovica*), **-ka** (*Balohovka*), **-ik/-nik** (*Okroglik, Žabnik*), **-jak** (*Zelenjak*), **-oba** (*Goloba*), **-ola** (*Strmola*); 2. zlaganje: *oster kras* → *Ostokras*; 3. slovnična izpeljava: 1) sprememba slovničnega spola (**reka* → *Reko, kras krasu* → *Kras Krasi*); 2) sprememba slovničnega števila (*reb-ro* → *Rebra*); 3) sprememba slovničnega spola in števila (*gošč-a -e* ž ed. → *Gošč-a -o* s mn.); 4) prehod ene sklonske oblike v drugo in izbira sklanjatvenega vzorca po formalnih znamenjih (*v rôbe* → *v Rôbe* → *Rôbe ~ robjê, na/v stâzo* → *na/v Stâzo* → *Stâza ~ stazà, na vôde* → *Na vôde* → *Na vôdah ~ na vodâh, *na brezêh* → *na Brezêh* → *Brezjê ~ bregjê, na bregêh*).

Primerjava med občno- in lastnoimensko sfero jezikovnega sestava pokaže, da se v lastnih imenih pogosto ohranjajo prvine jezikovnega sestava (slovar, izrazna ravnina, slovnična ravnina), ki v občnoimenski sferi krajevnega govora niso več prisotne: 1. besedje: **band/*bant, *baz, *črča, *dol, *draga, *fřtin, *kal, *kolk, *koreda, *lanišče, *log, *maleka, *mel, *mir, *pan, *prelog, *preseka, *reka, *rohat, *šip, *štulec, *vlak*; 2. glasovje: ostanki praslovanske mlajše regresivne palatalizacije: *Draga* → mest. ed. *v Drazi*, mest. mn. *na Brezêh ~ na bregêh*; 3. naglas: 1) umik naglasa z dolgega cirkumflektiranega zloga ob prisotnosti predslonke (*Na vôde ~ na vodê*); 2) naglas na osnovi v mest. in or. ed. pri samostalnikih moške o-jevske sklanjatve s končniškim naglasom (*Pri páče ~ pri páče/páčê, Pod kozôlcam ~ pod kozolcâm*); 3. ohranjanje starejšega končniškega sestava, npr. mest. in or. mn. samostalnikov srednje o-jevske sklanjatve (*v Rébreh ~ v rébrah, Pod vráti ~ pod vrátmi*).

---

2 HIŠNA IMENA

2.0.1 Določitev hišnega imena

Hišna imena spadajo med naselbinska zemljepisna lastna imena. Poimenujejo hišo v naselju ali delu naselja.

2.0.2 Hišna imena v kraju Livek in njegovi okolici

V pričujočem poglavju je podan seznam hišnih imen v kraju Livek in njegovi okolici, predstavljeni so njihovi strukturni tip in pomenska motivacija.

2.1 Strukturni tipi hišnih imen

Hišna imena so po svojem nastanku pomenskoizpeljavna. V imenotvornem postopku je torej prišlo do pomenske izpeljave zložene samostalniške besedne zveze s svojilnim pridevnikom (*Jakopova hiša* 'Jakopova hiša' → *Jakopova hiša* 'Jakopova hiša') oz. krajevnoprislovne občnoimenske predložne besedne zveze z ničtim imenotvornim obrazilom (*pri Jakopu* 'pri Jakopu' → *Pri Jakopu* 'Pri Jakopu'). Posledično se v svoji osnovni obliki pojavljajo s strukturnim tipom zložene samostalniške besedne zveze s svojilnim pridevnikom oz. predložne besedne zveze v krajevnoprislovni vlogi.

Zložena samostalniška besedna zveza ima kot oblikovno jedro samostalnik nad. *xí:ša* 'hiša', knj. sln. *hiša* < psl. *xŷša (Be I: 194; Sn: 204), kot določilo pa svojilni pridevnik na nad. -*u -uŷa -oŷe* oz. -*u -ova -ove*, knj. sln. -*ov -ova -ovo* < psl. **-oŷь *-oŷa *-oŷo(ie)* oz. nad. -*en -na -ne*, knj. sln. -*in -ina -ino* < psl. **-inь *-ina *-ino(ie)*, (v večini primerov) izpeljan iz imena hišnega gospodarja oz. imena hišne gospodinje, redkeje vrstni pridevnik na nad. -*en -na -ne*, knj. sln. -*ni -na -no* < psl. **-ьнъ(іъ) *-ьна(іа) *-ьно(-іе)*.

Predložna besedna zveza izkazuje v oblikovnem jedru predlog nad. *pər* 'pri', knj. sln. *pri* < psl. *pri 'pri' (Be III: 120; Sn: 573), v določilo pa (golo ali redkeje zloženo) samostalniško besedno zvezo v mestniku edinine ali (golo) posamostaljeno pridevniško besedno zvezo v mestniku množine. V določilu, ki je (gola ali zložena) samostalniška besedna zveza, se pojavlja ime hišnega gospodarja oz. ime hišne gospodinje (v mestniku ednine), v določilu, ki je (gola) posamostaljena pridevniška besedna zveza pa družinsko ime (v mestniku množine). Podobno kot ledinska imajo tudi hišna imena s strukturnim tipom predložne besedne zveze v krajevnoprislovni vlogi poleg osnove tudi neosnovne oblike, pri čemer prihaja do spremembe predloga v jedru in posledično sklonske oblike samostalniške oz. pridevniške besedne zveze v določilu. Poleg predloga *Pri* (z mestnikom za odgovor na vprašanja *kje?*) v osnovni obliki se pojavljata še predlog *K* (z dajalnikom za odgovor na vprašanja *kam?*) in predlog *Od* (z rodilnikom za odgovor na vprašanja *od kod?*). Hišno ime z opisanim strukturnim tipom se torej pojavlja v več lastnoimenskih različicah, zato ga lahko imenujejo **prototoponim**.

2.1.1 Predložna besedna zveza tipa predlog *pri* + ime hišnega gospodarja v mestniku ednine ima v določilu lahko golo ali zloženo samostalniško besedno zvezo.

2.1.1.1 Gola samostalniška besedna zveza kot določilo se pojavlja kot v veliki večini primerov: *Pri Ažu, Pri Balohu, Pri Balosu, Pri Batagulcu, Pri Bazabonu, Pri Bazinu, Pri Belentu, Pri Belentarju, Pri Borjancu, Pri Brgoliču, Pri Candolu, Pri Čivkču, Pri Čmorču, Pri Drečanu, Pri Drejčku, Pri Drjaču, Pri Drjužu, Pri Farinu, Pri Francu, Pri Frkajžu, Pri Gapelju, Pri Gašprju, Pri Gočinu, Pri Gožnjaku, Pri Jakopu, Pri Jakopinu, Pri Jošču, Pri Jurcu, Pri Kajsu, Pri Kamrtu, Pri Karlu, Pri Kolavu, Pri Kapču, Pri Kenacu, Pri Kiku, Pri Kikču, Pri Košu, Pri Košpacu, Pri Krepcu, Pri Krncu, Pri Krocju, Pri Kroštu, Pri Kuharju, Pri Kutinču, Pri Kutinu, Pri Lavrinu, Pri Lopacu, Pri Luču, Pri Luku, Pri Lukanu, Pri Malenu, Pri Matjurcu, Pri Matecu, Pri Matevšču, Pri Maticu, Pri Matičku, Pri Medrtu, Pri Mlinarju, Pri Mohoru, Pri Mocarju, Pri Nacu, Pri Naceljnu, Pri Naveljnu, Pri Opaldarju (dvakrat), Pri Pavkarju, Pri Pebrju, Pri Pecinu, Pri Pelužu, Pri Pepu, Pri Petrinacu, Pri Petrinču, Pri Podskednjaku, Pri Polišu, Pri Rnejcu, Pri Šimanu, Pri Šimanču, Pri Šonku, Pri Šoštariju, Pri Šprgantju, Pri Štefaju, Pri Štengarju, Pri Štoku, Pri Tinežu, Pri Tofeljnu, Pri Toncu, Pri Tončerinu, Pri Tonehu, Pri Turku, Pri Vanacu, Pri Vančonu, Pri Vanižu, Pri Vrbanu, Pri Zetu, Pri Žabniku, Pri Žefu, Pri Žefču, Pri Žganu, Pri Žlajfrju, Pri Žlundru, Pri Žvan.*

2.1.1.2 Zložena samostalniška besedna zveza kot določilo se pojavlja izjemoma v dveh primerih: *Pri Dolenjem Belentarju, Pri Gorenjem Belentarju.*

2.1.2 Predložna besedna zveza tipa predlog *pri* + ime hišne gospodinje v mestniku ednine ima v določilu golo samostalniško besedno zvezo. Pojavlja se samo v primeru: *Pri Mrjanci.*

2.1.3 Predložna besedna zveza tipa predlog *pri* + družinsko ime v mestniku množine se pojavlja v naslednjih hišnih imenih: *Pri Agotinih, Pri Ančkinih, Pri Jevških, Pri Košpnih, Pri Nježinih, Pri Pebrčnih.*

2.2 Pomenska motivacija hišnih imen

Funkcijskoimenoslovna pomenska delitev hišnih imen ni posebej problematična, saj vsa odgovarjajo na vprašanje *čigav?* oz. na vprašanje *kje?*, in torej označujejo svojilnost poimenovanega predmeta (+ poimenovani predmet, tj. hišo) oz. nahajanje poimenovanega predmeta (+ poimenovani predmet, v vlogi katerega nastopajo hišni gospodar, hišna gospodinja, družina).

2.3 Seznam hišnih imen po vaseh in zaselkih

Hišna imena so predstavljena po posameznih vaseh oz. zaselkih, in sicer v preglednicah po abecednem vrstnem redu. Krepko tiskanemu hišnemu imenu (zložena samostalniška besedna zveza s svojilnim pridevnikom oz. predložna besedna zveza s predlogom *pri* + samostalniška besedna zveza v mestniku ednine ali množine) v prvih dveh stolpcih sledijo v naslednjih stolpcih ime hišnega gospodarja, ime hišne gospodinje, družinsko ime in svojilni pridevnik. Vsa imena so predstavljena najprej v poknjiženi obliki, ki ji za ležečim

trikotnikom sledi še izvirna narečna oblika. Hišna imena, označena z zvezdico (*), se nanašajo na neobstoječe hiše. Vprašanj (?) kaže na to, da ime ni več znano. S črtkano črto ločena hišna imena so dvojnična, pri čemer je praviloma najprej navedena starejše, nato pa še mlajše ime. Pomenska motivacija vzdevkov, tj. ime hišnega gospodarja, ime hišne gospodinje, družinsko ime in svojilni pridevnik, iz katerih so hišna imena nastala, je obravnavana v poglavju 4.

2.3.1 Golobi

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Ažova hiša ▶	Až ▶	Ažovka ▶	Aži ▶	Ažov Ažova Ažovo ▶
Ažua xiša*	Par Až ▶	Ažuka	Aži ▶	Ažu Ažua Ažobe
Čivkčova hiša ▶	Pri Čivkč ▶	Čivkčovka ▶	Čivkči ▶	Čivkčov Čivkčova Čivkčovo ▶
Čiukčua xiša*	Par Čiukč ▶	Čiukčuka	Čiukči	Čiukču Čiukčua Čiukčobe
Drjačova hiša ▶	Pri Drjač ▶	Drjača ▶	Drjači ▶	Drjačov Drjačova Drjačovo ▶
Derjā:čuua xiša*	Par Derjā:če ▶	Derjā:ča	Derjā:či	Derjā:ču Derjā:čuua Derjā:čobe
Jakopova hiša ▶	Pri Jakopu ▶	Jakopovka ▶	Jakopi ▶	Jakopov Jakopova Jakopovo ▶
Jā:kopuua xiša	Par Jā:kop ▶	Jā:kopuka	Jā:kopi	Jā:kopu Jā:kopuua Jā:kopobe
Kamrtova hiša ▶	Pri Kamrtu ▶	Kamrtovka ▶	Kamrti ▶	Kamrtov Kamrtova Kamrtovo ▶
Kā:martuua xiša	Par Kā:marte ▶	Kā:martuka	Kā:marti	Kā:martu Kā:martuua Kā:martobe
Košova hiša ▶	Pri Košu ▶	Koša, Košovka ▶	Koši ▶	Košu Košova Košovo ▶
Košō:ua xiša	Par Koš ▶	Kō:ša, Košō:uka	Košī	Košu Košō:ua Košō:be
Rnejcova hiša ▶	Pri Rnejcu ▶	Rnejčovka ▶	Rnejci ▶	Rnejcov Rnejcova Rnejcovo ▶
Ərnē:jcuua xiša	Par Ərnē:jce ▶	Ərnē:jčuka	Ərnē:jci	Ərnē:jcu Ərnē:jcuua Ərnē:jcobe
Zetova hiša ▶	Pri Zetu ▶	Zetovka ▶	Zeti ▶	Zetov Zetova Zetovo ▶
Zé:tuua xiša	Par Zé:te ▶	Zé:tuka	Zé:ti	Zé:tu Zé:tuua Zé:tobe
Žlajfrjova hiša ▶	Pri Žlajfrju ▶	Žlajferica ▶	Žlajfri ▶	Žlajfrjov Žlajfrjova Žlajfrjovo ▶
Žlā:ifərjuua xiša	Par Žlā:ifərje ▶	Žlā:iferca	Žlā:ifəri	Žlā:ifərju Žlā:ifərjuua Žlā:ifərjobe

Hišna imena in vzdevki v vasi Golobi

2.3.2 Livek

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Batagulcova hiša ▶	Batagulc ▶	Batagulka, Batagulčovka ▶	Batagulci ▶	Batagulcov Batagulcova Batagulcovo ▶
Batayū:lcuua xī:ša	Por Batayū:lce	Batayū:lka, Batayū:lčuka	Batayū:lci	Batayū:lcu Batayū:lcuua Batayū:lcoobe
Bazinova hiša ▶	Bazina ▶	?	Bazini ▶	Bazinov Bazinova Bazinovo ▶
Bazīnuua xī:ša*	Por Bazīne		Bazīni	Bazīnu Bazīnuua Bazī:nobe
Čmorčova hiša ▶	Pri Čmorču ▶	Čmorča, Čmorčovka ▶	Čmorči ▶	Čmorčov Čmorčova Čmorčovo ▶
Čmó:rčūua xī:ša*	Pri Čmó:rčē	Čmó:rčca, Čmó:rččuka	Čmó:rči	Čmó:rču Čmó:rčūua Čmó:rčobe
Kārlluua xī:ša	Por Kārle		Kārli ▶	Kārlov Kārlova Kārlovo
Gašprjova hiša ▶	Pri Gašprju ▶	Gašperica ▶	Gašprji ▶	Gašprjov Gašprjova Gašprjovo ▶
Ġà:šperjuua xī:ša	Por Ġà:šperje	Ġà:šperca	Ġà:šperji	Ġà:šperju Ġà:šperjuua Ġà:šperji
Jurcova hiša ▶	Pri Jurcu ▶	Jurčovka ▶	Jurci ▶	Jurcov Jurcova Jurcovo ▶
Jú:rcūua xī:ša	Por Jú:rce	Jú:rčuka	Jú:rci	Jú:rcu Jú:rcūua Jú:rcobe
Krocova hiša ▶	Pri Krocū ▶	Kroca, Kročovka ▶	Kroci ▶	Krocov Krocova Krocovo ▶
Kró:cuua xī:ša	Por Kró:ce	Kró:ca, Kró:čuka	Kró:ci	Kró:cu Kró:cuua Kró:cobe
Kutinova hiša ▶	Pri Kutinu ▶	Kutinovka ▶	Kutini ▶	Kutinov Kutinova Kutinovo ▶
Kuti:nuua xī:ša	Por Kuti:ne	Kuti:nuka	Kuti:ni	Kuti:nu Kuti:nuua Kuti:nobe
Lavrinova hiša ▶	Pri Lavrinu ▶	Lavrinovka, Lavrinica ▶	Lavrini	Lavrinov Lavrinova Lavrinovo ▶
Laurī:nuua xī:ša	Por Laurī:ne	Laurī:nuka, Laurī:nca	Laurī:ni	Laurī:nu Laurī:nuua Laurī:nobe
Matevščova hiša ▶	Pri Matevščū ▶	Matevščovka ▶	Matevšči ▶	Matevščov Matevščova Matevščovo ▶
Maté:ušcuua xī:ša	Por Maté:ušče	Maté:uščuka	Maté:ušči	Maté:ušču Maté:uščuua Maté:uščobe
Nacova hiša ▶	Pri Nacu ▶			Nacov Nacova Nacovo ▶
Nā:cuua xī:ša	Por Nā:ce			Nā:cu Nā:cuua Nā:cobe
Opaldarjova hiša ▶	Pri Opaldarju ▶	Opaldarica ▶	Opaldarji ▶	Opaldarjov Opaldarjova Opaldarjovo ▶
Opā:ldarjuua xī:ša	Por Opā:ldarje	Opā:ldarca	Opā:ldarji	Opā:ldarju Opā:ldarjuua Opā:ldarjobe
Pavkarjova hiša ▶	Pri Pavkarju ▶	Pavkarica ▶	Pavkarji ▶	Pavkarjov Pavkarjova Pavkarjovo ▶
Pā:ukarjuua xī:ša	Por Pā:ukarje	Pā:ukarica	Pā:ukarji	Pā:ukarju Pā:ukarjuua Pā:ukarjobe
Pebrjova hiša ▶	Pri Pebrju ▶	Peberica ▶	Pebrji ▶	Pebrjov Pebrjova Pebrjovo ▶
Pē:bərjuua xī:ša	Por Pē:bərje	Pē:bərca	Pē:bərji	Pē:bərju Pē:bərjuua Pē:bərjobe
Polizova hiša ▶	Pri Polizu ▶	Polizovka ▶	Polizi ▶	Polizov Polizova Polizovo ▶
Polizó:ua xī:ša	Por Polizē	Polizó:uka	Polizó:ži	Polizó:žu Polizó:žuua Polizó:be
Turkova hiša ▶	Pri Turku ▶	Turka	Turki ▶	Turkov Turkova Turkovo ▶
Turkó:ua xī:ša	Por Túrke	Túrka	Túrki	Túrku Turkó:ua Turkó:be

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Vanacova hiša ▶ Uá:nacuua xí:ša	Vanac ▶ Uá:nac	Vanačovka ▶ Uá:načuuka	Vanaci ▶ Uá:naci	Vanacov Vanacova Vanacovo ▶ Uá:nacu Uá:nacuua Uá:nac obe
Žvanova hiša ▶ Žuà:nuua xí:ša	Žvan ▶ Žuà:n	Žvana, Žvanovka ▶ Žuà:na, Žuà:nuka	Žvani ▶ Žuà:ni	Žvanov Žvanova Žvanovo ▶ Žuà:nu Žuà:nuua Žuà:nobe

Hišna imena in vzdevki v vasi Livek

Pri poimenovanju *Nacova hiša* oz. *Pri Nacu* ne gre za hišno ime v pravem pomenu besede, ampak za dejansko ime po gospodarju, zato nima (še) izoblikovane imenske družine.

2.3.3 Šturmi

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojljni pridevnik
Kutinčova hiša ▶	Pri Kutinču ▶	Kutinčovka ▶	Kutinči ▶	Kutinčov Kutinčova ▶
Kutinčova hiša ▶	Pri Kutinču ▶	Kuti:nčuka ▶	Kuti:nči ▶	Kuti:nču Kuti:nčuva ▶
Matičkova hiša ▶	Pri Matičku ▶	Matičkova ▶	Matički ▶	Matičkov Matičkova ▶
Matičkova hiša ▶	Pri Matičku ▶	Matičkò:uka ▶	Mati:čki ▶	Mati:čku Mati:čkuva ▶
Mlinarjova hiša ▶	Pri Mlinarju ▶	Mlinarica ▶	Mlinarji ▶	Mlinarjov Mlinarjova ▶
Mlinarjova hiša ▶	Pri Mlinarju ▶	Mli:narica ▶	Mli:narji ▶	Mli:narju Mli:narjuva ▶
Mohorova hiša ▶	Pri Mohoru ▶	Mohorovka ▶	Mohori ▶	Mohorov Mohorova ▶
Moxó:ruva hiša ▶	Pri Moxó:ru ▶	Moxó:ruka ▶	Moxó:ri ▶	Moxó:ru Moxó:ruva ▶
Pepova hiša ▶	Pri Pepu ▶	Pepovka ▶	Pepi ▶	Pepov Pepova ▶
Pè:puva hiša ▶	Pri Pè:pe ▶	Pè:puka ▶	Pè:pi ▶	Pè:pu Pè:puva ▶
Šprgantova hiša ▶	Pri Šprgantu ▶	Šprganta ▶	Šprganti ▶	Šprgantov Šprgantova ▶
Šparyá:ntuua hiša ▶	Pri Šparyá:nte ▶	Šparyá:nta ▶	Šparyá:nti ▶	Šparyá:ntu Šparyá:ntuua ▶
Tinežova hiša ▶	Pri Tinežu ▶	Tinežovka ▶	Tineži ▶	Tinežov Tinežova ▶
Tinežuva hiša ▶	Pri Tineže ▶	Ti:nežuka ▶	Ti:neži ▶	Ti:nežu Ti:nežuva ▶
Žabnikova hiša ▶	Pri Žabniku ▶	Žabnikovka ▶	Žabniki ▶	Žabnikov Žabnikova ▶
Žà:benkuua hiša ▶	Pri Žà:benke ▶	Žà:benkuka ▶	Žà:benki ▶	Žà:benku Žà:benkuua ▶
Mirjančina hiša ▶	Pri Mirjanci ▶	Mirjanca ▶	Mirjančini ▶	Mirjančin Mirjančina ▶
Mərjã:nčna hiša ▶	Pri Mərjãnc ▶	Mərjã:nca ▶	Mərjã:nčni ▶	Mərjã:nčen Mərjã:nčna ▶

Hišna imena in vzdevki v vasi Šturmi

2.3.4 Mateliči

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojljini pridevnik
Agotina hiša ▶	Agotin ▶	Agota ▶	Agotini ▶	Agotin Agotina Agotino ▶
A:gotna xíša	A:goten	A:gota	A:gotini	A:goten A:gotna A:gotino
Frkajžova hiša ▶	Pri Frkajžu ▶	Frkajžovka ▶	Frkajži ▶	Frkajžov Frkajžova Frkajžovo ▶
Førkå:jžova xíša	Pør Førkå:jže	Førkå:jžuka	Førkå:jži	Førkå:jžu Førkå:jžova Førkå:jžove
Kikova hiša ▶	Pri Kiku ▶	Kikova ▶	Kiki ▶	Kikov Kikova Kikovo ▶
Kí:kova xíša	Pør Kí:ke	Kí:kuka	Kí:ki	Kí:ku Kí:kova Kí:kove
Lukova hiša ▶	Pri Luku ▶	Lukova ▶	Luki ▶	Lukov Lukova Lukovo ▶
Lukó:va xíša	Pør Lú:ke	Lukó:uka	Lú:ki	Lú:ku Lú:kova Lú:kove
Medrtova hiša ▶	Pri Medrtu ▶	Medrt ▶	Medrti ▶	Medrtov Medrtova Medrtovo ▶
Mè:dærtova xíša*	Pør Mè:dærte	Mè:dært	Mè:derti	Mè:dartu Mè:dærtova Mè:dærtove
Mokarjova hiša ▶	Pri Mokarju ▶	Mokar ▶	Mokarji ▶	Mokarjov Mokarjova Mokarjovo ▶
Mò:karjova xíša*	Pør Mò:karje	Mò:kar	Mò:karji	Mò:karju Mò:karjova Mò:karjove
Farinova hiša ▶	Pri Farinu ▶	Farin ▶	Farini ▶	Farinov Farinova Farinovo ▶
Fari:nova xíša*	Pør Fari:ne	Fari:n	Fari:ni	Fari:nu Fari:nova Fari:nove
Pecinova hiša ▶	Pri Pecinu ▶	Pecin ▶	Pecini ▶	Pecinov Pecinova Pecinovo ▶
Peci:nova xíša*	Pør Peci:ne	Peci:n	Peci:ni	Peci:nu Peci:nova Peci:nove
Šimančova hiša ▶	Pri Šimanču ▶	Šimanč ▶	Šimanči ▶	Šimančov Šimančova Šimančovo ▶
Ši:mančova xíša	Pør Ši:manče	Ši:manč	Ši:manči	Ši:manču Ši:mančova Ši:mančove
Štefajova hiša ▶	Pri Štefaju ▶	Štefaj ▶	Štefaji ▶	Štefajov Štefajova Štefajovo ▶
Štefå:jžova xíša*	Pør Štefå:je	Štefå:j	Štefå:ji	Štefå:jžu Štefå:jžova Štefå:jžove
Stengarjova hiša ▶	Pri Stengarju ▶	Stengar ▶	Stengarji ▶	Stengarjov Stengarjova Stengarjovo ▶
Štè:njarjova xíša	Pør Štè:njarje	Štè:njar	Štè:njarji	Štè:njarju Štè:njarjova Štè:njarjove
Žefova hiša ▶	Pri Žefu ▶	Žefa ▶	Žefi ▶	Žefov Žefova Žefovo ▶
Žé:fova xíša	Pør Žé:fe	Žé:fa	Žé:fi	Žé:fu Žé:fova Žé:fove

Hišna imena in vzdevki v vasi Mateliči

2.3.5 Faletiči

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Borjancova hiša ▶	Borjanc ▶	Borjancovka ▶	Borjanci ▶	Borjancov Borjancova Borjancovo ▶
Borjancó:va xí:ša*	Borjá:nc	Borjá:nčuka	Borjá:nci	Borjá:ncu Borjancó:va Borjancó:ve
Drjužova hiša ▶	Drjuž ▶	?	Drjuži ▶	Drjužov Drjužova Drjužovo ▶
Dərjú:žova xí:ša*	Dərjú:š		Dərjú:ži	Dərjú:žu Dərjú:žova Dərjú:žove
Gapeljova hiša ▶	Gapelj ▶	Gapeljica ▶	Gapelji ▶	Gapeljov Gapeljova Gapeljovo ▶
Ğà:pelova xí:ša	Ğà:pel	Ğà:pelca	Ğà:peli	Ğà:pelu Ğà:pelova Ğà:pelove
Krepcova hiša ▶	Krepc ▶	Krepcovka ▶	Krepci ▶	Krepcov Krepcova Krepcovo ▶
Krè:pcova xí:ša	Pər Krè:pc	Krè:pčuka	Krè:pci	Krè:pcu Krè:pcova Krè:pcove
Lopacova hiša ▶	Pri Lopacu ▶	Lopačovka ▶	Lopaci ▶	Lopacov Lopacova Lopacovo ▶
Lopà:cova xí:ša	Pər Lopà:ce	Lopà:čuka	Lopà:ci	Lopà:cu Lopà:cova Lopà:cove
Naceljnova hiša ▶	Pri Naceljnu ▶	Naceljnovka ▶	Naceljni ▶	Naceljnov Naceljnova Naceljnovno ▶
Nà:celnova xí:ša	Pər Nà:cel	Nà:celnuka	Nà:celni	Nà:celnu Nà:celnova Nà:celnove
Peluzova hiša ▶	Pri Peluzu ▶	Peluzā ▶	Peluzi ▶	Peluzov Peluzova Peluzovo ▶
Pelü:žova xí:ša	Pər Pelü:š	Pelü:ža	Pelü:ži	Pelü:žu Pelü:žova Pelü:žove
Tonehova hiša ▶	Pri Tonehu ▶	Tonehovka ▶	Tonehi ▶	Tonehov Tonehova Tonehovo ▶
Tò:nexova xí:ša	Pər Tò:nex	Tò:nexuka	Tò:nexi	Tò:nexu Tò:nexova Tò:nexove

Hišna imena in vzdevki v vasi Faletiči

2.3.6 Plohi

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Jevškna hiša ▶ Jevškna xí:ša	Jevškac, Jevšken ▶ Jé:uš kac, Jé:uš ken	Jevškna ▶ Jé:uš kna	Jevškni ▶ Jé:uš kni	Jevšken Jevškna Jevškno ▶ Jé:uš ken Jé:uš kna Jé:uš kne
Kolavova hiša ▶ Kolá:uuua xí:ša* Par Kolá:be	Kolav ▶ Kolá:u	Kolava ▶ Kolá:ua	Kolavi ▶ Kolá:bi	Kolavov Kolavova Kolavovo ▶ Kolá:uu Kolá:uuua Kolá:uobe
Košpacova hiša ▶ Kó:špacuua xí:ša Par Kó:špacu	Košpac ▶ Kó:špac	Košpa, Košpačovka ▶ Kó:špa, Kó:špačuka	Košpaci ▶ Kó:špaci	Košpacov Košpacova Košpacovo ▶ Kó:špacu Kó:špacuua Kó:špacobe
Štokova hiša ▶ Štókova xí:ša Par Štók:ke	Štok ▶ Štók:k	Štokovka ▶ Štók:kuka	Štoki ▶ Štók:ki	Štokov Štokova Štokovo ▶ Štók:ku Štók:kuua Štók:kobe
Vanižova hiša ▶ Uanižó:ua xí:ša* Par Uanižé	Vaniž ▶ Uaniž	Vanižovka ▶ Uanižó:uka	Vaniži ▶ Uaniží	Vanižov Vanižova Vanižovo ▶ Uanižó:ua Uanižó:be

Hišna imena in vzdevki v vasi Plohi

2.3.7 Perati

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojljni pridevnik
Balohova hiša ▶	Baloh ▶	?	?	Balohov Balohova Balohovo ▶
Bá:loxuua xí:ša *	Bá:lox			Bá:loxu Bá:loxuua Bá:loxobe
Belentova hiša ▶	Belent ▶	Belentovka ▶	Belenti ▶	Belentov Belentova Belentovo ▶
Belé:ntuua xí:ša	Be'lent	Belé:ntuka	Belé:nti	Belé:ntu Belé:ntuua Belé:ntobe
Gornova hiša ▶	Pri Gornu ▶	Gornov ▶	Gorni ▶	Gornov Gornova Gornovo ▶
Γó:rnuua xí:ša *	Pər Γó:rne	Γó:rnu	Γó:rni	Γó:rnu Γó:rnuua Γó:rnoobe
Gožnjakova hiša ▶	Pri Gožnjaku ▶	Gožnjakovka ▶	Gožnjaki ▶	Gožnjakov Gožnjakova Gožnjakovo ▶
Γó:žnakuua xí:ša	Pər Γó:žnak	Γó:žnakuka	Γó:žnaki	Γó:žnaku Γó:žnakuua Γó:žnakobe
Kajsova hiša ▶	Pri Kajsu ▶	Kajsovka ▶	Kajsi ▶	Kajsov Kajsova Kajsovo ▶
Ká:jsuua xí:ša	Pər Ká:js	Ká:jsuka	Ká:jsi	Ká:jsu Ká:jsuua Ká:jsobe
Malenova hiša ▶	Pri Malenu ▶	Malenica ▶	Malenti ▶	Malenov Malenova Malenovo ▶
Malé:nuua xí:ša	Pər Malé:ne	Malé:nca	Malé:ni	Malé:nu Malé:nuua Malé:nobe
Maticova hiša ▶	Pri Maticu ▶	Matičovka ▶	Matici ▶	Maticov Maticova Maticovo ▶
Mati:cuua xí:ša	Pər Mati:ce	Mati:čuka	Mati:ci	Mati:cu Mati:cuua Mati:cobe
Petrinčova hiša ▶	Pri Petrinču ▶	Petrinčovka ▶	Petrinči ▶	Petrinčov Petrinčova Petrinčovo ▶
Petri:nčuua xí:ša	Pər Petri:nče	Petri:nčuka	Petri:nči	Petri:nču Petri:nčuua Petri:nčobe
Šonkova hiša ▶	Pri Šonku ▶	Šonka ▶	Šonki ▶	Šonkov Šonkova Šonkovo ▶
Šó:nkuua xí:ša	Pər Šó:nke	Šó:nka	Šó:nki	Šó:nku Šó:nkuua Šó:nkobe
Lojzina hiša ▶	Pri Lojzinih ▶	Lojza ▶	Lojzi ▶	Lojzin Lojzina Lojzino ▶
Ló:jzna xí:ša	Pər Ló:jznex	Ló:jza	Ló:jzi	Ló:jzen Ló:jzna Ló:jzne
Tončerinova hiša ▶	Pri Tončerinu ▶	Tončerinovka ▶	Tončerini ▶	Tončerinov Tončerinova Tončerinovo ▶
Tončeri:nuua xí:ša	Pər Tončeri:ne	Tončeri:nuka	Tončeri:ni	Tončeri:nu Tončeri:nuua Tončeri:nobe
Vrbanova hiša ▶	Pri Vrbanu ▶	Vrban ▶	Vrbani ▶	Vrbanov Vrbanova Vrbanovo ▶
Uerbá:nuua xí:ša *	Pər Uerbá:ne	Uerbá:n	Uerbá:ni	Uerbá:nu Uerbá:nuua Uerbá:nobe
Žefčova hiša ▶	Pri Žefču ▶	Žefčovka ▶	Žefči ▶	Žefčov Žefčova Žefčovo ▶
Žé:fčuua xí:ša	Pər Žé:fče	Žé:fčuka	Žé:fči	Žé:fču Žé:fčuua Žé:fčobe
Žlundrova hiša ▶	Pri Žlundru ▶	Žlundrovka ▶	Žlundri ▶	Žlundrov Žlundrova Žlundrovo ▶
Žlú:ndruua xí:ša	Pər Žlú:ndre	Žlú:ndruka	Žlú:ndri	Žlú:ndru Žlú:ndruua Žlú:ndroobe

Hišna imena in vzdevki v vasi Perati

Hišno ime *Lojzina hiša* oz. *Pri Lojzinih* je mlajšega nastanka, saj je nastalo po dejanskem imenu po gospodarija in gospodinje.

2.3.8 Avsa

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Bazabonova hiša ▶	Bazabon ▶	Bazabona ▶	Bazaboni ▶	Bazabonov Bazabonova Bazabonovo ▶
Bazabò:nuua xí:ša	Bazabò:n	Bazabò:na	Bazabò:ni	Bazabò:nu Bazabò:nuua Bazabò:nobe
Drejčkova hiša ▶	Drejčk ▶	Drejčkova ▶	Drejčki ▶	Drejčkov Drejčkova Drejčkovo ▶
Dré:jčkua xí:ša	Dré:jčk	Dré:jčkua	Dré:jčki	Dré:jčku Dré:jčkua Dré:jčkobe
Joščova hiša ▶	Jošč ▶	Joščovka ▶	Jošči ▶	Joščov Joščova Joščovo ▶
Jò:ščua xí:ša	Jò:šč	Jò:ščuka	Jò:šči	Jò:šču Jò:ščua Jò:ščobe
Krncova hiša ▶	Krnc ▶	Krncovka ▶	Krnci ▶	Krncov Krncova Krncovo ▶
Kârnucua xí:ša	Kârnuc	Kârnčuka	Kârnuci	Kârnuc Kârnucua Kârnucobe
Lučova hiša ▶	Luč ▶	Lučovka ▶	Luči ▶	Lučov Lučova Lučovo ▶
Lučò:ua xí:ša	Lú:č	Lučò:uka	Lú:či	Lú:ču Lučò:ua Lučò:be
Matjurocova hiša ▶	Matjuroc ▶	Matjurocova ▶	Matjuroci ▶	Matjurocov Matjurocova Matjurocovo ▶
Matjù:reua xí:ša	Matjù:re	Matjù:rka, Matjù:rčuka	Matjù:rei	Matjù:reua Matjù:reua Matjù:rcobe
Šoštarijova hiša ▶	Šoštarij ▶	Šoštarijca ▶	Šoštariji ▶	Šoštarijov Šoštarijova Šoštarijovo ▶
Šù:oštarijua xí:ša	Šù:oštarij	Šù:oštarijca	Šù:oštariji	Šù:oštariju Šù:oštarijua Šù:oštarijobe
Toncova hiša ▶	Tonc ▶	Tončovka ▶	Tonci ▶	Toncov Toncova Toncovo ▶
Tò:ncua xí:ša	Tò:nc	Tò:nčuka	Tò:nci	Tò:ncu Tò:ncua Tò:ncobe
Žganova hiša ▶	Žgan ▶	Žgana, Žganovka ▶	Žgani ▶	Žganov Žganova Žganovo ▶
Žgà:nuua xí:ša	Žgà:n	Žgà:na, Žgà:nuka	Žgà:ni	Žgà:nu Žgà:nuua Žgà:nobe

Hišna imena in vzdevki v vasi Avsa

Ker je bil gospodar *Joščove hiše* po poklicu kovač, se je pri hiši reklo tudi *Pri Kovaču* ▶ *Par ková:če*. Prvotno hišno ime je *Krncova hiša oz. Pri Krncu*. To hišo je kasneje kupil *Luč* od Peratov, zato je dobila ime *Lučova hiša oz. Pri Luču*.

2.3.9 Piki

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinj	družinsko ime	svojilni pridevnik
Jakopinova hiša ▶ Jakopi:nuua xi:ša	Jakopin ▶ Jakopi:n	Jakopinovka ▶ Jakopi:nuka	Jakopini ▶ Jakopi:ni	Jakopinov Jakopinova Jakopinovo ▶ Jakopi:nu Jakopi:nuua Jakopi:nobe
Kapčova hiša ▶ Ká:pčúua xi:ša	Kapč ▶ Ká:pč	Kapčovka ▶ Ká:pčuka	Kapči ▶ Ká:pči	Kapčov Kapčova Kapčovo ▶ Ká:pču Ká:pčuua Ká:pčobe
Kroštova hiša ▶ Kru:oštuua xi:ša*	Krošt ▶ Kru:oš	Kroštovka ▶ Kru:oštulka	Krošti ▶ Kru:ošti	Kroštov Kroštova Kroštovo ▶ Kru:oštu Kru:oštuua Kru:oštobe
Naveljinova hiša ▶ Ná:uelnuua xi:ša	Navelj ▶ Ná:uel	Naveljinica ▶ Ná:uelnica	Naveljni ▶ Ná:uelni	Naveljinov Naveljinova Naveljinovo ▶ Ná:uelnu Ná:uelnuua Ná:uelnobe
Tofeljnova hiša ▶ Tò:felnuua xi:ša*	Tofelj ▶ Tò:fel	Tofeljnica ▶ Tò:flenca	Tofeljni ▶ Tò:felni	Tofeljnov Tofeljnova Tofeljnovovo ▶ Tò:felnu Tò:felnuua Tò:felnobe

Hišna imena in vzdevki v vasi Piki

2.3.10 Jevšček

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojini pridevnik
Ančkina hiša ▶	Ančkin ▶	Ančkina ▶	Ančkini ▶	Ančkin Ančkina Ančkino ▶
Ančkna xiša	Ä:nčken	Ä:nčkna	Ä:nčkni	Ä:nčken Ä:nčkna Ä:nčkne
Balosa hiša ▶	Balos ▶	Balovka ▶	Balosi ▶	Balosov Balosova Balosovo ▶
Balosa xiša *	Balo:s	Balo:suka	Balo:si	Balo:su Baló:sova Baló:sove
Belentarijova hiša ▶	Belentar ▶	Belentanca ▶	Belentarij ▶	Belentarijov Belentarijova Belentarijovo ▶
Belentarijova xiša	Bel:ntar	Bel:ntarca	Bel:ntarji	Bel:ntariju Bel:ntarijova Bel:ntarijove
Brgoličova hiša ▶	Brgolič ▶	Brgolička ▶	Brgoliči ▶	Brgoličov Brgoličova Brgoličovo ▶
Baryoličova xiša	Baryólé	Baryoli:čka	Baryoli:či	Baryoli:ču Baryoli:čova Baryoli:čove
Candolova hiša ▶	Candol ▶	Candolica ▶	Candoli ▶	Candolov Candolova Candolovo ▶
Candilova xiša	Candó:ü	Candoli:ca	Candili:oli	Candii:olu Candii:olova Candii:olove
Drečanova hiša ▶	Drečan ▶	Drečanova ▶	Drečani ▶	Drečanov Drečanova Drečanovo ▶
Drečanova xiša	Pər Drečane	Drečanova	Drečani	Drečanu Drečanova Drečanove
Francova hiša ▶	Pri Francu ▶	Francia, Francova ▶	Franci ▶	Francov Francova Francovo ▶
Francova xiša	Pər Fráncu	Fránca, Fráncova	Fránci	Fráncu Fráncova Fráncove
Gočnova hiša ▶	Pri Gočnu ▶	Gočinka ▶	Gočini ▶	Gočinov Gočnova Gočinovo ▶
Gočnova xiša	Pər Gočine	Goč:nka	Goč:ni	Goč:nu Goč:nova Goč:nove
Kenacova hiša ▶	Pri Kenace ▶	Kena ▶	Kenaci ▶	Kenacov Kenacova Kenacovo ▶
Kénacova xiša *	Pər Kénace	Ké:na	Ké:naci	Ké:nacu Kénacova Kénacove
Kikčova hiša ▶	Pri Kikču ▶	Kikčovka ▶	Kikči ▶	Kikčov Kikčova Kikčovo ▶
Ki:kéova xiša *	Pər Ki:ké	Ki:kéuka	Ki:kéi	Ki:kéu Ki:kéova Ki:kéove
Košpna hiša ▶	Pri Košpnih ▶	Košpna ▶	Košpni ▶	Košpen Košpna Košpno ▶
Kó:špna xiša *	Pər Kó:špnex	Kó:špna	Kó:špni	Kó:špen Kó:špna Kó:špne
Lukanova hiša ▶	Pri Lukanu ▶	Lukan ▶	Lukani ▶	Lukanov Lukanova Lukanovo ▶
Lukà:nova xiša *	Pər Lukà:ne	Lukà:nka	Lukà:ni	Lukà:nu Lukà:nova Lukà:nove
Matecova hiša ▶	Pri Matecu ▶	Matec ▶	Mateci ▶	Matecov Matecova Matecovo ▶
Mati:ecova xiša *	Pər Mati:ece	Mati:čuka	Mati:eci	Mati:ecu Mati:ecova Mati:ecove
Nježina hiša ▶	Pri Nježinih ▶	Nježina ▶	Nježini ▶	Nježim Nježina Nježino ▶
Nè:žna xiša	Pər Nè:žnex	Nè:žna	Nè:žni	Nè:žen Nè:žna Nè:žne
Opaldarjova hiša ▶	Pri Opaldarju ▶	Opaldarica ▶	Opaldarji ▶	Opaldarjov Opaldarjova Opaldarjovo ▶
Oplà:ldarjova xiša	Pər Oplà:ldarje	Oplà:ldarca	Oplà:ldarji	Oplà:ldarju Oplà:ldarjova Oplà:ldarjove
Pebrčna hiša ▶	Pri Pebrčnih ▶	Pebrčna ▶	Pebrčni ▶	Pebrčen Pebrčna Pebrčno ▶
Pè:bərčna xiša	Pər Pè:bərčnex	Pè:bərčna	Pè:bərčni	Pè:bərčen Pè:bərčna Pè:bərčne

Hišno ime	ime gospodarja	ime gospodinje	družinsko ime	svojilni pridevnik
Petrinacova hiša ▶ Petri:nacova xí:ša	Petrinac ▶ Petri:nac	Petrináčovka ▶ Petri:načuka	Petrinaci ▶ Petri:naci	Petrinacov Petrinacova Petrinacovo ▶ Petri:nacu Petri:nacova Petri:nacove
Podskeđnjakova hiša ▶ Potskedná:ková xí:ša	Podskeđnjak ▶ Potskedná:k	Podskeđnjakovka ▶ Potskedná:ku	Podskeđnjaki ▶ Potskedná:ki	Podskeđnjakov Podskeđnjakova Podskeđnjakovo ▶ Potskedná:ku Potskedná:kova Potskedná:kove
Šimanova hiša ▶ Ši:manova xí:ša*	Šiman ▶ Ši:man	–	Šimani ▶ Ši:mani	Šimanov Šimanova Šimanovo ▶ Ši:manu Ši:manova Ši:manove
Vančónova hiša ▶ Vančó:nova xí:ša*	Vančón ▶ Vančó:n	Vančónka ▶ Vančó:nka	Vančóni ▶ Vančó:ni	Vančónov Vančónova Vančónovo ▶ Vančó:nu Vančó:nova Vančó:nove

Hišna imena in vzdevki v vasi Jevšček

Poimenovanje *Belentarijova hiša* oz. *Pri Belentariju* se nanaša na dve hiši, zato se pri natančnejšem poimenovanju pride do razlikovanja z pridevnikoma *dolenji* in *gorenji*: hišno ime: *Pri Dolenjem Belentariju* ▶ *Pār Te dolè:nem Belè:ntarje* ~ *Pri Gorenjem Belentariju* ▶ *Pār Te gorè:nem Belè:ntarje*; ime gospodarja: *Dolenji Belentar* ▶ *Te dolè:n Belè:ntar* in *Gorenji Belentar* ▶ *Te gorè:n Belè:ntar*; ime gospodinje: *Dolenja Belentariča* ▶ *Te dolè:na Belè:ntarča* ~ *Gorenja Belentariča* ▶ *Te gorè:ni Belè:ntarji*; izražanje svojine: *od Dolenjega Belentarija* ▶ *ot Te dolè:neja Belè:ntarja* ~ *od Gorenjega Belentarija* ▶ *ot Te gorè:neja Belè:ntarja*. Poleg družinskega imena *Belentariji* ▶ *Belè:ntarji* obstaja tudi poimenovanje *Belenti* ▶ *Belè:nti*. Zadnji gospodar *Košpne hiše* je imel vzdevek *Kuhar* ▶ *Kù:xar*, hiši pa se je reklo *Kuharijova hiša* ▶ *Kù:xarijova xí:ša* oz. *Pri Kuhariju* ▶ *Pār Kù:xarije*.

Delni zaključek

Hišna imena v kraju Livek in njegovi okolici so nastala s pomensko izpeljavo občnoimenske zložene samostalniške besedne zveze s svojilnim pridevnikom (*Jakopova hiša* 'Jakupova hiša' → *Jakopova hiša* 'Jakupova hiša') oz. krajevnoprislovne predložne besedne zveze (*pri Jakopu* 'pri Jakupu' → *Pri Jakopu* 'Pri Jakupu'). Imajo torej strukturni tip zložene samostalniške besedne zveze s samostalnikom *hiša* v jedru oz. predložne besedne zveze v krajevnoprislovni vlogi s predlogom *pri* 'pri' in z določilom. Kot določilo se pojavljata ali (gola, redkeje zložena) samostalniška besedna zveza z imenom hišnega gospodarja ali hišne gospodinje v mestniku edinine ali (gola) posamostaljena pridevniška besedna zveza z družinskim imenom v mestniku množine. Pomensko hišna imena v svoji osnovni obliki odgovarjajo na vprašanje *čigav?* oz. *kje?* in torej označujejo svojilnost oz. nahajanje.

Hišna imena s strukturnim tipom predložne besedne zveze se pojavljajo v več lastnoimenskih različicah (poleg osnove oblike s predlogom *Pri* za odgovor na vprašanja *kje?* se pojavljata tudi neosnovni obliki s predlogoma *K* za odgovor na vprašanja *kam?* in *Od* za odgovor na vprašanja *od kod?*), zato jih lahko definiramo kot prototoponime.

---

3 KRAJEVNA, GORSKA IN VODNA IMENA

3.0.1 Določitev krajevnega, gorskega in vodnega imena

Krajevna imena spadajo med naselbinska zemljepisna imena (ojkonimi), gorska imena (oronimi) in vodna imena (hidronimi) pa med nenaselbinska zemljepisna imena (anojkonimi). Za razliko od ledinskih in hišnih imen krajevna, gorska in vodna imena poimenujejo večje geografske objekte. Pri tem je potrebno razlikovati med gorskimi in vodnimi ledinskimi imeni na eni ter »pravimi« gorskimi in vodnimi imeni na drugi strani. To razlikovanje je v praksi na konkretnem zemljepisnoimenskem gradivu pogosto zelo težavno. Med gorska in vodna ledinska imena uvrščamo namreč tudi zelo majhne zemljepisne objekte (nižje vzpetine, manjše vodne površine), ki se navadno ne obravnavajo kot posebna zemljepisna imena (toponimi) in ki zunaj mikroprostora, na katerem se pojavljo, navadno niso znana. Eno izmed meril razmerjitve med na primer gorskimi ledinskimi imeni in »pravimi« gorskimi imeni bi bilo lahko to, da gorska ledinska imena poimenujejo dele gorske površine, medtem ko »prava« gorska imena poimenujejo celotno vzpetino.

3.0.2 Krajevna, gorska in vodna imena v kraju Livek in njegovi okolici

V nadaljevanju so podani sezname krajevnih, gorskih in vodnih zemljepisnih imen, ki se pojavljajo v kraju Livek in njegovi okolici. Ta imena poimenujejo geografske objekte v katastrski občini sami in zunaj nje. Slednje je pogostejše. Merilo za obravnavo teh imen je njihova avtohtonost na obravnavanem ozemlju, na kar kažeta glasovna in oblikovna podoba imen samih. V tradicionalnem vaškem okolju so prebivalci od večjih geografskih objektov zunaj svojega mikroprostora navadno poznali le tiste, s katerimi so prihajali tradicionalno v stik. To so bili kraji, ki niso bili bolj oddaljeni kot dan hoje od kraja prebivanja ali ki so bili zanje kako drugače (političnoupravno, cerkvenoupravno, gospodarsko, kulturno, ...) pomembni. Na Livškem so na primer avtohtona poimenovanja (večjih) krajev naslednjem radiju: Bovec, Kobarid, Breginj, Čedad, Krmin, Gorica, Solkan, Tolmin, izven katerega se nahajata mesti Videm in Trst. Znotraj tega radija so znani predvsem vasi, trgi in mesta, s katerimi so bili prebivalci tradicionalno v stiku, izrazitejši vodotoki in vzpetine.

3.1 Abecedni seznam krajevnih imen

Obravnavana krajevna imena so bila na Livškem dokumentirana v vasi Jevšček in so zato navedena v jevški krajevnogovorni obliki.

Nekatera substratna imena večjih krajev (*Bovec, Breginj, Čedad, Kobarid, Krmin, Solkan, Sužid, Tolmin, Trst, Videm*) so bila zaradi pomembnosti za širši slovenski prostor (v smislu njihove natančnejše dokumentacije in posledično ustrezne poknjižitve/standardizacije) dokumentirana na širšem območju slovenskega zahoda, kjer so zagotovo avtohtona, in bila deležna natančnejše obravnave na izrazni ravni, tj. rekonstrukcije alpskoslovanske glasovne in naglasne podobe imen ob prevzemu od staroselcev (Šekli 2006b). Narečno imensko gradivo za imena teh krajev je bilo zbrano še v naslednjih točkah: Ošnje/Osgnetto pri Sv. Lenartu/San Leonardo, Breginj (nadiško narečje), Idrsko (obsoško narečje), Subid/Subit (tersko narečje), Solbica/Stolvizza (rezijansko narečje).¹⁵¹ Na terenu sporočene narečne oblike onova za abstrahirano diasistemsko obliko, ki pa je poleg podatka o izvoru imena (pomembni so predvsem najstarejši zgodovinski zapisi, ob odsotnosti le-teh tudi tujejezična poimenovanja) z upoštevanjem pravil nadomestnega glasoslovja (substitucijske fonetike) osnova za rekonstrukcijo izhodiščne alpskoslovanske praeoblike, in sicer tako njene glasovne kot naglasne podobe.

Avsa -ø s mn. ▶ **Ó:usa** -ø s mn. (Mmn *'ta na Ó:usex*, Tmn *tì:e na Ó:usa*, Rmn *'ta z Ó:us*); knj. sln. *Avsa* (AS n 99/C2), frl. *Aussa di Luic* (Pi: 1464). Verjetno sorodno s krajevnimi imeni sln. *Ažla, Avče, Avško, Avšje, Avšček, Nadavč* in z imeni potokov sln. *Avšček, Avška* ter z imeni frl. *Auzza*, hudournik v Karniji, *Ause*, pri čemer gre najverjetneje za predсловanska substratna imena z ne povsem pojasnjenim izvorom (Be SVI I: 40–41; Be K: 135). Pri narečni obliki imena ni jasno, ali je vzglasni *O*- prvoten, nastal v procesu nadomeščanja substr. **a* → alp. sl. **o*, ali drugoten, nastal zaradi priličenja samoglasnika *a* v položaju pred *u*, zato poknjiženje *Ovsa* ni zanesljivo.

Borjana -e ž ▶ **Borjá:na** -e ž (Med *u Borjá:n*, Ted *u Borjá:no*, Red z *Borjá:ne*); knj. sln. *Borjana* (AS n 76/C3). Podobno kot ostala imena na *-ana*, razširjenana na slovenskem zahodu kot npr. *Barbana, Biljana, Fojana, Gročana, Ibana, Kodrjana, Košana, Kozana, Kožana, Kožbana, Medana, Mojstrana, Sežana, Tajpana, Tavorjana*, je lahko predromanskega izvora ali pa izpeljano iz romanskih osebnih imen, pri čemer je navadno težko najti izhodiščno osebno ime.¹⁵² Glej tudi krajevno ime *Tipana*.

Bovec -vca m ▶ **'Buc** *Bú:ca* m (Med *u Bú:ce*, Ted *u 'Buc*, Red z *Bú:ca*); knj. sln. *Bovec*

¹⁵¹ Informatorji na terenu so bili: Idrsko: Stanislav Šavli (roj. 1937); Ošnje: Lucia Carlig (roj. 1927); Breginj: Vida Lenkič (roj. 1930), Andrej Mazora (roj. 1953); Subid: Bruna Balloch (roj. 1935); Solbica: Luigia Negro (roj. 1965). Vsem informatorjem se za nepogrešljivo pomoč najlepše zahvaljujem.

¹⁵² Ime zaradi terskega (Subid) *Borjá:na* (in ne ***Borja:'na*) kaže na odraz psl. naglasnega tipa *a*, kar pomeni, da je bil predсловanski substratni **ā* v alpsko slovanščino sprejet kot staroakutiran (Šekli 2006b: 255).

(AS n 77/B1); ostalo narečno gradivo: Ošnje: *'Buc Bú:ca, ū Bú:cu, ū 'Buc, z Bú:ca*; Breginj: *'Buc Bu'ca, ū Bu'ce, ū 'Buc, z Bu'ca*; Idrsko: *'Boyc Bó:uca, ū Bó:uc, ū 'Boyc, z Bó:uca*; Subid: *'Buc Bu:'ca, ū Bu:'cu, ū 'Buc, od Bu:'ca*; Solbica *'Bolc 'Bolca, ū 'Bolce, ū 'Bolc, z 'Bolca*;¹⁵³ tj. *Bòlc Bolcà/Bòlc Bòlca* < alp. sl. **Bl̥cb̥ *Bl̥cà* (b).¹⁵⁴ Morda iz substr. **Plitjo* za ant. *Phligadia, Phlygades* (pri čemer je nejasen nastanek alp. sl. **c*);¹⁵⁵ frl. *Pleç*, it. *Plezzo*, nem. *Flitsch*.

Breginj -a m ► **Bəryí:n** -a m (Med ū *Bəryí:ne*, Ted ū *Bəryí:n*, Red z *Bəryí:na*); knj. sln. *Breginj* (AS n 76/B3); ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Baryí:n Baryí:na, ū Baryí:ne, ū Baryí:n, z Baryí:na*; Breginj: *Bəryí:n Bəryí:na, ū Bəryí:ne, ū Bəryí:n, z Bəryí:na*; Idrsko: *Bəryí:n Bəryí:na, ū Bəryí:n, ū Bəryí:n, z Bəryí:na*; Subid: *Bri:n Bri:'na, ū Bri:'ne, ū Bri:n, od Bri:'na*; tj. *Bərgín Bərgína* < alp. sl. **Bərgýn̥ *Bərgynà* (b) iz substr. **Bergōna*; frl. *Bergogne*, it. *Bergogna*.

Čedad -a m ► **Čedat** *Čedá:da* m (Med ū *Čedá:de*, Ted ū *Čedat*, Red š *Čedá:da*); knj. sln. *Čedad* (AS n 118/A1), frl. *Cividât*, krajevno *Sividât*, it. *Cividale*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Čedat Čedá:da, ū Čedá:de, ū Čedat, š Čedá:da*; Breginj: *Čedat Čedá:da, ū Čedá:de, ū Čedat, š Čedá:da*; Idrsko: *Čed'ed Čedá:da, ū Čedá:đ, ū Čed'ed, š Čedá:da*; Subid: *Čedat Čedá:da, ū Čedá:de, ū Čedat, ot Čedá:da*; Solbica: *Čau'det Čau'dada, ū Čau'dadē, ū Čau'det, š Čau'dada*; tj. *Čəvdəd Čəvdáda* < alp. sl. **Č̥v̥d̥d̥d̥ *Č̥v̥d̥d̥áda* (a) iz stfrl. **Č̥i̥v̥id̥áde* < rom. **K̥i̥v̥it̥áte* < lat. *c̥iv̥it̥ās c̥iv̥it̥ātis* 'mesto', 760–795 *Civitās Iulia* 'mesto Julijcev'.

Čeginj -a m ► **Čeyí:n** -a m (Med ū *Čeyí:ne*, Ted ū *Čeyí:n*, Red š *Čeyí:na*); knj. sln. *Čiginj* (AS n 100/C3). Nejasno. Izglasno sln. **-in* bi morda kazalo, da gre za predslovasko substratno ime.

Dreka -e ž ► **Dré:ka** -e ž (Med ū *Dré:k*, Ted ū *Dré:ko*, Red z *Dré:ke*); knj. sln. *Dreka* (AS n 100/A2), frl. *Drencje*, it. *Drenchia*. Prvotno sln. **Dręka* je substrano ime neugotovljivega izvora (Merkù 2006: 73). Glej tudi vzdevek *Drečan*, priimek *Dreščak*.

Gabrovica -e ž ► **Gá:brofca** -e ž (Med ū *Gá:brofc*, Ted ū *Gá:brofco*, Red z *Gá:brofce*); knj. sln. *Gabrovica* (AS n 99/B2), it. *Gabrovizza*. Nastalo iz prvotnega **Grăbrovica*, kar je izpeljano iz nad. *yá:bər yá:bra* 'gaber, Carpinus betulus'. Prvotni pomen imena je torej **'kraj, bogat z gabrom'*. Dalje glej ledinsko ime *Gabrje*.

Golobi -ov m mn. ► **Galò:bi** -u m mn. (Mmn *pər Galò:bex*, Dmn *x Galò:ben*, Rmn *od*

¹⁵³Narečno slovensko gradivo kaže na to, da je bila prednaglasna alpskoslovenska dvoglasniška zveza **Cl̥c* v stranskoslovenskih oblikah krajevnega imena **Bl̥cà *Bl̥cù* ... v nekaterih slovenskih krajevnih govorih interpretirana kot dolga, v drugih pa kot kratka. Od količinske interpretacije prednaglasnega zložnika je namreč odvisna odsotnost/prisotnost nesplošnoslovenskega naglasnega umika tipa **ženà > *žèna* v govorih, ki tovrstnega naglasnega umika sicer ne poznajo. V nadiškem krajevnem govoru vasi Jevšček je bila dvoglasniška zveza **Cl̥c* v primeru alp. sl. **Bl̥c-* interpretirana kot dolga (posledično prisotnost naglasnega umika dvozložnih oblikah: Jevšček *Bú:ca Bú:cu* < **B̥j̥cà *B̥j̥cù* < alp. sl. **Bl̥cà *Bl̥cù*), dvoglasniška zveza **Cl̥c* v primeru psl. **bl̥xá* pa kot kratka (posledično odsotnost naglasnega umika: Jevšček *bu'xa* < **b̥j̥xà* < psl. **bl̥xá*).

¹⁵⁴Pri poknjizenju narečnih oblik krajevnega imena *Bòlc Bolcà/Bòlc Bòlca* je prišlo do ljudskoeti-mološke interpretacije izglasnega *-c* kot priponskega obrazila sln. *-æc* < psl. **-cb̥c* (Šivic-Dular 1990: 161).

¹⁵⁵Za razmerje substr. **pl* → sl. **bl* prim. tudi hr. *Buzet* < **B̥ylz̥et̥* iz ant. *Pinquentum* po različenju na daljavo *n-n > l-n* in verjetno že rom. prehodom *gu > z* (Skok 1971: 246).

Galò:bu); knj. sln. *Golobi* (AS z 99/C1). Nastalo iz osebnega imena *Golob*, in sicer s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila priimek/vzdevek *Golob* ed. → krajevno ime *Golobi* mn. Prvotni pomen imena je torej *‘vas Golobov; vas ljudi, ki se imenujejo Golob’. Na to, da je ime prvotno pomenilo prebivalce kraja, kažejo tudi krajevnoprislovne besedne zveze kot *pri Golobih, k Golobom, od Golobov*. Dalje glej priimek *Golob*.

Gorica -e ž ▶ **Gorí:ca** -e ž (Med *u Gorí:c*, *u Gorí:co*, Red z *Gorí:ce*); knj. sln. *Gorica* (AS n 139/C2), frl. *Gurize*, it. *Gorizia*, nem. *Görz*. Nastalo iz občnoimenskega sln. *gorí:ca* ‘hrib, grič’, kar je manjšalnica od nad. *γo'ra gorò*: ‘gora’. Dalje glej gorsko ime *Stara gora*.

Jevšček -čka m ▶ **Jé:uščĕk** -a m (Med *u Jé:uščĕke*, Ted *u Jé:uščĕk*, Red z *Jé:uščĕka*); knj. sln. *Jevšček* (AS n 99/B2). Izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. -šĕk -šĕka, sln. -šĕk -šĕka < psl. *-šĕkъ (← *-bškъ + *-bĕkъ) iz nad. *jé:uša* ‘jelša, Alnus’, knj. sln. *jĕlša* < psl. *jelbša, kar je izpeljano iz psl. *jelbxa ‘jelša’ (Be I: 226; Sn: 239),¹⁵⁶ iz cesar sta izpeljano še s priponskim obrazilom psl. *-ĭan(in)ъ stanovniško ime *Jevšan* ▶ *Jé:ušān Jé:ušāna* m in s priponskim obrazilom psl. *-bškъ-ĭb pridevnik *jevški* ▶ *jé:uški*. Etimološko-zgodovinsko poknjžena oblika imena bi se zato glasila *Jelšček* [jeuščĕk].

Kamno -ega s ▶ **Kà:mne** -eya s (Med *na Kà:mnen*, Ted *na Kà:mne*, Red s *Kà:mneya*); knj. sln. *Kamno* (AS n 100/A1). Nastalo iz *каменьное, tj. določne oblike pridevnika, ki se ohranja v sln. *kámen kámena kámeno* ‘kamnit, kamnat’ (Plet) < *каменьъ, izpeljanega iz nad. *ká:men ká:mna* ‘kamen’. Prvotni pomen imena je torej *‘kamnito zemljišče, zemljišče z veliko kamenja’. Dalje glej ledinsko ime *Kamnica*.

Kobarid -a m ▶ **Ko'bart** *Kobarí:da* m (Med *u Kobarí:de*, Ted *u Ko'bart*, Red s *Kobarí:da*); knj. sln. *Kobarid* (AS n 99/B1), frl. *Cjaurêt*, it. *Caporetto*, nem. *Karfreit*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Koba'rit Kobarí:da*, *u Kobarí:de*, *u Koba'rit*, s *Kobarí:da*; Breginj: *Ko'bart Kobarí:da*, *u Kobarí:de*, *u Ko'bart*, s *Kobarí:da*; Idrsko: *Ko'ber Kobarí:da*, *u Kobarí:đ*, *u Ko'ber*, s *Kobarí:da*; Subid *Kobo'rāt Koborí:da*, *u Koborí:de*, *u Kobo'rāt*, ot *Koborí:da*; Solbica *Koba'rāt Koba'rĭda*, *u Kaba'rĭde*, *u Kaba'rāt*, s *Kaba'rĭda*; tj. *Koborĭd Koborída* < alp. sl. *Koborĭđ *Koborĭda (a) iz stfrl. *Kaβorēđu < rom. *Kaprētu *‘tam, kjer so koze’, kar je s priponskim obrazilom lat. -ētum s pomenom nahajanja izpeljano iz lat. *caper* ‘kozol’, *capra* ‘koza’ (Ramovš 1921–22; 1936: 39).

Krmin -a m ▶ **Kərmí:n** -a m (Med *u Kərmí:ne*, Ted *u Kərmí:n*, Red s *Kərmí:na*); knj. sln. *Krmin* (AS n 138/C2), frl. *Cormons*, it. *Cormòns*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Karmí:n Karmí:na*, *u Karmí:ne*, *u Karmí:n*, s *Karmí:na*; Breginj: *Kərmí:n Kərmí:na*, *u Kərmí:ne*, *u Kərmí:n*, s *Kərmí:na*; Idrsko: *Kərmí:n Kərmí:na*, *u Kərmí:n*, *u Kərmí:n*, s *Kərmí:na*; tj. *Kərmín Kərmína* < alp. sl. *Kərmynъ *Kərmyná (b) iz substr. *Kormōnes (610, 628 in *Cormones*) (Ramovš 1922–23: 30; 1927a: 24; 1936: 25).

Livek -vka m ▶ **Lì:uk** -a m (Med *u Lì:uke*, Ted *u Lì:uk*, Red z *Lì:uka*); knj. sln. *Livek* (AS n 99/C2), frl. *Luic*, it. *Luico*. Ime je predсловanskega substratnega izvora, na kar kažeta furlanska in italijanska oblika imena (Bezlaj 1954: 389), kar se je nadomestilo kot **Lyu-* in naslonilo na priponsko obrazilo sln. -ək < psl. *-ĕkъ.

Mašera -ov mn. ▶ **Mašè:ra** -u mn. (Mmn *pər Mašè:rex*, Dmn *x Mašè:ren*, Rmn *od Mašè:ru*); knj. sln. *Mašere* (AS n 99/B2), frl. *Maseris*, it. *Maseris*. Furlanska oblika imena kaže na to, da je ime nastalo iz občnoimenskega frl. *maseriis*, kar je množinska oblika od

¹⁵⁶Različica psl. *olbša, izpeljana iz psl. *olbxa ‘jelša’ (Be I: 226; Sn: 239) se ohranja na primer v nadiškem krajevnem govoru vasi Breginj *ú:ša* < psl. *olbša.

frl. *maserie* ‘kamenje’, ki označuje ‘naplazen material’, ‘kup kamenja, pobran na polju in zložen na neobdelovani površini, na križiščih vaških cest ali na polju samem’, ‘kup kamenja na pašnikih’, v Karniji ‘zid brez malte, ki razmejuje posestva’, splošno ‘razvaline, podrtine’ (Pi: 578). Ni povsem jasno, ali je priimek *Mašera* nastal iz krajevnega imena ali obratno. V prid prvi tezi bi kazala množinska oblika srednjega spola krajevnega imena, torej *Mašera* in ne *Mašeri*, na drugo možnost pa rod. mn. *Mašerov*, ki se pri samostalnikih srednjega spola praviloma ne pojavlja. Glej tudi priimek *Mašera*.

Perati -ov m mn. ▶ **Pér:ati** *Pè:ratu* m mn. (Mmn *pər Pé:ratex*, Dmn *x Pé:ratam*, Rmn *ot Pè:ratu*); knj. sln. *Perati* (AS z 99/C2). Nastalo iz osebnega imena *Perat*, in sicer s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila priimek/vzdevek *Perat* ed. → krajevno ime *Perat* mn. Prvotni pomen imena je torej *‘vas Peratov; vas ljudi, ki se imenujejo Perat’. Na to, da je ime prvotno pomenilo prebivalce kraja, kažejo tudi krajevnoprislovne besedne zveze kot *pri Peratih*, *k Peratam*, *od Peratov*. Dalje glej priimek *Perat*.

Piki -ov m mn. ▶ **Pí:k/Pí:ki** *Pi:ku* m mn. (Mmn *pər Pi:kex*, Dmn *x Pí:kam*, Rmn *ot Pi:ku*); knj. sln. *Piki* (AS z 99/C2). Nastalo iz osebnega imena *Pik*, in sicer s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila priimek/vzdevek *Pik* ed. → krajevno ime *Piki* mn. Prvotni pomen imena je torej *‘vas Pikov; vas ljudi, ki se imenujejo Pik’. Na to, da je ime prvotno pomenilo prebivalce kraja, kažejo tudi krajevnoprislovne besedne zveze kot *pri Pikih*, *k Pitkam*, *od Pikov*. Na Livškem je v preteklosti dokumentiran priimek *Pik*, ki se ohranja tudi v ledinskem imenu *Za Pikom* pri Pikih. Dalje glej priimek *Pik*.

Plohi -ov m mn. ▶ **Pló:xí** *Pló:xu* m mn. (Mmn *pər Pló:xex*, Dmn *x Pló:xam*, Rmn *ot Pló:xu*); knj. sln. *Plohi* (AS z 99/C2). Nejasno. Oblikovne in naglasne značilnosti imena bi kazale na občnoimensko sln. *plòh plóha*, kar je lahko prevzeto iz srvn *bloch* ali pa domačega izvora (Be III: 60; Sn: 528), ki v krajevnih govorih kot občno ime ni prisotno, uporablja s namreč nad. *dí:la*.

Ravne ž mn. ▶ **Rá:une** -i ž mn. (Mmn *na Rá:unex*, Tmn *na Rá:une*, Rmn *z Rá:uni*); knj. sln. *Livške Ravne* (AS n 99/C2). Nastalo s pomensko izpeljano iz nad. *rá:ven rá:una rá:uno* ‘raven’, knj. sln. *rávæn rávna rávno* ‘raven’ < psl. *orъьnъ *orъьna *orъьno (Be III: 155–156; Sn: 604). Prvotno označuje *‘raven svet’. Livške Ravne dejansko ležijo pod Kukom, kjer se strmo se vzpenjajoči svet zravna.

Sedlo -a m ▶ **Sed'lo** *Sed'la* m (Med *u Sed'le*, Ted *u Sed'lo*, Red *s Sed'la*); knj. sln. *Sedlo* (AS n 76/B3). Nastalo iz občnoimenskega nad. *sedlo, sln. *sélo* ‘vas, naselbina’ < psl. *sedlò (Be III: 225–226; Sn: 647). V nad. *sedlo je podobno kot v besedi *sá:dlo* ‘salo’ < psl. *sádlò ohranjen psl. soglasniški sklop *dl, ki je v slovenščini splošno znan v ziljskem narečju, v ostankih pa tudi v ostalih koroških slovenskih narečjih (Ramovš 1924: 195–197).¹⁵⁷ Manj verjetno je, da se v krajevnem imenu ohranja občnoimensko nad. *sed'lo* ‘konjsko sedlo’, sln. *sédlo* < psl. *sedbłò (Be III: 223; Sn: 644). Proti tej domneni govori tlopisna oblikovanost kraja, ki ne leži na sedlu, prelazu in krajevno ime *Staro Sedlo* v okolici, ki najverjetneje motivirano kot razlikovalno ime glede na krajevno ime *Sedlo*, torej prvotnih pomenih *‘vas’ ~ *‘stara vas’ in ne *‘prelaz’ ~ *‘stari prelaz’. Glej tudi *Staro Sedlo*.

¹⁵⁷V posameznih besedah (in v omenjenih krajevnih imenih) se ta soglasniški sklop ohranja tudi v obsoškem narečju, in sicer tako v bovškem (Bovec *jé:du/jé:dla* ‘jelka’, *sá:dlo*, *ší:dlo*, *umé:dlo*; Ivančič Kutin 2007) kot v kobariškem podnarečju (Libušnje *sádlò*; Ljubušnje pri Pleteršniku).

Solkán -a m ► **Su'kan** *Suká:na* m (Med *u* *Suká:ne*, Ted *u* *Su'kan*, Red *s* *Suká:na*); knj. sln. *Solkán* (AS n 140/A1), frl. *Salcan*, it. *Salcano*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Su'kan Suká:na*, *u* *Suká:ne*, *u* *Su'kan*, *s* *Suká:na*; Breginj: *Su'kan Suká:na*, *u* *Suká:ne*, *u* *Su'kan*, *s* *Suká:na*; Idrsko: *Sou'ken Souká:na*, *u* *Soukán*, *u* *Sou'ken*, *s* *Souká:na*; tj. *Solkàn Solkána* < alp. sl. *Sьlьkánь *Sьlьkána (a) iz rom. *Silikānu, 1001 *Siliganum* (Ramovš 1927a: 25; Furlan 2002: 32).

Sovodnje -ega s ► **Sau:odné** -eya s (Med *u* *Sau:odnen*, Ted *u* *Sau:odné*, Red *s* *Sau:odnéya*); knj. sln. *Sovodnje* (AS n 99/A3), frl. *Savogne*, it. *Savogna*. Podobno kot krajevno ime *Sovodnje* pri Gorici nastalo iz izhodiščnega **sq̄uodn̄b̄(īb)*, kar je izpeljano iz nad. *uo'da* 'voda'. Prvotni pomen imena je *'tam, kjer je sovodje; tam, kjer se zlivati vodi'. Pri Sovodnjem v Nadiških dolinah se zlivata *Reka* in *Aborna*. Dalje glej vodno ime *Mrtvaška voda*.

Staro selo -ega -a m ► **Stà:re Sed'lo** *Stà:reya Sed'la* m (Med *u* *Stà:ren Sed'le*, Ted *u* *Stà:re Sed'lo*, Red *s* *Stà:reya Sed'la*); knj. sln. *Staro selo* (AS n 99/A1). Nastalo iz občnoimenskega nad. *stà:r*, kar je določna oblika nad. *s'tar* 'star', in nad. *sedlo *'vas, naselbina'. Dalje glej ledinsko ime *Starina*, krajevno ime *Sedlo*.

Strmica -e ž ► **Stərmí:ca** ž (Med *u* *Stərmí:c*, Ted *u* *Stərmí:co*, Red *s* *Stərmí:ce*); knj. sln. *Starmica* (AS n 99/A2), it. *Stermizza*. Izpeljano iz nad. *stərm-*. Prvotna oblika in pomen imena sta torej **Strm̄m̄ica* *'vas v strmini'. Dalje glej ledinsko ime *Strmola*.

Sužid -a m ► **Se'žit** *Seží:da* m (u *Seží:de*, Ted *u* *Se'žit*, Red *s* *Seží:da*); knj. sln. *Sužid* (AS n 99/B1); ostalo narečno gradivo: Breginj: *Šə'žət Šəží:da*, *u* *Šəží:de*, *u* *Šə'žət*, *š* *Šəží:da*; Idrsko: *Šə'žed Šəží:da*, *u* *Šəží:d*, *u* *Šə'žed*, *š* *Šəží:da*; tj. *Solžid *Solžida < alp. sl. *Sьlьžidь *Sьlьžida (a) iz stfrl. *Siližēdu < *Siligēdu < rom. *Silikētu *'tam, kjer je kremen', kar je s priponskim obrazilom lat. *-ētum* s pomenom nahajanja izpeljano iz lat. *silex silicis* 'kremen' (Furlan 2002: 32).

Šturmi -ov m mn. ► **Štú:rmi** *Štù:rmu* m mn. (Mmn *pər Štrú:rmex*, Dmn *x Štú:rman*, Rmn *ot Štù:rmu*); knj. sln. *Sužid* (AS z 99/C2). Nastalo iz osebnega imena *Šturm*, in sicer s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila priimek/vzdevek *Šturm* ed. → krajevno ime *Šturmi* mn. Prvotni pomen imena je torej *'vas Šturmov; vas ljudi, ki se imenujejo Šturm'. Na to, da je ime prvotno pomenilo prebivalce kraja, kažejo tudi krajevnoprislovne besedne zveze kot *pri Šturmih*, *k Šturmam*, *od Šturmov*. Dalje glej priimek *Šturm*.

Tipana -e ž ► **Tipá:na** -e ž (Med *u* *Tipá:n*, Ted *u* *Tipá:no*, Red *s* *Tipá:ne*); kraj v Terskih dolinah, frl. *Taipane*, it. *Taipana*; drugo narečno gradivo: Subid: *Tipá:na*. Predslovansko substratno ime.¹⁵⁸ Dalje glej krajevno ime *Borjana*.

Tolmin -a m ► **Tmí:n** -a m (Med *u* *Tmí:ne*, Ted *u* *Tmí:n*, Red *s* *Tmí:na*); knj. sln. *Tolmin* (AS n 100/C2); ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Tomí:n Tomí:na*, *u* *Tomí:ne*, *u* *Tomí:n*, *s* *Tomí:na*; Breginj: *Tmí:n Tmí:na*, *u* *Tmí:ne*, *u* *Tmí:n*, *s* *Tmí:na*; Idrsko: *Tmí:n Tmí:na*, *u* *Tmí:n*, *u* *Tmí:n*, *s* *Tmí:na*; Subid: *Tulmí:n Tulmí:na*, *u* *Tulmí:ne*, *u* *Tulmí:n*, *ot* *Tulmí:na*; Solbica: *Tu'mj̄n Tu'mj̄na*, *u* *Tu'mj̄ne*, *u* *Tu'mj̄n*, *s* *Tu'mj̄na*; tj. *Tolmín Tolmína* < issln. **T̄l̄mín* **T̄l̄míná* (b); frl. *Tulmin*, it. *Tolmino*, nem. *Tolmein*. Prvi zgodovinski zapisi so pozni (1063–1068 in *Tuimine*, po 1086 *super Tulminum*, 1139 *apud Tulmin*, 1146 *Tulminum*), izvor imena ni

¹⁵⁸ Tersko (Subid) *Tipá:na* (in ne **Tipa:na*) kaže na odraz psl. naglasnega tipa a, kar pomeni, da je bil predslovanski substratni *a v alpsko slovanščino sprejet kot staroakutiran.

povsem jasen, zato prvotne alp. sl. oblike ni mogoče zanesljivo rekonstruirati. Ramovš (1936: 26) izhaja iz kelt. *tilmon- > alp. sl. *Tьlmyнъ, Bezljaj (1954: 132) pa iz pogoste alpske imenske osnove *talamon > alp. sl. *Tьlmyнъ, *Tolьmyнъ.

Trst -a m ▶ **Tərst** *Tərsta* m (Med *u Tərste*, Ted *u Tərst*, Red *s Tərsta*); knj. sln. *Trst* (AS n 178/A3), frl. *Triest*, it. *Trieste*, nem. *Triest*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *'Tarst Tars'ta*, *u Tars'te*, *u 'Tarst*, *s Tars'ta*; Idrsko: *Tərst Tərsta*, *u Tərst*, *u Tərst*, *s Tərsta*; Solbica: *'Tərst 'Tərsta*, *u 'Tərste*, *u 'Tərst*, *s 'Tərsta*; tj. *Tərst Tərstà/Tərst Tərsta* < alp. sl. *Tьrzьstь *Tьrzьstà (b) iz ant. *Tergeste*. Imenovalniška oblika sln. *Tərst* je nastala s preoblikovanjem oblike alp. sl. *Tьrzьstь po stranskosklonskih oblikah: alp. sl. *Tьrzьstь *Tьrzьstà > sln. *Třzàst *Třzstà > *Třzàst *Třstà > *Třst *Třstà (Ramovš 1926–27: 163; Furlan 2002: 31).

Videm -dma m ▶ **Í:dem** *Í:dma* m (Med *u Í:dme*, Ted *u Í:dem*, Red *z Í:dma*); mesto v Furlaniji, frl. *Udin*, it. *Udine*, nem. *Weiden*; ostalo narečno gradivo: Ošnje: *Vi:dan Vi:dna*, *u Í:dne*, *u Í:dan*, *z Vi:dna*; Breginj: *Ūi:den Ūi:dna*, *u Ūi:dne*, *u Ūi:den*, *z Ūi:dna*; Idrsko: *Í:dəm Í:dma*, *u Í:dmi*, *u Í:dəm*, *z Í:dma*; Subid: *Vi:dan Vi:d'na*, *u Ūi:d'ne*, *u Ūi:dan*, *od Vi:d'na*; Solbica: *'Vīden 'Vīdna*, *u 'Ūuden*, *u 'Ūuden*, *z 'Vīdna*; tj. *Vīden Vīdna/Vīdəm Vīdma* </< issln. *Ūīdən *Ūīdna < alp. sl. *Ūyďьнъ *Ūyďьна iz stfrl. *Ūīdinu < substr. *Ūītinu (803, 996 *Utinensem*, 983 *Udene*, ok. 1000 *Utinum*), ki je predromaskega izvora (Ramovš 1922–23: 27–28; 1936: 34–35).¹⁵⁹ Iz navedenega gradiva govorov s slovenskega zahoda je razvidno, da se poleg oblik tipa *Vīdən* z izglasnim *-n* pojavljajo tudi oblike tipa *Vīdəm* z izglasnim *-m*. To dejstvo ne potrjuje Ramovševe teze, da je knjižnoslovenska oblika *Vīdəm* z izglasnim *-m* nastala (samo) zaradi napačne poknjžitve narečnega gradiva govorov, ki izkazujejo prehod psl. **-m* > *-n* (Ramovš 1922–23: 27–28). Izglasni *-m* je posledica posplošitve ustničnega nosnega soglasnika *m*, nastalega iz zobnega nosnega soglasnika *n* v položaju pred ustničnim soglasnikom v sandhijevskem položaju.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Vzglasni *u pred *y v alp. sl. *Ūyďьнъ je najverjetneje protetičen (Ramovš 1922–23: 27), narečne oblike tipa *Í:dəm* (Idrsko in *Í:dem* (Jevšček) pa so drugotne, nastale v zvezi s predlogom *u*, v katerih je bil vzglasni *u* razumljen kot predlog: **u Ūi:den* → *u Í:den* (Alenka Šivic-Dular, ustno). Domnevo je potrdilo naknadno zbrano gradivo iz Ošnjega: *Vī:dan Vī:dna*, *z Vī:dna* ~ *u Í:dne*, *u Í:dan*.

¹⁶⁰ Premeňevanje fonemov /m/ in /n/ v nadiškem narečju in širše na slovenskem zahodu (*Vīdən*, *Vīdəm*) je prvotno značilno za sandhijevski položaj in je zgodovinsko izpričano, npr. v Alasijevem slovarju iz leta 1607 (*adam* 'vno', *vum* 'fuora', *dam* 'giorno', *sim* 'figliuolo') in v jezikovnem gradivu Jana Baudouina de Courtenaya iz druge polovice 19. st. (*Škrátec am máslar*) (Furlan 1991: 26).

3.2 Abecedni seznam gorskih imen

Breza -e ž ▶ **Brí:eza** -e ž (Med *'ta u Brí:es*) (L, Š, J); knj. sln. *Škarje* (AS g 99/C2); vzpetina (883 m) ▶ **Brí:eza** -e ž (Med *'yo na Brí:es*, Ted *'yo na Brí:ezo*) (J); K 1885: *na brezje* (8č), *v brezji* (13b); vzpetina (1094 m). Nastalo iz občnoimenskega nad. *brí:eza* *brí:ezo* 'breza, Betula', knj. sln. *bréza brézo* < psl. **bérza *bérzo* 'breza' (Be I: 43; Sn: 57; ES II: 201–203; SP I: 210). Glej tudi ledinska imena *Pod Brezo*, *Brezje*.

Hlevišča -ø s mn. ▶ **Xlebi:šča** -ø s mn. (Mmn *'yu u Xlebi:ščex*, Tmn *'yu u Xlebi:šča*) (G, L); K 1885: *glebišče* (6b); knj. sln. *Hlevišče* (AS g 99/C1); vzpetina (775 m). Izpeljano iz nad. *xlí:eu xlí:euα*, *xlí:eu xlí:eva* 'hlev', knj. sln. *hlév hléva* (Plet), *hlēv hlēva* (SSKJ) < psl. **xlěub *xlěuá* 'hlev, staja' (Sn: 206). Priponsko obrazilo **-išče* ima lahko dva pomena, in sicer prostor/mesto in večalnost (Sl I: 95–97), zato je pri ledinskemu imenu mogoče izhajati iz obeh prvotnih pomenov, tj. **'tam, kjer so hlevi, staje'* ali **'veliki hlev, velika staja'*. Verjetnejši se zdi prvi od pomenov.

Ključ -a m ▶ **Klú:č** -a m (J); sedlo med Brezo (883 m) in Svetim Martinom (987 m). Nastalo iz občnoimenskega nad. *klú:č klú:ča* 'ključ', sln. *kljúč kljúča* < psl. **ključь *klučá* (Be II: 43; Sn: 281; ES X: 50–51).

Kragovnica -e ž ▶ **Krayù:ouenca** (J); knj. sln. *Kraguonca* (VNCF; AS 99/B2); vzpetina (1077 m). Nejasno. Zdi se, da imena *Krayù:onca*, *Krayù:ouenca*, *Krayù:onk/Kreyù:onk* predstavljajo besedotvorni različici, in sicer morda vsebujeta zložena priponska obrazila nad. *-ù:onac* < **-on-ica* in nad. *-ù:onk* < **-on-ьkь/*-on-ikь*, ki so sicer v sln. zelo redki.¹⁶¹ Osnovo nad. **kray-*, **krey-* je mogoče primerjati s sln. **krôg* 'gozd' < psl. **(o) krogь, *kregь* 'odmerjeni del zemljišča ali gozda', ki je v sln. ohranjeno samo v ledinskih imenih kot *Krog*, *Kročec*, *Krožišče*, *Okrog*, *Okroge*, *Okrogi*, *Okročica*, *Okročnice* (Bezljaj 1959–60: 121–122; Be II: 98). Če so vse domneve pravilne, je prvotni pomen obeh imen **'majhen odmerjeni del zemljišča ali gozda'*. Glej tudi *Kragonk*, *Okroglik*.

Krn -a m ▶ **Kə'rən** *Kər'na* m (J); knj. sln. *Krn* (AS g 78/A3), vzpetina (2244 m). Najverjetneje nastalo iz občnoimenskega sln. *křn křna* 'pokvečen, skrajšan; nerazvit, zakrnel' < psl. **křrnь* (Be II: 96; Sn: 326). Glej tudi vzdevek *Krnec*.

Kuk -a m ▶ **'Kuk** *Kú:ka* m (Med *u Kú:ke*) (M); knj. sln. *Kuk* (AS g 99/C2); vzpetina (1243 m). Nastalo iz občnoimenskega nad. **'kuk *kú:ka*, knj. sln. *kôlk kôlka*, star. *kôlka kôlka* (16. st.) 'stranski del medenice', redko 'grič, hrib' (SSKJ) < psl. **kǫlkъ *kǫlka* 'gibljev telesni del' (Be II: 57–58; Sn: 293; ES XIII: 188), ki se pogosto pojavlja v ljudskozemljepisnem izrazju s pomenom 'manjši grič, navadno priostren, stožčast' (Bad: 122). Poimenovani predmet potrjuje prvotni pomen **'priostren, stožčast grič, hrib'*. Glej tudi ledinsko ime *Za kolkom*. Etimološko-zgodovinsko poknjžena oblika imena bi se zato glasila *Kolk* [kouk].

Kolovrat -a m ▶ **Kolou'rat** *Kolou'á:ta* m (G, L, M) (Med *na Kolou'á:te* (G, L),

¹⁶¹ Za zloženo priponsko obrazilo **-on-ьь* prim. npr. sln. *glôb, glôb globi* 'krogla, mehur' (Plet) < psl. **glôbь* (Be I: 148; ES VI: 143) → sln. *globônac* 'cmok' (Plet) < **glôbьньь*.

Med *'ta* u *Kolou̇ra:te* (M)); knj. sln. *Kolovrat* (AS p 100/A2); gorski greben. Nastalo iz občnoimenskega nad. **koloṽrat* **koloṽra:ta*, rus. *коловорот коловорота* < **koloṽortb* **koloṽorta*. Temu topoleksemu je besedotvorno enako, toda v naglasnih značilnostih različno občnoimensko nad. *kolò:urat* *kolò:urata* 'kolovrat', knj. sln. *kolôvrat* *kolôvrata* < psl. **kòloṽortb*, kar je zloženo iz psl. **kòlo* 'kolo' in psl. **ṽortb* 'vrtenje' ter prvotno pomeni **'vrtenje kolesa'* (Be II: 59; Sn: 295; ES X: 149). Da se občnoimensko *kolovrat* pojavlja tudi v vlogi topoleksema je znano (Be II: 59), pri čemer pomenska motivacija ni jasno razvidna. Topoleksem *kolovrat* v obravnavanem primeru poimenuje gorski greben, ki loči Soško dolino med Kobaridom in Tolminom od Nadiških dolih, iz česar je mogoče sklepati, da je njegov prvotni pomen **'gorski greben'*. Obravnavani leksem v nad. izkazuje dvojni naglas, enega kot občno in drugega kot lastno ime.¹⁶² Razlika v naglasu, ki se v nad. pojavlja med občnoimenskim *kolò:urat* in lastnoimenskim *Koloṽrat*, ima morda funkcijo polastnoimenjenja: apel. **kolòṽortb* → mtpn. **Koloṽortb*. Glej tudi ledinska imena *Za Kolovratom*, *Dolenji Kolovrat*, *Gorenji Kolovrat*.

Matajur -a m ► **Mat'jur** *Matjú:ra* m (Med *'yu* u *Matjú:re* 'na pobočju Matajurja', Ted *'yu* u *Mat'jur*, Red *'yo* z *Matjú:ra*) (J); knj. sln. *Matajur* (AS g 99/A1); vzpetina (1642 m). Prevzeto iz frl. *Mònt Maiòr*, italijanizirano *Monte Maggiore* (Fr: 79), kar je sestavljeno iz frl. *mont* 'gora' (Pi: 612) in frl. *maiòr* 'večji' (Pi: 551). Prvotni pomen imena je torej **'večja, višja gora'*. Matajur je dejansko najvišja in zato najznačilnejša gora nad Nadiškimi dolinami.

Mrzli vrh -ega -a m ► **Màrzli vèrx** *Màrzleya vèr'xa* m (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. **màrzli vèrx*, ki vsebuje nad. *màrzu màrzla* 'mrzel' in nad. nad. *vèrx vèr'xa* 'vrh'. Dalje glej vodno ime *Mrzlica*, ledinsko ime *Vrh*.

Muzec -zca m ► **Mú:sc** -a m (Med *'ta* na *Mú:sce*) (M); knj. sln. *Musec* (VNCF); vzpetina (1079 m). Nejasno. Ime nad. *Mú:sc* je mogoče primerjati s terskim krajevnim imenom *Mužac/Musi* in gorskim imenom *Mužci/Musi*, ki sta predslovanskega izvora in brez zanesljive etimologije (Bezljaj 1967: 93; Me T: 43–44, 149). Prehod skupine *žc > šc > sc* je znan tudi v rezijanščini: Bila *'Múzac 'Músca* (Steenwijk 1992: 284). Prvotni pomen imena torej je torej neznan. Glej tudi *Pri Muzcu*, *Pod Muzcem*.

Srednji vrh -ega -a m ► **Srè:dñi vèrx** *Srè:dñeya vèr'xa* m (J). Nastalo iz občnoimenskega

¹⁶²V skladu s pravili psl. besedotvornega naglasa, je v obravnavanem primeru naglas tipa **kolòṽortb* prvoten, naglas tipa **koloṽortb* pa drugoten. Pri psl. **koloṽortb* gre za glagolsko zloženko tipa sti. *tatpuruša* z glagolsko podstavo v drugem členu in prvotnim medialnim pomenom **'kolo se vrti'* (Breznik 1944, 1982: 328). Naglas psl. izpeljank je podobno kot naglas psl. glagolskih izpeljank iz sestavljenih glagolov odvisen od vrste naglasa sestavin besedotvorne podstave, in sicer po naslednjih pravilih: 1. Če ena sestavina besedotvorne podstave vsebuje psl. stari akut, ima tvorjenka psl. stari akut na mestu naglasa sestavine s psl. starim akutom: sln. *obèd obèda*, štok. *òbjed òbjeda/òbed òbeda*, rus. *обёд обёда* < psl. **obèdъ *obèda* ← psl. **ob-* 'ob' + psl. **èd-* 'jesti'; sln. *médved medvéda*, štok. *mèdvjed mèdvjeda/mèdved mèdveda*, rus. *медвёдъ медвёда* < psl. **medyèdъ* ← psl. **mèd-* 'med' + psl. **èd-* 'jesti'; 2. Če nobena sestavina besedotvorne podstave ne vsebuje psl. starega akuta, ima tvorjenka psl. stari cirkumfleks na prvem zlogu: sln. *oblāk oblāka*, štok. *òblāk òblāka*, vsl. csl. *òblakъ* < psl. **òbyolkъ* ← psl. **ob-* 'ob' + **yolk-* 'vleči'; štok. *rùkovèt rùkovèti* < psl. **ròku(ṽ)ètъ* ← psl. **ròk-* 'roka' + **èt-* 'vzeti, prijeti' (Sadnik 1959: 86–88, 91–92). V posameznih slovanskih jezikih je kasneje prišlo do posplošitve enega ali drugega naglasnega tipa, prim. štok. *pòvrāt pòvrāta* ~ rus. *новорот новорота* za psl. **pòṽortb* **pòṽorta*.

nad. *srè:dñi v̀̀rx, ki vsebuje nad. srè:dñi 'srednji', knj. sln. srèdnji in nad. nad. v̀̀rx v̀̀r'xa 'vrh'. Dalje glej ledinsko ime *Vrh*.

Stara gora -e -e ž ▶ **Stà:ra γo'ra** Stà:re γo're ž (Ted na Stà:ro γorò:, Med na Stà:ri γor, Red s Stà:re γo're) (J); knj. sln. *Stara gora* (AS n 119/A1), vzpetina v Nadiških dolinah (618 m) z romarskim samostanom, kjer je nastal slovenski Starogorski rokopis (1492–98), frl. *Cjastelmont*, it. *Castelmonte*. Nastalo iz občnoimenskega nad. stà:r, kar je določna oblika nad. s'tar 'star', in nad. γo'ra gorò: 'gora', sln. góra gorô < psl. *gorá *gòrô (Be I: 162; Sn: 182), ki kot občno ime ni pogosto, namesto njega se namreč rabi nad. xri:p xri:ba. Dalje glej ledinsko ime *Starina*, glej tudi krajevno ime *Gorica*.

Sveti Martin -ega -a m ▶ **Svét Mar'tin** Svète:γa Martí:na m (J); knj. sln. *Sveti Martin* (AS o 99/C2), vzpetina (987 m) s cerkvico sv. Martina na vrhu (Italija). Nastalo iz imena svetnika nad. svét Mar'tin 'sveti Martin', ki je zloženo iz nad. svét své:ta 'sveti, sveta' in krščanskega imena nad. Mar'tin Martí:na 'Martin', ki je ime več svetnikov (Ke: 339–341). Dalje glej rojstno ime *Martin*.

Špik -a m ▶ **Š'pik** Špi:ka m (Med na Špi:ke, Ted na Š'pik, Red š Špi:ka) (M); knj. sln. *Špik* (VNCF); vzpetina (911 m). Nastalo iz občnoimenskega nad. š'pik špi:ka 'zelo zožen, priostren končni del česa', 'izrazito koničast vrh vzpetine', knj. sln. špik špika (Plet), špik špika (SSKJ), kar je morda nastalo iz predložne zveze *sъ pikъ 'kakor pik, kakor konica' ali pa je izpeljano iz glagola špikati 'zbadati' (Be IV: 99). Pri poimenovanju je prišlo do metonimičnega prenosa imena na celotno vzpetino. Glej tudi *Za špikom*.

3.3 Abecedni seznam vodnih imen

Globoščak -a m ▶ **Flaboščák** -a m (J); potok. Izpeljano iz nad. *ɣla'bok ɣlabo'ka ɣlabo'ko* 'globok', knj. sln. *globòk globóka globóko* < psl. **glòbòkь *glòbokà *glòbokò* 'globok' (Be I: 149; Sn: 175; ES VI: 141–142; SP VII: 133–136). Osnova *globok-* se kot topoleksem pojavlja v vodnih imenih, imenih dolin, kotanj ipd. ter v ledinskih imenih (Be SVI I: 178–179). Ime *Globošak* (s poenostavitvijo soglasniškega sklopa *šč > š*) je izpričano tudi drugod na Slovenskem, in sicer kot vodno in ledinsko ime (Be SVI I: 178), in je najverjetneje izpeljano iz pridevnika sln. **globoški* < **glòbočьskъjь*, ki se ohranja v imenih kot npr. *Globoški potok* (Be SVI I: 178). Prvotni pomen ime *Globoščak* sta torej **'globok potok'*.

*Labrna -e ž ▶ ***Lá:bərna** -e ž (J). Substratno vodno ime **Labrna* < alp. sl. **Olbərna*, prevzetega iz pred slovanskega *Aborna*, zdaj v zgornjem toku na Livškem *Rí:eka*, je morda posredno ohranjeno v livškem ledinskem *Larbnica*. Dalje glej ledinsko ime *Labrnica*.

Mrtvaška voda -e -e ž ▶ **Mərtvá:ška ʋo'da** *Mərtvá:ške ʋo'de* ž (Med *'do pər Mərtvá:ški 'ʋot*) (L); korito z vodo ob cesti med Livkom in Idrskom. Nastalo iz nad. *mərtvá:šk mərtvá:ška* 'mrtvaški', knj. sln. *mərtváški* < **mərtvačьskъjь*, kar je izpeljano iz sln. *mərtvák mərtváka* 'mrlič' < psl. **mərtvákь *mərtváka*, to pa iz nad. *mərtu mərt'va mərt'vo* 'mrtev' (J), knj. sln. *mərtəv mərtva mərtvo* < psl. **mərtvь *mərtvā *mərtvò* 'mrtev' (Be II 203–204; Sn: 422), in nad. *ʋo'da ʋodò*: 'voda', knj. sln. *vóda vódo/vodò* < psl. **ʋodā *ʋòdō* 'voda' (Be IV: 334–335; Sn: 828). Kraj je dobil svoje ime v časih, ko na Livškem še ni bilo pokopališča pri cerkvi svetega Petra in so morali Livčani nositi mrliče pokopavat na Kamno. Na poti so pogrebci navadno počivali pri Mrtvaški vodi. Glej tudi ledinski imeni *Za vodo, Na vodah, Pri vodici*.

Mrzlica -e ž ▶ **Mərzelca** -e ž (Med *'yo pər Mərzelc*, Ded *'yo x 'Mərzelc*) (J); vodni izvir. Izpeljano iz občnoimenskega nad. *mərzu mərzla* 'mrzel', knj. sln. *mərzəl mərzla* (Plet), *mərzəl mərzla* (SSKJ) < psl. **mərzlь *mərzla* (Be II: 204; Sn: 422; ES XXI: 162–163). Prvotni pomen imena je **'mrzla (voda)* in nanaša na vodo, ki izvira na poimenovanem predmetu. Glej tudi gorsko ime *Mrzli vrh*.

Nadiža -e ž ▶ **Nedí:ža** -e ž (J); knj. sln. *Nadiža* (AS v 98/A1, 99/A1, 98/B1, 98/C1, 98/C2), frl. *Nadisón*, it. *Natisone*; reka. Prevzeto iz frl. *Nadisón* 'Nadiža' (Be SVI II: 46–47). Ime torej ni pred slovanskega substratnega nastanka, ampak adstratnega, na kar kaže tudi nadomeščanje glasovja pri prevzemu imena (Furlan 2002: 29). Prvotna oblika substranega imena bi se najverjetneje glasila alp. sl. **Nodьsynь*.

Potok -a m ▶ **Pa'tok** *Pató:ka* m (Med *'du ʋ Pató:ke*, Ted *'du ʋ Pa'tok*, Red *'do s Pató:ka*) (J); potok. Nastalo iz občnoimenskega nad. *pa'tok pató:ka* 'potok; manjša, v strugi tekoča voda', knj. sln. *pótok potóka* < psl. **potòkь *potòka*, kar je izpeljano iz psl. **poteŕi *potečěšь* 'teči naprej' > knj. sln. *potéči potéčěš*, kar je sestavljeni glagol od nad.

tè:ĩč te'čes 'teči (o tekočini)', knj. sln. téci téčes < psl. *teĩ *tečesb (Be IV: 159; Sn: 553, 753). Glej tudi ledinska imena *Nad potokom*, *Za potokom*, *Črni potok*, *Potočič*.

Reka -e ž ▶ **Ríreka** -e ž (Š); potok. Nastalo iz občnoimenskega nad. *rí:eka *rí:eko, knj. sln. *réka réko* 'reka' < psl. *rěka' *rěkŏ' 'reka' (Be III: 168–169; Sn: 613). Samostalnik nad. *rí:eka 'reka' kot občno ime v narečju ni ohranjen, za poimenovanje tekoče vode se na splošno uporablja nad. *pa'tok pató:ka*. Glej tudi ledinski imeni *Reko*, *Za reko*.

Soča -e ž ▶ **Só:ča** -e ž (J); knj. sln. *Soča* (AS v 99/C1, 100/C2), frl. *Lusinç*, it. *Isonzo*. Ime je substratnega nastanka in usreza ant. *Aesontius*, *Sontius* (Be SVI II: 202–204), prvotna oblika pa je bila alp. sl. *Sŏía. V jevškem govoru bi za alp. sl. *f pričakovali odraz nad. *č, kar pa zaenkrat ni izpričano. Dejstvo je mogoče pripisati izgubljanju palatalnosti v nadiškem narečju (prim. razdelek 0.3.1.2.2). Druga možnost je, da vodno ime na Livškem ni avtohtono in je bilo prevzeto iz sosednjega obsoškega narečja, ki odraza *č ne ohranja, prim. npr. tudi rez. (Bila) *Sóča* (Steenwijk 1992: 310) za pričakovano **Sóča.

Delni zaključek

Krajevna, gorska in vodna zemljepisna imena v kraju Livek in njegovi okolici so v primerjavi z ledinskimi imeni manj številna. Njihova prvotna pomenska motivacija in njihovi strukturni tipi so bili prvotno najverjetneje zelo podobni tistim, ki jih izkazujejo ledinska imena (prim. npr. ledinsko *Strmola*, *Kamnica* in krajevno *Strmica*, *Kamno*), iz katerih so ta zemljepisna imena tudi nastala. Od ledinskih imen pa se ločijo predvsem po različni zastopanosti posameznih strukturnih tipov in večjem deležu substratnih imen.

Za razliko od ledinskih imen, ki jih izkazujejo še večjo povezanost z občnoimensko sfero jezikovnega sestava in jih zaradi imenske večoblikovnosti (polimorfije) lahko definiramo kot zemljepisna imena »v nastanjanju« (predvsem ledinska imena s strukturnim tipom predložne besedne zveze), so krajevna, gorska in rečna imena »prava« zemljepisna imena. Ta v obravnavanem gradivu namreč ne izkazujejo strukturnega tipa predložne besedne zveze z imensko večoblikovnostjo, spreminjajočo se glede na različno pomenskosladdenjsko vlogo v besedilu, ki je med ledinskimi imeni najpogostejši.

Med krajevnimi, gorskimi in vodnimi imeni se za razliko od ledinskih imen, ki so večinoma nastala iz (podedovanih ali prevzetih) občnih imen, pogosteje pojavljajo predslovanska substratna (*Kobarid*, *Borjana*, *Soča*) in adstratna (*Matajur*, *Nadiža*) imena.

---

4 VZDEVKI

4.0.1 Določitev vzdevka

Vzdevki spadajo med osebna lastna imena. V tradicionalnem vaškem okolju se vzdevki nanašajo na prebivalce posamezne domačije. To so ime hišnega gospodarja in ime hišne gospodinje, ki sta neskupni osebni imeni, ter družinsko ime, ki je skupno osebno ime.

4.0.2 Vzdevki v kraju Livek in njegovi okolici

Na Livškem sta se za poimenovanje sovaščanov in drugih poznanih ljudi zlasti v otroškem govoru uporabljali strukturi nad. *nù:nc* 'gospod' oz. *nù:na* 'gospa' in družinski svojilni pridevnik (*nù:nc Jakopi:nu*, *nù:na Jakopi:nuȳa*) ter družinski svojilni pridevnik in nad. *pù:op* 'deček, fant', *če'ča* 'deklica, punca' (*Jakopi:nu pù:op*, *Jakopi:nuȳa če'ča*), v govoru odraslih pa predvsem struktura osebno ime in družinski svojilni pridevnik. Za poimenovanje hišnega gospodarja in hišne gospodinje so se uporabljali vzdevki (*Jakopi:n*, *Jakopi:nuka*). V nadaljevanju je tako podan seznam vzdevkov ter je pojasnjen način njihovega nastanka, tj. določen je njihov izvor in prvotni pomen ter strukturni tip izhodiščnega vzdevka in medsebojno imenotvorno razmerje med različnimi vzdevki (ime hišnega gospodarja, ime hišne gospodinje, družinsko ime).

4.1 Strukturni tipi vzdevkov in njihovo medsebojno imenotvorno razmerje

Imenotvorna podstava za tvorbo ostalih imen je najpogosteje ime hišnega gospodarja, redkeje ime hišne gospodinje ter svojilni ali vrstni pridevnik. Ostale tvorbe so posamične.

4.1.1 Ime hišnega gospodarja kot imenotvorna podstava

Ime hišnega gospodarja je v večini primerov izhodiščen, kar pomeni, da so ime hišne gospodinje in družinsko ime ter svojilni pridevnik izpeljani iz gospodarjevega imena. Strukturni tipi imen hišnih gospodarjev, povezani z njihovo pomensko motivacijo, so natančneje prikazani v razdelku 4.1.2.

Imena hišnega gospodarja, ki se pojavljajo kot imenotvorna podstava, so naslednja: *Až, Baloh, Balos, Batagulc, Bazabon, Bazina, Belent, Belentar, Borjanc, Brgolič, Candol, Čivkč, Čmorč, Drečan, Drejčk, Drjač, Drjuž, Farin, Frkajž, Gapelj, Gašper, Gočin, Gožnjak, Jakop, Jakopin, Jošč, Jurca, Kajs, Kamrt, Kapč, Kolav, Kika, Kikč, Koš, Košpac, Krepc, Krnc, Kroc, Krošt, Kuhar, Kutin, Kutinč, Lavrin, Lopac, Luč, Luk, Lukan, Malen, Matec, Matjunc, Matevšč, Matic, Matičk, Medrt, Mlinar, Mohor, Mokar, Nacelj, Navelj, Opaldar (dvakrat), Pavkar, Peber, Pecin, Peluž, Pepi, Petrinac, Petrinč, Podskednjak, Poliš, Rnejc, Šiman, Šimanc, Šonk, Šoštar, Šprgant, Štefaj, Štengar, Štok, Tinež, Tofelj,*

Tonc, Tončerin, Tonih/Toneh, Turk, Vanac, Vančon, Vaniž, Vrban, Zet, Žabnik, Žefa, Žefč, Žgan, Žlajfer, Žlunder, Žvan.

4.1.1.1 Izpeljava imena hišne gospodinje

Ime hišne gospodinje je iz imena hišnega gospodarja izpeljano z naslednjimi priponskimi obrazili: 1. nad. **-a**, knj. sln. *-a* < psl. **-a*, pri čemer se priponsko obrazilo doda na osnovo gospodarjevega imena (*Bazabona, Čmorča, Drjača, Kolava, Koša, Kroca, Peluža, Šonka, Šprganta, Turka, Žgana, Žvana*) ali je izpeljano vzporedno z gospodarjevim imenom, ki izkazuje priponsko obrazilo nad. **-ac**, knj. sln. *-ac* < psl. **-ьсѣ* (*Košpa*); 2. nad. **-ca/-ica**, knj. sln. *-ica/-íca* < psl. **-ica/*-íca* (*Belentarica, Gašperica, Gapeljica, Lavrinica, Malenica, Mlinarica, Naveljnica, Opaldarica* (dvakrat), *Pavkarica, Peberica, Šoštatica, Štengarica, Tofeljnica, Žlajferica; Candolice*); 3. nad. **-ova/-ova**, sln. *-ova* < psl. **-оуа*, tj. prvotno svojilni pridevnik ob rojstnem imenu hišne gospodinje in drugotno posamostaljeni svojilni pridevnik (z izpustom rojstnega imena kot samostalniškega jedra) (*Drečanova, Drejkova*); 4. nad. **-ka**, sln. *-ka* < psl. **-ька/*-ька*, pri čemer se priponsko obrazilo doda na osnovo gospodarjevega imena (*Batagulka, Brgolička, Farinka, Gočinka, Lukanka, Vančonka*) ali je izpeljano vzporedno z gospodarjevim imenom, ki izkazuje priponsko obrazilo nad. **-c**, knj. sln. *-ac* < psl. **-ьсѣ* (*Matjurka*); 5. nad. **-u-ka/-ó:u-ka**, knj. sln. *-ov-ka/-óv-ka, -ev-ka/-év-ka* < psl. **-оу-ька/*-òу-ька, *-eу-ька/*-èу-ька* (*Ažovka, Balosovka, Belentovka, Čivčovka, Čmorčovka, Frkajžovka, Gožnjakovka, Jakopinovka, Jakopovka, Joščovka, Kajsovka, Kamrtovka, Kapčovka, Kikčovka, Kikovka, Kroštovka, Kutinčovka, Kutinovka, Lavrinovka, Matevščovka, Mohorovka, Naceljnovka, Pecinovka, Pepovka, Podskednjakovka, Šimančovka, Štefajovka, Štokovka, Tinežovka, Tončerinovka, Tonehovka, Vančonovka, Zetovka, Žabnikovka, Žefčovka, Žefovka, Žlundrovka, Žganovka, Žvanovka; Košovka, Lučovka, Lukovka, Matičkovka, Polížovka, Vanižovka*; osnove na *-c* izkazujejo premeno *c ~ č*: *Batagulčovka, Borjančovka, Jurčovka, Košpačuka, Krepčovka, Krnčovka, Kročovka, Lopačovka, Matečovka, Matičovka, Matjurčovka, Petrinačovka, Petrinčovka, Rnejčovka, Tončovka, Vanačovka*).

4.1.1.2 Izpeljava družinskega imena

Družinsko ime je v osnovni obliki množinska oblika imena hišnega gospodarja, osnovi je torej dodana končnica imenovalnika množine nad. **-ø/i**, knj. sln. *-i* < psl. **-i* (*Aži, Balosi, Batagulci, Bazaboni, Bazini, Belentarji, Belenti, Borjanci, Brgoliči, Candoli, Čivčiči, Čmorči, Drečani, Drejkovi, Drjači, Drjuži, Farini, Frkajži, Gapelji, Gašprji, Gočini, Gožnjaki, Jakopi, Jakopini, Jošči, Jurci, Kajsi, Kamrti, Kapči, Karli, Kikči, Kiki, Koši, Košpaci, Kolavi, Krepci, Krnci, Kroci, Krošti, Kutinči, Kutini, Lavrini, Lopaci, Luči, Lukani, Luki, Maleni, Mateci, Matjurci, Matevšči, Matici, Matički, Medrti, Mlinarji, Mohori, Mocarji, Naceljni, Naveljni, Opaldarji* (dvakrat), *Pavkarji, Pebrji, Pecini, Peluži, Pepi, Petrinaci, Petrinči, Podskednjaki, Políži, Rnejci, Šimanči, Šimani, Šonki, Šoštari, Šprganti, Štefaji, Štengarji, Štoki, Tineži, Tončerini, Tofeljni, Tonci, Tonehi, Turki, Vanaci, Vančoni, Vaniži, Vrbani, Zeti, Žabniki, Žefči, Žefi, Žgani, Žlajfrji, Žlundri, Žvani*).

4.1.1.3 Izpeljava svojilnega pridevnika

Svojilni pridevnik je iz gospodarjevega imena izpeljan s priponskim obrazilom nad. **-u -uua -obe** oz. **-u -ova -ove**, knj. sln. *-ov -ova -ovo* < psl. **-оуъ *-оуа *-оуо(іе)* (*Ažov,*

Balohov, Balosov, Batagulcov, Bazabonov, Bazinov, Belentarjov, Belentov, Borjancov, Brgoličov, Candolov, Čivkčov, Čmorčov, Drečanov, Drejščkov, Drjačov, Drjužov, Farinov, Frkajžov, Gapeljov, Gašprjov, Gočinov, Gožnjakov, Jakopinov, Jakopov, Joščov, Jurcov, Kajsov, Kamrtov, Kapčov, Karlov, Kikčov, Kikov, Kolavov, Košov, Košpacov, Krepcov, Krncov, Krocov, Kroštov, Kutinčov, Kutinov, Lavrinov, Lopacov, Lučov, Lukanov, Lukov, Malenov, Matecov, Matjurcov, Matevščov, Maticov, Matičkov, Medrtov, Mlinarjov, Mohorov, Mokarjov, Naceljnov, Naveljnov, Opaldarjov (dvakrat), Pavkarjov, Pebrjov, Pecinov, Pelužov, Pepov, Petrinacov, Petrinčov, Podskednjakov, Polížov, Rnejcov, Šimančov, Šimanov, Šonkov, Šoštarjov, Šprgantov, Štefajov, Štengarjov, Štokov, Tinežov, Tončerinov, Tofeljnov, Toncov, Tonehov, Turkov, Vanacov, Vančonov, Vanižov, Vrbanov, Zetov, Žabnikov, Žefčov, Žefov, Žganov, Žlajfrjov, Žlundrov, Žvanov).

4.1.2 Ime hišnega gospodinje kot imenotvorna podstava

Ime hišne gospodinje je izhodiščen samo v dveh primerih (*Agota, Mrjanca*). Iz imena hišne gospodinje je izpeljan svojilni pridevnik na nad. **-en -na -ne**, knj. sln. **-in -ina -ino** < psl. ***-inъ *-ina *-ino(ĭe)** (*Agotin, Mrjančin*), ki pa je imenotvorna podstava za tvorbo imena hišnega gospodarja (tj. edninska oblika moškega spola: *Agotin, Mrjančin*) in družinskega imena (tj. množinska oblika moškega spola: *Agotini, Mrjančini*). Hišni imeni sta tvorjeni bodisi iz družinskega imena (*Pri Agotinih*) ali iz imena hišne gospodinje (*Pri Mrjanci*).

4.1.3 Pridevnik kot imenotvorna podstava

Pridevnik je tudi redko izhodišče vseh vzdevkov. Iz pridevnika so tvorjena: 1. ime hišnega gospodarja: s pomensko izpeljavo, tj. brez imenotvornega obrazila (edninska oblika moškega spola); 2. ime hišne gospodinje: s slovnično izpeljavo, in sicer s spremembo slovničnega spola (edninska oblika moškega spola → edninska oblika ženskega spola); 3. družinsko ime s slovnično izpeljavo, in sicer s spremembo slovničnega števila (edninska oblika moškega spola → množinska oblika moškega spola). Obstajata dva strukturna tipa in dva imenotvorna niza, in sicer je imenotvorna podstava lahko svojilni ali vrstni pridevnik.

4.1.3.1 Svojilni pridevnik kot imenotvorna podstava

Svojilni pridevnik s priponskim obrazilom nad. **-en -na -ne**, knj. sln. **-in -ina -ino** < psl. ***-inъ *-ina *-ino(ĭe)** je navadno izpeljan iz ženskega rojstnega imena (*Ančkin, Nježin* iz *Ančka, Nježa*), najverjetneje imena nekdanje hišne gospodinje. Iz svojilnega pridevnika so izpeljana ime hišnega gospodarja (led m *Ančkin, Nježin*), ime hišne gospodinje (led ž *Ančkina, Nježina*) in družinsko ime (Imn m *Agotini, Ančkini, Nježini*). Hišna imena tvorjena tudi iz družinskega imena (*Pri Ančkinih, Pri Nježinih*) in ne morda iz rojstnega imena gospodinje (***Pri Ančki, **Pri Nježi*).

4.1.3.2 Vrstni pridevnik kot imenotvorna podstava

Iz vrstnega pridevnika s priponskim obrazilom nad. **-en -na -ne**, knj. sln. **-ni -na -no** < psl. ***-ьнъ(ĭъ) *-ьна(ĭа) *-ьно(-ĭe)** (*Jevšken, Košpen, Pebrčen*) so izpeljana ime hišnega gospodarja (im. ed. m *Jevšken, Košpen, Pebrčen*), ime hišne gospodinje (im. ed. ž *Jevškna, Košpna, Pebrčna*) in družinsko ime (im. mn. m *Jevškni, Košpni, Pebrčni*). Ime hišnega gospodarja je v enem primeru dvojnično izpeljano iz besedotvorne podstave pridevnika

(*Jevškac*). Hišna imena so izpeljana iz družinskega imena (*Pri Jevških, Pri Košpnih, Pri Pebrčnih*) in ne morda iz imena gospodarja oz. gospodinje (***Pri Jevškem/Jevškni, **Pri Košpnem/Košpni, **Pri Pebrčnem/Pebrčni*).

4.1.4 Ostala imenotvorna primera

Dokumentirana sta bila še dva primera, in sicer: 1. iz imena hišne gospodinje je izpeljano ime hišnega gospodarja, iz tega pa tvorjeno družinsko ime (množinska oblika imena hišnega gospodarja) in svojilni pridevnik na *-ov* (*Kena* → *Kenac* → *Kenaci, Kenacov*); 2. iz družinskega imena (množinska oblika imena bivšega hišnega gospodarja) je izpeljan svojilni pridevnik, iz tega pa ime hišnega gospodarja in hišne gospodinje (*Franci* → *Francov, Francova, Francovi*), slednje je lahko tudi vzporedno tvorjeno z družinskim imenom (*Franca*).

4.2 Pomenska motivacija vzdevkov

Etimološko imenoslovje vzdevke, tj. ime hišnega gospodarja, ime hišne gospodinje in družinsko ime, pomensko deli zelo podobno kot priimke. Tradicionalna je pomenska delitev priimkov v štiri skupine, in sicer na priimke, ki so nastali iz: 1. rojstnih/krstnih osebnih lastnih imen; 2. krajevnih, ledinskih, pokrajinskih, etničnih imen; 3. občnoimenskih poimenovanj za poklice in druge dejavnosti; 4. vzdevkov v ožjem smislu po telesnih ali duševnih lastnih gospodarja oz. gospodinje (Torkar 2002: 75). Tem štirim pomenskim skupinam se pri pomenski delitvi vzdevkov navadno dodaja še pomensko skupino, nastalo iz poimenovanj za lego hiše poimenovanih v naselju (Bergmann 1999: 40). Iz imena gospodarja oz. gospodinje ali iz družinskega imena navadno nastajajo hišna imena 6 Rojstna imena.

4.2.1 Rojstno ime gospodarja/gospodinje

Vzdevki, ki so nastali iz rojstnega imena gospodarja/gospodinje, navadno vsebujejo svetniška krščanska imena. Po načinu svojega nastanka so pomenskoizpeljavna (konverzna) (rojstno ime *Jakop* → vzdevek *Jakop*) ali priponska (rojstno ime *Jakop* → vzdevek *Jakopin* 'mali Jakop, Jakopov sin'). Jasne meje med obema imenotvornima tipoma ni vedno mogoče z gotovostjo postaviti, saj neizpričanost vzdevka kot rojstnega imena (vzdevek *Tò:nc* ob rojstnem imenu *Tò:na, Tò:ni*) še ne pomeni, da ime nekoč ni bilo tudi rojstno ime. Strukturna analiza po izvoru svetniških imen bo zato omejena samo na ugotavljanje posameznih priponskih obrazil, pri čemer zaradi narave gradiva samega ne bo določeno, ali je v določenem primeru priponsko obrazilo besedotvorni ali imenotvorni morfem.

Imena svetnikov so bila v slovenščino navadno prevzeta s posredovanjem (cerkvene) latinščine, ljudske oblike svetniških imen pa tudi preko stičnih jezikov (furlanščina in italijanščina, nemščina). Ta se pojavljajo v različnih oblikah, in sicer so to: 1. prvotna neskrajšana oblika svetniškega imena; 2. skrajšana oblika svetniškega imena (po krnitvi), ki se v ljudskem jeziku najpogosteje uporablja tudi kot »klicno« osebno ime; 3. izpeljana (neskrajšana ali skrajšana) oblika svetniškega imena; 4. iz skrajšane ali izpeljane skrajšane oblike svetniškega imena izpeljan svojilni pridevnik. Natančnejša predstavitev posameznih skupin in njihovih strukturnih tipov je podana v poglavju 5.

4.2.1.1 Neskrajšana oblika svetniškega imena se kot imenotvorna osnova pojavlja v

naslednjih vzdevkih: *Gašper, Jakop, Luk, Šiman, Vrban*. Ta svetniška imena v slovenščini na splošno ne poznajo skrajšanih oblik, ampak le glasovne različice.

4.2.1.2 Skrajšana oblika svetniškega imena, ki je nastala po kraitvi začetnega ali končnega dela prvotnega svetniškega imena, se kot imenotvorna osnova pojavlja v naslednjih vzdevkih: *Belent, Kolav, Mohor, Nac, Pepi, Žefa*. Nekatere skrajšane oblike imen so prevzete od zemljepisno stičnih jezikov: *Franc (nemščina), *Žvan* (furlanščina).

4.2.1.3 Izpeljana oblika svetniškega imena je nastala z izpeljavo prevzetih svetniških imen z domačimi (in redkeje prevzetimi) priponskimi obrazili, in sicer tako iz osnovne, tj. neskrjšane kot iz skrajšane oblike imena. Iz prvotne neskrjšane oblike svetniškega imena so nastali vzdevki *Jakopin, Jurca, Lukan, Matevšč, Matic, Matičk, Mrjanca, Petrinac, Petrinč, Šimanč*, iz skrajšanih oblik pa vzdevki *Belentar, Baloh* (?), *Balos* (?), *Drejčk, Jošč, Lavrin, Lojsk, Matec, Nacelj, Polič* (?), *Rnejc, Štefaj* (?), *Tinež, Tonc, Tončerin, Tonih, Vanac, Vančon, Vaniž* (?), *Žefč*. Posamezna priponska obrazila so predstavljena v poglavju o rojstnih imenih.

4.2.1.4 Svojljni pridevniki, izpeljani iz svetniških imen se kot imenotvorna podstava pojavljajo v naslednjih vzdevkih: *Agotin, Ančkin, Nježin*.

4.2.2 Zemljepisni izvor gospodarja/gospodinje

Vzdevki, ki so nastali iz zemljepisnih ali skupnih človeških (narodnostnih) imena, vsebujejo predvsem krajevna imena. Ta imena so ali pomenskoizpeljavna ali priponska. Pomenskoizpeljavno ime je *Turk*. Med priponskimi obrazili se pojavljajo nad. -c, knj. sln. -*ac* < psl. *-*ьсѣ* (*Borjanc, Krnc, Matjure*); nad. -an, knj. sln. -*an* < psl. *-*jan*-(*in*-)*ь* (*Drečan*); nad. -en, knj. sln. -*an* < psl. *-*ьнѣ* (*ib*) (*Jevšken*).

4.2.3 Poklic oz. dejavnost gospodarja/gospodinje

Vzdevki, ki so nastali iz poimenovanj za poklic oz. dejavnost gospodarja/gospodinje, so po svojem nastanku lahko pomenskoizpeljavni ali priponski. Pomenskoizpeljavna imena (*kovač* 'kovač' → vzdevek *Kovač* 'Kovač') v imenotvorni podstavi izkazujejo: 1. podedovano poimenovanje za poklic oz. dejavnost ali druge vrste poimenovanje, povezano s poklicem iz. dejavnostjo: *Kovač, Koš, Mocar*; 2. iz podedovanega oz. prevzetega leksema v besedotvorni podstavi s slovenskimi besedotvornimi postopki tvorjeno poimenovanje: *Kuhar, Mlinar, Opaldar, Pavkar*; 3. prevzeto poimenovanje za poklic oz. dejavnost: *Farin, Šoštar, Žlajfar*. Priponska imena (*košp* 'lesena coklja' → vzdevka *Košpen* 'Košpni', vzdevek *Košpac* 'Košpec') so redka, sem najverjetneje sodita *Košpen, Košpac*, morda *Gošnjak*.

4.2.4 Telesne ali duševne lastnosti gospodarja/gospodinje

Vzdevki, ki izpostavljajo telesne oz. duševne ali kake druge lastnosti gospodarja oz. gospodinje, so naslednji: *Bazabon, Brgol(ič), Čivkč, Drjač, Drjuž, Zet*, morda *Frkajž, Gočin, Peber, Pebrčen, Peluž, Štok, Tofelj, Žgan, Žlunder*. Kot je razvidno iz navedenih primerov, oblikovno sicer dokaj jasnih imen ni mogoče vedno enoumno pomenskomotivacijsko razložiti. Možne hipoteze o morebitni prvotni pomenski motivaciji imen so podane pri obravnavi posameznega imena.

4.2.5 Lastnost gospodarjeve/gospodinjne hiše v naselju

Vzdevki, ki opisujejo lastnost hiše v naselju, tj. lega ali katera druga njena značilnost, so naslednji: *Podskenjak, Žabnik*, morda *Kika, Kikč, Luč, Candol, Gožnjak, Krepc, Lopac, Štengar*. Podobno kot pri prejšnjem tipu imen navedeni primeri kažejo na težavnost enoumne pomenskomotivacijske razlage.

4.2.6 Pomenskomotivacijsko nepojasnjena imena

Taka imena so zaenkrat naslednja: *Až, Batagulc, Bazina, Čmorč, Frkajž, Gapelj, Kajs, Kamrt, Kapč, Kenac, Kroc, Krošt, Kutin, Kutinč, Luč, Malen, Medrt, Navelj, Pecin, Šonk, Šprgant*.

4.3 Abecedni seznam vzdevkov

Vzdevki so podani po abecednem redu. Najprej je podana glasovno-pravopisno poknjžena oblika vzdevka, tj. imena hišnega gospodarja, za ležečim trikotnikom pa še njena izvorna narečna podoba, obe sta opremljeni s slovničnimi oznakami. Imenska družina (tj. ime hišne gospodinje, družinsko ime, hišno ime, svojilni pridevnik) je navedena v preglednicah v razdelku 2.3.

Agota -e ž ▶ **Ā:γota** -e ž (M). Prevzeto iz lat. *Agatha* grškega izvora s prvotnim pomenom 'dobra, krepostna' (Me S: 7–8; Ke: 92–93).

Ančkin -ega m ▶ **Ā:nčken** *Ā:nčkneγa* m (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Ā:nčken* *Ā:nčkna* 'Ančkin', kar je izpeljano iz ženskega osebnega imena nad. *Ā:nčka*, sln. *Ančka*. Prvotni pomen imen je torej 'Ančkin (sin/zet)'. Dalje glej rojstno ime *Ančka*.

Až -a m ▶ **Ā:š** *Ā:ža* m (G). Nejasno. Morda v zvezi s prvo sestavino zloženega priimka sln. *Ažman*, ki se ga navadno izvaja iz svetniškega imena *Erazem* (Me S: 37; 2004: 39).

Baloh -a m ▶ **Bà:lox** -a m (Pe). Morda izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Valenti:n* *Valenti:na*, sln. *Valentin* *Valentina* (Merku 1993: 130). Dalje glej rojstno ime *Valentin*.

Balos -a m ▶ **Balò:s** -a m (J). Nejasno. Morda v zvezi z vzdevkom nad. *Bá:lox* *Bá:loxa* (Pe), ki je bilo kot hišno ime prisotno pri Peratih. Obravnavani vzdevek je morda nastal na osnovi oblike mest. ed. *Pər Balò:se* < *pri Balosē z odrazom praslovanske mlajše regresivne palatalizacije, ki se je nato posplošila tudi v vse ostale oblike (prim. ledinsko ime nad. *Drá:γa*, Med *ŭ* *Drá:s*, Ted *ŭ* *Drá:γo*, mlajše že Ted *ŭ* *Drá:so*). Dalje glej *Baloh*, glej tudi ledinski imeni *Balohovka*, *Draga*.

Bazabon -a m ▶ **Bazabò:n** -a m (A). Morda nastalo iz občnoimenskega nad. **bazabò:n*, kar je primerljivo z rez. (Bila) *bazawón* 'praded' (Steenwijk 1992: 240), prevzetim iz frl. *basavon* 'praded' (Pi: 41). Na to bi kazala tudi ženska oblika *Bazabona*, ki bi prvotno lahko pomenila *'prababica'. Vzdevek najverjetneje poimenuje novo družinsko vlogo poimenovanih, in sicer *Bazabon* in *Bazabona* *'praded in prababica' (prim. vzdevek *Zet*).

Bazina -a m ▶ **Bazí:na** -a m (L). Oblikovno in naglasno ustreza prvotnemu psl. *bъzína, kar bi lahko bilo izpeljano iz nad. **bà:s* 'bezeg, Sambucus' < psl. *bъzъ 'bezeg', ki je v vasi Livek posredno dokumentirano v ledinskih imenih *Baz*, *Za bazom*. Ime se pojavlja tudi kot priimek. Dalje glej ledinsko ime *Baz*, glej tudi priimek *Bazina.

Batagulc -a m ▶ **Batayù:lc** -a m (L). Nejasno. Morda v zvezi s priimkov sln. *Batagel*, *Batagelj* (ZSSP: 25).

Belent -a m ▶ **Be'lent** *Belé:nta* m (Pe). Skrajšana oblika moškega rojstnega imena nad. *Valenti:n* *Valenti:na*, knj. sln. *Valentin* *Valentina* (*Valentin* → *Valent*) s spremeno po betacizmu (*Valent → *Balent*). Pojavlja se tudi v priimkih sln. *Valent*, *Balent* (ZSSP: 664). Dalje glej rojstno ime *Valentin*.

Belentar -ja m ▶ **Belè:ntar** -ja m (J). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. -ar iz imena nad. *Belè:nt* (s premeno po betacizmu *Valent → *Balent*), sln. *Valent*, ki se pojavlja kot vzdevek (*Belè:nt* → *Belè:ntar*). Pojavlja se tudi v priimku sln. *Valentar* (Merku 1993: 129–130; ZSSP: 664). Dalje glej *Belent*, *Valentin*.

Borjanc -a m ▶ **Borjá:nc** -a m (F). Najverjetneje s priponskim obrazilom nad. -c, sln. -ac < psl. *-*bc* izpeljano iz krajevnega imena nad. *Borjá:na* v Breginjskem kotu. Ime kaže na zemljepisni izvor gospodarja in prvotno pomeni *‘tisti, ki je iz vasi Borjana’.

Brgolič -a m ▶ **Bər'golč** *Bəryoli:ča* m; **Brgol** -a m ▶ **Bəryù:ol** -a m, ime starejšega gospodarja (J). Ime nad. *Bəryù:ol* *Bəryù:ola* < **b̥rgolv* **b̥rgola* je najverjetneje s priponskim obrazilom psl. *-*olv* izpeljano iz pridevnika psl. **b̥rgv* ‘hiter’, ki se morda ohranja v sln. *b̥rglez* ‘Sitta europaea’ (Be II: 43; Sn: 57). Priponsko obrazilo psl. *-*olv* je kot izpridevniško obrazilo sicer redko dokumentirano (blg. *бързол* ‘gorski potok’ < psl. **b̥rzolv* ← psl. **b̥rzv* ‘hiter’) (Sł I: 109), se pa v Jevščku v ledinskem imenu *Strmola* pojavlja njegova ženskospolska različica psl. *-*ola*. Ime gospodarja nad. *Bəryù:ol* naj bi tako označevalo človeka po njegovih lastnostih, in sicer v pomenu ‘hiter človek’. Ime gospodarja nad. *Bər'golč* *Bəryoli:ča* < **b̥rgolítv* **b̥rgolíta* je s priponskim obrazilom nad. -č'/-ič, knj. sln. -ič'/-ič, < psl. *-*ítv*/*-*íta* s pomenom manjšalnosti (Sł II: 55–60) izpeljano iz nad. *Bəryù:ol* s prvotnim pomenom ‘mali, mladi Brgol’ ter se je verjetno najprej rabil za poimenovanje Brgolovega sina ali zeta (prim. nad. *Can'dolč* k nad. *Candò:u*), nato pa se posplošil za poimenovanje gospodarja na sploh. Glej tudi ledinsko ime *Strmola*, hišno ime *Candol*.

Candol -a m ▶ **Candò:u** *Candù:ola* m; **Candolič** -a m ▶ *Can'dolč*/*Candò'lič* *Candoli:ča* m, ime mladega gospodarja (J). Nejasno. Ime gospodarja nad. *Candò:u* *Candù:ola* je verjetno zloženka. Kot druga sestavina zloženke se najverjetneje pojavlja občnoimensko nad. **dò:u* **dù:ola*, knj. sln. *dòl* *dòla* star. ‘dolina’ < psl. *dòlv (Sn: 117; ES V: 64–65; SP IV: 72–75), ki se ohranja v ledinskem imenu nad. *Dò:u*, *Za dù:olan* (J). Prva sestavina zloženke ni povsem jasna. Morda je v zvezi s sln. *canac*, *canc*, *cenc* ‘drnec’, štajersko v *canc iti* ‘dirjati, jezdit v drnec’, kar je etimološko tudi nejasno (Be I: 58). Poimenovanje gospodarja bi bilo tako lahko pomensko motivirano *‘dol v drncu, hitro se spuščajoči/dvigajoči dol’ in bi kazalo na tolpisno oblikovanost posestva. Glej tudi ledinsko ime *Za dolom*.

Čivkč -a m ▶ **Čí:ukč** -a m (G). S priponskim obrazilom nad. -č'/-č, knj. sln. -ič'/-ič < psl. *-*ičv*/*-*ičv* s pomenom vršilec dejanja (Sł I: 102), ki je v krajevnih govorih na Livškem izpričan tudi pri glagolih, katerih nedoločniška pripona ni nad. -*o*-*t*/-*i*:-*t*, knj. sln. -*i*-*t*/-*i*-*ti* < psl. *-*i*-*ti*/*-*ít*-*ti* (nad. *mla'tič* *mlati:ča* ‘mlatič’ ← nad. *mlati:t* *mlá:teš* ‘mlatiti’ ~ nad. *poma'yič* *pomá:ča* ‘pomagač’ ← nad. *pomá:(ya)t* *pomá:(ya)š* ‘pomagati’), tvojeno iz glagola sln. *čivkati* *čivkaš*, kar je izpeljano iz onomatopeje sln. *čiv* (Sn: 88). Vzdevek najverjetneje poimenuje telesno oz. duševno lastnosti svojega nosilca, in sicer prvotno pomeni *‘tisti, ki čivka’.

Čmorč -a m ▶ **Č'morč** *Čmó:rča* m (L). Nejasno.

Drečan -a m ▶ **Dré:čan** -a m (J). Najverjetneje izpeljano iz krajevnega imena nad. *Dré:ka* v Nadiških dolinah. Ime kaže na zemljepisni izvor gospodarja in prvotno pomeni *‘tisti, ki je iz vasi Dreka’. Dalje glej krajevno ime *Dreka*, glej tudi priimek *Dreščak*.

Drejčk -a m ▶ **Dré:jčk** -a m (A). Z zloženim priponskim obrazilom nad. -č'-*k*, knj. sln.

-č-ək < psl. *-bč-bkь izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Drè:ja*. Dalje glej rojstno ime *Dreja*.

Drjač -a m ► **Dərjā:č** -a m (G). Nejasno. Morda enako s sln. *dirjác*, kar je izpeljano iz sln. *dīrjati dīrjaš*, kar temelji na psl. **dīrati* ‘delati hitre gibe, hitro se premikati’ (Be I: 102; Sn: 111). Vzdevek bi tako poimenoval telesno oz. duševno lastnosti svojega nosilca, in sicer prvotno pomeni **‘dirjač; tisti, ki dirja’*. Manj verjetno je, da je ime tvorjeno iz moškega rojstnega imena sln. *Andrej*, saj osebna imena (priimki) tipa tipa **Andrejač*, **Drejač* v slovenščini niso izpričani (ZSSP). Glej tudi *Drjuž*, rojstno ime *Dreja*.

Drjuž -a m ► **Dərjú:š** *Dərjú:ša* m (M). Nejasno. Morda podobno kot vzdevek *Drjač* v zvezi s sln. *dirjač*. Dalje glej *Drjač*.

Farin -a m ► **Fari:n** -a m (M). Verjetno v zvezi z frl. *farine*, it. *farina* ‘moka’ (Pi: 297; Zi: 674). Gre namreč za vzdevek, ki se sicer za drugega gospodarja pojavlja pri isti hiši kot vzdevek *Mokar*. Tako bi vzdevek lahko poimenoval obrtniško dejavnost svojega nosilca.

Franci -ov m mn. ► **Frá:nci** *Frá:ncu* m mn. (J). Družinsko ime je nastalo s slovnično izpeljavo, natančneje spremembo slovničnega ševila, iz moškega rojstnega imena nad. *F'ranc Frá:nca*, najverjetneje imena nekdanjega hišnega gospodarja. Dalje glej rojstno ime *Franc*.

Frkajž -a m ► **Fərkà:jš** *Fərkà:jša* m (M). Morda v zvezi s sln. *fřkati fřkaš* ‘zelo hitro hoditi, tekati, letati, švigati’ < **xǫřkati*, kar je domnevno izpeljano iz **xǫřr*, onomatopeje, ki posnema pri ptičjem letu nastale zvoke (Be I: 131; Sn: 160). Vzdevek bi tako poimenoval telesno oz. duševno lastnosti svojega nosilca, in sicer bi prvotno pomenil **‘tisti, ki zelo hitro hodi, teka, leta, šviga’*.

Gapelj -a m ► **Gà:pel** -a m (F). Nejasno. Malo verjetno, da gre za tvorbo iz moškega osebnega lastnega imena nad. *Gà:špər Gà:špərja*, saj to ime navadno ne pozna skrajšanih oblik (Me S: 26).

Gašper -ja m ► **Gà:špər** -ja m (L). Nastalo iz moškega rojstnega imena nad. *Gà:špər Gà:špərja*, knj. sln. *Gašpər Gašpərja*, kar je prevzeto iz lat. *Caspar(us)*, *Gaspar(us)*, perzijskega izvora s prvotnim pomenom ‘kdor nosi v sebi sijaj’ (Me S: 26–27; Ke: 218–219). Ime v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Gašper*, *Gašpar*, *Kašper*, *Kašpar* (ZSSP: 156, 155, 254).

Gočin -a m ► **Goč:i:n** -a m (J). Ne dokončno pojasnjeno. Ime je mogoče razlagati vsaj na dva načina. Prva možnost je ime gospodarja povezovati z nad. *yučá:t yučí:š* ‘doneti, grmeti’, sln. *golčáti golčíš* < psl. **gǫlčáti *gǫlčíšb* ‘vpiti’, nar. sln. (rezijansko) *golk* ‘grom’ < psl. **gǫlkь* ‘šum, hrup’ (Be I: 158; Sn: 180). Ime bi bilo po tej razlagi s priponskim obrazilom nad. -i:n (prevzetim iz romanskih jezikov s pomenom manjšalnost, prim. nad. *má:če*, *prasè*: → *mačk:i:n*, *prašč:i:n*) izpeljano iz psl. **gǫlkь* ter bi prvotno označevalo lastnost gospodarja in bi pomenilo ‘majhen grom’, kar se lahko nanaša na način govora v smislu ‘govori, da grmi, doni, kot majhen grom’. Odraz issln. **ǫ* > nad. **o* (za običajno issln. **ǫ* > nad. *u*) je sicer zelo redek, toda možen (psl. **slbžá* > issln. **sǫžá* > nad. *so'za* ‘solza’). Druga možnost je, da je gospodarjevo ime v zvezi s svetniškim imenom sln. *Gal*, prevzetim iz lat. *Gallus* ‘Galec, iz Galije’, ki je dobro dokumentirano na slovenskem zahodu (Me S: 43–44; Ke: 217–218). Po tej razlagi bi bilo ime z zloženim priponskim obrazilom nad. -č-i:n, tj. sln. -ac in nad. -i:n, izpeljano iz sln. *Gal*, torej **Galč'in* > **Gauč'in*. V slovenščini so izpričani priimki *Golčec*, *Golc*, *Govc* (ZSSP: 166, 173) < sln. **Galčec*, kar bi kazalo na prisotnost prvostopenjske izpeljanke iz sln. *Gal*, ne pa tudi priimki kot **Golč'in*,

kar bi kazalo na odsotnost dokumentiranosti drugostopenjske izpeljanke v slovenščini. Glasovna sprememba issln. *au > nad. *o je sicer redka, a možna (psl. *golubnikъ > issln. *glauṇik > nad. *glohi:k* 'glavnik').

***Goren** -rna m ▶ ***Gó:ren** **Gó:rna* m (Pe). Nejasno.

Gožnjak -a m ▶ **Gó:žnak** -a m (Pe). Izhodišče je najverjetneje *gozdbǫakъ, kar je s priponskim obrazilom psl. **-ǫakъ* > sln. *-jak* izpeljano iz psl. *gʷozdbnъ *gʷozdbna (a^b = D) > sln. *gozden gozdna* 'gozden', izpeljanega iz psl. *gʷozdb *gʷozdi (b) > sln. *gozda gozda* 'gozd', pri čemer je prišlo do poenostavitve soglasniškega sklopa sln. *zdń > *zn in do regresivne asimilacije *zn > *žn (prim. rez. (Bila) *gōžnjica* 'majhno divje jabolko' (Steenwijk 1992: 259) < *gʷozdbnica z drugotnim mehčanjem soglasniškega sklopa *zdn v položaju pred *i*, *zni > *zhi > *žni). Ime je še posebej pomembno zaradi posredne dokumentacije leksema *gozd na območju nadiškega narečja, saj ga govori ne poznajo, za 'gozd' se pojavlja nad. *'xost xosti: (J)*. Prvotni pomen imena je lahko *'tak, ki ima zvezo z gozdom'.

Jakop -a m ▶ **Jà:kop** -a m (G). Nastalo iz moškega rojstnega imena nad. *Jà:kop Jà:kopa*, knj. sln. *Jakob Jakoba*, kar je prevzeto iz lat. *Jacobus* svetopisemskega izvora z nezanesljivo pojasnjenim prvotnim pomenom (Me S: 58–61; Ke: 251–252). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Jakob, Jakop* (ZSSP: 223).

Jakopin -a m ▶ **Jakopi:n** -a m (Pi). S priponskim obrazilom nad. *-i:n* izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. nad. *Jà:kop Jà:kopa*. Izpeljano ime sln. *Jakopin* se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Jakopin* (ZSSP: 224).

Jevškac -a m, **Jevšken** -nega m ▶ **Jè:uškac** -a m, **Jè:ušken** *Jè:uškneya* m (Pl). Najverjetneje izpeljano iz imena sosednje vasi nad. *Jè:uškék Jè:uškéka*. Ime kaže na zemljepisni izvor svojega nosilca *'tisti, ki je v zvezi z vasjo Jevšček'.

Jošč -a m ▶ **Jò:šč** -a m (A). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. *-č' -ič'*, knj. sln. *-ič' -ič* < psl. **-itb/*-itb* iz moškega rojstnega imena sln. *Jože, Joža*, kar je skrajšana oblika moškega rojstnega imena nad. *Jó:žef Jó:žefa*, knj. sln. *Jožef Jožefa*. Dalje glej rojstno ime *Jožef*.

Jurca -a m ▶ **Jú:rc̣a** -a m (L). S priponskim obrazilom nad. *-ca/-ica*, knj. sln. *-ica/-ica* < psl. **-ica/*-ica* (Sl I: 98–99) izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Jú:ri Jú:rja*. Izpeljano ime sln. *Jurica* se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Jurica, Jurca* (ZSSP: 240). Dalje glej rojstno ime *Jurij*.

Kajs -a m ▶ **Kà:js** -a m (Pe). Nejasno. Verjetno v zvezi s priimkom sln. *Kajs* (ZSSP: 246).

Kamrt -a m ▶ **Kà:mərt** -a m (G). Nejasno.

Kapč -a m ▶ **Ká:pč** -a m (Pi). Nejasno. Morda v zvezi s priimkom sln. *Kapec*, razširjenem po Krasu, nastelem iz sln. *kâpəc kâpca* 'vol z rogovi, upognjenimi najprej navzdol in nato naprej', kar je morda izvedeno iz sln. *kapa* 'kapa' (Be II: 17; Me P: 58). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Kapč* (ZSSP: 250).

Kenac -a m ▶ **Ké:nac** -a m (J). Nejasno. Morda enako priimku sln. *Kenc* (ZSSP: 258), kar je morda krajša oblika sln. *Kencijan* (ZSSP: 258), nastalega iz osebnega imena *Kancijan*. Morda v zvezi s priimki kot sln. *Kenda*, izpeljanimi iz moškega osebnega imena *Konrad*, prevzetege iz nem. *Konrad* s prvotnim pomenom 'človek drznih nasvetov' (Me S: 30–32; Ke: 286–287). Osnova *Ken-* s samoglasnikom *-e-* v osnovi za prvotni *-o-* se pojavljajo, ko je nenaglašena (*Kenè, Kne*), kar dela hipotezo manj verjetno.

Kika -a m ► **Kí:ka** -a m (M). Nejasno. Morda v zvezi s nar. sln. (dolenjsko) *kíka* ‘pika na kokošjem jeziku’, *kíkəlj* ‘rogelj, čopek, konček’, csl. *kyka* ‘lasje’ (Plet; Be I: 31), rezijansko (Solbica) *’Kíkej* *’Kíkja* s prvotnim pomenom ‘središčno ali privzdignjeno mesto v naselju’ (Dap I: 102). V tem primeru bi šlo za poimenovaje po legi hiše v naselju. Glej tudi hišno ime *Pri Kike* (LR), glej tudi *Kikč*.

Kikč -a m ► **Kí:kč** -a (J). Nejasno. Zdi se s priponskim obrazilom nad. -č’/’-ič’, knj. sln. -ič’/’ič’, < psl. **-itb/*-itb* izpeljano iz nad. *Kí:k Kí:ka*. Prvotni pomen imena bi lahko bil *‘mali Kik, Kikov sin’. Dalje glej *Kik*.

Kolav -a m ► **Kolà:u** -a m (Pl). Oblika *Kolav* se zdi imenotvorni predhodnik priimkov sln. *Kolavič*, *Kolavčič*, *Kolávšič* (ZSSP: 279; Merku 2001: 36), ki se navadno izvajajo iz moškega osebnega imena sln. *Miklavž*, *Nikolaj*, kar je prevzeto iz lat. *Nicolaus* grškega izvora s prvotnim pomenom ‘zmagovalen’ (Me S: 96–99; Ke: 378–379).

Koš -a m ► **’Koš** *Ko’ša* m (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. **’koš* **ko’ša*, knj. sln. *kòš kóša* ‘koš’ < psl. **kòšb* **kòšá* ‘pletan koš’ (Be II: 71; Sn: 312). Beseda *koš* v krajevnem govoru ni ohranjena, v tem pomenu se pojavlja nad. *kò:ša* < psl. **kòša*. Vzdevek lahko poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca, kar je na besedotvorno zgradbo manj verjetno (prim. na skrajnem zahodu slovenskega jezikovnega ozemlja razširjeni priimek sln. *košár* (Me P: 60)), ali pa telesne oz. duševne lastnosti s prvotnim pomenom *‘tisti, ki je tak kot koš’.

Košpac -a m ► **Kó:špac** -a m (Pl). S priponskim obrazilom nad. -c/-ac, knj. sln. -æc < psl. **-bcb* izpeljano iz občnoimenskega nad. *’košp koš’pa* ‘lesena coklja’, kar je izposojeno iz ben. it. *cospo* ‘lesena coklja’ (Be II: 72), na kar bi kazal naglasne lastnosti izpeljanega samostalnika nad. *Kò:špac Kò:špaca* < **kòšp’bcb* **kòšp’bca* (D) ← nad. *’košp koš’pa* < **kòšp’b* **košpá* (b). Vzdevek lahko poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca.

Košpen -pnega m ► **Kó:špen** *Kó:špneya* m (J). S priponskim obrazilom nad. -en -na -no, knj. sln. -ən -na -no < psl. **-bnp* **-bna* **-bno* izpeljano iz občnoimenskega nad. *’košp koš’pa* ‘lesena coklja’, kar je izposojeno iz ben. it. *cospo* ‘lesena coklja’ (Be II: 72), na kar bi kazal naglasne lastnosti pridevnika nad. *Kó:špen Kó:špna* < **kòšp’bnp* **kòšp’bna* (D) ← nad. *’košp koš’pa* < **kòšp’b* **košpá* (b) (in ne na izpeljanko s priponskim obrazilom nad. -en -na -no, knj. sln. -in -ina -ino < psl. **-inb* **-ina* **-ino*). Zadnji gospodar pri hiši je (po drugi svetovni vojni) dejansko izdeloval *košpe*, kar pomeni da je ime nastalo po poimenovanju dejavnosti hišnega gospodarja.

Kovač -a m ► **Kouá:č** -a (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *kouá:č kouá:ča*, *ková:č ková:ča* ‘kovač’, knj. sln. *kováč kováča* < psl. **kouáčb* **kouáčá* ‘kovač’, kar je izpeljano iz nad. *kouá:t*, *ková:t* ‘kovati’, knj. sln. *kováti* < psl. **kouáti* ‘kovati’ (Be II: 75; Sn: 314). Vzdevek poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca. Iz samostalnik *kovač* je v slovenščini nastal tudi priimek *Kovač* (ZSSP: 293).

Krepc -a m ► **Krè:pc** -a (F). Morda s priponskim obrazilom nad. -c/-ac, knj. sln. -æc < psl. **-bcb* izpeljano iz nad. *kré:pa* ‘star lonec’, kar je izposojeno iz frl. *crepe* ‘lobanja, črepinja’ (Pi: 195; Be I: 89), ki se kot topoleksem pojavlja tudi v gorskih in ledinskih imenih (Bezljaj 1960–61: 155). Morda gre za poimenovanje po legi domačije v naselju, in sicer bi ime lahko prvotno lahko pomenilo *‘tisti, ki ima hišo v vdrtem svetu’ (prim. namreč ledinska imena *Za kotlom*, *Za vrčem*).

Krnc -a m ► **Kè:nc** -a m (A). Najverjetneje izpeljano iz sln. *křn křna* ‘pokvečen, skrajšan; nerazvit, zakrnel’ < psl. **křnъ*, podobno kot priimki *Krnc*, *Kernec* (Be II: 96;

Sn: 326). V tem primeru gre za pomenovanje po telesnih lastnostih nosilca imena. Glede na zemljepisno bližino je ravno tako možno, da je ime izpeljano iz gorskega in krajevnega imena nad. *Kə'rən Kə'r'na* 'Krn', ki je tudi v zvezi zgoraj navedenim pridevnikom (Be II: 96–97). Ime bi tako kazalo na zemljepisni izvor svojega nosilca in bi prvotno pomenilo *'tisti, ki je iz vasi Krn'. Glej tudi gorsko ime *Krn*.

Kroc -a m ► **K'roc** *Kró:ca* m (L). Nejasno.

Krošt -a m ► **Krú:ošť** -a m (Pi). Nejasno. Glej tudi hišno ime *Pri Krošte* (Pi).

Kuhar -ja m ► **Kù:ɣar** -ja m (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *kù:ɣar kù:ɣarja* 'kuhar', knj. sln. *kûhar kûharja* < *kûɣarʷ *kûɣara, kar je izpeljano iz nad. *kù:ɣat kù:ɣaš* 'kuhati', knj. sln. *kûhati kûhaš* < *kûɣati *kûɣaješʷ (Be II: 107; Sn: 332). Po pričevanju informatorjev na terenu gre za precej mlado ime, za vzdevek, in sicer je gospodar hiše ostal brez žene in si moral tako kuhati sam, vaščani pa so ga zato pričeli klicati *Kuhar*.

Kutin -a m ► **Kuti:n** -a m (L). Nejasno. Pojavlja se tudi kot priimek sln. *Kutin* (ZSSP: 317).

Kutinč -a m ► **Kuti:nč** -a m (G). S priponskim obrazilom nad. -č, sln. -ič < psl. *-itb izpeljano iz imena, ki se ohranja v vzdevku nad. *Kuti:n Kuti:n*, in torej prvotno pomeni *'mali Kutin, Kutinov sin'. Dalje glej vzdevek *Kutin*.

Lavrin -a m ► **Laŕi:n** -a m (L). S priponskim obrazilom sln. -in izpeljano iz imenske osnove sln. *Lovr-*, skrajšave moškega rojstnega imena nar. *Lò:ŕenc Lò:ŕenca*. Obravnavano ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek v različnih glasovnih različicah, npr. sln. *Lovrin, Lavrin* (ZSSP: 342, 326).

Lopac -a m ► **Lopà:c** -a m (F). Verjetno s priponskim obrazilom nad. -c, sln. -əc < psl. *-bcb izpeljano občnoimenskega nad. *lopá:ta* 'lopata', knj. sln. *lopáta* < psl. *lopáta 'lopata', ki v ljudskozemljepisnem izrazju označuje manjše oblike ravninskih ploskev in se na Livškem uporablja tudi kot topoleksem v ledinskih imenih, torej *Lopátʷcb. Vzdevek bi prvotno poimenoval lego nosilčeve domačije v naselju in bi pomenil *'tisti, ki ima hišo na lopati, na manjši ravnini'. Manj verjetno je, da ime poimenuje kakšno tseleno oz. duševno lastnost nosilca. Dalje glej ledinsko ime *Lopata*.

Luč -a m ► **Lú:č** -a m (A). Nejasno. Morda v zvezi z občnoimenskim nad. *lú:č lú:č* 'luč, svetloba', knj. sln. *lúč lúči* < psl. *lúčʷ *luči 'luč, svetloba' (Be II: 154; Sn: 367). Na to bi kazale naglasne značilnosti pridevnika nad. *Lú:ču Lučó:ɣa* < psl. *lučõɣʷ *lučõɣa (psl. naglasni tip a^b = E).

Luk -a m ► **Lú:k** -a m (M). Nastalo iz moškega osebnega imena sln. *Luka*, prevzetega iz cerkvenega lat. *Luca* grškega izvora z najverjetnim prvotnim pomenom 'iz Lukanije' (Me S: 76–78; Ke: 314–315).

Lukan -a m ► **Lukà:n** -a m (J). Izpeljano iz moškega osebnega imena nad. *Lú:k*, sln. *Luka*. Pojavlja se tudi kot priimek sln. *Lukan* (ZSSP: 344). Dalje glej *Luk*.

Malen -a m ► **Ma'len** *Malé:na* m (Pe). Nejasno.

Matec -a m ► **Matì:ec** -a m (J). Gospodarjevo ime nad. *Matì:ec Matì:eca* < *Matěc *Matěca je s priponskim obrazilom nad. -c, knj. sln. -əc < psl. *-bcb izpeljano iz sln. *Mate*, skrajšane oblike imena sln. *Matevž*. Dalje glej *Matevšč*, glej tudi priimek *Matelič*.

Matevšč -a m ► **Ma'teušć** *Maté:ušća* m (L). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. -č/-ič, knj. sln. -ič/-ič < psl. *-itb/*-itʷ iz moškega rojstnega imena sln. *Matevž Matevža*, kar je prevzeto iz lat. *Matthaeus* hebrejskega izvora s prvotnim pomenom 'božji dar' (Me

S: 88–89; Ke: 341–343). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek *Matevžič*, *Mateužič* (ZSSP: 363).

Matic -a m ▶ **Mati:c** -a m (Pe). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. -c, sln. -əc < psl. *-bcv iz moškega rojstnega imena nad. *Matì:ja Matì:ja*, knj. sln. *Matija* in skrajšano (*Matija* → *Matijəc → *Matic*). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek, npr. sln. *Matijec*, *Matic* (ZSSP: 364). Dalje glej rojstno ime *Matija*.

Matičk -a m ▶ **Mati:čk** -a m (Š). Izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. -č-k, sln. -č-ək < psl. *-bč-bkčv iz moškega rojstnega imena nad. *Matì:ja Matì:ja*, knj. sln. *Matija*. Dalje glej rojstno ime *Matija*.

Matjuc -a m ▶ **Matjù:rc** -a m (A). Najverjetneje s priponskim obrazilom nad. -c, sln. -əc < psl. *-bcv izpeljano iz krajevnega imena nad. *Mat'jur Matjù:ra* (it. *Montemaggiore*) v Nadiških dolinah. Ime kaže na zemljepisni izvor gospodarja in prvotno pomeni *‘tisti, ki je iz vasi Matajur’.

Medrt -a m ▶ **Mè:dərt** -a m (M). Nejasno.

Mlinar -ja m ▶ **Mli:nar** -ja m (Š). Nastalo iz občnoimenskega nad. *mli:nar mli:narja* ‘mlinar’ (J). Ob hiši pri potoku Reka je stal do potresa leta 1976 mlin.

Mohor -a m ▶ **Mo'xor** *Moxó:ra* m (G). Nastalo iz moškega rojstnega imena nad. *Mo'xor Moxó:ra*, knj. sln. *Mohor Mohorja*, kar je prevzeto iz lat. *Hermagoras* grškega izvora z verjetnim prvotnim pomenom ‘Hermesov svet, srečen’ (Me S: 55–56; Ke: 366). Ime v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Mohor*, *Mohar* (ZSSP: 386).

Mokar -ja m ▶ **Mò:kar** -ja m (M). Nastalo iz občnoimenskega nad. **mò:kar* **mò:karja*, knj. sln. *mòkar mòkarja* ‘mokar, prodajalec moke’ < psl. *mòkàrb *mòkàra, kar je izpeljano iz nad. *mó:ka mó:ka* ‘moka’, knj. sln. *mòka mòko* < psl. *mòkà *mòkə (Be II: 192; Sn: 411; ES XX: 135–136). Vzdevek *Mokar* podobno kot vzdevek *Farin* poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca. Glej tudi *Farin*.

Mrjanca -e ž ▶ **Marjá:nca** -e ž (Š). S priponskim obrazilom nad. -ca, knj. sln. -ica < psl. *-ica izpeljano iz ženskega rojstnega imena sln. *Marjana*, kar je ali izpeljano preko pridevnika *Marianus* ‘Marijin’ iz ženskega rojstnega imena sln. *Marija* ali zloženo iz ženskih rojstnih imen *Marija* in *Ana* (Ke: 333–334).

Nac -a m ▶ **Nà:c** -a m; rojstno ime. Moško rojstno ime nad. *Nà:c Nà:ca*, sln. *Nac Naca* je skrajšana oblika svetniškega imena sln. *Ignac(ij)*, prevzetega iz lat. *Ignatius*, starejše *Egnatius*, starorimskega rodovnega imena verjetno etruščanskega izvora z nepoznanim prvotnim pomenom (Me S: 57; Ke: 239). Glej tudi vzdevek *Nacelj*.

Nacelj -ljna m ▶ **Nà:cel** *Nà:celna* m (F). Izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Nà:c Nà:ca*. Dalje glej rojstno ime *Nac*.

Navelj -ljna m ▶ **Nà:uel** *Nà:uelna* m; **Naveljč** ▶ **Nà:uelč** -a m, ime mladega gospodarja (Pi). Nejasno. Morda v zvezi s sln. *nável* (vzh. Štaj.), *návelj* ‘kopica sena’. Oblikovne značilnosti imena v krajevem govoru (podaljševanje osnove z -n-) bi morda kazale na to, da je občnoimenski samostalnik prevzet (iz nemščine).

Nježin -ega m ▶ **Nè:žen** *Nè:žnəya* m; **Nježič** -a m ▶ **Nè:žič** -a m, ime mladega gospodarja (J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *Nè:žen Nè:žna* ‘Nežin’, kar je izpeljano iz ženskega osebnega imena nad. *Nè:ža*, sln. *Neža*. Prvotni pomen imen je torej ‘Nežin (sin/zet)’. Ime mladega gospodarja, zeta nad. *Nè:žič* je s priponskim obrazilom nad. -č, knj. sln. -ič, < psl. *-itv izpeljano neposredno iz ženskega osebnega imena in prvotno pomeni ‘Nežin sin’ (prim. priimek sln. *Nežič* (ZSSP: 403)). Dalje glej rojstno ime *Nježa*.

Opaldar -ja m ► **Opà:ldar** -ja m (L, J). Nastalo iz občnoimenskega nad. *opà:ldar opà:ldarja* ‘trafikař’ (J), izpeljanega iz nad. *opà:lda* ‘trafika’, kar je prevzeto iz it. *appalto (di tabacco)* ‘trafika’ (14. stoletje) (Be II: 249). V hiši v Jevščku so še v drugi polovici 20. stoletja imeli gostilno in *opaldo*, v kateri so prodajali predvsem sol, tobak, vžigalice in sladkor (Rutar 2000: 261).

Pavkar -ja m ► **Pà:ũkar** -ja m (L). Morda izpeljano iz nad. **pà:ũka*, nar. sln. *pãvka* ‘trobenta, boben’ (Plet), kar je prevzeto iz nvn. *Pauke* ‘boben’ (Be III: 16). Vzdevek bi lahko poimenoval godčevsko dejavnost svojega nosilca. Druga možnost, da je izposojeno iz nvn. *Pauker* ‘učitelj’ (Be III: 16), kar bi tudi kazalo na poklic nosilca imena.

Peber -brja m ► **Pè:ħar** -ja m (L). Nejasno. Morda v zvezi z nar. sln. *pevər* (rezijansko (Bila) *pévər* ‘poper’; Steenwijk 1992: 292), kar je prevzeto iz frl. *pevar, pever* ‘poper’ (Pi: 742) in se kot imenotvorna podstava pojavlja v terskem priimku *Pevar, Pever*, ki je motiviran podobno kot frl. *pevarin* ‘siten človek’ (Dapit 2001: 166), prim. tersko (Subid) *je bieu tej dan peverin* ‘bil je (živ) kot poper’ (Mlada lipa). Ime bi po tej razlagi prvotno označevalo lastnost poimenovane osebe. Glej tudi *Pebrčen*.

Pebrčen -čnega m ► **Pè:ħarčen** *Pè:ħarčnega* m (J). Nejasno. Podobno kot vzdevek *Peber* morda v zvezi nar. sln. *pevər* ‘poper’, iz česar bi bilo lahko najprej izpeljano ime gospodarja/gopodinjce, iz tega pa še kakovostni ali svojilni pridevnik: **pevər* → **Pevr-əc* oz. **Pevr-ica* → **Pevr-č-an* oz. **Pevr-ič-in*. Dalje glej *Peber*.

Pecin -a m ► **Peci:n** -a m (M). Nejasno.

Peluž -a m ► **Pelù:š** *Pelù:ša* m (F). Nejasno. Oblikovno spominja na frl. *pelòs* ‘dlakav, kosmat’ (Pi: 726), čeprav se frl. *ò* navadno nadomešča z nad. *ò:* (nad. *batò:n* ‘gumb’ iz frl. *botón* ‘gumb’). V tem primeru bi ime poimenovalno telesno lastnost svojega nosilca.

Pepi Pepa m ► **Pè:pi** *Pè:pa* m (Š). Izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Pè:pi Pè:pa*, sln. *Pepi Pipija*, kar je skrajšana oblika svetniškega imena nad. *Jó:žef Jó:žefa*, knj. sln. *Jožef Jožefa*. Dalje glej rojstno ime *Jožef*.

Petrinac -a m ► **Petri:nac** -a m (J). Izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. *-in-ac/-in-c* iz rojstnega imena nad. *Pè:tər Pet'ra* (J). Tako prvo- kot drugostopenjska izpeljanka sta v slovenščini ohranjeni kot priimka *Petrin* in *Petrinac* (ZSSP: 445): sln. **Petər* → **Petrin* → **Petrinac*. V imenu gospodarja nad. *Petri:nac Petri:naca* je ohranjen ponaglasni nenaglašeni *ə* v im. ed. (in nalikovno prenesen v stranskosklonske oblike), ki se v nadiških govorih v Livku in okolici onemi (npr. v nad. *klá:nc*) (prim. npr. tudi ime gospodarja *Ūà:nac Ūà:naca* z ohranitvijo nenaglašene *ə* za razliko od moškega rojstnega imena istega izvora nad. *Và:nc Vànca* z onemitvijo ponaglasnega *ə*). Dalje glej rojstno ime *Peter*.

Petrinč -a m ► **Petri:nč** -a m (Pe). Izpeljano z zloženim priponskim obrazilom nad. *-in-č* iz rojstnega imena nad. *Pè:tər Pet'ra* (J). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek sln. *Petrinič* (ZSSP: 445). Dalje glej rojstno ime *Peter*.

Podskeđnjak -a m ► **Potskeđná:k** -a m (J). Oblikovno gre za predponsko-priponsko izpeljanko, izpeljano s priponskim obrazilom sln. *-jak* < psl. **-jakъ* iz predložne besedne zveze nad. *pot sked'nan* ‘pod skednjem’, ki vsebuje nad. *ske'deň sked'na* ‘skedenj (za seno)’ in ki prvotno pomeni ‘tisti, ki je pod skednjem’. Ime je pomensko motivirano glede na lego hišo. Podskeđnjakova hiša leži namreč pod cesto, v ravni katere se je v prvem nadstropju nahajal skedenj za seno.

Poliz -a m ► **Polí:š** *Polí:ša* m (L). Nejasno. Morda s priponskim obrazilom nad. *-i:š*

-i:ža < psl. *-ižb *-iža (?), ki se pojavlja tudi v imenu *Vaniž*, izpeljano iz moškega rojstnega imena sln. *Pavəl Pavla*, kar je prevzeto iz lat. *Paulus*, ki ima svoj izvor v lat. *paulus* 'majhen' (Me S: 101–104; Ke: 390–391). Glasovna sprememba issln. *ay > nad. *o je sicer redka, a možna (psl. *golubnik > issln. *glaunik > nad. *γlońít:k* 'glavnik') Glej tudi *Vaniž*.

Rnejc -a m ▶ **Ərnè:jc** -a m (G). S priponskim obrazilom nad. -c, knj. sln. -əc < psl. *-bcb izpeljano iz moškega rojstnega imena sln. *Jernej*, kar je prevzeto iz lat. *Bartolomaeus* svetopisemskega izvora s prvotnim pomenom 'sin Talmaja' (Me S: 14–16; Ke: 262–263), in prvotno pomeni *'mali Jernej, Jernejev sin'. Izpeljano ime sln. *Jernejəc* se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek v različnih glasovnih različicah, npr. *Jernejec*, *Jernejc*, *Ernejc*, *Arnejc* (ZSSP: 234, 127, 11).

Šiman -a m ▶ **Ši:man** -a m (J). Nastalo iz moškega rojstnega imena nad. *Ši:man* *Ši:mana*, knj. sln. *Simon*, kar je prevzeto iz lat. *Simōn Simōnis*, ki je izvorno svetopisemsko ime (Me S: 120–121; Ke: 435–436). V slovenščini se pojavlja tudi kot priimek, zapisan na različne načine, npr. *Simon*, *Šimon*, *Šimen*, *Šemen*, *Semen*, *Somen*, *Sómen*, *Šömen*, *Šomen*, *Šmon*, *Smon* (ZSSP). Glej tudi *Šimanč*, ledinsko ime *Šimanov laz*.

Šimanč -a m ▶ **Ši:manč** -a m (M). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. -č, knj. sln. -ič < psl. *-iīb iz moškega rojstnega imena nad. *Ši:man* *Ši:mana*. Prvotni pomen imena je *'mali Šiman, Šimanov sin'. Dalje glej *Šiman*.

Šonk -a m ▶ **Šónk** *Šónka* m (Pe). Nejasno. Verjetno v zvezi s priimkom sln. *Šonk*, ki se zdi podobno kot priimek *Šonc* v imenotvorni zvezi s priimkom *Šon* (ZSSP: 610).

Šoštar -ja m ▶ **Šù:oštar** -ja m (A). Nastalo iz občnoimenskega nad. *šù:oštar* *šù:oštarja* 'čevljar', nar. sln. *šōštar šōštarja*, *šūštar šūštarja*, kar je prevzeto iz srvn. *schuoster* 'čevljar' (ST: 222; Be IV: 136; Sn: 745). Vzdevek poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca. Iz samostalnika *šoštar* je v slovenščini nastal tudi priimek z različnimi glasovnimi (in pisnimi) različicami, npr. *Šoštar*, *Šošter*, *Šuštar*, *Šušter* (ZSSP: 611, 627).

Šprgant -a m ▶ **Špər'yant** *Špərý:nta* m (G). Nejasno.

Štefaj -a m ▶ **Šte'faj** *Štefá:ja* m (M). Tvorjeno iz moškega rojstnega imena nad. *Šte'fen*, *Šti:efan*. Dalje glej rojstno ime *Štefan*.

Štengar -ja m ▶ **Štè:njar** -ja m (M). Nejasno. Morda v zvezi z nad. *štè:nja* 'stopnica', nar. sln. *štēnga*, kar je prevzeto iz srvn. *stēge* 'stopnica', pri čemer se je pred *g* vrnil drugotni *n* (ST: 228; Be IV: 109; Sn: 740). Prvotni pomen imena bi bil lahko *'tisti, ki ima zvezo s stopnicami'.

Štok -a m ▶ **Štò:k** -a m (Pl). Nejasno. Morda v zvezi z nar. sln. *štok*, kar je prevzeto iz nvn. *Stock*, srvn. *stoc* 'panj, deblo' (ST: 230). Ime se pojavlja tudi kot priimek sln. *Štok* (ZSSP: 621). Poimenovanje bi kazalo na telesne oz. duševne lastnosti nosilca v smislu *'neroden kot panj'.

Tinež -a m ▶ **Ti:neš** *Ti:neža* m (Š). Izpeljano s priponskim obrazilom sln. -ež iz nar. sln. *Tin*, ki je dokumentirano v Nadiških dolinah in je skrajšana oblika moškega rojstnega imena sln. *Martin* ali *Valentin* (Me S: 88). Dalje glej rojstni imeni *Martin* in *Valentin*.

Tofelj -ljna m ▶ **Tò:fél** *Tò:félna* m (Pi). Nejasno. Morda v zvezi s frl. *toful* 'debelušček, čokat in debel' (Pi: 1195–1196). V tem primeru bi šlo za poimenovanje po telesnih lastnostih nosilca imena.

Tonc -a m ▶ **Tò:nc** -a m (A). S priponskim obrazilom nad. -c, knj. sln. -əc < psl. *-bcb izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Tóna*. Dalje glej rojstno ime *Tona*.

Tončerin -a m ▶ **Tončeri:n** -a m (Pe). Izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Tóna*. Dalje glej rojstno ime *Tona*.

Tonih -a m ▶ **Tò:nix/Tò:nex** -a m (F). S priponskim obrazilom nad. *-ix, knj. sln. -ih < psl. *-ixъ, s pomočjo katere so izpeljana ljubkovalna moška osebna imena (Sł I: 73; Ba I: 97; Me S: 11–12), izpeljano iz skrajšane oblike imena sln. *Anton*. Tovrstne tvorbe so še posebej tvorne na področju terskega in rezijanskega narečja (Me S: 11–12), npr. rez. (Bila) *Tóni Toniha* (Steenwijk 1992: 320).¹⁶³ Dalje glej *Tona*.

Turk -a m ▶ **Tú:rk** -a m (L). Nastalo iz lastnoimenskega nad. *Tú:rk Tú:rka* ‘Turek’, knj. sln. *Túrək Túrka* (SP). Vzdevek najverjetneje poimenuje tujca, morda res Turka.

Vanac -a m ▶ **Ūà:nac** -a m (L). Izvorno enako moškemu rojstnemu imenu nad. *Và:nc Và:nca* (J). Imeni sta nastali iz imena svetnika nad. *I'van Ivá:na*, knj. sln. *Ivan Ivana*, in sicer z onemitvijo prednaglasnega nenaglašene samoglasnika (*Ivan → *Van), kar je v slovenščini dokumentirano v priimku sln. *Van* (ZSSP: 665), in z izpeljavo s priponskim obrazilom nad. -c, knj. sln. -əc < psl. *-cbъ (*Van → *Vanəc). V krajevnih govorih na Livškem se ime pojavlja v dveh glasovni različici. Starejša različica nad. *Ūà:nac Ūà:naca* ima ohranjen ponaglasni nenaglašeni ə v im. ed. (in nalikovno prenesen v stranskosklonske oblike), ki se v nadiških govorih v Livku in okolici onemi (npr. v nad. *klá:nc*), ter se pojavlja kot vzdevek *Ūà:nac* (prim. tudi vzdevek nad. *Petri:nac Petri:naca*). Mlajša različica nad. *Và:nc Và:nca* z onemitvijo ponaglasnega nenaglašene ə v im. ed. se pojavlja kot moško rojstno ime za knj. sln. *Ivan*. Dalje glej rojstno ime *Ivan*, glej tudi rojstno ime *Vanc*.

Vančon -a m ▶ **Vančò:n** -a m (J). Izpeljano iz moškega rojstnega imena nad. *Và:nc Và:nca* ‘Ivan’. Dalje glej *Vanac*, glej tudi rojstno ime *Vanc*.

Vaniž -a m ▶ **Ūani:š Ūani:ža** m (Pl). Nejasno. Morda v zvezi z moškim imenom *Vanac*, *Vanc*, in sicer s priponskim obrazilom nad. -i:š -i:ža < psl. *-ižъ *-iža (?), ki se pojavlja tudi v imenu *Políž*, izpeljano iz moškega rojstnega imena sln. *Van*. Dalje glej *Vanac*, glej tudi *Políž*.

Vrban -a m ▶ **Ūərbà:n** -a m (Pe). Nastalo iz moškega rojstnega imena nad. *Ūərbà:n Ūərbà:na*, knj. sln. *Urban*, kar je prevzeto iz lat. *Urbānus*, ki ima svoj izvor v lat. *urbānus* ‘mestni; meščan, prijatelj mestnega življenja; uglajen, olikan; duhovit; držen’ (Me S: 127–129; Ke: 467–468). Ime se v slovenščini pojavlja tudi kot priimek *Urban*, *Vrban* (ZSSP: 659, 689).

Zet -a m ▶ **'Zet Zé:ta** m (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. *'zet zé:ta* ‘zet’, knj. sln. *zèt zé:ta* < psl. *zěťъ *zěťi ‘zet’ (Be IV: 406; Sn: 853). Vzdevek najverjetneje poimenuje stan gospodarja, ki je k hiši prišel za zeta.

Žabnik -a m ▶ **Žà:benk** -a m (G). Z zloženim priponskim obrazilom nad. -en-k, sln. -n-ik < psl. *-bn-ikъ s pomenom prostor, kraj izpeljano iz občnoimenskega nad. *žá:ba žá:bo* ‘žaba’ (J). Vzdevek poimenuje lego domačje nosilca imenu v naselju, in sicer prvotno pomeni *‘tam, kjer so žabe’. Dalje glej ledinsko ime *Žabnik*.

Žefa -a m ▶ **Žé:fa** -a m (M). Skrajšana oblika moškega rojstnega imena nad. *Jó:žef Jó:žefa*, knj. sln. *Jožef Jožefa*. Dalje glej rojstno ime *Jožef*, glej tudi *Žefč*.

Žefč -a m ▶ **Žé:fč** -a m (Pe). Izpeljano s priponskim obrazilom nad. -č/-č, knj. sln. -ič

¹⁶³V rezijanskem narečju se s podaljšavo osnove na -x- prevzemajo tudi izposojenke iz furlanščine moškega spola na -i: rez. (Osojane) *lampa'darex lampa'darixə* ‘lestenc’, *p'rėžex p'rėžixə* ‘cena’, *u'fjicex u'fjicixə* ‘pisarna’ iz frl. *lampadàri* ‘lestenc’, *prési* ‘cena’, *ufizzi* ‘pisarna’ (Pi: 499, 807).

< psl. **-itb* iz moškega rojstnega imena, ki se ohranja v vzdevkcu nad. *Žé:fa Žé:fa*. Dalje glej *Žefa*.

Žgan -a m ▶ **Žǵà:n** -a m (A). Nejasno. Morda v zvezi z nad. *žyá:t ž'yeš* 'žgati', knj. sln. *žgáti žgèš* < **žbgáti *žbžèšb*, iz česar so tvorjeni tudi priimki kot *Žgank*, *Žgavec* (Be IV: 451; Sn: 869). V nadiškem narečju je iz istega glagola tvorjeno tudi nad. *žyá:nac* 'škržat' (Be IV: 451; dokumentirano tudi na terenu), ki pa v govorih na Livškem ni znano.

Žlajfer -frja m ▶ **Žlá:jfər** -ja m (G). Nastalo iz občnoimenskega nad. **žlá:jfər *žlá:jfərja*, nar. sln. *žlájfar žlájfarja* 'brusač', kar je prevzeto iz zgsravn. glagovne ustreznice za nvn. *Schleifer* 'brusač' (Be II: 461). Vzdevek lahko poimenuje obrtniško dejavnost svojega nosilca.

Žlunder -dra m ▶ **Žlú:ndər** *Žlú:ndra* m (Pe). Morda primerljivo s sln. *žlúndra* 'Kotsuppe; gnojnica' (Plet), *žlúndravi* 'žlindrast, sluzast', kar je verjetno izpeljano iz glagola psl. **žlunōti*, dovršne različice glagolov psl. **žluti*, **žlouati*, od katerih je slednji ohranjen v hr./sr. *žljùvati žljùvām* in *žljùvēm* 'jesti, grizti, mlaskaje, hlastno jesti' (Be IV: 469). Vzdevek bi tako kazal na lastnost svojega nosilca.

Žvan -a m ▶ **Žuà:n** -a m (L). Verjetno nastalo iz moškega rojstnega imena nad. **Žuà:n *Žuà:na*, kar je podobno kot npr. rezijansko (Bila) *Žwón Žwána* (Steenwijk 1992: 338) prevzeto iz frl. *Zuan* 'Ivan' (Pi: 1810), oblike nastale iz lat. *Johannes*. Ime se na Slovenskem pojavlja tudi kot priimek *Žvan* (ZSSP: 723). Te domneve ne potrjujejo naglasne značilnosti imena, pričakovali bi namreč naglas tipa **Ž'uan *Žuá:na*.

Delni zaključek

Vzdevki, tj. ime hišnega gospodarja (*Candol*), ime hišne gospodinje (*Candolica*), družinsko ime (*Candoli*), in njihovi svojilni pridevniki (*Candolov*) v kraju Livek in njegovi okolici se glede na nastanek delijo v več skupin. Njihova pomenska motivacija so lahko: rojstno ime gospodarja/gospodinje v različnih oblikah: neskrajšana oblika svetniškega imena (*Šiman*), skrajšana oblika svetniškega imena (*Belent*), izpeljana neskrajšana ali skrajšana oblika svetniškega imena (*Matevšč*, *Tonc*), svojilni pridevnik k svetniškemu imenu (*Nježin*); zemljepisni izvor gospodarja/gospodinje (*Turk*, *Drečan*, *Jevšken*); poklic oz. dejavnost gospodarja/gospodinje (*Kovač*, *Opaldar*, *Žlajfar*, *Košpen*); telesne oz. duševne lastnosti gospodarja/gospodinje (*Čivkč*, *Drjač*, *Zet*); lastnost gospodarjeve/gospodinjine hiše v naselju (*Podskenjak*, *Žabnik*, *Lopac*).

Medsebojno imenotvorno razmerje med vzdevki vključuje naslednje imenotvorne nize: ime hišnega gospodarja kot imenotvorna podstava (*Šoštar* → *Šoštarica*, *Šoštarji*, *Šoštarjov*; *Gočin* → *Gočinka*, *Gočini*, *Gočinov*; *Kikč* → *Kikčova*, *Kikči*, *Kikčov*; *Petrinac* → *Petrinačovka*, *Petrinaci*, *Petrinacov*; *Šprgant* → *Šprganta*, *Šprganti*, *Šprgantov*); svojilni ali vrstni pridevnik kot imenotvorna podstava (*Nježin* → *Nježin*, *Nježina*, *Nježini*; *Košpen* → *Košpen*, *Košpna*, *Košpni*); ime hišne gospodinje kot imenotvorna podstava (*Marjanca* → *Mrjančin* → *Mrjančini*); družinsko ime kot imenotvorna podstava (*Franci* → *Francov*, *Francova*, *Francovi*).

Vzdevki so imenotvorni predhodniki priimkov. Na Livškem sta izpričana dva primera enakoglasnega vzdevka in priimka (**Bazina*, *Kutin*).

---

5 PRIIMKI

5.0.1 Določitev priimka

Priimki so dedna imena in ob rojstnem imenu ali rojstnih imenih uradna imena posameznika. Nastali so in se v vlogi upravne kategorije kot sredstva za spoznavanje dedičev v davčne namene uveljavili v Beneški republiki v 11. stoletju. Nastali so iz vzdevkov, ki so druga ali dodatna imena kot epitetski imenski determinativi: etnična imena, krajevna imena, patronimiki (imena po očetu), metronimiki (imena po materi), poklicna imena, imena po (državnem, civilnem, socialnem, gospodarskem, vojaškem, verskem, družinskem) dostojanstvu. Medtem ko so vzdevki nededni, vezani na poimenovano osebo, so priimki dedni, vezani na člane iste rodbine. Priimki so se najprej razširili v deželah pod neposredno oblastjo in upravo Beneške republike. Izven meja Beneške republike se uveljavijo najprej v Trstu, in sicer v vseh treh jezikih, prisotnih v mestu (tergestinska furlanščina, slovenščina, italijanščina). Priimki so v Trstu še redki v 12. stoletju, veliko pa jih je v 13. stoletju. V osrednjeslovenskem prostoru se prvi priimki pojavijo sredi 15. stoletja, najprej pri meščanih. V priimkih se med drugim ohranijo tudi prvotna predkrščanska osebna imena slovanskega izvora (*Stojan, Stojko, Golob, Medved, Klinec, Černigoj, Grdina, ...*).¹⁶⁴

5.0.2 Priimki v kraju Livek in njegovi okolici

V pričujočem poglavju je podan seznam priimkov v kraju Livek in njegovi okolici ter pojasnen je način njihovega nastanka, tj. določen je njihov izvor in prvotni pomen ter strukturni tip. V kraju Livek in njegovi okolici so dokumentirani naslednji priimki: **Bazina, Drešček, Faletič, Golob, Hrast, Kutin, Mašera, Matelič, Medved, Medveš, Perat, *Pik, *Ravnar, Sivec, Skočir, Šekli, Šturm, Zabreščak*. Ker njihovo število ni veliko, bosta tako njihov strukturni tip kot pomenska motivacija obravnavana ob obravnavi posameznih priimkov.

---

¹⁶⁴Merkù 2004: 5–9.

5.1 Abecedni seznam priimkov

Priimki so podani v abecednem redu. Najprej je podana pisna oblika priimka (govorjena narečna podoba je vplivana od pisave, npr. *Drešček Dreščka* [Dré:šček Dré:ščka] z neobstoječim polglasnikom izgovorjenim kot *e*) kot iztočnica. Kjer so bili podatki objavljani, je podano tudi pisno gradivo iz starejših virov. Sledi etimološka razlaga priimka.

*Bazina. Enako je vzdevku *Bazí:na*, ki je izpričano v vasi Livek. Najverjetneje gre podobno kot pri priimku *Hrast* za rastlinsko ime. Dalje glej vzdevek *Bazina*.

Drešček. Najverjetneje izpeljano z zloženim priponskim obrazilom sln. *-ščak -ščka* < psl. **-bščьkъ* (←**-bьskъ* + **-bьkъ*) (manj verjetno sln. *-ščak* < psl. **-bščьkъ* ←**-bьskъ* + **-iьkъ*, saj bi se psl. **a* v nadiškem narečju ohranil tudi v odvisnih sklonih) iz krajevnega imena nad. *Dré:ka* (it. *Drenchia*) v Nadiških dolinah. Ime kaže na zemljepisni izvor nosilca imena **tisti*, ki je iz vasi Dreka'.¹⁶⁵ Glej tudi vzdevek *Drečan*.

Falétič. Podobno kot priimek *Matelič* izpeljano s priponskim obrazilom *-l-ič* iz nekega rojstnega imena, morda iz skrajšane oblike svetniškega imena sln. *Filip*. Naprej nejasno. Priimek je razširjen v Dolnjih Ravnah, ki jih domačini imenujejo *Falé:ška và:s* ali *Falé:č(i)*.

Golob. Nastalo iz občnoimenskega nad. *ɣalò:p ɣalò:ba* 'golob, columba', knj. sln. *golôb golôba* < psl. **gòlьbъ*, **gòlьbъ* 'golob' (Be I: 159; Sn: 180–181). Pri priimki, ki so nastali iz poimenovanj za živali, ni povsem jasno, ali se v njih ohranja staro predkrščansko osebno ime ali pa gre za poznejši vzdevek (Torkar 2002: 76). Glej tudi krajevno ime *Golobi*.

Hrast. Najverjetneje nastalo iz sln. *hrást hrásta* 'hrast; Quercus' psl. **xъorstъ* **xъorstá* 'drevo; grmovje, dračje' (Be I: 201; Sn: 211), ki v nadiških krajevnih govorih na Livškem ni izpričano, uporablja se namreč nad. *dò:p dobù*: 'hrast'.

Kutin. Enako je vzdevku nad. *Kuti:n Kutì:na*, izpričanemu v vasi Livek. Nejasno. Dalje glej vzdevek *Kutin*.

Mašera. Verjetno nastalo iz krajevnega imena *Mašera*, in sicer s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila in spola po modelu krajevno ime *Mašera* s mn. → priimek/vzdevek *Mašera* ž ed. in ne obratno. Prvotni pomen imena je torej **tisti*, ki je iz Mašer'. Dalje glej krajevno ime *Mašera*.

Matélič. Izpeljano s priponskim obrazilom *-l-ič* iz rojstnega imena sln. *Mate(j)* < **Matě(iь)*, kar je prevzeto iz lat. *Mathaeus*, in sicer brez končnice lat. *-us* (s končnico prim. sln. *Matevž*) (Me S: 30; Ke: 341–343). Priimek je razširjen v Gornjih Ravnah, ki jih domačini imenujejo *Mateli:ška và:s* ali *Mateli:č(i)*.

Medved. Starejši pisni viri: 1617 *Luces Metues de Ousa soto la cura di Caporetto*

---

¹⁶⁵ Pomensko priimek tako pojasnjuje tudi Merkù, pri čemer izhaja iz priponskega obrazila sln. *-ščak* (Merkù 2004: 76).

(Rutar 2000: 17). Nastalo iz občnoimenskega nad. *med'bet medbē:da, med'vet medvé:da* (J) 'medved, ursus', knj. sln. *médved medveda* < psl. **meduǫǫǫb *meduǫǫǫdi* 'medved' (Be II: 175; Sn: 389). Pri priimkih, ki so nastali iz poimenovanj za živali, ni povsem jasno, ali se v njih ohranja staro predkrščansko osebno ime ali pa gre za poznejši vzdevek (Torkar 2002: 76).

Medveš. Izpeljano iz občnoimenskega nad. *med'bet medbē:da, med'vet medvé:da* (J) 'medved'. Dalje glej priimek *Medved*.

Perat. Izpeljano iz rojstnega imena nad. *Pé:tər Pet'ra*. Priimek se pojavlja v vasi Perati, ki je dobilo ime po vzdevku/priimku njenih prebivalcev in se nahaja v bližini pokopališke cerkvice svetega Petra. Dalje glej rojstno ime *Perat*, glej tudi krajevno ime Perati.

*Pik. Nejasno. Morda v zvezi s sln. *pīk pika* 'azil v otroški igri', kar ni še zadovoljivo etimološko pojasnjeno (Be IV: 34–35). Lahko bi šlo za poimenovanje po legi domačije prvotnega nosilca in tako poimenovalo domačijo, ki je na varnem, v zatočišču. Glej tudi ledinsko ime *Za Pikom*, krajevno ime *Piki*.

*Ravnar. Najverjetneje izpeljano iz krajevnega imena nad. *Rá:une Rá:uni* '(Livške) Ravne' in torej prvotno pomeni **'tistki, ki je iz Raven'*. Dalje glej krajevno ime *Ravne*.

Sivec. Nastalo iz občnoimenskega sln. *sivec*, ki je s priponskim obrazilom nad. *-c*, sln. *-ac* < psl. **-ьсѣ* izpeljano iz nad. *'siy si:ya si:yo* oz. *'siy si:va si:vo* 'siv', knj. sln. *siv síva sívo* < psl. **sīǫb *sīǫa *sīǫo* 'siv' (Be III: 239–240; Sn: 659). Poimenovanje gospodarja je lahko vzdevek po njegovih telesnih lastnostih, prvotni pomen imena pa **'kdor je siv'*.

Skočir. Izpeljano iz glagola nad. *skočit skó:češ* 'skočiti', knj. sln. *skočiti skōčiš* < psl. **skočiti *skočišb* (Be III: 243–244; Sn: 662) ter prvotno pomeni **'tisti, ki skoči'* in označuje drobnega, jezljivega, vzkipevajočega človeka (Me P: 46).

Šekli. Starejši zapisi: 1612 *Pauli Secli de Ieusch*, 1616 *Piero Secli de Luico*, 1618 *Pauli Sechili de Ussa de Liucho*, 1642 *Paulo Secli de Ieussa* (Rutar 2000: 17). Verjetno v zvezi s sln. *šek* 'lisast vol', kar je izposojeno iz nvn. *Scheck, Schecke* 'bela ali drugače lisasta žival, zlasti konj' (ST: 217; Be IV: 29; Sn: 723), in sicer izpeljano s prevzetim priponskim obrazilom sln. *-li*.

Šturm. Verjetno v zvezi z nar. sln. *šturm* 'juriš, na trdnjavo, napad', *šturmati* 'jurišati, napasti', kar je izposojeno (oz. izpeljano) iz srvn. *sturm* 'juriš na mesto, napad' (ST: 233). V tem primeru bi šlo za poimenovanje nosilca imena glede na njegove telesne oz. duševne lastnosti (prim. poimenovanje *viharnik*). Glej tudi krajevno ime *Šturmi*.

Zabreščák. Oblikovno gre za predponsko-priponsko izpeljanko, izpeljano z zloženim priponskim obrazilom sln. *-ščák* < psl. **-ьščакъ* (← **-ьскъ* + **-іакъ*) iz predložne besedne zveze nad. *za brī:eyan* 'za bregom', ki vsebuje nad. *brī:eh brēyū:* 'breg' in ki prvotno pomeni **'tisti, ki je za bregom'*. Ime je pomensko motivirano glede na lego hišo.

Delni zaključek

Priimki v kraju Livek in njegovi okolici so v primerjavi z vzdevki manj številni (manj kot dvajset). Podobno kot pri vzdevkih so njihova pomenska motivacija lahko: rojstno ime (*Matelič, Perat*), zemljepisni izvor (*Drešček, Ravnar*), telesne oz. duševne lastnosti (*Šekli, Skočir*), lastnost hiše v naselju (*Zabreščak*). Pomenska motivacija po poklicu oz. dejavnosti (verjetno zaradi majhnega števila pojavljajočih se priimkov) ni izpričana.

Za priimke, ki so nastali iz poimenovanj za živali (*Golob, Medved, Medveš*) ali drevesne vrste (*Bazina, Hrast*), ni jasno, ali se v njih ohranjajo predkrščanska rojstna imena slovanskega izvora ali so nastali iz poznejših vzdevkov z enako pomensko motivacijo.

Priimki so nastali iz vzdevkov ter so (morda že na stopnji vzdevka) imenotvorna podstava krajevnim imenom, ki so nastala s slovnično izpeljavo po spremembi slovničnega števila. Na Livškem je izpričanih več primerov tovrstnega imenotvornega postopka (*Golob, Faletič, Matelič, Perat, *Pik, Šturm* → *Golobi, Faletiči, Mateliči, Perati, Piki, Šturmi*).

---

6 ROJSTNA IMENA

6.0.1 Določitev rojstnega imena

Rojstna imena spadajo med osebna lastna imena. Rojstno ime dobi posameznik ob rojstvu (včasih ob krstu). Danes je rojstno ime skupaj s priimkom uradno ime, registrirano na matičnem uradu in služi k uradni identifikaciji posameznika.

V slovenščini so se predkrščanska osebna imena slovanskega izvora (*Črnigoj, Dobromisel, Žitislav, Stojan, ...*) ohranila dolgo po pokristjanjenju (8. stoletje),¹⁶⁶ o čemer pričajo »zbirke« slovanskih osebnih imen v srednjeveških virih, med katerimi so najboljše *Salzburška bratovščinska knjiga (784–907)*, *Čedajski evangeliar (9. in 10. stoletje)*, *Se-kovska bratovščinska knjiga (po 1180)*. Najdlje med preprostim ljudstvom na deželi, še posebej v goratih predelih. Osebna imena neslovanskega izvora so se med slovansko gorečim plemstvom po mestih in dvorih začela širiti že v 9. in 10. stoletju. V večjem obsegu so se iz mest pričela prodirati na podeželje v 13. stoletju. Do konca 13. stoletja postopoma izpodrinejo prvotna predkrščanska osebna imena slovanskega izvora. V 13. stoletju se pojavijo tudi prvi priimki. V 14. in 15. stoletju so osebna imena slovanskega izvora skoraj popolnoma nadomeščena s krščanskimi imeni (*Jakob, Janez, Martin, Petar, ...*).¹⁶⁷

6.0.2 Rojstna imena v kraju Livek in njegovi okolici

V pričujočem poglavju je podan seznam krščanskih (svetniških) rojstnih imen v kraju Livek in njegovi okolici ter pojasnjen njihov izvor, tj. njihovo tujejezično izhodišče (navadno posredovano v latinizirani podobni preko cerkvene latinščine) in način njihovega kasnejšega preoblikovanja v ljudskem jeziku (krnitev, izpeljava). Tako bodo predstavljeni strukturni tipi imen ter njihove glasovne in naglasne značilnosti. Obravnava bodo rojstna imena, ki se pojavljajo v ljudskem jeziku, tj. narečju, in imajo kontinuiteto od časa prevzema do danes ali pa so nastala na podlagi prevzetih imen z imenotvornimi postopki, lastnimi ljudskemu jeziku. Imena, ki so v zadnjem času (od druge polovice 20. stoletja) v narečje prodrla iz slovenskega knjižnega jezika, ne bodo obravnavana, saj za študij zgodovine jezika niso relevantna. Na prvotnost (neposredni prevzem iz tujega jezika in kasnejše nadaljnje preoblikovanje) oz. drugotnost (prevzem iz slovenskega knjižnega jezika) imena v ljudskem jeziku kažeta njihova glasovna in naglasne podoba.

Svetniško ime lat. *Johannes* je bilo na primer v ljudski jezik prevzeto v obliki nar. sln. *Ivàn Ivána* < sln. *Iṽàn *Iṽàna. Kot tako se je v nadiškem narečju ohranilo v poimenovanju svetnika nad. *svét: I'van*, rod. ed. *své:teya Ivá:na*, v katerem se ohranjajo prvotne naglasne značilnosti imena. Poimenovanje osebe z uradnim rojstnim imenom *Ivan* pa je v ljudskem jeziku doživelo krnitev začetnega dela imena in kasneje nadaljnjo izpeljavo *Iṽàn *Iṽàna → *ṽàn *ṽàna → *ṽànəc *ṽànca. Na Livškem je bilo še v drugi polovici 20. stoletja

---

¹⁶⁶Kronsteiner 1975.

¹⁶⁷Kos 1886: 108.

povsem običajno, da se je moški z uradnim rojstnim imenom *Ivan* v narečju imenoval nad. *Và:nc Vâ:nca* (J). Uradno ime, prevzeto iz knjižne slovenščine, v narečju ni »avtohtono« in posledično izkazuje naglasne značilnosti knjižnega jezika, ki se od razlikujejo od naglasnih značilnosti imena v ljudskem jeziku (knj. sln. *Îvan Îvana* → nad. *Î:van Î:vana*).

6.1 Strukturni tipi rojstnih imen

Krščanska, tj. svetniška imena so bila v slovenske krajevne govore, v ljudsko slovenščino, navadno prevzeta iz cerkvene latinščine, že preoblikovane, ljudske oblike prvotnih cerkvenih oblik tudi iz stičnih jezikov (furlanščina in italijanščina, nemščina). Krščanska imena se tako pojavljajo v različnih oblikah, in sicer so to: 1. prvotna neskrajšana oblika svetniškega imena; 2. skrajšana oblika svetniškega imena (po krnitvi); 3. izpeljana (neskrajšana ali skrajšana) oblika svetniškega imena.

6.1.1 Neskrajšane oblike svetniškega imena se v ljudskem jeziku navadno pojavljajo kot imena svetnika oz. svetnice (nad. *Ana, Andrej, Anton, Blaž, Frjan, Gašper, Ivan, Jakop, Jožef, Juri, Lovrenc, Luk, Mark, Martin, Matija, Mihel, Peter, Šiman, Štefan, Valentin, Vrban*). Kot ljudska rojstna imena so le redko rabljena, predvsem v primeru, da se (predvsem zaradi enozložne osnove) niso krajšala (*Blaž, Gašper, Juri, Luk, Peter, Šiman*).

6.1.2 Skrajšane oblike svetniškega imena so nastale po krnitvi začetnega ali končnega dela prvotnega svetniškega imena (*Belent, Jak, Kolav, Lojz, Miha, Mohor, Nac, Pold, Poldi, Žefa*). Nekatere skrajšane oblike imen so prevzete od zemljepisno stičnih jezikov: *Franc ← nem. *Franz*; *Nježa, Žvan* ← frl. *Gnese, Zuan*. Vse (vmesne) skrajšane oblike svetniških imen, iz katerih so bila kasneje izpeljana ljudska rojstna imena, se niso ohranile. Skrajšana imena so ohranjena bodisi kot rojstna imena bodisi kot vzdevki.

6.1.3 Izpeljane oblike svetniškega imena so nastale z izpeljavo prevzetih svetniških imen z domačimi (in redkeje prevzetimi) priponskimi obrazili, in sicer tako iz osnovne, tj. neskrajšane kot iz skrajšane oblike imena. Pojavljajo se naslednja priponska obrazila: nad. *-a*, knj. sln. *-a* < psl. **-a*: *Dreja, Tona, Žefa*; nad. *-ar* *-arja*, knj. sln. *-ar* *-arja* < psl. **-arʷ* **-ara*: *Belentar*; nad. *-c/-ac*, knj. sln. *-ac* < psl. **-bcb*: *Matec, Matic, Rnejc, Tonc, Vanc/Vanac* (tj. *Matejac, Matijac, Rnejac, Tonac, Vanac*); nad. *-č'/-ič'*, knj. sln. *-ič'/-ič'* < psl. **-iʷb*/**-iʷb*: *Jošč, Matevšč, Šimanč* (tj. *Jožič, Matevžič, Šimanič*); nad. *-k*, knj. sln. *-ak* < psl. **-bkb*: *Lojsk* (tj. *Lojžak*); nad. *-č-k*, knj. sln. *-č-ak* < psl. **-bč-bkb* (← psl. **-bcb* + **-bkb*): *Drejčk, Matičk* (tj. *Drejčak, Matičak*); nad. *-č-er-in*: *Tončerin*; nad. *-ca*, knj. sln. *-ica* < psl. **-ica*: *Jurca* (tj. *Jurica*); nad. *-č-ka*, knj. sln. *-ič-ka* < psl. **-ič-bkb* (← psl. **-ica* + **-bkb*): *Ančka* (tj. *Anička*); nad. *-č-on* ← psl. **-bcb* + rom. **-ōne*: *Vančon*; nad. *-ih*, knj. sln. *-ih* < psl. **-ixʷ*: *Tonih*; nad. *-an*, knj. sln. *-an* ← psl. **-anʷ*: *Lukan*; nad. *-ež*, knj. sln. *-ež* < psl. **-ežb*: *Tinež*; nad. *-in*, knj. sln. *-in* ← rom. **-īnu*: *Jakopin, Lavrin, Lojzin*; nad. *-in-ac*, knj. sln. *-in-ac* ← rom. **-īnu* + psl. **-bcb*: *Petrinac* (tj. *Petrinac*); nad. *-in-č*, knj. sln. *-in-ič* ← rom. **-īnu* + psl. **-iʷb*: *Petrinč* (tj. *Petrinič*); nad. *-ox*, knj. sln. *-oh* < psl. **-oxʷ*: *Baloh*; *-iž* < psl. **-ižb* (?): *Políž, Vaniž* (tj. *Pavliš* (?), *Vaniž*).

Podvojba (reduplikacija) kot imentvorni postopek se pojavlja v imenu *Pepi*, podstava

katerega je končni del imena it. *Giuseppe*, frl. *Josep*. Ker je v furlanščini izpričano tudi *Pepi*, *Bepi*, je možno, da je sln. *Pepi* prevzeto neposredno iz furlanščine.

6.2 Abecedni seznam rojstnih imen

Rojstna imena so podana v abecednem redu. Najprej je podana glasovno poknjžena oblika imena, za ležečim trikotnikom pa še njena izvorna narečna podoba. Za dvopičjem je navedena vloga obravnavanega imena v komunikaciji (ime svetnika/svetnice, rojstno ime). Rojstna imena, ki se pojavljajo v vzdevkov (*Agota, Baloh, Balos, Belent, Belentar, Franci, Gašper, Jakop, Jakopin, Jošč, Jurca, Lavrin, Luk, Lukan, Matec, Matevšč, Matic, Matick, Mohor, Mrjanca, Nacelj, Nježin, Petrinac, Pepi, Petrinč, Rnejc, Šiman, Šimanč, Štefaj, Tinež, Tonc, Tončerin, Tonih, Vanac, Vančon, Vaniž, Vrban, Žefa, Žefč, Žvan*), so obravnavana v poglavju 4. V oklepaju je navedena vasi oz. zaselek, v katerem je bilo ime dokumentirano. Sledi etimološka razlaga imena.

Ana -e ž ▶ **Ā:na** -e ž; ime svetnice (J). Prevzeto iz lat. *Anna*, kar je svetopisemsko ime hebrejskega izvora s prvotnim pomenom 'Bog se je usmilil, Bog je podelil milost' (Me S: 11; Ke: 108–110). Pojavlja se v imenu svetnice nad. *svéta Ā:na* 'sveta Ana' (26. julij). Iz tega imena je izpeljano žensko osebno ime *Ā:nčka*. Glej tudi *Ančka*.

Ančka -e ž ▶ **Ā:nčka** -e ž; rojstno ime (J). Z zloženim priponskim obrazilom nad. -čka < *-ič-čka izpeljano iz imena svetnice nad. *svéta Ā:na* 'sveta Ana' in prvotno pomeni *'mala Anica'. Gre torej za drugostopenjsko izpeljanko iz manjšalnice *Anica*. Dalje glej *Ana*.

Andrej -a m ▶ **Andrè:j** -a m; rojstno ime (J). Prevzeto iz lat. *Andreas* grškega izvora s prvotnim pomenom 'pogumen, možat' (Me S: 9–11; Ke: 111–113). Glej tudi *Dreja*, vzdevek *Drejčk*.

Blaž -a m ▶ **Blà:š** *Blà:ža* m (J); ime svetnika, rojstno ime. Prevzeto iz lat. *Blasius* morda grškega izvora s prvotnim pomenom 'jecljav' (Me S: 20–21; Ke: 132–133). Pojavlja se v imenu svetnika nad. *svét Blà:ž* 'sveti Blaž'.

Dreja -a m ▶ **Dré:ja** -a m; rojstno ime. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena *Andrej*. Iz tega imena je izpeljan vzdevek *Drejčk*. Dalje glej *Andrej*, glej tudi vzdevek *Drejčk*.

Franc -a m ▶ **F'ranc** *Frá:nca* m Prevzeto iz nem. *Franz* 'Franc', skrajšane oblike moškega rojstnega imena nem. *Franziskus* 'Frančišek', kar je prevzeto iz lat. *Franciscus*, nastalega iz poznolat. *franciscus* 'nanašajoč se na Franke, frankovski, Frank', kasneje 'francoski' (Me S: 41–43; Ke: 209–212). Pojavlja se kot moško rojstno ime nad. *F'ranc Frá:nca*. Glej tudi *Franca*, vzdevek *Franci*.

Franca -e ž ▶ **Frà:nca** -e ž. Ženska oblika moškega rojstnega imena *Franc*. Dalje glej *Franc*.

Frjan -a m ▶ **Fər'jan** *Fərjána* m; ime svetnika. Prevzeto iz lat. *Floriānus*, kar je izpeljano iz lat. *Florius, Florus*, to pa iz lat. *flōs flōris* 'cvet' (Me S: 40–41; Ke: 207–208).

Pojavlja se kot moško rojstno ime nad. *Fər'jan*, kot ime svetnika nad. *svét Fər'jan*, ki mu je posvečena kapelica v Jevščku, *Fər'jan* 'god svetega Florijana' (4. maj).

Ivan -a m ▶ **I'van** *Ivá:na* (J); ime svetnika. Splošnoslovansko ime nar. sln. *Ivàn Ivána* < sln. **Ivàn *Ivána* je prevzeto iz lat. *Johannes, Jo(h)annis*, ki je hebrejskega izvora in prvotno pomeni 'Bog se je usmilil' (Me S: 62; Ke: 244–245). Ime je v tej obliki hranjeno samo na obrobju slovenskega jezikovnega ozemlja, saj sta ga večinoma nadomestili poznejši razlilici *Janez* in *Janež/Janž*, kasneje ponovno prevzeti iz latinščine (Me S: 62). Pojavlja se kot ime svetnika nad. *svét I'van své:teya Ivá:na* (24. junij). Moško rojstno ime nad. *Ì:van Ì:vana* je prevzeto iz knj. sln. *Ì:van Ì:vana* (SP) in ni avtohtono, saj se uradno ime knj. sln. *Ivan* v ljudskem jeziku zamenjuje z nad. *Và:nc*. Glej tudi rojstno ime *Vanc*.

Jak -a m ▶ **Já:k** -a m; rojstno ime, *vzdevek. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena nad. *Já:kop Já:kopa*. Ime se je nekoč pojavljalo kot vzdevek pri Golobih (Rutar 2000: 234). Dalje glej rojstno ime *Jakop*.

Jožef -a m ▶ **Jó:žef** -a m; ime svetnika. Prevzeto iz lat. *Joseph* hebrejskega izvora s prvotnim pomenom 'naj (Bog) doda (potomstvo)' (Me S: 68–69; Ke: 392–393, 266–268). Pojavlja se kot ime svetnika *svét Jó:žef* (J). Glej tudi rojstno ime *Pepi*, vzdevke *Jošč*, *Žef*, *Žefč*.

Juri Jurja m ▶ **Jú:ri** *Jú:rja* m; rojstno ime. Moško rojstno ime nad. *Jú:ri Jú:rja*, sln. *Jurij Jurja* < **đurbǫbь *đurbǫda* (Ramovš 1924: 263; 1927b: 87–88) je prevzeto iz lat. *Georgius* grškega izvora s prvotnim pomenom 'kmet' (Me S: 45–48; Ke: 271–273). Glej tudi vzdevek *Jurca*.

Lojsk -a m ▶ **Lò:jsk** -a m; rojstno ime. S priponskim obrazilom nad. *-k*, knj. sln. *-ək* < psl. **-ькь* izpeljano iz imena sln. *Lojz*. Dalje glej *Lojz*.

Lojz -a m ▶ **Lò:js** *Lò:jza* m; rojstno ime. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena sln. *Alojz*, kar je prevzeto iz lat. *Aloisius* starovisokonemškega izvora z neenoumno etimologijo (Ke: 104–105). Glej tudi *Lojsk*, *Lojza*, *Lojzin*.

Lojza -e ž ▶ **Lò:jza** -e ž; rojstno ime. Skrajšana oblika ženskega rojstnega imena sln. *Alojzija*. Dalje glej *Lojz*.

Lojzin -a m ▶ **Lojzi:n** -a m; rojstno ime. S priponskim obrazilom nad. *-in* romanskega izvora izpeljano iz imena sln. *Lojz*. Glej tudi ledinsko ime *Lojzinova host*.

Lovrenc -a m ▶ **Lò:urenc** -a m; ime svetnika. Moško rojstno ime nad. *Lò:urenc* *Lò:urenca*, sln. *Lovrenc Lovrenca* je prevzeto iz lat. *Laurentius* s prvotnim pomenom 'iz Laurenta', tj. mesta pri Rimu (Me S: 72–73; Ke: 309–310). Glej tudi vzdevek *Lavrin*.

Mark -a m ▶ **'Mark** *Má:rka* m; rojstno ime. Prevzeto iz lat. *Marcus*, kar se navadno povezuje z imenom rimskega boga vojskovanja lat. *Mars Martis* 'Mars, Mart' (Me S: 79–81; Ke: 336–338).

Martin -a m ▶ **Mar'tin** *Martí:na* m; ime svetnika. Prevzeto iz lat. *Martīnus*, kar je izpeljano iz lat. *Martius* 'Martov, pripadajoč bogu vojske Martu', in na Slovenskem izpričano od 10. stoletja naprej (Me S: 86–88; Ke: 339–341). Pojavlja se kot osebno ime *Mar'tin* in v imenu svetnika *svét Mar'tin* (J), ki mu je posvečena cerkvica na vrhu vzpetine (987 m) na levem bregu Aborne (Italija).

Matija -a m ▶ **Matí:ja** -a m; ime svetnika. Prevzeto iz lat. *Matthias* hebrejskega izvora s prvotnim pomenom 'moj dar je bog' (Me S: 89–90; Ke: 344–345). Pojavlja se kot ime svetnika *svét Matí:ja* (J). Glej tudi vzdevke *Matec*, *Matevšč*, *Matic*, *Matičk*.

Miha -a m ▶ **Mí:xa** -a m (J); rojstno ime. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena nad. *Mi'xeu Mixi:ela*. Dalje glej *Mihel*.

Mihel -a m ▶ **Mi'xeu** *Mixi:ela* m; ime svetnika. Prevzeto iz lat. *Michael Michaelis* hebrejskega izvora s prvotnim pomenom 'kdor je kakor Bog' (Me S: 92–95; Ke: 352–354). Pojavlja se kot ime svetnika *svét Mi'xeu* s cerkvijo v Nadiških dolinah. Glej tudi *Miha*.

Nježa -e ž ▶ **Ñè:ža** -e ž; rojstno ime. Ime ima vzporednico v osrednjeslovenskem *Neža*, ki je z izpustom prvega zloga prevzeto iz lat. *Agnes*, kar je predkrščansko ime grškega izvora s prvotnim pomenom 'čista, nedolžna' (Me S: 8; Ke: 376–378). Prisotnost trdnebnega *ñ* v nad. *Ñè:ža*, ki je dokumentirano tudi v terskem (Černjejski rokopis *Gnexa Stephana s Plastiga*, tj. Nježa Štefana iz Plastišča) in rezijanskem narečju (Solbica *Ñèža*), je treba iskati v romanskem posredništvu pri prevzemanju imena, prim. frl. *Agnês, Gnês, Gnese*, it. *Agnése* (Pi: 1803; Zi: 2106), pri čemer je najverjetnejši vir frl. *Gnese* ['ñe:že]. Pojavlja se kot ime svetnice nad. *svéta Nè:ža* 'sveta Neža' (21. januar) in kot žensko osebno ime *Nè:ža*. Glej tudi vzdevek *Nježin*.

Pepa -e ž ▶ **Pè:pa** -e ž; rojstno ime. Skrajšana oblika svetniškega imena sln. *Jožefa*. Glej tudi vzdevek *Pepi*.

Pepca -e ž ▶ **Pè:pca** -e ž; rojstno ime. S priponskim obrazilom nad. -ca, knj. sln. -ica izpeljano iz rojstnega imena *Pepa*. Dalje glej *Pepa*.

Pepč -a m ▶ **Pè:pč** -a m; rojstno ime. S priponskim obrazilom nad. -č, knj. sln. -ič izpeljano iz rojstnega imena *Pepi*. Dalje glej vzdevek *Pepi*.

Peter -tra m ▶ **Pét:ar** *Pet'ra* in *Pé:tra*; ime svetnika, rojstno ime. Prevzeto iz lat. *Petrus*, nastalega iz lat. *petra* 'skala' (Me S: 105; Ke: 393–395). Pojavlja se v imenu svetnika nad. *svét Pé:tar* (29. junij), ki mu je posvečena pokopališka cerkev v bližini vasi Perati nad. *svét Pé:tar* 'Sveti Peter' ter kot moško osebno ime. V cerkvenem imenu se ohranja prvotni končniški naglas (nad. *Pé:tar Pet'ra* < sl. *Pètrъ *Petrà), pri istozvočnem moškem osebni imenu nad. *Pét:ar Pé:tra* pa je podobno kot v knj. sln. *Pét:ar Pét:ra* prišlo do posplošitve naglasa po obliki im. ed. Glej tudi *Sveti Peter*, vzdevka *Petrinac, Petrinč*.

Polda Polde ž ▶ **Pò:lda** -a m; rojstno ime. Skrajšana oblika ženskega rojstnega imena *Leopolda*, ki je ženska oblika moškega rojstnega imena *Leopold*. Dalje glej *Poldi*.

Poldi Polda m ▶ **Pó:ldi** *Pó:lda* m; rojstno ime. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena *Leopold*, ki izhaja iz latinizirane oblike *Leopold* nemškega imena *Liutpold, Liutbald*, zloženega iz stvn. *liut* 'ljudstvo, narod' in stvn. *bald* 'drzen, pogumen' (Ke: 301–302). Glej tudi *Leopolda*.

Štefan -a m ▶ **Šte'fen** Štefè:na, **Ští:efan** (J); ime svetnika, rojstno ime. Prevzeto iz lat. *Stephanus* grškega izvora s prvotnim pomenom 'venec, krona', zlasti 'častni, zmagovalni venec' (Me S: 121–123; Ke: 450–452). Pojavlja se kot ime svetnika *svét Šte'fen* (26. december) in moško rojstno ime nad. *Ští:efan*. Glej tudi *Štefaj*.

Tona -a m ▶ **Tó:na** -a m (J); moško osebno ime. Skrajšana oblika moškega rojstnega imena sln. *Anton*, prevzetega iz lat. *Antonius*, starorimskega rodovnega imena (Me S: 11–12; Ke: 115–117). Iz tega imena je izpeljan vzdevek *Tonc*. Glej tudi vzdevke *Tonc, Tončerin, Tonih*.

Valentin -a m ▶ **Valenti:n** -a m; ime svetnika (J). Prevzeto iz lat. *Valentīnus*, kar je manjšalnica od lat. *Valens Valentis*, to pa izpeljano iz lat. *valens valentis* 'zdrav, močen, krepek, mogočen, vreden' (Merku 1993: 129–130; Ke: 472–473). Pojavlja se kot ime

svetnika nad. *svét Valentìn* 'sveti Valentin' (14. februar). Glej tudi vzdevke *Baloh, Balos, Belent, Belentar*.

Vanc -a m ▶ **Và:nc** -a m; rojstno ime (J). Dalje glej vzdevek *Vanac*.

Delni zaključek

Rojstna imena v kraju Livek in njegovi okolici so po izvoru vsa krščanska (svetniška) imena, v ljudski jezik prevzeta preko cerkvene latinščine (redkeje iz stičnih jezikov) in v njem nadalje preoblikovana. Pojavljajo se kot imena svetnikov oz. svetnic za poimenovanje godov in svetnikom posvečenih cerkva, ljudska rojstna imena ter vzdevki (ime hišnega gospodarja).

Rojstna imena imajo glede na stopnjo imenotvorne preoblikovanosti v ljudskem jeziku (krnitev, izpeljava) naslednje strukturne tipe: neskrajšana oblika svetniškega imena (*Gašper, Ivan, Peter*), skrajšana oblika svetniškega imena (*Lojz, Nac, Žefa*), izpeljane (neskrajšane ali skrajšane) oblike svetniškega imena, med katerimi se pojavljajo priponska obrazila kot *-a (Tona)*, *-ar (Belentar)*, **-ac (Rnejc)*, **-ič (Jošč)*, **-ak (Lojsk)*, **-č-ak (Matičk)*, *-č-er-in (Tončerin)*, **-ica (Jurca)*, **-ič-ka (Ančka)*, *-č-on (Vančon)*, *-ih (Tonih)*, *-an (Lukan)*, *-ež (Tinež)*, *-in (Lavrin)*, **-in-ac (Petrinac)*, **-in-ič (Petrinč)*, *-oh (Baloh)*, *-iž (Vaniž)*.

Nekatera izsvetniška imena so bila dokumentirana samo kot vzdevki in ne tudi kot ljudska rojstna imena. Pri tem ni vedno povsem jasno, ali so kot vzdevki nastali s pomensko izpeljavo (*Jakop* → *Jakop*) ali s priponsko izpeljavo (*Jakop* → *Jakopin*) iz rojstnega imena.

Izhodiščna oblika	neskrajšana oblika	skrajšana oblika	izpeljana oblika
<i>Agnes</i>	–	Nježa ▶ Nje:ža	–
<i>Agatha</i>	Agota ▶ A:gota	–	–
<i>Aloisius</i>	–	Lojz ▶ Lò:js	Lojsk, Lojzín ▶ Lò:jsk, Lojzín
<i>Aloisia</i>	–	Lojza ž ▶ Lò:jza	–
<i>Andreas</i>	Andrej ▶ André:j	–	Dreja, Drejčk ▶ Drè:ja, Drè:jčk
<i>Anna</i>	Ana ▶ A:na	–	Ančka ▶ A:nčka
<i>Antonius</i>	Anton ▶ Antò:n	–	Tona, Tonc, Tončerin, Tonih ▶ Tò:na, Tò:nc, Tončeri:n, Tò:nih
<i>Bartolomeus</i>	–	–	Rneje ▶ Ømè:je
<i>Blasius</i>	Blaž ▶ Blà:š	–	–
<i>Caspar(us)/Gaspar(us)</i>	Gašper ▶ I:šper	–	–
<i>Floriānus</i>	Frijan ▶ Fø:jan	–	–
<i>Franciscus</i>	–	Franc ▶ Fr:anc	–
<i>Francisca</i>	–	Franca ▶ Fr:anca	–
<i>Georgius</i>	Juri ▶ Jù:ri	–	Jureca ▶ Jù:reca
<i>Hermagoras</i>	–	Mohor ▶ Mò:hor	–
<i>Ignatius</i>	–	Nac ▶ Nà:c	Naelej ▶ Nà:cej
<i>Jacobus</i>	Jakop ▶ Já:kop	–	Jak, Jakopin ▶ Já:k, Jakopi:n
<i>Johannes</i>	Ivan ▶ I:vān	–	Vānac, Vānc, Vāncōn, Vāniž ▶ Uj:ānac, Vā:nc, Vāncō:n, Ujāniš
<i>Joseph</i>	Jožef ▶ Jò:žef	Žefa ▶ Žé:fa	Žefč, Jošč, Pepa ž, Pepca ž, Pepi m, Pepč ▶ Žé:fč, Jò:šč, Pè:pa, Pè:ca, Pè:pi, Pè:pč
<i>Laurentius</i>	Lovrene ▶ Lò:urenc	–	Lavrin ▶ Lauri:n
<i>Leopold</i>	–	Poldi m, Polda ž ▶ Pò:ldi, Pò:lda	–
<i>Lucas</i>	Luk ▶ Lù:k	–	Lukan ▶ Lukān
<i>Marcus</i>	Mark ▶ 'Mark	–	–
<i>Martinus</i>	Martin ▶ Mar'tin	–	–
<i>Matthaeus</i>	–	–	Matec, Matevšč ▶ Mati:ec, Maté:ušč
<i>Matthias</i>	Matiija ▶ Mati:ja	–	Matic, Maticčk ▶ Mati:c, Mati:čk
<i>Michael</i>	Mihel ▶ Mi'xeu	Miha ▶ Mi:xa	–
<i>Nicolaus</i>	–	Kolav ▶ Kolà:u	–
<i>Paulus</i>	–	–	Poliz ▶ Poliš (?)
<i>Petrus</i>	Peter ▶ Pé:ter	–	Petrinac, Petrinč ▶ Petri:nac, Petri:nč
<i>Simōn Simōnis</i>	Siman ▶ Si:man	–	Simāč ▶ Si:manč
<i>Stephanus</i>	Štefan ▶ Šti:efan	–	Štefaj ▶ Štefā:j
<i>Urbānus</i>	Urbān ▶ Uj:bā:n	–	–
<i>Valentinus</i>	Valentin ▶ Valenti:n	Belent ▶ 'Belent	Belehtar, Baloh, Balos, Tinež ▶ Belè:ntar, Bál:oh, Balò:s, Tì:než

Nakatera stevniška imena na Livškem

---

7 ŽIVALSKA IMENA

Živalska imena (zoonimi), tj. imena domačih živali (divje živali navadno nimajo imen), spadajo med lastna imena bitij (bionimi). V tradicionalnem vaškem okolju sem sodijo imena domačih živali (krava, ovca, koza, konj, vol, osel, pes, mačka). Proučevanje pomenske motivacije nastanka živalskih imen je pomembno tudi z jezikoslovnega vidika, saj se v imenih živali pogosto ohranja besedje, ki v občnoimenski sferi jezika ni več ohranjeno.

V kraju Livek in njegovi okolici je bilo še v času po drugi svetovni vojni v navadi, da so domačih živalim dajali lastna imena, ki so bila jasno motivirana. Informatorji na terenu vedo povedati, da so se pri nekaterih hišah domači celo sprli pri odločanju, kakšno ime naj ima npr. krava. Ime, ki naj ga ima katera žival, je bilo bolj ali manj stalno določeno po njenih lastnosti (barva kože). Od teh tradicionalnih imen se jih je ohranilo zelo malo, saj so bila že v drugi polovici 20. stoletja nadomeščena z neavtohtonimi imeni.

Najbolj pogosta imena za psa so *Sù:ltan*, *Kà:la*, *Djà:na*, *Bò:bi*, *Tò:bi*, za mačko *Tí:γər*, kasneje *Mi:ki*, celo ime po junaku amriškega risanega filma Tom in Jerry *Tò:m*.

Medtem ko drobnica (ovce in koze) ni imela imen, so imele vsaka svoje ime krave in konji, osli. Na terenu je bilo mogoče dokumentirati še nekaj prvotnih imen krav in konj.

7.1 Imena krav

Po drugi svetovni vojni so se krave večinoma že imenovala po rečnih imenah kot npr. *Soča*, *Sava*, kar za ta prostor najverjetneje ni avtohtono. Starejša imena krav so bila *Bavha*, *Breza*, *Cika*, *Pisana*, *Sivka*, *Sovra*, *Vjola*. Ta imena se informatorjem danes zdijo brez motivacije, za nekatera imena pa lahko povedo, kakšne barve kožo je krava imela.

Bavha -e ž ► **Bà:uxa** -e ž; ime krave, ki ima barvo kot posušena trava (J). Isto kot nar. sln. *bavha*, in sicer obsoško (Bovec) *bà:uxha* 'svetlejša ostra trava', 'krava' (Ivančič Kutin 2007: 26), ziljsko (Ukve) *hà:uxa* 'suha ostra trava' (Rosalia Zelloth, ustno), ki prvotno označuje travo svetlejše, rjave barve. Prvotni pomen imena je najverjetneje *'tista, ki je take barve kot rjava suah trava'. Glej tudi ledinsko ime *Bavščica*.

Breza -e ž ► **Bri:reza** -e ž (J). Isto kot sln. *brēza* 'ime krave', kar je določna oblika k neohranjenemu pridevniku psl. *brēzv 'bel, pisan' (Be I: 43).

Cika -e ž ► **Cí:ka** -e ž; krava rjavo-bele barve (J). Isto kot nar. sln. *cika*, *ciklja* 'krava z belkastim hrptom' (Krn), kar je morda prevzeto iz neznanega kentumskega jezika (Be I: 63). Krave je poimenovana po svoji barvi, verjetno po belih lisah.

Pisana -e ž ► **Pí:sana** -e ž (J). Isto kot občnoimensko nad. *pí:san pí:sana* 'pisan', knj.

sln. *pisan písana*, kar je trpnopretekli deležnik glagola nad. *pisát pí:šeš* ‘pisati’, knj. sln. *pisáti píšeš* < psl. **pisáti *píšešv* ‘pisati’ in ohranja starejši pomen ‘slikati, risati’ (Be III: 40; Sn: 516–517). Krave je pimenovana po pisani barvi.

Sivka -e ž ▶ **Si:ũka** -e ž; krava sive barve (J). Izpeljano iz občnoimenskega nad. *'siũ sí:va sí:vo* ‘siv’, knj. sln. *síiv síva sívo* < psl. **síũv *síũa *síũo* ‘siv’ (Be III: 239–240; Sn: 659) in prvotno pomeni *‘siva krava’.

Vjola -e ž ▶ **Vjò:la** -e ž (J). Prevzeto iz frl. *Viola*, kar je pogosto ime za kravo in je nastalo iz občnoimenskega frl. *viola* ‘vijolica’ ter je rabljeno tudi v frazemu *Volte Viola!* dobesedno ‘obrni se, Vijola’ s pomenom ‘Menjajmo temo!’ (Pi: 1253; 1280–1281).

Sovra -e ž ▶ **Sò:ũra** -e ž (J). Primerljivo s knj. sln. *sòra*, nar. sln. *svòra, sovòra, sòvra* ‘drog, ki povezuje sprednji in zadnji del voza’ < psl. **sv-ũora, *sq-ũora, *sq-ũbra* ‘kar spenja, veže, vez’, kar je vse izpeljano iz sestavljenk glagola psl. **ũerti *ũbrešv* ‘peti, vezati’ (Be III: 292, 295; Sn: 683). Morda gre za poimenovanje za vprežno kravo.

7.2 Imena konj

Konji na Livškem niso bili pogosta domača žival, imeli so jih le posamezniki. Danes konji nimajo svojega imena. Ohranili sta se dve konjski imeni.

Šimelj -ljna m ▶ **Ši:meľ** *Ši:meľna* m; konj bele barve (J). Enako je knj. sln. *šimelj šimeljna* ‘konj belkaste barve’, kar je prevzeto iz nvn. *Schimmel* ‘konj belkaste barve’ (ST: 218; Be IV: 44; Sn: 726).

Prama -a m ▶ **Prá:ma** -a m; konj rjave barve (J). Podobno je knj. sln. *prâm prâma* ‘konj rjave barve’, kar je prevzeto iz bav. nem. (*der*) *Prâme*, kar je enako kot knj. nem. (*der*) *Braune* ‘rjavi’ vzdevek rjavemu konju (Be III: 101; Sn: 557).

Delni zaključek

Živalska imena v kraju Livek in njegovi okolici poimenujejo nekatere domače živali. Tradicionalno podobo ohranjajo predvsem imena krav in konj, medtem ko so imena psov in mačk podvržena novejšim vplivom. Imena drobnice niso ohranjena.

Dokumentirana imena krav so iz podedovanih ali prevzetih občnih imen večinoma nastala v slovenščini ter so prvotno motivirana z barvo krave (*Breza, Cika, Pisana, Sivka*) ali z delom, ki so ga opravljale (*Sovra*). Pojavlja se tudi ime, ki je prevzeto iz furlanščine (*Vjola*).

Dokumentirani imeni konj sta prevzeti iz nemščine ter sta že v izhodiščnem jeziku motivirani z barvo konja (*Šimelj, Prama*).

ZAKLJUČEK

V delu so obravnavana avtohtona zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici. To so tista lastna imena, ki so na tem zemljepisno omejenem območju nastala v ljudskem jeziku ali bila vanj sprejeta iz stičnih jezikov, tako substratnih (romanščina) kot adstratnih (cerkvena latinščina, furlanščina in italijanščina, nemščina). Samo tovrstna imena so namreč relevantna za zgodovinskojezikoslovno preučevanje.

V okviru zemljepisnih imen so bila obravnavana ledinska imena (mirkotoponimi), ki so med njimi najštevilnejša in so neposredni imenotvorni predhodniki ostalih zemljepisnih (krajevnih, gorskih, vodnih) imen, in hišna imena, ki so nastala iz vzdevkov. Med osebnimi imeni so bila analizirana rojstna imena, ki so krščanskega (svetniškega) izvora in so se v ljudskem jeziku ohranila v svoji prvotni neskrajšani obliki ali pa bila preoblikovana (krnitev, izpeljava), vzdevki (ime hišnega gospodarja, ime hišne gospodinje, družinsko ime), po nastanku deloma iz rojstnih imen, ter priimki, ki so nastali iz vzdevkov. Zemljepisnim in osebnim lastnim imenom so bila dodana še avtohtona živalska imena, med katerimi so najpogostejša imena krav in konj.

Lastnoimensko narečno gradivo, zbrano v okviru terenske raziskave, je analizirano z različnih imenoslovnih vidikov (etimološko in funkcijsko imenoslovje) v okviru teoretičnega jezikoslovja. Lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici so pojmonava kot posebna lastnoimenska (onomastična, proprialna) sfera jezikovnega sistema, ki je analiziran v protistavi z občnoimensko (apelativno) sfero jezikovnega sistema.

Primerjava med občno- in lastnoimensko sfero pokaže, da se v lastnih imenih pogosto ohranjajo prvine jezikovnega sestava (slovar, izrazna ravnina, slovnična ravnina), ki v občnoimenski sferi krajevnega govora niso več prisotne. Jezikovne značilnosti, ki v občnoimenski sferi nadiškega narečja na Livškem niso več prisotne, so pa posredno dokumentirane v lastnih imenih, so naslednje: 1. besedje: a) ohranjeno v zemljepisnih imenih: **band/*bant*, **baz*, **črča*, **dnišče*, **dol*, **draga*, **frtin*, **kal*, **kolk*, **koreda*, **lanišče*, **log*, **maleka*, **mel*, **mir*, **pan*, **prelog*, **preseka*, **reka*, **rohat*, **šip*, **štulec*, **vlak*; b) ohranjeno v osebnih imenih: **bazabon*, **brgol*, **dirjač*, **gozd*, **kik*, **navelj*, **pever*, **pavkar*, **žlajfar*, **žlunder*; c) ohranjeno v živalskih imenih: **bavha*, **prama*, **sovra*, **šimelj*; 2. glasovje: a) ostanki praslovanske mlajše regresivne palatalizacije: **Baloh* → *Med Pri Balose*, *Draga* → *Med v Drazi*, *Mmn na Brežéh* ~ *na bregéh*; b) izostanek onemitve nadiškega odraza *a* slovenskega nenaglašene polglasnika v priponskem obrazilu *-ac* (nad. lastnoimensko *-ac/-c* ~ nad. občnoimensko *-c*, knj. sln. *-ac* < psl. **-bcb*): *Jevškac*, *Kenac*, *Košpac*, *Petrinac*, *Vanac*; 3. naglas: a) umik naglasa z dolgega cirkumflektiranega zloga ob prisotnosti predslonke (*Na vōde* ~ *na vodē*); b) naglas na osnovi v mest. in or. ed. pri samostalnikih moške *o*-jevske sklanjatve s končniškim naglasom (*Pri páče* ~ *pri páče/paçē*, *Pod kozōlcām* ~ *pod kozolcām*); 3. ohranjanje starejšega končniškega sestava, npr.

mest. in or. mn. samostalnikov srednje *o*-jevske sklanjatve (v *Rébreh* ~ v *rébrah*, *Pod vráti* ~ *pod vrátmi*).

Na terenu zbrano lastnoimensko gradivo je pomembno predvsem za imenoslovje samo, saj je obstoj zemljepisnega in osebnega lastnega imena na mikroprostorih zaradi spremenjenih načinov gospodarske dejavnosti in posledično širših družbeni sprememb na podeželju močno ogrožen. Poleg tega je zbrano in proučeno gradivo pomembno tudi za zgodovinsko jezikoslovje, ki tako lahko posredno vsaj delono dokumentira starejše stopnje jezikovnega sestava in ob prisotnosti gradivskih virov iz različnih časovnih obdobji tudi potek njegovega spreminjanja skozi čas ter tako dobi natančnejši vpogled v različne lingvogenetske procese in arealno razširjenost jezikovnih pojavov v preteklosti.

IMENSKO KAZALO

Zemljepisna imena (z izjemo hišnih imen)

- Avsa 156
Balavnica 41, 63, 70, 131
Balohovka 35, 46, 65, 70, 137, 138
Band 41, 63, 70, 131
Bant 41, 63, 70, 131
Bavšca 52, 65, 70, 131
Baz 31, 41, 60, 70, 131
Bazabona 65, 70, 137
Bela skala 50, 51, 53, 59, 70, 131, 136, 138
Belentarjeva host 51, 60, 65, 71, 132, 137
Bezovica 45, 60, 71, 131, 138
Bezovje 41, 45, 60, 71, 131
Blek 41, 62, 71, 131
Borjana 156, 167
Bovec 33, 155, 156
Brda 42, 58, 71, 131
Brdca 41, 42, 46, 58, 71, 131
Brdo 30, 41, 58, 71, 131
Breg 41, 48, 51, 56, 57, 71, 131
Breginj 155, 156, 157
Breza 162
Brézje 34, 41, 45, 61, 72, 131
Brezjé 43, 57, 72, 131, 138, 205
Brežič 41, 46, 57, 72, 131
Candolov laz 35, 39, 51, 55, 63, 65, 72, 133, 137
Cerkovnica 45, 63, 72, 131
Čedad 33, 155, 156, 157
Čeginj 157
Čela 42, 58, 72, 131
Čemerika 31, 41, 47, 61, 73, 131
Črča 41, 46, 63, 73, 131
Črni potok 51, 53, 59, 60, 73, 131, 135, 138
Črničevje 41, 45, 61, 73, 131
Čukla 41, 58, 73, 131
Debela kamna 47, 52, 53, 59, 74, 131, 133
Dlajšč 52, 65, 74, 131
Dlan 30, 41, 59, 74, 131
Dnišča 45, 58, 74, 132
Dobje 41, 45, 61, 74, 132
Dol 41, 58, 75, 132
Dolenja planja 51, 57, 59, 75, 132, 135
Dolenja rupa 51, 58, 59, 75, 132, 136
Dolenji breg 51, 57, 59, 75, 131, 132
Dolenji Kolovrat 39, 51, 55, 57, 59, 75, 132, 133
Dolenji rohat 51, 53, 59, 75, 132, 136, 138
Dolge 42, 43, 59, 75, 132
Dolgi laz 39, 51, 55, 59, 63, 75, 132, 133
Dolgi rep 51, 59, 75, 132, 135
Dolina 41, 45, 48, 51, 58, 76, 132
Dolinica 34, 35, 41, 44, 58, 76, 132
Dota 41, 62, 76, 132
Draga 41, 58, 76, 132, 138, 205
Dreka 157
Dren 41, 61, 76, 132
Drenje 41, 45, 61, 77, 132
Drugi part 51, 53, 59, 62, 77, 132, 134, 138
Dušca 52, 77, 132
Flančiča 35, 41, 45, 62, 77, 132
Frkajževa Tamorica 51, 63, 65, 77, 136, 137
Frnaža 41, 63, 77, 132
Frtn 30, 41, 64, 78, 132
Funtnica 52, 65, 78, 137
Gabrje 41, 45, 61, 78, 132
Gabrovica 52, 157
Gača 41, 46, 60, 78, 132
Glava 34, 41, 56, 58, 78, 132
Globoščak 46, 58, 78, 132, 165
Gobevnica 65, 79, 137
Goli breg 51, 57, 60, 79, 131, 132
Golo brdo 51, 58, 60, 79, 131, 132
Goloba 46, 53, 60, 79, 132, 138

- Golobi 157
G(o)lobina 41, 45, 61, 79, 132
Gompova bula 51, 58, 65, 79, 131, 137
Goranca 52, 65, 80, 132
Gorenja njiva 51, 59, 62, 80, 132, 134
Gorenja planja 51, 57, 59, 80, 132, 135
Gorenja rupa 51, 58, 59, 80, 132, 136
Gorenje vališče 51, 59, 80, 132, 136
Gorenji breg 51, 57, 59, 80, 131, 132
Gorenji Kolovrat 39, 51, 55, 57, 59, 80, 132, 133
Gorenji lazič 39, 51, 55, 59, 63, 80, 132, 133
Gorenji rohat 51, 53, 59, 80, 136, 138, 132
Gorica 155, 158
Gošča 41, 43, 46, 60, 80, 132, 138
Grapa 41, 58, 80, 132
Grdi rob 51, 59, 80, 132, 135
Hlevišča 162
Huda južina 51, 59, 60, 81, 132
Jalova dolina 51, 58, 59, 81, 132
Javor 41, 61, 81, 132
Jazbina 41, 45, 61, 81, 132
Jevšček 30, 33, 158
Jurcova bula 51, 58, 65, 81, 131, 137
Kal 41, 60, 81, 132
Kamnica 45, 59, 81, 133, 167
Kamnje 41, 45, 59, 82, 133
Kamno 158, 167
Kamrtova rejda 51, 53, 64, 65, 82, 135, 137, 138
Kandreja 41, 59, 82, 133
Kapsnik 41, 46, 53, 62, 82, 133, 138
Klančič 41, 46, 64, 82, 133
Klanec 41, 64, 82, 133
Klinec 41, 46, 59, 82, 133
Ključ 162
Kmetovo 42, 47, 53, 65, 82, 137
Kobarid 33, 155, 156, 158, 167
Kodrojana 52, 65, 83, 137
Kolač 41, 46, 56, 59, 83, 133
Koleno 41, 58, 83, 133
Kolnik 34, 41, 46, 51, 64, 83, 133
Kolovrat 39, 41, 47, 51, 55, 57, 162
Konjščk 52, 61, 83, 133
Koreda 41, 62, 83, 133
Kos 41, 62, 84, 133
Kostanje 43, 61, 84, 133
Kot 41, 59, 84, 133
Kragonk 52, 65, 84, 137
Kragovnica 52, 65, 162
Krajec 41, 46, 59, 85, 133
Kras 42, 53, 59, 85, 133, 138
Kripnica 45, 59, 85, 133
*Kripje 85
Krivanj 52, 65, 85, 133
Križ 41, 64, 86, 133
Križnica 35, 45, 64, 86, 133
Krn 162
Krmin 155, 156, 158
Krnica 43, 51, 58, 86, 133
Kruclja 52, 65, 86, 137
Kuk 162
Kvadrat 41, 59, 86, 133
*Labrna 67, 165
Labrnica 52, 65, 86, 137
Lajšč 52, 65, 87, 133
Lanišča 41, 45, 62, 87, 133
Lašt 34, 52, 65, 87, 133
Laz 39, 41, 42, 51, 55, 63, 87, 133
Lazič 34, 35, 39, 41, 46, 51, 55, 63, 87, 133
Lazina 34, 35, 39, 41, 45, 55, 63, 87, 133
Laznica 39, 45, 53, 55, 63, 87, 133
Lebrnica 45, 57, 88, 135
Ledina 41, 45, 62, 88, 133
Ledine 42, 62, 88, 133
Ledinica 41, 44, 62, 88, 134
Leha 41, 62, 88, 134
Lešča 43, 46, 61, 88, 134
Letnica 41, 45, 62, 88, 134
Linjevica 52, 65, 89, 137
Lipenj 41, 61, 89, 134
Lipovje 34, 41, 45, 61, 89, 134
Lisica 41, 61, 89, 134
Lisjak 41, 61, 89, 134
Livek 67, 137, 158
Log 34, 41, 60, 89, 134
Lojzinova host 51, 60, 65, 89, 132, 137
Lom 41, 53, 58, 89, 134, 138
Lopata 41, 57, 90, 134
Lot 41, 62, 90, 134

- Macurovka 46, 65, 90, 137
 Mala krnica 51, 58, 59, 90, 133, 134
 Mala senožet 51, 59, 63, 90, 134, 136
 Male 42, 43, 59, 91, 134
 Male robe 51, 59, 91, 134, 135
 Maleka 41, 61, 91, 134
 Mali kolnik 51, 59, 64, 91, 133, 134
 Mali lazič 35, 39, 51, 55, 59, 63, 91, 133, 134
 Mali part 51, 59, 62, 91, 134
 Mali počivavc 51, 59, 64, 91, 134, 135
 Mali potočič 51, 59, 60, 91, 134, 135
 Malinišča 45, 61, 91, 134
 Mašera 158
 Matajur 52, 163, 167
 Med dolinami 48, 49, 58, 92, 132
 Medvek 52, 61, 92, 134
 Mel 41, 59, 92, 134
 Mežnarica 44, 53, 63, 92, 134, 138
 Mir 34, 41, 63, 92, 134
 Mlaka 41, 60, 92, 134
 Močila 42, 46, 53, 60, 93, 134
 Mrtvaška voda 165
 Mrzli vrh 163
 Mrzlica 165
 Murovica 30, 34, 44, 61, 93, 138, 134
 Muzec 52, 67, 137, 163
 Na buli 49, 58, 93, 131
 Na čelu 34, 49, 58, 93, 131
 Na koloni 49, 57, 93, 133
 Na koritu 49, 60, 93, 133
 Na preči 65, 93, 135
 Na robu 49, 59, 94, 135
 Na skali 49, 59, 94, 136
 Na trančiji 31, 48, 49, 64, 94, 136
 Na vodah 43, 49, 59, 94, 136, 138, 205
 Nad čuklo 49, 58, 94, 131
 Nad lazjo 39, 49, 63, 94, 133
 Nad Livkom 50, 94, 137
 Nad mirom 31, 49, 63, 94, 134
 Nad pologom 49, 57, 94, 135
 Nad potjo 49, 53, 64, 94, 135, 138
 Nad potokom 30, 31, 48, 49, 60, 95, 135
 Nad rojo 49, 60, 95, 136
 Nadiža 165, 167
 Nagnoj 41, 61, 95, 134
 Nebesa 92
 Nježevica 45, 53, 65, 95, 137
 Njivica 34, 43, 44, 53, 62, 96, 134
 Odri 42, 63, 96, 134
 Ograja 41, 63, 96, 134
 Ograjnica 41, 45, 63, 96, 134
 Okroglik 35, 46, 53, 59, 96, 133, 138
 Oplaze 52, 65, 96, 134
 Opoka 41, 59, 97, 134
 Orehovje 41, 45, 53, 61, 97, 134, 138
 Ornica 41, 45, 62, 97, 134
 Osredek 47, 53, 59, 97, 134
 Ostokras 47, 59, 97, 133, 138
 Ošeljk 34, 52, 97, 137
 Ošja draga 52, 58, 98, 132, 137
 Palud 41, 60, 98, 134
 Pan 41, 62, 98, 134
 Pani 42, 53, 62, 98, 134
 Peča 43, 58, 98, 135
 Peklič 30, 41, 46, 58, 99, 135
 Perati 159
 Petrijevka 46, 65, 99, 137
 Piki 159
 Planica 41, 44, 57, 99, 135
 Planja 41, 43, 46, 51, 57, 99, 135
 Platno 41, 59, 99, 135
 Plavišče 45, 53, 60, 99, 135
 Plaz 41, 59, 99, 135
 Plečca 41, 42, 46, 57, 100, 135
 Plohi 159
 Počivalo 41, 46, 64, 100, 135
 Pod bezovjem 49, 60, 100, 131
 Pod belo skalo 49, 59, 100, 131, 136
 Pod brdom 49, 58, 100, 131
 Pod bregom 49, 57, 100, 131
 Pod bulo 49, 58, 100, 131
 Pod Brezo 49, 100, 131, 138
 Pod cerkvijo 49, 63, 100, 131
 Pod cesto 49, 64, 100, 131
 Pod čeli 49, 58, 100, 131
 Pod čelom 34, 49, 58, 101, 131
 Pod čonko 49, 60, 101, 131
 Pod čuklo 49, 58, 101, 131
 Pod glavo 31, 49, 58, 101, 132

- Pod Gompovo bulo 49, 58, 65, 101, 131, 137
Pod gunom 49, 63, 101, 132
Pod hruško 49, 61, 101, 132
Pod jesenom 49, 61, 101, 132
Pod klancem 49, 64, 101, 133
Pod koritom 49, 60, 102, 133
Pod kozolcem 49, 63, 102, 133, 138, 205
Pod kragonkom 52, 65, 102, 137
Pod krajem 49, 59, 102, 133
Pod Kripnico 43, 49, 59, 102, 133
Pod lazjo 39, 49, 55, 63, 102, 133
Pod ledinico 49, 62, 102, 134
Pod lesko 30, 49, 61, 102, 134
Pod lipo 49, 53, 61, 103, 134
Pod Lisjakom 49, 50, 61, 103, 134
Pod lomom 49, 58, 103, 134
Pod lopočem 49, 60, 103, 134
Pod me 50, 52, 65, 103, 134
Pod mej 103
Pod melom 49, 59, 103, 134
Pod mirom 49, 63, 103, 134
Pod Muzcem 49, 103, 137
Pod ošeljkom 103, 137
Pod Peči 49, 58, 103, 135
Pod planico 49, 57, 103, 135
Pod plotom 49, 63, 104, 135
Pod polico 49, 57, 104, 135
Pod poljem 31, 34, 49, 62, 104, 135
Pod pologom 49, 57, 104, 135
Pod potjo 48, 49, 64, 104, 135
Pod potokom 49, 60, 104, 135
Pod prešnico 52, 65, 104, 137
Pod robom 49, 59, 104, 135
Pod Rupnimi glavami 58, 104, 132, 136
Pod rupo 49, 50, 58, 104, 136
Pod skalo 49, 59, 105, 136
Pod slemenom 49, 57, 105, 136
Pod stazo 49, 64, 105, 136
Pod strmoli 49, 50, 57, 105, 136
Pod široko 49, 59, 105, 136
Pod vališči 49, 59, 105, 136
Pod Vančonom 50, 53, 65, 105, 137, 138
Pod vankom 52, 65, 105, 137
Pod vrati 49, 64, 105, 136, 138, 205
Pod zdjerjanco 105, 137
Pod zidom 49, 63, 105, 137
Podavc 62, 106, 135
Poklonilo 46, 64, 106, 135
Podkripnica 43, 53, 102
Polica 41, 57, 106, 135
Poljana 43, 47, 57, 106, 135
Polje 34, 40, 41, 53, 56, 62, 106, 135, 138
Polog 34, 41, 57, 107, 135
Pologa 43, 57, 107, 135
Potočič 41, 46, 51, 60, 107, 135
Potok 34, 41, 60, 107, 135, 165
Prajzovka 46, 107, 137
Prapot 41, 61, 107, 135
Prekarje 52, 65, 108, 135, 137
Prelog 41, 62, 108, 135
Preložič 41, 46, 62, 108, 135
Preseka 41, 63, 108, 135
Pri apnenici 49, 63, 108, 131
Pri bajerju 49, 60, 109, 131
Pri čeres 52, 65, 109, 137
Pri facalu 49, 60, 109, 132
Pri hosti 49, 60, 109, 132
Pri kamnu 34, 49, 59, 109, 133
Pri kapeli 49, 63, 109, 133
Pri kašti 31, 49, 63, 109, 133
Pri koritu 30, 48, 49, 53, 60, 110, 133, 138
Pri kotličih 49, 58, 110, 133
Pri križu 49, 64, 110, 133
Pri lipi 34, 49, 61, 110, 134
Pri lopoču 31, 49, 60, 110, 134
Pri malinu 49, 63, 110, 134
Pri medliki 49, 61, 110, 134
Pri močilu 49, 60, 110, 134
Pri Muzcu 49, 111, 137
Pri orešiču 49, 61, 111, 134
Pri paču 49, 60, 111, 135, 138, 205
Pri plotu 49, 63, 111, 135
Pri rantah 49, 63, 111, 135
Pri repu 49, 59, 111, 135
Pri rezervarju 49, 60, 111, 135
Pri robu 49, 59, 111, 135
Pri studencu 49, 60, 111, 136
Pri Treščenici 50, 60, 112, 136
Pri včici 52, 61, 112, 136
Pri vodici 49, 60, 112, 136

- Prvi part 51, 53, 59, 62, 112, 134, 135, 138
 Ravan 42, 57, 112, 135
 Ravenca 41, 46, 57, 112, 135
 Ravne 159
 Ravno brdo 35, 51, 57, 58, 113, 131, 135
 Rebra 42, 53, 57, 113, 135, 138, 205
 Rejda 41, 64, 113, 135
 Reka 165
 Reko 42, 53, 60, 113, 135, 138
 Rep 41, 59, 113, 135
 Reslja 52, 65, 114, 137
 Robe 43, 51, 59, 114, 135, 138
 Robec 41, 46, 59, 114, 135
 Robi 43, 59, 114, 135
 Robida 41, 61, 114, 135
 Robišča 45, 59, 114, 135
 Rohat 34, 41, 51, 59, 115, 136
 Rovno 52, 65, 115, 136
 Ručnovka 46, 65, 115, 137
 Rupa 41, 50, 51, 53, 58, 115, 136, 138
 Rupne glave 51, 58, 115, 132, 136
 Sedlo 159
 Selišče 45, 61, 116, 136
 Sirkovnica 45, 61, 62, 116, 136, 138
 Skala 41, 59, 116, 136
 Skok 41, 58, 116, 136
 Sleme 41, 57, 116, 136
 Smejčk 34, 52, 65, 116, 137
 Soča 165, 167
 Solkan 155, 156, 160
 Sovodnje 160
 Srednji vrh 163
 Stara gora 164
 Stari laz 39, 51, 55, 59, 63, 116, 133, 136
 Starina 41, 45, 53, 63, 116, 136, 138
 Staro selo 160
 Stavjanje 52, 65, 117, 137
 Staza 43, 53, 64, 117, 136, 138
 Strma griva 51, 57, 117, 132, 136
 Strmica 160, 167
 Strmola 47, 50, 53, 57, 117, 136, 138, 167
 Stvič 52, 65, 118, 137
 Sužid 33, 156, 160
 Sveti Martin 51, 64, 164
 Šimanov laz 39, 51, 53, 55, 63, 65, 118, 133, 137, 138
 Šip 41, 61, 118, 136
 Široka 42, 53, 59, 118, 136, 138
 Škarje 41, 64, 118, 136
 Škrbina 41, 64, 118, 136
 Špik 41, 57, 164
 Štulec 41, 58, 119, 136
 Šturmi 160
 Tamorica 63, 119, 136
 Tipana 160
 Tlako 42, 62, 119, 136
 Tnalo 41, 46, 63, 119, 136
 Tolmin 155, 156, 160
 Travne 42, 43, 47, 60, 119, 136
 Trepetič 52, 65, 119, 137
 Treščenica 44, 60, 120, 136, 138
 Trnovo brdo 51, 58, 60, 120, 131, 136
 Trst 155, 156, 161
 Tršca 52, 65, 120, 137
 V krogih 35, 49, 59, 120, 133
 V robih 49, 59, 120, 135
 Vališče 45, 51, 59, 120, 136
 Vančon 65, 121, 137
 Vank 52, 65, 121, 137
 Velika krnica 35, 51, 58, 59, 121, 133, 136
 Velika njiva 51, 59, 62, 121, 134, 136
 Velike robe 51, 59, 121, 135, 136
 Veliki kolnik 51, 59, 64, 122, 133, 136
 Veliki lazič 34, 35, 39, 51, 55, 59, 63, 122, 133, 136
 Veliki part 51, 59, 62, 122, 134, 136
 Videm 155, 156, 161
 Vlak 41, 64, 122, 136
 Vlaka 42, 64, 122, 136
 Voznica 41, 45, 64, 122, 136
 Vranovo čelo 51, 58, 61, 122, 131, 136
 Vrata 41, 64, 122, 136
 Vratca 41, 46, 64, 123, 136
 Vrh 41, 57, 123, 137
 Vrh lazine 39, 49, 55, 57, 63, 123, 133, 137
 Vrtača 43, 53, 58, 123, 137
 Vrtič 41, 46, 62, 123, 137
 Za apnenico 49, 63, 123, 131
 Za brdi 49, 58, 124, 131

Za brdom 49, 58, 124, 131
Za bregom 49, 57, 124, 131
Za cerkvijo 49, 63, 124, 131
Za čuklo 49, 58, 124, 131
Za dobom 31, 48, 49, 61, 124, 132
Za dolino 49, 58, 124, 132
Za dolom 49, 58, 124, 132
Za drago 49, 124, 132
Za drenjem 49, 61, 124, 132
Za dušco 124, 132
Za frtinom 49, 64, 124, 132
Za gabrji 49, 61, 124, 132
Za glavico 49, 58, 124, 132
Za glavo 49, 58, 125, 132
Za gomilo 49, 58, 125, 132
Za gorenjimi vališči 49, 59, 125, 132, 136
Za hišo 49, 63, 125, 132
Za jamo 49, 58, 125, 132
Za javorjem 49, 61, 125, 132
Za kašto 49, 63, 125, 133
Za klancem 34, 49, 64, 125, 133
Za kolkom 49, 58, 125, 133
Za Kolovratom 39, 50, 53, 55, 57, 125, 133,
138
Za korednico 49, 62, 125, 133
Za koredno 49, 62, 126, 133
Za koritom 34, 49, 60, 126, 133
Za kostanji 49, 61, 126, 133
Za kotlom 31, 49, 58, 126, 133
Za kotom 49, 59, 126, 133
Za krasjo 49, 59, 126, 133
Za kroljkom 52, 65, 126, 137
Za lazi 39, 49, 55, 63, 126, 133
Za lazjo 39, 49, 55, 63, 126, 133
Za lopočem 49, 60, 126, 134
Za mejo 49, 60, 126, 134
Za mirom 49, 63, 127, 134
Za ograjo 49, 63, 127, 134
Za pačem 49, 60, 127, 135
Za panom 30, 49, 62, 127, 134
Za Pikom 50, 65, 127, 137
Za plečci 49, 57, 127, 135
Za plotom 49, 63, 127, 135
Za potjo 49, 64, 127, 135
Za potokom 49, 53, 60, 127, 135, 138

Za prelovcem 58, 65, 127, 135
Za presko 49, 63, 128, 135
Za reko 49, 60, 128, 135
Za rupo 49, 50, 58, 128, 136
Za selišči 49, 61, 128, 136
Za skalo 49, 59, 128, 136
Za skednjem 49, 63, 128, 136
Za starim koritom 49, 59, 60, 128, 133, 136
Za šipom 49, 61, 128, 136
Za šolo 49, 63, 128, 136
Za špikom 49, 57, 128, 136
Za vasjo 34, 49, 63, 128, 136
Za vodo 49, 59, 129, 136
Za vrčem 49, 58, 129, 137
Za vrhom 49, 57, 129, 137
Zatreb 41, 59, 129, 137
Zderjanca 65, 129, 137
Zelenjak 46, 53, 60, 129, 137, 138
Žabnik 35, 46, 53, 61, 129, 137, 138
Žehova dolina 51, 58, 65, 129, 132, 137
Žlebe 43, 53, 58, 129, 137
Žlundrovka 46, 53, 65, 130, 137
Župnica 45, 62, 130, 137
Žvanova bula 51, 58, 65, 130, 131, 137

Osebna imena

Agota 171, 175, 200
Agotin 145, 173
Ana 193, 195, 200
Ančka 171, 193, 195, 199, 200
Ančkin 151, 171, 173, 175
Až 34, 141, 174, 175, 169
Andrej 193, 195, 200
Anton 193, 200
Baloh 65, 67, 137, 148, 169, 173, 175, 193,
199, 200, 205
Balos 151, 169, 173, 175, 200
Batagulc 142, 169, 174, 175
Bazabon 149, 169, 173, 175
Bazabona 65, 67, 137
Bazina 142, 169, 174, 175, 186, 188, 190
Belent 148, 169, 173, 175, 186, 193, 200
Belentar 51, 65, 67, 137, 151, 169, 173, 176,
193, 199, 200
Blaž 193, 195, 200

- Borjanc 146, 169, 173, 176
 Brgol 173, 176
 Brgolič 151, 169, 173, 176
 Candol 51, 65, 67, 137, 151, 169, 174, 176, 186
 Canodolič 176
 Čivkč 141, 169, 173, 176, 186
 Čmorč 142, 169, 174, 176
 Drečan 151, 169, 173, 176, 186
 Dreja 193, 195, 200
 Drejčk 149, 169, 173, 176, 193, 200
 Drešček 188, 190
 Drjač 141, 169, 173, 177, 186
 Drjuž 146, 169, 173, 177
 Faletič 188, 190
 Farin 145, 169, 173, 177
 Franc 173, 193, 195, 200
 Franca 151, 195, 200
 Franci 151, 177, 186
 Frkajž 51, 65, 67, 137, 145, 169, 173, 174, 177
 Frjan 193, 195, 200
 Gapelj 146, 169, 174, 177
 Gašper 142, 169, 173, 177, 193, 199, 200
 Gočin 151, 169, 173, 177, 186
 Golob 188, 190
 Gomp 51, 65, 67, 137
 *Goren 148, 178
 Gožnjak 148, 169, 173, 174, 178
 Hrast 188, 190
 Ivan 191, 193, 196, 199, 200
 Jak 193, 196, 200
 Jakop 139, 141, 153, 169, 172, 173, 178, 193, 199, 200
 Jakopin 150, 169, 173, 178, 193, 199, 200
 Jevškac 35, 147, 178, 205
 Jevšken 147, 171, 173, 178, 186
 Jošč 34, 149, 169, 173, 178, 193, 199, 200
 Jožef 193, 196, 200
 Juri 193, 196, 200
 Jurca 35, 51, 65, 67, 137, 142, 169, 173, 178, 193, 199, 200
 Kajs 148, 169, 174, 178
 Kamrt 51, 65, 67, 137, 141, 169, 174, 178
 Kapč 150, 169, 174, 178
 Karli 142
 Kenac 151, 174, 178, 205
 Kika 145, 169, 174, 179
 Kikč 35, 151, 169, 174, 179, 186
 Kmet 65, 67, 137
 Kolav 147, 169, 173, 179, 193, 200
 Koš 141, 169, 173, 179
 Košpac 34, 147, 169, 173, 179, 205
 Košpen 151, 171, 173, 179, 186
 Kovač 149, 173, 179, 186
 Krepc 146, 169, 174, 179
 Krnc 149, 169, 173, 179
 Kroc 142, 169, 174, 180
 Krošt 150, 169, 174, 180
 Kuhar 153, 169, 173, 180
 Kutin 142, 169, 174, 180, 186, 188
 Kutinč 144, 169, 174, 180
 Lavrin 142, 169, 173, 180, 193, 199, 200
 Lojsk 173, 193, 196, 199, 200
 Lojz 148, 193, 196, 199, 200
 Lojza 148, 196, 200
 Lojzin 51, 65, 67, 137, 193, 196, 200
 Lopac 34, 146, 169, 174, 180, 186
 Lovrenc 193, 196, 200
 Luč 149, 169, 174, 180
 Luk 145, 169, 173, 180, 193, 200
 Lukan 151, 169, 173, 180, 193, 199, 200
 *Macur 65, 67, 137
 Malen 148, 169, 174, 180
 Mark 193, 196, 200
 Martin 193, 196, 200
 Mašera 188
 Matec 151, 169, 173, 180, 193, 200
 Matelič 188, 190
 Matevšč 34, 142, 169, 173, 180, 186, 193, 200
 Matic 148, 169, 173, 181, 193, 200
 Matičk 144, 169, 173, 181, 193, 199, 200
 Matija 193, 196, 200
 Matjunc 149, 169, 173, 181
 Medrt 145, 169, 174, 181
 Medved 188, 190
 Medveš 189, 190
 Miha 193, 197, 200
 Mihel 193, 197, 200

- Mlinar 144, 169, 173, 181
Mohor 144, 169, 173, 181, 193, 200
Mokar 145, 169, 173, 181
Mrjanca 34, 35, 144, 171, 173, 181, 186
Nac 142, 173, 181, 193, 199, 200
Nacelj 146, 169, 173, 181, 200
Navelj 150, 169, 174, 181
Nježa 65, 67, 137, 171, 193, 197, 200
Nježin 151, 171, 173, 181, 186
Opaldar 142, 151, 169, 173, 182, 186
Pavkar 142, 169, 173, 182
Peber 142, 169, 173, 182
Pebrčen 151, 171, 173, 182
Pecin 145, 169, 174, 182
Peluž 146, 169, 173, 182
Pepa 197, 200
Pepca 197, 200
Pepč 197, 200
Pepi 144, 169, 173, 182, 193, 200
Perat 189, 190
Peter 65, 67, 137, 193, 197, 199, 200
Petrinac 151, 169, 173, 182, 186, 193, 199, 200, 205
Petrinč 148, 169, 173, 182, 193, 199, 200
*Pik 65, 67, 137, 189, 190
Podskednjak 151, 169, 174, 182, 186
Polda 193, 197, 200
Poldi 193, 197, 200
Poliž 142, 169, 173, 182, 193, 200
*Prajz 65, 67, 137
*Ravnar 189, 190
Rnejc 34, 35, 141, 169, 173, 183, 193, 199, 200
*Ručna 65, 67, 137
Sivec 189
Skočir 189, 190
Šekli 189, 190
Šiman 51, 65, 67, 137, 151, 169, 173, 183, 186, 193, 200
Šimanč 145, 169, 173, 183, 193, 200
Šonk 148, 169, 174, 183
Šoštar 149, 169, 173, 183, 186
Šprgant 144, 169, 174, 183, 186
Štefaj 145, 169, 173, 183, 200
Štefan 193, 197, 200
Štengar 145, 169, 174, 183
Štok 147, 169, 173, 183
Šturm 189, 190
Tinež 144, 169, 173, 183, 193, 199, 200
Tofelj 150, 169, 173, 183
Tona 172, 193, 197, 199, 200
Tonc 149, 170, 173, 183, 186, 193, 200
Tončerin 148, 170, 173, 184, 193, 199, 200
Toni 172
Tonih/Toneh 146, 170, 173, 184, 193, 199, 200
Turk 142, 170, 173, 184, 186
Valentin 193, 197, 200
Vanac 143, 170, 173, 184, 193, 200, 205
Vančon 9, 65, 67, 137, 151, 170, 173, 184, 193, 199, 200
Vanc 143, 192, 193, 198, 200
Vaniž 147, 170, 173, 184, 193, 199, 200
Vrban 148, 170, 173, 184, 193, 200
Zabreščak 189, 190
Zet 141, 170, 173, 184, 186
Žabnik 144, 170, 174, 184, 186
Žefa 145, 170, 173, 184, 193, 199, 200
Žefč 148, 170, 173, 184
Žeh 51, 65, 67, 137
Žgan 149, 170, 173, 185
Žlajfar 141, 170, 173, 185, 186
Žlunder 65, 67, 137, 148, 170, 173, 185
Žvan 51, 65, 67, 137, 143, 170, 173, 185, 193

VIRI IN LITERATURA

Pisni vir

Livek/Luico (laško in nemško) z vasmi Avsa, Golobi, Jevščik, Livek, ... ali, Pik, Ploh, Mašera, Ravni in Šturmi na Primorskem. Davkni okraj: Tolmin. Litografirano u C. K. litografičkomu katastralnomu zavodu po stanju godine 1885 [katastrska karta].

Informatorji na terenu

Golobi: Ana Marija Faletič (roj. 1934), Anton Medved (roj. 1944);
Livek: Pavla Medveš (roj. 1929), Marjan Medveš (roj. 1961);
Šturmi: Elizabeta Šturm (roj. 1914), Milojka Lednik (roj. 1951);
Gorenje Livške Ravne: Dragica Cetin (roj. 1934), Slavko Matelič (roj. 1951);
Dolenje Livške Ravne: Rafaela Faletič (roj. 1941), Martina Humar (roj. 1958);
Plohi: Jože Medveš (roj. 1947), Nikla Medveš (roj. 1949);
Perati: Zvezdana Kompara (roj. 1948), Marija Šturm (roj. 1944);
Avsa: Vida Mašera (roj. 1932), Vlado Mašera (roj. 1939), Jožef Mašera (roj. 1957);
Piki: Franc Šturm (roj. 1929), Izidora Marija Šturm (roj. 1929);
Jevšček: Albina Faletič (1914–2008), Leopold Šekli (roj. 1939), Alma Pavla Šavli (roj. 1942), Darijo Ivan Šekli (roj. 1944).

Literatura

Atlas Slovenije. Ljubljana, ³1996.
BADJURA, Rudolf: *Ljudska geografija: Terensko izrazoslovje.* Ljubljana, 1953.
BAJEC, Anton: *Besedotvorje slovenskega jezika I–IV.* Ljubljana, 1950, 1952, 1952, 1959.
BERBER, Dieter: *Geographische Namen in Deutschland: Herkunft und Bedeutung der Namen von Ländern, Städten, Bergen und Gewässern.* Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich, ²1999.
BERGMANN, Hubert: Hišna imena v Žabnicah/Camporosso/Seifnitz v Kanalski dolini (Italija). *Hišna imena v Žabnicah / Nomi in vulgo delle case di Camporosso.* Trbiž/Tarvisio, 1999. 36–40, 52–91.
BEZLAJ, France: Rudolf Badjura, Ljudska geografija. Terensko izrazoslovje. Državna založba Slovenije. Ljubljana, 1953; str. 1–337. *Slavistična revija V–VII.* Ljubljana, 1954. 374–391.
BEZLAJ, France: Krčevine. *Slavistična revija VIII.* Ljubljana, 1955. 1–23.
BEZLAJ, France: *Slovenska vodna imena I–II.* Ljubljana 1956, 1961.
BEZLAJ, France: Pomenska kategorija »gozd« v slovenščini. *Slavistična revija XII.* Ljubljana, 1959–60. 114–130.
BEZLAJ, France: J. Schütz, Die geographische Terminologie des Serbokratischen. Veröffentlichungen des Institutes für Slavistik. Deutsche Akademie der Wissenschaften

- zu Berlin, Nr. 10; Akademie Verlag, Berlin 1957. S. XI + 113. *Rocznik Slawistyczny XXI*. Kraków, 1960–61. 147–160.
- BEZLAJ, France: *Eseji o slovenskem jeziku*. Ljubljana, 1967.
- BEZLAJ, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Prva knjiga. A–J*. Ljubljana, 1976.
- BEZLAJ, France: Na robu srbohrvaškega (in slovenskega) etimološkega slovarja 17: Sln. **récelj** in sbh. **rěcelj**, **rěcalj**. *Jezik in slovstvo* 22. Ljubljana, 1976–77. 7–9.
- BEZLAJ, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Druga knjiga. K–O*. Ljubljana, 1982.
- BEZLAJ, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Tretja knjiga. P–S*. Dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan. Ljubljana, 1995.
- BEZLAJ, France: *Zbrani jezikoslovni spisi I–II*. Uredila Metka Furlan. Ljubljana, 2003.
- BEZLAJ, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Četrta knjiga. Š–Ž*. Avtorji gesel France Bezljaj, Marko Snoj in Metka Furlan. Uredila Marko Snoj in Metka Furlan. Ljubljana, 2005.
- BEZLAJ, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika. Peta knjiga. Kazala*. Izdelala Marko Snoj in Simona Klemenčič. Ljubljana, 2007.
- BONINI, Fabio Kovačov: *Imena v Garmiškem kamune / Nomi in Comune di Grimacco. Špeter / San Pietro al Natisone*, 2001.
- BREZNIK, Anton: Rodbinski priimki iz starih svetniških imen. *Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1942*. Ljubljana, 1942. 68–70.
- BREZNIK, Anton: Zloženke v slovenščini. *RAZU Filozofsko-filološko-historičnega razdreda. II*. Ljubljana, 1944. 53–76. Ponatis v: *Jezikoslovne razprave*. Izbral in uredil Jože Toporišič. Ljubljana, 1982. 315–333.
- BRUGMANN, Karl: *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. II. Lehre von den Wortformen und ihrem Gebrauch. 1. Allgemeines. Zusammensetzung (Komposita). Nominalstämme*. Strassburg, 1906.
- CIGALE, Matej: Männer und frauennamen / Moške in ženske imena. *Deutsch-Slovenisches Wörterbuch I–II*. Laibach, 1860.
- ČOP, Dušan: Gorska, terenska (ledinska) in vodna imena v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski* 8/2. Ljubljana, 2002. 93–108.
- DAPIT, Roberto: *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo: 1. Area di Solbica/Stolvizza e Korito/Coritis. 2. Area di Osoanè/Oseacco e Učja/Uccea*. Padova, 1995, 1998.
- DAPIT, Roberto: *Cognomi e nomi di famiglia dell'Alta Val Torre*. Lusevera, 2001.
- DEBELJAK, Anton: O mrtvih velarnih predponah. *Slavistična revija V–VII*. Ljubljana, 1954. 169–177.
- DOKLER, Anton: *Grško-slovenski slovar*. Ljubljana, 1915.
- ДЬБЮ, Владимир Антонович: *Славянская акцентология*. Москва, 1981.
- ДЬБЮ, Владимир Антонович: *Морфологизованные парадигматические акцентные системы*. Москва, 2000.
- EICHLER, Ernst, ŠRÁMEK, Rudolf: *Strukturtypen der Slawischen Ortsnamen / Struktúrní typy slovanské oikonymie*. Podkomisija za Slovanski onomastični atlas. Namenkundliche Beiträge. Leipzig, 1988.
- Этимологический словарь славянских языков I–XXX*. Urednik O. H. Трубочев. Москва 1974–(2002). Gesla od *a do *obvedьnъjъ.

- FRAU, Giovanni: *Dizionario toponomastico del Friuli-Venezia Giulia: primo repertorio organico di nomi*. Udine, 1978.
- FURLAN, Metka: Slovensko *slima* 'jaliua, plouagne' (Alasia) in srbohrvaško *slim* (Žumberek) – novo gradivo za slovansko-germansko izogloso *slimь : **slīma-*. *Jezikoslovni zapiski* 1. Ljubljana, 1991. 25–30.
- FURLAN, Metka: *Odzadnji slovar zemljepisnih imen po Atlasu Slovenije*. Ljubljana, 1993.
- FURLAN, Metka: Predslovanska substratna imena v slovenščini. *Jezikoslovni zapiski* 8/2. Ljubljana, 2002. 29–35.
- FURLAN, Metka: Korenska etimologija danes. *Filologija* 40. Zagreb, 2003.
- FURLAN, Metka, GLOŽANČEV, Alenka, ŠIVIC-DULAR, Alenka: *Pravopisno ustrezen zapis zemljepisnih imen in stvarnih lastnih imen v Registru zemljepisnih imen in Registru prostorskih enot*. Ljubljana: Geodetska uprava Republike Slovenije, 2001.
- GOLDEN, Marija: *O jeziku in jezikoslovju*. Ljubljana, 1996 (2001).
- GRAFENAUER, Ivan: Naglas v nemških izposojenkah v slovenščini. *Razprave* I. Ljubljana: Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, 1923. 358–391.
- ИЛЛИЧ-СВИТЫЧ, Владислав Маркович: *Именная акцентуация в балтийском и славянском. Судьба акцентуационных парадигм*. Москва, 1963.
- Ilustrirana zgodovina Slovencev*. Ljubljana, 1999.
- ISAČENKO, A. V.: *Narečje vasi Sele v Rožu*. Ljubljana, 1939.
- IVANČIČ KUTIN, Barbara: *Slovar bovškega govora*. Ljubljana, 2007.
- KEBER, Janez: *Leksikon imen*. Celje: Mohorjeva družba, ³2001 (¹1986).
- KLUGE, Friederich: *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. Bearbeitet von Elmar Seebold. Berlin, New York, ²³1999.
- Krajevni leksikon Slovenije. I. knjiga: Zahodni del Slovenije*. S sodelovanjem Franceta Planine in Živka Šifererja pripravil in uredil Roman Savnik. Ljubljana, 1968.
- KOS, Franc: Ob osebnih imenih pri starih Slovencih. *Letopis Matice slovenske*. Ljubljana, 1886. 107–151.
- KOŠMRLJ, Maja: Dvočlenska antroponima v slovenskih krajevnih imenih. *Onomastica jugoslavica* 2. Ljubljana, 1970. 102–117.
- KOŠTIÁL, Ivan: Nekaj o naših imenih. *Dom in svet*. Ljubljana, 1904. 562–564, 626–629.
- KOŠTIÁL, Ivan: Slovenska osebna imena iz 12. stoletja. *Veda* 4. Gorica, 1914. 325–326.
- KRONSTEINER, Otto: *Die alpenlawischen Personennamen*. Wien, 1975.
- LOGAR, Tine: Obsoško-nadiška dialektična meja. *Slavistična revija* 4. Ljubljana, 1951. 223–237. Ponatis v Logar 1996b: 137–147.*
- LOGAR, Tine: Dialektološke študije IV: Refleksi za praslovanske nosnike med srednjo Soško in Čepovansko dolino. *Slavistična revija* 5. Ljubljana, 1954. 163–166. Ponatis Logar 1996b. 54–56.
- LOGAR, Tine: Sistemi dolgih vokalnih fonemov v slovenskih narečjih. *Slavistična revija* 14. Ljubljana, 1963. 111–132. Ponatis Logar 1996b. 11–25.
- LOGAR, Tine: Prispevek k poznavanju nadiškega dialekta v Italiji. *Zbornik za filologiju i lingvistiku* 9. Novi Sad, 1966. 73–75. Ponatis Logar 1996b. 148–150.
- LOGAR, Tine: Kazalni zaimek v slovenskih narečjih. 3. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana, 1967. Ponatis v Logar 1996b: 324–327.

* Vsi Logarjevi članki so citirani po Logar 1996b.

- LOGAR, Tine: Pregled zgodovine slovenskega jezika. *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana, 1974. 103–113. Ponatis v Logar 1996b: 331–336.
- LOGAR, Tine: Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem. *Fonološki opisi srpskohrvatskih/ hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*. Uredili Pavle Ivić idr. Sarajevo, 1981a. 29–33. Ponatis v Logar 1996b: 243–247.
- LOGAR, Tine: Ošnje pri Sv. Lenartu (Osgnetto; OLA 2). *Fonološki opisi srpskohrvatskih/ hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*. Uredili Pavle Ivić idr. Sarajevo, 1981b. 41–46. Ponatis v Logar 1996b: 254–258.
- LOGAR, Tine: *Slovenska narečja*. Ljubljana, 1993.
- LOGAR, Tine: Govor kraja Špeter Slovenov (S. Pietro al Natisone) pri Čedadu v Italiji. *Razprave SAZU. II. razred za filološke in literarne vede*, 15. Ljubljana, 1996a. 167–171. Ponatis Logar 1996b. 313–316.
- LOGAR, Tine: *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*. Uredila Karmen Kenda-Jež. Ljubljana, 1996b.
- LOGAR, Tine, RIGLER, Jakob: *Karta slovenskih narečij*. Ljubljana, 1983.
- MERKŪ, Pavle: *Svetniki v slovenskem imenoslovju*. Trst, 1992.
- MERKŪ, Pavle: *La toponomastica dell'Alta Val Torre*. Bardo/Lusevera, 1997.
- MERKŪ, Pavle: *1300 primorskih priimkov*. Trst, 2004.
- MERKŪ, Pavle: *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*. Uredila Metka Furlan in Silvo Torkar. Ljubljana, 2006.
- MIKLAVČIČ, Maks, DOLENC, Jože: *Leto svetnikov I–IV*. Ljubljana, 1968, 1970, 1972, 1973.
- MIKLOSICH, Franz: *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen. II. Stammbildungslehre*. Wien, 1875.
- MRÓZEK, Robert: *Nazwy terenowe. Polske nazwy własne. Encyklopedia*. Pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko. Warszawa, Kraków, 1998. 231–257.
- OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše, KNAPPOVÁ, Miroslava, MALENÍNSKÁ, Jitka, MATUŠOVÁ, Jana: *Pomístní jména v Čechách: O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha, 1995.
- OREL, Irena: *Razvoj slovenskega oblikoslovja*. Gradivo (izročki) za del predmeta ZSD I. Ljubljana, 2004.
- Основен систем и терминологија на словенската ономастика / Основная система и терминология славянской ономастики / Grundsystem und Terminologie der Slawischen Onomastik*. Скопје/Скопье/Skorje, 1983.
- PETRICIG, Paolo, ZUANELLA, Natale: *Atlante toponomastico e ricerca storica*. San Pietro al Natisone, 1991.
- PIRONA, Giulio Andrea et al.: *Il nuovo Pirona: vocabolario friulano*. A cura di Giovanni Frau. Udine, 1996.
- PLETERŠNIK, Maks: *Slovensko-nemški slovar I–II*. Ljubljana, 1894–1895. [elektronska različica]
- POHL, Heinz-Dieter, ŠRÁMEK, Rudolf: *Strukturtypen der Slawischen Ortsnamen / Die Strukturtypen der Slawischen Ortsnamen*. Österreichische Namenforschung 21/1. Klagenfurt, 1999.

- RAMOVŠ, Fran: Slov. *Kobarid* – Friul. *Čavorèd* – ital. *Caporetto* – Germ. *Karfreital*. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* 3. Ljubljana, 1921–22. 60–62.
- RAMOVŠ, Fran: Drobnosti iz slovenske gramatike. 1. Opazke k y-ju. *Slavia* 1. Praga, 1922–23. 27–37, 228–241.
- RAMOVŠ, Fran: *Historična gramatika slovenskega jezika: II. Konzonantizem*. Ljubljana, 1924.
- RAMOVŠ, Fran: O prvotnih južsl. substitucijah za balk.-lat. k, g pred e, i. *Južnoslovenski filolog* VI. Beograd, 1926/27. 153–165.
- RAMOVŠ, Fran: O naravi psl. *tort-* in *tert-* v praslovenščini. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* 6. Ljubljana, 1927a. 22–26.
- RAMOVŠ, Fran: O kajk.-čak. prehodu *đ* v *j*. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* 6. Ljubljana, 1927b. 86–90.
- RAMOVŠ, Fran: *Historična gramatika slovenskega jezika: VII. Dialekti*. Ljubljana, 1935.
- RAMOVŠ, Fran: *Kratka zgodovina slovenskega jezika*. Ljubljana, 1936.
- RAMOVŠ, Fran: *Morfologija slovenskega jezika*. Ljubljana, 1952.
- RAMOVŠ, Fran: *Zbrano delo* I. Uredila Tine Logar in Jakob Rigler. Ljubljana, 1971.
- RAMOVŠ, Fran: *Zbrano delo* II. Uredil Jože Toporišič. Ljubljana, 1997.
- RIGLER, Jakob: Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu. *Slavistična revija* 14. Ljubljana, 1963. 25–78. Ponatis v Rigler 2001: 13–57.
- RIGLER, Jakob: Pripombe k Pregledu osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu. *Slavistična revija* 15. Ljubljana, 1967. 1–2, 129–152. Ponatis v Rigler 2001: 58–76.
- RUTAR, Ivan Čemančev: *Livek skozi čas v besedi in sliki*. 2000.
- SADNIK, Linda: *Slavische Akzentuation. I Die vorhistorische Zeit*. Wiesbaden, 1959.
- SAUSSURE, Ferdinand de: *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Izdala Charles Bally in Albert Secheaye v sodelovanju z Albertom Riedlingerjem. Ženeva, 1915. Prevod Boštjan Turk. Ljubljana, 1997.
- SKOK, Petar: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* I–III. Zagreb, 1971, 1972, 1972.
- SŁAWSKI, Franciszek: Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego. *Słownik prasłowiański* I–III. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1974, 1976, 1979. 43–141, 13–60, 11–19.
- Slovar toponimske terminologije*. Ljubljana: Geodetska uprava Republike Slovenije, 1995.
- Slovenski pravopis*. Ljubljana, 2001. [elektronska različica]
- Slovensko imenoslovje. Jezikoslovni zapiski* 8/2. Ljubljana, 2002.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika* I–IV. Ljubljana, 1970–1991. [elektronska različica]
- Słowiańska onomastyka. Encyclopedia. Tom II*, in sicer poglavje 15. Nazwy terenowe (mikrotoponimia, anojkonimia). Uredili Ewa Rzetelska-Feleszko, Aleksandra Cieślukowa, sodelovanje Jerzy Duma. 123–196.
- Słownik prasłowiański* I–(VIII). Urednik Franciszek Sławski. Kraków, Wrocław, Warszawa, 1974–(2001). Gesla od *a do *gyža.
- SMOLE, Vera: Zahodna slovenska narečja. *Enciklopedija Slovenije* 15: *Wi–Ž*. Ljubljana, 2001. 35–38.
- SMOLE, Vera: *Vokalizem, naglas, konzonantizem*. Skripta za predmet Zgodovinska slovnica in dialektologija I na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana, 2001.
- SNOJ, Marko: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana, ²2003 (¹1997).

- SNOJ, Marko: O prevzetih besedah, tujkah in izposojenkah. *Slovenski jezik* 5. Ljubljana, Lawrence, 2005. 113–122.
- STANG, Christian S.: *Slavonic Accentuation*. Oslo, 1957.
- STEENWIJK, Han: *The Slovene dialect of Resia: San Giorgio*. Amsterdam, 1992.
- STEENWIJK, Han: *Tre studi resiani*. Padova, 1998.
- STEENWIJK, Han: *Grammatica pratica resiana: Il sostantivo*. Padova, 1999.
- STEENWIJK, Han: *Piccolo dizionario ortografico resiano/Mali bisidnik za tō jošt rozajanskē pisanjē*. Padova, 2005.
- STRAMLJIČ BREZNIK, Irena: Prvostopenjske samostalniške izpeljanke iz pridevniških podstav v SSKJ. *Prispevki iz slovenskega besedoslovja*. Maribor, 1999. 13–120.
- STRAMLJIČ BREZNIK, Irena: *Besednodružinski slovar slovenskega jezika. Poskusni zvezek za iztočnice na B*. Maribor, 2004.
- STRIEDTER-TEMPS, Hildegard: *Deutsche Lehnwörter im Slowenischen*. Wiesbaden, 1963.
- ŠEKLI, Matej: Hišna imena v Ovčji vasi / Nomi in vulgo delle case a Valbruna. *Ovčja vas in njena slovenska govornica / Valbruna e la sua parlata slovena*. Uredili Nataša Komac in Vera Smole. Ukve, Ljubljana, 2005a. 23–59.
- ŠEKLI, Matej: Odras medjezikovnih stikov v poimenovanjih za vaške poklice in dejavnosti v nadiškem narečju. *41. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana, 2005b. 176–181.
- ŠEKLI, Matej: Tersko narečje v kraju Subid / Il dialetto sloveno del Torre nel paese di Subit. *Terska dolina / Alta Val Torre / Val de Tor. Terska dolina v besedi, sliki in pesmi Viljema Černa*. Uredila Milena Kožuh. Celje, Gorica, 2006a. 161–187.
- ŠEKLI, Matej: Naglas nekaterih predslavanskih substratnih krajevnih imen moškega spola v slovenščini. *42. seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Mesto in meščani*. Uredila Irena Novak Popov. Ljubljana, 2006b. 220–227.
- ŠEKLI, Matej: Fonološki opis govora vasi Jevšček pri Livku nadiškega narečja slovenščine. *Jezikoslovni zapiski* 13/1–2. Ljubljana, 2007. 409–427.
- ŠEKLI, Matej: Končniški in mešani naglasni tip samostalnikov *a*-jevske sklanjatve v nadiške m narečju slovenščine. *Slavistična revija* 55/1–2. Ljubljana, 2007. 133–145.
- ŠEKLI, Matej: Sklanjatev in naglas samostalnikov *a*-jevske sklanjatve v govoru vasi Jevšček pri Livku nadiškega narečja slovenščine. *Annales. Series Historia et Sociologia* 17/1. Koper, 2007. 175–186.
- ŠEKLI, Matej: Ljudskozemljepisno izrazje v topoleksemih ledinskega imenja na Livškem. *Razvoj slovenskega strokovnega jezika*. Obdobja 24, Metode in zvrsti. Uredila Irena Orel. Ljubljana, 2007. 515–530.
- ŠIMUNOVIČ, Petar: *Toponimija otoka Brača*. Supetar, 1972.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Iz slovenske geografske terminologije: pslov. *čeló. *Зборник уессте југословенске ономастичке конференције*. Uredil Pavle Ivić. Beograd, 1987. 469–479.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Poimenovanja za 'filix' v slovanskih jezikih. *Razprave drugega razreda SAZU XIII*. Ljubljana, 1987. 73–97.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen. *Jezik in slovstvo* 34/12. Ljubljana, 1988/89. 3–14.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Besedotvorne vrste slovenskih zemljepisnih imen na gradivu do leta

1500. *Obdobje srednjega veka v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi*. Ljubljana, 1989. 229–244.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: O ljudski etimologiji. 26. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. *Zbornik predavanj*. Uredil Tone Pretnar. Ljubljana, 1990.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: K normiranju slovenskih zemljepisnih imen. 24. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. *Zbornik predavanj*. Uredila Breda Pogorelec. Ljubljana, 1998a. 55–66.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Kontrakcija v slovanskih jezikih (V kontekstu poznopraslovanskega akcentskega pravila). *Slavistična revija* 46/1–2. Ljubljana, 1998b. 5–43.
- ŠIVIC-DULAR, Alenka: Skladenjska določitev lastnega imena (na podlagi skladenjskih zvez z imenovalnim prilastkom). *Jezik in slovstvo* 44/7–8. Ljubljana, 1998–99. 159–268.
- ŠKORJANC, Zvezdana: *Govor vasi Livek: A-diplomska naloga*. Mentor Tine Logar. Ljubljana, 1976.
- ŠMILAUER, Vladimír: *Úvod do toponomastiky*. Praha, 1966.
- ŠRÁMEK, Rudolf: *Úvod do obecné onomastiky*. Brno, 1999.
- TAGLIAVINI, Carlo: *Origine e storia dei nomi di persona I–II*. Bologna, 1982.
- TOPORIŠIČ, Jože: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana, 1992.
- TOPORIŠIČ, Jože: *Slovenska slovnica*, Maribor, ⁴2000 (¹1976).
- TORKAR, Silvo: Nekaj značilnosti rojstnih imen v živem jeziku Zgornje Baške doline. *Simpozij slovenska lastnoimenskost. Zbornik s simpozija v Pišecah '99*. Uredil Jože Toporišič. Novo mesto, 2001. 89–95.
- TORKAR, Silvo: Priimki na Slovenskem. *Jezikoslovni zapiski* 8/2. Ljubljana, 2002. 71–79.
- TORKAR, Silvo: K nastanku in pomenu nekaterih zemljepisnih imen v Baški dolini (Baška Grapa, Hudajužna, Porezen, Loje, Logaršče, Kojca, Obloke, Robje, Podmelec). *Slavavistična revija* 51/4. Ljubljana, 2003. 429–442.
- VAILLANT, André: *Grammaire comparée des langues slaves. Tome IV – La formation des noms*. Paris, 1974.
- VASMER, Max: *Russisches etymologisches Wörterbuch III*. Heidelberg, 1958.
- VONDRÁK, Wenzel: Stammbildungslehre. *Vergleichende Slavische Grammatik*. Göttingen, 1924. 485–719.
- VIDOVIČ-MUHA, Ada: *Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zloženek*. Ljubljana, 1988.
- VIDOVIČ-MUHA, Ada: *Slovensko leksikalno pomenoslovje*. Ljubljana, 2000.
- Začasni slovar slovenskih priimkov*. Ljubljana, 1974.
- ZINGARELLI, Nicola: *Vocabolario della lingua italiana*. Uredila Miro Dogliotti – Luigi Rosiello. ¹²1995.

KRATICE IN KRAJŠAVE

Strokovno izrazje

alp. sl. = alpskoslovanski, alpska slovanščina; ant. = antični; ben. it. = beneškoitalijanski, beneška italijanščina; blg. = bolgarski, bolgarščina; brus. = beloruski, beloruščina; čak. = čakavski, čakavščina; češ. = češki, češčina; daj./D = dajalnik; dv./dv = dvojina; ed./ed = ednina; frl. = furlanski, furlanščina; hr./sr. = hrvaški/srbski, hrvaščina/srbščina; im./I = imenovalnik; issln. = izhodiščni splošnoslovanski; it. = italijanski, italijanščina; juž. = južni; lat. = latinski, lastinčina; lit. = litovski, litovščina; knj. = knjižni; mak. = makedonski, makedonščina; mest./M = mestnik; m = moški spol; ml. = mlajši; mn./mn = množina; mtpn. = mikrotoponim; nad. = nadiški, nadiščina; nar. = narečni, narečje; nespl. sln. = nesplošnoslovanski; nvn. = novovisokonemški, nova visoka nemščina; or./O = orodnik; polj. = poljski, poljščina; popsl. = popraslovanski; prid. = pridevnik; psl. = praslovanski, praslovanščina; rez. = rezijanski, rezijanščina; rod./R = rodilnik; rom. = romanski, romanščina; rus. = ruski, ruščina; s = srednji spol; sev. = seveni: sln. = slovenski, slovenščina; spl. sln. = splošnoslovanski; slš. = slovaški, slovaščina; srvn. = srednjevisokonemški, srednja visoka nemščina; stčeš. = staročeški, stara češčina; stfrl. = starofurlanski, starafurlanščina; stvn. = starovisokonemški, stara visoka nemščina; substr. = substratni; štok. = štokavski, štokavščina; tož./T = tožilnik; tpn. = toponim; ukr. = ukrajinski, ukrajinščina; vzh. = vzhodni; zah. = zahodni; zgsvrn. = zgodnjesrednjevisokonemški, zgodnja srednja visoka nemščina; ž = ženski spol.

Pogosto navajani viri in literatura

AS = *Atlas Slovenije*; Bad = Badjura 1953; Baj I–IV = Bajec 1950, 1952, 1952, 1959; Be I–IV = Bezljaj 1976, 1982, 1995, 2005; Be K = Bezljaj 1955; Be SVI I–II = Bezljaj 1956, 1961; Br = Breznik 1944; Dap I–II = Dapit 1995, 1998; Ei-Šr = Eichler in Šrámek 1988; ES I–XXX = *Этимологический словарь славянских языков I–XXX*; Ke = Keber 2001; Me S = Merku 1992; Me T = Merku 1997; Me P = Merku 2004; Mr = Mrózek 1998; Pe-Zu = Petricig in Zuanella; Pi = Pirona 1996; PJČ = Olivová-Nezbedová idr. 1995; Plet = Pleteršnik 1894–1895; Sł I–III = Sławski 1974, 1976, 1979; Sn = Snój 2003; SP = *Slovenski pravopis* 2001; SP I–VIII = *Słownik prasłowiański I–VIII*; SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*; St = Steenwijk 2005; ST = Striedter-Temps 1963; Šim = Šimunović 1972; ŠD = Šivic-Dular 1989; Šm = Šmilauer 1966; Top = Toporišič 2000; Zi = Zingarelli 1995; ZSSP = *Začasni slovar slovenskih priimkov*.

NAGLASNA ZNAMENJA

Praslovansko in popraslovansko: *ŷ = psl. stari akut (na dolžini); *ŷ̄ = psl. stari cirkumfleks na dolžini; *ŷ̄̄ = psl. stari cirkumfleks na kračini; *ŷ̄̄̄ = psl. novi akut na dolžini; *ŷ̄̄̄̄ = psl. novi akut na kračini; *ŷ̄̄̄̄̄ = popsl. novi cirkumfleks (na dolžini). **Popraslovansko**

in izhodiščno splošnoslovensko, slovenski knjižni jezik: $\acute{V}$ = akut na dolžini; $\check{V}$ = akut na kračini; $\hat{V}$ = cirkumfleks na dolžini; $\breve{V}$ = cirkumfleks na kračini. **Slovenska narečja:** $\acute{V}$: = akut na dolžini; $\acute{V}$ = akut na kračini; $\breve{V}$: = cirkumfleks na dolžini; $\breve{V}$ = cirkumfleks na kračini.

РЕЗЮМЕ

Географические названия и персональные имена собственные (топонимы и антропонимы) селения Ливек и его окрестностей

В настоящей работе диалектный материал географических названий и персональных имен собственных, собранный в рамках территориального исследования в окрестностях селения Ливек (Кобаридский район, Словения), анализируется с различных ономастических точек зрения в рамках теоретической лингвистики: этимологическая и функциональная ономастика. Географические названия и персональные имена собственные рассматриваются как особая ономастическая сфера языковой системы в противопоставлении апеллятивной сфере языковой системы.

Семантический анализ имен собственных проводился с позиций этимологической ономастики, хорошо разработанной в словенской ономастической традиции. Структурный анализ имен собственных проведен с точки зрения функциональной ономастики, до настоящего времени на использовавшейся при анализе словенских собственных названий, в рамках теории т.н. номинационных моделей, устанавливающих структурный тип географического названия. При этом была использована, в некоторых теоретических концепциях несколько модифицированная (функциональное различие между словообразовательной и именообразовательной морфемой), классификация структурных типов имен собственных, созданная в процессе подготовки материала для «Славянского ономастического атласа», являющаяся стандартом в славянской ономастике, что дает возможность сопоставления корпусов имен собственных в отдельных славянских языках и их диалектах. Явление полиморфии географических имен с структурным типом предложной фразы, обусловленным различными семантическо-синтаксическими функциями имени в тексте, стало основой для дефиниции прототопонима, т. е. географического имени *in statu nascendi*.

Работа состоит из семи глав, каждая из которых посвящена анализу одной из групп географических названий (микротопонимы, названия домов, остальные географические имена (ойконимы, оронимы, гидронимы)) и личных имен (крестные имена, прозвища, фамилии), а также краткой главы о зоонимах. Внутренняя структура глав включает несколько единиц: дефиниция группы имен, структурный и семантический анализ группы имен, алфавитный список имен как в диалектной, так и в стандартизированной форме, а также их ономастический анализ.

SUMMARY

Geographical and personal proper names in the Town of Livek and its Surrounding Area

In this work, the dialect material, consisting of proper names collected in the town of Livek and its surrounding area (Livek local community, Municipality of Kobarid, Slovenia), is analysed from different onomastic aspects (etymological and functional onomastics) within theoretical linguistics. Geographical and personal proper names are considered as a special proper-name (onomastic) sphere of the linguistic system, which is analysed in contrast to the common-name (appellative) sphere of the linguistic system.

The semantic study of proper names is provided from an etymological-onomastic point of view, which is a well-established part of the Slovenian onomastic tradition. The structural interpretation of proper names is provided from a functional-onomastic point of view, which has so far not yet been applied to the study of Slovenian geographical names, following the theory of so-called denominational models, which determine the structural type of a single proper name. In the latter approach, the classification of structural types of proper names, elaborated as part of the preparation of material for the *Slavic Onomastical Atlas* and modified in a number of theoretical aspects (functional distinction between word-formational and name-formational morphemes), is applied. This approach represents the standard in Slavic onomastics and enables a comparison of the corpora of proper names within single Slavic languages and dialects. The polymorphic phenomenon of a geographical name with a prepositional phrase structural type, determined by different semantic-syntactical functions of a proper name in the text, is the basis for the definition of proto-toponym, i.e. a geographical name *in statu nascendi*.

The work is subdivided into seven chapters; each chapter discusses a group of geographical and personal proper names (microtoponyms, *vulgo* house names, other geographical names – toponyms, oronyms, hydronyms), and names by which one is called (second names, first names). A short chapter on animal names is added. The chapters are further subdivided, containing the definition of a single proper-name group, a structural and semantic analysis of the name group as a whole, and an alphabetical list of names, both in dialect and standardised form, along with their onomastic interpretation.

LEDINSKA IMENA V KRAJU LIVEK IN NJEGOVI OKOLICI

Merilo 1 : 10.000

Avtor vsebine: Matej Sekli
Avtorica zemljevida: Jerneja Fridl
Podlaga: Digitalni ortofoto 1:5000, Geodetska uprava Republike Slovenije
Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 2008

Legenda

- LIVEK** krajevno ime
- etimološko-zgodovinsko poknjženo ledinsko ime
- glasovno-pravopisno poknjženo ledinsko ime
- meja katastrske občine Livek

Monografija predstavlja zaokroženo študijo o imenoslovnem sestavu na omejenem področju (tj. kraju Livek z okolico) ob slovenski zahodni meji, kakršne na Slovenskem nimamo na voljo za noben drug kraj. [...] Teoretični okvir v monografiji predstavljajo postulati, ki so bili razviti v sodobnem strukturalnem, funkcijskem, genetskem in primerjalnem jezikoslovju. [...] Glede na naključnost in nesistematičnost raziskovanja imenskega jezikovnega podsestava tudi osebno podpiram in spodbujam imenoslovne raziskave tako v sinhroni, diahroni, družbeno-sociološki in arealni perspektivi. Lastna imena namreč predstavljajo našo najžlahtnejšo jezikovno in kulturno dediščino, ker so bila in so še povezana s človekovo orientacijo v prostoru in družbi. Znotraj tega imajo posebno mesto znanstvena dela, kot je ta monografija, katerih predmet je raziskovanje zaokroženega sistema vseh vrst lastnih imen z določenega mikroprostora.

red. prof. dr. Alenka Šivic-Dular

Monografija prinaša metodološke in vsebinske novosti. Na kratko lahko metodološke novosti opredelimo z inovativnim upoštevanjem redosleda prikaza, ki teče od splošnega k posameznemu, od teoretičnega k praktičnemu, znotraj prikazov posameznih imen pa od dokumentacije k analizi; vsebinske pa z navajanjem novega gradiva, ki je obdelano po sodobnih standardih in jih marsikje tudi preseže. Celovit prikaz imenja obravnavanega področja je eden temeljnih pogojev za širše in globlje razumevanje njegove jezikovne podobe in s tem njegove kulture. Etimološke razlage so podane z upoštevanjem vseh relevantnih jezikovnih in zunajjezikovnih dejstev, kar je garancija za njihovo uspešnost. Jezikoslovne analize se odlikujejo po eksaktnosti, tj. po doslednem upoštevanju fonetičnih in fonoloških značilnosti, vključno z naglasom, ki se nemalokrat izkaže za ključni kriterij pri postavljanju kvalitetne etimološke razlage.

izr. prof. dr. Marko Snoj

Linguistica et philologica

22

16 €

9 789612 540883

ZALOŽBA ZRC • LJUBLJANA
[HTTP://ZALOZBA.ZRC-SAZU.SI](http://zalozba.zrc-sazu.si)